

РОЙ ЯКОБСЕН ВЛЕДЕНЕН

Превод от норвежки: Ангелина Димитрова, 2008

chitanka.info

ЧАСТ I

ТОВА, КОЕТО СЕ Е СЛУЧИЛО ДВА ПЪТИ

— *Кой си ти?* — възкликна бащата и погледна новородения си син, от чието подпухнало лице кръвта още не беше почистена; направи го не защото на бял свят се бе появило чудовище, или пък защото обикновено с този поздрав посрещаше децата си; във възклицанието му го нямаше и предчувствието, че този син ще бъде помнен и след хиляда години, може би дотогава, докато има хора, които могат да четат; думите просто се отрониха, но щяха да бъдат помнени и повтаряни през цялото детство на момчето, като разказ или поличба, ако въобще е възможно да се различи едното от другото:

— Кой си ти?

Торгест Торхаласон беше роден в стопанството Йорва на западния бряг на река Хитаро, на мястото, където долината се отваря към проблясващите пясъчни равнини, които при ясен ден така леко и сигурно мамят погледа навътре в морето, че той се разтапя в нетърпим копнеж. Годината, според нашето летоброене, беше 993-та след Христа, може би предходната, или пък следващата. Торгест беше син на Торхале, който зададе странния въпрос, и на Тордис. Двата бяха независими, но не особено заможни селяни, които щяха да успеят да отгледат едва две от седемте си деца, Торгест и дъщеря на име Ослауг, две години по-голяма от него.

Но този техен син се развиваше необичайно бавно, той сякаш нямаше други планове за живота, освен да лежи неподвижно. Когато все пак реши да се изправи, не го интересуваха игрите или учението. Проговори късно и на осемгодишна възраст приличаше на петгодишно туберкулозно момче, беше толкова дребничък, че съкратиха наполовина името му, така че още оттогава го наричаха просто Гест, „непознатият“, но нищо от това не го впечатли особено.

След това нещо все пак се случи в малкото тяло на Гест. В течение на едно лято той разви ловкост и бързина, които надминаваха тези на връстниците му. С лекота избягваше повечето отправени към

него удари и ритници, започна да се присмива на другите, да прави гримаси, като че ли бе роден за това, и изобщо не се интересуваше какво мислят хората за него, освен родителите му, които по-късно, когато вече не се изразяваше само чрез едносрични думи и банални словосъчетания, щеше предано да опише като прости, непоколебими и много набожни хора, макар че те едва ли бяха чували за онзи Бог, който той имаше предвид.

А пък не беше и никак глупав, защото нямаше умение, което той да не усвои моментално, просто подражавайки на другите и най-вече на баща си, на когото досаждаше като конска муха. Научи се да поправя хамути и къщи, кошари и лодки, защото Торхале беше занаятчия и много добър в ръцете и работеше из цялата околност. Той скоро се научи да цени този свой странен син, защото щом му посочеше нещо и му кажеше, че то трябва да се направи по определен начин, всичко след това се изпълняваше. Гест стана известен като истински магьосник с ножа или брадвата, макар че от езика и маниерите му можеше още много да се желае.

Когато беше на седем години, Торхале му даде един нож във великолепна кожена кания, обшита със сребърни нишки, върху който собственоръчно бе издълбал простицьк орнамент от листа. Нарече го Ножа на Один, защото, както той твърдеше, едноокият бог го бил използвал, за да изреже долината Хитодал в повърхността на земята, така че през нея да потече река и да я направи плодородна за хората и животните. И Гест започна да дялка малки дървени фигурки, глави на птици и животни или мотиви, които сам измисляше, плетеници, напомнящи растения, които баща му наричаше змийски кълба, без да крие възхищението си, защото все повече и повече се впечатляваше от този свой син, който внезапно умееше повече от това, което му показваха. Откъде идва всичко това — питаше се той и въпросът звучеше като ехото на онова, което каза, когато момчето се роди.

Но в едно отношение те се различаваха, а именно щом станеше въпрос за старите богове, за които Торхале обичаше да говори, но които не впечатляваха Гест, за разлика от сестра му Ослауг. Изключение правеше Балдер, богът, който не бил наранил и муха, но все пак бил убит погрешка от собствения си брат. Балдер успял да се сдобие със син, преди да го постигне трагичната смърт, той се казвал Форсете и към него можели да се обърнат всички, които не намирали

покой на този свят. Форсете бил богът на щастието, мира и справедливостта.

Но Гест продължи да прави гримаси. Докато баща му един път разказваше, отвори уста и се изхили не на място, щом се стигна до момента, когато всичко живо и мъртво плачело заради смъртта на Балдер и Торхале попита да не би синът му да не разбира за какво се говори:

— Напротив — каза Гест и продължи да се хили. Тогава Торхале попита дали помни как се е казвал корабът на Балдер.

— Рингхорне — каза Гест. — Той трябвало да закара Балдер долу в Хел, но бил толкова тежък, че никой не могъл да го вкара във водата, боговете били принудени да помолят великанката Хюрокин за помощ, тя се появила, яхнала вълк, а вместо юзда държала змии...

— Всичко, което чуеш, ли запомняш?

Понякога сякаш наистина беше така, всички имена, всички истории, дори тези, които не му харесваха. Паметта на Гест беше толкова добра, че той можеше дори да поправя баща си.

— Ти не си като другите деца — каза Торхале. — Но защо винаги се смееш?

На този въпрос Гест не можеше да отговори.

Той и за в бъдеще си остана мълчалив и всъщност се смееше само когато се подиграваше на някого, предпочиташе да прекарва дните си, пасейки овцете, защото така се отървяваше от ратаите и от сестра си, които обичаха да го наказват като роб. Иначе можеше да си седи на хълма и да си дялка нещо, докато погледът му от време на време се изгубваше в светлината на възхитителните равнини и морето, което беше довело тук працядо му преди почти толкова години, колкото трае един човешки живот, заедно с цялото домочадие и покъщнина от Наумадал в Норвегия, това море, което вероятно беше и пътят обратно навън.

Но той не мислеше по този начин, той мислеше другояче. Точно над Йорва течеше малък поток, който се вливаше в Хитаро, той си нямаше име и затова го наричаха както си беше — Потока. Той

лъкатушеше през една зелена поляна и се увиваше като панделка около две могили с формата на полумесеци, които образуваха скривалище от равнинните ветрове, където хората от стопанството обичаха да си почиват от лошото време, и където децата си играеха, зиме и лете, защото тук никога нямаше сняг.

Торхале беше заковал една за друга четири дъсчици, беше прокарал през тях обръч и беше поставил цялото това съоръжение в Потока. То представляваше мъничко воденично колело и веднъж беше утешило плачещия Гест, когато нещата му изглеждаха безнадеждни. Той обичаше това колело, когато го гледаше, можеше да се успокои и тялото и съзнанието му се отпуснаха.

Една топла, лятна вечер той и баща му седяха край Потока. Баща му каза както обикновено, че е жалко, че колелото не може да се използва за нищо, след което и Гест на свой ред помоли баща си както обикновено да му разкаже някоя история — за семейството, което пристигнало от Норвегия, или за събития, случили се в околността или на други места в Исландия. Но тогава Торхале се изправи и каза, че вече няма какво да разкаже.

— Няма вече истории — каза той. — Гест го погледна неразбиращо — Вече съм ти разказал всичко, което съм чувал и знам, няма повече.

Гест смаяно каза, че не може да повярва. Баща му повтори, че всичко вече е казано, че това е краят. Тогава Гест се изправи, изтръгна колелото и го запрати към могилите. Баща му каза кратко:

— Сега със сигурност няма да може да се използва за нищо.

И слезе надолу към стопанството.

А Гест остана да седи и да мисли, след това се изправи и започна да търси, но не можа да намери колелото. Същата нощ той събуди сестра си Ослауг, която беше голяма и смела, и плачейки ѝ каза, че е загубил Ножа на Один и че тя трябва да му помогне да го потърси.

Тя стана с нежелание, но докато газеха из росната трева около Потока и могилите, тя видя ножа, който висеше закачен на кожен ремък под дрехата на Гест.

— Какво търсим всъщност? — попита го тя строго.

— Колелото — каза Гест и прикри с ръце главата си, за да се защити от ударите. Но нямаше нужда, защото Ослауг се засмя и го нарече глупаво дете.

— Как може човек да намери нещо, ако не знае какво търси? — каза тя.

Гест си помисли, че това беше добре казано и че трябва в бъдеще да бъде по-добър в лъжите. А сега заложи на истината — че в яда си е захвърлил колелото, защото баща му казал, че вече му е разказал всички истории на този свят. Тогава Ослауг отново се засмя и каза, че съществуват толкова истории, колкото са хората по света, дори и Торхале да не ги знае всичките.

— Колко хора има по света? — попита Гест.

Ослауг го попита дали може да брой.

— Малко — каза Гест и започна да брой на глас.

— Не, не — прекъсна го тя, коленичи, потопаи ръка в потока, извади шепа бял, фин пясък и с показалеца си отдели няколко песъчинки.

— Виж — каза тя.

— Да — каза Гест.

— По света има точно толкова хора, колкото са песъчинките по плажовете на Лангафиорд.

Гест дълго гледа песъчинките.

— Откъде знаеш? — попита той.

— Това е нещо, което всички знаят — каза Ослауг.

Той се замисли, защото и това не го вярваше, но пък беше хубава мисъл, така че не се възпротиви.

Продължиха да търсят, докато Ослауг не намери колелото. Беше се пукнало, но Гест взе два пирона и го оправя. Тогава го сложиха на мястото му, между четирите гладки камъка, седнаха и се загледаха в тъжното му пътешествие около самото себе си. В главата на Гест се въртяха песъчинки и хора и истории, докато накрая не му се зави свят и му се доспа.

Тогава Ослауг каза да се връщат и да си лягат, преди другите да са се събудили. И да не казват нищо на баща си.

— Защо? — попита Гест.

Тя извъртя отчаяно очи.

— За да видим дали можеш да пазиш тайна.

Три дена по-късно Торхале дойде при Гест в кошарата и му каза, че колелото отново е на мястото си, попита го дали го е намерил.

— Не — каза Гест и продължи да подрежда дърва до една от вътрешните стени. Баща му стоеше до него и го гледаше.

— Ами кой тогава? — попита той.

— Откъде да знам — каза Гест. Бяха изминали три дълги дни, най-сетне получаваше награда за труда си.

— Възможно ли е да е била Ослауг? — попита бащата.

— Откъде да знам — повтори Гест. — Но не съм аз, защото това колело не ме интересува. То не може да се използва за нищо.

Тогава Торхале каза това, което обичаше да казва:

— Ти не си като другите деца.

На Гест му се прииска да отговори, че и Ослауг не е, защото виновната е тя, а и ти, ти, който не знаеш, че историите са толкова, колкото са песъчинките и хората. Но не успя да изрече нищо от това. Стоеше с гръб към баща си и подреждаше дърва до една стена. Свърши чудесна работа. Тогава беше на осем години.

Освен ежедневиия труд и понякога глад, които подлагаха семейството на различни изпитания, като например, когато една пролет им измряха животните, и друга сянка тегнеше над околността в лицето на могъщия главатар от Бярнархавн, на северната страна на нос Снефел, на ден езда северно от Йорва. Той се казваше Арнгрим Торгримсон, но го наричаха просто Вига-Стюр, с което злото се удвояваше, защото „vig“ означава битка и убийство, а „styr“ може спокойно да се преведе с размириците, които беше успял да все в половината Исландия. Стюр грабеше и убиваше когато му скимне и освен това се хвалеше, че никога не плаща кръвнина. Той беше от могъщ род и имаше много приятели, а при това положение човек може да прави каквото си иска. Освен това притежаваше и пари, и животни, и толкова земя, колкото е Йотунхайм.^[1]

Една вечер, докато слизаше от планината, подгизнал от дъжда, който се лееше през целия ден, Гест видя нечий чужд кон пред къщата, някаква прегърбена кранта, която стоеше между склада и къщата,

покрита с чул, който напомняше мокра желязна броня, и дъвчеше със затворени очи. Би трябвало да стои вътре, помисли си той и я хвана за поводите, но конят заби яростно копита в земята и го погледна ядосано с човешки очи.

Гест остана да стои, докато те отново не се затвориха, после влезе в къщата, където видя баща си да седи и да разговаря тихо с някакъв чужденец в светлината, хвърляна от огъня. Никой от останалите не беше наблизко, нито дори Ослауг или Тордис, а това означаваше, че Торхале не искаше никой да ги обезпокоява. Торхале или чужденецът. Въпреки това Гест, без да се притеснява, си свали дрехите и ги хвърли да се сушат върху прътовете до огнището, докато подслушваше тайния разговор. Бавно, но сигурно му стана ясно, че това посещение щеше да промени живота на всички вкъщи, и неговия, и на другите. Тогава беше на девет години.

Чужденецът се казваше Айнар и беше дошъл в Йорва, за да търси подслон за през зимата и помощ да напусне страната, щом корабите отново тръгнат. Но Торхале поиска да чуе историята му няколко пъти, преди с нежелание да се съгласи да изпълни молбата, и то при условие, че чужденецът си осигури подкрепата и на съседа от другата страна на реката. Защото Айнар искаше много повече от това, което един самотен беден селянин можеше да му предложи — той беше избягал от Вига-Стюр, защото главатарят си беше присвоил земите му, а той не искаше да е роб в собствения си дом.

Айнар прекара нощта в Йорва. На другия ден отиде отсреща до Ярнгердарстадир, получи и там това, което искаше, и от този момент живееше ту в едното, ту в другото стопанство.

Докато беше в Йорва, той прекарваше повечето време в тясната стаичка между уплътнената с торф външна стена на къщата и дъсчената стена на вътрешното помещение, където Тордис му беше спретнала легло от кожи и завивки от зебло. Той влизаше и излизаше от къщата през една странична врата, обикновено по тъмно, и не казваше на никого кога се прибира или излиза. Тордис никога не говореше нито с него, нито за него, тя не харесваше този гост. И Торхале не го харесваше, макар че беше решил да го защити и Гест му

се чудеше, защото Айнар не им беше роднина, дори не беше далечен познат.

В течение на зимата Торхале няколко пъти ходи при роднините си на юг, в района на Боргарфиорд, за да осигури на Айнар място на един търговски кораб, който очакваха през лятото и който можеше да го прехвърли в Норвегия. Също така помогна част от вещите на Айнар да му бъдат върнати в Йорва. А докато го нямаше, Гест и Ослауг често седяха заедно с беглеца в скривалището му.

В началото той говореше малко, само се държеше като възрастен и мърмореше мрачно. Беше на годините на Торхале, но беше плешив и късо, слаб и съсипан. Но постепенно започна да разказва за пътуванията, които е правил, за Норвегия, Англия, Ирландия, и го правеше по такъв начин, че непознатите места се разкриваха за вътрешния поглед на децата. Разказа им за Йорсалаланд, където Христос бил измъчван на кръста. Освен това знаеше и много кведи^[2] от Егил Скалагримсон и Гисле Сюрсон^[3], големи исландски скалдове, познаваше законите и Гест постепенно разбра, че това беше причината баща им да му позволи да остане. Айнар умееше добре да говори и там, където не се простираше закрилата на рода, можеше да разчита на красноречието си или на вълшебните си истории.

Айнар беше християнин. Една вечер той погледна Гест, който седеше и си дялкаше нещо, и му каза, че ножът му не може да се казва Ножа на Один, защото Один не бил имал нож, нито пък бил създал света, нито планините, нито морето, нито Хитодал. Произходът на всичко това идва от този, който е бащата на Христос и нашия Господ на небето. Айнар каза това със затихващ глас, който бавно се претопа в смирена усмивка, напомняща утрото в деня на изкушението.

Гест не каза почти нищо, но Ослауг, която седеше заедно с тях, промърмори, че това са последните думи на Айнар.

— Какво искаш да кажеш? — попита той.

— Че вече не искаме да те слушаме, защото нашите уши нямат нужда от това.

Гест я погледна учудено и забеляза как една разказана история може веднага да изчезне или да бъде изместена от друга, след това

кимна важно, че е съгласен със сестра си и се премести по-близо до нея.

Айнар внезапно страшно се ядоса, завика, че те живеят толкова далече от всичко, че нищо не разбират. Но Ослауг не трепна, а и Гест не реагира по никакъв начин, само се замисли, че Айнар винаги изглеждаше по-скоро мрачен, отколкото вярващ, сякаш сериозността сковаваше и него самия, и думите му, независимо какво казваше. Реши в бъдеще да го избягва.

Гест намери в планините орел със счупено крило и го уби с един камък. Отсече една малка брезичка и се зае да изрязва от корена ѝ главата на орела. Но когато се върна вкъщи и го показа, Ослауг го зяпна и отказа да повярва, че той я е направил, а майка му прикри лицето си с ръце и не искаше да я гледа, каза, че главата е като жива, и ужасена избяга.

Но Айнар похвали орловата глава и много се зарадва, когато Гест му я хвърли, бързо я прибра при дреболиите, които винаги носеше със себе си и каза, че Гест има необикновена дарба, за която може да благодари на Бог. Гест го попита какво иска да каже, но Айнар поиска вместо това да им разкаже за Вига-Стюр, главатарят, от когото се криеше. Според него беше време те да научат малко повече за света, в който живеят, за това колко голям е той.

Стюр имал брат на име Вермунд, който бил известно време в свитата на крал Хокун в Норвегия. Когато трябвало да се върне в Исландия, кралят поискал да му направи подарък и Вермунд избрал да вземе със себе си двама берсерка^[4] от неговата свита, диваци, на чиято съвест тежали много убийства и злини, защото самият той бил доста избухлив и имал много врагове сред съседите си в Исландия. Но кралят отказал, понеже мислел, че той няма да успее да се справи с тях. Вермунд не се предал и накрая получил това, което искал. Когато се върнали в Исландия обаче, се оказало, че нито един от двамата берсерка не искал да работи; те само ядели и пиели като йотуни^[5] и се забавлявали, като измъчвали ратаите и слугите в стопанството. Освен това единият от тях задириал най-малката дъщеря на Вермунд. И така

Вермунд нямал друг избор, освен да извика при себе си брат си Вига-Стюр. Засипал го с подаръци и добри думи и му обещал да го изпрати с още по-голям подарък, а именно двамата норвежки берсерка.

Но Стюр разбрал намеренията му и отвърнал, че този дар е толкова ценен, че той би могъл да се отблагодари само като накара брат си да го задържи.

Вермунд тогава признал, че се бил опитал да го излъже, а Стюр склонил да вземе със себе си двамата берсерка. Но вкъщи в Бярнархавн нещата се развили по същия начин: те само се тъпчели и се биели и задиряли слугините. Въпреки това Стюр приемал всичко с ледено спокойствие и чакал момента, когато животинската похот ще засенчи всичко останало. Тогава предложил на единия ръката на собствената си дъщеря, при условие че разчистят път през полето от застинала лава, което отделяло стопанството от външния свят.

Двамата берсерка работили ден и нощ. И когато свършили всичко, Стюр им приготвил да се изкъпят в една сауна, в която огънят се палел отвън. Залостили вратата и хората с всички сили подклаждали огъня, а през едно прозорче на покрива излели вътре няколко ведра с вряща вода. Двамата берсерка успели да съборят едната стена, но само единият от тях успял да излезе. Стюр веднага го убил с брадвата си, другият бил умрял още вътре от жегата. Погребали ги в една цепнатина в застиналата лава и принесли в жертва говедо, за да не могат двамата да се вдигнат от гроба. До този момент Вига-Стюр бил убил общо повече от трийсет човека и не бил платил кръвнина за никой от тях.

На Гест постепенно му стана ясно с какъв противник е влязъл в Битка Айнар, а с него и баща му. Но не трийсетте убийства го ужасиха, а отговорът, който Стюр дал на брат си, когато онзи се опитал да му пробута двамата берсерка: този подарък е толкова ценен, че бих могъл да ти се отблагодаря само като те накарам да го задържиш.

Айнар го погледна, сякаш за да провери ефекта от думите си, и попита Гест, дали някога е сънувал кошмари.

— Не — излъга той.

— Тогава няма как да разбереш какво е страх — каза Айнар мрачно и погледна Ослауг, която през цялото време седеше тихо, с

уши, които не искат да чуват.

— Защо дойде тук? — попита тя спокойно. — Има толкова много други места, където можеше да се скриеш.

Айнар отново изгуби цветущото си красноречие, само измърмори, че пътят го бил довел тук, бягството, и Гест още веднъж си помисли, че сигурно съществува такъв страх, като отрова, който може да превърне един мъж в жив мъртвец, в призрак със свой собствен живот.

Отново реши да го избягва няколко седмици, притеснен от човешката слабост, но и изплашен от неясното усещане, че Айнар може да чете мислите му или да вижда какво изпитва, преди самият той да го е осъзнал, а освен това да изопачава всичко с мрачните си конски очи, които бяха белязали Йорва безвъзвратно, както кръвта бележи старо дърво. През последния му месец там, Гест си говори с него само веднъж, когато се срещнаха случайно по склона надолу към Хитаро. Беше една сутрин през ранната пролет, реката тъкмо беше започнала да приижда и Айнар без никакво встъпление попита, дали Гест си спомня някоя от кведите, на които го бе учил, или е от хората, които всичко забравят.

— Помня ги — каза Гест и искаше да продължи по пътя си. Но Айнар го помоли да спре и да изрецитира някоя от тях. Гест изпълни молбата му. Айнар кимна замислено и продължи нагоре към къщата. Но изведнъж се обърна и повтори, че Гест има необикновена дарба и че Бог е този, който му я е дал, Бог и никой друг.

И сега Гест не възприе изказването като похвала. Бяха лежали заедно със сестра си будни много нощи и бяха слушали как лебедите се завръщат от дълбините на хоризонта, правеха го всяка пролет, лебедите идваха заедно със светлината, а тази година им разказаха, че Айнар скоро ще си тръгне от Йорва, заедно с всичките си страшни сенки. Само няколко нощи по-късно в стопанството пристигна един самотен ездач и донесе съобщението, че корабът, който трябваше да го закара в Норвегия, чака готов при нос Рауда.

Гест се събуди от врявата, облече се и изгича навън, видя Айнар да извежда коня си и чу баща си да му предлага един от собствените си коне за смяна. Айнар отначало отказа, но постепенно се остави да го убедят. И отново Гест беше притеснен от този начин да казваш едновременно да и не, сякаш двете думи означават едно и също нещо. Тогава Торახале каза, че иска да прати с него двама от ратаите си и Айнар отново мисли дълго, преди да измърмори, че не знае дали това е добър или лош знак. Но тогава видя Гест, усмихна се и го привика поблизо.

— Сега искам да ти се отблагодаря за орловата глава — каза той тържествено. — И за това, че прибра коня ми през зимата, въпреки че се страхуваше от него. Това е най-умният кон, който съм имал, но няма да мога да го взема със себе си в Норвегия, затова ратаите ще ти го върнат, пък и ти вече не се страхуваш от него.

Той благодари на всички наред, дори на Тордис, която стоеше със скръстени ръце и не успяваше напълно да прикрие облекчението си. Намигна още веднъж на Гест, остави погледа си да се плъзне незабележимо покрай Ослауг и скромната му свита потегли на юг през равнините, през единствения проходим брод през това време на годината.

Гест се качи на хълма, проследи с поглед ездачите, докато те не се размиха като думи, написани върху пясък. Беше забелязал както облекчението на майка си, така и безизразното лице на баща си и разбираше, че и двамата си имат своите основания, но тези на баща му вероятно са по-добри.

Както обикновено прекара деня при новородените агънца. От няколко седмици все беше мъгливо и валеше, но сега се беше изяснило, вечерта беше светла, а небето — прозрачно като вода. Докато слизаше надолу към къщата, забеляза някакво движение в долината на изток, бяха двама ездачи, ратаите, които се връщаха и язدهа с всички сили към брода.

Гест проследи как се пребориха с кафявата водна маса, баща му изникна зад оградата на конюшнията и тръгна да ги посрещне, те му разказаха нещо и бяха явно разтревожени. Но Торхале изглеждаше спокоен и готов, сякаш беше чул очаквана лоша новина.

Гест се спусна тичешком и дочу, че Вига-Стюр и хората му им били устроили засада при Валсхамар. Айнар ги бил забелязал първи и

бил казал на ратаите да го оставят и да се върнат — ако тук трябвало да бъде убит някой, това щял да бъде той и никой друг. Така или иначе срещу численото превъзходство на Стюр те не биха могли да направят нищо.

Ратаите не харесали това предложение, нали били обещали на Торхале да пазят Айнар. Въпреки това избягали и отдалеч видели как Стюр го убил и погребал на място.

Гест отново се зачуди на спокойствието на баща си, на това, че той само кимна като чу разказа, вместо да укори ратаите за безчестната им страхливост. По-късно същата вечер той открито го попита за това. Баща му предложи да слязат до реката, където седнаха в белия мрак и се загледаха в ледохода. През това време със спокоен глас му обясни, че ратаите се били поколебали, преди да изоставят Айнар, не защото са били обещали да го пазят, а защото са подозирали, че той ще ги изгони от стопанството с надеждата, че Стюр ще тръгне да преследва тях, а не него.

Мина доста време преди Гест да каже нещо.

Той поклати глава и промърмори, че не разбира какво иска да каже баща му. Торхале се усмихна накриво и каза, че ще дойде денят, когато ще разбере, и че тогава ще приеме този отговор, защото ратаите имат само себе си.

— Докато ние сме семейство.

Гест не разбра и това. Но се досети, че сигурно има нещо общо с Йорва и с малките хора, които живееха там, и с властта, която Стюр има над тях. След това си помисли, че заедно с Айнар ще изчезнат всичките му кведи и истории, ако никой не ги запомни. Реши той да го стори.

След по-малко от седмица им се отдаде случай да видят за първи път страшния главатар. Гест се приличаше на слънце между къщата и обора и си играеше с едно коте, когато той внезапно се появи, беше вече вътре в двора, начело на голяма група, която се беше промъкнала в сърцето на стопанството, прикривана от тътена на водата.

Той бе по-нисък, отколкото Гест си представяше, и много по-стар. Изобщо не беше богато облечен, за разлика от много мъже в свитата си, които носеха ярки дрехи, заплашителни шлемове и

позлатени оръжия. Но погледът му беше ясен и спокоен, като черна, блатна вода, а гласът му заглуши грохота на реката, когато се изправи на стремената и заповяда всички да излязат от къщата, и свободните хора, и робите.

Когато бяха събрани като животни в ограждение от мълчаливи ездачи, Стюр видя Торхале и измърмори името му, сякаш за да го опита — селянинът Торхале Гримсон от Йорва. Помоли го да излезе пред останалите и без да усуква, каза, че иска обезщетение заради това, че бил подслонил Айнар през зимата.

Торхале не отговори. Но Гест забеляза, че дори не отклони поглед.

Стюр слезе от коня и даде заповеди на двама от мъжете си да доведат Олав от Ярнгердарстадир, а самият той тръгна да се разхожда из двора, без да казва нищо, с гръб към хората, сякаш мислите му бяха заети с нещо съвсем друго и това представление беше само частица от много по-голям свят.

Мъжете довякоха Олав и синовете му и около тях се образува кръг от коне и хора. Гест седеше встрани на тревата с наострени уши. Накрая Стюр заповяда на Олав да плати обезщетение, ако не иска да загуби живота си, а Торхале, когото Стюр смяташе за главен виновник, бе задължен да му осигурява подслон всеки път, когато се наложеше, например на отиване или връщане от Алтинга^[6] или по друг повод, зиме и лете. Стюр и хората му трябваше да получават всичко, от което се нуждаят — включително и храна за конете, добави той, сякаш знаеше, че именно трева им липсва.

Торхале продължаваше да мълчи, но вдигна ръка в знак, че разбира и приема условията.

— За мен няма значение — каза Стюр сухо, — дали приемаш насила или по собствено желание, защото знам, че не си предател и очаквам единствено да спазиш думата си.

Когато ездачите се отдалечиха, Гест чу как майка му започна да се кара на баща му. Оттук нататък тя упорито настояваше да се преместят — най-добре на юг в Боргарфиорд, където имаше роднини и можеха да живеят в безопасност. Гест видя, че баща му, въпреки че се

стараеше да го крие, беше недоволен, както от примирието с Вига-Стюр, така и от плановете на Тордис да се местят.

Една топла вечер в началото на лятото те седяха на оградата и гледаха как расте тревата, когато Торхале внезапно сложи ръка на рамото на сина си и го попита дали е видял коня на Айнар сред групата на Вига-Стюр. Гест каза, че не е.

— Значи и него са убили — каза Торхале. — Беше упорит кон.

Гест каза, че конят не го интересува. Но се сети за Айнар. Хрумна му, че всеки път, когато мисли за него, той сякаш отново умира. Видя пред очите си убийството толкова ясно, че просто трябваше да изрече една от кведите на Айнар. Баща му каза, че винаги се е чудил как може да помни всички тези думи, самият той не помнел дори лицето на собствения си баща. Но го каза така сякаш подчертаваше нещо предрешено, нещо, което е казвано и подчертавано толкова пъти, че почти е загубило значението си.

— Забеляза ли младия мъж, който яздеше до Стюр? — попита той. — Този, който нищо не каза и не участва в представлението?

Гест кимна.

— Това е най-малкият му син, Онунд. Помниш ли как изглежда?

Гест подробно описа младия мъж, пищното му облекло, сбруята на коня и оръжията, ръста и телосложението, спомена също така русите къдрици, които падали на слабите му рамене, само за възрастта не беше сигурен. Торхале се усмихна.

— Само да можеше всичко това да се използва за нещо — измърмори той и добави, че този Онунд бил смятан за по-умен, по-спокоен и по-сдържан от братята си и че именно по тази причина вероятно той щял да наследи властта и земите на баща си. Вига-Стюр бил човек, когото всички подценявали, дори тези, които внимавали да не го правят.

— Но на мен ми изглеждаше единствено вял и отпуснат — Торхале продължи да преценява Онунд. — Ти как смяташ?

— Той гледаше Ослауг — каза Гест.

Торхале се замисли.

— Беше добър кон — промърмори той.

Стюр и хората му дойдоха в Йорва цели три пъти през това първо лято, всеки път прекарваха по една нощ, ядяха и пиеха това, което Тордис слагаше на масата, без да се оплакват и пускаха конете си да пасат по ливадата. И всеки път Гест виждаше как Онунд гледа Ослауг, а тя се прави, че не забелязва или си намира работа на полето и се връща чак, когато са си тръгнали.

След това няколко месеца ги нямаше. Но една дъждовна есенна вечер се появиха отново, без предупреждение, като привидения, бяха над четиридесет човека. И докато седяха до огнището и вечеряха, Стюр изведнъж започна да се оплаква от храната. Когато никой не му отговори, започна несправедливо да обвинява Торхале, че бил клал незаконно овце на север в долината. Торхале се изправи и започна да протестира, а Тордис каза на главатаря, че е жалък лидер на пропаднала шайка.

Стюр ги изгледа сякаш му беше забавно, след това се обърна и промърмори смирено, че ушите му вече не чуват добре, че започва да остарява.

Но след като си тръгна на другата сутрин, Торхале дръпна Гест настрана и му каза, че главатарят само си търсел повод и вече го имал, така че вероятно би било най-добре все пак да напуснат стопанството по някое време тази година. Тордис също започна да проявява нетърпение. Когато нямаше никой наоколо, тя разказваше на децата, как всъщност никога не се чувствала добре в Йорва, че стопанството било мрачно и изолирано, така далеч от роднините ѝ в Боргарфиорд, сякаш ставало въпрос за друга страна, земята била бедна и сива като пясък, мястото — голо и незащитено, а описанието на цялата тази мизерия караше бузите ѝ да порозовеят, а устните ѝ да се разтеглят в далечна усмивка.

Гест не харесваше тези приказки, напомняха му името и славата на Вига-Стюр. Та нали дядото на Торхале купил тази земя, защото плодородните кътчета на Исландия вече били заети. Когато пристигнал, той разчистил камънаците и построил стопанството, а след това синът му и Торхале с много труд добавяли към него ливада след ливада, построили нови къщи и вдигнали огради, освен това намерили и препитание — една барака на брега, в нея съхранявали такъмите и две рибарски лодки, които, ако се съдеше по всичко, щяха

да бъдат поверени на Гест в момента, в който дребното му тяло се превърнеше в това на мъж.

Но дългите и сънливи зимни нощи заглушиха плановете по преместването, имаше достатъчно храна за хора и животни, никой не ги безпокоеше, освен най-близките съседи. Къщите стояха стабилни като скали по време на бурите, когато наоколо не беше тихо и синьо както винаги, защото през зимата и реката спеше и единственото, което можеше да се чуе, беше далечният ѝ ромон под леда като мелодията на северното сияние или на едно лято, което още не се е изчерпало напълно.

Така че когато лебедите донесоха на крилете си светлината и реката наново поде гръмкия си поход към морето, Гест беше забравил напълно за Вига-Стюр и несигурните планове по преместването. Той коленичеше в обора и маркираше новородените агнета с ножа си, както го беше учил баща му, изрязваше дамгата на Йорва върху крайчетата на тънките и прозрачни като листа уши и даваше на някои от агнетата имена. Той подскочи, когато баща му коленичи него и прошепна, че остават само няколко седмици, преди да изоставят стопанството, а това трябва да се случи, докато Стюр е на Алтинга.

— Но — продължи баща му, — понеже нямаме достатъчно коне, ще трябва да направим два курса. Два курса — повтори той. И това беше всичко, което каза. Плюс строгата заповед Гест да не издава нищо на никого, сякаш бяха обградени от вражески уши, а не от стадо блеещи агнета.

Гест кимна, но все пак разказа всичко на Ослауг, а тя го изгледа и попита, още ли не се е научил да пази тайна.

— Откъде знаеш? — попита той.

— Татко каза същото и на мен, а ето че ти се издаде пръв.

Гест се замисли.

— Но нали казах само на теб — каза той.

— Откъде мога да съм сигурна?

Едва на сутринта, когато всичко беше готово, Торхале реши ратаят Ингялд да тръгне с него на първия курс и да натоварят всички коне. След това, след два-три дена, трябваше да се върнат и да вземат останалите — семейството, слугите и животните.

Гест и Ослауг бяха седнали на слънце на двора и видяха как баща им се метна на коня. През последната година Гест беше пораснал не много, но стигаше да продължат да се надяват. Сега видя как баща му се наведе и прошепна нещо в ухото на майка му, тя беше впила ръка в гривата на коня, сякаш за да го задържи, беше с гръб към децата и те не можеха нито да чуят за какво си говорят, нито да видят как изглеждат лицата им.

Торхале се изправи и се загледа в тях. Гест беше седнал на една купчина пръст, покрита с прораснала трева, която баща му беше натрупал, за да има на какво да стъпи, като се качва на кон. Усети, че той иска да му каже нещо. Внезапно се изправи и застана на купчината — стана висок колкото Ослауг. Баща му се усмихна. Гест вдигна ръце и стана още по-висок. Баща му се усмихна по-широко, кимна им, пришпори коня и поведе групата, но не към равнините, а надолу към реката и брода, след това по подножието на Сварфхолсмюла към долината Храундал, по така наречения път Скардхайд, който беше по-дълъг, но щеше да ги опази от многото любопитни очи.

Гест забеляза, че майка му не се върна, след като мъжете заминаха, а отиде и седна до оградата да чисти слама. След това чу Ослауг да плаче. Тогава Гест беше на десет години, а Ослауг на дванадесет.

Едва след две седмици в Йорва пристигнаха ездачи, трима мъже, и то не тези, които очакваха, а главатарят Торщайн Гисласон от голямото стопанство Бьо в Боргарфиорд и шестнадесетгодишният му син Гунар заедно с някакъв мъж, когото никога не бяха виждали.

Торщайн беше богат и могъщ и хората го знаеха като мъдър човек, който обича мира. Беше женен за най-голямата сестра на Тордис, Хелга, и именно той беше обещал да им помогне да се устроят на новото място.

Сега той слезе сериозен от коня, поздрави всички, които бяха излезли да го посрещнат, обърна се към непознатия мъж, когото беше довел, и каза високо:

— Този мъж е Стайнар Стайнсон и е от моите хора. Той има да ви разкаже нещо.

Тордис пребледня, тя извика на Гест да отведе конете и се свлече на тревата. Торщайн ѝ подаде ръка, заведе я в къщата и седна на обичайното си място на масата. Веднага щом Гест се върна, той каза, че Стайнар живее в едно малко стопанство в долината Скорасдал, разположена в планините, които отделят Боргарфиорд от южните равнини. Преди няколко дни на вратата му почукал техният ратай Ингялд, който бил страшно изплашен, той бил тръгнал пеша на юг към Вик с надеждата да напусне страната.

Торщайн млъкна веднага, след като изрецитира това встъпление, и погледна подканващо селянина Стайнар, който изстена тихо, преди да събере сили за разказа си — ратаят му казал за преместването им, как по пътя си видели група ездачи в долината Храундал, била групата на Вига-Стюр, как заспорили какво трябва да се направи. Ингялд искал да обърнат и да се върнат в Йорва, но Торхале не смятал, че е направил нещо лошо, нали бил свободен селянин и можел да прави каквото си иска. Тогава Ингялд предложил поне той сам да се върне, да повика помощ. Торхале се съгласил. Едва след няколко дни Ингялд разбрал за края на историята — Торхале бил поздравил Стюр учтиво, дори бил изказал учудването си, че го среща в планините по това време, когато се провежда Алтингът. Стюр казал, че точно това било намерението му — да се срещне с Торхале тук, казал също така, че според него е дал ясно да се разбере, че няма да приеме селяните да напускат района по собствено желание.

След това заповядал на хората си да нападнат Торхале, който бързо скочил от коня и се качил на една скала. Там се отбранявал така добре с меча си, че мъжете започнали да укоряват Стюр, че само седи и гледа. Торхале бил вече уморен и тежко ранен и на Стюр не му оставало нищо друго, освен да забие брадвата си в него. Погребали трупа на място, взели със себе си всички коне и покъщнина и след това отишли на Алтинга. Но този път Стюр не поел отговорност за убийството както в случая с Айнар.

Торщайн Гисласон беше облечен в дълго синьо палто. На кръста му висеше кожена кесия с пришита върху нея английска сребърна монета, сечена при крал Адалрод^[7], и дадена като данък на викингите. Докато спътникът му говореше, Тордис седеше и си играеше с тази кесийка. Ослауг държеше главата си в ръце, така че косата ѝ покриваше лицето, а Гест, който беше оставил вратата отворена,

наблюдаваше внимателно Стайна̀р на светлината, която падаше върху притеснените му черти.

Торщайн простена и попита със смях да не би Тордис да иска да го ограби. Тя хвърли кесията, сякаш се бе опарила и погледна децата с празен поглед. Главатарят каза, че според него Ингялд трябва да е чул всичко това от някой от хората на Стюр, защото няма как да е видял нападението със собствените си очи.

— Освен ако той още от самото начало не е бил от хората на Стюр — продължи той тихо. — В това стопанство и преди е имало предателства, нали? Когато беше убит Айнар?

Звучеше като някакъв въпрос, но нито Тордис, нито децата намериха какво да отговорят, те не познаваха Ингялд като предател, макар да работеше при тях едва от година и нещо и да нямаше репутацията на дружелюбен и особено бърз човек.

Стайнар взе думата отново и разказа, как Ингялд бил изчезнал от стопанството му, когато се събудил на другата сутрин, оттогава никой не го бил виждал. Но бил изрязал кръст в стената на стаята, в която спал, и може би го е направил, защото е имало причина да помоли Христос за прошка.

Отново нямаше кой да отговори. Тогава Стайна̀р изсумтя така, че Гест потрепери, и каза, че самият той е ревностен привърженик на старите богове и затова веднага бил махнал кръста.

Най-накрая Тордис проговори и рече, че никой в Йорва не бил чувал Ингялд да е приел новата вяра. Защо не се е върнал обратно, та нали никой не го е подозирал, и къде изобщо се е дянал...?

Гест не отместваше очи от лицето на Стайна̀р.

Последните две седмици му се бяха сторили по-дълги от целия му досегашен живот — Тордис седеше по цели дни заключена в спалнята още от деня, в който Торхале замина, само Ослауг говореше с нея, когато ѝ носеше храна.

— Какво прави тя? — попита Гест.

— Тъче.

Но тя не правеше кой знае какво, играеше си с широките колкото един пръст ленти, които беше сплитала в косата на Ослауг, когато беше по-малка и не можеше сама да го прави. И не искаше да каже за какво мисли.

Гест пък постоянно беше на полето, при своето колело. И докато къщата не се мяркаше пред очите му, всичко беше така сякаш баща му в най-добро здраве пътуваше към Боргарфиорд — седи си на коня с онази усмивка, с която тръгна от Йорва, около безшумните копита прахта танцува като искрящо злато. Той отмята глава, за да се наслади на слънчевите лъчи и на лекия бриз и не забелязва как морето го залива, не вижда как коварните реки поглъщат коня му и го повличат не в дълбините си, а напред, защото Торхале се носи като кораб, в черепа му не е забита брадва, а над него летят ято лебеди и един черен ястреб, който тегне над тази загадъчна картина като някакъв знак.

Гест току-що беше излязъл от стаята, когато някой извика името му. Беше Гунар, едно весело, живо момче, кльоцаво като чапла и твърде високо за възрастта си. Сега с мрачна физиономия попита дали братовчед му иска да се махне от Йорва.

Гест го погледна учудено, извади ножа си и започна да дялка точилка.

— Не знам — отговори той.

— Стайнар казва истината — каза Гунар след малко и седна до него. — Баща ми ходи у тях и видя мястото, където е бил кръстът.

— Не е трудно да се изреже нещо върху дървена греда — каза Гест и стърготините се посипаха по ръцете му.

Гунар изчака малко.

— Много свидетели са видели, че Ингялд е бил там — каза той. — Стайнар действително казва истината.

— Защо тогава Ингялд не се е върнал, нали е трябвало да повика помощ?

— Било го е страх.

— Преди да разбере какво е станало?

Гунар се замисли.

— Ти си много зрял за възрастта си — каза той. — Не, не знам, но съм сигурен, че ако Ингялд не е бил убит от Стюр, то Торщайн, баща ми, ще го убие, ако въобще е жив, а мисля, че не е.

Настъпи мълчание.

— Не вярвам на никое от тези неща — каза Гест. — Ингялд беше наш приятел, той не е предал нито Айнар, нито баща ми и изобщо

няма да знаем дали Стюр го е убил, преди самият той да признае.

Той хвърли точилото в огъня, пхна ножа обратно в канията и тръгна нагоре по долината, седна между могилите до Потока и се загледа в колелото, седя така, докато Ослауг не дойде да го прибере, вече беше настъпила светлата, сребриста нощ.

— Плакал ли си? — попита тя.

— Не съм — каза той. — Но ти си.

Тя млъкна и седна до него.

— Ти не си виновен — каза тя.

— За какво? — попита той.

— Въпреки че Ингялд беше дълго време с нас, никой не знаеше откъде е дошъл.

Гест се замисли.

— Той се появи след убийството на Айнар — каза той.

— Не — отвърна тя. — Дойде малко преди това.

Те се спогледаха и разбраха, че никой от тях не помни.

Торщайн изпрати дузина мъже в долината Храундал. Те намериха Торхале, раните му на пръв поглед съвпадаха с това, което Стайнар твърдеше, че му е разказал Ингялд. Извикаха свидетели, които да потвърдят това, след което закараха трупа в Йорва; там го погребяха редом с предците му на едно възвишение по посока на пясъчните равнини.

Същата вечер Гест постави кръст на гроба. Тордис го попита за какво е това. Той отговори, че е от дърво, сякаш това беше обяснение; каза, че бил изрязал нещо върху него. Тордис се приближи, за да види рисунката, отново беше същата онази плетеница, която Торхале наричаше змийско кълбо, тя се увиваше около малък кръст, който отблизо се оказваше, че прилича на растение, на някакво цвете. Тя поклати глава и повтори, че Йорва е проклето място, където е загубила пет от децата си, където е загубила мъжа и живота си, скоро щяла да загуби и Гест, и Ослауг и от тях нямало да остане и следа, независимо колко кръста той забива в голия камък.

Гест искаше да я попита защо тогава не прие предложението на Торщайн да се преместят в Боргарфиорд. Но тя вече му беше обърнала гръб и бе поела бавно обратно нагоре към къщата. Изведнъж обаче се

обърна и се втренчи в него. Гест разбра, че иска да види дали плаче, и затова реши да не го прави. След малко тя наведе поглед, върна се при него и сложи ръка на рамото му, промърмори, че кръстът е хубав, прекалено хубав, добави със същия фалшив тон, с който онзи път похвали орловата глава.

Същата нощ Гест стана и отново махна кръста, разби го в една скала и хвърли парчетата в реката. Ей сега ще ида и ще направя на пух и прах и колелото, помисли си, веднъж завинаги. Но не го стори. Не можеше да извърши две злини за една нощ.

Торщайн и другите главатари в Боргарфиорд обсъждаха известно време дали да заведат дело срещу Стюр на Алтинга. Но той само изсумтя в отговор на тази измишльотина.

— Да не би да вали всеки път, когато небето се смръщи? — така каза мъжът, който имаше толкова много и толкова могъщи приятели, че изобщо не го интересуваше какво е времето. Сред тях беше и Снори Годи^[8] от Хелгафел, най-хитрият и неразгадаем мъж в цяла Исландия, Стюр беше негов тъст, а този, който има на своя страна Снори Годи, няма от какво да се страхува. Така че делото за смъртта на Торхале никога не бе заведено. И ратаят Ингялд никога не се появи отново. Беше погълнат от планините или от морето, или пък убит от Вига-Стюр след предателството си. А Гест си мислеше, че Форсете, богът на мира и справедливостта, явно също се е изпарил.

Но в разгара на лятото Торщайн намери един селянин на име Торлайк, който да се засели в Йорва, за да се погрижи за разбитото семейство. Торлайк идваше от малък род и бедна земя и притежаваше малко или почти нищо, но за сметка на това беше не по-малко изкусен занаятчия от Вьолунд^[9] и освен това преливаше от енергия и добро настроение, което в началото сякаш не беше на мястото си в измъченото стопанство. Тордис се отнасяше към него така, както се бе отнасяла към Айнар навремето — като към лоша миризма, въпреки че Торлайк успя през тези години, през които управляваше Йорва, да увеличи стадата, да доразчисти земята — нещо, което Торхале не беше успял да свърши. Не се отказа и от риболова заедно с Гест и ратаите, спечели уважението на повечето от тях и не се притесняваше много от

това, че Гест в началото бе раздразнителен и затворен и не искаше да има нищо общо с него.

При Тордис нещата бяха много по-зле. Наесен тя се разболя сериозно, а по Коледа легна на легло, за да не се изправи никога вече, ядеше малко, говореше несвързано и злобно и слабееше все повече и повече с настъпването на зимата. Торлайк беше християнин, покръстен едва преди няколко години, през онова лято, когато Алтингът реши да въведе християнството в страната. И сега не се умори да нарежда, че Тордис трябва да потърси сила при Бог и да не се оставя да бъде въвлечена в мрака на този земен свят.

— Няма Бог — каза Тордис. — Има само хора.

След това каза, че щом мъжът ѝ не е успял да напусне жив това проклето стопанство, значи и тя няма да може и ще умре тук.

Сега в Йорва имаше петима ратаи и две възрастни жени, които Торлайк беше довел със себе си, неговите сестри. Те вършеха работата, за която преди се грижеше Тордис, но без да се месят в управлението на стопанството. През пролетта Тордис даде ключовете на Ослауг и каза, че отсега нататък тя поема отговорността, ако има нужда от помощ, може да се обърне към Торлайк, той е добър човек.

— Или можеш да говориш с Гест.

— Гест? — каза Ослауг. — Но той е само дете!

— Не — каза Тордис. — Гест е силен. Той е много по-силен от всички нас.

Три дена по-късно тя умря, според някои просто защото много го искаше. Беше излязла рано сутринта и беше легнала на тревата до реката. Там нямаше скреж. В небето летяха лебеди. Погребах я до Торхале и както хората, които я съжеляваха, така и тези, които смятаха, че тя бе видяла проклетие в орловата глава на Гест, сега тихо обсъждаха колко прави са се оказали в предсказанията си.

Гест изпадна в някаква ледена дрямка след това. Видя как блатата в долината са покрити с бяло одеяло и си помисли, че това е сняг. Той нагази в този сняг и откри, че всъщност е някаква материя, лека като перце, която се повдигаше и отпускате на вятъра и покриваше лицето на майка му така, че то се очертаваше отдолу и светеше като живо. Завладя го плач, който напомняше морето. А когато

по-късно в живота му се наложи да разказва за детството си, той нямаше да може да си спомни нищо за тези години, за времето, когато Торлайк живееше в Йорва. Беше престанал да прави гримаси и хората счетоха това за добър знак. Но също така престана да говори и хората сметнаха това за лош знак, той кимаше или клатеше глава и издаваше кратки звуци, които изразяваха презрение или гняв и изобщо не му пукаше, когато Ослауг му се караше.

Освен това спря да се занимава с дърворезба, сякаш изкуството изчезна заедно с речта, и постоянно му се привиждаше майка му, как седи в единия ъгъл на къщата за готвене и се занимава с нещо, нещо, което крие от децата си, и си тананика тихо. Докато Гест беше малък, тя слагаше ръка на главата му, когато порасна малко, тя я премести на рамото му, а докато лежеше и умираше, тя почиваше на коляното му. Гест щеше винаги да помни тази ръка. По-късно щеше да разказва за нея, за тънките линии, сухожилия и мускули, за кривите, бледорозови нокти и за малките белези, които изпъкваха под кафявата кожа, която винаги беше топла.

Но имаше нещо, което щеше да си спомня още по-добре, и това бяха думите на Ослауг:

— Ти си силен. Мама каза така.

Или:

— Сега сме само ние двамата.

Тя повтаряше това всеки път, когато той се опитваше да се измъкне от работа или да се скрие в някой сън. Три изречения, които имаха приблизително еднакво въздействие върху него, успяваха да му отнемат покоя и да го държат буден като насекоми в мрака.

Някъде година след пристигането на Торлайк Вига-Стюр се появи отново и поиска както обикновено храна и подслон за хората си. Торлайк не можеше да управлява стопанството, без да се нагърби и със задълженията, които му тежаха.

Той както обикновено не се посвени да каже какво мисли: че е дребнаво и безчестно такъв могъщ главатар като Стюр да се отнася по такъв начин с едно вече разбито семейство. Но Стюр само махна с ръка, яде, пи, спа и изчезна отново. Същото се повтори още три пъти през зимата и пролетта. След това минаха цели две години, преди да го

видят отново. И този път беше есен, мокра и студена, и Стюр беше тръгнал на юг към Феръбаке, за да разреши някакъв спор за коне между двама от своите селяни.

С него беше отново най-малкият му син Онунд, който изглеждаше много по-силен, и беше облечен още по-крецящо, отколкото Гест си го спомняше. Онунд беше с пет години по-голям от Гест и се обличаше като кралска особа. Той флиртуваше безсрамно с Ослауг, която продължаваше да се държи с него така, сякаш не съществува, и се разпореждаше все едно всичко му принадлежи. Стюр, от друга страна, продължаваше да носи скромната си кафява дреха и най-обикновени оръжия — къс меч и брадва без абсолютно никаква украса.

Торлайк използва възможността за пореден път да повдигне въпроса за изплащането на кръвнина на децата — Ослауг скоро щяла да навърши възраст за женене, а нямала никаква зестра, а още по-належащо било да се обуздае Гест, който ставал все по-неконтролируем, странен и агресивен с всяка изминала година.

Гест който, както обикновено когато Стюр беше в стопанството, спеше при животните в обора, сега беше доведен при главатаря, който внимателно го разгледа, видя, че изобщо не е пораснал и въобще има жалък вид. Накрая го попита:

— С какво се занимаваш, момче?

Гест не отговори. Той стоеше и примижал, се вглеждаше в тези черни, живи и блестящи очи, които не можеше да възприеме нито като подигравателни, нито като дружелюбни. Торлайк се намеси и каза, че на момчето засега е поверено да реже торф и че е много добър в това.

— Както и във всичко останало — добави той.

— Резач на торф — каза Стюр замислено и го повтори още няколко пъти, преди да погледне Торлайк и да каже, че май нито той, нито другите имат основания да се страхуват от този дребосък. — Но ако толкова настояваш, мога да му дам една сива овца, тя не харесва Бярнархавн, пък и не дава вълна. Справедливо и разумно ще е той да я получи като кръвнина, но това ще е всичко, което ще види от мен.

Синът му се засмя с дрезгав глас, някои от мъжете също забоботиха доволни. Но лицето на Гест остана безизразно и продължи да бъде такова, когато Торлайк скочи за поредния обречен опит да вразуми главатаря. Гест само обърна гръб на групата и излезе

спокойно, но не се върна в обора, а продължи към полето, където намери Ослауг до Потока.

Те седнаха един до друг и се загледаха в колелото. По него имаше лед, невидима коричка, която бавно се издигаше, за да падне след това обратно като звънтящо стъкло. Договориха се, че ще трябва да го приберат за зимата. Ослауг попита дали Гест си спомня една от историите на баща им, за Тюр, бога на войната и справедливостта, за правото на по-силния и той каза, че помни. Но Ослауг не знаеше историята и той трябваше постоянно да я поправя, докато не се появи тревожното усещане, че тя си измисля нарочно, за да го остави да я поправя, както когато искаше да му попречи да заспи или да го накара да свърши нещо, така че той повтори, че историите са свършили. Трябваше да внесат колелото преди ледът да го счупи.

Заедно го занесоха в обора и го закачиха под покрива, като инструмент, който се ползва само през лятото, предмет, който се събужда от сън с долитането на лебедите и тогава изглежда непознат и близък едновременно, защото не са го виждали толкова отдавна, че са забравили, че го помнят. След това легнаха да спят заедно с животните. Но скоро ги събуди усещането, че някой стои до тях и ги гледа — беше майка им.

— Какво има? — попита Ослауг.

— Само исках да ви видя — каза тя и се усмихна, както се усмихваше преди на света да се появи Айнар и да го преобърне. — Топло ли ви е под завивката?

— Да — отговориха те и ѝ направиха място да легне между тях.

На другата сутрин Стюр и хората му продължиха пътя си. А вечерта, когато трябваше да минат отново през Йорва, Гест седеше както обикновено на хълма с овцете. Отново държеше в ръцете си ножа, който от няколко години не бе докосвал. Сега старателно го беше наточил и усещаше отново как от дръжката струеше топлина и се предаваше на дланта му, а от дланта му — обратно в дръжката. Сега изрязваше рибешка глава на края на дръжката на една брадва. Тогава изведнъж видя кръв върху светлото дърво. Погледна ръцете си, но не намери рана, въпреки това кръвта продължаваше да тече от окото на рибата и капеше върху мокрия сняг. Той изрецитира една вийса^[10],

която мислеше, че е забравил, стана и слезе в стопанството. Там намери Ослауг в къщата за готвене и ѝ показа дръжката, попита я какво може да означава тази кръв. Тя го погледна и се усмихна.

— Говориш глупости — каза тя и издърпа дръжката, завъртя я и се учуди. — Тук няма нищо.

— Аз виждам кръв — каза Гест.

— Да не би пак да си сънувал? — попита тя.

— Сънувам само това, което вече е станало — каза Гест. — Татко и Айнар. Това, което се е случило два пъти, може да се случи отново.

Ослауг седна, а Гест остана прав и си помисли, че за всичките тези години тя се е превърнала в жена и започва да прилича на майка им под бялата си ленена кърпа. Ослауг стана и с една нова усмивка каза, че се задават големи събития.

— Знаеш ли какво трябва да направиш? — попита го тя.

Гест кимна, монтира острието на брадвата и заби малко клинче, докато очите на Ослауг следяха ръцете му. Внезапно видяха група ездачи долу при брода, Стюр и хората му се връщаха.

Беше късна есен, бреговете на река Хитаро вече бяха замръзнали, но реката течеше свободна в средата на коритото си. Само конят на Стюр беше подкован за зимата, докато другите се пързалиха по леда и трябваше да газят, да плуват и да си пробиват път напред. И конете, и хората бяха подгизнали, когато пристигнаха в стопанството.

— Ето че става така както си го представях — прошепна Ослауг, стана и тръгна към задната врата.

Торлайк прие гостите както винаги с дружелюбна усмивка, заповяда да се запали огнището в голямата зала и каза на Ослауг и на сестрите си да вземат дрехите и да ги изсушат в кухнята. Докато се събличаха, мъжете тракаха със зъби и проклинаха. Ослауг събра всички дрехи на голяма купчина, изнесе ги в къщата за готвене, хвърли ги в няколко казана, изля отгоре им няколко ведра с вода и ги изнесе навън на студа.

Гостите получиха одеяла, кожи и храна, но след време, когато се развеселиха, много от тях започнаха да се оплакват, че Торлайк се скъпи за дървата. В началото той се престори, че не чува. Но понеже упреците продължиха, Гест стана и предложи да донесе още дърва.

Той излезе и събра наръч мокри клони, внесе ги и ги хвърли в огъня. В залата веднага притъмня и въздухът се изпълни с дим и сажди. Гест се шмугна зад вътрешната стена, където беше спал Айнар, промъкна се зад стола на Стюр, откъдето почти можеше да види тила му над облегалката. Но изведнъж сърцето му спря да бие. Неясни образи се препъваха наоколо в димния мрак, бели, полуголи тела, чуваше се несигурен смях, кашляне и ругатни. Но Стюр седеше спокойно и сякаш се забавляваше. Сърцето на Гест не помръдваше. Виждаше светлия череп и плетеницата от тъмни вени там, където свършваше посребрената коса. И тогава сърцето му заби отново. Той замахна с все сила, изпищя, когато кръвта опръска лицето му и се запрепъва към задната врата, без да изпуска брадвата от ръката си. Когато излезе откри, че не зрението си беше изгубил, а светлината.

Стюр се свлече бавно в димящото огнище и остана да лежи там, само синът му проумя какво е станало, той извади баща си от пламъците, прегледа изгореното му лице и така се развика да намерят убиеца, че чак Гест отвън го чу.

Но тогава той вече се беше преоблякъл в дрехите, които Ослауг му беше приготвила, сложи си шипове на подметките и се затича към реката, прескочи я с един скок там, където течението беше най-тясно, застана от другата страна да гледа преследвачите си, които се пързалиха по леда надолу след него все така полуголи. Онунд, синът на главатаря, беше най-отпред, бос и с меч в ръка. Той също искаше да скочи, но се спря като видя бушуващата вода. След това видя, че Гест има обувки с шипове и освен това размахва брадва.

— Не бях аз! — извика Гест, направи гримаса и се засмя. — Не бях аз! Не бях аз!

Онунд нямаше къде да отиде, ледът изгаряше стъпалата му. Гест го чуваше как проклина и виждаше как клати глава като побесняло куче. После им обърна гръб и се остави мракът да го погълне.

Гест заобиколи могъщата планина, Сварфхолсмюла, изкачи се от другата ѝ страна чак догоре и оттам можеше да види Йорва, където Ослауг беше запалила факла и я беше оставила навън на снега в знак, че е добре. Но там горе до небето Гест усети, че тялото му вече е

изразходвало всичките си сили, които щяха да му трябват да продължи — той се намираще в средата на огромна пустош.

Гест все така стискаше брадвата в ръката си, сега я видя и разхлаби хватката си, праметна я през рамо и когато понечи да тръгне надолу, забеляза, че Сварфхолсмюла е много по-висока от всички останали планини в Исландия, от вулканите и ледниците. Той можеше да надникне във всички къщи направо през заснежените им покриви, сякаш бяха съборени от някаква могъща ръка, която искаше да покаже очевидното на този, който се съмнява, да покаже обикновените хора, които спят в топлите си спални, деца и съпрузи, роби и главатарии. Зави му се свят, а когато неусетно се оказа на дъното на долината Храундал, където бурята го застигна с всичка сила, светлината не дойде, той чакаше идването на деня, който така и не се появи, затова легна в една пряспа, покри се със сняг и изчезна.

Но беше легнал върху брадвата и се събуди от болки в гърба. Той се измъкна и дневната светлина го заслепи, макар че денят бе към края си, а вятърът — все така неумолим. Но все пак можеше да вижда и да продължи на изток, вървеше по пътя, който баща му беше използвал при преместването и дори успя да се стопли от движението, сега гладът беше това, което го държеше буден. Отново се стъмни и той трябваше да потърси укритие, прекара още една нощ под бялото одеяло, но и този път се измъкна и тръгна, ориентирайки се по старите разкази и по умълчаните лица на планините. Едва на следващата вечер стигна едно стопанство, реши, че е Мелюр в Боргарфиорд — едно бедно и изолирано парче земя в покрайнините на селището. Но именно тук живееше една роднина на майка му — Гунхилд, заедно с мъжа си Халдур. Размахвайки брадвата, Гест си проправи път през сбития сняг около къщата, докато острието не срещна външната врата. Мислеше си, че иска бели нощи, не лед, иска светлината, която носят лебедите, а не далечните гласове, които го питат кой е всъщност — всичко това мина през главата му, докато се свличаше на отгъкания, пръстен под, посрещнат от друга светлина.

Топлината не идваше от слънцето, а от едно огнище — той беше легнал на твърда, дървена пейка и се взираше в пламъците, от косата и дрехите му капеше вода и съскаше, щом срещнеше нагорещените

камъни. Срещу него седеше някакво прегърбено същество и го гледаше мрачно изпод гъстите си вежди — беше Халдур, а Гунхилд, която Гест разпозна, стоеше зад него скръстила ръце с предпазлива усмивка на сивото си и уморено лице.

Гест се представи и забеляза, че бузата му лежи върху някаква груба кожа, след това видя, че на масата има храна, тялото му се тресеше, но беше сухо, косата му, кожата, дрехите бяха сухи, но ръцете му горяха, той ги повдигна, сви и разтвори длани, както се завързва и отваря чувал, изправи се, седна и започна бавно да яде.

— Ако си Торгест Торхаласон, — каза Халдур — какво правиш тогава тук без кон и в такова време?

Гест дъвчеше и не отговори, вместо това се обърна към Гунхилд и ѝ благодари.

— Аз убих Вига-Стюр Торгримсон — каза той. — И сега бягам от Снори Годи.

Едрият мъж се изправи и успя да имитира усмивка, преди да изстреля някакъв въпрос по посока на жена си, която поклати глава и се приближи към тях със сериозно лице. Тя беше по-възрастна от мъжа си, косата и лицето ѝ бяха посивели, но тялото ѝ беше едро и силно, дланите — широки и груби, седна и му каза:

— Това са големи новини.

Гест разказа за убийствата на Айнар и Торхале, за които те бяха чували, и за отмъщението срещу Вига-Стюр, за бягството през планината или поне за малкото, което си спомняше от него. Халдур отначало възнегодува, но след това се взе в ръце и каза решително:

— Едно джудже казва, че е убило Вига-Стюр. Или лъже, а това означава, че е луд, или казва истината, значи пак е луд. И в двата случая не го искам тук.

Гест продължи да се храни. Гунхилд измърмори, че Халдур невинаги мисли това, което казва. Той я изгони от стаята и искаше да се нахвърли и върху госта, но нещо го спря. Гест си помисли, че среща това за първи път — уважението, което поражда страхът, и каза сухо:

— На мен ми се струва, че този път казва именно това, което мисли.

Той събра оръжията, издърпа връхната си дреха, която се сушеше над огнището, навлече я през глава и си завърза обувките, докато съпрузите се караха високо зад гърба му. На излизане чу удари и

викове, но тези звуци потънаха в снега, който бързо го затрупа като черна вълна.

Все още беше нощ, или пък вече нова — Гест беше изгубил времето. Вятърът беше отслабнал, но продължаваше да навява сняг. Гест потрепери, обърна премрежен поглед към равнините на изток и тръгна в посоката, която мислеше, че ще го отведе в Бьо — стопанството на вуйчо му Торщайн Гисласон. Но не беше стигнал подалеч от оградата, когато чу, че някой го вика. Гунхилд мъкнеше след него една торба.

— Можеш да вземеш един от нашите коне — каза тя запъхтяно, а снегът искреше в косата ѝ. Тя го заведе в конюшната, извика при себе си най-здравия жребец, хвърли отгоре му покривало, а на Гест протегна торбата. Гест склони глава до грубата шия на животното и усети под снежните кристали пулсираща топлина; след това благодари на Гунхилд.

— Но недей да ходиш при Торщайн — каза тя, докато той се мяташе на коня. — Осигури си първо подкрепа извън нашия род, тогава той няма да може да ти откаже. Иди при Илюге Черния от Гилсбаке — той е вторият по сила главатар тук и е много по-голям мъж от некадърника, за който аз се омъжих.

Гест благодари още веднъж и тръгна в посоката, която тя му показва.

Цялата долина беше покрита с дълбок сняг. На разсъмване слезе от коня и походи малко пеша, за да се стопли, след това отново го яхна, но студът ставаше все по-силен, той заспа и се събуди, когато животното спря. Вече не валеше и вятърът беше утихнал, но беше още по-студено. Видя къщи и някакви разпръснати светлини, бяха стопанства, тук трябваше да се намира и Гилсбаке.

Гест не беше виждал Илюге и не знаеше за него нищо, освен че е бил доста необуздан като млад, постепенно натрупал пари и влияние, да не говорим за синове — най-малкият от тях се казвал Гунлауг, наричан Змийския език като дядо си, и бил вече прочут воин. Сега

обаче Гест се сети и за това, че Илюге е приятел на Снори Годи и му хрумна, че може би Гунхилд му е устроила клопка.

Той обиколи стопанството, видя някакъв силует да пробягва между къщите и помоли да извикат главатаря.

Илюге се появи на вратата, примижа докато не фокусира ездача и го попита кой е. Гест приближи коня няколко стъпки напред, но не слезе.

— Студено е — каза той.

— Защо тогава ме накара да изляза? Ратаите ми ще те настанят и ще ти дадат храна, ако това е, което ти трябва?

И сега Гест не слезе от коня. Илюге се обърна и искаше да влезе, но премисли и попита:

— Трябва ли ти нещо друго от мен?

Той беше леко облечен, дрехата му беше без ръкави, а краката — голи, обути в открити кожени обувки. На слабата светлина, процеждаща се от вратата, Гест видя няколко белега, увити като въжета по силните му ръце; мъжът беше почти на шейсет, но изглеждаше много по-млад, макар че гъстата коса, която му дала навремето прозвището, беше опадала и черепът му лъщеше под топящите се снежни парцали. Но брадата продължаваше да е черна, имаше само няколко стоманеносиви кичура, които напомняха реки. И понеже Гест продължаваше да не отговаря, той се отмести настрана, така че да се освети лицето на госта.

— Но ти си само дете — каза той.

— Аз съм приятел на Снори Годи — каза Гест.

— Тогава не си мой приятел — отговори Илюге.

— Тогава и аз не съм приятел на Снори — каза Гест.

— Тук всеки получава отговорите, които очаква — каза Илюге.

— Не вярвам — продължи Гест, свали шапката си, каза кой е и защо е дошъл, а лицето на главатаря ставаше все по-скептично. Гест изрече една вийса, която беше измислил този ден. И на лицето на стареца се прокрадна усмивка. Гест реши, че това е моментът да помоли за помощ, но Илюге се направи, че не го чува.

— Този кон трябва да се убие — каза той трезво, хвана жребца за главата и я разтърси така, че замръзналата пяна, която висеше от гривата и муцуната му се напука. Без да дочака отговор, той се обърна и вика, докато двама, също така леко облечени мъже, не излязоха от

къщата, тях помоли да отведат коня. Гест слезе от него, без да протестира. Когато те се скриха, на Гест му се стори, че вижда още една усмивка на лицето на главатаря.

— Сега си вече без кон — позасмя се Илюге. — Което май означава, че ще трябва да ти дам друг. За да се отърва от теб, нали?

Гест кимна и нагази в снега. Този разговор започваше да го изнервя, още не си беше изяснил кой на кого е приятел, а главатарят май нямаше намерение да го покани вътре. Него студът сякаш не го притесняваше, защото помоли Гест да му разкаже историята си още веднъж, на Гест му се стори, че старецът се забавлява докато го слуша. Поиска да чуе и вийсата още веднъж и намекна нещо за това, че кенингите^[11] не били съвсем сполучливи, ако е целял да представи убийството на най-големия престъпник в Исландия по такъв начин, че и на Гест, и на Вига-Стюр да бъде отдадено дължимото уважение.

Тогава Илюге внезапно хвана рамото на Гест с огромната си ръка и го разтресе, както беше направил с коня преди това, сякаш да провери дали може да се държи на краката си, и Гест едва не рухна.

Старецът се засмя и предложи да влязат — Гест щял да получи храна и легло, а на другия ден и нов кон, за да продължи просията си.

— Защото може да трае дълго, в момента не ми хрумват чак толкова много хора, които доброволно да се изправят срещу Снори Годи. Но първо иди при Торщайн Гисласон. Той е от твоя род. И слушай внимателно какво ще ти отговори.

— Това, което се е случило два пъти, може да се случи още веднъж — каза Гест и заспа, преди да сложат масата.

Но последните думи на Илюге го преследваха в съня му — слушай внимателно какво ще отговори — главатарят не му беше обещал абсолютно нищо, но може би му беше намекнал, беше го насърчил да разкаже на Торщайн, че могъщият Илюге му е дал дума, че ще помогне, или нещо подобно, за да не може Торщайн да му откаже, както го беше посъветвала и Гунхилд. Или пък тази мисъл му беше прошепната от призрака на нещастния Айнар, Айнар, който умееше да говори така убедително, че никой не можеше да устои на молбите му.

Когато на следващата вечер пристигна в Бьо, нещата се повториха. Отново беше нощ и всички си бяха легнали, но Торщайн стана, щом чу, че някой тропа на вратата. Той излезе сам и в началото се учуди, щом разпозна племенника си върху покритата със сняг кобила, изслуша скептично разказа му, а щом се стигна до убийството на Стюр, направо се разяри.

— Това е дело на луд човек — развика се той.

Двамата не се бяха виждали от времето, когато Торщайн и Гунар бяха в Йорва, за да съобщят за смъртта на Торхале, това беше преди три години, и Гест измърмори, че като роднини трябва да се срещат често, след това изрече двусмислената вийса. Но Торщайн не се умилостиви и се зае да почисти снега от коня, за да види дамгата му.

— Значи наистина Илюге те е пратил тук? Той обеща ли ти помощ?

— Той ми даде този кон, за да дойда при теб, това е най-добрият кон в стадото му.

— И *това* ли ти каза?

— Не, но аз сам видях. Другите са стари кранти в сравнение с този.

— Значи нещата са много зле при тях.

Гест млъкна, но му се стори, че Торщайн искаше да каже — значи много е искал да се отърве от теб. Но все пак го пусна в къщата, мърморещ недоволен, каза, че му позволява да преспи тук или да остане, докато се разяснят нещата около това безумство.

— Защото аз имам много роднини и приятели — каза той и заведе Гест в една празна спалня.

Но и там тялото му не пожела да се отпусне, студът се беше загнездил в костите му и в мрака, който беше плътен като вода. Той виждаше лъскавия череп на Вига-Стюр пред себе си, плетеницата от сини вени, и поиска да запали свещ, но стаята му беше заключена. „Бьо се намира на един-два хвърлея разстояние от река Вито — помисли си той, — която разделя долините на Боргарфиорд от земите на Снори на север отгук, Снефелснес и Даласюсла, за това си е мислел Торщайн, защото Илюге живее най-навътре в долината, с планината зад гърба си и другите главатари пред себе си като преграда. Затова

сега ще разбия вратата и ще се махна.“ Но тогава чу Ослауг да го пита, да не би пак да е сънувал.

— Сънувам само това, което *вече* е станало — каза той и забеляза, че тя не гледа него, а някъде покрай него. Той произнесе името ѝ, хвана я за ръцете, за да я съживи, но тя беше мека и отпусната, тогава на челото ѝ кацна птица, той искаше да я прогони, но ръцете му бяха като дървени. Той изрече всички кведи, които знаеше, дори тази за убийството, която сам беше измислил, но птицата не помръдна. До момента, докато стопанинът не дойде от съседната спалня, за да разпали огъня, това бяха звуците на зимата и на спокойствието, утринният глас на зимата.

— Можеш да останеш тук — каза Торщайн кратко.

Ръцете на Гест бяха бели и приличаха на крака, той се беше сгушил до вратата и гледаше объркано вуйчо си.

— Можеш да останеш тук — повтори Торщайн и го разгледа потблизо. — Можеш да останеш тук през зимата! — повтори той, сякаш говореше на някой глух. — Но първо трябва да отидеш при Клепярн Стария във Флокадал и да помолиш и него за помощ. А също така трябва да...

— В Бьо ли се намирам? — попита Гест.

— Какво? Да — каза Торщайн и протегна ръка. Сега притича и Хелга. Двамата вдигнаха Гест, върнаха го в леглото и го завиха с тежки като олово одеяла. Едва когато усети мириса на жена, Гест разбра, че не студът го беше сразил, а страхът, и той не изчезна, докато не легна съвсем неподвижно под желязната броня, като труп под едно неумолимо небе, и не си помисли, че топлината ще се върне, ей сега топлината ще се върне.

[1] Земята на великаните в скандинавската митология. — Б.пр. ↑

[2] По-дълги скалдови поеми. — Б.пр. ↑

[3] Легендарни скалдове, творили през X в. — Б.пр. ↑

[4] Страховити скандинавски войни, които се обличали в мечи кожи, изпадали в транс и помитали всичко по пътя си. — Б.пр. ↑

[5] Великаните в скандинавската митология. — Б.пр. ↑

[6] Ежегодно общо събрание в Исландия, смятано за най-стария парламент в света. — Б.пр. ↑

[7] Скандинавското име на крал Етелред, управлявал Англия. — Б.пр. ↑

[8] Езически жрец в Исландия, който съсредоточава в себе си политическа, юридическа и административна власт над хората на определена територия. — Б.пр. ↑

[9] Пословичен майстор, главният герой на „Сага за Вьолунд“, част от исландската Стара Еда. — Б.пр. ↑

[10] Кратки скалдрави произведения, най-често осемстишия. — Б.пр. ↑

[11] Своеобразни сложни метафори, т.нар. „оприличавания“, характерни за скалдовата поезия. — Б.пр. ↑

СНОРИ

Всичко е различно. Небето е светло, земята е искрящо бяла, а тишината — безкрайна. Гест вижда Хелга да се усмихва, по-голямата сестра на майка му с нейната младежка усмивка, тя му носи храна, чува я да отправя към Торщайн дребни, ядни забележки, че не се е бил държал добре с нейните роднини и най-вече, че не я е събудил, когато Гест е пристигнал, а вместо това го е заключил с намерението на другия ден да го изгони, без да се е видяла с него. Торщайн дори не се опита да се защити — не е искал да гони никого, а нали Йорва се намира едва ли не в сърцето на земите на Снори и Тордис не искала да се мести... Но после промърморва и нещо, което сякаш изразява и малко надежда:

— Това може би е добър знак, че е успял да стигне чак дотук. Защото това е невъзможно, в такава време. Но не казвай на никого, че е тук и че се опитваме да го изкараме от страната!

— Да не искаш да живеем като роби в собствената си къща?

И други гласове се включват в този хор начело с трите неомъжени дъщери в къщата, които шепнат развълнувани помежду си за убийството на Вига-Стюер, новината, която е достигнала вече до всички уши. Но тя стои смешно върху малкия Гест, който спи повече, отколкото будува, и сънува повече, отколкото живее, сънува Ослауг и птицата на челото ѝ, която не иска да излети. Все пак той яде и си мисли, че не може да са я убили, седи до огнището и говори с Гунар, който е станал още по-висок и по-слаб и се отнася към Гест като към свой връстник, и с по-малкия му брат Свайн, той е дете и в безграничното си възхищение иска да види оръжието на убийството, а когато не вижда кръв по него, много се разочарова.

— Тя се е отмила по време на бурята — казва Гест и му показва рибешката глава на края на дръжката. А през това време ледът в него се топи от топлината на пулсиращия живот. В сравнение с Йорва това стопанство е като цяло село, със своите петдесет човека, четири големи и няколко по-малки къщи, обори и складове, обширни пасища и ниви. То е разположено на открито, а планините приличат на

безобидни, заоблени хълмчета в далечината. Река Вито тук е широка и спокойна, образува голям кръг около цялата тази прелест и не бучи постоянно като Хитаро. А и всичките тези гласове, които мърморят и се смеят. Гест не е свикнал с това да чува човешка реч от сутрин до вечер, но тя е там, стените са светли, снегът около къщата е утъпкан, навсякъде играят деца. Жените не трябва да газят в сняг до коленете, за да слязат до реката и да изперат, защото им носят вода горе. Огънят гори ден и нощ, а пепелта и саждите се изнасят всяка сутрин, на масата има месо и риба, суроватка и хляб, и всички тези гласове.

Постепенно Гест отново проговаря, в началото само с Гунар и Свайн, после със сестрите им, с робите и ратаите. Разказва им за Йорва или пък повтаря чужди мисли сякаш са безценни кведи, а накрая вече не може да млъкне. Отново започва да гримасничи, най-вече когато иска да накара Свайн да се засмее, а Свайн не се отделя от него и се кълне, че би дал живота си за него. Но той не харесва гримасите, затова Гест го поглежда спокойно и казва, че не може да направи нищо, защото току-що се е върнал от страната на леда, казва, че продължава да трепери от студ и протяга ръце напред, за да покаже, но те не треперят, те са спокойни.

Лявата буза и лявото ухо на Гест са измръзнали, а ноктите на два от пръстите на краката му са сини, така че не му се налага да язди до Клепярн Стария във Флокадал, за това се е погрижила Хелга. Вместо това изпращат съобщение на главатаря и той пристига с още двама мъже, облечени в брони. Погледът му под рунтавите вежди проучва Гест може би по същия начин, по който Клепярн разглежда тялото на изхвърлен на плажа кит, до каква степен се е разложил, колко месо и лой има и най-важният въпрос — кой има права над трупа. След това Клепярн се затваря в една стая с Торщайн и си говори с него до късно през нощта. Когато си тръгва на следващата сутрин, на Гест му се струва, че на лицето на вуйчо му се е отпечатала нова грижа, макар че са получили уверения, че и Клепярн е на тяхна страна.

Това изражение обаче скоро се превръща в нещо, напомнящо решителност. Торщайн говори с Хелга, дава шепнешком някакви поръчения на ратаите, те оседлават конете си и тръгват във всички посоки, в стопанството цари хаос, а през следващите дни в Бьо

пристигат една след друга групи тежковъоръжени ездачи. Торщайн събира при себе си толкова от мъжете в околността, които имат желание да се бият, колкото може да подслони — повече от шейсет, а при Клепярън във Флокадал са още петдесет. Изпращат съобщение на Илюге и на другите големи главатари да направят същото. И от цялата тази връва Гест най-накрая разбира, че не е имал никакво понятие кой всъщност е Вига-Стюр. Гест се опитва да превърне всичко в шега, но Гунар не се смее, нито пък другите, тогава и у Гест смехът тихичко умира. Той пита Гунар каква е ползата от целия този шум, от всички тези мъже, които се излежават наоколо, ядат и пият от запасите им за зимата сякаш са ги платили.

— Те не са тук заради теб — казва Гунар с тон, който има за цел да го утеши, но не го прави, след това добавя: — а заради нас.

Торщайн е разположил постове по реката — от водопадите Храунфос чак до морето той изпраща шпиони на север към Снефелснес и Даласюсла, за да се информира за действията на Снори, защото сега е единствено въпрос на време той да разбере къде се намира Гест.

Но ето че идва Коледа, после голямото жертвоприношение, а не се случва нищо, освен огромно празненство, което кара Гест да си спомни за начина, по който Айнар описваше Йорсалаланд, охолството и нестихващите гласове. Мъжете говорят за някакъв двубой по време на Алтинга миналото лято, за проявено геройство и жестоки убийства, за поражения и съюзи, а и за християнския Бог, който взел страната в своите невидими ръце преди седем години. По отношение на Господ Бог в Бьо има само едно мнение — че няма да си тръгне скоро.

Но на фона на всичко това Гест започва да се чуди няма ли тялото му най-сетне да порасне. Жените са тези, които го подсецат, дъщерите на Торщайн и техните приятелки, в които няма и капка от киселата и старомодна сериозност на Ослауг. Работата им напомня игра, зимата не успява да ги притисне към земята, а ги издига като птици. Те превръщат неговата Йорва в гроб, в бласто, а сега изпращат на мъжете такива погледи, които карат Гест да се чувства зле, той си мисли, че трябва да е по-голям, като се вземе предвид какво е направил. Вече е дочул думата „джудже“ и постоянно вижда, че

усмивките, които му се отправят, не крият само възхищение. Да, всъщност единственият, който не се притеснява от неговия ръст, е Свайн, който даже се радва, че героят е висок колкото него самия. Освен това Свайн е единственият, който никога не се уморява от историите му.

— Ние сме малки — казва Гест. — Ние трябва да се държим заедно.

— Така е — съгласява се Свайн и двамата се хващат за ръка.

Но Гест едновременно се радва и се притеснява от това приятелство, което е едва ли не доказателство, че детството никога няма да го напусне. Та нали смисълът в това да си дете е все пак някога да пораснеш.

— Искаш ли да ти разкажа за Йорсалаланд? — пита той.

— Да — отговаря Свайн.

Гест описва пясъчното море, което всъщност представлява рисунка на това колко хора има по света, но разказът му изведнъж става толкова драматичен, че Свайн се плаши и Гест го успокоява, като му казва, че някой ден няма да изпитва такъв ужас, трябва само да порасне. Докато изрича това, Гест се усмихва, доволен, че може да измисля историите си според случая. Но едновременно с това е тъжен, защото знае, че един ден и Свайн ще го гледа отвисоко.

По това време в стопанството пристига един бедняк, за да проси храна и подслон. Той се казва Гисле, и е мръсен и кален, облечен в дрипи. Не проси като всички останали, сяда до огнището в къщата за готвене, вкарва по един пръст във всяка ноздра и седи така, докато някой не го попита какво прави. Тогава казва, че се пази от мириса на храна, за да не полудее — толкова е гладен.

Гест не харесва нито този мъж, нито смеха, който буди — той пасва прекалено добре в тази неприятна история. А ето че започва да разказва и новини от запад, откъдето идва, Гисле е добре информиран, прекалено добре.

Убийството на Вига-Стюър е било голяма изненада не само за неговите собствени хора, но и за Торлайк, но той се овладял и накарал

да пренесат убития в къщата за готвене и я заключил, така че никой да не пипа трупа. Същата вечер пратил хора на север в Хелгафел, които да предупредят Снори Годи, могъщия зет на Стюр, който сега бил главен в рода. Привечер на другия ден той пристигнал в Йорва заедно с около двацет мъже и усмирил Онунд, който през нощта бил правил брутални разпити на хората в стопанството и дори щял да пребие до смърт един от ратаите.

Снори се обявил за свидетел на раната на Стюр, сложил трупа в един чувал, за да го откара вкъщи. Но заради бурята пътят през планината не бил проходим, така че те се отправили на запад през равнините, за да потърсят друго място, където да се прехвърлят. Тук трябвало да пресекат много реки с буйно течение и широката Хавфярдаро, която приличала на истинско море. И мъжете, и конете били изтощени, измръзнали и мокри до кости, когато най-накрая стигнали до стопанството Хросхолт и вече било нощ.

Селянинът от Хросхолт не бил приятел на Вига-Стюр, но отворил, щом чул гласа на Снори, запалил голямото огнище и наредил да се сложи масата, също и да се запали огън в къщата за готвене, за да се изсушат дрехите и чувалът с трупа.

В стопанството имало две момичета, дъщерите на селянина, едната на четиринайсет, другата на шестнайсет години. През тази нощ по-голямата сънувала страшен кошмар, мятала се насам-натам в леглото и викала, докато другата сестра не се събудила и не попитала какво става.

Тогава обяснила, че през целия си живот е слушала толкова много за ужасния Вига-Стюр, но никога не го била виждала. Сега искала да види дали наистина е мъртъв.

Сестра ѝ се опитала да я разубеди. Тя обаче се промъкнала в къщата за готвене, където от огъня сега била останала само купчина тлеещи въглени. Чувалът на Стюр се бил скъсал при борбата с някоя от реките и главата му стърчала навън. Внезапно тялото се изправило и Стюр погледнал момичето студено, изрекъл някаква вийса и тежко се строполил отново на земята.

Тя изпищяла. Снори, който спял в съседната стая, дотичал, прегърнал я и се опитал да я успокои, но тя хапела и дращела, удряла го с юмруци и не се усмирила, докато баща ѝ не я занесъл обратно в спалнята. Оставили сестра ѝ да я пази, но неконтролируемите викове

продължили да се чуват до сутринта, докато тя не умряла с уморена усмивка на уста, която много бавно отстъпила място на чертите, които те познавали.

Снори казал, че селянинът бил получил лоша награда за старанията си и поискал да го обезщети за загубата му. Но той измърморил само, че вината не е на Снори, а на момичето; сега просто искал да махнат по-бързо проклетия труп от къщата.

Вече било светло, а и времето се оправяло, така че Снори решил да тръгнат веднага. Но преди още да са изгубили стопанството от погледа си, над равнините се разразила нова буря, от северозапад. Наложило се да мъкнат трупа по лед, киша и дълбок сняг, той се вкочанил и било много трудно да се справят с него. Когато нощта паднала, били принудени да потърсят убежище в една от каменните колиби, които овчарите ползвали през лятото. На следващия ден времето било отново лошо, затова Снори решил да погребат трупа на тъста му там, в планината, а през пролетта да го свалят в църквата в Бярнархавн, защото Стюр бил християнин и трябвало да лежи в свята земя, в църквата, която сам бил построил.

— Стюр ще се вдигне от гроба и ще отмъсти на всички, които помогнат на убиеца му — извика Гисле, който най-сетне се беше наял и стоплил. — Той може да минава през стените и вратите.

С това бе сложен край на гостоприемството на Бьо. Извикаха Торщайн, той чу историята и нареди да дадат на мъжа торба с храна и кон и да го изведат от земите им, да го пратят на юг. Всичко това беше свършено и на никого не му беше жал да дадат на просяка цял кон, само и само да се отърват от неговия разказ, макар че той вече отекваше между стените на стопанството. На Гест отново започна да му се привижда Ослауг, която беше изоставил там, на вражеска територия, онази птица не се махаше от челото ѝ. Когато изтече още един от зимните месеци, Гест се сети къде е виждал онзи нещастник — възможно ли е да е бил Ингялд? Ратаят, който предаде баща му?

И Гест започва да убеждава Торщайн да доведат Ослауг от Йорва, Торщайн отново обмисля, но Гест печели на своя страна Хелга и Гунар, обработва и Клепярн и след дълъг разговор с Илюге Торщайн най-сетне склонява да изпрати на запад двама от най-добрите си мъже, докато над страната все още тегне нощ, тоест веднага.

Гест дава на пратениците Ножа на Один като знак. Те тръгват под прикритието на нова снежна буря. Следват три дълги дни, дни на студа и вятъра. Много неща се случват през тези дни. Двама от хората на Торщайн се скарват незнaйно защо и единият успява да намушка другия, преди главатарят да се намеси. Гест отново вижда кръв и на всичко отгоре вече е напълно сигурен, че просякът е бил Ингялд, проклятието, изпратено от Вига-Стюр. Той не може да спи нощем, лежи и чака в някакво леденобудно състояние. Но ето, че един от пазачите вика, че до брода има ездачи, и то не двама, а трима бавно пресичат гладката като огледало река. Гест се затичва навън и вижда, че единият от тях трябва да е Ослауг, затваря очи и ги отваря отново, това е Ослауг и когато тя е вече в двора, той хваща коня ѝ и казва:

— Мислех, че си мъртва.

Помага ѝ да слезе от коня и вижда, че на челото ѝ има белег. Разглежда го внимателно, за да не я поглежда в очите, а тя стои спокойно, по-висока е от преди, вече зряла жена, но все така дребна в работната си престилка от Йорва, обгърнатата от характерния ѝ мирис, тътенът на водопадите образува нещо като броня около нея. Когато Гест най-накрая се престашава да я погледне в очите, тя бавно разказва, как миналата есен паднала в реката и се ударила. Но това е благородна лъжа на една по-голяма сестра, не тя, а той падна в реката толкова отдавна, че тя не помни. Той трябвало да я отведе по-рано, това всъщност има предвид, макар че не го казва. Вместо това разказва, че Торлайк е мъртъв, погребали го при родителите им, защото бил добър човек, оттогава била сама в Йорва заедно със старите му сестри.

— Това са големи новини — казва Гест.

— Ти си се променил — казва тя.

— Не съм — отговаря той и иска да отведе уморения ѝ кон в конюшнията. Но тогава идва Хелга и я посреща като роднина, пристигат Торщайн и дъщерите му, и Гунар, а Свайн стои зад брат си и я гледа дълго, преди да попита, дали е трол.

— Да — казва Ослауг и изсъсква като котка.

Докато другите се смеят, Гест си мисли, че вече е в Бьо цели сто дни и няма да порасне повече, че е осъден да бъде малък като дете.

Сложиха Ослауг да спи в стаята на най-голямата дъщеря на Торщайн, Ревна; тя се обличаше в нейните дрехи, решеше се с нейните гребени, седеше до нея на масата и Гест видя как промяната обгръща сестра му със същата главозамайваща сила, която по-рано преобърна и неговото съществуване — всички тези гласове, речта, която се завръща. Понеже тя от малка беше работлива, успя да стане част от стопанството още преди да е минала първата седмица, нещо като четвърта дъщеря. Едновременно с това Ослауг успя да се откъсне от Йорва и от детството си, тътенът на водопадите заглъхна, а и беше вече пролет — долината се къпеше в светлина, пътеките отново се виждаха като черни и кални шевове върху мръсни ленени покривки, които постепенно се раззеленяват, прелитаха далечните сенки на лебедите, а Снори, могъщият зет на Вига-Стюр, така и не идваше.

Торщайн не възприемаше този застои като добър знак. Но след като зимата окончателно напусна страната и хранителните му запаси застрашително намаляха, той бе принуден да отпраща от къщата си все повече и повече мъже. След това до тях достигнаха някакви слухове от север и той повика всички отново. С всеки един ден нещо се приближаваше — лятото, отмъщението или някоя изненада приготвена от съдбата. Гест разбра, че Онунд Стюрсон е бил този, който ударил Ослауг по челото с тъпото на брадвата. Това не му бе разказано от сестра му, а от Ревна. Снори бил предложил да ѝ плати обезщетение, но тя отказала и проклела и него, и шайката му.

— Добре е направила — каза Гест.

Ревна щеше да се омъжва това лято за един мъж от богат род в Хюनावатнсюсла. За този брак се говореше много. Той обещаваще съюз с един много могъщ клан от северните части на страната, с които отношенията невинаги са били добри, но от които сега имаха голяма нужда. Тогава решиха да намерят подходящ мъж и на Ослауг — щеше да е добре той да бъде от Боргарфиорд, а още по-добре от долината Хаукадал.

— Аз нямам никаква зестра — каза Ослауг.

Синът на един от хората на Торщайн беше повдигнал този въпрос. Той се казваше Гайрмунд, кръстен на основателя на рода Гайрмунд Адската кожа, и откакто Ослауг дойде в Бьо, той не се

отделяше от нея и постоянно говореше, с нея или за нея. Той беше строен млад мъж, висок и широкоплещест, какъвто Гест мечтаеше да бъде, освен това познаваше законите и не беше лош скалд.

Ослауг постоянно отговаряше, че не може да мисли за такива неща, че в ума ѝ е постоянно Йорва. Но никой не ѝ обръщаше внимание. И един следобед, докато Гест седеше в банята на Клепярн, тя дойде и го попита как би реагирал, ако на Гайрмунд наистина му хрумне да поиска ръката ѝ.

— Нали ти си мой настойник сега — каза тя.

— Ще ти дам същия съвет, който щеше да ти даде татко — каза Гест.

— И какъв е той?

— Ти си млада. А Гайрмунд няма да иде никъде.

— Той е от добър род.

— Ние също — каза Гест. — Ние произлизаме от родителите си. Можеш да изчакаш.

— Ти си се променил.

— Не познаваш закона. Торщайн е твой настойник, а не аз, аз съм само на четиринайсет. Но ти все пак ме попита и получи отговора, който би ти дал баща ни. Можеш да правиш с него каквото искаш. Но ако не греша много, Гайрмунд няма да поиска нищо, преди да са се разрешили нещата със Снори, защото ти не си само бедна, ти си също така моя сестра.

Ослауг изчака малко преди да каже:

— Всичко е много различно сега — промърмори тя. — Но другото лято ти ще си вече на петнайсет и...

— Тогава няма да съм тук — прекъсна я Гест. — Но Торщайн ще ти даде съветите, от които се нуждаеш. Ако *то* е тук.

Времето се затопли и се задържа така няколко седмици подред. Снегът изчезна от долината. Но после завали дъжд и земята се покри с ледено наметало, една нова смразяваща зима. Замръзналата земя се покри със слана и светът отново беше бял, когато една сутрин Гест се връщаше от Клепярн и видя някакъв ездач да бърза да пресече брода Хаугсвад. Беше един от шпионите на Торщайн, който долетя с бясна скорост, скочи от коня и се шмугна в главната къща като изплашено

животно. Съвсем скоро дворът се напълни с викащи мъже, оръжия и коне, във всички посоки тръгнаха ездачи.

— Време беше вече — каза Гест и се вгледа в решителното лице на Торщайн, който стоеше с ръце на кръста и раздвижваше горната част на тялото си, докато даваше някакви знаци на Хелга, която прибираще жените и децата в къщите. През целия ден в Бьо пристигаха ездачи, тежковъоръжени мъже, които Торщайн, Клепярн и Илюге организираха като жива стена по южния бряг на реката. Всички бродове от планината до морето бяха блокирани. На брой бяха повече от хиляда и четиристотин човека, повечето от тях на коне.

Но ето че отново настана тишина. Войската слушаше тихия ход на Вито, едно незабележимо потрепване на земята, което постепенно се усили. Конете също бяха тихи, а когато Снори се появи на хълма от север, войската му изпълни целия хоризонт, черна безформена маса, която се стичаше надолу към реката — хиляда души, може би повече, чу Гест да казва един от броячите на Торщайн. Тропотът на копитата вдигаше сланата от земята и тя обгърна ездачите в лека мъгла, която не изчезна преди цялата войска да се нареди по северния бряг на реката. Това бяха двете най-големи войски в историята на Исландия, а между тях някакви си трийсет-четирийсет метра разстояние. През парата, която излизаше от ноздрите на конете, Гест можеше да види очи, шлемове, копия, проблясващи брони. Тишината се разби на парчета, когато един мъж от групата на Торщайн удари меч си в щита и заля отсрещната страна с ругатни и подигравки. Някой бързо му отговори и долината се изпълни с викове, звън на оръжия и тропот на копита.

Гест искаше да изведе коня си отпред в реката, но не успя да си пробие път през редиците. Тогава един самотен ездач се отдели отсреща и бавно измина разстоянието до едно островче в средата на реката. Тогава Гест го видя за първи път — Снори Годи, беше нисък и облечен също така просто като тъста си, в тъмносиня дреха и без шлем или броня. Гест не видя и други оръжия, освен дръжката на къс меч, който беше закрепен на седлото.

Снори спря, изчака виковете да утихнат и попита с учудващо силен глас кой е предводителят на мъжете от Боргарфиорд.

Торщайн, Илюге и Клепярн застанаха отпред и се представиха. Снори познаваше и тримата и кимаше всеки път, когато някое от имената биваше споменато, поздрави ги подред, преди да се обърне

към Торщайн и да го помоли да предаде убиеца на тъста му — Торгест Торхаласон, за когото знае, че се намира сред хората му.

Когато Торщайн се канеше да отговори, бе прекъснат от дружните викове на хората си. Гест видя, че лицето на Снори не трепна, Торщайн също не реагира, само изчака спокойно хората да се успокоят, поздрави Снори също така учтиво, изправи се на стремената и погледна нагоре и надолу по течението сякаш да прецени размерите на двете войски. След това извика, че при никакви обстоятелства няма да изостави Гест, защото е негов роднина, потърсил убежище в Бьо, защото нямало къде другаде да отиде.

— Ако думата ми значи нещо — продължи той, — всичко трябва да се разреши на Алтинга. Не с помощта на оръжия и убийства.

Сега се вдигна шум от страната на Снори. Гест стисна брадвата с две ръце и зачака някакъв знак. Но такъв не бе даден нито от едната, нито от другата страна. Вместо това Снори бавно вдигна ръка и главатарите в двете групи започнаха да успокояват хората си. Клепярн извика, че ще бъде катастрофа, ако тези армии се сблъскат, това се прие и от другата страна на реката.

Когато отново настъпи тишина, Снори официално заяви, че няма да продължи и че призовава Гест на съд за убийството на Вига-Стюр на Алтинга следващото лято.

Тогавя Гест вече беше успял да се промъкне с коня си най-отпред и завика към главатаря — Снори трябвало да отмъсти за собствения си баща, преди да се нагърби с такава некадърна свиня като Вига-Стюр.

Главатарят го забеляза и му прати нещо като усмивка и каза, че няма какво друго, освен обиди да се очакват от такъв дребосък, който освен това се намира сред могъщи приятели.

Гест видя Онунд Стюрсон, размаха меча си и изрече подигравателна вийса за него, за Онунд, който стоял бос на леда до Хитаро и се страхувал да скочи след него, а вместо това си го изкарвал на жените и ратаите и затова бил срам за всичко живо на земята.

Клепярн го ритна и му каза да си затваря устата, но Гест забеляза, че Илюге се смее и насърчен, вкара коня си чак във водата и повтори обидната вийса, вкара меча обратно в ножницата и загледа предизвикателно противниците.

Конят на Снори потрепваше нервно в калта. Беше започнало да вали. Гест не забелязваше дъжда. Но ето, че чу капките му да срещат

повърхността на водата, изтри потта от лицето си, беше много студено. Той се загледа в коня на Снори, тези хора не бяха дошли тук, за да се гледат. Но конят продължаваше да тъпче на едно място, а главатарят гледаше все така спокойно, докато накрая не вдигна ръка в знак на хората си да отстъпят.

Обърнаха конете и поеха колебливо нагоре по хълма, докато мъжете на Боргарфиорд не помръднаха преди мъглата да се уталожил и да остане единствено гласът на Вито и дъждът, който се лееше заедно с нея.

— Снори си тръгва вкъщи — измърмори Торщайн и хвърли на Гест кисел поглед. — Но защо изглеждаше така, сякаш тръгва *срещу* нас?

Предишната есен Клепярн беше хванал един дивак, който живеел в планината и се хранел с риба и диви плодове, и с това, което крадял от стопанствата. Казваше се Тайтр, но го наричаха Тайтр Планинеца и му се носеше славата да е повече животно, отколкото човек, повече призрак, отколкото плът и кръв. Беше надарен с такава сила, че хората го приемаха повече като зло, отколкото като добро. Преди да се справят с него, беше успял да изтръгне езика на коня на Клепярн, да му го хвърли в лицето и да нарани дясното му око. Сега беше вързан в двора на Флокадал, постоянно ръмжеше и се хранеше с остатъците, които му хвърляха, по-скоро за да се подиграят с него, отколкото от съчувствие. Никой не разбираше защо не вземат и не го убият и не го погребат изправен или надолу с главата, както се правеше в Ирландия, за да е сигурно, че няма да се вдигне от гроба.

Някъде около Великден същата година във Флокадал бяха организирани игри, надбягвания с коне, игри с топка и борба и там бяха събрани всички младежи от околността. Там бяха и синът на Илюге — Гунлауг Змийският език, също и Гайрмунд, който се беше обяснил в любов на Ослауг, а жените, девойките и децата седяха отстрани и гледаха. Доколкото Гест можеше да види, Гайрмунд нямаше намерение да предлага скоро брак на Ослауг, беше погълнат от приятелите си, флиртове, дрехи, а и тя вече не изглеждаше особено заинтересувана. В присъствието на Гунлауг Гайрмунд изглеждаше

също толкова безцветен и незначителен колкото Гест в присъствието на Гайрмунд, с всички беше така.

Но ето че Гайрмунд влезе в ринга, където се бореха, и каза, че предизвиква Гест да се бори с него, време било прочутият убиец на Вига-Стюр да покаже какво може; мненията относно представлението му там, край реката, бяха доста противоречиви — толкова безотговорно може да се държи само едно разглезено дете.

Досега Гест не бе участвал в игрите, защото и Клепярн, и Торщайн му бяха забранили да присъства. Но сега се приближи, обърна гръб на Гайрмунд и извика на хората, че не иска да се бори с него.

— Гайрмунд не заслужава дори обидите ми. Предпочитам да премеря сили с Тайтр, дивака от планините.

Хората решиха, че това е доста странно желание, но смехът им донесе на Гайрмунд облекчение и той можеше да се оттегли с доволна усмивка. Отвързаха Тайтр и го вкараха в ринга. Гунлауг се приближи до него и го попита дали знае правилата. В отговор получи само едно изсумтяване, но все пак даде начало на срещата. Бързо стана ясно, че Гест няма какво да прави там, но въпреки всичко развързката се забави — той лесно се изплъзваше на тежкия Тайтр и с няколко бързи финта дори успя да го изкара от равновесие. Но накрая се намери притиснат към земята с двете ръце зад гърба и с лице в мръсния сняг. Раменете му пукаха, а от публиката се чуваха окуражителни подвиквания и не малко присмехи.

Гунлауг отмести Тайтр и вдигна Гест на крака с широка усмивка. Гест отупа снега от себе си и отиде да седне при Ослауг. Когато игрите продължиха, тя го попита за какво е било всичко това, защо ги е посрамил така.

— Нещо се подготвя — каза Гест. — А аз не вярвам на Тайтр, така че исках да проверя на какво е способен.

— Но той не може да ти направи нищо — каза Ослауг.

— Не — отвърна Гест. — Не сега.

Една светла, мъглива пролетна нощ, три седмици след Великден в Бьо пристигнаха Илюге Черния с двама от хората си и Клепярн с още двама. Хората си бяха легнали, но Торщайн излезе и посрещна гостите

и ги поведе към задната врата, а на Гест каза да отведе конете в конюшната при другите, за да не може никой да види, че в стопанството са пристигнали чужденци.

Когато той се върна в къщата, мъжете седяха в залата.

Хелга беше също там, донесе храна и каза на гостите да заповядат, но те не докоснаха нищо.

Торщайн погледна Гест и го помоли да седне при тях. Тогава заяви пред всички, че ще продаде Йорва, веднага щом се разрешат нещата със Снори, и ще даде на Ослауг парите за зестра.

— Независимо дали тя ще реши да вземе Гайрмунд или някой друг — завърши той и погледна въпросително Гест.

Гест нямаше впечатлението да е чул формулиран въпрос, но все пак се престори, че мисли, а после кимна и добави, че се надява Торщайн да намери по-добра партия за сестра му от Гайрмунд или да я остави да избере сама.

— Тя винаги е имала това право — каза Торщайн сухо и по израженията на хората около себе си Гест разбра, че е изрекъл последните си думи за тази нощ.

Торщайн обясни, че през зимата е събрал достатъчна подкрепа сред главатарите на юг и на изток в страната, за да може да обори обвиненията на Снори на Алтинга, когато му дойде времето.

— Но Снори знае това — продължи той. — Отмъщението му ще се стовари тук, но не преди да е минал Алтингът. Едва след като е загубил там, ръцете му ще са свободни.

Той млъкна и надигна халбата, която Хелга бе оставила пред него. Другите също пиха. Тогава Торщайн даде думата на Клепярн, който имал да каже нещо.

Старецът се изкашля, наведе се напред и започна да разказва, че в Райдарфиорд, на източния бряг, имало някакъв кораб, който на третата седмица от лятото щял да отплава за Норвегия. Капитанът се казва Хелге Скъласон. Той щял да скрие Гест на кораба, щом види, че носи определените знаци, които Клепярн трябвало му даде.

Гест го погледна въпросително.

— Има време — отвърна той.

— Тайтр Планинеца ще те придружи — продължи старецът и посочи с ръка. Едва тогава Гест забеляза дивака, който седеше в ъгъла с подвити крака и сякаш спеше под огромната си коса и брада. Един от

хората на Клепярн стана и го домъкна на светло, а главатарят го освободи от веригите и му каза да седне. Тайтр разтри китките и глезените си и се ухили алчно при вида на храната. Торщайн му даде знак, че може да яде. Останалите само смаяно го гледаха.

— В замяна на това да те придружи до кораба Тайтр ще получи живота си — каза Клепярн. — Хелге ще вземе и него на кораба, ако поиска.

Той погледна Тайтр, който разбра, че говорят за него и кимна послушно.

— Но ако Тайтр стигне там сам — продължи Клепярн гледайки дъвчещото лице, — Хелге ще го убие. Ако никой от двамата не се появи, Хелге ще прати някого да ме предупреди и от този момент Тайтр никъде няма да е в безопасност.

Тайтр кимна и се огледа за нещо за пиене.

— Хелге ще ви остави в Трондхайм — каза старецът, вече гледайки Гест. — Корабът е норвежки, но на борда ще има много исландци, така че внимавай какво говориш. В Трондхайм Хелге ще ви предаде на Айслайн Айдисон, който е мъж от свитата на крал Ерик, и вие ще правите каквото ви каже, защото дори в Норвегия няма да сте в безопасност.

Клепярн пийна още, изчака малко и каза:

— Както Торщайн каза, Снори няма да се появи тук, преди официално да е загубил делото на Алтинга, но пък ще дойде със сигурност. Ние обаче смятаме, че това ще стане чак наесен. Всички вече знаят, че Гест е тук, затова го оставихме да снове насам-натам като младо агне цяла зима и хората трябва да продължават да мислят така. Едва към края на лятото Илюге, хората тук и аз самият ще започнем открито да говорим, че Гест е заминал. По това време вече няма да има много кораби, които да отплуват за Норвегия.

Клепярн млькна и погледна Торщайн. Торщайн въздъхна тихо, стана и излезе заедно с Хелга. Когато се върнаха, подаде на Гест една кожена кесия.

— Нощите вече са светли, но днес има мъгла. Веднага тръгвате за Гилсбаке с Илюге. Ще ви дам два коня, но ще ги оставите при Илюге и ще продължите натам пеша. Той ще ви даде храна. Ако нещо друго ви трябва по пътя, трябва да си го намирате в планината, в

никакъв случай не трябва да слизате в селата. Движете се между ледниците.

Хелга даде на Гест една торба с дрехи и няколко завивки. Той ги погледна и щеше да каже, че много бързат да се отърват от него, но думите заседнаха в гърлото му, освен това той очакваше подобно нещо, дори без да го осъзнава. Сега разбра защо Гунар и Свайн не бяха тук, нито дори Ослауг.

Наведе глава и благодари.

Хелга му каза, че няма за какво да благодари, така не правели дори и просяците. Тя също му подаде кесия с няколко сребърни марки и един пръстен от виещи се сребърни телчици. Гест благодари отново. Тя се засмя, но само за малко.

Мъжете излязоха и приготвиха конете. Торщайн подаде на Гест една брадва с обкована със сребро дръжка и заяви, че това е подарък за сбогом, който дава на човек, който го е заслужил, и му пожела лек път.

— И никога не се връщай в Исландия.

Тайтр също получи торба с дрехи и завивки, но не му дадоха оръжие. Хелга целуна Гест по двете бузи. Гест разказа как през последните си месеци в Йорва си е мислел, че семейството му е мъртво, но сега знаел, че не е така. Помоли ги да се грижат за Ослауг, качи се на коня и искаше да тръгне. Но се спря и слезе отново.

— Така няма да стане.

Подаде юздите на Торщайн и влезе в къщата на жените, в стаята, където спеше Ослауг заедно с Ревна. Побутна я леко, за да се събуди, и я попита дали може да пази тайна.

— Винаги съм могла — отговори тя и се изправи.

Шепнешком Гест ѝ разказа за плана за бягството и за предстоящата продажба на Йорва, която ще ѝ донесе някаква зестра. Завърши, казвайки, че не е могъл да замине, без да ѝ е разказал всичко това.

— Сега вече можеш да тръгваш — каза Ослауг спокойно и сложи ръка на рамото му.

— Да — каза Гест. — Но ще се върна.

Тя не отговори, но се усмихна и каза:

— Ти си силен.

— Ти също — отговори Гест и погали раната на челото ѝ, а след това тръгна.

През цялата нощ валя. Пристигнаха в Гилсбаке чак на сутринта, а Гест през цялото време имаше чувството, че яздят в грешна посока, освен това сякаш не бяха сами, сякаш някакъв чужд, невидим силует яздеше до тях. Освен това не мислеше, че е свършил това, което беше решил, когато разбра, че искат да го отпратят — да обиколи Бьо, да види всичко и да запомни всичко, да не напуска Бьо, както напусна Йорва, искаше да вземе огромното стопанство със себе си, къщите, лицата и гласовете му, защото тук се бе чувствал добре, макар че изобщо не беше пораснал, а беше решил за себе си да запомня хубавите неща като топлите ръце на майка си и гласа на баща си, грижовността на Хелга и съдбовната решителност на Торщайн, в случай че някога наистина стане толкова силен, колкото Ослауг твърди, че е.

В Гилсбаке хората вече бяха излезли на полето. Илюге ги заключи в една отдалечена кошара със заповед да не шават много през деня. Гест заспа веднага и сънува течаща вода. Нито той, нито Тайтр казаха нещо, щом се събудиха. Тайтр дори не го погледна, просто седеше върху одеялото си, опрял гръб на стената, а очите под буйната грива бяха затворени. Привечер Илюге се върна и им донесе храна. Те ядоха. Той ги заведе в една пещера до стопанството, в която лежаха няколко торби и оръжия.

Илюге също даде на Гест подаръци — брадва и меч в хубава ножница, както и един сребърен кръст, при все че Илюге не беше християнин.

— Ти си малък мъж — каза той с хитра усмивка. — Но си извършил голямо дело. Никой не знае какво може да ти потрябва там навън, освен смелостта.

Гест благодари.

Сбогуваха се, после двамата тръгнаха по течението на потока, който извираше от пещерата, и го следваха, докато не изчезна в една пропаст, след това заобиколиха някакъв хълм и потънаха в една тъмна долина, която ги направи невидими за чуждите погледи. Нея следваха чак до скалата Хостапи. Изкачиха последния хълм в момента, в който слънцето изгря и освети белите страни на ледника Лангайокел. Гест каза, че е време да почиват, седна и сам подели храната, но позволи на

Тайтр да избере. Тайтр разгледа порциите и избра тази, която според него беше по-голяма, след това се подпря на един камък и започна да дъвче.

— Няма да вървим *между* ледниците — каза той внезапно. Това беше първото изречение, което Гест го чуваше да произнася. Гласът беше нисък и груб, но учудващо ясен за такова подобие на човек и на Гест отново му се стори, че там седи някой друг. — Твърде рано през годината е. Ще минем по северното подножие на ледниците, през Арнарватнсхайди, долините на Скагафиорд, пресичаме Лавово поле и после на юг от река Лагарфлют.

— Ти решаваш — каза Гест, който никога не се бе чувствал толкова самотен.

Тайтр го погледна едва ли не с любопитство и се усмихна и на Гест му се прииска да потъне в земята от срам. Храниха се мълчаливо, а през това време слънцето се плъзна по ледовете и освети фиорда на запад. Щом ниските облаци се вдигнаха, се видяха долините на Боргарфиорд — приличаха на зелен остров на фона на черно-белите планини и небесносиньото море на хоризонта.

— Май ще трябва да слезем в ниското — каза Тайтр сякаш гледката на тази земя, която щяха да изоставят, го наведе на някаква нова мисъл. — Тук горе има само лед и камъни.

— Ти решаваш — каза Гест.

В началото Гест се движеше зад Тайтр и носеше трите брадви на рамо и двата меча на колана си, Ножа на Один висеше на врата му и на всичкото отгоре се опитваше да не заспива нощем. Всичко това обаче скоро приключи. Краката му се разраниха и не можеха да заздравеят, вървяха в киша, силен вятър и мъгла, а на него постоянно му се струваше, че не са сами. Това чувство идваше и си отиваше заедно с плача в това бяло небе на Исландия, в което те бавно, но сигурно си пробиваха път. Пресичаха някоя река, изкачваха някоя планина и пред тях се изпречваше друга река. Намираха нещо за ядене, Гест промиваше раните си, но те боляха и на него му бе все по-трудно да следва гърба на човека пред себе си.

На четвъртия ден той даде на Тайтр да носи оръжията. На следващия дивакът взе и двете торби заедно с одеялата.

Сутринта на седмия ден трябваше да пресекат една река със силен ледоход, а Гест беше толкова изтощен от глад и студ, че не можеше да стои на краката си. Тайтр го погледна и каза, че ще направят лагер в една голяма долина малко по-нагоре. Но Гест не можеше да се движи.

Тайтр го метна на гърба си и го понесе. Гест забеляза, че направиха лагер на една зелена поляна до някакво езеро, в което се вливаше поток. Той лежеше под одеялата и започваше да усеща топлината на слънчевите лъчи, стори му се, че чува своето колело от Йорва, но очите му бяха отворени. Видя как Тайтр събра сухи съчки и напали огън, видя го да отваря едната торба и да вади сребърния пръстен, който Хелга му подари, онзи от преплетените сребърни телчици, някои бяха по-тънки, други — по-дебели, и напомняха на орнаментите, които Гест резбоваше преди цяла вечност. Тайтр извади ножа си и отдели една от телчиците, отрязва я, огъна я и събра двата края така, че се получи двойна кукичка. Когато Гест се събуди, беше хванал вече две пъстърви и ги беше оставил пред него — мирисът на кръв, преливащите се цветове по люспите и потрепващите перки. Облаците танцуваха над тях като пух по синьото небе.

— Ти спиш — каза Тайтр, — дори да смяташ, че си буден.

Той му показва кукичката и каза, че е развалил пръстена.

Гест измърмори, че е направил добре.

— Но ние не сме сами.

Тайтр каза, че са сами, той щял да забележи, ако някой ги следял. Рибата се опече. Гест яде и почувства, че скоро ще се събуди, но преди да го стори, Тайтр хвърли отгоре му друг мрак.

— Времето се разваля — каза грубият глас. — Недалеч има пещера, трябва да идем там.

Той занесе Гест и всичките им неща в пещерата, после излезе и се върна с наръч дърва. В този момент Гест чу вятъра, страшния тътен, който се стовари върху земята, видя дъжда и първите снежинки, които нахлуваха през черния отвор на пещерата и се топяха в огъня. Не можаха да продължат пътя си цели три дена. Гест не стана от импровизираното легло. Но Тайтр ловеше риба, слагаше примки и носеше дърва. След това вятърът утихна, а снегът се стопи, но над планините тегнеше плътна мъгла.

— Мразя мъглата — каза Тайтр.

— Какво?

— Тогава човек се качва прекалено нависоко, за да не слезе прекалено ниско — каза Тайтр. — И след това отново нагоре.

Гест каза, че не разбира за какво става въпрос. Тайтр повтори, че когато има мъгла, човек върви в грешната посока, дори и да знае, че го прави, затова трябва да изчакат още. Гест повтори, че нищо не го интересува, защото ще умре.

— Ако смисълът е в това да умреш, аз досега да съм те убил — каза Тайтр.

Когато времето се оправи, раните по краката на Гест почти бяха зараснали. Те продължиха пътя си. На Гест му се стори, че сега беше по-леко, хладен бриз подухваше из мислите му и ги правеше добри и гладки като камъни в река. Той поиска отново да носи оръжията и Тайтр му подаде една от брадвите, но с крива усмивка добави, че ако я вземе сега, ще трябва да я носи до края.

Гест погледна хубавата брадва, подаръка от Торщайн, премери я с поглед и каза на Тайтр да си я задържи.

Вървяха петнайсет дни, пресякоха повече от петдесет реки и трийсет долини, Гест ги беше броил всичките. Тайтр го беше научил да суши дрехите по себе си, докато ходи, да почива не непосредствено преди или след като са пресекли някоя река, а между тях. Той можеше да превързва рани и научи Гест как да диша по време на пясъчните бури в Спренингсандур. Спяха на слънце, когато то светеше, и вървяха често по цели нощи. Не видяха никого и не слязоха нито веднъж в ниското. Тайтр каза, че не е вярвал това да е възможно. Той вареше риба в топлите извори и настояваше Гест да се къпе и да пере дрехите си, за да не се получават рани. Гест не го слушаше. Не можа и да се научи да търпи глада. Затова в края на пътя им към река Лагарфлют Тайтр отново трябваше да го носи.

Попаднаха на някаква кошара в южната част на долината, в която имаше няколко овце с агнета. Тайтр искаше да заколи едно от агнетата, но Гест му забрани. Тайтр го изчака да заспи, закла агнето, одра го и запали огън. Останаха там два дни. Гест спеше, ядеше и почти не говореше, тялото му не само беше дребно, то беше срам — открита рана, която никога нямаше да заздравее.

Трябваша им още два дена, за да изминат последното разстояние по Судурсмюла и краката на Гест бяха отново съсипани, когато стигнаха до морето, което се издигаше като стена на хоризонта пред тях. Там той падна на земята и не можеше да продължи. Тайтр седна до него. Загледаха се в далечината. Времето беше ясно и нямаше вятър. Бяха излезли точно на Райдарфиорд. Гест изрече една вийса за шестнайсетте посоки в света. Тайтр я изслуша внимателно и попита какво означава. Гест каза, че не знае.

— Не аз съм я измислил — каза той. — Аз само повтарям думите, които научих от един човек, който прекара у нас една зима.

— Повтаряш ги и насън — каза Тайтр.

— Повтарям ги, когато съм буден и когато вървя, през цялото време.

Пренощуваха в една малка долина в планината, а на другия ден слязоха по стръмния склон. Времето продължаваше да е ясно, а въздухът — прозрачен, но внезапно стана горещо, посрещна ги лятната топлина на фиорда. След това видяха кораби, някои закотвени, други изтеглени на плажовете по северната страна на фиорда. Този на Хелге Скюласон не можеше да се сбърка — беше най-големият от всички и стоеше в една плитчина, а от палубата му се спускаха широки дъски до брега. Хората бяха заети да товарят на борда стоки от няколко големи палатки, опънати на завет до близките скали. Имаше и три други кораба, които се товареха на същото място, но те бяха значително по-малки, около тях се суетяха търговци.

Гест и Тайтр заобиколиха и се качиха на скалите над палатките. Там Тайтр свали оръжията от себе си и ги върна на Гест. Той ги погледна засрамено, метна на рамо старата си брадва с рибешката глава на дръжката и каза, че Тайтр може да задържи онази, дадената от Илюге, това било подарък. Тайтр я сграбчи с усмивка, хвърли я няколко пъти във въздуха и не каза нищо, само продължи да я подхвърля и хваща. След това каза, че никога не е получавал подарък и затова иска да благодари. Направи го, бухна се на тревата, постави оръжието на коленете си и започна да го разглежда сякаш го виждаше

за първи път или сякаш се беше променило от момента, в който стана негово.

Гест видя някакво момче да се качва на кораба на Хелге с малък чувал на гърба си, то го пусна в трюма, при което някакъв мъж му кимна и то слезе на брега и тръгна към палатките.

Гест слезе бързо и го пресрещна, докато то носеше следващия чувал. Попита го разсеяно как се казва, даде му една монета и го помоли да каже на Хелге, че двама мъже са дошли да го видят, но така, че никой да не чуе.

— Зад онова възвишение там — каза той и посочи надолу по брега.

Момчето кимна и бавно се качи на кораба, а Гест и Тайтр отидоха зад могилата. След малко дойде и Хелге — мъж на средна възраст, широкоплещест и силен, раменете му изпълваха дългата, аленочервена дреха, под която, доколкото Гест можеше да види, нямаше оръжия. Чертите на лицето бяха груби и беше висок почти колкото Тайтр. Под черната, жилава коса ги гледаха две спокойни и любопитни очи. На дясната му ръка липсваха всички пръсти, освен палеца. Гест забеляза, че не се оглежда и не дава вид да се страхува, че може да е попаднал в засада. Просто хвърли бегъл поглед на разпознавателния знак от Клепярн — една огъната сребърна монета, — и се вгледа в Тайтр, преди отново да обърне поглед към Гест.

— Значи ти си убиецът на Вига-Стюр — каза той замислено — А това е дивакът, който те е съпровождал през планините?

— Той също ще дойде в Норвегия — отговори Гест.

Но Хелге сякаш не чу. Той се беше замислил. След това посочи монетата и попита откъде я има Клепярн.

— От Англия — каза Гест. — Вие сте били заедно с крал Олав в Англия, преди да се включите в свитата на крал Харалд Синия зъб в Дания.

Хелге кимна и отново се замисли, после вдигна рамене и посочи един нос по-нататък във фиорда. Каза им, че там ще намерят няколко товара зебло и друга стока, също храна и дрехи — не трябва повече да се показват пред хората в тези парцали. Каза им да си отрежат косите и брадите и когато вечерта хората си легнат, да занесат на борда стоката

и да се представят за търговци, които са си запазили място на кораба. Тайтр щял да бъде освен това глухоням, така че Гест щял да говори, но колкото се може по-малко.

— На борда няма никой, който да ви познава, с изключение на Колбайн, той притежава другата половина от кораба. Кажете, че сте от района на Мелракешлета, никой тук няма род там. Отплаваме още на сутринта.

Гест и Тайтр отидоха и намериха стоките. Тайтр остави Гест да вземе повечето от храната и попита откъде знае, че той иска да дойде в Норвегия. Гест го погледна учудено.

— Тук не можеш да останеш.

— Никога не съм ходил на друго място.

— Нито пък аз — отвърна Гест.

Тайтр помълча дъвчейки и каза, че не е сигурен, че иска да пътува.

— Тук не можеш да останеш — повтори Гест.

— Не знам какво има там.

Той посочи морето и Гест се усмихна.

— Там са Йорсалаланд и Сикилей^[1] — каза той.

— Какво е това? — попита Тайтр.

Гест му разказа за тях, както Айнар на времето си им беше показал пясъчното море наречено пустиня, тълпите хора в белите, каменни градове, богатствата, палатите и езика на новия бог, онзи, който в неразгадаемата си мъдрост беше оставил собствения си син да бъде прикован на кръст, за да му изтече кръвта и да спаси хората, тези грешници и нещастници.

Тайтр поклащаше голямото си тяло със затворени очи и бавеше отговора, чакайки думите на Гест да отшумят.

— Не харесвам морето — каза той бавно. — Не харесвам и лодките.

Гест каза, че корабът на Хелге бил най-големият кнар^[2], който някога е виждал, можел да носи шейсет човека със стока и оръжие, бил безопасен, все едно си на сушата.

Тайтр продължаваше да се колебае. Той вдигна ножа, с който бе нарязал месото и започна да го разглежда по същия начин, по който

преди малко гледаше брадвата, която изведнъж стана негова. На Гест му хрумна да попита откъде има този нож. Тайтр не отговори, но изглеждаше почти отчаян, когато му го подаде и се обърна с гръб като знак, че трябва да му отреже косата.

Привечер се качиха на борда. Хелге дойде от задната палуба и ги посрещна като стари познати, разказваше високо на Гест за хора, за които той никога не бе чувал. Даде на двамата по една кожа, на която да спят, показва местата им на палубата, които бяха близо до тези на Хелге и Колбайн. Колбайн също дойде да ги поздрави, и той беше норвежец, но нисък и слаб и много по-млад от Хелге, облечен в същите сиви, прости дрехи като моряците. Също като Хелге той говореше с Гест като със стар приятел, дори спомена баща му, там вкъщи в Мелракешлета, след което се засмя и отиде да спи.

На следващата сутрин беше все така ясно и тихо. Въпреки всичко Хелге нареди да приготвят кораба и да натоварят и оставащите най-тежки неща. Палатките бяха сгънати и взети на борда. Колбайн организира гребците. Слънцето вече беше високо в небето, когато корабът се плъзна по фиорда, но продължаваше да няма вятър и беше задушно.

Нямаха попътен вятър и на другия ден, и на по-другия.

Сутринта на третия ден Гест изрече подигравателната вийса за Онунд и щом затвори уста забеляза, че единият от исландците стана от мястото си и тръгна към него, видимо заинтригуван. Но изражението му внезапно се промени. Той каза, че знае кой е, това е убиецът на Вига-Стюр Торгест Торхаласон, а самият той бил далечен роднина на Стюр.

Тайтр, който се беше преструвал, че спи, разбра какво стана и скочи между двамата, размаха ръце и направи знак, че ще хвърли мъжа през борда, ако се приближи до Гест.

Тогава дойде и Хелге. Той чу обвиненията, които сега се сипеха и върху Тайтр. Хелге изчака мъжа да свърши и се засмя искрено. Каза, че това твърдение е безпочвено, малкият Атле не е убиец, не е и кой знае какъв скалд, просто повтаря кведите, които е чул от други.

— Кажы някоя строфа от Егил — извика той през рамо.

Гест се замисли, но изрецитира началото на Откуп за главата.

— Да, подходяща е — каза Хелге сухо и добави, че Гест, за да покаже добрата си воля, е готов да плати обезщетение за нанесената обида, едно малко обезщетение.

Гест отново се замисли, но направи каквото му беше казано. Исландецът прие парите с недоволно изсумтяване, хвърли ядосан поглед на Тайтр и се върна на греблата. Тайтр го последва и седна до него, захапа петте си пръста, заклати отчаяно глава и се оригна няколко пъти, докато мъжът не се извърна отвратен, а корабът не се огласи от смях.

Гест седеше с отворената кесия и гледаше среброто, което му беше дала Хелга, преброи го и откри, че е доста повече от три марки. След това осъзна, че лицето ѝ се е сляло с това на майка му, но си спомняше фигурата ѝ и гласа, когато казва: Ослауг ще си намери добър мъж. Но усети глад и всичките му мисли както обикновено изчезнаха. Не мога да търпя глад, помисли си той, нито пък студ, но сега е слънчево и спокойно.

Колбайн дойде и сложи ръка на рамото му, посочи края на греблото, с което управляваха, и му каза да седне с гръб към релинга и да го постави на дясното си рамо, нали се представя за опитен морж.

Лек бриз от сушата довя мъгла над морето, която бавно подмина греблата и продължи навътре към хоризонта. След това отново настана затишие. Същата нощ обаче излезе вятър. В началото беше лек и променлив, но постепенно стана студен и равномерен, пронизващ и силен. Гест и Тайтр седяха на задната палуба, Гест слушаше глухия вик на платното и виждаше бясната борба на кораба с вълните, на фона на топящата се в мъглата Исландия и знаеше само, че сърцето му е тежко като олово, толкова тежко, че думите отново се скриха някъде в него. Но този път ги прогони вятърът и Тайтр, който по едно време се наведе към него и прошепна, че ножът му е бил даден от Клепярн.

— Но не последваха никакви думи — каза той, — така че мога да правя с него каквото си поискам.

И Гест разбра, че докато са вървели през планините, той може би е успял да опитоми едно диво животно, без да го знае, или още веднъж е отървал кожата, без да разбере как. Нито едно от тези неща не го бяха направили по-голям, отколкото беше преди да отмъсти за баща си.

-
- [1] Така викингите наричали Йерусалим и Сицилия. — Б.пр. ↑
- [2] Голям търговски кораб по времето на викингите. — Б.пр. ↑

СТРЕЛИ

Тайтр страдаше от морска болест през цялото пътуване и постоянно повтаряше, че иска да умре. Гест го видя как се мъчи, повръща и слабее ден след ден. Другите мъже се смееха, а Тайтр се опитваше да се защити, като размахваше непохватно ръце и виеше ядосано, но без нито веднъж да се изпусне и да проговори.

За разлика от него Гест изяждаше всичко, което му попаднеше, и усещаше как силите му се завръщат. Той разговаряше само с Хелге и Колбайн, които тихичко го разпитваха за подробностите около конфликта със Снори и най-вече за Клепярн, техния стар приятел.

Един и същи вятър сигурно ги прекара през Норвежко море и пристигнаха в Агденес след пет нощи и четири дни. Обаче веднага щом навлязоха между островите и видяха пред себе си фиорда към Нидарос, настъпи затишие, след което ги посрещна лек източен бриз, който раздуха всички облаци. Хелге заповяда на хората да свалят платното и да се хващат за греблата. Гест усети някаква непозната миризма.

— Гората — каза Хелге и кимна по посока на тъмните склонове, които красиво се спускаха от двете страни на фиорда, който навътре се стесняваше като паст на акула. Гест не можеше да откъсне очи от тази странна вълниста маса. Първо бе решил, че това са тъмни скали, но те ставаха все по-високи и зелени, колкото по-напред се плъзгаше корабът по водното огледало. Искаше му се да слезе на брега и да се къпе в гората, да напусне морето и да поглъща нейния аромат и живот. Явно за същото мислеше и Тайтр, чието лице все още не беше възвърнало нормалния си цвят, въпреки че вече нямаше вълнение.

На кораба беше изчезнало безгрижното настроение, самият Хелге беше нащрек сякаш с цялото си тяло, даваше бързи и резки заповеди, а на колана му се беше появил меч. През това време хората гребяха тихо и внимателно и също изглеждаха притеснени от въпроса какво ли ще се покаже от тази странна паст под ясното синьо небе и това силно слънце, което не предсказваше нищо друго, освен вечен мир и сънлива лятна вечер в една богата страна.

Подминаха няколко стопанства по южния бряг на фиорда, но не видяха нито хора, нито кораби, нито дори лодки. След това фиордът отново се разшири, но други кораби все така нямаше. Хелге заповяда шепнешком да гребат към брега и посочи едно място, където гъстата гора стоеше като стена. Каза да хвърлят котвата, да покрият кораба и да спят там, докато е още тъмно.

Мъжете заявиха, че искат да слязат на брега, там да нападнат огън и да легнат на тревата, но Хелге обясни, че в страната може би е имало преврат, той не знаеше какво се е случило тук през годините, докато го е нямало, но превратите в Норвегия не били рядкост, откакто крал Хокун Добрият въвел тук новата вяра преди няколко десетилетия. След нестабилното управление на наследника му Хокун Сигурдсон последвало това на Олав Трюгвасон, който посветил живота и тялото си на Христос и загинал в битката при Сволдер, за да може още някой да се окъпе във власт и богатства, този път Ерик, син на Хокун. Той не бил нито християнин, нито езичник или по-скоро по малко от двете, както било по-изгодно за него и за многото му съюзници, но пък бил най-добрият войник, управлявал по тези земи, което означавало, че имал купища врагове. Изобщо, да се удържи Норвегия било трудно.

— А аз съм просто търговец — каза Хелге.

Когато се събудиха, над фиорда тегнеше гъста бяла мъгла. Тайтр отново поиска да слезе на брега, но вече се беше съвзел до такава степен, че се остави да го разубедят две порции храна и бира на корем. Хелге каза, че трябва да използват лошата видимост и да навлязат още по-навътре, придържайки се към южния бряг. Стигнаха до малък залив, където той заповяда на мъжете да починат. След това продължиха. Беше все така тихо, видяха стадо коне да пасат на една ливада зад поредния горист нос, имаше няколко лодки, повечето завързани за брега, но на сушата се видяха кораб и три големи рибарски колиби; хора — никакви. На върха на зеления склон обаче видяха къщи. В този миг слънцето разсея мъглата и Хелге каза, че вече са разкрити, сега можеха да продължат спокойно напред, или да правят каквото искат, вече нямаше значение.

Пуснаха на вода лодката, Колбайн и още двама мъже се въоръжиха и слязоха на брега. Гест видя как дребният мъж нагази в

плитчината сам и тръгна нагоре към конете, които очевидно бяха питомни, хвана единия за гривата и провери дамгата му, след което се обърна и с ръка даде знак на Хелге. Той му върна знака и Колбайн продължи бавно нагоре, вървеше по средата на ливадата така, че да се вижда от всички страни, от време на време изчезваше във високата трева, но тогава вдигаше копието си високо като знаме. Гест погледна въпросително Хелге, който не каза нищо, и Тайтр, който ободрен от толкова много бира, беше сграбчил оръжията си и стоеше в пълна готовност до релинга отпред като драконова глава. Хелге го видя и му направи рязка забележка, от която Тайтр подскочи като изплашено животно, а Хелге грубо се изсмя.

— Тук живее мой приятел — каза той и приближи ръка към ухото си. Мъжете, които пазеха лодката, поклатиха бавно глави, останалите продължаваха да седят на греблата, на коленете на всеки един лежеше брадва или меч. Между две от рибарските колиби течеше малко поточе и на Гест му се стори, че ромонът му се чува все по-ясно. След това видя движение в гората от двете страни на залива — въроръжени мъже, които искаха да обкръжат Колбайн и хората му, но Хелге отдавна ги беше забелязал и с подобие на усмивка каза, че са били там през цялото време.

Сякаш по невидим сигнал Колбайн се обърна и тръгна обратно надолу едновременно с някакъв непознат, облечен в синя дреха, те се прегърнаха и заговориха на висок глас. От гората излязоха и други, Гест чу смях, след това извикаха нещо по посока на кораба, мъжът в синята дреха, Колбайн и хората му се качиха в лодката и загребаха.

В страната нямало преврат, Ерик седял на трона по-сигурен от всякога, след като преди осем години разбил крал Олав при Сволдер и заграбил всичките му земи тук, на север. Но всичко това незнайно защо притесни Хелге, една грижа измести друга. Той заповяда да разтоварят част от стоките и да ги складира в колибите, а двама от мъжете трябваше да останат да ги пазят. Между тях беше и исландецът, който разпозна Гест, и Гест се чудеше защо става така, преди отново да му стане ясно, че не разбира нищо, преди вече да се е случило.

Продължиха пътя си следобед. Фиордът се стесняваше и разширяваше, стопанствата станаха повече и по-големи, разположени от двете страни, постепенно се стъмни, а в града стигнаха чак късно през нощта.

Гест стоеше до Хелге и наблюдаваше как той се издига зад ниската сива растителност — в началото само димът, след това и къщите, които бяха близко една до друга като в Еддборг в Исландия, само че с островърхи покриви. Хелге посочи най-високата от тях и каза, че това е Църквата на св. Клеменс, построена от крал Олав и наричана още Църквата на Олав, зад нея зеленееше някаква нива, а по-нататък имаше още къщи и друга църква — тази на Мария, която не била завършена, когато Хелге заминавал оттук, а предвид характера на краля надали и сега щеше да бъде.

След това той кимна по посока на кралския замък. Отпред бяха закотвени два огромни кораба — Железния нос и Дългата змия, които Ерик беше плякосал от крал Олав, както и цяла флотилия датски, исландски и норвежки търговски кораби и няколко бойни с характерните драконови глави на носа. Времето беше ясно и топло, от нос Нидарнес стърчаха два кея, там също имаше кораби, а на брега гореше огън и до тях достигаха гласове в светлата, лятна нощ.

Мъжете поискаха да тръгнат нагоре по реката и да намерят някаква кръчма, в която обикновено пирували, но Хелге отказа, щели да хвърлят котва тук и се забранявало използването на лодката, можели да пият от бирата на кораба.

— Обичам лодките — измърмори Тайтр на Гест, когато си легнаха, а мъжете вече се бяха заели с бирата. Гест затвори очи и чу, че някой гребе и някаква лодка се удря в кърмата на кораба, някакъв непознат глас заразпитва кои са, кой е капитанът и откъде идват. Колбайн отговори дружелюбно, но увъртайки. След като си тръгнаха, дойде Хелге и донесе две торби и нови дрехи, но трябваше да изчакат до сутринта, преди да ги облекат.

Гест се намираще в Норвегия. Събудиха го чайките. Беше убийствено горещо, искряща роса покриваше палубата, сгънатото платно и дори хората, които лежаха кой където е сварил. Над града се

появяваха все нови и нови димни стълбове, вятърът донасяше на вълни далечните звуци на човешки живот — удари на брадва, звън на желязо, тропот на каруца, крясъци на животни и човешки гласове.

Хелге излезе от каютата си намръщен заради слънцето и им каза да забравят за закуската и да не будят никого, а веднага да тръгват. Те събраха нещата си и тримата се качиха на лодката. Тайтр и Гест гребяха, докато не стигнаха до един от кейовете. Оттам тръгнаха пеша на юг по брега и стигнаха до две работилници, в които хората тъкмо се канеха да започват работа, а Гест усети мириса на желязо. Хелге влезе вътре и излезе с едно момче и три оседлани коня, даде на хлапето няколко монети, след което се метнаха на конете и тръгнаха на юг, излязоха от града и се отправиха нагоре по гористите хълмове.

Гест искаше да попита къде отиват, но си премълча и вместо това гледаше гората, чудеше ѝ се, слушаше я. Тайтр също не казваше нищо, объркан от това зелено небе около тях, напомнящо плющящи, разкъсани платна. Спряха да ядат до един поток, който течеше покрай огромна нива, Гест чу мучене и детски смях. Хелге им каза да почакаат и изчезна. Като се върна, им разказа, че Айстайн Айдисон обикновено гостувал в това стопанство, чийто собственик бил техен общ приятел, но в момента го нямало и не се бил появявал от много време насам, може би се намирал при краля, но те нямало как да отидат при него.

— А в града има прекалено много исландци, така че и там не можете да останете.

Те тръгнаха покрай оградата и надолу по един хълм, където имаше някаква колиба. Намираха се в тясна долина, до тях течеше поток, а отсреща се издигаше стената на гъстата тъмнозелена гора. Птичите песни пронизваха ушите на Гест. Колибата беше наполовина пълна със старо сено. Хелге им каза да влязат вътре и да не си подават носа навън, да не разговарят с никого, а да чакат. Той щял да дойде утре или след една седмица, не бил сигурен кога, но селянинът от стопанството знаел, че са там и някой от ратаите щял да им носи храна всяка нощ.

— Аз ще взема конете със себе си.

Седнаха на прага и видяха как Хелге изчезна. Гест рече, че всичко това не му харесва. Тайтр каза, че и на него не му харесва, но

още повече го притеснява гората, която прилича на мъгла, в нея не можеш да видиш по-далеч от няколко метра и вероятно грешно преценяваш посоките и разстоянията. Да не говорим за ужасното цвърчене на стотици невидими създания сред листата, които не спираха да шумолят и на всичкото отгоре бяха в толкова различни нюанси на зеленото, колкото има бушуващото море. Гест го попита дали вярва, че Хелге ще се върне.

— Или той иска да избягаме, за да се отърве от нас?

Тайтр вдигна рамене и каза, че нищо не мисли. Самият той искал да избяга през онази нощ, докато чакали на нос Агденес, но Хелге го бил спрял. Гест измърмори, че нищо подобно не бил забелязал. Тайтр каза, че има много неща, които Гест не забелязва, защото е прекалено зает да яде и спи. Гест изсумтя, а Тайтр се засмя.

— Не мога да плувам — каза Тайтр след малко, за да поясни защо всъщност продължава да е тук.

— Но в безопасност ли сме? — попита Гест.

— Ами това зависи от нас самите — отговори Тайтр. — Аз обаче не харесвам гората, от тази шумотевица не можем да чуем нищо, нито да видим нищо...

Качиха се на близкия връх и видяха стопанството на брега на едно малко разклонете на фиорда. Седнаха на тревата. Слънцето светеше в средата на небето. Насекомите бръмчаха. Птичите песни нямаха край. Гест заспа и се събуди от чужди гласове. Тайтр го притисна към земята и му каза да не мърда. Чуха стъпки, които се приближаваха и после отминаха. Изчакаха още. Наблюдаваха стопанството и собственото си скривалище, но никой не дойде.

Тогава Тайтр реши да се върнат долу, но да не влизат в колибата. Седнаха във високата трева до нея. Стъмни се. Тогава се чуха други стъпки, ратаят с храната идваше. Видяха го да наднича вътре, след това се огледа, вдигна равнодушно рамене и понечи да си тръгне. Но торбата с храната продължаваше да се поклаща в едната му ръка, затова Тайтр стана и препречи пътя му. Мъжът беше стар и дребен. Той гледаше чужденеца сякаш не вярваше на очите си, бавно остави храната на земята, заобиколи ги отдалеч и хукна към стопанството.

— Ще спим вътре — каза Тайтр.

Двамата бяха седнали на хълма, когато Хелге се върна на другия ден, този път облечен като богат търговец, в червена копринена дреха с кожена яка и бродирани ръбове, на седлото му висеше лъскав щит, а сбруята беше нова, от светла кожа. Но той водеше същите коне и изглеждаше още по-неспокоен. Каза им, че трябва да продължат към друга долина на запад, долината Оркдал.

Яздиха по някаква тясна, лъкатушна пътека в същата висока колкото небето гора. Хората и в съседното стопанство познаваха Хелге. То беше много по-голямо и там нещата се повториха: той ги остави в гората, влезе в къщата и после се върна, за да ги заведе в друга колиба. Тя също беше отдалечена и наполовина пълна със старо сено, но изглеждаше по-солидна — дървена къщурка с покрив, обрасъл с трева, от вратата имаше изглед към нивите, огромното стопанство и фиорда. Зад колибата имаше здрава ограда, от другата страна на която започваше стръмен планински склон, чийто край изчезваше в небето. Тайтр каза, че тук му харесва повече, тук дори птичите песни били търпими.

— Там живее могъщ главатар — каза Хелге. — Той бил някога сред първенците на страната, но бил от хората на крал Олав. Ерик го пощадил след Сволдер, дори го оженил за собствената си сестра, Берлиот, защото му нямал доверие и оттогава кротува, няма друг избор.

Гест поиска да знае името му, но Хелге се направи, че не чува и измърмори, че през следващите дни ще се постарее да открие Айслайн, за да се отърве най-накрая от тази безсмислена задача, да продаде стоката и да тръгне на юг към Бьоргвин. Там щял да спазари останалите товари и да отплува, щял да прекара зимата на Оркнейските острови, където живеело семейството му след смъртта на крал Олав.

— Вече не се чувствам добре в Норвегия — каза той, без да обясни защо. Не счете за нужно и да им каже причината за внезапното си лошо настроение.

И отново взе със себе си конете.

Дните се влачеха. Времето беше все така хубаво. Ден и нощ. Когато не се излежаваха в сеното, двамата се разхождаха из гората и

ловуваха. Тайтр направи лък и научи Гест да стреля с него. Гест никога нищо не улучваше. Тайтр уби няколко зайци и дори един млад елен, който одра и изкори с алчно любопитство. Винаги отиваха в друга долина, когато искаха да нападнат огън. Постепенно Гест започна да стреля по-точно. Тайтр откри някакъв нов вид здраво и гъвкаво дърво, което не се намираще в Исландия, и направи на Гест по-малък лък. С него нещата се получаваха още по-добре.

Всяка нощ при тях идваше един роб и им носеше храна — мляко, месо и хляб, понякога дори риба. Той никога не казваше нищо, а те не питаха. Гест забеляза, че става неспокоен с приближаването на нощта, започваше да си мисли, че Хелге няма да се върне, че най-накрая се е отървал от тях и вече е някъде в открито море. Но главната причина беше, че с нетърпение чакаше роба, защото не можеше да понася глада. Кога ужасяващото му пътешествие през Исландия щеше да напусне тялото му?

— Ти си прекалено дребен — каза Тайтр. И не за първи път Гест имаше чувството, че дивакът е в състояние да чете мислите му.

От време на време виждаха хората от стопанството, но винаги отдалече. Те започнаха коситбата долу при фиорда и постепенно запълниха нагоре по хълма, след време щяха да стигнат и до подножието на планината. Гест никога не бе виждал толкова трева, птичите песни вече не му пречеха, а Тайтр все по-често повтаряше, че гората му харесва. Казваше, че тя добре ги крие и въпреки че не нищо не се виждаше или чуваше, това все пак важеше за всички.

Гест отбеляза, че Тайтр доста често си сменя мнението. Той вдигна рамене и рече, че не разбира за какво става дума.

Една сутрин Гест седеше на прага, държеше в ръце Ножа на Один и изрязваше главата на гуцер в края на една тояга. По-рано беше видял гуцер и дълго го беше изучавал. Животното не помръдваше, дори не трепна. След това изчезна сякаш бе някакъв сън. Тайтр излезе с гръм и трясък от колибата и когато видя огромната прилика, изплашено отстъпи назад. Гест се засмя, размаха тоягата като меч и подгони Тайтр, като я навираше в лицето му. Той направи рязко крачка

встрани, издърпа пръчката от ръцете му, сдъвка главата и изплю парченцата дърво на поляната.

— Оттук нататък си прави всичко сам — каза той и захвърли тоягата в гората.

Гест намери ново парче и продължи да си дялка, а Тайтр се скри сред дърветата по нужда. Когато се върна, седна малко встрани и го загледа ядосано. Но след време се приближи и попита Гест как го прави. Той му показа и Тайтр пробва със своя нож, но когато видя, че не се получава, поиска този на Гест. Нямаше никаква полза, погледна недоволно резултата и разби парчетата дърво едно по едно. След това стана и счупи лъка, който преди това беше направил за Гест, също и стрелите. Развика се, че лъкът не струвал, сега трябвало да отидат в гората и да намерят нов материал, за да може Гест сам да си издялка лък, следвайки упътванията на Тайтр. Гест върна ножа в канията и каза, че няма нищо против.

През целия ден се занимаваха с лъка. Тайтр изряза тетива от кожата, на която спяха, и го натегна. След това се загледа в него и каза, че не вярва на очите си, много лъкове бил виждал през живота си, такива, които принадлежали на най-могъщите главатари в Исландия и били правени във Франция, Ирландия и Англия, но те не можели да се сравнят с този. Все пак дървото трябвало първо добре да изсъхне, затова на първо време Гест трябвало да го натяга само когато го ползва.

След това бързо стана отново сериозен и го протегна обратно на Гест, сякаш връщаше някакво безценно, но забранено съкровище, въртна се и се скри в гората.

Гест му извика да се върне, но Тайтр не чуваше.

Той изчака малко и след това се върна в колибата. Тайтр не беше там. Вечерта дойде, след това и нощта, а той не се връщаше.

За първи път Гест заговори роба, който носеше храната, попита го дали е виждал спътника му. Робът поклати глава и направи знак, че иска да получи обратно съдинката си. Гест я изпразни и му я подаде. Мъжът я взе, но не си тръгна, а стоеше и сякаш обмисляше нещо. Гест го попита дали иска да му каже нещо. Той отрече, но след малко каза, че много би искал да опита от хляба. Гест го зяпна учудено. Мъжът повтори, че би искал да опита хляба. Гест погледна храната, хлябът беше царевичен, изпечен върху някакъв плосък камък или в тиган.

— Гладен ли си? — попита той. — Не ти ли дават храна?

Мъжът вдигна рамене. Гест отчупи парче от хляба и му го подаде. Мъжът го погледна внимателно, пъкна го в устата си и дълго дъвка. Внезапно направи отвратена гримаса и изплю хляба, в очите му имаше сълзи, сякаш беше погълнал отрова. Гест също пробва хляба, вкусът беше чудесен както обикновено, дори беше свеж.

— Какво има? — попита той. — Не ви ли дават от този хляб?

Робът го погледна несигурно и поклати глава, а след това бързо кимна, сякаш за да заличи казаното, преди да е добило съдбовно значение. На Гест му хрумна нещо.

— Кой ти дава храната? — попита той. — Тази, която ни носиш.

— Никой.

— Никой? Какво искаш да кажеш?

— Од е управителят, той ми заповяда всяка нощ да взимам храната, която стои на пейката пред къщата за готвене, и да я нося тук. Не трябва да разговарям с вас и на никого да не разказвам какво правя и да продължавам така, докато на пейката вече няма храна.

Гест се усмихна леко.

— Ето че говориш с мен.

Робът отстъпи няколко крачки назад и неспокойно се огледа. Беше светла, лятна нощ, на небето имаше няколко бледи звезди и до тях долиташе нежното шумолене на огромните трепетлики.

— Разказвал ли си за нас на още някого? — се сети да попита Гест.

— Не — каза мъжът твърдо.

Според Гест той бе на около шейсет години и за голямо щастие не беше много по-висок от него. Но очите бяха червени и изплашени като на уморена риба, а в устата му липсваше зъб и думите му приличаха на тъпи ножове. Беше облечен в дрипи като тези, които Гест и Тайтр трябваше да свалят, преди да се качат на кораба на Хелге.

— Добре — каза Гест, — и аз няма да разкажа на никого, че си ял от хляба ми. Сега можеш да си тръгваш.

Робът го погледна изплашено, благодари няколко пъти и се скри безшумно във високата трева.

Гест спа сам и спа лошо. Сънува сняг, който му стига до подмишниците, и мраз, който тръгва от стъпалата му и нагоре по

краката, загнездва се в слабините, пропълзява към корема му, а в момента, в който трябваше да обхване гърдите му и да спре дишането, Гест забеляза Ослауг в края на снежното поле. Започна да вика, но тя беше заета да се смее на нещо, което беше извън полезрението му. Той отново закрепя и се събуди от собствения си глас. Беше мокър от корема надолу. Прие това като лошо знамение.

Но в този миг чу, че в гората нищо не се случва, а това му се случваше за първи път — гласът на гората му беше станал познат като тътена на водопада на Хитаро. Гест стана и отиде при потока да се измие, а след това продължи до мястото, където Тайтр беше открил новата дървесина за лъковете им.

Гест беше забелязал, че тези, които бяха правили досега, включително и последното произведение на изкуството, губеха силата си, ако ги обтегнеш отвъд определена точка, сякаш гъвкавостта на дървото се губеше пропорционално на силата, която се прилагаше върху него. Може би това имаше нещо общо с формата на парчетата.

Той отрязва две еднакви парчета, като започна от основата на дървото и продължи нагоре по стъблото така, че и двете имаха извивка в края си, изпили ги и ги завърза едно за друго с кожени върви на мястото, където щеше да бъде дръжката — двете парчета бяха станали едно цяло. Обаче Гест не поиска да натяга лъка, чакаше Тайтр.

Той се върна чак следобед, беше раздразнителен, мълчалив и видимо гладен. Гест го попита къде е бил, но Тайтр не искаше да отговори, само попита дали е останало ядене. Гест му даде храната и каза, че е направил нов лък — за него. Тайтр хвърли поглед на лъка, преглътна и каза, че това не е никакъв лък.

— Прилича на змия.

Гест го помоли да го натегне, но в обратната посока на това, което прави обикновено. Тайтр вирна глава и отказа, лъкът не го интересувал. Гест спокойно реши да го изчака да се наяде и да премисли. Мина доста време. Все пак Тайтр грабна лъка и го натегна, както Гест го беше помолил, така че извитите краища застанаха успоредно на тетивата. След това обтегна лъка, пусна тетивата и отново я опъна, но този път с повече сила. Накрая погледна Гест с големи учудени очи.

— *Това* откъде го знаеш? — попита той и опъна лъка с все сила, а когато го пусна, тетивата пропя като арфа.

Тайтр високо се изсмя и повтори всичко. После отвори торбата си и изтърси съдържанието ѝ на тревата — вътре имаше две животни с рунтави опашки и няколко парчета желязо.

— Това тук — каза той и ритна едното зверче, — мисля, че е катерица. Но това със сигурност са върхове на стрели — добави той триумфиращо.

Гест ги погледна. Не бяха плоски, а споени заедно, два по два, така че приличаха на кръстове, като ги погледнеш отгоре. — Наричат се жила и могат да пробият дори броня, стига лъкът да е достатъчно силен. Ела!

Изтичаха до мястото, където бяха открили твърдото дърво, и Тайтр каза на Гест да отреже парчета за стрели тук, тук и тук... Самият той явно нямаше намерение да участва в работата. Когато се върнаха в колибата, обясни на Гест как да прикрепи първото жило и да го завърже. След време каза, че е доволен, хвана новия лък и излезе навън, постави стрелата, опъна тетивата до скъсване и стреля право нагоре. Стояха и гледаха как стрелата изчезна в небето.

— Стой до мен — каза Тайтр. — Няма вятър, така че ако стрелата е права, трябва да падне само на няколко метра оттук. Ако е крива, никога няма да я намерим.

— Зависи дали *ти* си я изстрелял правилно — каза Гест и не мръдна от мястото си.

Тайтр го погледна раздразнено.

— Тогава ще загубим не само стрелата, но и жилото — продължи Гест.

Тайтр отговори кисело, че няма да е голяма загуба, ако изгубят една крива стрела с жило или без жило. Но се усмихна широко, когато забеляза, че Гест започва да поглежда нагоре. Каза, че ако стрелата е права, няма да е добра идея да се стои на друго място, освен до него, защото е стрелял точно, винаги го правел. А стрелата била права, защото Гест я е изрязвал.

Гест премисли и застана плътно до Тайтр, а на земята пред тях нещо тихичко тупна. Тайтр се засмя високо, вдигна стрелата и я почисти и каза на Гест да изреже още кожени върви, за да може той сам да привърже двете части на лъка, защото малко поддавал.

Гест внимателно отрязва едно дълго парче. Тайтр донесе вода в едно корито и накісна кожата, срязва старите връзки и поклати

впечатлен глава, като видя, че двете парчета са съвършено еднакви и прилягат чудесно. След това ги овърза плътно, така че около дръжката се виеше плавна спирала, вдигна лъка и заяви, че това е най-красивото оръжие, което някога е държал в ръцете си.

Остави го да съхне на слънце, докато Гест изрязваше стрели за останалите жила. Тайтр ги изстреля една по една в небето и те всички паднаха в краката му.

През следващите дни Тайтр застреля един стар елен и няколко зайци. Гест уцели някаква горска птица, а нощите прекарваха на открито. Тайтр се смееше през цялото време и не се умори да хвали Гест за сръчността му. Но един път Гест предложи да променят положението на лъка, когато стрелят.

— Дръж го по-изправен, така — каза той. — Или направо вертикално.

Тайтр го послуша и не уцели, измърмори, че не всичко, което Гест измисля, е еднакво умно. Но Гест го помоли да продължи. Постепенно стана по-добре. Но настроението на Тайтр не се оправи и той продължи да си стреля както може. Гест оттук нататък държеше лъка вертикално и започна да стреля по-добре от Тайтр. Тогава Тайтр седна с лъка в скута си и каза, че Гест го е обидил.

— Добре, че си малък — каза той. Седя там дълго време, после стана, въздъхна и започна да стреля като Гест.

На следващата сутрин валеше дъжд, първият им дъжд в Норвегия, и той не приличаше на ситното ръмене в Исландия, валеше тежко право надолу и продължи през целия ден. Потокът, до който си бяха направили лагер, излезе от коритото си, посипаха се буци пръст. Навсякъде имаше мъгла и не видяха никого от ратаите, когато се върнаха в колибата, затова Тайтр поиска да напали огън да си изсушат дрехите. Но веднага щом влязоха, чуха тропот на копита и цвилене, после гласа на Хелге — той стоеше на прага, облечен в същата алена дреха, и мокър до мозъка на костите си. Обясни им, че е намерил Айдън Айдисон и че исландецът ги чакал в стопанството.

Тайтр излезе и погледна Хелге внимателно, сякаш беше питомно животно, което е подивяло и трябва отново да се опитомява. После му показа лъка. Хелге го погледна с окото на познавач и кимна, но вдигна осакатената си ръка в знак, че такива оръжия не му носят радост. След това махна нетърпеливо по посока на стопанството.

Но Тайтр го хвана за раменете, погледна го и заяви, че може да разчита на него.

— Можеш да разчиташ на мен — каза той.

Хелге го погледна въпросително.

— Хубаво.

Тайтр кимна доволно и метна лъка на рамо.

Сградите бяха много по-големи отколкото изглеждаха от подножието на планината, всичките бяха от солидно дърво. В главната къща трябваше да минат през две стаи, преди да стигнат до голямата зала, в първата като някаква сянка се появи робът с храната, искаше да вземе оръжията им. Хелге нямаше никакви, Гест послушно даде своите, но Тайтр не искаше да се раздели с лъка си, старецът можеше да вземе стрелите.

Влязоха във висока, продълговата стая, в двата края на която горяха огньовете, нямаше никакви легла до стените, само две дълги маси с пейки, малка масичка до отсрещното огнище, на която стояха някакво корито, поднос, малки бъчонки и халби. Едната стена беше покрита с одеяла, над краищата на всяка маса горяха факли в железни поставки и на играещата им светлина Гест видя, че одеялата са картини. Разпозна образа на Христос, някакви сгради с куполи, които сигурно бяха църкви, мъже в дълги, шарени дрехи и позлатени шлемове, имаше няколко странни кораби, които приличаха на сандъци и огромно множество ездачи на миниатюрни коне, които приличаха на агнета, всички те носеха кръстове на щитовете си и бяха така майсторски изтъкани, че той сякаш чуваше песента на птиците в лазурното небе, което се простираше над и под тази могъща колона.

Хелге ги помоли да седнат до тримата мъже, които мълчаливо се хранеха в края на едната маса, Гест седна и се загледа в сцената зад гърба на Тайтр — мъже в женски дрехи водеха стадо овце и някакви гърбави коне през топло море от светъл пясък. Едва когато погледът му

потъна в златната звезда ниско над хоризонта, той забеляза мъжа, който седеше под угасналата факла в края на масата — някакво огромно същество, спотаило се в собствената си сянка, с очи скрити в дълбоките бръчки. Чертите на лицето бяха остри, гъстата сиво-жълта коса беше притисната зад широкия череп, а от двете страни на дървения поднос лежаха две огромни ръце, които обаче не докосваха храната; мъжът не обръщаше внимание на гостите, а говореше тихо с две момчета, които си играеха до него на пода.

Гест стана, приближи се до него и го поздрави. Мъжът кимна бавно, но и този път Гест не успя да улови погледа му. Някакво куче се промъкна до него от сянката зад огнището и започна да души обувките и краката му, настръхна и заръмжа. Гест започваше да става неспокоен, но в същия момент онзи роб се върна заедно с някаква възрастна жена, която сложи на масата храна и бира, и с нисък, мъжки глас ги подкани да ядат.

Гест опита първо внимателно, убеден, че това ще е последното му ядене в живота. Но погледът му отново се изгуби в приказния пустинен пейзаж. Този път три други фигури биеха на очи — трима мъже, лицето на единия беше съвсем черно, а само дрехите му изглеждат струваха повече от всички богатства, за които Айнар беше разказвал. Гест каза на Тайтр да се обърне, но той се беше концентрирал върху храната и препоръча и на Гест да направи същото, нали той все за ядене мислел, а тук имаше все пак пушена риба и хляб колкото си искаш, мляко, месо... Но защо Гест не можеше да се довери на спокойствието на Тайтр, който никога не бе грешил, откакто го познаваше? Дивакът вече бе успял да опитоми и гората, защото се учеше от това, което не се случваше, от нападенията, които не идваха.

Но ето, че Хелге се върна заедно с някакъв мъж, в когото Гест веднага разпозна Айстайн Айдисон, исландецът, за когото Клепярн им беше разказвал, техният спасител.

Но Гест видя в този мъж две странни неща. Първо, той беше ужасно млад, може би само с няколко години по-голям от Гест. И второ, нямаше нито един косъм на главата, а с нетърпеливо движение забърса капките вода от гладкия си череп, докато отиваше заедно с Хелге да поздрави учтиво главатаря. Огромният мъж отново кимна бавно, размени няколко думи с тях, след което се концентрира върху момченцето, което си играеше на пода.

Хелге дойде при Гест и Тайтр и им прошепна да го последват навън.

— А яденето? — каза Тайтр с пълна уста.

И картината, помисли си Гест.

Взеха си обратно оръжията, пресякоха една прясно разорана нива и влязоха в някаква горичка, а Хелге ги зяпаше, сякаш очакваше нещо от тях. Нощта вече беше настъпила. Гест отново се приготви да посрещне това, което можеше да се случи, със същото примесено със страх любопитство, с което беше очаквал падащите стрели. Дъждът валеше тежко над гората, не се чуваха птичи песни, но някъде отдалеч долиташе тътенът на водопад като неразделна част от лошото време. Гест хвана здраво дръжката на брадвата си, щом видя, че Тайтр наполовина му е обърнал гръб както обикновено заставаше, когато искаше да го защити. В същия момент обаче на лицето на Хелге изгря усмивка.

— Това е Айстайн Айдисон — каза той и постави осакатената си ръка на рамото на Гест. — Той е дошъл да ти помогне.

Сега Айстайн изглеждаше още по-млад, макар и да бе висок почти колкото Тайтр и облечен като богаташ. Беше слаб и леко прегърбен, на пояса му висеше колан, а на рамото си беше метнал една обкована със сребро брадва. Върху голия череп бе нахлупена шапка, която подхождаше на дрехата му. През цялото време той гледаше безизразно земята пред себе си.

Гест чу някъде в мрака зад себе си коне. Хелге разказа, че главатарят там вътре се казвал Айнар Айндридасон, наричан още Тетивата, повтори още веднъж, че той се е бил на страната на крал Олав при Сволдер, но Ерик го бил пощадил и дори му дал сестра си за жена.

— Така че това е последното място, където някой би търсил убиеца на Вига-Стюр.

Гест усети, че дишането му се нормализира. Той дръпна Айстайн настрана и му разказа историята си, но много преди да свърши, разбра, че исландецът не е имал ни най-малка представа в какво се замесва. Той през цялото време хвърляше ядосани погледи на Хелге, който бе

започнал да се боричка с Тайтр, клатеше отчаяно мократа шапка и не вярваше на ушите си.

— Откъде мога да съм сигурен, че си спечелил на своя страна толкова много добри хора тук и в Исландия?

Гест извади от кесията си знака, даден му от Клепярн — един пръстен, донесен от Миклагард^[1], и Айстайн внимателно го разгледа.

— Братът на Вига-Стюр е бил в свитата на крал Хокун — каза той натъртено. — А аз съм в свитата на сина му Ерик. Така че не само от исландците тук трябва да се страхуваш. Но няма начин да останеш тук при Айнар, защото Хелге не е прав, че Ерик му има доверие. Кралят няма доверие на никого.

— Ничие кралство няма да е вечно — засмя се Хелге, който беше седнал върху Тайтр и го млатеше по гърдите. — Дори това на Ерик.

Айстайн го помоли да стане и да му обясни защо го е домъкнал тук под предлог, че Айнар иска да говори с него. Но Хелге се направи, че не чува въпроса, и Айстайн кимна по посока на Тайтр, който се беше проснал мокър на тревата.

— И той ли е убил някого?

— Не в Норвегия — отговори Гест бързо.

Исландецът помисли малко, преди да измърмори да го последват в гората, където ги чакали четири коня. Те се качиха и тръгнаха към фиорда, след това се прехвърлиха на някакъв кораб. Айстайн каза на хората да гребат към града.

Гест лежеше в мрака и мислеше за картините — за онзи черен мъж в компанията на двама бели в някаква пясъчножълта палатка, до тях имаше маса с три големи златни топки, които разбира се нямаше как да са злато, а по-скоро някакви плодове, защото всичко, което човек вижда, но не разбира, се запечатва в паметта му и иска своето обяснение, като някакъв страх или глад то вибрира и разрушава спокойния ход на мислите. Но защо не може да види това, което вижда Тайтр, заплахата или безопасността? В момента дивакът лежеше отвън и хъркаше като умиращ вол, докато Гест с нетърпение чакаше сънят да го отърве от глада. Но това не се случи, преди да разбере по дишането на Хелге, че е заспал.

Продължаваше да е тъмно, когато се събуди, и все така убийствено топло, слънцето светеше някъде ниско, той беше сам и на кораба бе тихо.

Отвори и видя Тайтр да се прилича на слънце с притворени очи, облегнал се на релинга. Не се чуваше друго, освен леките вълни, гласовете на няколко чайки и далечните звуци на града. Отново бяха на пристанището, завързани за кораба на Хелге, но никой от моряците не се виждаше, нито дори Хелге и Айстайн.

— Слязоха на брега — каза Тайтр и Гест с учудване забеляза тревожна бръчка на челото му — той си играеше с тетивата на новия лък и избягваше погледа му.

Гест си спомни как един път в исландските планини го беше попитал откъде е, от кой род и Тайтр беше отговорил „Оттук“, махнал с ръка към простора.

— За какво мислиш? — попита Гест и се нахвърли върху един поднос с храна, който стоеше върху бъчвите до мачтата.

— Мисля — каза големият мъж и продължи мълчаливо да го прави.

Гест го наблюдаваше дъвчейки.

— Отново се чудиш дали да не избягаш? — попита той.

Тайтр го погледна ядосано, но веднага затвори очи.

— Ако хванеш лъка и пратиш една стрела в града, можеш да убиеш някого там — каза Гест бодро.

Но Тайтр не искаше да говори за лъка, помоли Гест да седне и да си трае, вече бил уморен от него и от странните му приказки.

Гест вдигна рамене, отиде на носа на кораба и легна по корем, за да наблюдава града. Слънцето напече гърба му и той заспа, а Тайтр мислеше. Едва следобед видяха някаква лодка да се отделя от кея и да се приближава към тях, в нея имаше само двама мъже — Хелге и Айстайн, последният изглеждаше все така враждебен, но вече малко по-решителен. Той даде на Гест една торба с дрехи и го помоли да ги облече, след което го разгледа, метна за проба една брадва на гърба му, но после я махна. Накрая каза, че Гест може да остане при него през зимата. Гест благодари.

— Ами Тайтр? — попита той.

— Той ще замине с Хелге.

Гест погледна големия мъж, който продължаваше да седи със затворени очи и очевидно вече знаеше за това решение. Отиде и застана пред него в новите си дрехи. Тайтр стана и го погледна подчертано презрително. Гест го попита дали иска да отиде с Хелге на Оркнейските острови. Тайтр се озъби, а мускулите на челюстта му заиграха под рошавата брада. Гест се усмихна и му даде меч, подарък от Торщайн, каза му да вземе и него и така щял да има две оръжия от Гест или дори три, ако броим лъка. Тайтр го пое и го гледа дълго и измъчено.

— Никога не съм имал приятел — каза Гест.

Тайтр отвори бавно уста и каза, че и с него било така.

Гест се обърна към Хелге и му благодари за помощта и добави, че той винаги може да разчита на Тайтр. Тайтр не бил такъв, какъвто изглеждал. Хелге се усмихна и каза, че знае това. Гест му даде половината от парите, които бе получил в Бьо. Хелге не поиска да ги вземе. Тогава вместо тях Гест му даде счупения пръстен, подарък от Хелга, и каза, че това е толкова нищожен подарък, че дори Хелге не би могъл да му откаже.

— Не, прекалено голям е — засмя се Хелге.

— Прав си — каза Гест.

После се сбогуваха, Айстайн и Гест се качиха на лодката и загребаха към брега. Същата вечер Хелге вдигна котва и заплува по фиорда, използвайки лекия източен вятър.

[1] Така викингите наричали Константинопол. — Б.пр. ↑

БОГ

Айстайн Айдисон живееше в Норвегия от почти две години. Той беше християнин, но се разбираше добре и с езичниците, и с едновърците си, защото рядко спореше с тях и винаги им даваше съветите, от които имаха нужда. Самият той каза това, но с нотка на съжаление в гласа, сякаш да си обграден само от приятели не е задължително хубаво.

Гест кимна, но не се усмихна.

Завързаха лодката на брега и тръгнаха между къщите по една пътека, която ги поведе между две жълтеещи полета и надолу към някакво село до реката, чиито къщи изглеждаха недостроени и изоставени. Една беше опожарена, на друга двама мъже правеха покрива, някакви хлапета бутаха количка с чакъл към реката, където на малкия и разбит кей бяха вързани няколко лодки. Други хора не се виждаха, а нямаше и много животни. Айстайн му разказа, че крал Олав искал оттук да започне строителството на града, на своя собствен град в чест на Бога, но ярловете^[1] винаги предпочитали да отседат в Ладе и сега всички дейности били съсредоточени там.

Стигнаха до една недовършена църква, която имаше само три стени и половин кула, беше църквата на Мария, а свещеникът в нея се оказа приятел на Айстайн. Казваше се Кнут Гормсон, беше роден в Хедебю, Дания, и живееше в Норвегия от времето на крал Олав. Сега работеше упорито, за да може тази църква да стане малко по-завършена, отколкото беше, без да привлича повече внимание от това, което заспалото му паство можеше да изтърпи. Гест не го хареса от първата минута, защото беше нисък и набит и избягваше да го гледа в очите, сякаш той също не се наемаше със задачата да го скрие по собствена воля, сигурно Айстайн държеше нещо срещу него, защото изглеждаше изплашен, слаб и притеснен.

Гест щеше да спи в една стая над конюшната до църквата, когато беше невъзможно да остане в Ладе. Там пък щяха да го представят като слуга, трябваше да си държи устата затворена и да прави каквото му кажат, без да се оплаква, като някакъв роб. Гест се съгласи на

всичко това, а погледът му се плъзна по тихата, сива река, която заедно с морето превръщаше носа, а и града в полуостров с формата на капка, който вероятно беше лесно да защитаваш, но трудно да избягаш от него. Но всъщност нищо от това нямаше значение.

Гест беше послушен през цялата зима, стоеше зад Айстайн, когато той ядеше заедно със свитата си, или с други главатари, и до него, когато се хранеше сам, спеше на една пейка пред вратата му, грижеше се за дрехите, оръжията и конете му като истински прислужник и изобщо не говореше. Но очите и ушите му винаги бяха нащрек, особено когато кралските скалдове бяха наблизко — Халдур Неверника, Ейолв Додаскалд и най-вече внукът на Егил Скалагримсон, Скуюле Торщайнсон, който беше не само легендарен войн, участвал в битката при Сволдер на борда на Железния Нос, но и знаеше стотици кведи за кралете и ярловете на древността, които беше готов да изрече, без да чака втора покана. Най-много харесваше прочутата Бандадрапа, една от кведите на Ейолв, в която бе описано как Ерик ярл едва на дванайсетгодишна възраст убил тъста на баща си, а след това избягал в Дания, за да се посвети на легендарните си бойни походи, от които завинаги щеше да се помни битката срещу Йомсвикингите^[2] при Йорунгавог. Гест запомни всички кведи без особени проблеми.

На няколко пъти му се отдаде възможност да види отблизо и самия ярл Ерик Хокунсон, който му направи много силно впечатление с такова достойнство на лицето, осанката и одеждите, каквото не бе съзирал у друго живо същество, дори у Снори Годи. Гест съчини много кведи за него, но никога не ги изрече, само си ги мърмореше под носа и съжеляваше, че в тази страна е просто един жалък беглец, неканен гост, когото всеки има правото да прогони. Искаше да бъде кралски скалд и да се къпе в уважение и богати дарове, тоест още веднъж беше измислил нещо, което да иска да стане, без това да е възможно.

Свещеникът Кнут след време забеляза това възхищение и една вечер каза на Гест, че Ерик всъщност бил смешно и помпозно човече, което нямало да бъде помнено за друго, освен кървавите бани, които устройвал и от които все пак успявал да се измъкне жив.

— Защото той не *вярва* в нищо — добави Кнут. — И не планира да използва властта си за друго, освен да успее да я задържи.

Гест сметна, че изказването подхождаше повече на страхливото и скромно поведение на божия служител, отколкото на грандиозното впечатление, което му беше направил ярлът. Но Айстайн се усмихна, когато чу за мнението на Кнут и разказа на Гест, че когато той самият, баща му и братята му били покръстени, те се заклели във вечна вяроност не само на Христос, но и на крал Олав и оттогава никога не са се колебали за нищо, било то на небето или на земята, и не са изпитвали страх.

Но Гест поклати глава и каза, че му е странно, че Айстайн служи на човек като Ерик, все пак нали той е бил най-големият враг на Олав, неговият убиец.

Айстайн му хвърли любопитен поглед и каза, че не е в негова власт да определя кой да управлява Норвегия.

— В чия тогава? — попита Гест. — Ако не е във властта на свитата?

Айстайн се засмя.

— Сигурно и Бог има какво да каже.

Той завърши разговора, като се затвори в себе си, както правеше обикновено когато искаше Гест да млъкне.

През есента не пристигна нито един кораб от Исландия и в живота на Гест почти нищо не се промени, освен че най-накрая успя да се почувства сит и да усети поне частица от онази сигурност, която бе изгубил някъде там в детството си, сред тътена на Хитаро. Когато Айстайн беше на път заедно с кралската свита, Гест живееше в обора до църквата, която свещеникът Кнут тайно наричаше църквата на Олав, въпреки че такава вече съществуваше в града, беше построена от самия крал, но и в нея църковният живот в момента накуцваше. През останалото време живееше в Ладе и постепенно стана част от свитата, но не като самия себе си, а като дребната сянка, която следваше Айстайн Айдисон по петите, подаваше му оръжията и халбите с бира, сякаш това му доставяше особена радост, като предан слуга, покорно норвежко куче, което си затваря устата. Всичко това беше по план.

Но след време Айстайн започна да нарича Гест умен човек, когато бяха насаме, и не криеше, че му е приятно да разговаря с него особено за новата вяра — това беше тема, която интересуваше Гест доста по-малко от сагите и кведите на скалдовете. Но той продължаваше да вижда пред себе си картините на стената на Айнар от Оркдал като някаква тръпка в тялото му, последната следа от глада или студа. И една нощ през юли Айстайн го събуди и го покани да дойде с него и да чуе проповедта на Кнут в църквата.

Свещеникът на няколко пъти бе нападал Гест с нещо, което наричаше *sermo necessaria* или морални поучения, защото беше страшно недоволен от безразличното отношение на исландеца към Бог. И тази среднощна меса бе започната със заслужени упреци към гузното паство.

— Подозирам, че за много от вас звънът на църковната камбана е същото като блеенето на овцете или мученето на кравите. Но когато Христос се родил, всички хора на земята били включени в един дълъг списък, включително и северняците, колкото и грешни да са, също и черните хора, русите, крале и роби също... А това не значи ли, че Бог сам е записал имената на избраниците си в Книгата на Живота? Хубаво е станало, че Христос се е родил във Витлеем, което означава „домът на хляба“, а и Бог сам е казал: Аз съм живият хляб, който слезе от небето...

Гест хареса тези думи, те имаха специален звън като кведите и историите. След като паството приключи участието си в Божията вечеря и яде от тялото му, Айстайн каза, че трябва да влязат в къщата и да изчакат Кнут, защото той искал да говори с тях.

Полунощ отдавна бе минала, беше ясно и много студено. Айстайн разпали огъня и сложи храна на масата. Кнут дойде след малко, погледна Гест с искрящите си очи и каза:

— Христос слязъл от кръста право при мъртвите в ада. Той разбил огромните железни порти и стъпкал Сатаната, приковал го с огнени окови. След това протегнал ръка на всички праведни души от всички времена и страни и ги извел от царството на мъртвите, както вече съм ти разказвал много пъти, без да си ми обръщал внимание. Но въпросът е в това, че той дал на хората свободна воля, с което ги поставил над ангелите, за които не съществува друга воля, освен Божията, и наредил нещата така, че между тях да има мир, по-скоро

между тези, които имат добра воля. Ти имаш ли добра воля, Торгест Торхаласон, това искам да те попитам сега?

Той млясна, за да се убеди, че думите са с правилния вкус, но очевидно не чакаше някакъв отговор, защото погледна храната, която Айстайн беше извадил, хвана парче хляб сякаш щеше да му даде просветление, и каза на Гест да го пита нещо.

Гест не разбра какво има предвид. Той нямаше никакви въпроси, но измърмори, че проповедта е била хубава и особено онова за думите, които понякога означават много повече от това, което си мислим...

— Да, да — прекъсна го отчето нетърпеливо и сложи хляба в устата си. — Ти искаш да ме попиташ нещо. Помисли си.

Гест мисли дълго и накрая каза само едно изречение:

— Убиецът на баща ми беше от твоята вяра.

Кнут спря да дъвче и го погледна насърчен или по-скоро насърчително — не би ли могъл все пак да обърне това изречение във въпрос? Гест каза, че е чул скалда Ейвинд Финсон да разказва за синовете на крал Ерик Кървавата секира, които убили първия мисионер — крал в Норвегия, Хокун Възпитаника на Адалстайн; убийците също били християни, а кралят освен това бил собственият им чичо.

Отец Кнут се замисли.

— Злоупотребата с Божието слово е стара колкото самата вяра, по-стара от рода на Красивокосите. Съществуват истински християни и такива, които се преструват, има предатели и еретици...

Но Гест го прекъсна и каза, че не иска да бъде нито благославян, нито покръстан, ако това е целта на разговора, преди да е видял неоспорими доказателства за божията благодат и милост.

За негово учудване Айстайн и Кнут признаха, че това е негово право.

— Но ти вече чу думите — позасмя се Кнут и се тупна по бедрото. Това прозвуча като някаква присъда.

Гест видя, че Айстайн също се усмихна и от това не се почувства по-добре.

Отец Кнут още не беше навършил трийсет години, нисичък и слаб, с буйна светла коса и живи усмихнати очи, с които той постоянно

гледаше в земята или някъде настрани, сякаш се страхуваше да не го хванат да прави нещо лошо. Ръцете му винаги бяха склучени, независимо дали за молитва или просто едната почесваше ухапано от бълха място или пък режеше някой твърде дълъг нокът — тези ръце винаги бяха заедно, като врагове, които не се изпускат от поглед. За Гест това беше първата симпатична черта у този загадъчен човек.

Само две седмици по-късно ярлът прати Айстайн с два кораба на юг да събира данъци и Гест трябваше да прекара повече време при свещеника, който никога не го пускаше навън през деня. Поръчваха му да сече дърва, да чисти на конете и на прасетата или да помага на стария коняр, като пази в хамбара да не влизат мишки и плъхове.

Освен това постоянно трябваше да слуша поучителните речи на Кнут, понякога той ги четеше от книги и направо ги превеждаше, други цитираше по памет. Той можеше да възпроизведе десетки легенди дума по дума и имаше впечатляващо количество книги благодарение на дългата и предана служба при крал Олав, проповедите на папа Григорий и „Институциите“ на св. Касиан, които бяха тема на вечни спорове с отец Осгайр от Църквата на св. Клеменс. Тук беше и „Historia ecclesiastica“, откъс от „De civitate Dei“, а най-високо се ценеше „Gemma animae“ на Хонориус, която му беше подарък от архиепископа на Бремен при посвещаването му в свещенически сан. В нея ясно бе описано за какво трябва да мислят божиите служители, когато вдигат Божий дом върху неразорана почва: четирите ъгъла са като четирите евангелия, северната и южната стена са съответно евреите и неверниците, Бог е всъщност предната стена, която обединява враждуващите, олтарът е Христос, тоест висшата любов, подът е от унижение, а таванът — вечната надежда за вярващите, за Гест и дори за тези, които вървят по най-грешния път.

В момента в църквата на Кнут липсваше именно едната от късите стени, на нейно място беше окачено кафяво корабно платно, за да предпазва от вятъра и снега. Според Гест именно Бог липсваше, за да свърже християните и езичниците и той предложи да направи тази стена. По този начин щеше да си спести да се влачи по петите на стария коняр, който и така се справяше с малкото си задължения.

Но Кнут не понасяше подигравките на Гест, нямаше и достатъчно материал, да не говорим, как ярлът и неуравновесените му приятели биха приели църквата да е по-готова от това, което вече беше, като се има предвид как редовно опустошаваха тази на Асгайр и арменските братя — те не могли едно кръщение да направят, без да рискуват живота си.

Когато вече не се траеше, Гест използваше прикритието на нощта, за да се измъкне и да посети една от градските кръчми. Там обичаше да пие бира, когато нямаше наблизо негови познати. Там се срещаше и с леки жени, които бяха майчински добри с него, а и много по-красиви от госпожицата, която Кнут викаше при себе си, когато имаше пари. Някои от тях дори го приемаха, когато нямаше пари, той беше малък и с бебешки мека кожа, но все пак бе мъж. Тези жени му напомняха за момичетата от Бьо. Но хубостта им беше фалшива и изчезваше при всяка тяхна груба дума, неприятна миризма или непохватен жест. Гест слушаше за какво си говорят хората по масите, играеше шах със собственика, а на следващия ден спеше до късно. Имаше свой живот в мрака на нощния град и го криеше от отец Кнут и Айстайн.

Но по време на своите похождения той чуваше много неща за свещеника и неговата работа, повечето бяха подигравки и женски клюки, но понякога и заслужени хвалби и все по-често самият Гест се усещаше, че иска да го защити, макар и да бе съгласен с казаното. Най-разпространеното мнение гласеше, че отец Кнут е бил смел, когато зад гърба си е имал могъщата подкрепа на крал Олав Трюгвасон, а силите и храбростта му се изгубили някъде, веднага щом останал сам с вярата си — той бил стара баба, мъж, който стои пред друг и се оставя да се възползват от него. Дори много от християните имаха такова лошо мнение за него.

Гест все повече и повече се дразнеше, че църквата стои там така и се руши. Това, което никога не е било завършено, няма как да се разруши, дори и да е една църква, а тази беше красива с простотата си, като безпомощно дете. Когато платното висеше спокойно, думите на

отец Кнут отекваха, сякаш бяха произнесени във вътрешността на камбана и пленяваше поне за малко дори най-отегчените слушатели.

Гест беше виждал как богатите търговци превозваха трупи и дъски по реката, преди да е замръзнала, как нови и нови постройки се издигаха на нос Нидарнес и в Ладе, а и самият той преди това бе участвал в строежа на къщи заедно с баща си, така че една вечер, когато в кръчмата бе пълно с хора от свитата, той се върна обратно в конюшната и седна да майстори малка дървена катедра за отец Кнут, на която той да слага книгите си, когато чете проповедите. Отпред изряза плетеница, каквато бе виждал по пейките в кралския замък, а в четирите ъгъла имаше човешки глави, бяха брадати апостоли с характерни черти, беше ги видял в една от книгите на Кнут.

Седмица по-късно отчето получи подаръка си и направо онемя. След това се намръщи и попита Гест откъде я е откраднал.

— Не съм я откраднал, нито съм я купувал — каза Гест. — Сам я направих.

Той заведе Кнут в конюшната и му показва как работи. С Ножа на Один. Но това реши да премълчи. Отчето трябваше да седне на един чувал със сено.

— Това е Божий дар — каза той. — Можеш ли да правиш и други неща?

— Да — отвърна Гест. — Мога да направя стената на църквата по същия начин, по който са построени и другите. Мога да работя зад платното, така че никой да не разбере с какво се занимавам, преди всичко да е готово.

Кнут дълго мисли по това предложение, докато неспокойните му ръце шареха по катедрата.

— Няма да е от голяма полза, ако правим всичко тайно — измърмори той. — Може би по-добре да го направим постепенно, така че никой да не забележи, дори когато е вече готово или поне много след като е готово, когато всички са свикнали с него, така да се каже, и не помнят как е изглеждало преди това.

Гест се усмихна.

След два дни той пресече реката и се качи нагоре в долината, за да се срещне с един заможен селянин, който бе дал на Кнут

разрешение да сече дърва в неговата гора.

Гест беше виждал как дърводелците цепеха трупите с помощта на клинове. Изискваше се много време и познания за същността на дървото. А Гест не ги притежаваше, както се оказа. Това го изненада. Той не можеше да познае по кората и клоните как изглежда сърцевината на дървото. Така че дъските щяха да се отсичат с брадва, но и това не бе никак лесно.

Всяка вечер той слизаше в града, но само да преспи и на другата сутрин още на разсъмване изчезваше отново. Заледените потоци вече започваха да се топят, когато товарът му бе готов и трябваше да го свали с шейна долу, това ставаше през нощта.

На другата сутрин вече мереше и режеше дъските. Кнут дойде, привлечен от шумотевицата, събраха се и много други хора — любопитни хлапета, съседки, търговци... Отец Кнут искаше да ги отпрати, а нямаше ли все пак начин Гест да работи по-тихо?

Гест знаеше как се изрязват щифтове. От трите съществуващи стени можеше да види как трябва да постави дъските, да ги закопае в яма, дълбока около половин метър, която един от монасите на Осгайр му помогна да изкопае. След това трябваше да се съединят с щифтове и да се прикрепят към опорната греда, по дължината на която трябваше да се изсече жлеб. Работата вървеше бавно, а отец Кнут постоянно тичаше да оправя платното, понякога оставяше строителя си да работи, огряван от слънчевите лъчи, за да го потопи веднага след това в пълен мрак — Гест нямаше какво да направи.

Една сутрин при тях дойде някакъв възрастен мъж, и той привлечен от шума. Каза им, че иска да умре в църквата на Кнут. Кнут го познаваше още от първите си години в Норвегия и тази случка му даде нова тема за размисъл.

Старецът се казваше Гюдлайв и в младостта си имал репутацията на ревностен привърженик на старите богове, преди Олав Трюгвасон лично да го покръсти. Оттогава живеел бедно, но според Божиите повели в западналото си стопанство в покрайнините на града. Сега искал да умре в същия дух в *готова* църква.

Кнут го сложи да легне в стаята над конюшната, където спеше Гест и от този момент стана негово задължение да изнася

изпразненията му и да му чисти, защото Гюдлайв беше изразходвал всичките си сили, за да се добере дотук.

В началото Гест нямаше нищо против. Но след няколко дни старецът спря да поема храна, искаше да пости, защото Великден приближаваше. На следващия ден пък каза, че иска да умре възможно най-бързо, понеже изпитвал болки и му се причували гласове от времето, когато живеел в неведение. Отец Кнут не даваше и дума да се каже за самоубийство, то било дело на Один и на дявола. Той се позова на Светото писание, Светия събор в Брага и на куп други авторитети, но Гюдлайв сякаш не се впечатли, само затвори очи все едно чрез тях чуваше и продължи с мизерния си живот.

Тогава на Кнут му хрумна да му дава мляко и мед, докато спи, пускаше в устата му накиснати парченца хляб, които той дъвчеше и преглъщаше със затворени очи. А на другия ден засипваше Гест и свещеника с упреци, че го мъчат, като го оставят да живее на този свят, когато единственото, което желае, е да се присъедини към прадедите си на небето. Една нощ той събуди Гест, а гласът му звучеше странно познат.

— Видях страшното море, пред което си изправен.

— Кой? — извика Гест на увитото мършаво тяло в другия края на стаята.

— Ти — долетя отговорът. — Виждам самотния кораб, който никога няма да види бряг, който плава в кръг, а хората на него умират един по един от глад и...

Гест не искаше да слуша повече. През деня работеше по стената, но като насън, а през нощта слушаше стареца, своя *собствен* глас, както разбра след време. Отново започна да се страхува. А една сутрин дори му се наложи да извика отец Кнут — толкова ужасяващи бяха станали писъците от жалкия смъртен одър.

Те се приближиха до Гюдлайв, който вече спеше спокойно. Докато стояха и го наблюдаваха на светлината на промъкналите се през процеците в тавана първи слънчеви лъчи, старецът доволно премлясна. Кнут предположи, че отново е гладен и изтича за хляб и мляко. Едно по едно парчетата изчезваха в беззъбата уста, той ги смучеше бавно, преглъщаше и издаваше звуци на задоволство — явно се чуваше гласът на смъртта.

Но след това отново отвори очи и каза, че му се е присънил синът му, най-малкият му любим син, който умрял при пожар — сега страшните му рани били зараснали, кожата била като на новородено бебе и виждал и с двете очи.

— Ставаме отново деца, нали? — попита той и погледна умолително отец Кнут, който се опита да се усмихне.

— Да — каза Гест бързо. — Животът се връща обратно там, откъдето е започнал.

Гест потръпна, щом изрече думите, и забеляза, че отец Кнут го гледа едновременно изненадано и одобрително. Кнут бе избрал Гест. Бе го превърнал в най-важната си цел, в свой ученик, който не знае какво прави, дух от друг свят. Това не се издържаше.

Гест отново се отдръпна, дори прекрати работата по стената, преди да е готова, и се върна при приятелките си от кръчмата, при бирата и дългите нощи в отпуснати обятия. Така стояха нещата, когато Айстайн се върна, църквата не беше довършена, а Гюдлайв не беше умрял.

През този ден реката бе придошла, слънцето и водата превръщаха пътищата и улиците в кални реки. Сенките изчезнаха, зимата напусна Нидарос с гръм и трясък и над града се разстла вонята от стотиците помийни ями и клоаки, които досега ледът бе крил. Насред тази пролетна картина Айстайн Айдисон беше по-нервен от всякога, бегло поздрави отец Кнут и веднага замъкна Гест зад конюшнията, за да говори с него на четири очи. Каза му, че през следващите седмици до Петдесетница градът щял да се напълни с хора, някои щели да идват от юг, от Викен, други от изток, от Свитьод^[3], сред тях щяло да има и исландци, корабите щели да тръгнат отново и най-доброто, което Гест можел да направи, било да отиде другаде.

Когато Гест не отговори, Айстайн добави, че някой го наблюдава. Трябвало веднага да си събере нещата и да се приготви.

Само три дни по-късно, докато седеше в конюшнията и оправяше един чул, Гест видя Айстайн да идва сам с торба в ръка. Разбра, че времето беше дошло, в торбата имаше храна и дрехи и малкото му вещи от Ладе.

— Веднага.

Пресякоха реката и влязоха в някаква гора, където Айстайн беше оставил оръжията — късо копие и меч, както и брадвата с рибешката глава. Той искаше да даде на Гест тези оръжия, защото не можел да му даде кон и защото не бе успял да му намери място на някой кораб.

Гест отговори, че *той* ще даде на Айстайн подарък.

— Не — каза Айстайн.

Той бе осигурил на Гест скривалище при една богата вдовица в северната част на Хологаланд. Казвала се Ингебьорг Айвиндсдатер и някога била омъжена за един главатар, който плавал заедно с Айстайн и Хелге, да, и с Клепярн Стария също, а по-късно загинал при Сволдер, където бил на страната на крал Олав.

— Вземи — каза той и подаде на Гест сребърна монета с някакви непознати знаци. Добави, че е от Серкланд^[4] и че Ингебьорг ще разбере, веднага щом я види.

Гест я пъкна в кесията си и изрече една кведа, която бе посветил на ярла, попита дали на Айстайн му харесва. Айстайн кимна и каза, че сигурно и на ярла би харесала. Гест му предложи да я каже вместо него и да прибере наградата.

— Не съм този, който я е съчинил — каза Айстайн.

— Но аз ти дарявам и кведата, и това, което ярлът би платил за нея.

Айстайн се обърна в богатите си одежди и мрачно заяви, че Гест е мъдър човек, който по този начин иска да му покаже, че служи на един, а е верен на друг, но нямало нужда да го прави, защото сам го знаел и било обидно да го чува. Гест не реагира. Айстайн му благодари и му показа пътя надолу, след това повтори упътванията и накрая се сбогуваха.

Гест се качи на върха на хълма и направи това, което съжеляваше, че не беше, когато напускаше Бьо — да погледне мястото, което напуска. Градът беше красив, дори по-красив, отколкото когато пристигна, въпреки миризмата. Много от къщите бяха боядисани, хората и конете по улиците приличаха на дребни фигурки, бреговете бяха пълни с кораби, ударите от корабостроителниците, дрезгавия вой на точилата, далечни викове и крясък на чайки. Ето така щеше да го

помни винаги там долу в този пролетен ден. Не се беше сбогувал с отец Кнут и с Гюдлайв. По този начин сякаш оставяше нещо свое тук.

[1] Кралски наместници, втори по власт в страната. — Б.пр. ↑

[2] Викинги, населяващи крепостта Йомсборг в Дания, известни като най-добрите наемни войници. — Б.пр. ↑

[3] Така се наричала Швеция по времето на викингите. — Б.пр. ↑

[4] Земята на сарацините и Северна Африка. — Б.пр. ↑

ДЕЦАТА

Гест послуша съветите на Айстайн по пътя си да избягва големите градове в долините Стърдал и Вердал и в областта Мере, а да се обръща само към овчари и селяни, когато има нужда от храна или го застигне буря по пътя. Преброи единайсет изгрева, преди най-накрая да преодолее както си мислеше последната планина, и да започне слизането към фиорда, в който живееше Ингебьорг, в стопанството Санди.

Но през последните дни бе вървял отчасти покрай морето, отчасти през планините, когато мислеше, че пред него има някакъв полуостров, така че го тревожеше подозрението, че може да не е преценил правилно разстоянието, а стопанствата, предлагащи храна, се срещаха все по-рядко. С помощта на сребърната кукичка, направена от Тайтр, си ловеше риба, правеше примки и хващаше птици, а топлото лято го правеше мързелив. Сладък бе сънят върху току-що раззеленилата се трева. Той оставяше краката си сами да избират пътя.

Санди трябваше да се намира на един равен нос на северния бряг на фиорда. Но когато Гест стигна, не видя нито стопанства, нито нос, само черни скали, които потъваха във водата. Поиска да тръгне навътре във фиорда, да пресече и следващата планина, но фиордът се простираше по-далече, отколкото можеше да види, беше вечер, слънцето стоеше ниско на запад, а денят го беше изтощил с горещината си, така че той обърна гръб на планината и тръгна към морето, намери местенце, където снегът се беше стопил, и преспа на тревата, на другия ден продължи право на запад.

Хълмовете ставаха по-ниски, скалите на фиорда тук бяха обли и добри, вървеше по някакъв път, беше тихо и ясно, а слънчевите лъчи галеха лицето му, но беше сигурен, че накрая просто ще излезе на някакъв полуостров.

Тогава чу гласове.

Детски плач. Или птици. Стигна ръба на една скала и долу пред себе си видя някакво стопанство, една зелена поляна между две скални грамади, които стърчаха в морето като зъбците на вилица. Тук беше

краят на пътя, краят на земята. Между скалите се виеше бялата ивица на плажа, където имаше кей и две бараки, натрупаните дърва напомняха руни, нарисувани в пясъка. Хора или животни не се виждаха, една лодка лежеше преобърната на земята, а до нея се виждаше нещо, което го разтревожи.

Тогава отново се чуха гласовете, идваха право от планината. Той седна и се вслуша, после стана и отстъпи няколко крачки. Гората в пропастта под него бълваше птичи песни като гейзер, той се промъкна до ръба и видя някакво червено петно долу на камъните, после още, преброи общо три човека облечени в тези шарени дрехи, но бяха дребни, сигурно деца, а между тях лежеше друго, най-малкото, не помръдваше, сякаш беше паднало и никога повече нямаше да стане. Гест тръгна обратно.

Но когато излезе на върха, откъдето се виждаха морето и стопанството, отново попадна на лодката, седна на земята и хвана главата си с ръце. Лодката бе разбита. Реши да се върне. Децата продължаваха да седят около неподвижното телце. Железните гласове на гарваните бълбукаха като течаща вода. Гест намери подходящо място да слезе и се приближи към тях отзад. Бяха едно момче и две малки момичета, момчето, може би на дванайсет години, извърна бавно глава към него, извика рязко и се хвърли отгоре му. Гест отскочи и го удари по врата така, че то падна и остана да лежи. Момчето, което плачеше не можеше да бъде на повече от шест или седем, седеше в скута на сестра си, която беше примерно на единайсет и закриваше очите ѝ с ръце.

Гест остави оръжията си, седна, развърза обувките си и започна да разтрива стъпалата си. Момчето лежеше и го гледаше. Гест се представи и попита, кое е мъртвото дете. Момчето се изправи и обясни, че е Айвинд, техният брат, той бил паднал.

— Оттам — каза той и посочи една скала.

Гест погледна стръмния склон и ги попита какво правят толкова далеч от вкъщи. Най-малката, която вече беше получила разрешение да го гледа, започна отново да плаче.

Сестра ѝ изшътка да млъква. Всички бяха бледи и мръсни, с празни погледи.

— Как се казваш? — попита Гест.

— Аре.

Добави, че по-голямата сестра се казвала Стайнун, а по-малката — Халбера.

Гест продължи да масажира краката си и отново поиска да знае какво правят в планината.

Аре разказа бавно как преди няколко дни в стопанството дошли лоши хора, децата избягали в гората и оттам чули писъците и видели, че някои от сградите горят. После видели мъжете да си тръгват, но не се осмелявали да се върнат, въпреки че били гладни. А после Айвинд паднал.

Гест отвори торбата си и им даде всичката си храна. Те се нахвърлиха върху нея и го погледнаха умолително за още. Гест каза на Аре да слезе с него в стопанството, момичетата щели да изчакат.

Аре отказа, не искал да се връща.

Гест му каза, че е длъжен.

Той вдигна мъртвото дете и тръгна, през една горичка, покрай някакъв поток намери пътеката. Аре го следваше колебливо.

Стопанството беше много по-голямо, а нивите много по-обширни, отколкото му се беше сторило от планината. Три от къщите бяха частично изгорели, навсякъде по тревата се въргаляха обезобразени трупове на животни, а по средата на двора имаше купчина голи и подути човешки тела, родителите на децата, ратаите, робите, накацани от рояк мухи и десетки чайки. Гест извика на Аре да иде зад една от изгорелите къщи и да стои там, докато го извика.

Самият той влезе в голямата къща, където намери още трупове, по дрехите съдеше, че са роби. Натъкна се и на една полугола жена. Всички мебели бяха изпочупени. Отрязва парче от полата ѝ и го завърза около лицето, после излезе навън и се зае да разчиства труповете и да ги събира долу на брега. Там отнесе и Айвинд.

Аре продължаваше да чака зад черните руини. Гест го помоли да намери лопата или нещо друго, с което се копае. Аре не реагира. Погледът му приличаше на сива каша. Гест поиска да знае къде тогава може да намери каквито и да са инструменти. Аре не отговори. Тогава отнякъде долетя блеене. Гест видя две агнета горе на скалите.

— Можем ли да отидеш да прибереш агнетата? — попита той.

Аре бе все така мълчалив.

Гест седна до него и се замисли за това, което отдавна бе забравил, за годините след убийството на баща му и преди

отмъщението, за тези бели, безкрайни години, когато ръцете му правеха, каквото си искат, а снежните пустини наоколо и студът обхванаха краката му и запълзяха нагоре към гърдите.

Той стана бързо и намери лопата и кирка. Започна да заравя трупове. Когато свърши, вече бе станало нощ, но си оставаше светло. Мъртвите животни замъкна на брега на залива, там, където стояха бараките, и ги остави на птиците. Когато се върна, Аре седеше на същото място, прегърнал двете агнета.

Гест ги освободи от хватката му и го прати да доведе момичетата. Макар че и това трябваше да повтори няколко пъти. Когато момчето тръгна, Гест закла агнетата и запали огън по средата на двора, от къщата изнесе съдове и прибори и приготви храната. Но децата не идваха.

Той отиде горе и ги намери на същото място — Аре седеше встрани, Халбера спеше в скута на Стайнун. Гест я качи на гърба си, хвана Стайнун за ръка и заслиза обратно. Аре вървеше сам.

Даде им да ядат и те седнаха навън на ливадата. През това време Гест влезе в къщата и се опита да подреди, донесе вода, за да измие кръвта. Момичетата не искаха да спят вътре. Гест каза, че ако успеят да поседят будни още малко, после ще могат да легнат, топли от слънцето, което вече се показваше бяло и студено над островите на север. Минути след това и двете заспаха. Той ги внесе и ги сложи в едно легло. Аре легна в своето собствено, а Гест — в това на родителите им. Беше толкова тихо, че чуваше тътена на водопада и спокойното дишане на майка си. Помисли си, че отец Кнут би казал, че Бог го е довел тук, сети се и за Тайтр, и за баща си, които бяха помагали на непознати. Това го успокояваше, но и беше много опасно, защото и той притежаваше тази слабост. Внезапно обаче си спомни, че по-голямото момиче още не бе казало и думичка.

Той стана и отвори вратата на съседната спалня. Момичетата бяха будни и седяха до стената притиснати една до друга. Халбера тихо плачеше. Стайнун беше спокойна. Гест я попита как се казва. Тя поклати глава, а погледът и бе насочен някъде отвъд него. Той не помръдна, преди тя все пак да го погледне, и повтори въпроса.

— Ти знаеш как се казвам — каза тя.

— На колко години си?

— Единайсет.

— Можеш ли да готвиш?

Тя кимна. Гест им каза да станат и да му помогнат с храната. Тогава забеляза, че Аре бе изчезнал. Намери го на една скала зад къщата. Седна до него и го попита дали имат някакви останали оръжия. Аре кимна.

— Защо питаш?

— Нали трябва да можем да се защитим. Още е началото на лятото, а онези сигурно са продължили на север, нали?

— Не знам — отговори Аре. После кимна: — Да, тръгнаха на север.

— Значи ще се върнат.

Момчето го погледна отчаяно.

— Никой не може да се противопостави на Тронд Баула — каза то.

— Как се казва това стопанство? — попита Гест.

— Хавглам.

Гест заговори за лодката, голяма част от борда била разбита, имат ли платна в бараките, а гребла и нещо, с което да се поправи тя?

Аре кимна и стана. След като се нахраниха, слязоха долу при бараките и Аре му показва какви инструменти и материали имаха. През останалата част от деня поправяха лодката. Гест говореше малко, а Аре мълчеше.

— Не трябва да се страхуваш — каза Гест, когато седнаха да починат. Лодката беше уплътнена. Беше станало късно. Слънцето беше готово да залезе в морето на запад, времето продължаваше да е тихо и ясно.

— Тогава не си способен да мислиш или да се защитиш. Аре поклати глава. Гест добави:

— Спомням си как миналото лято стоях в една тъмна гора в Оркдал с няколко непознати мъже. Ако ме бяха нападнали тогава, нямаше да мога да им се противопоставя.

— Никой не може да се противопостави на Тронд Баула — каза Аре.

Гест предложи да се върнат в къщата и да вечерят.

Стайнун беше измила навсякъде, беше подредила и сготвила. Халбера лежеше в процепа между пейката и стената и плачеше. Гест попита дали е лежала там през целия ден. Стайнун не отговори. Тогава видя някакви каменни корита там. Взе чекръка, който лежеше на етажерката, завъртя го между ръцете си и го пусна да се върти в едно от коритата. Халбера чу шума, изправи се и се разсмя. Стайнун и Аре не реагираха. Гест завъртя чекръка отново, той продължи играта си дълго време, преди да загуби скоростта си и да падне.

— Сега има отлив — каза той. — Тази нощ ще работим, докато имаме сили. Спането — после.

Вечеряха и слязоха долу в залива между двете скални грамади. Отворът към фиорда беше тесен, в средата на протока се виждаше мъничък остров, заобиколен от полюшващи се кафяви водорасли и патици, които бавно плуваха наоколо в зелената вода. Гест каза да пуснат лодката на вода и да я напълнят догоре с камъни, толкова, колкото може да носи. Слагаха нови и нови камъни, докато само един пръст от борда остана над водата. Тогава Гест нагази във водата и закара лодката в края на протока, седна на ръба ѝ, така че тя се обърна и отиде на дъното с глух удар. Беше се образувал нов остров. Аре извика, че сега лодката за нищо ставала.

Гест се върна на брега. Халбера бе започнала да плаче.

— Искам да си играя с Айвинд — каза тя.

— Айвинд е мъртъв — отвърна Гест, вдигна я на ръце и тръгна към къщата.

Тя заспа, преди да стигнат.

На следващата сутрин Стайнун беше изчезнала. Гест тръгна да я търси и я намери до новите гробове. Щом го видя, тя скочи и се затича към гората. Гест я догони и я спря. Тя каза, че отказва да готви. Гест я накара да седне до него и разказа, че е исландец, че идва от Йорва, разказа за предците си от Норвегия, от долината Наумадал, която била само на няколко дни път на юг от Хавглам. Спомена и сестра си, и майка си, разказа за бягството си през морето, но нито дума за баща си и за Вига-Стюр. Стайнун продължаваше да гледа все така вяло. Тогава Гест изрече една кведа и я помоли да я повтори. Тя го стори.

— Никоя жена не знае кведи — каза той. — Ето, че *ти* си първата.

Двамата влязоха и започнаха да готвят. Гест разказа на Аре и Халбера за Йорва. Сега добави и убийствата на баща си и на Вига-Стюр.

— Аз не съм малък човек — каза той. — Аз убих един от най-могъщите главатари в Исландия, затова няма от какво да се страхувате. Чували ли сте за бог Форсете?

Никой не каза нищо. Гест отново взе чекръка и го завъртя в коритото.

— Днес ще работим още по-усилено — каза той.

— Какво ще правим? — попита Халбера.

— Ще си направим нова лодка — реши Гест.

Слязоха на брега. Гест даде на момичетата задачата да събират камъни и да ги носят на скалата над протока. През това време той и Аре щели да отидат в гората и да отсекаят няколко дървета. Избраха петнайсет тънки брезички и ги повалиха. Гест видя, че Стайнун и Халбера по-скоро си играеха, отколкото работеха, но не каза нищо. Вместо това помоли Аре да донесе въжета от бараката.

— Тук ще направим нещо като сандък — каза Гест, когато момчето се върна, и посочи скалата. — И ще го напълним с камъни. Ако Тронд и хората му се върнат, ще трябва да минат точно под него.

— Те бяха единайсет — каза Аре.

— Но ние сме по-умни — отвърна Гест.

Той ги разпита къде по островите, които виждаше на север и на юг, живееха хора. Аре му разказа малкото, което знаеше — това беше доста пуст и изолиран бряг.

Когато сандъкът беше готов, го замъкнаха до ръба, Гест пхна под него една дървена трупа, около която завърза въже. След това започнаха да го пълнят с камъни. До края на деня правиха само това. Продължиха и на следващия. И на по-следващия. Когато свършиха, Гест каза, че това е велик ден. Откъм морето капанът приличаше на обикновена купчина камъни, а от протока изобщо не се виждаше.

— Сега смятам да науча Аре да борави с оръжие — добави Гест.

Аре каза, че е съгласен, но се надява мъжете никога да не се върнат.

— Мислиш така, защото си само момче — заяви Гест. — Ако не дойдат, няма да можеш да си отмъстиш. А ако не отмъстиш за тези убийства, никога няма да станеш мъж.

Отидоха при потока, който се спускаше от скалите източно от стопанството. Там Гест каза на Аре да вземе дългата дръжка на копие, която му е направил, да се затича към потока, да я опре в дъното и да се прехвърли от другата страна. Да се опитва да направи това, докато не усети как точно трябва да се държи дръжката.

Гест първо му показва сам. При първия си опит Аре падна във водата. Момичетата се засмяха. Аре излезе на другия бряг и пробва отново. Гест му подсказа, че държи копието неправилно.

— Ръцете ти трябва да са изпънати, с едната го хвани ниско долу, близо до дясното ти коляно.

Аре опита отново.

— Ама така е още по-трудно — оплака се той.

— Сигурно. Но така трябва да е. Ниските удари са най-опасни.

Остави Аре да пробва още няколко пъти. След това го спря.

— Всичко това съм научил в свитата на ярл Ерик — каза той и заби дръжката в земята, хвана я здраво с две ръце и помоли Аре да се хване също и да скочи така, че тялото му да застане под прав ъгъл спрямо копието, да образуват нещо като кръст. Аре го послуша и направи няколко опита. Когато започна да схваща как трябва да стане, Гест пусна дръжката. Аре падна. Гест му каза да продължава, но сам да се опитва да опази равновесие колкото се може по-дълго и да се приземява после на краката си. През следващите дни това щеше да бъде другото му упражнение, трябваше да носи копието навсякъде със себе си, да се опитва да балансира и да прескача потока. Отсега нататък никога не трябваше да хваща по друг начин от този, който беше научил току-що.

— Предпочитам да се науча да се оправям с брадвата — каза Аре.

— Не — каза Гест. — Копието е за малки хора, които са се изправили срещу някой по-едър от тях. Твоето копие ще е дълго, защото не знаеш как да го хвърляш. Но мога да ти направя лък, ако искаш?

— И аз искам лък — обади се Халбера.

— И на теб ще направя.

Стайнун не искаше нищо.

Отидоха в гората, за да намерят подходящ материал. Гест направи два малки лъка, единият бе малко по-малък от другия.

— Видях, че в бараката има сандъче с железарии — каза той. — Вътре имаше върхове за копия, дали има и за стрели?

Аре не знаеше. Слязоха да проверят и наистина намериха няколко. Гест се зае да направи и самите стрели. Децата седяха и жадно гледаха движенията на ръцете му. Гест попита дали са християни. Аре погледна сестрите си учудено и каза, че не знае. Гест предложи да им разкаже една история за злодея и предателя Савел, който се нагърбил с това да залови всички християни и да ги накаже, като ги откара в града Дамаск. Пътят бил дълъг, а трябвало да минат през пустинята, огненото пясъчно море. Затворниците били гладни и жадни, а самият Савел се возел на коня си, прикрит от слънцето, и имал достатъчно вода. Но внезапно от небето долетял ясен глас, който попитал защо Савел е толкова жесток с Божиите деца.

Савел разбрал, че с него говори самият Бог и се хвърлил на земята, помолил за прошка и попитал какво му се заповядва да направи. Гласът му казал да се изправи и да продължи към града, там щял да разбере за какво да използва живота си. Савел с радост извикал, че е готов. Но в момента, в който се изправил, ослепял. Не виждал нито слънцето, нито пясъка, нито дори собствените си ръце. Затворниците, неговите жертви, трябвало да го поведат към града.

Гест погледна децата и добави, че е чул тази история от свещеника, но не я разбирал и не бил питал какво означава, защото не обичал много да говори с него. Но пък все още я помнел, значи трябвало да означава нещо.

— Вие как смятате? — попита той.

Никой не каза нещо. Очите и на тримата следяха движенията на ръцете му, докато изрязваше стрелите. Гест продължи:

— Според мен означава, че християните са толкова добри хора, че спасяват надзирателите си, вместо да ги пребият до смърт.

Аре попита:

— Онзи защо е ослепял?

— Не знам — отговори Гест. — Но те го отвели в Дамаск, където той прекарал три дни и три нощи затворен в някакъв замък, без да каже и дума. После при него дошло някакво момче на име Анания и покрило очите му със своите ръце, ето така.

Той покри очите на Халбера.

— И зрението на Савел се възвърнало. Той отново паднал на колене и попитал момчето кой го е изпратил. — Бог — отвърнал Анания. — Той иска ти да станеш негов ученик и да проповядваш истинната вяра. — Защо аз? — попитал Савел. — Защото ти си съгрешил и го знаеш — отговорило момчето.

Гест млъкна и погледна стрелата, която държеше между ръцете си. Измърмори, че отново не разбира — ако той трябвало да си избира спътник и помощник, щял да избере някого, на когото да може да разчита, а не такъв, който го е гонил и измъчвал. Аре каза, че той би постъпил така. За Стайнун нямаше значение кой помага, стига да помага.

Гест видя, че тя си бе сложило някакво скъпо украшение, златна игла, която придържаше наметката ѝ над малките гърди и си помисли, че трябва някой път да я попита откъде я има. Сега се обърна към Халбера и поиска да знае какво тя мисли за историята. Тя отговори, че според нея Анания бил много мил, но не искала да слуша повече истории.

— Тогава излизаме на поляната да ви уча да стреляте — каза Гест и ѝ подаде една гладка стрела.

Гест беше изнесъл една кожа и няколко одеяла горе до дървената конструкция. Там прекарваше нощта. Понякога лежеше горе и през деня, но от време на време Аре го сменяше. На няколко пъти видяха платна в морето, но всички кораби ги подминаваха. През останалото време обикаляха околните планини и дори намериха много от домашните животни. Аре знаеше кои са добрите места за риболов. Използваха мрежи от сушата и хвърляха жребий кой да влиза в ледената вода и да намества тежестите и въжетата. Случваше се да намират птичи гнезда с яйца. Но времето си летеше и Гест съжаляваше все повече и повече, че бе потопил лодката. Тя беше доста голяма, с десет гребла и можеше лесно да ги откара до съседния фиорд на север, където живееше Ингебьорг. Ако наистина беше там, защото на Гест започваше да му се струва, че вече не живеят в този свят, в който той се е родил и който познава.

Една вечер Аре каза така:

— Не трябваше да потапяш лодката.

— Знам — отговори Гест. — Мислех, че те ще се върнат в близките няколко дни. Ще изчакаме още седмица. Ако не се появят, ще я извадим отново.

Аре тренираше всеки ден с копието. Гест му показва как да го държи, когато иска да се защити от удар с меч или брадва. Целеха се в различни мишени с лъковете си и никога не говореха за родителите, само за това как ще се махнат оттук, защо не можеха да тръгнат веднага?

Гест не можеше да даде отговор на това.

Но една нощ, докато Аре пазеше горе на скалите, Гест се качи на планината и погледна морето и разпръснатите острови. Учуди се, че наблизо няма други хора, че нито един от корабите не спря при тях. Тръгна навътре в планината по билото, но не можа да открие онова плато, което го беше довело тук — теренът бе ужасен, с дълбоки пропасти, гъсти храсталаци и големи камъни. Той продължи напред, докато не стигна най-високата точка, а слънцето вече се бе преместило на север, но оттам видя, че същите пропасти продължаваха на изток, докдето му стигаше погледът, и реши, че е имал дяволски късмет.

На връщане вятърът се засили, заваля дъжд, над главата му летеше орел и никак не можеше да намери пътя, нито там, откъдето бе минал първия път, нито сега втория. Накрая откри трети маршрут, който го изведе в Хавглам, където Аре продължаваше да спи на скалата, увит в кожата. Гест го събуди и попита дали в стопанството са имали коне.

— Да, преди имахме. Но трябваше да ги докарваме дотук с лодки.

Гест намери някакво старо копие, махна му върха и го сложи на дръжката, с която Аре се бе упражнявал, каза на момчето, че вече знае как да го държи, за да разчита на него. Разказа една легенда, която те не разбраха и за която изобщо не искаха да говорят. Направи една от своите гримаси и Халбера се засмя, но Стайнун никога не се смееше, а казваше, че Гест изглежда глупаво. Той им разказа за сестра си Ослауг,

която била силна и никога не се предавала, те също не трябвало да се предават — сега щели да поправят изгорелите къщи. И продължаваше да не разпознава в това, което го заобикаляше, света, в който се беше родил. Ако всички хора вземат, че умрат и земята опустее, нямаше да забележат нищо. Без лодка никога нямаше да знаят нищо. Тогава видя, че Халбера и Стайнун берат цветя. Попита защо го правят.

— Винаги сме го правили — отговори Стайнун. — Майка го правеше.

Най-накрая моментът бе удобен да попита и откъде има златната игла.

— От майка — каза тя и сложи ръката си върху украшението.

Стайнун на свой ред попита защо Гест е искал да знае дали са християни. Била си мислила за това още преди той да им разкаже за Анания и Савел, който ослепял.

— За да знам дали искате да сложа кръстове на гробовете — отвърна той.

Тя се замисли.

— Добре ли ще е да ги има? — попита накрая.

— Не знам — отвърна Гест и видя по грейналото ѝ лице, че няма да може да даде отговора, който тя желае, отговора, който само един вярващ би могъл да даде на едно уплашено дете, някой човек по-свят дори от отец Кнут. Но все пак го каза, че кръстът всъщност е човешко същество, измъчен, но спасен, а значи и щастлив човек с вечен живот.

— Какво значи спасен? — попита Стайнун.

Нощта, когато дойдоха, Гест лежеше горе на скалата и гледаше на север право към лодката. Не можеше да повярва, че това е лодка, защото нямаше вятър и светлината беше тъмносиня — можеше да е халюцинация или островче, или кит, но след това видя проблясването на греблата.

Промъкна се в къщата и събуди децата. Момичетата се заплакаха. Той ги хвана за ръце и ги измъкна навън, нека седнат на мократа трева и да измръзнат, така че наистина да има за какво да плачат.

Заедно с Аре се върнаха при купчината камъни. Лодката се приближаваше, чуваха как мъжете гребат. Аре трепереше, Гест сложи

ръка на гърба му.

— Виждам само петима — успокой го.

Лодката се приближаваше до скалата, чу се глух удар, но лодката вече бе под тях. Гест каза, че двамата на греблата ги държали само с една ръка, друг мъж лежал безжизнен на платното, четвърти бил сложен на дъските на кърмата, а на носа един облечен в сиво великан се бил подпрял на собствените си колене и като че ли спял.

— Това е Тронд — прошепна Аре.

Предният гребец се обърна към сандъка с камъните и каза нещо на другите, мъжът в сивата дреха вдигна глава, но не погледна нагоре. Халбера и Стайнун се изправиха и започнаха да викат. Гест грабна един камък, хвърли го и уцели мъжа на кърмата, Аре пък удари първия гребец. Взеха други камъни и улучиха безжизненото тяло и мъжа на задното гребло. Никой от тях не издаде и звук, сякаш бяха безплътни призраци. Аре се разтрепери отново и стисна копието, не искаше да го хвърли.

Гест издърпа подпората и камъните полетяха към водата и лодката, най-накрая се чуха викове, нечовешки писъци пронизаха нощната тишина над планините. Двама мъже успяха да се изправят, а Тронд висеше през борда като заклан. Лодката се преобърна сред плясък и полузадавени викове. Гест изтича при кея, нагази във водата и заби брадвата си в черепа на първия, който застана пред него. Поиска да се върне на сушата, но щом се обърна, се подхлъзна на гладките камъни, падна и така избягна на косъм летящия към него меч, устата му се напълни със солена вода, помисли си, че е студена, беше забелязал, че Тронд е левичар. Все пак стигна до брега и извика в лицето на Аре, който стоеше и го чакаше, всички да се приберат в къщата.

— Но това са само деца — зад себе си чу някой да казва.

Момичетата бяха оставили вратата отворена. Гест влезе тичешком и ги помоли да се скрият в спалнята, да затворят с резето и да не излизат, преди да са чули гласа му. Аре трябваше да стои зад входната врата и да изтича навън с копието, когато Гест му викне.

Самият Гест излезе през задната врата, заобиколи къщата и видя само Тронд и един друг да вървят бавно по поляната право към

главната къща. Когато приближиха вратата, Гест изскочи зад ъгъла и заби копието си в гърба на Тронд, който падна напред и повлече и другаря си.

Тогава вратата се отвори, Аре изтича навън, но се спъна и с копието уцели крака на мъжа, който лежеше отдолу. Веднага след това Гест го довърши и извика, че трябва да вържат Тронд, хвърли се отгоре му и изви ръцете му зад гърба. Чу го да стене и усети, че едната е счупена.

Но Аре не помръдваше.

Гест извика на момичетата. Те не излизаха. Почувства, че тялото под него се размърда и видя, че от устата му течаха лиги. Удари Тронд с тъпото на брадвата и той изпадна в безсъзнание, след това стана, изтри устата си и се втрени в Аре, който продължаваше да клечи до трупа.

Гест сам донесе въжета и завърза Тронд. Погледна надолу към собственото си тяло. В нито един момент не бе изпитал страх. По гърдите му се стичаха лиги, тялото му трепереше, но не се бе страхувал. Видя, че от раната на гърба на Тронд течеше кръв и че на врата му има друга стара рана. Кафява, мазна и сплъстена коса се спускаше по широките рамене, лицето бе подуто и пепелявосиво, белези имаше и по единия му крак.

— Това е жалка смърт за един велик човек — изстена той и погледна Гест, който вече не обръщаше внимание на лигите, които капеха от брадата му. Гест го попита откъде са му раните.

Тронд не отговори, изглежда нямаше и намерение. Тогава Гест попита дали те са събирали данъка във Финмарк^[1], който се полагал на ярла в Трондхайм.

Тронд отвори уста и дишайки тежко, каза, че не бил дошъл да отговаря на глупави въпроси, след това изстена и прехапа устни.

— Значи си дошъл, за да умреш, така ли?

— Зависи от теб. Кой си ти, между другото?

Гест каза, че Тронд ще получи смъртта, която заслужава. Донесе голям чук и греда, която заби по средата на двора. След това завърза Тронд с гръб към нея и нахлузи на врата му примка.

— Влез и доведи момичетата — каза на Аре. През това време завлече новите трупове при онези на животните долу на брега. Другите

трима намери във водата, двама от тях се бяха удавили, а третия Гест сам бе убил. Извади ги на брега и ги замъкна при останалите.

Когато се върна в двора, видя момичетата да гледат уплашено овързания затворник. Гест седна на тревата пред него и го попита дали е отмъкнал данъка на ярла.

— Защо питаш?

— Искам да знам кои са ти враговете — каза Гест, — и дали да те убивам.

Тронд не отговори.

— Ще се молиш ли да те пощадим тогава?

Тронд продължаваше да мълчи. Очите му бяха кървясали и имаше проблеми с дишането. Гест разхлаби въжето около врата му и повтори последния въпрос. Тронд не реагира.

Гест донесе още две греди, заби ги в земята пред затворника и завърза за тях краката му, той седеше разкрячен и здраво овързан. Гест заяви, че ще запали огън между бедрата му. Тронд разбра какво става и напрегна тялото си да се измъкне, извика да го убият веднага, не заслужавал да го измъчват.

Аре донесе брезова кора за подпалка, а Гест нарязва дърва. Стайнун донесе огън от къщата и запали кората. Тронд се опитваше да избегне пламъците, светлата нощ се изпълни от писъците му, бяха писъци от някакъв друг свят, ятото чайки около труповете притихна, от планината лъхаше студен въздух, а орлите, които винаги се рееха над стопанството, отлетяха към хоризонта.

— Можех да ти направя кървавия орел^[2] — промърмори Гест сред нечовешките крясъци.

Пламъците обхванаха брадата и косата на Тронд, горящото тяло се бе извило в мъчителна дъга, от гърлото излизаха сподавени клокочещи звуци, сякаш щеше всеки момент да се пречупи. Внезапно Стайнун скочи, грабна една пръчка и я заби в лявото око на Тронд. Той разтърси глава и пръчката се счупи, но парченцето остана в окото му. Аре грабна бравата, която лежеше на тревата и я заби в лицето му. Чуха как зъбите му изхрущяха. Аре замахна отново, после изпусна оръжието и избяга ужасен. Дрехите и половината корем на Тронд вече бяха изгорели. Но той все още беше жив.

Гест каза на децата да донесат вода и да загасят огъня, щели да го запалят отново по-късно.

Но те бяха седнали на прага, неподвижни и вгълбени, както когато ги беше намерил за първи път, така че той сам донесе вода, разпръсна тлеещите въглени и коленичи пред неподвижното тяло.

— Тронд Баула чуваш ли ме? — извика той.

Тронд изстена почти беззвучно. Гест каза кой е и откъде идва, Тронд имал право да знае кой е убиецът му, макар че щял да умре едва утре или вдругиден, за да има време да осъзнае какво зло е причинил на хората тук, в Хавглам.

Гест слезе с децата долу на брега, влезе с Аре във водата и заедно измъкнаха лодката. Тя бе повредена от камъните, но можеше да се поправи. Вътре имаше стока, предимно кожи, но и оръжия и една кожена кесия, съдържаща три златни пръстена, сребро и няколко монети, иначе имаше само дрехи и спални чували.

— Лодката е хубава — каза Гест, когато я завързаха за кея. Той забеляза, че Аре продължава да трепери. Момичетата бяха спокойни. — Мислихте ли за Бог? — попита той.

Те се спогледаха. Всички се спогледаха.

— Не — отговори Стайнун и докосна златната си игла. За първи път Гест я видя да се усмихва — следата от някакъв далечен сън я превърна в най-красивото дете, което бе виждал. Сети се за Ослауг и онемя. Лодката стоеше на една страна, наполовина пълна с вода, платното се полюшваше от зелените вълни. Той го отвърза и го изнесе на брега, метна го върху камъните, на които сушаха рибата. Аре стоеше между дървените трупчета и хвърляше камъчета във водата. Гест го попита дали знае какво е прашка.

— Не — отвърна той.

Гест отрязва две въжета и ги завърза за краищата на парче кожа, после му показа как се хвърля с нея — те проследиха камъка с поглед, видяха как от небето изчезна една птица, за да се появи след това като един от проблясъците на морето толкова далеч, че се засмяха. Аре опита, Стайнун също.

— Трудно е да се прицелиш — каза Гест и ги помоли да се отдалечат, за да може и Халбера да опита. Продължиха да се занимават

с това, докато слънцето не изгря над островите на север.

Тогава се върнаха горе, заобиколиха отдалеч Тронд Баула, който приличаше на червен и мръсен мях, и продължиха към къщата, защото Гест каза да лягат да спят.

Но този път Гест не се събуди. Направи го чак привечер на другия ден, а главата му бе пълна с топла и лепкава пара. Чу спокойния глас на Айстайн Айдисон, който стоеше наведен над него като стар дъб, върху гладкия му череп блестяха няколко капки роса, но погледът беше приятелски, а гласът галеше ухото. Той попита дали Гест е болен.

— Не съм — отвърна Гест, — но не можеше да помръдне нито ръцете, нито краката си. Айстайн каза, че отива да донесе някакви билки и един еликсир, който веднага щял да го съживи. След малко се върна с една синя стъклена кана. На лъчите на слънцето Гест видя, че съдържанието също беше синьо и стисна зъби. Но Айстайн вкара върха на ножа си между тях и ги разтвори, пусна няколко капки върху подутия език и попита какъв е вкусът. На Гест му се стори, че е като сладък плод и поиска още. Въпреки това отново затвори уста. Айстайн успя да я отвори. Капка след капка се плъзгаха по болното гърло, докато накрая Гест успя да раздвижи крайниците си и да го спре.

— Стига толкова — поиска да каже, но Айстайн бе този, който произнесе думите, Гест нямаше какво да каже.

Той изрече една вийса, но и тя прозвуча чуждо, бяха думите на Стайнун. Тя седеше до него в спалнята, притиснала колене до гърдите си и го гледеше втренчено. След това сложи ръка на рамото му и го разклати, мърмореше, че той трябва да стане и да поправи лодката, лодката, повтаряше тя, лодката...

Но Гест не можа да стане.

— Болен съм — каза той и я помоли да доведе Аре.

Момчето дойде. Гест му каза да вземе неговата брадва с рибешката глава и да убие Тронд, по възможност с един удар, иначе отново ще се изплаши и може да му хрумне нещо глупаво. След това да събере сухи клони и дърва от изгорените къщи и да напаля голям огън и да изгори трупа на Тронд, както си седи там, на двора. След това да направи същото с телата долу на брега.

След като беше лежал една седмица, Гест накара децата да му помогнат да излезе навън. През този ден валеше, плътна сива завеса прикриваше морето. Сред саждите на мястото, където Тронд Баула беше загубил живота си, бяха поникнали няколко стръкчета зелена трева. Гест вдигна глава и почувства как водата се стича по лицето му. Попита дали е дошъл приливът. Аре потвърди. Гест помоли да го заведат при кея, седна на входа на бараката и заповяда на децата да изтеглят лодката колкото могат по-нагоре и да подпрат бордовете. После им обясни как да я поправят, сочеше им нещата и даваше съвети, докато Аре и Стайнун работеха, а Халбера седеше и гледаше. Добави, че щом станеха готови, трябваше да намажат бордовете с катран, за да скрият оригиналния им цвят и да приготвят другото платно, макар и да бе по-малко, за да не си мислят хората, когато ги видят, че идва Тронд Баула.

— Но сега ще ми помогнете да се върна в къщата.

През цялото време, докато Гест беше болен, момичетата спяха при него в спалнята, а Аре лежеше въоръжен на една пейка пред вратата. Гест го наричаше свой храбър защитник и постоянно питаше защо никой не минава оттук.

— Та нали сме на такова хубаво място?

А те отговаряха, че не знаят.

— Нямаше как да пренеса Халбера през цялата планина — бълнуваше Гест.

Никой не разбра какво има предвид.

Той ги пращаше навън за дърва. Вече не се намираха птичи яйца, но Аре продължаваше да лови риба, а намериха и още едно агне. Аре го закла и наряза. От време на време помагаша на Гест да слезе на брега, той сядаше на слънце и ги учеше какво да правят с лодката. Веднъж Халбера го попита дали не може да разкаже още нещо за Анания или пък някоя друга история. Гест им разказа отново за Ослауг, която била едно много силно момиче, погледна лодката и си помисли, че не трябва да умре, преди да е готова, в главата му беше само сестра му и лодката, те го поддържаха жив.

— Мога да ви разкажа за смъртта на Балдер — каза той една сутрин, докато ядяха риба, седнали на тревата, — богът, който бил толкова красив, мъдър и добър, че майка му Фриг накарала всички твари по земята да се закълнат, че никога няма да му причинят зло. Искате ли?

Децата се зарадваха.

— Орлите и вулканите, морето и болестите, змиите, хората и великаните се заклели, че никога няма да наранят Балдер. Но Фриг пренебрегнала имела и не поискала от него същата клетва, защото бил още мъничко, крехко стръкче, не дърво, ами дете, а според нея от децата не можело да се изискват клетви, защото те не ги спазвали.

— Спазваме ги! — извикала Стайнун.

Гест се усмихна.

И понеже Балдер вече бил неуязвим, боговете веднъж решили да се позабавляват, като го обсипят с камъни и стрели, и той нямал нищо против. Но на Локи, проклятието на всички богове, това не му харесало и той се превърнал в жена, отишъл при Фриг и успял да измъкне от нея тайната за имела. След това се отправил към мястото, на което боговете се забавлявали. Там видял брата на Балдер, Ход, който стоял малко настрана.

— Защо не участваш в игрите заедно с останалите? — попитал Локи.

— Защото съм сляп — отговорил Ход. — Не виждам къде е застанал.

— Аз ще ти покажа — предложил Локи. — Вземи тази стрела и я прати към него.

Ход го послушал. Имелът пронизал Балдер и той се строполил на земята мъртъв. Това е най-голямото зло, причинявано някога на боговете и хората. Всички плакали и нареждали и не могли да изразят с думи мъката си. Най-много страдал самият Один, от едното му око потекла река, която го направила сляп, също като Ход, защото той разбирал най-добре от всички каква огромна загуба за света било това.

— Ето, че и Халбера плаче — каза Аре.

Гест я погледна.

— Но Фриг веднага огласила — продължи Гест, — пред всички същества от всички светове, че този, който се наеме да слезе при Хел и

да я убеди да върне Балдер, ще спечели любовта и благоразположението ѝ. Вие знаете ли кой се съгласил?

Децата поклатиха глави.

— Хермод — каза Гест. — Той също бил син на Один, но не от Фриг, тоест бил полубрат на Балдер. Хермод взел коня на Один — Слейпнир, спуснал се при Хел в царството на мъртвите и ѝ разказал, че нито боговете, нито великаните, нито хората могат да продължат да живеят, ако Балдер не се върне, те могат само да страдат. Но Хел не му повярвала, защото никой не можел да бъде толкова обичан. — Нека проверим дали наистина всички живи същества страдат за Балдер. Ако това не е така, той ще остане при мен завинаги.

Боговете заповядали на целия свят да тъгува и великани и джуджета, животни и хора се подчинили, с изключение на един.

— Кой бил това?

— Отново Локи — каза Аре и погледна отчаяно морето.

— Точно така — продължи Гест и си пое въздух, в гърдите му клокочеше, сякаш някой забиваше пирони в мокро дърво. — Само че сега се бил преоблякъл като великанка и се наричал Так^[3].

— Так?

— Да — казал Гест.

— Много странно — обади се Стайнун. — Така ли свършва?

— Не. Преди да умре, на Балдер му се родил син на име Форсете и към него можели да се обърнат всички, които търсели мира, а воювали помежду си, защото Форсете можел да ги помири независимо за какво се карат. Той е богът на справедливостта и на утехата, той носи надежда на тези, които никога не са я имали.

Настъпи мълчание.

— Така ли свършва? — попита Стайнун отново.

— Не — отговори Гест, — но сега трябва да помисля за нещо друго.

В ума му отново бе лодката. Тя едва се държеше на повърхността. Същата нощ той се измъкна от леглото, без да буди момичетата, отвори вратата и разтърси Аре. Момчето го погледна учудено и попита какво става. Гест прошепна, че иска, когато умре, Аре да се погрижи за сестрите си. Нямало да му бъде трудно да се справи с малкото платно, трябвало само да изчака попътен вятър и да се насочи на север, на всяка цена на север, да не забрави да вземе

всичките им неща, дори тези на Гест и да разкаже на Ингебьорг това, което трябва да знае и нищо повече, и да ѝ даде сребърната монета на Айстайн, тогава тя щяла да се погрижи за тях.

Аре каза, че Гест няма да умре.

Гест го помоли да донесе кесията му и извади от нея монетата със странните знаци. Аре каза, че не я иска, но Гест му обясни, че няма друг избор. Аре погледна монетата.

— Ще помогне ли, ако се помоля на Бог? — попита той.

— Не знам — отвърна Гест.

— Тогава ще помогне ли, ако принеса жертва?

— И това не знам.

Аре и момичетата през цялото време се занимаваха с лодката и няколко дни, след като Аре бе получил монетата и междуременно бе направил няколко неуспешни опита да я върне, тримата дойдоха при Гест и заявиха, че е готова. Той се дотътри до брега, качи се на кея и помогна да я пуснат на вода. Заедно стояха и видяха как се напълни с вода и потъна като камък. Пъхтейки, Гест каза, че така е трябвало да стане, сега дървото щяло да набъбне. Лодката не беше малка, с дванайсет места, доста тежка и стабилна като кораба на Балдер, Рингхорне.

Повече от седмица мина, преди да събере сили за ново излизане.

Помоли децата да му носят от жълтите и сините плодове, които вече зреели по земята. Те събраха толкова боровинки и диви малини, колкото успяха да намерят. Аре хвана още едно агне и го закла, а Стайнун го сготви. Освен това ловяха и риба. Но едва когато и червените горски плодове започнаха да зреят, Гест събра толкова сили, че да стане от леглото без чужда помощ. Беше кльощав като скелет и бял като платно. Халбера каза, че приличал на мъртвец. Гест се засмя и със страшна гримаса отвърна, че е права — той бил привидение и тя трябвало да се радва на това, защото така Тронд Баула нямало да се покаже тук.

Халбера изтича и се скри зад храстите. Другите се засмяха. Гест каза, че по-силен от това, което бе сега, нямало да стане, затова трябвало да си събират багажа, цялата посуда, дрехи, инструменти, одеяла и оръжия, всичко трябвало да се натовари на лодката, която

вече четири пъти бе потъвала и сега плаваше като мокра коркова тапа. Поиска да му постелят кожи между седалките зад мачтата.

Те направиха всичко, както им каза.

На следващия ден имаше и попътен вятър, но Гест не успя да стане от леглото.

— Ще помогне ли, ако се помоля на Бог? — попита Стайнун.

— Не — отвърна Гест, — но вие сте силни. Вие ще се оправите.

Следващата нощ вятърът донесе буря от югозапад. Децата бяха излезли в полето да берат плодове и не се прибраха. Гест лежеше вътре и слушаше гръмотевиците, ехото откъм морето, откъм небето и планината, стаята му трепереше и той не можеше да направи нищо.

Премести се до ръба на леглото и се строполи на пода, допълзя до вратата и успя да я отвори, но не стигна по-далеч, а остана да лежи под проливния дъжд. Там го намериха на следващата сутрин. Но само Аре и Стайнун. Халбера беше изчезнала.

Замъкнаха го обратно в леглото. Гест каза, че трябва да излязат отново да търсят сестра си. Аре отвърна, че са я търсили цяла вечност. Гест каза да търсят, докато не я намерят, иначе щял да ги убие, да ги запали и да ги мъчи, както бе направил с Тронд Баула.

След това отново заспа.

И ето, че тя беше там, стоеше на прага на стаята му и го гледаше с черните си очи, косата ѝ бе прилепнала за черепа, лицето и тесните рамене. Зад нея видя Аре и Стайнун, които също бяха мокри. Аре потупваше с прашката бедрото си и не искаше да го погледне в очите. Беше ден, нямаше вятър, слънчевата светлина преграждаше входа като стена.

— Защо сте мокри? — попита Гест, когато косата на Халбера докосна лицето му. — А лодката? — поиска да каже, докато момичетата трепереци се шмугнаха на леглото и под завивките му.

Аре каза със сериозно лице:

— Бурята я е изхвърлила на брега и още лежи там. Но не е повредена, успяхме да намерим и повечето неща, само две гребла липсват.

— Къде я намерихте? — попита Гест.

— Това беше отдавна. Беше се скрила.

— Но вие сте мокри, защо?

— Трябваше да спасим покъщнината.

Гест погледна прашката, която все така се поклащаше като махало до слабото бедро и усети нещо, което не бе усещал от около година — глад.

Той се поизправи в леглото и помоли Аре да му донесе храна. Яде бавно и спря, преди да се бе нахранил. Пийна малко вода и продължи да яде.

— Стайнун казва, че Бог е намерил Халбера — каза Аре, докато гледаше всяка хапка, която Гест слагаше в устата си. — Казва също, че Бог те е направил отново болен, за да не отплуваме в онази буря. Каза, че когато се събудиш отново, ще сме спасени.

Гест помоли момчето да си облече сухи дрехи и да дойде с него на кея. Гората сияеше в сиво и жълто, в планините също искряха първите есенни цветове, вятърът духаше от северозапад и Гест усети как топлината напусна тялото му.

— Но съм буден — каза си той.

Лодката лежеше като люлка на брега, платното и няколко подгизнали кожи висяха през борда, останалата част от покъщнината беше красиво подредена в бараката.

Гест седна на слънце до стената и обясни на Аре как да демонтира управляващото гребло и мачтата, каза му да махне седалките и дъските на пода и всичко, което можеше да направи лодката по-лека. След това го помоли да донесе един от брезовите стволоче, които бяха използвали за капана. Сложиха отдолу подпора и завъртяха корпуса така, че кърмата да сочи към брега. Гест застопори бордовете и седна отново. Седеше на прага на бараката като някакъв старец и гледаше как Аре монтира обратно мачтата и главното гребло. Нямаше нужда да му обяснява нищо, но той все пак нареждаше, каза, че героят Аре сега трябва да работи по-бързо, защото зимата идва.

— Гладен съм — засмя се Гест. — Искам да се изкъпя. И сега вече си спомням какво стана в онези години след смъртта на баща ми.

Той разказа за онзи път, когато способността му да говори се върнала, докато бил в Бьо. Изрече няколко кведи, докато Аре товареше покъщнината и му хвърляше тревожни погледи. След това и той се

засмя, но тогава Гест отново рухна и му трябваше помощ да се прибере вкъщи.

— Гладен съм — каза той.

Вечеряха и си легнаха. Когато се събудиха беше настъпил нов ден, беше топло и от югоизток подухваше лек бриз.

— Трябва да вземем със себе си дърва за огрев — каза Гест.

[1] Област в Норвегия, населена предимно със сами, които са коренното население на Скандинавия. — Б.пр. ↑

[2] Вид ритуално убийство, при което се изрязват ребрата на човека откъм гърба и се разтварят, така че да напомнят крилата на орел, белите дробове се изваждат. — Б.пр. ↑

[3] Благодаря. — Б.пр. ↑

ВДОВИЦАТА

Същата вечер пуснаха лодката на вода. Аре я прекара покрай носа, оттам остатъците от платформата приличаха на скелета на огромна птица, след това се насочиха на север.

Никое от децата не се обърна назад. Гест го стори, сякаш отново напускаше Йорва, но този път далечната светлинка в снега не означаваше, че напуска някого, а че всички пътуват заедно. Той седеше на греблото, с което се управляваше, и даваше на Аре наставления какво да прави с въжетата и платното. Аре обясни, че знае всичко и че Гест не му е никакъв господар.

Когато Гест имаш нужда от почивка, Аре сядаше на греблото, а Стайнун поемаше платната. А Гест не беше и неин господар. Халбера страдаше от морска болест през целия път и лежеше до него на кожата или пък с глава в скута му, когато трябваше да управлява лодката.

Пътуваха един ден и една нощ и после още един ден. Нощите бяха станали тъмни и студени. А внезапно и вятърът утихна. Носеха се по течението пред един фиорд, входът на който бе препречен от няколко ниски островчета. Гест каза, че всички трябва да се хващат за греблата, Халбера също. Навлязоха в малък залив от южната страна на един от островите, слязоха на брега, намериха езерце с течаща вода, напалиха огън и прекараха там нощта. Според Гест това там беше фиордът, който Айстайн му бе описвал. На сутринта имаше слана, но над побелелите хълмове се извисяваха могъщи планини с току-що паднал по върховете сняг, Айстайн бе казал, че те не могат да се сбъркат.

Точно тогава излезе вятър. Западен.

Продължиха навътре във фиорда и след време видяха стопанството на един широк равен нос, то ставаше все по-голямо, колкото повече се приближаваха, на близкия остров имаше голяма купчина камъни, иначе бяха осем големи къщи и няколко по-малки, конете и кравите пасяха наоколо, виждаха се два големи кораба до широки каменни кейове, а няколко малки лодки бяха завързани в устието на реката, която разделяше зеленината на две почти еднакви по

големина ливади. Гора отделяше стопанството от планината, а всички по-високи скали бяха покрити със сняг.

Спряха до единия кей. Никой не излезе да ги посрещне. С изключение на животните други живи същества не се виждаха. Гест каза на Халбера и на Стайнун да тръгнат нагоре. Стайнун докосна златната си игла, хвана с другата ръка сестра си и се скри зад рибарските бараки. Аре погледна Гест въпросително. Гест сви рамене.

След малко при тях слязоха петима мъже, всичките въоръжени, единият се казвал Хедин и бил управител там, стопанството се казвало Санди. Гест остави всичките си оръжия, с изключение на Ножа на Один, но взе кесията и помоли Аре да му даде арабската монета.

Два каменни зида обграждаха стопанството, единият стигаше чак долу до рибарските бараки, другият защитаваше трите най-големи къщи, между двата, по разораната земя се разхождаха стадо крави и няколко коня. Гест забеляза група мъже да вършат нещо до реката и попита какво правят.

Хедин не отговори.

Той ги отведе в най-голямата къща, в дълга зала с плетени пана, окачени по двете стени, на тях нямаше рисунки, а някакъв геометричен, спираловиден мотив, в средата на който светеше звезда, беше един и същи, но в различни цветове. Огнището бе оградено с венец от бели и гладки камъни, пейките и масите също бяха от светло дърво. До едната по-къса стена стояха два чекръка. Хедин ги помоли да изчакат.

— Къде са Стайнун и Халбера? — попита Аре и се огледа изплашено.

— Не знам — отвърна Гест.

На отсрещната стена в двата ъгъла висяха две алебарди, такива оръжия Гест беше виждал само в кралския замък, имаше още огромен сребърен щит с ален лъв на него, няколко брадви, шлемове, а в средата беше разпъната цяла броня, която приличаше отдалеч на човек.

Под нея стоеше господарският стол с наредени около него ниски пейки. Гест се приближи, за да разгледа по-добре дърворезбата по страните и бродираната копринена възглавничка в бургундско червено, която лежеше на стола. На една етажерка, която опасваше цялата стена, бяха наредени каменни купи, различни сребърни съдове, три чаши от

цветно стъкло и обвивка за книга, направена от благороден метал, но без книгата.

Гест си помисли, че този, който оставя да лежат такива скъпоценности, сигурно се радва на мир и верни мъже.

Ингеборг влезе заедно с Халбера и Стайнун. Тя беше висока и слаба жена, около четирийсетте, с ясни сини очи, бяла кожа, сякаш никога не бе виждала слънце, леко изпъкнали скули, дълга права черна коса и остър нос. Устните изглеждаха твърди, но според Гест бяха меки, когато се усмихваше, а тя го стори, веднага щом седна на възглавничката в трона си, и с ясения си поглед едва ли не го разсъблече.

Той се препъна.

Ингеборг бе облечена в кафява рокля, около врата, китките и долния ръб беше избродиран светъл мотив сякаш от сребърни нишки.

Гест направи още една крачка напред и поздрави учтиво, представи се и обясни защо е дошъл, но не спомена конфликта със Снори, само че има могъщи врагове в Исландия. Разказа за зимата в Нидарос, за сблъсъка с Тронд Баула, но не каза точно как го беше убил.

Ингеборг слушаше внимателно, смръщи вежди и каза, че това било голям подвиг, защото цялото крайбрежие се страхувало от Тронд Баула.

Но внезапно взорът ѝ охладня. Тя хвърли бърз поглед на децата и обясни, че те могат да останат тук, но не искала да подслони Гест, защото не казал истината.

Той я погледна смаяно и помоли Аре да извади монетата. Но Ингеборг само я погледна и каза, че не това има предвид, а онова, което Гест току-що бил разказал, бил се опитал да се уреди при нея с фалшиви обяснения, а Айдън никога не би му помогнал, ако е знаел, че е безчестен.

Халбера започна да плаче.

Ингеборг я помоли да пази тишина и да отиде със сестра си и брат си в кухнята да им дадат нещо за ядене. След това извика Хедин, който веднага се появи, и му каза да отведе Гест в една колиба до планината, там той можел да остане, докато оздравее, защото тя виждала, че не е добре, но след това трябвало да се маха.

Хедин придружи Гест до кея, за да вземат няколко одеяла. Гест забеляза, че оръжията му ги няма и попита къде са. Хедин сви рамене и погледна безизразно сивия фиорд.

— Не знам какво си казал там вътре, та тя така да се ядоса и да те изгони веднага.

Гест измърмори, че и той не знае. Помисли си, че не трябва да има доверие на този мъж, който беше облечен в кожи като ловците от свитата на Ерик, косата му беше черна и груба и растеше чак до горните бръчки на челото, които никак не бяха много. Очите бяха раздалечени, брадичката кръгла и слаба, почти гола, според Гест той напомняше двама човека, скрити в един, някаква кръстоска между риба и невестулка, сети се той, докато излизаха през портата на външната стена, после подминаха мястото до реката, където мъжете работеха, оказа се, че са роби, и Гест най-сетне видя с какво се занимават.

— Строят мост — каза той.

И сега Хедин не намери какво да отговори. Отведе го при един брод над мястото на строителните работи, пресякоха още една разорана нива и стигнаха до грубата дървена колиба в края на гората. Вътре беше чисто и съвсем празно. От външната страна на вратата висеше огромно резе. Гест попита за какво е.

— Можеш да вземеш сено оттам — ухили се Хедин и кимна по посока на две къщи надолу по склона, преди да се обърне и да си тръгне.

Не ми харесва тази колиба, помисли си Гест, събра суха трева, направи си постеля от кожата и одеялата и извади Ножа на Один. Извади пироните от резето и ги остави на каменната площадка отвън. След това закрепил резето от вътрешната страна. Едва след това заспа.

Вечерта Халбера и Стайнун донесоха храна. Гест видя, че са изкъпани, облечени в нови дрехи и обувки, и попита как се отнася с тях Ингебьорг. Те казаха, че е добра, че им е дала да ядат, колкото искат, и да пият мляко, даже и на Аре. Гест кимна и започна мълчаливо да се храни.

Когато свърши, Халбера не поиска да се върне, вместо това се сгуши до него под завивката. Стайнун си тръгна. Малко по-късно

Ингебьорг дойде и отведе Халбера. Не отрони и думичка. Гест също не каза нищо. Тази нощ спа спокойно. Но на следващия ден Ингебьорг се върна заедно с Хедин, който застана зад нея и го зяпна, беше в пълно снаряжение.

Децата ѝ били разказали за смъртта на Тронд Баула, обясни тя, подло и нехристиянско било така да се измъчва живо същество, дори да е свиня като Тронд Баула. Гест се усмихна и изрече една вийса. Тя каза, че не иска да слуша стиховете му, не разбирала нищо от тях, сигурно той също не ги разбирал.

— Това, което се е случило два пъти, може да се случи пак — каза Гест.

Тя стоеше пред него отпуснала ръце, на врата ѝ висеше сребърна верижка. Попита го защо не ѝ е разказал за Тронд предишната вечер.

Гест отвърна, че няма значение, защото Стайнун и Халбера вече го били сторили.

— Беше Аре — каза тя. — А ти го премълча, защото не се гордееш с това, а то, освен жесток, те прави и страхлив. Сега си мисля, че си взел децата със себе си, за да ти помогна, а не за тяхно добро.

Гест отсече, че може да мисли, каквото си иска.

— Децата бяха болни, когато ги намерих — добави той. — Сега са добре. Отмъщението ги излекува.

Тя изсумтя, обърна си и излезе. Но Хедин остана, стоеше настрана и внезапно каза, че Ингебьорг била християнка и доста строга, но все пак справедлива.

— Никога не е сторила нищо лошо на когото и да било. Затова не мога да ти върна оръжията или да ти помогна по някакъв начин, но мога тази нощ да оставя вратата на колибата отворена, за да направиш каквото искаш.

— Вече е толкова отворена, колкото ми трябва — каза Гест сухо.

Хедин погледна резето и се усмихна криво. Гест разбра, че миналата нощ е идвал.

Падна сняг. Гест спа и не излезе навън. На следващата сутрин се събуди от виковете на Халбера. Отвори вратата, а тя се вмъкна вътре със стрелите си и малкия лък и го попита дали иска да излезе да си играят. Но Гест отговори, че има друга работа. После дойдоха и

Стайнун, и Аре. Донесоха храна. Аре попита дали Гест наистина трябва да си тръгне. Гест отрече, каза, че няма да мръдне оттук. Ще трябва да го убият, ако искат да се отърват от него. Когато си тръгнаха, той легна отново да спи.

Ингебьорг не се появи през следващите дни. Времето се стопли, снегът се беше стопил, когато той седеше на прага и се припичаше на бледото есенно слънце. Наблюдаваше работата в стопанството, хората, които излизаха с лодки в морето, и се връщаха с улов, който се сортираше под белите облаци и крясъка на чайките, понякога Аре идваше с тях. Стайнун работеше в къщата за готвене или на полето и той я виждаше все по-рядко, Халбера си играеше с някакви други деца, но всеки ден го посещаваше и си говореше с него за новите си приятели, доста неща можеха да се кажат за тях. Понякога спеше под одеялото му.

— Сега е нощ — казваше тя.

— Сега е сутрин — отвръщаше Гест и я будеше малко по-късно.

Веднъж слезе по склона към реката, за да погледа работата по строежа на моста, тринайсет прегърбени роби трупаха кръгли речни камъни за основи на двата бряга, солидна платформа от здрави греди щеше да ги свързва над течението. Тази река беше по-тясна и по-спокойна от Хитаро, но сега, кафява и ядосана, бучеше от придошлата вода. След известно време Гест вдигна един камък и го задържа с изправена ръка. Беше чужденец тук, преди една седмица дори сам Бог не би могъл да повдигне камъка, който той сега държеше като перушинка и който остави в купчината на левия бряг заедно с останалите роби, без да се интересува дали ратаят, който надзираваше работата, има нещо против. След това взе още един камък от пълната каруца и го постави до първия. Гест работеше на един мост, който свързваше два парцела в подножието на планина в областта Хологаланд, заедно с група мълчаливи роби, работеше като тях, но по-бавно. На следващия ден надзирателят доведе Хедин, който застана на десния бряг, зяпна Гест с кривата си рибешка усмивка. Но след малко просто сви рамене и си тръгна. И Гест продължи да работи.

Хедин му разказа, че първоначално това били две стопанства, в едното била израснала Ингебьорг, а в другото — Халгрим Ормсон, нейният бъдещ мъж. Сега двете стопанства трябвало да се обединят, под общо име и с общ стопанин в нейно лице, била се посветила на това откакто Халгрим загинал при Сволдер, и сигурно никога нямало да приключи. Възможно е това да е всъщност целта, защото истината била, че тя продължавала да го чака, около тази битка имало толкова тайнственост и се случвало дори сега, девет години по-късно, хора да се завръщат по домовете си живи и здрави.

Но дотогава имала Санди, новото стопанство носело името на по-малкото от двете, онова, в което самата тя била израснала. Освен с него Ингебьорг се занимавала и с риболов, имала две доменни пещи горе, в планините над Отрадал, а и добивала сапунен камък от склона над колибата на Гест, който след това се прекарваше с колички до брега, където се насичаше в една къща до рибарските бараки. Веднъж или два пъти през лятото на юг се изпращаха товари. Затова Ингебьорг строеше моста, имаше хиляди причини, но Гест разбра, че това всъщност беше още един начин да чака, както сигурно Ослауг чакаше него, Ингебьорг нямаше нито деца, нито братя, а останалите ѝ роднини живееха на юг, в страната, до голямото езеро Мьорс.

Тя тъчеше и почивния неделен ден, правеше го от цяла вечност, откакто баща ѝ се беше преклонил пред крехкия опит на Хокун Възпитаника на Адалстайн да покръсти страната. Всяка неделя тя се качваше в планината сама, отначало Гест мислеше, че отива да нагледа кариерата, но една сутрин я проследи и я завари да се моли на една скала, където имаше забит кръст, морето и островите бяха в краката ѝ.

Тя го чу, завърши молитвата си и дойде да го разпита по-подробно за нещата, които е надробил в Исландия и заради които трябвало да дойде тук. Начинът, по който задаваше въпросите си, му напомни за отец Кнут, който от време на време, разчитайки на Божията милост, му спестяваше наставленията и предупрежденията. Тя изглежда чисто и просто се бе отказала.

Той отговори на въпросите ѝ, увъртайки и без да каже нищо съществено, но се оказа, че тя е добре информирана явно заради приятелството си с Айстайн, а и с Хелге, който ходил до Западните

острови с мъжа ѝ и отсядал на няколко пъти в Санди през зимата. Освен това имаше роднини в Исландия, хора, които участвали в колонизирането на страната, и преди няколко поколения се установили в Аяфиорд в северните части на острова. Спомена му няколко имена, които не му говореха нищо.

Но ето, че му обърна гръб и заслиза обратно, тялото и се виеше като тетива под тъмната рокля. Гест си помисли, че тя можеше да е и на трийсет и пет, и на четирийсет години, беше едновременно красива и грозна, но му се искаше устните ѝ да се закръгляха по-често, затова я последва и беше плътно зад нея, когато тя спря и го погледна, а лицето ѝ се измени. Накрая внезапно го попита дали знае откъде Стайнун има златната игла.

Това му дойде като гръм от ясно небе.

— Не е ли от майка ѝ?

— Не, от по-голямата ѝ сестра — каза Ингебьорг. — Тя също била убита в Хавглам. Не са ти разказали за това, нали?

— Не — отвърна Гест.

— Ти си я погребал заедно с родителите, сигурно си мислил, че е някоя от робините.

Гест кимна.

— Всички бяха голи — каза той. — Дори мъжете.

— Но не си поставил кръстове на гробовете, нали?

Гест поклати глава. Тя направи още няколко крачки напред, но отново се спря.

— Казвала се е Ауд и е била на петнайсет. Когато Тронд Баула дошъл в Хавглам, тя дала на Стайнун иглата и я помолила да се скрие с брат си и сестра си чак горе в планините, за да пази иглата, защото била най-ценното, което имали. Затова децата не са се върнали обратно.

Гест се сети за убийството на баща си и си помисли, че може да е права, че обърканото облекчение може да заглуши и най-дълбоката мъка, но не виждаше голяма разлика в това дали украшението е било на майката или на сестрата, дали децата просто са пазили иглата или са се уплашили, или и двете, затова каза, че продължава да смята, че иглата е била на майката, и че децата са щели да останат в планината при всички случаи, вместо да слязат долу при кървавата баня. Те са разбрали какво е станало, децата знаят всичко.

— Не е така — каза Ингебьорг. — Тя ги е спасила. Сестрата ги е спасила.

Гест беше очарован от тази жена.

След още един месец в Санди, през който Гест не разговаряше с другото, освен с децата и със стареца, който наглеждаше строителните работи, понеже робите продължаваха да мълчат, една вечер в колибата му дойде Хедин и му каза да го последва в къщата, защото Ингебьорг искала да говори с него.

Тя седеше на стола си като на трон под заплашителната броня, беше облечена в по-светла дреха от предишния път, когато я видя. Освен това се усмихваше. Децата също бяха там. Тя посочи на Гест да седне на едната пейка и заповяда на Хедин да излезе и да не ги безпокои.

— Но излез чак навън — добави накрая.

Гест получи храна, Аре седеше и си играеше с един железен шлем, сложи го на главата си, после го свали и изглежда се чувстваше като у дома си. Ингебьорг показа на Стайнун как да си връзва косата, а на Гест подхвърли между другото, че е решила да му позволи да остане.

— Но го правя само защото децата ме помолиха и защото такава е Божията воля, а не заради теб самия, защото ти продължаваш да си пълен с лъжи.

Гест стана, отиде до нея и благодари, извади кесията с кръста, която бе получил от Илюге Черния, и ѝ го подаде.

— Защо ми даваш това — попита тя смаяно, без да сваля очи от кръста — след като и на теб може да потрябва?

— Подарявам ти го, защото е най-ценното, което притежавам — отвърна Гест.

Тя го погледна в очите, за да се опита да разбере дали не се шегува с нея, след това отново впери поглед в кръста. Той беше обкован със скъпоценни камъни и проблясваше червеникаво на светлината на огъня.

— Красив е — каза Ингебьорг, — но по формата съдя, че е ирландски. И си представям как някой северен езичник го е заграбил

от християнин и след това го е дал на друг езичник без и двамата много да ги е грижа.

Гест се усмихна и каза, че може и така да е, той наистина го бил получил от езичник, но този езичник много му бил помогнал.

— Сега поне казваш истината — каза Ингебьорг. — Но тъй като кръстът вече е мой, мога да правя с него каквото си поискам, нали?

Гест потвърди.

— Тогава го давам на Стайнун — каза тя и повика момичето при себе си. — А Халбера ще получи друг такъв от мен.

Гест заяви, че му е все тая.

— Ти обаче можеш да останеш тук само при едно условие — продължи Ингебьорг, докато гледаше Стайнун, който се смееше и радостно пляскаше с ръце.

— И какво е то? — попита Гест.

— Да приемеш християнството.

— Не искам.

— Защо?

— Чувал съм, че според крал Олав само на този, който се е покръстил доброволно, може да се разчита, а ти не ми оставяш голям избор.

— Мъдър отговор — каза Ингебьорг и се подсмихна. — Но си доста невеж, ако смяташ, че Олав никога не е използвал сила. Той използваше всички възможни средства. Все пак ти позволявам да останеш, макар и да си опасен мъж и много по-голям, отколкото изглеждаш.

Гест отново й благодари и добави, че тя скоро ще се убеди, че може да му има доверие. Зависеше от нея самата, а не от него.

През зимата Гест прекарваше доста време заедно с Хедин. Понякога той беше онзи, когото Гест познаваше, понякога беше някой друг, говореше малко, навиваше си кичур коса на пръста, когато мислеше, а това ставаше често, защото се оказа, че много неща са му на главата и трябваше да им отдели доста време, затова внимаваше винаги на Гест да се пада по-тежката работа. Заедно излизаха за риба с лодката и обикновено Гест сядаше на греблата, понякога с тях идваха Аре или другите мъже от стопанството. Товареха дървен материал от

горите в долината Отрадал навътре във фиорда и ги превозваха с друга лодка. Тогава Гест управляваше, а Хедин яздеше покрай брега. Гест ходеше и на лов с Аре, а иначе работеше наравно с робите. Освен това именно той се зае да ръководи работата по поставянето на самия мост между двете основи, Хедин и надзирателят трябваше да се примирят с това, защото само Гест знаеше какво трябва да се прави.

— *Мислил* съм за това — обясни той на Хедин. Но Хедин все пак го похвали, когато Гест нареди да се издигнат стълбове на двата бряга и нещо като люлка между тях, за да не могат огромните трупи да се сринат в реката, преди да са ги закрепили от двете страни.

Аре растеше бързо, гласът му се промени и той вече беше по-висок от Гест. Уцелваше почти всичко, към което насочваше стрелите си, а копието ставаше все по-леко и леко в ръцете му, движеше се като ловец, държеше се като главатар и не забелязваше, че Хедин и дори робите му се присмиват зад гърба.

Един ден седяха под надвисналите скали и гледаха синьо-бялата зима над морето и земята, северният вятър покриваше очите им с пелена от сух сняг, така че големите и малките острови в зеленото море изчезваха и се появяваха отново като насън. Гест каза, че му напомня за Исландия и искаше да продължи разказа за родната си страна, когато Аре го прекъсна и започна да говори за по-голямата си сестра Ауд, бе разбрал, че Гест знае за нея, и искаше да му благодари, че им е помогнал да си отмъстят. Аре току-що беше уцелил един бягащ заек и Гест го бе похвалил, сега го погледна и се усмихна.

— Толкова ли си пораснал, че можеш?

Аре се обърна и с нежелание погледна морето.

— Трябваше да пазим златото — каза той сериозно.

Гест кимна и си помисли, че убийството на Тронд няма да е достатъчно за Аре щом порасне, той се развиваше по същия начин като Гест и всички други мъже. Наведе се напред и погледна надолу към стопанството, пътят от кариерата за сапунен камък се извиваше като черна змия над бялото поле, пресичаше замръзналата река и се спускаше до най-голямата работилница, чуваха се далечните удари на чук. Гест не се радваше, че Аре започва да прилича на него. Ако Бог съществуваше, много неща щяха да са различни, например хората

нямаше толкова ужасно много да си приличат, но пък сигурно нямаше да притежават свободна воля, щяха да са същите като ангелите, за които според отец Кнут съществува само Божията воля. За да се развесели, попита дали Аре знае защо Ингебьорг така се ядоса, когато разбра, че са изгорили Тронд Баула.

— Не — отвърна Аре.

— Защото смята, че сме езичници, които вярват, че в следващия си живот ще пируват с приятелите си във Валхала^[1], без да има значение какво са вършили в този. Тоест измъчвали сме го, за да не се измъкне много лесно. А самата тя е християнка и вярва, че работата на Бог е да наказва грешниците, като ги обрича на вечни мъки в ада. Какво мислиш за всичко това?

Аре се усмихна.

— Мисля, че християните не са по-добри от нас — каза той. — Ние го мъчихме само една нощ все пак.

Гест се засмя. Но бързо стана отново сериозен.

— Ще приемеш новата вяра, веднага щом Ингебьорг ти заповяда — каза той.

Аре каза, че няма да повярва в нищо, преди Гест да го е сторил. Гест отсече, че Аре не трябва да гледа какво правят другите, а да мисли за себе си и за сестрите си и да изпълнява заповедите на Ингебьорг, освен когато не засягат честта му, да не се мисли за много велик.

От време на време Ингебьорг идваше в колибата да си говори с Гест, най-често за вярата. Той бе направил огнище пред къщата и винаги го палеше, когато тя беше там, сядаше на прага, а тя стоеше в снега от другата страна, скръстила ръце и леко наклонила глава.

Той и по-рано й бе казал, че не знае защо бил тръгнал към Хавглам, вместо да продължи навътре по фиорда, а тя бе отвръщала, че Бог е ръководил стъпките му по същия начин, както когато Бог му изпратил болестта като наказание за това, че е измъчвал Тронд Баула, а освен това е отклонил всички кораби от Хавглам онова лято, дори тези, които превозвали сол и желязо, за да се удължи наказанието.

Гест измърмори, че и Стайнун смятала така, макар и да била все още незряло дете, което не познавало вярата.

— Има по-големи грехове от незнанието — каза Ингебьорг. — А Бог е навсякъде, дори в децата.

— Но не и в Хавглам онази пролетна нощ миналата година, нали?

Ингебьорг не отговори.

С кисела усмивка Гест я попита дали не се е уморила да идва тук с всичките си приказки за Христос, след като той си оставал все така непоколебим по този въпрос също като дървените греди на моста ѝ, и със същия тон добави, че бил прекарал част от миналото лято заедно с един свещеник... Но преди да довърши, тя се обърна и си тръгна, както правеше често, когато разговорите им не стигаха до никъде!

Ето че на следващата вечер се появи отново, блъскаше с юмрук по вратата и викаше, че иска да спи в колибата при него. Гест каза, че може. Отвори вратата и я затвори зад нея, така че в колибата стана съвсем тъмно. Но след това изтърси, че тя миришела на развалена риба и трябвало да се изкъпе, преди да може да бъде с него. Ингебьорг се вбеси, зашлеви го и си тръгна.

Два дни по-късно, докато се връщаше от риболов с Аре и двама от робите, Гест видя, че сауната, която се намираще отстрани до най-външната ограда, е напалена. Той каза на Аре и на робите да се погрижат за рибата и отиде там, почука на вратата и попита дали вътре е Ингебьорг.

Тя каза, че не е вътре, а той да си тръгва. Гест влезе и остана с нея там доста дълго време. От този ден нататък тя идваше при него всяка нощ и оставаше до сутринта, преди да са се събудили робите. Тогава се промъкваше обратно в стопанството като крадец в собствения си дом. Нощем Ингебьорг ставаше съвсем друг човек. Не говореше много, а очите ѝ бяха постоянно затворени, независимо дали беше тъмно или не, тя се умилкваше, но понякога беше и решителна. Беше послушна като домашен любимец, а Гест беше весел и игрив като дете, но и силен като мъж, защото Ингебьорг не приличаше на милите жени от Нидарос, тя се движеше в кръгове, и изпадаше в екстаз и се притесняваше. Денем беше напрегната и мрачна и му съскаше, че никога не трябва да застава до нея, особено когато наблизко има други хора, защото тя била прекалено едра, а той прекалено дребен.

Гест се смееше и винаги заставаше до нея. Тогава тя го удряше или вбесена се отместваше на няколко крачки. И хората започнаха да говорят, че скоро пак ще поиска да го прогони. Тези, които я познаваха най-добре обаче — Хедин и надзирателят, а също и робините, които работеха в къщата за готвене и на тъкачните станове, знаеха, че мястото на Гест е сигурно, дори по-сигурно от техните собствени, защото покрай всички странни неща, които се случиха с Ингебьорг това лято, тя бе започнала и да се смее, прекарваше всичкото си свободно време с децата, които все повече се разхубавяваха, не се уморяваше да реши косата на Стайнун и да я учи на всичко, на което би учила собствената си дъщеря. Стайнун растеше бързо като Аре и дори веднъж, когато Гест ѝ каза, че е много красиво дете, тя сведе очи и смени темата. Помоли го да ѝ разкаже още легенди.

— Защо искаш да чуеш още легенди? — попита той.

— Ингебьорг ги обича — отвърна тя. — Особено когато знае, че идват от теб.

Гест се засмя.

— Мога да ти разкажа за смъртта на Балдер — предложи той.

— Сигурно няма да иска да чуе точно тази история.

— А би трябвало. Защото Балдер много прилича на Христос. Казвала ли си ѝ кведата, на която те научих?

— Да, но и нея не искаше да чуе.

— Не се учудвам, тя е измислена от Егил Скалагримсон, а той е син на Один. Но мога да те науча на друга, от Халфред Отарсон. Чух я веднъж при Ерик. Халфред също е голям исландски скалд, но крал Олав го покръстил.

Стайнун каза, че в такъв случай Ингебьорг сигурно би се заинтересувала.

— А защо жените не знаят кведи? — попита тя.

— Ти си дете — отвърна Гест. — Децата могат неща, които другите не могат.

На следващата вечер Ингебьорг беше мълчалива и дори не си свали дрехите, макар че двамата дълго време си играха. Тя се чудеше дали Гест не ѝ е поставил капан, а Гест каза, че не разбира за какво му говори. Отне ѝ доста време преди да формулира нещо като въпрос —

дали знае някоя кведа за битката при Сволдер. Гест потвърди и изрече три от тях — свидетелствата на Скуле Торщайнсон, който бил на кораба на Ерик, Железния нос и на Хаддор Неверника, който бил заедно с Олав на Дългата змия. Каза и кведата на Халфред Отарсон за тази тайнствена битка, нали още имаше хора, които вярваха, че кралят е успял да се измъкне жив от нея. Но Халфред не бил участвал и не се смятал за надежден източник по този въпрос.

Ингеборг го изслуша внимателно и го помоли да преведе кенингите, които не разбираше. Той го стори, макар че тя стоеше все така облечена, опита се дори да разтълкува тези, които сам не разбираше. В една от кведите се споменаваше корабът Жерав, който бил управляван от мъжа на Ингеборг, и тя поиска Гест да ѝ я повтори отново и отново. Накрая той се умори и каза, че ако е дошла да дискутират поезия, можела да си тръгва, той нямал какво повече да каже, освен това Халфред неслучайно бил наричан Безпокойния скалд — вярата му в Бога на крал Олав се изчерпвала с това да прекръсти халбата бира, преди да я излее в себе си.

Ингеборг се засмя, дръпна надолу дрехата си, така че гърдите ѝ изскочиха като две бели пъстърви. Но бързо ги прибра отново, отвори вратата и изскочи боса на снега, изплезе му се и си тръгна.

Гест седеше и гледаше след нея, гледаше гърба ѝ, който се извиваше като гъвкаво стъбло в мрака на звездната нощ, и още веднъж си помисли, че е очарован от тази жена, която не беше нито грозна, нито красива, нито стара, нито млада и която не приличаше на никое друго човешко същество, дори на Ослауг, която дотогава беше най-сложният човек, който Гест познаваше, с изключение на него самия.

Още в края на есента Гест получи обратно оръжията си, а Ингеборг му беше дала и малко дрехи, така че сега той ходеше като доста заможен селянин, макар и не колкото Хедин. Въпреки всичко продължаваше да работи наравно с робите, сякаш беше един от тях, и изобщо не се опитваше да се измъкне. Когато решиха да построят нова сушилня за рибата на някой от островите отпред, надзирателят дойде при него в колибата и попита вяло какво смята Гест за тази работа.

— Искаш от мен съвет, така ли? — подсмихна се Гест.

— Ингеборг ме прати — отвърна мъжът мрачно.

Той се казваше Тород Скюласон и имаше прякор Белия, защото косата и брадата му бяха снежнобели. Живееше в Санди от детството си, беше приеман баща на Ингебьорг и сега приличаше на здрава и неогъваема бяла кука.

— Там и преди е имало сушилня — каза той и погледна към фиорда, сякаш за да посочи с погледа си препятствията. — Но вятърът е много силен.

— Така е — каза Гест.

— Но пък е най-доброто място за сушене на риба, защото няма пръст наоколо, която да полепва по нея.

Гест отново кимна.

— В това стопанство не варите ли бира? — попита той.

— Варим, разбира се.

— Защо тогава никога не сте ми давали от нея?

Тород не вярваше на ушите си.

— Нали пи бира на Коледа — каза той.

— Но не ми позволихте да вляза в къщата — настоя Гест. — А Ингебьорг проведе литургия, та тя даже не знае текста, а мен не ме пуснахте.

Тород го погледна, сякаш му беше забавно, поклати глава и заслиза обратно все така прегърбен.

Два дни по-късно започна строежът на сушилнята. Гест слезе на брега и седна да гледа как робите товареха суровите греди на две лодки, с които стигнаха до най-отдалечения остров, който беше с формата на кит и така се и наричаше — Китът. Там, на най-високата му точка, беше застанал Тород и даваше наставления на четирима други мъже и на Аре, които тъкмо издигаха първата основна подпора.

— Не съм дошъл да ви помагам — извика Гест, а Тород се престори, че не чува. — Дошъл съм, за да си седя тук и да ви се смея.

Тород и това не чу.

Денят беше топъл, сякаш от фиорда лъхаше пролет, ветрецът носеше колебливите слънчеви лъчи и птиците, които са белег, че нещо се случва. Малко по-късно Халбера дойде и седна до него. Работата сякаш вървеше добре. Тород контролираше нещата. Внезапно Халбера започна да замеря един от робите с камъни. Гест я помоли да престане.

Робът обаче ѝ каза да продължи, на него му било забавно. Гест беше работил с този мъж цяла зима и това бяха първите звуци, които го чуваше да издава. Още веднъж каза на Халбера да не прави така. Тя хвърли още един камък, с който уцели роба в гърба. И двамата се засмяха. Гест извика на хората на острова да не се мотаят.

— Отрежете ги — извика Гест, който беше загубил търпение. — Няма нужда да са толкова високи там. Така хората ще могат да стоят изправени, докато окачват рибата.

Тород му отвърна, че не чува какво му казва.

Гест каза на роба да се подготви, скочи в лодката и двамата загребаха към острова. Там обясни на Тород какво според него трябва да се прави. Старецът кимна на робите да направят каквото казва Гест и да отрежат подпорите.

Когато дойде отливът, Гест прегази пеша до брега и каза на Халбера, която продължаваше да седи и да замеря робите, че ако не престане, ще я набие, ето така. Повлече я нагоре по хълма и тя се разплака. Тогава я метна на гърба си и я пренесе през портата и по целия път до главната къща. Имаше киша, а Гест си помисли ядосано, че тя не е толкова тежка, колкото си беше представял. Халбера се засмя и каза, че Гест е мързелив кон. Той не отвърна на смеха ѝ. Пусна я на земята, влезе в къщата за готвене и каза на една робиня, която се беше заела да вари месо, че иска бъчонка бира. Тя го погледна и не каза нито да, нито не, сякаш ако беше достатъчно тиха, заповедта щеше да изчезне. Това не стана.

— Къде държите бирата? — извика Гест и сам се захвана да я търси. Когато я намери, сложи по една бъчонка подмишница и ги занесе в колибата си, където пи, докато не заспа. Същата нощ Ингебьорг се върна. Този път не беше облечена и не разпитваше какви кведи знае за битката при Сволдер. Попита го направо колко мисли да остане.

— Колкото Бог поиска — отвърна Гест.

Тя се опита да улови погледа му на светлината на ранното утро. Не успя, защото Гест беше затворил очи от срам, че до такава степен се е оплел в мрежите на тази жена, че не може да мисли за нищо друго денем или нощем.

Веднага след Великден Хедин, Аре, Гест и трима роби отидоха до Хавглам с товар греди и дъски. Макар и да бе пораснал много през зимата и да бе станал почти мъж, и макар че самият той бе измолил този материал, Аре тотално рухна, щом видя черните руини и кафявата трева, която покриваше като гнила коса неразораната земя, планините, които така стремително се издигаха в небето, че заплашваха да се срутят като захлопнал се капак. Аре седеше като разтреперана развалина на греблата и така и не помръдна от мястото си.

Хедин и робите разтовариха багажа и се заеха да поправят къщите, а Гест се зае да поставя кръстове на гробовете, три кръста. Правеше го с радост заради децата и заради Ингебьорг, беше красив жест на помирение, за разлика от кръста, който беше поставил на гроба на баща си едва ли не от лудост, и след това го бе махнал, защото само го объркваше и имаше чувството, че може да има нещо общо с любовта, уважението или честта, или спокойствието, да не говорим за загадката защо той, един полуезичник, стои сега тук с три красиви, християнски кръста в ръце, върху които са написани непознатите имена на родителите и сестрата на трите деца. Правеше го за тези, които все още бяха живи, пък хората невинаги знаят какво правят и защо го правят, важното е да усещат, че е правилното.

Аре прекара целия ден в лодката или се разхождаше по брега и хвърляше камъчета в морето. Мъжете спаха в главната къща, но Аре не поиска да напусне своето място. На сутринта Гест слезе при него и му каза, че понеже някой ден той ще наследи това стопанство, трябва сега да дойде и да помага да го оправят. Освен това щяло да му бъде полезно да се научи как се вдига къща, сушилнята е лесно нещо.

Но Аре се обърна и каза, че никога няма да живее в Хавглам, нито пък сестрите му ще искат да се върнат тук. Щели да продадат стопанството, както Гест бе поискал да продаде Йорва, за да забрави. Гест се подразни, че момчето е достатъчно будно, че да му хвърли това в лицето, каза, че той бил просто дете и сега така или иначе щял да помага — стопанството *трябвало* да се стегне, независимо дали щели да живеят тук или да го продават. И Аре го последва със същото нежелание, с което някога Гест се беше подчинил на Ослауг. Отново не му хареса, че момчето започваше да прилича на него във всичко, защото Аре беше слаб, затова самият Гест се захвана за работа, както никога вложи цялата си исландска ярост в това да издигне наново това

обитавано от призраци стопанство, сякаш за да заличи най-лошия от всичките си спомени.

За първи път и Хедин се включи в работата, обикновено мрачното му лице се освети от хладна светлина. Той разговаряше, питаше Гест за съвет, интересуваше се от живота в Ладе, разпитваше и човъркаше въпроса за миналото на Гест в Исландия и освен това не криеше радостта си от това, че редеше гредите по-добре от него.

Работиха, докато им свърши материалът, мина почти седмица, а състоянието на Аре не се промени. Беше все така мрачен, измъчен и неканен гост на собствената си земя и не се оправи, преди да се върнат в Санди.

Когато стигнаха, беше вечер, във въздуха се усещаше пролетта, земята беше прясно наторена, от гората, която отделяше стопанството от планината, долитаха първите птичи песни, а Халбера и Стайнун седяха на брега, бяха прекарвали там всяка вечер, след като групата замина. Сега и двете поискаха да спят в колибата на Гест. Халбера дори остана няколко нощи, а денем го преследваше, казваше, че трябва да го пази, за да не изчезне.

— Нали отидохме до Хавглам — обясни Гест.

— Къде?

— В Хавглам — повтори Гест.

Но тя не искаше да го разбере.

— *Нямаше* те — каза тя.

Но ето, че Ингебьорг дойде да я вземе и помоли и Гест да ги последва, трябвало да обсъдят нещо, през лятото щял да дойде един свещеник да покръсти децата. Не искал ли и Гест да приеме вярата?

Той изсумтя, пред очите му бяха трите кръста, които беше поставил в Хавглам. Веднага щом сложиха Халбера да си легне, той изведе Ингебьорг навън и ѝ разказа, че Аре не иска да живее в родното си стопанство при никакви обстоятелства. След това попита дали тя може да намери купувач, за да може той да отиде с него там и да изнесе вещите и покъщнината им.

Тя го погледна смаяно.

— А ти къде планираш да отидеш? — попита Ингебьорг.

Гест започна да увърта, каза нещо за Исландия и Онунд Стюрсон, който рано или късно щял да го намери, а Гест не искал това да става точно в Санди при нея и децата. Тя се усмихна с най-красивата си усмивка, сякаш беше ѝ се обяснил в любов по най-романтичния начин. Но Гест не се разнежи.

— Това лято случи ли се нещо такова? — попита тя.

— Не.

— Тогава смятам да рискувам — каза тя все така безгрижно. — Не ме е страх.

— Но Аре и момичетата се страхуват — отвърна Гест. Пролетта го бе изкарала от релси, кръстовете и топлият вятър, светлината и нейната всезнаеща усмивка. — А Хедин няма достатъчно хора, за да се изправи срещу по-голям противник.

— Мога да събера тук толкова мъже, колкото искам — каза тя. — Хорек Айвиндарсон от Шьота е мой приятел и ще ми помогне, ако имам нужда.

— Не е ли обаче и приятел на ярла?

— Само когато му е изгодно. Ярлът обаче е обърнал гръб на Бога, значи няма да се задържи в страната. А и ти нямаш с него неуредени неща, нали?

Гест измърмори тихо и уморено, че трябва да помисли.

Но посещението в Хавглам заседна в него като трън, гледката на момичетата, които го чакаха да се върне, сякаш беше най-близкият им човек, Аре, който безброй пъти му беше казвал, че Хавглам е обитавано от нещо, не от духа на баща им или приятелите му, а от Тронд Баула. Момчето бълнуваше в съня си всяка нощ също като Гест в Йорва след убийството на баща си. Само Хедин изглежда от нищо не се притесняваше, каза, че стопанството е красиво, че има изобилие от плодородна земя и е на добро и защитено място. Той бе израснал на островите Сюдер и имаше роднини в долината Ромсдал, винаги бе живял по крайбрежието, един човек на морето, който не спираше да говори за Хавглам, сякаш мислеше да заживее там.

Един ден, когато станаха и видяха, че робите пълнят пещта, в която опушваха месото с хвойнови и брезови клонки, Гест го попита дали е спечелил много пари през годините докато е бил при Ингебьорг.

— Какво те интересува колко пари съм спечелил — отвърна Хедин.

Гест подскочи, хвана го с две ръце за косата, вложи цялата тежест на тялото си и го събори на земята. Хедин си удари главата в някакъв камък, извика и не помръдна. Гест седна отгоре му, извади ножа си и го приближи на няколко сантиметра разстояние от лявото му око.

— Мислиш ли, че мога да те убия? — попита той спокойно.

Хедин гледаше объркано върха на ножа и лицето на Гест, оттам прехвърли поглед върху робите наоколо, които се бяха скупчили на прилично разстояние, после кимна бавно, по-скоро развълнуван, отколкото обиден. Гест го пусна и се изправи. Хедин тръгна залитайки надолу към къщите, с едната ръка притискаше главата си, а с другата ръкомахаше, сякаш го преследваха рояк пчели.

Аре присъстваше на случката и попита Гест как е могъл да повали такъв огромен мъж и прочут воин, който е плавал заедно с Хорек и Халгрим.

— Защото от първия момент, в който го видях, си мисля по какъв начин бих могъл да го направя — отвърна Гест намръщен. — И ти трябва да се научиш на това, когато срещаш нови хора.

Аре не каза нищо.

— След една или две години — продължи Гест все така ядосано, докато даде знак на робите да продължат работа, — ще се отправим заедно на плаване и ще те науча на всичко, което мога. Когато се върнеш, няма да виждаш призраци в Хавглам и ще можеш да се заселиш там и да живееш като селянин, защото ти си селянин, без да се страхуваш от Тронд Баула, защото той е мъртъв — извика Гест и чу гласа си да отеква в Йорва, която вероятно пустееше там забравена или пък в чужди ръце.

Аре продължаваше да мълчи. Но сякаш за първи път не разбираше къде исландецът иска да бъде и затова Гест въздъхна с облекчение.

Същата вечер Гест отиде в къщата, където Хедин спеше заедно с робите. Той имаше отделна стая в единия край, с една врата, която

водеше навън, и друга към залата. Гест удари външната врата с тъпото на брадвата и попита дали Хедин е вътре.

— Тук съм — извика Хедин. — Но няма да изляза.

— Идвам, за да ти дам обезщетение за обидата тази сутрин — каза Гест.

— Този меч ми е подарък от Айстайн Айдисон и не само че е по-ценен от твоя, но е и знак за приятелство.

Хедин отвори бавно вратата и излезе навън по гащи, погледна безизразно Гест и блестящото оръжие. От дясното му око и надолу по бузата имаше синьо-жълт белег, той докосна раната с пръст, изведнъж лицето му светна и той каза с широка усмивка:

— Взимам го! Взимам го!

Отново валя сняг, цяла седмица се редуваше със сив дъжд. Но ето, че истинската пролет дойде — най-краткият и забързан сезон, през който Хологаланд се разтапя, планините се раззеленяват, а морето става лазурно синьо в рамките на броени дни, през които човек просто не може да стои спокойно, нито пък животните, навсякъде се мучи, блее и чурулика. Реката придойде кафява, но не повлече със себе си новия мост, вятърът стана топъл, а небето се вдигна нагоре, крояха се планове за походи и жътва, мъжете пиеха, децата се смееха, а Ингебьорг прекарваше дълго време горе на скалата. В забързаното време тя падаше на колене пред Господа и се молеше за всичко, което не можеше да си признае, че ѝ липсва, гледаше как слънцето потъва на хоризонта като камък в топъл мед, а мислите ѝ бяха толкова натежали от спомени, че не бяха вече по силите на една слаба жена. През една такава нощ тя слезе от планината и дойде в колибата на Гест. Каза му, че няма вече да спи при него.

Идеше му да каже, че и така и така не го е правила от Великден, но вместо това попита:

— Дошла си тук, за да ми кажеш това, така ли?

Той седеше пред вратата и дялкаше някаква украса върху цилиндрично парче дърво, в двата края имаше по едно око, от което излизаха навити стоманени телчици — щеше да бъде дръжката на някакво ведро. Ингебьорг се загледа в ръцете му, а Гест мълчеше и

гледаше ножа. Беше го точил безброй пъти, че острието бе изтъняло като тръстика, искаше ново и попита Ингебьорг дали ще му даде.

— Да — каза тя веднага. — Това ли е ножът, от който Аре се страхува?

— Същият — отвърна Гест.

Аре няколко пъти бе казвал, че не харесва Ножа на Один, Аре беше много странен.

— Имам го от баща ми — продължи Гест. — Но ти не си дошла и за това, нали?

Ингебьорг каза, че не знае защо е дошла. Гест ѝ се изсмя в лицето и каза, че свещеникът, при когото бе живял миналата година, смятал, че вярата не се разпространява насилствено чрез заповеди, а по същия начин както когато двама души се хванат за ръка, или когато вдигнеш поглед, за да видиш нещо, или когато една птица се спусне от небето, защото вятърът е оставил крилата ѝ, или когато морето гали земята, когато си почива...

— Хубави думи — каза Ингебьорг, когато гласът му заглъхна. — Наизуст ли си ги запомнил, като някаква проповед?

— Така децата ще се раждат без грях и болка — продължи Гест, — и земята отново ще се превърне в онзи Рай, който Бог е създал. Сега е ад, пепелно сива долина на воплите, защото ние хората притежаваме силата и отговорността, ти и аз...

Усмивката на Ингебьорг изчезна.

— Не ме плашиш — каза тя и обвини ръце около тялото си.

— Тъжна и безсилна вяра ни предлага Христос — каза Гест. — Дава ни свободна воля, с която злоупотребяваме, вместо да ни превърне в ангели. За *това* ли дойде да говорим?

Тя сви рамене.

— Кога ще ми дадеш нов нож? — попита Гест. — Искам винаги да мога да резбовам, а този вече не става за нищо друго, освен за оръжие, а оръжие не ми трябва, защото нямам нищо неуредено тук.

— Утре — отговори Ингебьорг бързо. — И аз ще остана тук тази нощ, въпреки че не знам кой си.

Тези думи вече ги бе изричала и щеше да ги каже отново, Гест знаеше това, нямаше нещо, което да не знае в светлината, която сега денем и нощем изгаряше очите му.

Освен кариерата за сапунен камък над стопанството, Ингебьорг имаше и няколко въглищни мини и пещи в планините над долината Отрадал. Там се извличаше желязо от желязната руда на блатата, а за него се даваха добри пари.

През лятото Гест и Аре се занимаваха с това, помагаха им няколко роби. Те сваляха железните кюлчета до реката в Отрадал и ги прекарваха с лодки до Санди, където ковачът правеше от тях пирони, кукички, върхове на стрели и лопати, а най-чистите бяха изпращани в Нидарос или на север при Хорек, който имаше ковачи, които правеха оръжия.

Работата се ръководеше от двама ратаи, освободени роби, на които тя плащаше. По-възрастният беше Тород, приемният ѝ баща, който бе плавал с баща ѝ и с мъжа ѝ, бе ловувал в Бярмеланд^[2] и около Бяло море, но после остарял и трябвало да се заеме със скучното надзираване на строителството на моста, сушенето на риба и извличането на желязо.

Тород не харесваше Хедин, Гест разбра това, а след оскърблението, което му бе нанесъл, старецът започна открито да говори за това пред Гест, сякаш си бе намерил съюзник в негово лице.

Една нощ, както си седяха до пещта, Тород направо каза, че не знае защо Ингебьорг била приела тук, този негодник Хедин от островите.

— Вероятно защото е искала мъж — каза Гест, — а се оказало, че той не е онзи, когото е искала.

Тород се изсмя кратко.

— Може да си прав, исландце, но защо тогава не го прогони?

— Откъде знаеш, че не го прави?

— Какво искаш да кажеш?

— Че просто още не го е направила.

Тород отново се изсмя.

Не само косата и брадата му бяха побелели, огромните вежди също, ходеше постоянно облечен с дреха от тюленска кожа, която сам си бе ушил, разбираше ирландски, можеше да разчита и да пише с руни, но всеки път, когато имаше кой да го чуе, повтаряше, че мъдростта на един мъж се изразява единствено в познанията му за живота и делата на предците му. Норвегия му бе особено скъпа, както

и крал Харалд Халвдансон Красивокосия, който преди повече от сто години обединил страната. Но Харалд притежавал само сила и никаква вяра, затова отново разделил Норвегия и я раздал като парче хляб на некадърните си синове — какво необмислено прахосничество на собствения му триумф.

След това Хокун Възпитаникът на Адалстайн и Олав Трюгвасон се опитали отново да обединят страната и да я покръстят, но имало нещо тайнствено и загадъчно в рода на Красивокосите, те обединявали и разделяли, така че сега на трона в Ладе да може да седи вече десета година този глупак ярлът.

— Ерик е много силен — каза Гест, — а селяните са или лоялни към него, или страхливи. Освен това откакто той управлява, в страната цари мир и благоденствие.

— Но той не вярва в нищо! — настояваше Тород. — Виждал съм много страни и никъде царуващите не са успявали да се противопоставят на новата вяра, колкото и могъщи да са били.

— Аз не съм пътувал по света — каза Гест, — но познавам Исландия, ние нямаме нито крале, нито ярли и все пак приехме новата вяра, но тя не ни донесе нито мир, нито справедливост.

Тород се предаде и измърмори, че рано или късно Исландия ще се подчини на норвежкия трон и закони.

— Защото Бог има нужда от крал, а кралят се нуждае от Бога, всички по света разбират това. Ще го разберат и нашите управляващи, повярвай ми — завърши той и разклати притеснено дългата си коса, сякаш беше изразил слабата си надежда, а не категорично убеждение.

Гест поседя спокойно известно време, преди да попита къде е бил покръстен Тород, и старецът се впусна да разказва за лятото, когато вилнели из Англия заедно с Олав Трюгвасон толкова усилено, че Адалрод им предложил десет хиляди фунта сребро в замяна на мира. След няколко години обаче се върнали и този път Адалрод трябвало да се прости с още по-голяма сума, за да получи мир. Но онази зима той поканил при себе си в Андовер Олав като почетен гост и Олав приел. Когато се върнал при войските си обаче, вече бил друг човек, бил станал по-спокоен и по-сдържан, около него имало ореол на величие — бил приел новата вяра и самият Адалрод, най-злият му враг, стоял до олгара по време на церемонията като негов духовен наставник.

— И тогава Олав е накарал цялата си войска да се покръсти, така ли?

— Не, ние го направихме доброволно — каза Тород. — Видяхме, че той бе станал свидетел на нещо, което не може да се пренебрегне. Освен това от дълги години бе говорил, че иска да се върне в Норвегия и да изиска онова, което му се полагаше по наследство, а много от нас не бяха виждали домовете си дълго време. Така че когато получихме вести, че страната е свободна, трябваше само да отплаваме — приехани с отворени обятия, дори в Трондхайм властта падна в ръцете на Олав веднага щом се появи, тамошните жители сами се бяха отървали от ярла си Хокун. Всичко това ни донесе със себе си новата вяра, Бог бе прострял ръка над Олав от момента, в който се покръсти, не се съмнявахме в това.

Тород отново замълча, преглътна, изглеждаше наистина стар.

— И така до Сволдер, нали? — каза Гест външно спокоен.

— Да, там нещо се обърка. Не знам какво. Вече бях твърде стар да участвам в битката, а и през следващите няколко години всички вярвахме, че Олав е спасил кожата. Но не е успял, виж колко спокойно седи Ерик на трона в Нидарос, а той беше при Сволдер...

Другият освободен роб се казваше Рюнулв, беше силен като вол и някога имал славата на умел и непредсказуем воин, но по време на един поход в Ирландия му били отрязали езика и сега беше нем. В Санди имаше нещо като пословица, която се използваше, когато някой не иска да отговаря на въпроси: казвам като Рюнулв.

Но дори и да беше нем, Рюнулв не беше в никакъв случай глух, той чуваше абсолютно всичко, а когато искаше на всяка цена да каже нещо, той го рисуваше на пясъка — риба или купа с храна, слънце, рисуваше вятър, като прокараваше пръчката плътно по пясъка в посока на вятъра, а по натиска можеше да се съди за силата му. Хората говореха, че Рюнулв можеше да нарисова почти всичко, но само Тород можел да разчете всички знаци. Веднъж Гест го попита защо не го е научил на руните.

— Рюнулв разбира от много неща — каза Тород, — но няма твоя ум.

Рюнулв и Тород се познаваха откакто Рюнулв бе загубил като малък родителите си и Тород се погрижил за него. Дълги години те делели обща стая и плавали заедно с Халгрим. Когато преди няколко години Ингебьорг поискала да даде на Тород свободата, той се съгласил само при условие, че освободи и Рюнулв.

— Защо? — попитала тя.

— Няма да можем да сме приятели, ако той остане роб — казал Тород.

— Но ти никога не си бил роб — каза тя, не само защото Тород бил вторият ѝ баща и човекът, с когото най-често се съветвала, но и защото не разбираше за какво му е на Рюнулв свободата.

— За да може да се махне оттук, след като умра — обяснил Тород, — ако ти не се държиш добре с него.

Но Ингебьорг нямала доверие на Рюнулв, защото обичал да онанира и го правел често и не се криел. В Ирландия го били наричали Клакарехт Роналд, което означавало Рюнулв Чекиджията. Ингебьорг не искала да го остави без контрол, защото бил достатъчно див и непредсказуем дори като роб.

Но Тород настоял, искал тя да освободи и робинята Торгюна и да остави двамата да се оженят, също и да изиска да ѝ се закълнат във вечна вярност пред светия кръст — Рюнулв никога не би прекрачил такава клетва, нито пък Торгюна, която била израснала с Ингебьорг и работила предано за нея през целия си измъчен живот.

Ингебьорг премислила и след време се съгласила. И Рюнулв улегнал заедно с Торгюна, родили им се двама сина, първият сега беше малко по-голям от Халбера, а вторият — малко по-малък. Казваха се Равн и Гайр и обичаха да си играят с нея.

Понеже Рюнулв беше още сравнително млад, силен и необуздан, макар и женен, той не обичаше да седи без работа при пещерите и да следи дали робите режат торф както трябва, предпочиташе да ловува с Гест. Напомняше му на Тайтр, имаше същите плавни и сигурни движения, беше безшумен и излъчваше същата сигурност — нищо не може да ти се случи, когато си с Рюнулв.

През живота си беше убил пет мечки и бе подарил всичките кожи на Ингебьорг, сега искаше да повали още една и да даде кожата на

Торгюна. Но през това лято не успяха да попаднат на следите на нито една мечка и когато равнините отново пожълтяха, а пушицата^[3] се разлетя като първи сняг, Рюнулв начерта няколко груби знака в червения пясък и направи ядна гримаса, за да покаже колко е разочарован от лошия улов, мислеше, че късметът го е изоставил.

— Може би трябваше все пак да обещаеш кожата на Ингебьорг — каза Гест.

Рюнулв нарисова кръст в знак, че е християнин и че не вярва на такива суеверия.

Същата вечер Гест изряза от един корен пълна женска фигура и му я даде. Рюнулв я погледна възхитено, завъртя очи и се засмя с отрязания си език — в Санди обичаха също да казват, че когато Рюнулв се смее, орлите в Свитьод се разлитат. Той пхна фигурката под кожената си дреха и я стисна под мишница, докато се поклащаше насам-натам, за да покаже, че е благодарен и ще я използва по предназначение, но засега трябва да я крие от Торгюна — всичко това изразяваше с тялото си за този, който знаеше какво да гледа.

Докато Гест и другарите му бяха в планината, Хедин ръководеше работата в стопанството с достатъчно твърда ръка, като се има предвид унижението, на което го бе подложил Гест. Когато жътвата приключеше, Ингебьорг искаше да го прати с корабите, които щяха да откарат желязото в Шьота, да помоли тамошния главатар Хорек Айвиндарсон за толкова мъже, колкото можеше да отдели, които да прекарат зимата в Санди на нейна издръжка.

Ингебьорг не беше казала нищо от това на Гест, но когато той се върна от планината, тя ги извика двамата с Аре при себе си в залата и попита момчето дали наистина не иска да има нищо общо е Хавглам. Гест също бе говорил това лято много пъти с него и той понякога бе казвал, че все пак би могъл да се върне някога там. Но сега отново започна да увърта, отново спомена за призраците, които бродели там. Ингебьорг саркастично заяви, че сами са си виновни за това заради жестокото убийство на Тронд Баула, но ако иска, тя би могла от негово име да продаде стопанството на Хедин, на когото дължала много и би желала да го види на собствена земя. Хедин бил говорил с нея за това. Така когато му дойде времето, Аре щял да наследи Санди.

— Понеже аз нямам свои синове — добави тя в тишината, която се настани около тях невидимо и погледна сърдито Гест, — а онзи, който стои там, не е достатъчно мъж, за да поиска от мен това, което знае, че мога да му дам. Вдовица съм и мога да решавам сама.

Гест видя как тя се изчерви и просто трябваше да се засмее.

— Ти си хитра жена — каза той. — Двамата с Аре сме ти благодарни за много неща. Но той ще изчака до другото лято, преди да реши.

Ингебьорг им каза веднага да се махат, била казала всичко, което имала да казва, и никога нямало да го повтори.

Гест каза на Аре да го последва нагоре по хълма, искаше да го попита за свещеника, който бе покръстил през лятото трите деца от Хавглам и момчетата на Рюнулв и Торгюна.

— Усецаш ли сега някаква разлика? — поиска да знае той.

Аре каза, че не знае.

— Значи не християнската вяра те е накарала да размислиш за Хавглам?

— Не — отвърна Аре.

— Защото никога няма да получиш Санди — продължи Гест внезапно сериозен. — Нали знаеш това?

Аре го погледна смаяно. Гест обясни, че Ингебьорг казва всичко това, защото иска нещо определено, невинаги е добре да знаеш точно какво, а това, което обещава на едно дете, не е така задължаващо, както когато го казва на възрастен, Аре все пак е още дете.

Аре кимна и каза, че разбира. Гест смяташе, че нищо не е разбрал. И отново почувства облекчение от това, че въпреки всичко не си приличат.

На следващата нощ Ингебьорг дойде при него в колибата и го извика навън. Каза, че не иска да влиза, имала друга работа, а между другото той трябвало веднага да се премести в къщата при нея, вече нямало значение какво казват хората за разликата в ръста им, а и в положението и годините.

Гест отново прихна, но каза, че ще го стори с удоволствие. Миналата зима била студена и не искал да преживява още една в тези лоши условия. После я помоли да поседи с него на прага и да прекара тази последна нощ в колибата. Тя не искаше, но с радост се съгласи да си поговорят. Гест каза, че Тород му бил разказал за многото обожатели, които идвали при нея през годините. Тя ги била отпращала и Гест попита защо.

— Защото бяха просяци — каза тя, без да го погледне. — Умолявах ме, а моят мъж не беше просяк. Баща ми не беше просяк. Затова и аз не мога да се омъжа за просяк.

Гест гледаше острия ѝ профил.

— Аз също ще стана твой роб.

— Съмнявам се — каза тя мрачно, стана и си тръгна, докато на Гест му се стори по походката ѝ, че отдавна не е била толкова спокойна. Пролетното объркване се беше изпарило и от неговата глава.

На следващия ден той пренесе багажа си в главната къща с помощта на Рюнулв. Той въртеше очи и го тупаше по рамото и правеше неприлични движения с очи, докато погледът му обхождаше луксозната спалня с многото кожи, които той сам бе донесъл в тази къща. Гест се усмихна и каза, че Рюнулв е умен човек.

— Ти разбираш всичко — добави.

Но старият Тород не разбираше. По отношение на Ингебьорг той си оставаше в главата роб и можеше да разчита само на мълчанието и на старомодните си възгледи, за да се справи с новината за Ингебьорг и Гест. Гест се превърна за него в лоша миризма, а Ингебьорг получаваше кратки и безполезни отговори на въпросите си. Двамата с Хедин, който се беше възстановил от унижението, започнаха да си шушукат по ъглите. Един ден момичетата дойдоха при Гест да се оплачат от Тород, който не искал вече да им разказва истории и дори бил ударил Халбера и ги бил изгонил от рибарската барака, а синовете на Рюнулв — Равн и Гайр, можели да стоят при него както преди.

Гест погледна Халбера и я попита дали Тород наистина я бил ударил.

- Да — отвърна тя.
— А защо?
— Защото е лош.
— И не защото си го заслужавала?
— Не.
— Но ти продължаваш да искаш да си с него?
— Да.

— Тогава ще ви науча на една нова игра — каза Гест, раздаде им по една стрела и им показа парче плат, което бе накарал Торгюна да зашие в краищата, така че да се получи кръг, каза им да сложат стрелите в уста и да ги вкарат в парчето, като се стремят да го оформят като кръг. Но нищо нямаше да се получи, ако били само двете, трябвало да са поне четирима, освен това винаги трябвало да има възрастен с тях, който да съди и да определя победителите.

Те изтичаха да извикат Равн и Гайр, Гест седна на тревата, за да следи дали правят каквото трябва. След като мина известно време той ги попита дали са забелязали нещо интересно в тази игра.

— Не — казаха те.

— Винаги печелят двама — каза Гест. — Научих я в Нидарос от един арменски монах.

Същия ден Ингебьорг отпрати Хедин и товара с желязо при Хорек, а Гест излезе от стопанството и тръгна навътре във фиорда, докато стигна до едно заливче, където по-рано бил пристанът на съседното стопанство, наследството на Ингебьорг. Там имаше едно голяма, порутена къща и няколко рибарски бараки. На това място беше израснал Тород и той продължаваше да има навика да лови риба в залива вечер, когато времето беше хубаво. Като дете наричал залива своето море, в което бил господар и повелител със своите мънички кораби, които правел от дървесна кора и клонки. Сега Гест го засече да бута лодката си към водата и поиска да дойде да гребе с него.

— Нямам нужда от помощ — каза Тород мрачно.

Обаче Гест вече седеше на греблата и старецът замислено седна до кърмата и втренчи умълчано поглед в мрака, който беше започнал да се спуска от планините към спокойния залив. Гест не каза нищо. Той гребеше бавно и изчакваше мълчанието да натези толкова, че

старецът да започне да разказва за мечтата си да посети Ромаборг^[4] и да се наслади на нетленната му красота.

Гест кимна, вкара греблата вътре, стана и се разкрачи и започна да се клати насам-натам. Водата край бордовете клокочеше. Рече на Тород, че иска да му каже една гатанка. Тород отвърна, че няма нищо против. Гест каза, че в такъв случай трябва да слуша внимателно, защото гатанката била много трудна. Тород кимна напрегнато.

— Ако двама мъже са излезли с лодка за риба — каза Гест, — и този, който вярва в Христос, хваща две големи риби, а този, който държи на старите богове, хваща две малки риби, тогава този вторият ще върне обратно във водата двете големи риби и ще каже, че ще трябва да се задоволят с двете малки за деня. Ако от друга страна, този, който вярва в Господ, хване две малки рибки и поиска да пусне обратно големите, тогава езичникът ще каже, че заедно с тях във водата ще се озове и християнинът и ще се удави. — Какво мислиш за всичко това? — попита Гест накрая.

Тород се замисли.

— Отново ли хулиш Бога?

— Не — отвърна Гест.

— Мен ли заплашваш тогава? — попита Тород. — Да не искаш да ме хвърлиш във водата?

— Защо да го правя? Ти си добър с мен. Значи отговорът отново е не.

Тород рече, че в такъв случай се предава, омръзнали му тези гатанки, искал да разбере отговора вече. Гест каза, че първо ще трябва да разкаже гатанката още веднъж. Направи го, смеейки се. Тогава и Тород се засмя насила.

— Продължавам нищо да не разбирам — каза той. — Да не би да хулиш старите богове?

— Не — отвърна Гест. — И това не е.

Той седна обратно и разказа, че преди няколко години двама мъже седели край една река в Исландия и не можели да я преминат, понеже реката била широка и дълбока и по нея плавали големи късове лед. Единият бил дребен и слабичък като дете и толкова изморен от дългия път, че искал просто да легне и да умре. Но другият бил едър и силен. И докато седели и гледали отсрещния бряг, той разказал на дребосъка тази гатанка и дребосъкът започнал да се смее. В следващия

миг едрият мъж го метнал във водата и сам скочил подире му. И наистина успели да се доберат до другия бряг и двамата.

Тород го гледа дълго и каза, че сега разбира по-малко и отпреди.

— Какво общо има този разказ с двамата рибари?

— Дребосъкът бях аз — обясни Гест, — а силният мъж се казваше Тайтр. Хората го наричаха Тайтр Планинеца и тези, които бяха приели новата вяра, както и тези, които държаха на старите богове, го мислеха за луд и страшен. Но аз знам, че и едните, и другите грешат, защото той ме спаси от сигурна смърт.

Тород седя дълго, без да каже нищо.

Накрая примирено каза, че тази история има толкова много значения, че не схваща нито едно от тях, независимо колко усилено мисли.

Но някакво раздразнение го беше обхванало и той добави, че никога вече няма да говори на Гест за новата вяра.

— Тогава нищо не си разбрал — каза Гест. — Не бива да мислиш, че ме познаваш. Когато седяхме горе до кариерата и аз ти разказвах за приключенията си, ти не ме слушаше внимателно, само следеше да чуеш същото, което бе узнал от Ингебьорг и Хедин. Тази вечер наистина ме чу, защото се страхуваше.

Тород закри лице с ръце и седя така дълго.

Гест отново се хвана за греблата, насочи носа на лодката към сушата и се загледа в беззвездното небе, което се простираше над главата на стареца, над жилавите пръсти, които се бяха вкопчили в снежнобялата коса.

— Ще умра след година-две — промърмори той. — Може дори да поживея три или четири. И всеки ден умирам от страх нещо да не се случи на Ингебьорг.

— Но сега това свърши — каза Гест и започна да гребе. След това отново спря и се загледа в капчиците, които катранени се стичаха от греблата и срещаха черната водна повърхност. — Утре ще си мислиш за този наш риболов през целия ден и ще продължиш да се притесняваш да не предадеш Ингебьорг, която за теб е по-скъпа и от дъщеря. И точно така трябва да бъде. Но ще се чудиш и дали не съм те унижил по някакъв начин. Защото славата ти е толкова крехка, че не издържа на долните ти мисли. Освен това ме харесваш. Ти си вече стар.

Тород го погледна и не отговори.

— Ти си опасен мъж — каза той бавно. — Ти си като най-черните ми мисли.

След няколко дни пазачът на носа съобщи, че се приближават кораби — Хедин се връщаше от Шьота с петимата си мъже и с още четирима, които Хорек им изпращаше. Ингебьорг и Гест чуха виковете и тръгнаха надолу към брега да ги посрещнат, беше вечер, пълнолуние и светло като в зимен ден, вятърът отдавна бе затихнал и им се беше налагало да гребат. Сега хората, потни и уморени, си почиваха на греблата. Ингебьорг ги видя, премери ги един по един, искаше да знае как се казват, от кой род са и откъде са.

— Не знаех, че при Хорек нещата са толкова зле, че не е могъл да ми отпусне повече хора — каза тя.

Хедин слезе на брега, дръпна я настрана и предаде какво бил казал Хорек — че нейните собствени хора й били достатъчни, заедно с тези четиримата, защото Тронд Баула имал малък род и малко приятели, и освен това не се разбирал с ярла, защото от дълги години му крадял финмаркския данък. И между другото именно хората на Хорек били нанесли такива поражения на шайката на Баула, че Гест и Аре да успеят да ги надвият. Ако изобщо се стигне до отмъщение, то можело да засегне и самия Хорек.

— Значи трябва да благодарим на страхливостта му за тази мизерна помощ, така ли?

— Нали ти все пак не я поиска заради убийството на Тронд Баула — каза Гест сухо, след като Хедин се отдалечи.

— Дай им храна и уреди къде ще спят — извика Ингебьорг на Тород. — Ще останат тук, няма да работят, но — ще трябва да ходят на лов заедно с Гест и Рюнулв през зимата, когато им кажа. Но... — Тя прекъсна речта си и се приближи до групата, която тъкмо се бе заела да стоварва оръжията и вещите си на сушата. — Този човек го познавам, той е само дете, как се каваш?

Един нисичък мъж слезе на брега, застана пред нея, смъкна шапката си и поздрави учтиво — казвал се Гране, бил син на Тормод Гайрсон, но го отгледал един от хората на Хорек.

Ингебьорг сложи ръка на рамото му и дълго го гледа, момчето спокойно отвърщаше на погледа ѝ.

— Бог е велик! — прошепна тя внезапно, а червенината постепенно се простираше от гърлото към челото ѝ, очите ѝ се затвориха, а гърдите се вдигаха и отпускаха, сякаш бе тичала от стопанството до кръста си на скалите. После бързо се обърна и тръгна с твърда стъпка към къщите.

Гране наистина беше почти дете, не по-голям от Аре, имаше светла, къдрава коса, остър нос, широка уста и леко изпъкнали скули, ръцете и краката му бяха слаби, движеше се като котка, а на въпросителния поглед, който му прати, Гест не можеше да намери отговор и това сякаш го учуди.

По ръцете и по дрехите на момчето Гест съдеше, че не е гребало, а кой си позволява да не гребе, когато всички трябва да го правят? После каза, че ако Гране не е доволен от нещо тук, може да се обърне към Хедин, който е управителят — каза го, докато Хедин беше наблизо, и чу. Но едва след два дни Гране дойде при Гест и се оплака, че иска да работи нещо, не иска да седи и само да яде като богаташ, това тук не било приют и той не бил просяк. Оттогава Гране прекарваше времето си с Рюнулв и Гест в планините или в морето или вършейки нещо дребно в стопанството.

Гест никога не попита Ингебьорг защо е реагирала така при срещата с Гране. В началото тя дори съвсем го избягваше. Но Гест забеляза, че тя тайно наблюдава момчето и затваря очи, веднага щом той се обърне, сякаш мислеше за нещо, ровеше в паметта си, без да намира това, което търси. Но големият въпрос не изчезна. За разлика от есента. Тя се превърна в бурна зима, която също на свой ред отмина, към Коледа се заредиха тихи дни. Тази леденосиня зима нямаше край като източния вятър, който опъваше платното под искрящия звездопад, тя поставяше Гест на изпитание, защото нищо не се променяше, защото той толкова искаше нещо да се промени? Вече не можеше да понася тишината. Напомняше му за смъртта, за онзи свят, който бе изоставил. Една нощ Ингебьорг бълуваше толкова силно, че той се събуди и видя, че лицето ѝ е спокойно като на умиращия в конюшната на свещеника Гюдлайв, но устните ѝ се движеха и от пълната ѝ уста

излизаше дълбок мъжки глас, меса, която Гест сякаш разпозна. Той я събуди и я попита коя е.

— Аз съм Ингебьорг, — каза тя със затворени очи — дъщеря на Ранвайг и Айвинд, син на Ерик, син на Харалд, син на Торе...

— А кой е Гране? — попита Гест.

— Син на Ингебьорг и Сигурд, син на Тронд, син на Горм, син на отец Патрек...

В същия миг тя наистина се събуди и се втренчи в него.

— Кой си ти? — попита го.

— Аз съм Торгест Торхаласон — отвърна той, — син на Стайнгрим, син на Торгест Лайвсон, който дошъл от Наумадал и завзел земята на Йорва по времето, когато Харалд Красивокосия управлявал Норвегия.

Той ѝ разказа защо е там, че тя много му е помогнала, защото е добра християнка. И през цялото време я галеше по светлата кожа на шията и бузите, и по раменете и гърдите, докато Ингебьорг не затвори замаяно очи и не повтори, че Гране е неин син, че са го изоставили още като бебе, защото Халгрим не вярвал, че е негов син, и имал право.

— Всеки ден се молах на Бога да оцелее. И ето, той е жив. Но аз будна ли съм или сънувам?

— Сънуваш — каза Гест. — Но не спиш. Защо според теб Хорек ти е пратил сина точно сега?

— Не е далеч от ума — отвърна тя и обвини шията му с ръце. — Направил го е защото не е искал да ми прати повече хора.

— А защо не иска да ти прати повече хора?

— Защото ярлът ще свиква войската си, а Хорек ще гледа да се измъкне и затова му трябва повече хора.

— Но това значи, че ярлът ще дойде и тук, нали?

— Да, но ние ще знаем предварително и ти заедно с Хедин, Гране и хората на Хорек ще се скриете в планината, така че в стопанството да останат само децата и робите.

— Нямам навика да бягам — каза Гест.

— Точно това правиш през цялото време.

Той се засмя.

— В свитата на ярла ще има ли исландци?

Ингебьорг отвори очи и се замисли.

— Не — каза тя, но се обърна неспокойно на другата страна и отново запя мелодията със същия дрезгав глас. Гест разтърси глава, сякаш изведнъж се беше събудил и се бе озовал на място по-тъжно, дори от собствените му сънища. Трябваше да се изправи и да изрече нова вийса. До него лежеше една голяма жена. Той я гледаше бяла и черна, млада и стара, майка и жена, красива и тежка като онова утро, когато двамата с Тайтр седяха и гледаха пламтящите слънчеви лъчи на изгрева да срещат долините в Боргарфиорд, когато той най-сетне проумя, че никога няма да се върне, нищо никога не може да се върне.

Все пак можеше да остане в Санди. В тишината.

Измъкна се от леглото, обу се и излезе. Беше ясна утрин. През нощта бе наваляло малко сняг. От задната врата на главната къща тръгваше малка пътечка, която водеше до колибата, където живееше Гране. Гест и преди я бе забелязвал. Сега тръгна по нея, отвори вратата и видя Стайнун да спи под едно одеяло с Гране. Той докосна бузата ѝ с ръка и не я отмести, докато тя не отвори очи.

— Аз съм Торгест Торхаласон — каза той. — Дошъл съм, за да ти кажа, че трябва да спиш в леглото на Халбера и никога да не се връщаш тук, преди да си пораснала.

Тя го погледна изплашено и стана, той я вдигна на ръце и я пусна на земята навън.

— Тичай — каза ѝ и я удари отзад. Затвори вратата и се върна в леглото при Ингебьорг. Тя се събуди от смеха му.

— Защо се смееш така? — попита го.

— Срещнах Бог — каза той и се засмя още по-силно.

През онази зима падна много сняг. Празнуваха Коледа както беше традиционно в рода им — по християнски от времето на крал Хокун Добрия и Ингебьорг с всяка нова година се стараяше да затвърди тези обичаи. Съседите идваха от близките острови, слизаха от планините, това бяха свободни селяни, приятели и роднини, сред тях имаше и един род фини. Всички бяха сложени да седнат в светлата зала по определен начин, в зависимост от сана и положението си и никой не можеше да се оплаче от нищо. Там беше окачена бронята на Халгрим, която с кървавата си мрачност им напомняше, че в това стопанство е израснал герой, който е загубил живота си в служба на

Бога. Може и да не го разбираха, но Ингебьорг хвърляше много усилия да просвети гостите си, тя сама изпълняваше месата в коледния ден и на следващия, но докато го правеше, постоянно поглеждаше Гест и след това го попита дали е запомнила правилно всичко.

— Мислиш, че знам ли?

— По отношение на теб съм готова да мисля всичко — каза тя.
— Отговори на въпроса ми!

— Според мен беше добре — каза Гест и добави нещата, които самият той знаеше за Витлеем, града на хляба, и това, което тя можеше да добави в проповедите си.

— Но защо не оставиш Тород да се погрижи за тези неща? — попита Гест накрая. — Нали сред вас той познава най-добре вярата?

— Допреди само тринайсет години Тород беше езичник и се покръсти едва когато крал Олав го принуди, дори думите на Халгрим не бяха успели да го убедят.

— На мен той разказа друго нещо — каза Гест.

— Тород ти разказва само това, което аз му заповядам.

— И той ти е помогнал да се отървеш от Гране, нали? — продължи Гест раздражено. През цялата вечер беше пил бира и сега се страхуваше, че и тази нощ ще си отиде в приказки, както когато тя искаше да чуе кведите за Сволдер; но думите бяха вече изречени.

— Моля? — каза тя.

И продължи да говори за Витлеем, за хората, включени в големия списък, записани в Божията книга, откъдето не можели вече да бъдат изтрети независимо какво са сторили. На Гест му стори, че това е един доста странен разказ. Но тя бе по-красива от всякога и той не можеше да не я докосва. Чуваха звуци отвън, стъпки, смях, гостите, които разговаряха, смееха се и се въргаляха в скърцащия сняг, но и те се стопиха в дъха на тази голяма жена, която хапеше и драскаше и водеше изтощителна битка с дребния исландец за нещо, което никой от двамата не разбираше, но и не можеше да се освободи.

Фиордът замръзна, по леда можеха да стигнат до пясъчния остров, който бе дал името на стопанството, и Ингебьорг каза, че не е виждала подобно нещо от детството си, но било добре, защото така

корабите на ярла нямало да могат да акостират тук. Никой нямало да ги безпокои.

Към стопанството принадлежаха и няколко ловни хижи в планините към Свитьод, там мъжете отсядаха, когато зиме ловуваха, там бяха и в деня, когато реката придойде и от Санди пристигна развълнуван ездач, който им каза да останат горе още известно време, защото хората на ярла били дошли в стопанството и Ингебьорг ги подслонила.

Аре и Рюнулв не бяха с тях.

Предишния ден Гест беше успял да убие една мечка, която тъкмо бе излязла от бърлогата си. Той спокойно бе стоял, опрял копието в земята, и бе залегнал в момента, когато животното атакува, така че то да падне върху копието — както го бе научил Рюнулв. Мечката беше мъжка. Те изядоха сърцето и легнаха да спят на пролетното слънце. Гест одра животното и даде кожата на Рюнулв, който отказа с горда физиономия, по която обаче личеше, че малко завивжда. Гест продължи да се шегува с него и да настоява и освен това искаше Рюнулв да придружи Аре до стопанството, защото момчето беше наранило едната си ръка по време на лова, така че накрая Рюнулв се съгласи, хвана Аре и кожата и тръгна надолу.

Затова когато пратеникът дойде, Гест искаше да наруши заповедта на Ингебьорг и да прекъсне ловуването. Гране и хората на Хорек се противопоставиха и опитаха да го разубедят, но Гест не се даде и накрая всички хванаха пътя през долината Отрадал. Там обаче не успяха да се прехвърлят през реката и трябваше да се върнат обратно нагоре. Това им отне целия ден да газят през тежкия, дълбок, мокър сняг. Едва на следващата сутрин се озоваха на склона, който водеше надолу към стопанството, и видяха кафяви ниви, работещи хора, крави и коне, изложени на първия пролетен вятър. Пред фиорда обаче беше застинал огромен кораб и до него два по-малки кнара.

Ингебьорг бе разбрала, че се връщат, и бе излязла на двора със сериозно, почти ядосано лице, с кръстосани ръце, непоколебима като скала. Гест тъкмо се канеше да я попита какво е станало, когато чу детски викове долу на брега, където намери Стайнун и Халбера по същия начин като преди две години — отпуснати и далечни, с мъртъв

поглед; Стайнун му разказа с равен глас как хората на ярла били отвели Аре, а Халбера го умоляваше да го спаси, нечия тежка ръка я притискаше към земята. Гест я вдигна рязко на крака и каза, че Аре е силен и сам може да се спаси и ще се върне скоро. Повтаряйки тези думи, той успя да ги поведе със себе си нагоре към къщите, макар и да не знаеше дали го чуват. Остави ги в къщата за готвене при Торгюна, след това излезе навън при Ингебьорг и каза, че не е трябвало да позволява да отведат момчето.

— Какво можех да направя? — каза тя почти равнодушно. — Тук нямаше никакви мъже, а те бяха повече от шейсет на брой.

— Значи досега не си била в безизходица.

— Не стана така и този път — каза тя. — Дадох му разпознавателния знак от Айстайн. Той ще му помогне.

— Айстайн беше при ярла четири зими — прекъсна я Гест. — Той мислеше това лято да заминава за Исландия, ако не го е сторил вече. Няма как да вземе със себе си Аре.

— Говориш сякаш Аре е дете — каза тя ядно. — И сякаш си му баща.

— А ти говориш сякаш никога не си имала син — каза Гест и тръгна да търси Рюнулв, не го намери, но срещна Торгюна, която му разказа, че хората на ярла взели и него, или пък бил тръгнал доброволно, тя не била сигурна, а и не изглеждала много развълнувана. Гест се поуспокои малко, но все пак накара Стайнун, а по-късно и Торгюна да му разкажат подробности за случилото се. Стайнун каза, че Ингебьорг я била накарала да скрие златната игла и да си сложи кръста, сребърния кръст от Илюге, да го носи над дрехите, да намаже лицето и ръцете си със сажди и да си разроши косата, така че да не привлича погледите на мъжете.

Тород пък изглежда споделяше прагматичните възгледи на Ингебьорг. Когато Гест го попита дали не мисли, че е странно, че хората на ярла са взели само малкия Аре и Рюнулв, при положение, че при Ингебьорг имало толкова много боеспособни роби, старецът отговори, че на ярла сигурно не му трябвали повече и веднага си сложи умореното лице, както правеше, когато лъжеше или криеше нещо.

На следващата нощ Гест не можа да спи, въртеше се и слушаше дишането на човека до него. В началото я бе отблъснал, но сега искаше да я събуди и да я попита защо не му е разказала за Рюнулв, когато стояха там на двора и се караха. Това щеше да го успокои много повече от информацията за безполезния разпознавателен знак. Този въпрос го държеше буден в мрака на стаята, тя не е *искала* да го успокоява, това наведе мислите му на времето около миналата Коледа, когато двамата отново бяха лежали тук, под едно и също одеяло, и тя му беше разказала с голямо задоволство, че този, който веднъж е записан в Божията книга, не може да бъде изтрит оттам, това противоречеше на схващането на отец Кнут за престорените християни, бъдещето на които е същото като на неверните свине. Затова той стана и отиде в колибата на Гране, събуди го и му каза да стане и изчака по погледа му да стане ясно, че ще разбере това, което имаше да му каже.

— Трябва да отидеш и да легнеш в моето легло — каза Гест. — Аз ще спя тук. Ингебьорг заповяда така, а тя е свикнала да получава това, което иска. Но няма да я будиш, само легни при нея и изпълни мъжките си задължения.

Гране се усмихна, облече се и излезе. Гест легна в неговото легло и заспа, но го събудиха силните викове на Аре, чу и друга гласове, своя и тези на момичетата. Щом отвори вратата, вън беше само Гране. Вече бе станало ден. Ясен пролетен ден. В Санди вече не бе тихо както преди.

— Какво каза Ингебьорг? — попита той.

— Че е моя майка — отвърна Гране бесен. — Защо го направи?

— Не ти ли каза?

— Какво да ми каже?

— Защо го направих.

Гране поклати глава и отсече, че не е в настроение за гатанки.

— Тя криеше факта, че ти е майка, защото първо искаше да се убеди, че си достоен да наследиш стопанството — каза Гест. — А отпрати Аре, защото не искаше да спази обещанието си към него за същото това стопанство. Това означава, че си се оказал свестен, Гране, означава, че вече можеш да...

Гране държеше брадва в ръката си. Сега се хвърли побеснял напред, но Гест му се изплъзна, стоеше навън на замръзналата земя и му се смееше. Погледна надолу към краката си. Ледът гореше

стъпалата му. Налегнаха го мисли, които не се движеха, противни мисли, които се въртяха в кръг. Гране го гледаше също учудено.

— Мога да те убия — каза Гест бавно. — Ако не ми обещаеш, че ще дойдеш с мен при ярла през лятото. Какво според теб е по-достойно — жалката смърт тук и сега или подвигът в битка на страната на ярла?

Гране пусна брадвата да тупне на леда, наведе се, опря длани на коленете си и задиша тежко.

— Не знам дали мога да ти дам такова обещание — изхриптя той. — Защото не знам дали мога да го спазя.

— Можеш — каза Гест. — Но не разказвай на Ингебьорг за това, иначе ще загубиш освен стопанството и живота си.

Гране измъчено пусна коленете си, седна на прага и зарея поглед във фиорда.

— Тя говори винаги за Бог — въздъхна той. — Тази нощ обаче говореше за Сигурд Трондсон, който паднал в битката при Сволдер.

Погледна въпросително Гест.

— Той ли е бил моят баща?

— Само тя знае това — отвърна Гест. — Но всички в тази страна са паднали в битката при Сволдер.

Първата половина на лятото беше топла и тиха, всичко растеше и цъфтеше, хората ловяха риба и работеха на полето. В планината се поднови добивът на желязо, Гест и Хедин направиха още два курса до Хавглам с дървен материал и желание за работа, макар и това стопанство да продължаваше да бъде като отворена рана за всички, с изключение на Хедин.

Но след заминаването на Аре и Рюнулв, Гест се върна в колибата си, без Ингебьорг да има нещо против, и прекарваше повечето си време там или в планините заедно с Гране. Вече не си говореше и с Тород така често, защото старецът може би й беше дал фаталния съвет да отпрати Аре, момчето, което Гест беше спасил, което се беше превърнало в част от него самия.

Отношенията между Ингебьорг и момичетата също охладняха, те предпочитаха да бъдат заедно със синовете на Рюнулв, когато Гест не беше наблизко, иначе по цял ден го следваха по петите и искаха да

слушат разказите му за загубили се птици, които след това се връщали живи и здрави вкъщи. Той ги научи да яздят. Те идваха с него, когато железните кюлчета трябваше да се свалят до лодките, които после управляваха, докато Гест гребеше. Дните минаваха и момичетата говореха все по-малко за брат си. Гест също не правеше нищо, с което да им напомня за него. Но му правеше впечатление колко бързо забравят, сякаш Гране запълваше мястото на брат им, Гране, който не беше груб и непохватен като Аре, две години по-голям от него, но игрив и пълен с щури приумици. Освен това Гране се примиряваше с всичко, стига да е близо до Стайнун.

В средата на лятото вятърът изостави приятния изток и се премести на югозапад, остана там дълги седмици и донесе със себе си тежък проливен дъжд, сякаш ги заля цял водопад. След това пък се обърна на север, стана студен и пронизващ, а накрая нова буря ги връхлетя от югозапад. Гране от време на време поглеждаше Гест с ням въпрос в погледа — скоро ли щеше да се наложи да изпълни тежкото си обещание. Но Гест се правеше, че не забелязва, вместо това остави лятото да отmine, защото вярваше на Рюнулв, който вероятно бе приел да последва хората на ярла от благодарност за една кожа. Гест поговори с Тород за това, но старецът поклати белите си къдрици и каза, че не знае защо този дивак е тръгнал доброволно, макар че Рюнулв обичал приключенията и не се задържал дълго на едно място. Един Господ знае за какво е създаден този човек. Накрая Тород добави: — Това събиране на войските не е толкова голямо нещастие.

Сякаш Ерик ярл се беше превърнал в желаната алтернатива на непредсказуемия и див род на Красивокосите и щеше да въдвори християнски мир и законност в страната. Мириша като труп, помисли си Гест. Пред очите му летяха гарвани, враждебността на Ингебьорг. Попита кой е бил начело на хората на ярла, но и на това не получи отговор, незнанието и незаинтересоваността на Тород нямаха край.

Много кораби пътуваха между Санди и Шьота в края на това лято. Ярлът беше взел хора също и оттам, но се бе посъветвал със самия главатар. Носеха се слухове, че Ерик се готви за поход към

Англия по молба на датския крал Свен, който му беше девер и стар съюзник срещу крал Олав. Затова Хорек поиска обратно своите хора от Санди. Но не спомена нищо за Гране, така че момчето остана там, където вече се чувстваше като у дома си. Спеше в стаята до тази на Хедин и имаше ранг на управител. Но продължаваше да страни от Ингебьорг и се интересуваше повече от това какво казва Гест, а не какво казват Хедин, майка му и Тород, взети заедно. Гране беше свободна душа, макар и в момента да бе в плен на любовта си към Стайнун, а пътят към нея да минаваше през Гест.

Когато през есента започнаха отново риболова, Гест уреди така, че двамата с Гране да управляват свой собствен кораб, имаха на разположение по четирима избрани роби, всички те бяха израснали в морето и можеха да сътворят чудеса дори при най-тежките условия. Пред входа на фиорда имаше много и коварни островчета, но най-богатите на риба места бяха от другата страна. Един ден ветровете станаха толкова силни, че Гест заповяда да прекъснат лова и да дадат пълен напред.

Навлязоха в архипелага, но Гест внезапно забеляза някакво движение сред пръските пяна отпред, приличаха на птици, корморани до един от островите, но се оказа, че са хора, до тях някакъв кораб от онези с двайсет места или пък кнар, който беше изхвърлен на скалите и балансираше на ръба преди бавно, но сигурно да рухне и да се разбие.

Гест даде с ръка знак на Гране. Той също бе забелязал корабкрушението, легна на управляващото гребло и навлезе във водната му диря по посока на групата мъже, които се опитваха със зъби и нокти да се задържат за камъните и водораслите, някои от тях бяха във водата, други — на острова, устите им бяха отворени като на мъртъвци, но всички звуци заглъхваха и в един момент Гест успяваше да преброи десетина, в следващия — четиринайсет, а накрая само шестима. Той заповяда на робите да вдигнат част от платното и да гребат. Напреднаха няколко дължини срещу вятъра, насочиха лодката право към острова и се отклониха в последната секунда, преди носът да се забие в скалите. Гест бе завладян от същото смразяващо чувство, което го бе превело така сигурно през планините към Хавглам, гледката на разбитата лодка върху зелената трева, гласовете, които се

оказаха детски плач. Той нахлупи шапката си ниско върху очите и извика на Гране:

— Никой от местните не би се приближил до този остров.

Нов порив на вятъра накара Гест да заповяда на робите да хванат греблата и да се насочат към подветрената страна на острова, където останаха да се полюшват сред пяната, докато Гране не ги стигна.

— Кой е предводителят ви? — извика Гест и махна с глава по посока на разпръснатата група, в която вече можеше да преброи единайсет човека, един от тях се изправи на колене и сложи ръце на устата си:

— Аз съм Онунд Стюрсон от Исландия, а тук сме само исландци и хора на ярла. Тръгнали сме за Шьота.

Гест вече го беше познал или нещо вътре в него го беше познало и той извика в отговор, че те са ратаи от стопанството Санди. После даде на Гране знак да докара лодката си по-близо, каза му, че на всяка лодка ще приберат по трима от чужденците, а след това ще се върнат за останалите четирима, като оставят главатаря им последен, какъвто бил обичаят.

Гране се позачуди, но не протестира. А Гест обясни с викове плана на корабокрушенците. Онунд организира хората си, както можа, и ги прати един по един в пяната, успяха да ги качат на лодките, всички бяха засрамени и премръзнали, мълчаха и не бяха способни да помагат с греблата и платната. За щастие обаче духаше страничен вятър и без проблеми се прибраха в Санди, където Хедин стоеше и ги чакаше. Гест го помоли да се върне заедно с Гране и да приберат и останалите, но да оставят главатаря на острова.

— Защото той е изминал дългия път от Исландия, за да се срещне с мен, и няма как да му откажем.

Хедин също се позачуди, но успя да го докара до усмивка и извика на четирима роби да се хващат за греблата. Гест отведе корабокрушенците в стопанството, където Ингебьорг ги посрещна с традиционната гостоприемност и заповяда да им се дадат сухи дрехи и храна, петима имаха рани, които трябваше да се превържат.

Гест я дръпна настрана и каза, че е дошло времето тя да използва мъдростта си, защото това били хората на Онунд Стюрсон, а самият той чакал на острова. Отначало Ингебьорг не разбра за какво става въпрос и се наложи той да повтори и тогава тя сурово се усмихна.

— От миналата пролет отношенията ни охладняха — каза тя.
Гест потвърди.

— Но нещата могат да се променят.

— Заради теб или заради мен трябва да го направя? — попита тя.

— Заради никой от нас — каза Гест рязко. — Помолих те за помощ, чак след като сам се бях погрижил да нямам нужда от нея.

Той заслиза обратно надолу. Но тя му извика да изчака. Гест спря. Тя го догони и застана под него на склона, така че се изравниха по ръст и беше трудно да не се гледат в очите.

— Знаеш за моето положение, нали? — каза тя.

— Да — отвърна Гест с нежелание.

— Знаеш също, че детето е твое и на никого другиго.

— Да.

— Не искам повече синове без бащи — каза тя. — Не искам и бездетни мъже. Направи каквото трябва с този идиот, но внимавай, аз ще се погрижа за хората му.

Гест се учуди от слюнката, която се събираше в ъгълчетата на стиснатата ѝ уста — една жена с кръстче на врата и вятър в косите, която отново бе успяла да намери верния път. Той едновременно харесваше и не харесваше това, но все пак ѝ благодари учтиво и съдържано, както някой странник би благодарил за обилна вечеря, и слезе долу на брега, където не след дълго Хедин и Гране пристигнаха с останалите петима, единият бе така тежко ранен, че животът му висеше на косъм, на борда караха и двама починали.

Гест взе със себе си трима роби, между тях беше и онзи, когото Халбера беше замервала с камъни, той се казваше Егил и след онази случка следваше Гест с предан поглед и неукротима жертвоготовност.

— Вятърът е силен — извика Хедин подире им.

— Вятърът е силен — повтори Гест.

Поддържаха курс покрай брега докато не напреднаха достатъчно много, след това вдигнаха платната и се приближиха към острова, продължиха още малко напред, а Гест застана на носа.

— Не мога да се приближа повече — извика той на самотната фигура, която продължаваше някак си да се крепи на гладките скали.

— Хвърли първо оръжията си в лодката, така ще се пребориш по-лесно с вълните.

Онунд се люлееше в такт с неспирния танц на морето, беше съкрушен и изморен, пусна се плавно във водата и успя да подаде на Гест оръжията си, които той веднага хвърли обратно. Онунд попита що за помощ е това.

— Помощта е достатъчна за един мъртвец — извика Гест и си свали шапката. — Сега ако не се качиш сам в лодката, можеш да си останеш тук.

Онунд се покатери, Гест му каза да започва да гребе, за да се стопли, а самият той седна на управляващото гребло и сложи брадвата си на коленете, онази с рибешката глава.

— Сега трябва да вдигнем платното — извика той на Егил, когато вече се бяха измъкнали от опасното място. — Насочи курса към южния бряг на фиорда.

Едва тогава Онунд го разпозна. Или по-скоро чак тогава бе в състояние да повярва на очите си. Както обикновено беше облечен като богаташ, в бледочервена прокъсана дреха с широк колан и блестяща ножница, която се полюшваше празна до бедрото му. Онунд трепереше от студ, дългата му руса коса беше прилепнала до измъченото лице, няколко капчици кръв се стичаха от една драскотина на врата му. Той бе станал голям, зрял мъж, някога двамата бяха много различни, сега — още повече.

— Не изглежда, че нещата за мен ще се развият по-добре сега, отколкото предния път, когато се срещнахме — каза той, а гласът му напомняше конска кашлица.

— Всичко е както трябва да бъде — отвърна Гест. — Нали сега, когато ти спасих живота, не смяташ да ми се отблагодариш като вземеш моя?

Онунд не каза нищо.

— Гребни — подхвърли Гест. — Иначе ще измръзнеш и ще умреш.

Онунд започна да гребе, макар и платното да бе вдигнато, беше му много трудно, дясната ръка го болеше.

— Няма ли да ми разкажеш новини от Исландия? — попита Гест.

— Не — отвърна Онунд.

— Значи нищо интересно не се е случило. Каж ми тогава откога си в Норвегия?

— От миналото лято.

— Имал си достатъчно време да ме намериш. Кой те насочи къде съм?

Онунд не искаше да отговори, затова Гест го заразпитва за Снори Годи, което беше по-безопасна тема — главатарят бил зает с важно дело за някакъв пожар в южните части на страната, искал да помири двата враждуващи рода.

— Ти искаш ли да се помирим? — попита Гест.

— Не приемам обезщетения за собствения ми баща.

— Баща ти не предлагаше обезщетения за ничии бащи — каза Гест. — Или синове. Ами ако се закълна никога да не се връщам в Исландия и освен това ти дам двойно обезщетение в чисто сребро?

Онунд остави греблата и се хвана за дясното рамо, седеше и се люлееше напред-назад със странно лице.

— Тогава ще кажа, че това е недостойно предложение — изстена той.

После добави:

— Знаех, че Тайтр не те е убил. Те ми разказаха, разказаха ми, че са дали на този дивак пари, за да те убие. Но той се отметнал. Знаех това.

— Кой ти го разказа? — попита Гест.

— Всички — отвърна Онунд. — Ти нямаш приятели. Нито тук, нито в Исландия.

Започваше да се стъмва, когато стигнаха южния бряг, вятърът бе утихнал, но продължаваше да ръмоли дъждец. Гест видя заливче между две скални грамади и насочи лодката към белия пясък, седна и се загледа в треперещия пленник, чудеше се дали да го разпита по-подробно, например за Ослауг и другите му познати, но накрая се отказа, сякаш не искаше да научава твърде много за Онунд и начина му на мислене.

Скочи на брега и изкрещя и на Онунд да стори същото, остави го да върви напред пред него. Вървяха, докато изгубиха от поглед лодката. Тогава Гест заповяда на Онунд да легне по гръб.

— Да не мислиш да ме убиеш така легнал? — попита Онунд.

— Аз съм малък мъж — каза Гест, хвърли последен поглед на опустошеното лице, преди да го удари по главата с тъпото на брадвата, след като се убеди, че е загубил съзнание, го завърза за един камък и се върна при лодката.

— Имаме достатъчно дълбочина — каза той на Егил, който продължаваше да не разбира какво става. — Вдигай платното.

Вече бе настъпила нощ, когато най-сетне видяха Санди, Ингеборг бе напалила огън и сама ги чакаше на кея, прогизнала, измръзнала, но видимо облекчена, че ги вижда.

— Къде е Онунд? — попита тя.

— На южния бряг — отвърна Гест.

— Жив ли е?

— Да, ако сънят не го е убил.

Първо го погледна, после тропна с крак и се развика в присъствието и на робите, че се държал толкова глупаво, че не може да му позволи да остане. Хората на Онунд били разказали, че корабите били общо три и се разделили заради лошото време. Другите два сигурно са успели да се доберат до Хорек.

— Рано или късно ще дойдат и тук!

Гест сви рамене и каза, че тогава няма значение дали е убил Онунд. Щели да му трябват поне три дни да заобиколи фиорда.

— Ако изобщо се осмели да дойде до тук — продължи той. — А мен тогава вече няма да ме има. Ще направим така — каза той и я дръпна настрана — утре сутринта ще ме прогониш по някакъв повод, така че хората му да чуят. Можеш да ми дадеш кораба, с който превозваш желязото, и трима роби, задължително Егил, аз ти обещавам, че те ще се върнат с кораба.

Ингеборг каза, че не я интересуват корабите, стига в стопанството ѝ да останат някакви мъже. След това отново поиска да знае защо не е убил Онунд, да не би Гест да е слаб, страхлив, да не би да е искал някакъв повод да напусне Санди? Да не си е мислел, че с безсмисленото си благородство ще спечели мир?

— Значи можеше да убия Онунд — прекъсна я Гест кисело, — а Тронд Баула не?

Тя не му обърна внимание.

— Защо постъпи така? — извика тя, тотално загубила самообладание.

Гест сведе поглед и каза истината:

— Не знам.

После добави:

— За да си отмъстя.

— Може би е така — каза тя и разклати глава, така че косата ѝ я заудря по лицето като мокра трева. — Но си го направил най-вече заради нас. Бог те е научил така.

— Винаги стигаме до едно и също, нали? — каза Гест донякъде облекчен, че е намерил нещо, което да ги помири; сега тя носеше неговата плът и кръв в себе си. Зави му се свят само от мисълта за слабостта и зависимостта, които любовта носи със себе си. Чудеше се дали Онунд някога ще разбере, че всичко това му е спасило живота. Все пак приличаше и на отмъщение, защото в студения дъжд на другия бряг на фиорда сега щеше да се събуди един унижен мъж, без чест и достойнство, който не е спрян в отмъщението си, а по-скоро завладян от него.

През онази нощ Гест легна в колибата при Гране. Но щом момчето заспа, Ингебьорг го извика навън. Беше си облякла сухи дрехи и на Гест още веднъж му се стори, че се е променила, беше напрегната, безмилостна и тържествена, но и несигурна като дете, крехка, макар че устните ѝ не бяха така закръглени, както му се искаше. Тя попита дали Гране спи.

— Да — отвърна Гест. — Можеш да ми кажеш това, за което си дошла.

Тя му подаде една кожена кесия, разказа, че има роднини на юг в страната, чичо ѝ, който живеел на западния бряг на езерото Мьорс в областта Рингерике. Той се казвал Инголь Йорнолвсон.

— Той ще се погрижи за теб. Ако откаже, му покажи пръстена.

Гест отвори кесията и видя вътре златен пръстен и доста сребро.

Благодари и каза, че приема пръстена, но не и среброто.

— Ако не вземеш парите, няма да получиш и пръстена.

Ингебьорг каза това с тон, който подсказваше, че търпението ѝ е на привършване.

Гест благодари отново и каза, че в такъв случай взима всичко. После добави, че вече иска да спи. Ингебьорг се замисли и го погледна, обви ръце около гърдите си, после ги отпусна и ги остави да се люлеят покрай тялото ѝ като две изгубени махала.

Гест събуди Гране.

— Помниш ли обещанието, което ми даде през пролетта? — попита той.

Гране кимна.

— Вече няма нужда да го спазваш. Ако не греша, Аре е жив и здрав. Затова, когато аз утре замина, ти ще останеш тук в стопанството и ще се грижиш за Стайнун и Халбера и за детето, което Ингебьорг носи, защото аз съм неговият баща и го дължиш на брат си.

— Това са големи новини — каза Гране. — Но ти къде ще идеш?

— Хедин и хората му ще ме качат утре сутринта на един от корабите на Ингебьорг. Те ще кажат пред чужденците, че досега не са знаели какъв съм всъщност и че ще ме предадат на ярла. Но Ингебьорг ще скрие оръжията ми на борда и ще съм свободен веднага, щом се скрием от погледите ви. После ще си търся ново място да живея. Погрижи се Халбера и Стайнун да не са наблизно, когато тръгваме, разкажи им, че съм в безопасност, но не и преди хората на Онунд да са заминали, защото те ще следят внимателно реакциите им. Можеш ли да ми обещаеш всичко това?

Гране каза, че няма да е трудно. После добави:

— Не заради това обещание ми разказа плана си, нали?

— Не — каза Гест. — Причината е, че можеше да ти хрумне да нападнеш Хедин, ако наистина вярваше, че ще ме предаде на ярла. Сега трябва да внимаваш никой друг да не го стори, защото никой не знае този план, освен Ингебьорг и Егил.

Гране се усмихна.

— Добре, че Рюнулв не е тук — каза той.

— Да — отвърна Гест. — Сега трябва да спим.

Хедин и хората му дойдоха призори и извикаха Гест навън. Той вече ги чакаше готов. Дъждът продължаваше да залива планините. Хедин каза тържествено с широка усмивка, че има заповед да го окове и да го прати в Нидарос. Гест каза, че може да прави каквото иска.

Отведоха го при кораба и го завързаха за кърмата. На мястото бяха двама от хората на Онунд, както и почти всички от стопанството. Отпред бе застанал Гране с брадва в едната ръка и копие в другата, сякаш се готвеше да усмирява протестите. Ингебьорг я нямаше. Но Тород бутна Гране и се качи на борда, седна до Гест и го потупа по коляното, държеше се като негов приятел и наставник.

— Ингебьорг каза, че не си убил Онунд — каза той тихо. — Толкова могъщи ли са враговете ти в Исландия?

— Да — отвърна Гест. — Той също шептеше. — Ако в нашата страна имаше ярдове и крале, Снори Годи щеше да е ярл в Ладе. Докато Онунд продължава да ме търси, Снори ще остави близките ми на мира, както в Исландия, така и тук.

Тород се замисли.

— Добра причина — каза той и млъкна.

— Ти защо дойде? — попита го Гест.

— Защото не те познавам — отвърна старецът. — И защото не знаех дали мога да ти имам доверие. И сега ще го оставиш така по петите си завинаги?

— Колкото време е нужно.

— Освен ако някой друг не го убие — измърмори старецът и стана, потупа го безразлично по рамото и слезе на брега. Гест го проследи с поглед. Никъде не виждаше момичетата.

— На добър път, исландце — извика Гране и Хедин заповяда на робите да се качат в лодката и да се приготвят, бяха същите трима мъже, които спасиха Онунд от острова, всички те носеха оръжия. Хедин стоеше и се взираше в дъските на кея. Гест му извика:

— Не бъди толкова мрачен, Хедин, нали ще получиш Хавглам като награда за този подвиг.

Хедин го погледна и му каза да си затваря устата.

— Защо? — каза Гест. — Бог ще те възнагради, Бог и никой друг.

Егил и другите роби гребяха, докато не излязоха от фиорда, после вдигнаха платната. Последното, което Гест видя от Санди беше къщата, в която бе живял през първите си дни там. И ето че отново се сети за онази сутрин, когато седяха с Тайтр и гледаха долините на Боргарфиорд и когато мислеше, че щеше да е достатъчно да пресече морето, за да започне наново в един друг свят. Надеждата бе слаба и се бе породила отдавна, затова сега тази мисъл го напусна бързо, беше му студено и чувството на глад се завръщаше.

[1] Дворецът на бог Один или олицетворението на Рая в скандинавската митология, и който отиват само душите на доблестните воители, паднали в битка. — Б.пр. ↑

[2] Карелия. — Б.пр. ↑

[3] Пушица (памукова трева) — многогодишно тревисто, туфесто растение, след прецъфтяване образува пухкава бяла топка, подобна на памук. — Б.ел.к. ↑

[4] Рим. — Б.пр. ↑

ЧАСТ II

ОТМЪЩЕНИЕ

През цялото им пътуване на юг времето беше лошо, трябваша им четири дни и три нощи, за да стигнат вечерта до нос Агденес — имаше силна буря и се принудиха да потърсят убежище в един малък залив, близо до мястото, където Гест и Хелге бяха хвърлили котва преди почти три години. Каза, че могат да опънат палатките и да спят. На следващата сутрин реши, че робите трябва да го оставят тук и да се върнат на север.

Раздаде им част от среброто, което му беше дала Ингебьорг, като всички получиха по равно и след това им каза, че могат да отиват, където си искат, свободни са. Егил го погледна накриво.

— Можехме да си тръгнем с много повече сребро от това, ако го бяхме сторили, докато седеше окован в лодката — каза той. — И къде да отидем?

Гест наклони глава и го погледна с безизразно лице. Егил сведе поглед.

— Нека Ран^[1] опъва платната ти — каза Гест. Той стоеше на брега и ги гледаше, докато излязоха на открито и вдигнаха платната. После метна на гръб торбата си и тръгна на изток. Ето че още веднъж беше на път. И сега избягваше стопанствата и имаше намерение да стигне незабелязано до Оркдал и оттам да тръгне по главния път на юг, преди зимата да е сковала земята.

Но стъпките му бяха тежки, ставаше му все по-трудно и накрая едва се влачеше. Два дни по-късно се намираше в горите над стопанството на Айнар Айндридасон, а нямаше намерение да отива там. Обзе го съмнение. В Йорва беше оставил Ослауг да се погрижи за обзетия от желанието да си отмъсти Онунд. В Санди нещата бяха поверени на Ингебьорг и децата, а самият той всеки път бягаше, следваха го по петите, нямаше значение дали е убил или не. Ето че сега се беше озовал в някаква гора наскоро Норвегия. Сети се за Тайтр и неговото кредо, че човек губи пътя си, когато има мъгла, защото се опитва да избегне точно това и вероятно е по-добре да седи на едно място.

Гест седна.

Колибата, в която спаха предния път, беше затворена и той се подслони в гората. Започна да замръзва, дълбоко, взираше се в гъстата тъмна борова гора и в червената есенна луна, докато студът се впиваше в гърба му, а ножът изгаряше ръката му. Гест чакаше нещо, полюшваше се като кораб в бурно море, заливан от вълните. Изведнъж чу шум, някакви удари на брадва, подскочи, но не видя никого, грееше слънце и нямаше вятър. Денят бе потопил гората в жълта ефирна светлина. На склона точно отсреща група роби събираха дърва, бяха поне двайсет на брой. Някои от тях поваляха дърветата, други водеха конете и теглеха трупите, гласовете им отекваха в прозрачния въздух и го караха да се чувства като у дома си, но студът в гърба му не изчезна и не беше ясно защо не слезе при тях и не се представи с всичките си въпроси за верния път?

Не, Гест не помръдна. Остана да лежи докато вечерта не видя самия главатар Айнар Айндридасон да излиза от главната къща и да оседлава един черен жребец. След малко вратата се отвори още веднъж и едно малко момче изтича навън. Айнар го качи на коня и ги поведе към гората, говореха си за нещо и се смееха. Това беше същото момченце, което си играеше до краката му в голямата зала в деня, когато Гест и Тайтр пристигнаха. Поиска да препречи пътя им, но Айнар вече беше спрял.

— Нека мъжът, който се крие зад храсталака там, да излезе и да каже кой е. Иначе ще заповядам да го хванат и да го убият.

Гест чу шумове зад себе си и видя четирима ратаи да стоят и да го гледат. Той излезе и коленичи пред главатаря.

— Аз не съм Бог — каза Айнар рязко и го изправи на крака. — Но кой си ти?

Гест обясни, че е идвал преди три години заедно с Тайтр и Айстайн Айдисон. Айнар отвърна, че никога не го е виждал и понечи да продължи пътя си. Гест се съгласи, а в главата му беше започнал да се оформя нещо като план — не му трябвало много — помощ, подслон за няколко дни и малко храна, освен това искал да разбере дали в града има други исландци и дали Айстайн продължава да е на страната на ярла.

Айнар отметна глава и се засмя.

Едва сега Гест забеляза, че слепочиято на детенцето е неестествено вдлъбнато и че едното му око е сляпо. Хрумна му да каже, че положението му не е много по-добро от това на момченцето върху коня.

— Ако при теб нещата са така добре като при моя Ялте, значи нямаш нужда от помощ.

Айнар продължи, спря да каже нещо на един от мъжете, който кимна и тръгна към Гест, а Айнар продължи нагоре по склона, докато не изчезна. Гест свали всичките си оръжия и ги остави на земята. Мъжът му каза да си ги прибере.

— Айнар каза, че не може да направи нищо за теб. Но колибата, в която си спал предния път, ще е отворена тази нощ и утре. Бъди внимателен, отколкото си бил досега.

Гест наведе глава.

— Айнар казва, че Айслайн е отплувал за Исландия, но можеш да потърсиш Ране Тордсон от Скагафиорд. Той също е съюзник на ярла, но е и приятел на Айслайн и ще ти помогне.

Гест се добра до колибата и вече бе разбрал, че няма да премине планините, а ще намери Аре и ще го върне в Санди, това беше единственото, което имаше смисъл в мъглата, за Аре, също и за Стайнун, Халбера и за самия него. Освен това Санди беше последното място, на което Онунд би го търсил сега. Но дали Ингеборг ще приеме спокойно новината за завръщането на Аре? Или пък да се върне в Исландия? Той извика образите на хората, които му бяха помогнали и не бяха получили в замяна нищо, освен разруха и опасност. Освен това имаше нещо, което правеше всичко още по-сложно — Тайтр беше спасил живота му и Ингеборг се беше влюбила в него, това бяха хора, които го харесваха заради това, което беше всъщност, а той не ги разбираше, защото когато изобщо се замисляше върху себе си, не се възприемаше като добър човек, поне според разбиранията на отец Кнут. Напоследък го правеше по-често и това го объркваше. Кой си ти? — беше попитал баща му и сега това приличаше на страх.

Внезапно се появи робът, промъкна се до колибата, беше станало полунощ. Същият роб с ключовете и същия хубав хляб и пушена риба.

Сега обаче не изглеждаше изплашен, спокойно седна на прага, за да гледа как Гест се храни. Гест го попита дали иска нещо. Той поклати глава и се усмихна.

— Как се казваш? — попита той.

— Те мен гост нарича.

Гест потрепна.

— Искаш да кажеш, че си чужденец по тези места?

Робът се засмя и поклати глава.

— Искаш да кажеш, че имаш и друго име? — попита Гест отново, а робът отново се засмя и поклати глава, сякаш за да го окуражи да продължи да опитва.

— Знаеш ли кой съм? — каза Гест.

Мъжът кимна.

— Можеш ли да ми обясниш какво ще прави ярлът с всички тези кораби, събрани във фиорда, макар че зимата вече приближава?

— Не. Ти знаеш.

— Как така?

— Ти знаеш. Война.

Гест го погледна раздразнено и понечи да поиска по-подробно обяснение, но мъжът скочи и избяга, стоеше и отдалеч го гледаше изплашено.

— Ти пратеник! — извика той.

— Какъв пратеник? — каза Гест и също скочи ядосан на крака.

Робът отстъпи още няколко крачки, но спря веднага, щом Гест го стори. Гест поклати глава и се опита да се усмихне.

— Мога ли да спя тази нощ в безопасност тук? — попита той и му протегна купата от храната.

— Спиш в безопасност. Спиш добре. Ти пратеник — повтори робът, сграбчи купата и се затича надолу сякаш преследван от зъл дух.

Гест спеше. Спеше дълбоко и непробудно под червената луна, която напомняше на Бог. До него седеше отец Кнут и мърмореше през стиснати зъби: — *Filius meus estu, ego hodie genui te*; Ти си мой син, днес аз те създадох. Това са Божиите думи, произнесени в деня, в

който той извежда Исус от горящия ад. Аз не бих използвал същите думи, но ти все пак ги разбираш, нали? — Не — казва Гест. — Аз не съм някой от твоите грешници! И той изпита огромна радост от това да хвърли тези високомерни думи в лицето на настоящия свещеник. Всичко е зелено и червено, но изведнъж цветовете изчезват, в една страна към небето се издига сокол, който прелита над морето с писмо в човката си — Кнут наричаше вярата топъл южен вятър, това е гласът на Исус и неговото писмо. Когато отвори очи, Гест се чувстваше сит, силен и отпочинал.

Ето, че взима оръжията си и тръгва. Върви в правилната посока към брода при Гаула, където среща трима руски търговци с тежко натоварени коне, единият от тях говори северния език и обяснява, че искат да продадат в града кожата и малца и след това да си намерят място на някой търговски кораб, който преди зимата да отплава за Дания.

Гест влиза заедно с тях в Нидарос.

Но още преди да бяха напълно обгърнати от киселата миризма на града, групата беше погълната от една шумна тълпа, хората се бяха скупчили в тъжния сив есенен дъжд около две жени, които изглежда се биеха на живот и смърт — едната лежеше по гръб в калта, другата седеше върху нея и я удряше с една кокошка, така че наоколо хвърчеше перушина.

— Убий я — крещеше тълпата. — Убий я.

Гест гледеше учудено. Той познаваше тези жени от кръчмата, в която хората на ярла обикновено пиеха бира. По-младата беше доста мила и ѝ се плащаше за това. По-възрастната, тази, която размахваше осакатената кокошка, беше известна с церащите си ръце, с магиите си и дълбокото познание на човешката природа. Освен това беше християнка.

По едно време Гест забеляза шест фигури, възседнали могъщи коне от земите на венедите^[2], те се открояваха на фона на тази картина — бяха ярлът и петима от хората му. Гест тъкмо се канеше да изрита кокошката от ръката на жената, която я размахваше, когато този, който беше начело на групата на ярла, изправи коня си на задните крака, извади меч си и се насочи право към тълпата. Той беше образ, който успяваше да всее страх. Носеше железен шлем и сребърна броня под жълтата си кожена дреха. Размахваше оръжието си, удряше хората с

плоската му част, така че те се разликах наляво и надясно като изплашени овце, сграбчи жената с кокошката за косата и я повлече със себе си по улицата, после я захвърли в една локва и извика към тълпата:

— Жената е Божие създание.

По-възрастната скочи отново и го нападна с диви крясъци, без да изпуска осакатената кокошка, за голям ужас на множеството. Ездачът обърна бунтуващия се жребец, наведе се светкавично и я спря със силен удар по лицето. После ги погледна, местеше поглед от едната на другата и им заповяда да се връщат на работа — веднага.

— Или пък се прибирайте в жалките си колиби. Защото зрелището свърши, а ярлът е забранил събиранията в града и вие го знаете. Марш! Марш! Марш!

Без да дочака хората да се успокоят, той се върна спокойно при ярла, който кимна и се усмихна вяло, обърна се и си тръгна заедно със свитата.

Гест беше забелязал един кръст на щита на ярла от Ладе, Ерик, който се беше покръстил в Дания, но който продължаваше да дава свобода на Один и Тор тук, в Трондхайм, в собствения си замък. Ярлът, който с това представление беше дал поредния пример за това, от което разбираше по-добре от всеки друг — как се убеждава със сила.

Но Гест беше успял също да разпознае двама мъже от свитата му, единият беше Ейолв Додаскалд от долината Сварфадардал в Северна Исландия, скалдът, който беше сътворил Бандадрапа^[3]. Другият беше единственият в цялата свита, който не носеше оръжия. Той също като ярла беше гологлав, беше седял неподвижно по време на цялата случка, приведен, можеш да го сбъркаш с някой скромнен гост или послушен слуга, ако не беше ръстът му — това беше Рюнулв.

Гест се сбoguва с руските търговци и продължи към самия нос. Вече се беше стъмнило, но когато слезе да пресече реката, видя, че от Църквата на Олав бяха останали само няколко овъглени подпори, които стърчаха от калната земя. Сред руините наоколо се въргаляха дъски, парцали, мокра слама и остатъци от храна, като на сметище.

Гест продължи пътя си по реката и видя, че църквата на отец Кнут продължаваше да стои, не само че не беше повредена, но и

стената, която Гест беше започнал, беше довършена и боядисана, имаше и нова врата с дърворезба, а над нея се издигаше малка съвсем завършена кула, увенчана с черен, дървен кръст.

Той отиде до конюшната, но трябваше да почука няколко пъти, преди да му отговори някакъв мъжки глас, в който Гест разпозна коняря. Представи му се като приятел на Ейолв Додаскалд, който е дошъл при отец Кнут за съвет. Беше нахлупил шапката си над очите, а и отникъде до тях не стигаше светлина.

Гласът го помоли да изчака, след време се появи отново, за да му каже, че отецът ще се срещне с него зад църквата. Гест го видя веднага щом зави зад ъгъла — Кнут стоеше навън готов, с къс меч в ръка и шапка на главата, като монах.

— Малкият исландски неверник — каза той, едновременно облекчен и разочарован, след това го поздрави със саркастично кимване и върна меч в ножницата.

— Вече не — отвърна Гест. — Дойдох да се покръстя.

Киселата усмивка изчезна.

— Не е вярно. Дошъл си, защото искаш да те скрия пак, или за да продължиш кървавото си отмъщение. И сигурно все така ще молиш хората за помощ през целия си живот на тази земя и...

— Приех вярата — настоя Гест — и сега искам да ме кръстиш и да остана тук при теб, докато намеря начин да се върна в Исландия.

Кнут сякаш поомекна, но ръцете му шареха както обикновено и постоянно нервно се оглеждаше в гъстия мрак. После дръпна Гест в конюшната и заяви тържествено, че може да остане там засега, а той щял да направи нов опит да го спечели за новата вяра и да види дали нещо ще излезе от това кръщение.

— А защо твоята църква е непокътната? — Гест го прекъсна, преди да е започнал с укорите си. — А Църквата на св. Клеменс, построена от крал Олав е в руини?

— Селяните — дойде отговорът. — Те дойдоха една нощ и пребиха Осгайр и монасите, изгориха и църквата, и конюшната, и лодката и прогониха всички от града. Това се случи по Великден, оттогава съм сам...

— Ти не отговори на въпроса ми — каза Гест.

Кнут изстена и се престори, че не е чул. След това изпадна в дива ярост, затропа с крак и изсъска на Гест да си затваря устата,

нещата се развивали по същия начин като предния път, човек никъде не можел да намери сигурност.

Гест гледаше неразбиращо, изведнъж чу тропот на копита някъде там вътре, ако се съдеше по звука, конете бяха много, на перилата бяха праметнати две скъпи седла със съдове за сол, имаше сено в изобилие, а до едната стена имаше лавици, пълни с нови бъчвички, вероятно бира и храна.

— При теб е добре, а? — каза той неуверено. — От къде на къде можеш да...

— Не е никак добре! — прекъсна го отецът разпалено. — Просто Гида Свайнсдатер идва тук от време на време, тя е жената на ярла, дъщеря на датския крал и освен това благочестива християнка, обича да говори за вярата със своя сънародник...

— Значи такава е работата.

— Да — отвърна отец Кнут примирено. — Понякога води със себе си и сина си Хокун, той сигурно ще е следващия ярл след Ерик, няма край. Така че правя, каквото мога, за да му влея в главата Божиите слова, но без особена полза, занимават го само жените, дрехите и старите разкази за баща му... От време на време и Берлиот е с тях, сестрата на ярла, която е женена за Айнар от Оркдал, чувал ли си за него?... Берлиот също обича да разговаря за вярата. Вероятно всичко това е причината още да съм сред живите, защото иначе не съм храбрец. А ти защо се върна? И къде беше през тези години?

— Както казах, тук съм, за да ме кръстиш. Но сега съм гладен.

— Да, да, естествено използвате ни, както си искате.

Кнут го помоли да изчака до стълбите, докато донесе храна, а когато се върна, кимна по посока на таванската стаичка и му направи знак да мълчи, защото старият Гюдлайв продължаваше да лежи там в ноктите на смъртта и имаше нужда от покой, макар че отново бълнуваше.

— Ето че отново се стягат за война — каза Кнут разсеяно, докато Гест се занимаваше с храната. — Ярлът естествено вярва, че ще завладее цяла Англия заедно с владенията на тъста си, моят крал! Идват и ми разказват всичко това, на мен, който не искам да знам каквото и да било...

— Последната нощ ти дойде при мен с тези думи — каза Гест с насмешка. — *Films meus est. Ego hodie genui te.* Затова се върнах. Също ме попита дали знам какво означават — това са думите, които Бог отправя към сина си, когато го спасява от ада...

Отец Кнут бе потресен.

— Значи не си забравил всичко, на което те учих? Дори да го преиначаваш, никога не съм мислел, че...

— Помня и молитвите — продължи Гест. — *Orare idem est quod dicere.*^[4]

Гест започна псалтира и накара Кнут да започне да се поклаща одухотворено и да следва ритъма му.

Той беше вече стар, състарил се бе с много години от последния път, когато се видяха, беше блед, късата му коса беше преждевременно посивяла, изглеждаше изгубен, но някак духовен и от него постоянно струеше загадъчна сила. Сега се прекръсти, въздишайки в такт с движенията на ръката си.

Но внезапно изпадна в нов гневен пристъп.

— Защо тогава ми сервира тази лъжа, че искаш да се върнеш в Исландия?

Гест го погледна смаяно и измърмори, че не познава друга страна, а не може да остане тук, в Норвегия. Но не се чувстваше удобно от този ясен поглед, затова започна да дъвче внимателно, сякаш беше забелязал някакъв капан, но не можеше да устои на яденето.

Отец Кнут искаше да знае всичко за преживяванията му в Хологаланд, седеше на една бала сено, докато Гест говореше. Гест премълча някои неща, но като цяло разказа, както си беше, за убийството на Тронд Баула и за заминаването на Аре. Нещата се връзваха, още повече, след като беше видял в града Рюнулв по-рано същата вечер. Лицето на свещеника грееше от любопитство и доверие, той имаше повече лица от самия Бог. С характерното премлясане, което използваше, когато трябваше да вкара в правия път някой еретик, Кнут каза:

— Айстайн ми е разказвал за тази Ингебьорг, така че ме учудва фактът, че си я изоставил, нищо че Онунд те е намерил там. Също ми е много чудно защо си зарязал тези деца, които Бог сам е поверил в ръцете ти. Не мога да си намеря друго обяснение, освен че отново ме лъжеш и че си дошъл тук със съвсем други намерения.

Гест отвърна, че отецът може да мисли, каквото си иска, той трябвало да спи. И решението, което го беше довело в Нидарос, а не на юг през планините, беше толкова неясно, колкото и онази вечер, когато слезе в Оркдал, като мъгла.

След няколко дни Кнут напусна града, за да произнесе заупокойна меса на едно погребение в църквата на главатаря от Медалхюс, това беше единствената църква в един гъсто населен район, така че отецът си беше издействал трима мъже ескорт.

През първите дни Гест беше излизал единствено, за да си приказва с един лодкар от Айр. Иначе седеше мирен, през повечето време в леглото, и мисълта, че е изоставил Ингебьорг го гнетеше и измъчваше. И Стайнун и Халбера. Празнината от тях на кея, когато заминаваше. За такива работи си мислеше, докато лежеше денем и нощем до Гюдлайв, който сърбаше рядката каша и говореше с непонятни изречения и не можеше сам да сгъне схванатите си ръце. Беше минало времето, когато Гюдлайв бе свързан едновременно с небето и земята. Хората в града бяха изгубили всякакъв интерес към него, а на Гест му се струваше, че долавя нетърпеливи нотки на недоволство в латинския на отец Кнут, сякаш не само душата, но и вонящото тяло на стареца най-накрая трябваше да се пренесат в отвъдното.

Сега Гест намери някакви дрехи от тези на коняря и отиде в града. От лодкаря бе научил, че Ране Тородсон е на котва в пристанището, това беше исландецът, за когото Айнар от Оркдал беше казал, че може да знае нещо за Аре. Гест взе една лодка и тръгна. Но Ране знаеше само, че начело на хората на ярла в Хологаланд е бил Семунд Халфредсон. Ако Гест се върнел след няколко дни, той щял да разпита хората в града.

Гест се промъкна обратно в конюшната, провери дали свещеникът не се е върнал междуременно и продължи надолу към реката, пресече я с лодката на Кнут и извървя дългия път до Ладе, където разпита скитниците и просяците, които се събираха около седалището на ярла, очаквайки да получат трошите от трапезата на

властта. В гората на изток от мястото се бе образувал цял лагер, жени и деца, разорени търговци, окаяни старци и осакатени воители, които денем и нощем ридаеха около огньовете.

Гест подкупи една от жените, които работеха в кухнята. Не успя да измъкне от нея нищо за Аре, но тя все пак бе чувала за някой си Рюнулв, който живеел в една от къщите на свитата заедно с осем други мъже. Това може би означаваше, че е под наблюдение, при всички случаи той не носел оръжия и никога не бил забелязван сам.

Гест влезе в селището на ярла под прикритието на нощта и се вмъкна в къщата през новопостроената тоалетна, намери приятеля си да спи във вътрешността на стаята и го разтресе, без да събуди някого от останалите. Рюнулв се разкашля, примига няколко пъти и лицето му светна, като на дете, но бързо охладня, заклати енергично глава, когато Гест поиска да излязат навън и се опита да го прогони, размахвайки огромните си ръце. Гест обясни със знаци, че ще вдигне шум, ако не го последва. Рюнулв се измъкна от спалнята с нежелание и го задърпа надолу към брега.

Гест поиска да знае защо досега не бил избягал, при положение, че било толкова лесно да се влезе или излезе от селището. Рюнулв седна на един камък, хвана една пръчка, нарисува с нея един кръг в пясъка и я постави в средата, след което допря един пръст до гърдите си в знак, че нещо вътрешно го спира. После нарисува лодка и погледна Гест въпросително.

— Не — каза Гест. — Дойдох сам, без лодка. Но къде е Аре?

Рюнулв му хвърли спокоен, безизражен поглед. След това го премести към черната водна повърхност и наклони глава. Гест преглътна мъчително.

— Кой беше? — попита той.

Рюнулв поклати глава вече с изражение на човек, който се лута из безсилната неопределеност. Гест заяви, че не му вярва. Рюнулв повтори жестовете си, но не успя да им придаде повече достоверност, отново сграбчи пръчката и нарисува две фигури една до друга, две дребни човечета, които Гест прие за неговите синове, а лицето придоби отново въпросителното изражение.

— Добре са — каза Гест. — Торгюна също. Но кажи, ти не можеше ли да направиш нещо?

Рюнулв поклати глава.

— Защо тогава ярлът те наблюдава, няма ли ти доверие?

Рюнулв се усмихна и се заклати напред-назад.

— Страх го е, че ще отмъстиш за Аре, така ли?

Рюнулв отново поклати глава, този път по-рязко и посочи двете фигури в пясъка.

— Страх го е, че ще избягаш вкъщи?

Рюнулв кимна.

— Защо тогава наистина не го направиш?

Рюнулв сложи дясната си ръка на сърцето, за да покаже, че е дал обещание.

— Но той въпреки всичко ти няма доверие, нали? — заяде се Гест, а Рюнулв доби тъжен и объркан вид. — Аз не разбирам какво става. Да не би да искаш да заминеш за Англия?

Рюнулв грейна и надраска няколко дребни кръгчета в пясъка — това беше неговият знак за богатство, сви юмрук и го вдигна пред лицето на Гест, после бавно го разтвори, за да покаже колко е празен, и накрая се удари в гърдите.

— Богатство и чест — каза Гест, грабна пръчката, нарисува набързо една лодка и брутално я прободде с пръчката, после стана и тръгна нагоре по склона.

Рюнулв скочи и го настигна.

— Ами Бог? — попита Гест остро и се обърна.

Рюнулв се стресна, но сви рамене и безразлично се прекръсти няколко пъти, изглежда повече за успокоението на Гест, а не на Бог.

Гест продължи мълчаливо да върви, мина покрай лагера на просяците и влезе в гората. Рюнулв го следваше. Гест отново спря.

— Няма ли да се връщаш? — попита той.

Рюнулв го погледна отчаяно. Гест тръгна нататък. Рюнулв също. На средата на пътя към река Ниделв, Гест спря за последен път, беше започнало да вали, той мръзнеше като куче и не можеше да стои на едно място.

— Рюнулв, чуй, ти трябва да се върнеш.

Този път големият мъж изобщо не реагира, просто все така следваше Гест на три стъпки разстояние. Щом стигнаха до реката, Рюнулв се качи в лодката и седна на греблата. Гест вече не правеше никакви опити да го спре, само клекна на кърмата и кимна нещастно по посока на кея на другия бряг.

— Аре е мъртъв — каза той.

Рюнулв лекичко кимна, извърна глава и насочи лодката към кея.

— Знаех си — промълви Гест и показа как трябва да се върже лодката. — Така и не му стигна времето да стане силен.

Но ето че в конюшната ги чакаше отец Кнут. Той скочи и както обикновено направи на Гест знак да мълчи. После обаче видя Рюнулв и ужасен отстъпи няколко крачки.

— Кой е това? И той ли ще живее тук?

Рюнулв издаде онзи рев, който плашеше и орлите в Свитъод. Кнут изстена и хвана Гест за ръката. Гест му каза да се успокои, отиде и донесе няколко чула и накара Кнут да се качи преди тях по стълбата.

Гест веднага си легна, зави се догоре с кожата и затвори очи, но треперенето не искаше да престане. Отец Кнут седна до него, провери да не би да умира и после каза, че Гест е нарушил обещанието си да не излиза. Гест му разказа къде е бил, че е измолил от Ране да го откара до Исландия, така че в душата на оца отново да настъпи мир.

Но Кнут не се успокои и каза, че това е лош знак.

— Кое е лош знак? — раздражни се Гест.

— Не знам.

Свещеникът хвърли нервен поглед към най-тъмното ъгълче на стаята, където Рюнулв се мъчеше да се настани удобно сред купчината одеяла. Тогава Гест бавно, но сигурно започна да разказва притчата за Йосиф и неговите братя с напевния тон на отец Кнут, а за заключение каза, че само този, който е верен на семейството и приятелите си, може да следва стъпките на Бог и да се радва на неговата благословия. Кнут мисли дълго, по-скоро изплашен, отколкото развълнуван, преди да каже:

— На това никога не съм те учил.

— Но аз го разбрах от други неща, които си ми казвал — обясни Гест. — Този, който е предал собствения си брат, е изгубен завинаги.

— Не завинаги — каза отец Кнут бързо. — За всичко има прошка.

— Не за всички.

— Какво искаш да кажеш? И защо изобщо говорим за това?

Но очите на Гест бяха вече затворени. Той вече не трепереше и тялото му започна да се отпуска, вече можеше да види прозорчето на тавана, окото на нощта. Настъпваше нов сив ден, а от вътрешността на таванската стаичка долиташе дрезгавото хъркане на Рюнулв, редувано с лекото дишане на Гюдлайв.

— Ти си мой брат — каза отец Кнут внезапно. — Въпреки това не мога да ти се доверя, защо?

— Защото си мъдър човек — отвърна Гест. — И защото си бил роб на ярла толкова дълго, че вече не различаваш добро от зло, а и те е страх за живота ти, точно така, както и мен.

Кнут стана рязко и каза, че никога не е срещал мъж като Гест, толкова неспокоен и непредсказуем характер, но все пак бил съгласен да го причасти, веднага щом Гест поиска — това била може би единствената му надежда.

Но и това изказване звучеше повече като задавена молитва и Гест най-накрая си призна, че бе дошъл в Нидарос, за да намери Аре и да го върне в Санди.

Не можеше да види изражението на Кнут, но долови, че гласът му бе станал по-дълбок и унесен, когато промърмори, че с действията си Гест вероятно ще изложи на опасност и себе си, и него, и църквата...

— ... а защо ми разказа това?

— Защото съм сигурен, че дори и сега няма да ме прогониш — отвърна Гест. — И защото не искам да престъпвам обещанието си да не излизам, а скоро трябва отново да го сторя, за да се срещна с Ране.

Кнут стана.

— Бог да те благослови, синко. Бог да благослови всички нас.

Гест се събуди, защото Рюнулв седеше до леглото му и тихичко бръмчеше. Беше събрал дланите си като паничка и бе допрял отрязания си език до нокътя на палеца, за да покаже колко е гладен. Дъждовният ден вече преваляваше от окото на тавана и Гест разбра, че великанът трябва да е седял така дълго време.

Той стана, слезе по стълбата и намери коняря, който му обясни, че отец Кнут бил тръгнал нанякъде с два коня. Нахраниха се. Рюнулв даде на Гест да разбере, че иска някакви оръжия. Гест поклати глава.

Рюнулв повтори желанието си и Гест му метна един къс меч, който той погледна намръщено и накрая го захвърли. Гест се засмя и отиде в склада на отец Кнут, където намери нещо, което приличаше на предмет за украса с извита дръжка, с обсипано с камъни топче в края, черни, червени и яркозелени камъни. Ножницата беше от светла кожа, общита със сребро и украсена със сребърни копчета. Рюнулв прекара пръст по тъпото острие и направи недоволна физиономия. Гест му показа как да го наточи.

— Но не трябва ли да се върнеш в Ладе?

Рюнулв проверяваше дали острието е достатъчно остро и не отговори, Гест каза, че на другия ден ще е вече твърде късно.

— Мога ли да разчитам на Тород? — попита той изведнъж. Рюнулв закима усилено. — Зная, че ти му имаш доверие — продължи Гест, — но мога ли аз да му се доверя?

Рюнулв отново кимна.

— Мога ли тогава да вярвам на Хедин?

Рюнулв се замисли, но кимна още веднъж, този път не толкова убедително.

— Аз съм чужд човек в Санди. Ще ми бъде ли Тород така верен, както е към Ингеборг?

Рюнулв се ядоса и посочи с пръст задника си, това беше знак, който съвсем недвусмислено показваше, че Гест говори глупости и трябва да спре.

Отправиха се нагоре към града, но не по пътя, а пресякоха нивите и по различни пътеки стигнаха до Айр. Там намериха лодка. Рюнулв загреба към пристанището. Завързаха лодката за въжето откъм кърмата на кораба на Ране и затропаха по борда, докато самият капитан не се приближи до релинга и не погледна надолу, очевидно му стана неприятно, че вижда Гест отново, а и с някакъв непознат.

— Този мъж съм го виждал и преди — каза той за Рюнулв, когато и тримата вече стояха на палубата. — Той е от хората на ярла.

— Всички сме хора на ярла — отвърна Гест.

Ране беше огромен мъж, но с лека стъпка, с черна рошава коса и брада, която стигаше чак до мрежата от ситни бръчици около очите му. Двете малки очи приличаха на перли в черно море и му придаваха

бодър, почти смешен вид. Сега той хвана Гест подмишниците и го качи на една бъчва със сол.

— Мъжът, когото търсиш, е убит — каза той. — Най-вероятно, защото е откраднал нещо. Убит е от един от хората на Семунд. Казва се Од Равнсон и е от Мьоре. Но е голям воин и спи в една стая с ярла, така че няма да можеш да се приближиш до него.

Гест погледна Рюнулв, който бе навел глава, за да покаже, че съжaliaва.

— Това е новина — каза Гест. — Но не съм дошъл, за да слушам какво не мога да направя. Къде да намеря този Од и дали той ще плати обезщетение за убийството?

Ране отговори на втория въпрос:

— Не.

Гест започна да обикаля в кръг по палубата.

— Какво му става на този? — попита Ране за Рюнулв, който бе застанал пред него, исландецът отстъпи няколко крачки без да иска. Рюнулв го последва, гледаше го предизвикателно и размахваше ръце. Гест видя какво става и се приближи. Освен това чак сега забеляза, че корабът бе готов да отплава.

— Ще заминаваш, а? — каза той.

— Да — отвърна Ране. — Веднага щом се появи попътен вятър.

— Това има ли нещо общо с мен?

Ране не отговори.

— Ти също не носиш оръжия — продължи Гест, — а пазачът спи.

— Какво искаш да кажеш?

— Мисля, че Рюнулв смята, че знаеш нещо, което не искаш да ни разкажеш, за този Од.

— Аз знам кой си — каза Ране. — Ти си исландец. И името ти не е Хелге, а Торгест Торхаласон. Ти си убиецът на Вига-Стюр и имаш повече врагове от когото и да било.

Гест каза, че знае това. Ране продължи:

— Од има жена в града. Посещава я, а ярлът е против това, защото тя е омъжена за друг член на свитата му. Това е единственото, което мога да ви разкажа, защото е единственото, което знам. Сега трябва да си тръгнете.

Гест се усмихна.

— Аре не беше крадец — каза той, кимна на Рюнулв и се спусна по възената стълба.

Отец Кнут не се върна онази нощ. Не се появи и на следващия ден. А Гест не предприе нищо. Той лежеше в леглото си и не ставаше. Видя белите поля да се разстилат пред очите му, ленената покривка от онова време, когато бе спрял да мисли. Същата слабост я има и у мен, мислеше си той и от тези мисли нямаше никаква полза, те го връхлитаха като камъни и го правеха уязвим, той мръзнеше и не ставаше от леглото.

Рюнулв идваше през равни периоди от време и сядаше на едно столче до леглото, заплашителен и укорителен, слагаше пищния меч на коленете си и го изучаваше на игра, вадеше го бавно от ножницата и го вкарваше обратно, напред-назад, с това се занимаваше. Освен това се опитваше да дава на Гест храна. Но Гест отказваше да яде, пиеше малко и говореше още по-малко, макар че Рюнулв го разтърсваше, крещеше, правеше енергични знаци и с двете ръце да каже нещо и се държеше за носа, за да покаже, че Гест е започнал да вонява. Но той не мръдна.

Мислите му бяха ужасни, Аре се носеше из тях лек като крилото на чайка, до него стоеше Халбера и се смееше, а Стайнун подвикваше нещо весело. Аре, който бе преследван от призраците на Хавглам и бе приел християнството, без да има никаква полза от него. Може би Божията сила изпълваше Гест, или негодуванието на Форсете, или пък беше тази болнава слабост.

Така измина една седмица. Когато отец Кнут се върна и го завари безжизнен и отслабнал, веднага се засуети и му даде да пие.

— Защо лежиш така като развалина?

Гест не можеше да отговори. Но веднага забеляза, че нещо се беше случило и със свещеника, той вече не изглеждаше така изплашен, макар че продължаваше да мачка сключените си длани. Накрая успя да го каже:

— Децата светци ли са? — попита той.

Кнут го погледна.

— Както децата, така и възрастните са Божии създания. Но само някои от тях са светци, например Дева Мария, или св. Андрей, или св.

Георги... Но децата не вършат грехове като възрастните, това ли имаш предвид?

— Може би — каза Гест и затвори очи. — Но не знам дали у Бог има нещо, за което да се хванеш, ако децата не са свети.

Няколко минути беше тихо. Някъде отзад се чу Рюнулв, който изпъшка.

— Знам за какво мислиш — каза отецът, стана и излезе.

През дните, които последваха, Гест бавно, но сигурно оздравяваше. Но беше потиснат и затворен и не го ободряваха нито зловещите предупреждения на отец Кнут, нито Рюнулв, който го имитираше, като плачеше сърцераздирателно и правеше ревливи физиономии.

— Върни се в Ладе — каза му Гест.

Но Рюнулв остана. Гест извади ножа си и отново започна да дялка, направи орлова глава като онази, която имаше едно време в Йорва, но тази имаше само едно око, на мястото, където трябваше да е другото, Гест издълба дупка. Рюнулв я посочи въпросително. Гест обясни, че иска да постави в нея някакъв камък, може би скъпоценен. Рюнулв хвана ножницата от меча на отец Кнут, извади едно от червените стъклени копчета и го сложи в дланта си като блестящо съкровище в огромно поле мръсна кожа. Гест поклати глава, не искаше червено око и протегна на Рюнулв орловата глава, за да го успокои. Но той не я искаше и със знаци каза на Гест, че е безнадежден, несговорчив и жалък, после захвърли орловата глава в единия ъгъл.

Но веднага отиде и я взе и благодари кротко, като прокара длан през гърдите си, издаде гърлен звук и наведе голямата си глава, като дар — заповядай, вземи главата ми. Ето че Гест най-накрая се засмя.

— Открил си къде живее жената — попита той, — която Од Равнсон посещава, нали?

Рюнулв скочи и поиска веднага да тръгнат. Гест го спря.

— Как я откри?

Рюнулв се престори, че говори. Двамата се засмяха. Гюдлайв извика изплашено от тъмния си ъгъл. Гест издялка една риба, тя беше дълга и тънка като пръст, имаше люспи и перки и две зелени стъклени очи от ножницата на Кнут, проби дупка и прокара през нея кожата

каишка. Накрая я даде на Рюнулв, който веднага я окачи на врата си и се усмихна, защото много повече се радваше на рибата, отколкото на полусляпата орлова глава.

Гест отново извади износените дрехи на коняря, а Рюнулв поиска да го придружи, но Гест сочеше рибата и беше неумолим.

Той излезе в пепелявосивата светлина, изпълнена с мънички танцуващи снежинки, и напомняща брашно, продължи нагоре към града и се заприказва с няколко търговци, с лодкаря, когото познаваше, и с неговите чираци, после мина през кръчмата, където мъжете от свитата на Ерик имаха навика да се заседяват, и чу какво лежи на хората на сърцето, дори влезе в приятелска закачка с младата жена, която бе бита с кокошка. От инцидента ѝ бяха останали само няколко белега и сега тя сияеше със същата равнодушна красота, която я правеше така неустоима. Нощта беше паднала, когато си тръгна, снежното брашно продължаваше да се носи между къщите, градът спеше. Но Рюнулв чакаше в конюшната, стоеше като на стража и поиска от него отново да излезе и да тръгнат заедно.

— Не тази вечер — каза Гест унесено и тръгна към стълбата. Но Рюнулв го повлече навън и посочи луната, която се бе показала над хълма на изток. Гест каза, че не разбира. Рюнулв го заведе в църквата и заудря силно по катедрата, която Гест бе направил за Кнут предния път.

— Од ще е в града тази нощ, така ли? — просветна му.

Рюнулв кимна и вдигна първо четири, после пет и накрая пак четири пръста вече по-спокоен и явно горд.

— Ще бъде тук тази нощ или някоя през следващите четири-пет дни и после отново ще изчезне, нали?

Рюнулв затвори очи, за да покаже колко е хубаво, че глупавичкият исландец най-сетне е разбрал нещичко.

Габнаха оръжията си и тръгнаха из нивите, прескачаха огради, минаваха през кочини и кошари, но не видяха никого, на места проблясваха изгорели факли, които пръскаха последните си искри, от някои къщи долитаха далечни гласове, иначе се чуваше само шумът на вълните в Айр.

Рюнулв го заведе в една уличка в покрайнините и направи знак, че трябва да чакат.

Имаше слана.

Од не дойде. Рюнулв сви рамене и показа, че съжالياва, но не поиска да си тръгне, преди да е съмнало. Върнаха се по същия път, през деня спаха и на следващата вечер бяха на мястото си в уличката, Рюнулв носеше меч на отец Кнут, а Гест — Ножа на Один, една брадва и неспокойните спомени за Аре, който поправа лодката, за да успеят да се спасят от обладаното стопанство Хавглам, неговото Йорва в Норвегия. Подминаха ги няколко фигури, олюляващи се в такт с белия прах на нощта, бяха все пияни воители, които отиваха или се връщаха при лодките си, някои от тях с жени.

Од дойде едва на четвъртата вечер.

Рюнулв го разпозна веднага, изстена глухо и с едно бавно и неуловимо движение се остави да бъде погълнат от мрака от другата страна на улицата.

Непознатият залиташе и си говореше високо, пресече улицата, спря се само на около метър от Гест и започна да повръща с лице към стената. Беше едър и здрав мъж, облечен в кожени панталони и бледочервена дреха, сиво наметало покриваше широкия гръб, придържано с лъскава брошка на лявото рамо, на колана висеше меч, а под мишницата — малка брадва. Од не носеше нито шлем, нито броня, а когато Рюнулв в следващия момент издаде кратък тромпетен звук, той се стресна и посегна към брадвата. Но тя със звън падна на замръзналата земя и Гест веднага му се нахвърли, сграбчи го за косата и го дръпна с всички сили към себе си, така че той се удари в стената и падна. Гест скочи върху него, приклеци ръцете му под коленете си, затвори устата му с ръка и забодде ножа си в оголеното му гърло.

— Аз съм Торгест Торхаласон — изсъска той, без да помръдва оръжието.

Од не помръдваше, само го гледаше с ясни очи, а тялото му бе застинало в потрепваща от напрежение дъга, клепачите се движеха и розовите устни бавно покриваха сивите му зъби. Гест каза:

— Това ти е заради убийството на Аре Стайнгримсон от Хавглам, който не беше никакъв крадец.

Няколко балончета се показаха от разширените му ноздри и се пръснаха на хиляди малки перли, докато Гест седеше и усещаше живота, гордостта и високомерието, които Бог му даде сили да накаже, силата на Йорва, Хавглам и на отмъщението. Той завъртя ножа и го

дръпна към себе си, чу се дрезгаво оригване, после погледна Рюнулв, който кимна одобрително и потърка ръце. Поиска да смъкне гащите на Од и да го обезчести, но Гест, задъхвайки се, посочи къщата на жената, която Од никога вече нямаше да посети. Рюнулв се замисли и кимна, хвана го подмишниците и го повлече нагоре по улицата. Гест разби вратата с ритник, те вкараха трупа вътре в мрака и го пуснаха на пода в момента, в който от горния етаж долетя пронизителен женски писък.

Седяха до реката над града. Сред ниска горичка. Гледаха черното течение, което влачеше първите късове лед. Бяха измили кръвта от себе си. Танцуващите снежинки се бяха превърнали в тежка киша, но на Гест не му беше студено. Изпълваше го същата топлина, която го беше поддържала жив в снежната буря след убийството на Вига-Стюр, съкровеният огън на отмъщението, завършено и доведено докрай. Мъгливите му мисли бяха разпръснати от нов вятър, макар че щастието му не бе пълно, защото не беше познавал Од, и гледката на хората, които щяха да страдат за него, нямаше да му достави удоволствие. Но идиотските очи, които го гледаха, докато животът го напускаше, се привързаха така здраво към предчувствието, което го бе насочило от Оркдал към вътрешността, че не можеше да има никакво съмнение — той не бе просто скитал в мъгла, бе дал на малкия Аре нов живот, който щеше да продължи вечно.

Гест стана и започна да рита сняг в реката. Нямаше как да не се засмее при вида на прогизналия великан, който седеше до него и отново гледаше бляскавия меч, сякаш страдеше, че не е имал възможност да го използва.

— Можеш да го задържиш — каза Гест — при условие, че не се връщаш в Ладе.

Рюнулв кимна и направи знак, че Гест може да не си дава труда да му обяснява очевидното.

— И тогава никакви чест и богатства в Англия!

Рюнулв повтори знака, хвана една пръчка и нарисова две човешки фигури в пясъка между краката си.

— Синове те?

Той поклати сериозно глава, сложи пръст на гърдите на Гест и друг на своите собствени и след това събра двата пръста заедно.

— Ще правиш като мен, така ли? — попита Гест. — Ти си като мен?

Очите на Рюнулв се изпълниха със съгласие, но той наклони глава в знак на съмнение. Едва сега Гест забеляза, че той си играе със златната брошка, която крепеше наметалото на Од. Огромният мъж се усмихна, направи знака, който означаваше „говоря“ и нарисува в пясъка кръст.

— Искаш да не поемам публично отговорност за убийството? — каза Гест и посочи брошката. — За да можеш да я задържиш?

Рюнулв кимна и му я подаде, беше тежко и скъпо произведение на изкуството, украсено с орнамент, какъвто Гест никога не бе виждал. Той я върна, извади кесията, която Ингебьорг му бе дала, сложи си пръстена, който бе получил от нея, а парите даде на Рюнулв. Той ги погледна учудено и се захвана да брои.

— Богатство — каза Гест. — Мога да спечеля друго. Но ти трябва да се върнеш в Санди. Вземи го.

Рюнулв се усмихна и внимателно погледна в кесията, сякаш искаше още, вдигна поглед и се усмихна още по-широко, но все така въпросително. Накрая взе някакво тежко решение, пусна брошката и среброто в кесията и бързо я прибра в пазвата си.

Гест се засмя. Но Рюнулв удари два пъти с юмрук земята и два пъти издаде онзи тромпетен звук. После стана и кимна на Гест, без да го погледне и тръгна нагоре по реката, търсейки брод.

Когато Гест се върна, пред църквата стояха коне, три от едрите животни, които ярлът получаваше с кораби всяка година от земите на венеците. Конете бяха покрити със скъпи чулове, а отгоре лежеше тънък пласт сняг, който искреше на светлината на факела в ръцете на пазача, който стоеше с гръб към него и мръзнеше.

Гест видя, че и в църквата свети, чу гласове и се почуди дали да не хукне обратно по следите на Рюнулв. Но ето че му хрумна, че няма как това посещение да е свързано с убийството, затова заобиколи конюшната, промъкна се през отделението, където държаха торта, и се качи на тавана.

Но едва оказал се под завивките, чу Гюдлайв да стене, а веднага след това долу се отвори врата и ясният глас на отец Кнут му извика да се облече и да дойде да поздрави гостите.

Гест слезе и видя на светлината на факела две жени. Едната бе с дълга черна коса, сплетена и увита около изправената глава като лъскава змия. Тя носеше впита бургундскочервена дреха, обшита със златни бродерии около талията, деколтето и ръкавите, и палто, направено от черната, лъскава кожа на животно, каквото Гест не бе виждал досега. Жената го гледаше открито със спокойните си кафяви очи. Той се опита да отвърне на погледа. Но на бялата ѝ шия имаше черно петно, което приличаше на бръмбар и той разбра, че това са Гида, съпругата на ярла, и някоя от прислужниците ѝ.

— Това е младият мъж, за когото ти разказвах — каза отец Кнут, сякаш му доставяше удоволствие да го показва като някаква забележителност. — Онзи, който може да повтори всички легенди дума по дума, след като ги е чул само веднъж. Ела, Хелге, поздрави учтиво.

Гест падна на колене и остана така, докато самата Гида не го помоли да се изправи. Тя го попита откъде е и от кой род, но отец Кнут взе думата и обясни, че Хелге бил от Оркнейските острови и бил дошъл в Нидарос, за да се учи при него и да помага в църквата. Сега Хелге трябвало да разкаже някоя легенда, която не харесвал особено, но която въпреки това знаел наизуст.

Гест се подчини и дори направи гласа си сериозен и напевен и не отмести поглед от черния бръмбар на шията на Гида докато тя не го покри с ръка и не се изчерви, следейки с поглед устните му. Той я погледна предизвикателно в очите и завърши с думите, които отец Кнут ценеше най-високо — че независимо къде човек се учи, той следва Божието учение — и отново склони глава, сякаш се намираще пред Светия кръст.

— Толкова е красиво — каза тя замечтано и погледна Кнут, който стоеше и гордо държеше факела, — че искам едва ли не да му дам възнаграждение за скалд.

Тя се засмя с ясен, но несигурен глас и Гест си помисли, че макар да бе два пъти по-стара от него и да имаше почти пораснал син,

некадърен роб, според отец Кнут на име Хокун, тя приличаше на младо момиче, чийто поглед или мисъл никога не са замръзвали, тя беше чиста като течаща вода. Гест каза спокойно, че не иска такова възнаграждение, ако не за друго, защото отец Кнут би го забранил. Отец Кнут не харесвал нито скалдовете, нито кведите им.

— Те са хора на Один и на неговата медовина^[5] — каза той.

Свещеникът помръдна разтревожено, но Гида отново се засмя и попита Гест дали знае легендата за свети Антоний. Той потвърди. Описа светия отшелник, без проблем отказал се от всичко тленно, с когото самият император на Миклагард се съветвал по духовните въпроси, но не спомена, че отец Кнут обичаше да сравнява престоя си в Нидарос с уединените страдания на Антоний в египетската пустиня и не каза и дума за неодобрението на светеца по отношение на земните притежания и богатства, след което забеляза, че може би бе прекалил малко, за което съдеше по лицето на отец Кнут, което сега бе осветено от факела — затворено и скептично. Но Гида го бе слушала унесено и сега докосна с ръка рождения си белег и хвърли на Гест впечатлен поглед.

— А можеш ли да пишеш? — попита тя, когато той млъкна и наведе поглед към бродираните ѝ обувки.

— Не — отвърна Гест. — Но отец Кнут ще ме научи.

Свещеникът побърза да се съгласи. И Гест почувства някаква тръпнеща радост, че е тук пред това недосегаемо същество и говори с нея, сякаш е истински човек. Ето че лъскавата кожена яка се уви около шията на Гида и Гест си спомни, че все пак бе виждал такива кожи сред стоката на руските търговци, с които дойде в града — беше самурена кожа, рядка като любовта и скъпа като златото. Слугинята също беше красива, но до Гида приличаше на проскубан и опърлен орел и изглеждаше сякаш точно *това* беше главната ѝ задача.

Отец Кнут размаха факела като знаменосец на бойно поле и освети пътя на дамите към вратата на конюшната, а Гест остана така с наведена глава. В този момент той забеляза кръв под ноктите на лявата си ръка и видя, че пръстенът на Ингебьорг лекичко проблясваше. Замисли се дали Гида беше забелязала това, Гида или отец Кнут, който никога не пропускаше нещо, което можеше да разтревожи страхливия му живот.

Гест се събуди от далечни тътени, земята под Йорва се тресеше и той очакваше да види съненото лице на баща си, щом отвори очи. Но през прозорчето на тавана студената лунна светлина освети лицето на отец Кнут, който за пореден път изглеждаше коренно променен.

— Да не искаш кървавите ти следи да стигнат и дотук! — изсъска той бесен. — Това е убийство!

— Спряло е да вали — измърмори Гест сънено и насочи погледа си към празното пространство. — Когато луната свети, не вали сняг.

Но ето че чу капки да падат от стряхата.

— Не чух ли копита?

— Да. Ще се върнат и ще подпалят църквата и ще ме убият, а ти отново ще си изчезнал.

Гест каза:

— Ако си сигурен, че ще дойдат, защо седиш тук и ги чакаш?

— Ами къде да отида, глупако, това е моят дом, а не съм сторил нищо лошо. Ти си този, който...

— Можеш да тръгнеш с мен.

Отец Кнут го сграбчи за яката и го зяпна отчаяно:

— На север при Ингебьорг и дечицата, та да ги заведем и там. Да не мислиш, че ярлът не знае какво се случва в кралството му — та това момче дори не ти беше роднина!

— Няма да ходя на север — отговори Гест и се освободи. — Отивам при един заможен селянин, който живее до езерото Мьорс. Ярлът няма никаква власт в Рингерике.

Гест искаше да чуе гласа на баща си, а не този на свещеника, защото добре познатото бучене не спираше. Но отец Кнут продължаваше да нарежда, хвана го за китките и искаше да го разтресе хубаво, за да го накара да се вразуми:

— Това момче дори не ти беше роднина!

За Гест внезапно чашата преля. Именно отец Кнут повече от всеки друг би трябвало да знае, че тези, които някога си спасил или защитавал, или дори си бил добър с тях, стават твоя плът и кръв... но тези неща бяха свързани по такъв заплетен начин, че той не можа да намери нито думи, нито някаква ясна мисъл, само дива ярост — скочи и замахна към свещеника, в същия момент съжали и падна на колене,

сякаш покосен от стрела, замоли разплакан да му прости, никога не бе предполагал, че ще удари свещеник, това бе невъзможно...

— Откъде имаш това в себе си? — попита Кнут, който внезапно бе станал смирен и объркан като Гест.

— Не питай! Не питай!

Кнут седеше и не можеше да помръдне. През треперещото му тяло премина тръпка. Той се изправи трудно и заповяда със строг глас:

— Не знаеш отговора. Сега искам или да отидеш и да признаеш за убийството като истински мъж, или веднага да се махнеш оттук. Бог да е с теб.

Няколко прилепа прехвърчаха на лунната светлина и Гест повика свещеника, но в отговор чу само тъжното дишане на Гюдлайв. Зави се през глава с одеялото и изрече една кведа, но от това тишината само порасна още повече, дори конете не могат да се движат в такава нощ. И ето го гласа на Ингебьорг, тя се усмихва и го гали по косата — Всички овце в Исландия ли са толкова къдрави? — смее се така, че лакомата ѝ уста заплашва да го глътне, той е принуден да отметне одеялото и да стане, за да се отърве от нея. На угасващите лунни лъчи започна да стяга малкото си багаж, но щом приключи, остави торбата и слезе в новия ден.

Снегът бе станал сив, следите, оставени от хора и коне, се бяха разлели в големи черни локви, прасетата ровеха в буницето до конюшнията, една баба пъплеше нагоре с наръч дърва на гръб, две момченца теглеха шейна надолу към реката, на нея седеше куче. Градът изглеждаше както обикновено, кучето лаеше, децата се смееха, а Гест се шляеше сякаш не се страхуваше от краля и ярла, стигна до любимата си кръчма и попита хазяина какви новини има.

— Един от хората на Ерик е бил убит тази нощ — каза мъжът безразлично.

Гест продължи в следващата кръчма и там получи същия отговор, слезе при лодкаря и от него разбра, че ярлът бил пристигнал на зазоряване с много свои воители, които започнали да изкарват хората на улицата и с бой да ги принуждават да говорят.

Но лодкарят разказа всичко това с лека усмивка, защото убитият бил намерен в дома на високопоставена дама, при която нямал работа,

а мъжът ѝ бил изчезнал, така че ярлът вече се бил върнал в Ладе, а мъжете от свитата му си били направили лагер на Айде, мястото, където нос Нидарнес е най-тесен, оттам било най-лесно да се наблюдава движението от и към града. Ясно било, че всички там вече били получили храна и бира.

Денят окончателно бе настъпил. Гест се насочи към лагера на войниците и представяйки се за просяк, попита дали може да се сгрее до огъня им. Начело бе застанал онзи същият мъж, който бе разпръснал тълпата около двете биещи се жени. Сега бе зает да преговаря с един селянин за овцата му и не удостои Гест дори с поглед. Двама от скалдовете — Ейолв Додаскалд и Халдур Неверника се бяха съревновавали и настроението беше приповдигнато и отпуснато. Ейолв разпозна Гест.

— И това ако не е мълчаливият ми сънародник.

Навремето беше казал, че Гест е толкова малък, че може да бъде разсечен с един-единствен удар на меча. Сега го предизвика да се включи в състезанието. Гест отначало заувърта, но после му подадоха халба бира, той я изпи, поиска думата и изрецитира една поема от Халдур, спокойно прие аплодисментите, продължи с Бандадрапа и Белгскакадрапа, с които си спечели още повече признание. Вече дори главатарят бе заинтригуван.

— Аз съм Даг Вестайнсон от Викен — каза той — и не разбирам нищо от кведи, но кой си ти?

Ейолв представи Гест като Арнесон от равнината Мелракешлета, той бил убил някого там и след това потърсил убежище в Норвегия.

— Все още е жив, защото постоянно бяга — добави той, подсмиввайки се.

Даг го погледна по-внимателно, почти с уважение.

— Малък, но опасен мъж — промърмори той и каза, че Гест може да яде и пие с тях, ако иска, а той щял да се погрижи сънародниците му да не му се подиграват, скалдовете били невярна и ненадеждна шайка.

Гест забеляза, че нещата се развиваха, така както се беше надявал. През този ден чу много разговори за датския крал Свен и предстоящия му поход в Англия. Освен това се потвърдиха очакванията му, че убийството на Од по-скоро е раздразнило, отколкото ядосало ярла, защото смятал, че зад него стоял съпругът на

невярната жена, а това значело, че можел да загуби двама от воините си вместо само един.

Беше се стъмнило, когато Гест се върна в конюшната с олекнало тяло и съзнание. Но там стоеше конярят и държеше поводите на един кон, докато отец Кнут затягаше седлото. Друг кон бе натоварен с големи дисаги, две кожени торби и огромният сандък за книги. Свещеникът го забеляза, изправи се, но не каза нищо, само продължи да се мъчи със седлото, което не искаше да се намести. Гест отиде при него и му помогна. След това го прегърна. Отец Кнут се освободи и се качи на коня.

— Не беше планирано да видиш това — каза той бавно. — Как напускам собствената си църква.

Замълча. После каза, че съпругът на жената се е появил, бил невинен и имал свидетели, а самият той, отец Кнут, вече бил излъгал два пъти хората на ярла и веднъж Гида — нямало как да остане тук.

— А аз вярвах, че ти си Божий пратеник.

Гест се усмихна и заповяда на коняря да подготви още един кон, онзи най-навътре отдясно, една сива кобила, която много пъти бе яздил, и знаеше, че е упорита и издръжлива, казваше се Гротасе. Той помоли Кнут да го почака, качи се и нахрани Гюдлайв, старецът примигна одобрително, Гест взе торбата си и слезе.

Долу отец Кнут го чакаше на коня си.

— Не вярвах, че ще го направиш — каза Гест и се метна на своя.

[1] Жената на бога на морето Айгир, покровителка на моряците. — Б.пр. ↑

[2] Венеди — племенна група, обитавали земите на изток от Висла — от балтийския бряг до северните Карпати и долни Дунав. Считани от много изследователи за предци на древните славяни от VI-VIII век. — Б.ел.к. ↑

[3] Бандадрапа е староскандинавска скалдова поема, посветена на подвизите на Ерик Хокунсон, която е достигнала като част от няколко от т.нар. кралски саги. — Б.пр. ↑

[4] Моленето е като говоренето (лат.). — Б.пр. ↑

[5] Медовината на бог Один е напитката на поетическото изкуство. — Б.пр. ↑

ВЛЕДЕНЕН

Минаваше полунощ, когато поеха нагоре покрай реката. Земите на юг от града лежах сковани от лед, сняг нямаше под почти пълната луна. Продължиха така, докато не настъпи следващият ден. Тогава спряха за почивка и накладоха огън, а после отново на път в тишина. Информираха се за посоката от две стари жени, на които отец Кнут даде благословията си, и от някакъв селянин, който прекарваше дърва в гората в долината Опдал и не искаше никаква благословия. Движеха се във все същото упорито мълчание. Мълчанието идваше от отец Кнут, а Гест се чувстваше стоплен и възбуден, усещаше, че напуска Нидарос.

Пейзажът се разкриваше пред тях, планините се извисяваха високо, а привечер изведнъж стана по-студено. Отец Кнут отправи молитва към Бог да ги пусне да пресекат планината, преди да скове земята в лед, и със същия тон се помоли за Гест, със силен глас го нарече свой брат. Гест слушаше и си мислеше, че дори свещеникът изглежда все по-облекчен, колкото повече се отдалечават от града.

После отец Кнут подхвана да разказва за родното си място в Дания, Хедебю, тази перла, пазар, гъмжащ от хора от целия свят — венецианци и руси, саксонци и франки, както и датчани и всякакви северни мъже. Добре защитеното пристанище било винаги пълно с кораби, къщите били боядисани, църквите имали камбани и духовните му братя можели да вършат свещеното си дело, без да се страхуват през лятото, което било топло и дълго като прошка, и през зимата, която била по-къса и от най-незначителния грях. Вярно, че на юг страната граничела с враждебната Саксония, но между двата народа се простирало могъщото съоръжение Даневирке, което крал Харалд Синият Зъб първо бил изгубил, но после бил отвоювал обратно, всъщност с помощта на Хокун Ярлът на Ладе, бащата на Ерик, когато Кнут още бил дете — един ден той лежал на една поляна заедно с двамата си по-големи братя, когато внезапно някаква сянка прелетяла над тях и Кнут започнал да кашля. Помислили си, че е облак и отворили очи, но не било облак, а гъст мрак, нощ паднала над всичко,

което преди било светло и невинно синьо, станало много студено и кашлицата на Кнут се засилила, храчел кръв и се задушавал като смъртно болен. Но после мракът се вдигнал, кашлицата престанала и Кнут отново се почувствал здрав.

По-късно разбрали, че онзи следобед южно от Хедебю имало голяма битка, в която паднали хиляди воители и от двете страни. Братята можели да потвърдят за сянката и за странната кашлица на Кнут, кръвта също можела да се провери и така Кнут попаднал в ръцете на местния свещеник, обучавал се при него, после заминал за Англия, където станал част от приближените на крал Адалрод и свидетел на покръстването на Олав Трюгвасон.

Оттогава Кнут останал при Олав, това било отреденото му място, рамо до рамо с норвежкия крал — мисионер и два̀сетина други свещеници, повечето англосаксонци. Той последвал краля до Оркнейските острови и оттам в Норвегия.

Но имало една загадка, която измъчвала отец Кнут след смъртта на Олав и това бил въпросът защо Бог не го е излекувал от разяждащата носталгия. Той постоянно мислел за живота и летата на Хедебю, за семейството си, от което нямал никакви новини вече толкова години, лица, детство. Наистина в Библията можело да се намери отговорът, че вярата понякога изисква жертви, но „*martyres non faciunt roenam sed causam*“^[1]. Нали и Гест понякога си мислел за Исландия?

Разбира се, Йорва живеела в Гест сега заедно със Санди, но Гест предпочиташе да поговорят за Тород, стареца, който бил убеден, че все някога в страната щял да дойде нов крал, вероятно от рода на Красивокосите, и щял да покръсти всички веднъж завинаги — топлите ветрове щели да разтопят планините и хората и отец Кнут и всички като него щели да бъдат възхвалявани, защото са издържали, защото са били като крехки мостове между могъщи крале — мисионери, нещо като брод на вярата. Отец Кнут се поизправи.

— Да — каза той. — Но, мили Боже, колко е приятно да се махнеш за малко, аз не само бях изпаднал в съмнения, аз бях на път да изгубя цялата си вяра.

— Какво искаш да кажеш? — попита Гест.

— Не знам — каза Кнут. — Наистина не знам.

После сложи точка на всичко, като се засмя.

Селищата изчезнаха, гората ставаше все по-гъста, дори по главния път, който ставаше все по-неясен, докато накрая не изчезна съвсем, а главните пътища не изчезват, освен ако не се отклониш от тях. Но сняг продължаваше да няма и беше леко да се язди и когато навлязоха в долината, която щеше да ги изведе в планината, погледът на отец Кнут пак стана замечтан. Сега той искаше да направи едно пътуване до Бремен, но първо да помързелува едно лято сред плодородните датски ливади. В Бремен щеше да остави мизерния си живот в ръцете на архиепископа да прави с него каквото си поиска, дори да го прати обратно в Нидарос, може би тогава щеше да бъде нов човек, защото делото на Олав бе оставило следи, но властта не е достатъчна, тя е безсилна без словото, търпеливото слово. Всичко това сега му станало ясно, може би такава била заслугата на Гест, загадъчният пратеник, каза Кнут и се усмихна така, както става, когато човек не контролира лицето си.

Долината се стесни, а гората се превърна в храсталак, трябваше да заобикалят огромни канари, дълги участъци от реката бяха пълни с бързеи, слана и лед покриваха с кора гривата и опашките на конете. Отец Кнут завърза около лицето си кърпа. Тя побеля. Той спря да говори и Гест проумя, че трябва да се махнат от бурната река, но вече беше твърде късно, не можеха да не продължат.

Направиха си лагер под една надвиснала скала възможно най-далеч от реката и събраха сухи дърва за огън. От върха Гест видя на лунната светлина, че навътре долината се разделя на две — на юг тя продължаваше широка и тъмносиня, а на изток напомняше черното острие на копие. Там, където се съединяваха, на мястото, където реките се срещаха, той видя нещо като стопанство в равнината на север от главното течение. Светлина обаче нямаше, само безкрайна синьо-бяла слана под искрящото небе.

Гест се върна и запали огъня, стотви вечеря и подреди навес от одеяла и кожи, докато отец Кнут отправяше молитви до Бог да ги защити от студа.

— И, Боже, прекарай ни през планината!

Гест изчака докато свещеникът се стопли и му каза, че не може да види скалите, за които онзи селянин от Опдал им бе говорил, а не разпознава и двете долини. Но пък бил видял стопанство малко по-нагоре...

— Стопанство? — Кнут каза, че не го бил забелязал.

Гест го заведе на скалата.

— Това стопанство ли е? — попита свещеникът.

— Да — отвърна Гест.

— Не виждам дим. Но ти имаш по-добро зрение от мен...

Той подаде на Гест кесия със сребро. И Гест тръгна.

Склонът беше насечен от ручейчета, повечето от които още не бяха замръзнали, така че Гест беше подгизнал, когато прескочи външната каменна ограда и се озова наред побелелия двор. Наистина имаше къща и конюшня и няколко замръзнали бали сено, а четири коня бавно преживяха.

Трябваше да почука няколко пъти, преди някой да му отговори. Но му се стори по-скоро, че чува въпрос и тъкмо щеше да отговори, когато вратата с трясък се отвори и някакъв едър мъж с черни мустаци и сънени очи и меч в лявата ръка излезе и го зяпна с кисела физиономия. Гест се представи като Хелге, слугата на един свещеник, който бил на път да пресича планината, биха ли могли да им покажат пътя, срещу добро заплащане разбира се?

— Твърде късно през годината е — каза мъжът.

— След седмица ще е още по-късно — отвърна Гест.

Мъжът се усмихна странно и му каза да влезе, затвори вратата и го покани да седне до огнището, въглените в него бяха събрани на купчинка. Гест благодари, по пътя грабна няколко цепеници и се зае да разпалва огъня — но само един от въглените се разгоря и се превърна в пулсиращо волско око, съскайки се превърна в червена риба, която се пръсна в дъжд от искри. Тогава Гест усети и болката от силния ритник, който го запрати през огнището и с глава към пейката отсреща. Двама мъже, които се появиха от нищото, го притиснаха към земята. Сложиха на краката му окови. Той им извика, че правят огромна грешка, бил само един исландски селянин, роб на ярла, Божи син... Но великанът,

който го беше пуснал, се засмя и каза, че и тук си имали достатъчно мошеници.

— Кой си ти? — попита той и каза на другите да му вземат оръжията и парите.

Настаниха го на една пейка и завързаха веригата на краката му за камъка под огнището. Едрият мъж отвори кесията му и преброи среброто. Другите двама седнаха доволни до огъня, спогледаха се многозначително и се захвана да замерят Гест с парчета дърво. Той се мяташе, отчаяно опитвайки се да ги избегне, с което предизвикваше див смях.

— Богаташ — премлясна водачът на групата и пусна среброто обратно в кесията. — Откъде ги открадна?

— Не съм го откраднал. То принадлежи на отец Кнут, който е свещеник на ярла на Трондхайм Ерик.

Едно от дървените кубчета го уцели в лицето. От носа и устата му потече кръв, а мъжете се зарадваха и продължиха да хвърлят. Водачът им пусна кесията в пазвата си, сграбчи Гест за дрехите, вдигна го толкова високо, колкото позволяваха веригите и се втрени в обезобразеното му лице, сякаш търсеше там някаква тайна.

— Не си стигнал дотук пеш — каза той. — Къде са конят и вещите ти?

Гест му даде отговор.

— Там ще намерите и свещеника — добави той. — Той ще ви каже истината. Всичко е както ви казах.

Мъжът изсумтя недоволно и го пусна. После направи някакъв знак на другите двама и те веднага се облякоха и изчезнаха. Гест затвори очи, или пък клепачите му сами паднаха, но преди червеният цвят да се появи отново, той чу как се отваря още една врата. В стаята влезе възрастна жена, облечена цялата в сиво. Тя присви очи на ярката светлина от огъня и попита какъв е целият този шум. Мъжът ѝ извика да върви да си ляга, но ето че тя вече беше видяла Гест.

— Та той е още дете — каза тя.

— Той е избягал крадец — отвърна мъжът и повторно я прати да си ляга. Гест навлажни устните си с кръв и обясни защо всъщност е тук, но не забеляза това да ѝ направи някакво впечатление.

Тя отвори торбата си, извади оттам мръсно парче плат, донесе и купа с вода и се зае да чисти кръвта по него. Гест видя, че на

сбръчканата ѝ шия виси верижка със сребърен кръст, украсен с дребни червени камъни, като замръзнали червени боровинки или като сълзите, които Божият син пролял за изгубените души.

— Бог ни изпрати тук — каза той внезапно. — Неговата воля е да ни помогнете.

Тя му каза да млъкне и продължи да търка. Мъжът седна обратно и извади малко дървено буренце, което сложи на коленете си. Отвън се чу шум, вратата се отвори и отец Кнут влезе залитайки, следван по петите от другите двама мъже. Сега Гест видя, че те бяха братя. Водачът им се намръщи при вида на новодошлия.

— Приличаш на монах — каза той. — Да не би това, което този лъжец тук казва, да е вярно или просто си се маскирал?

Отец Кнут не можа да каже нищо.

— Той е свещеник! — изкрещя Гест. — Покажи им какво можеш. Кажете някоя молитва.

Отец Кнут се срина и започна безутешно да се моли с едва доловим глас, а братята стояха и се смееха подигравателно. Най-възрастният от тях седна на стола си, хвана буренцето отново, помоли най-младия да донесе храна и енергично заудря капака.

Но отец Кнут не спря фанатичната си молитва, *sursum corda...* По това Гест позна, че той се готвеше за смъртта си. Ето, че се стигна и до думите, които Гест знаеше, че означават: „децата на дявола, те ни нападнаха с огън и меч, с камъни и катапулти и стените се сринаха...“. Това беше речта на френския монах Або пред неговите братя, произнесена, когато викингите обсадили Париж. На Гест му стана смешно, но в същия момент възрастната жена удари с дървената си купа по масата.

— Ако този човек наистина е свещеник, искам той да покръсти синовете ми.

— Можеш да го помолиш сама за това — каза Гест.

— Ще покръстиш ли синовете ми? — извика тя така, сякаш свещеникът бе глух. Той едва смогна да я погледне.

— Да — отговори след малко. — Поне да им дам първо причастие, но трябва да опознаят вярата по-добре, преди да се говори за кръщение. Бог не приема невежите...

— Значи ще останете тук, докато не се изучат — реши тя.

Кнут се върна към страданията на свети Або. Той не пожела да стане от студения под или да яде, макар че всички се изредиха да го ритат. Гест пък лакомо изяде малкото, което му подхвърлиха, и дори пийна малко бира, макар че братята си наливаха халба след халба.

После най-малкият от братята отново започна да го замерва с дърва. Той се казваше Ивар, най-големият бе Дромунд, а средният — Хаде. Ивар повтори, че няма доверие на новата вяра, нито пък на тях и на тяхната святост — те били прости крадци. Но изведнъж лицето му светна и той предложи Гест тази нощ да спи навън, за да проверят дали Христос наистина го пази.

Всички решиха, че това е добра идея.

Хаде освободи веригата, издърпа го навън и го завърза за един стълб по средата на двора. Гест виждаше реката като черна змия на дъното на долината, чуваше и студения глас на водата. Старицата извика нещо, опита се да му помогне, но Дромунд я бутна настрана.

— Сега ще влезем вътре и ще си поиграем със свещеника — каза той.

Гест опря внимателно бузата си в острата трева.

Над него грееше ярко и трептящо северно сияние, от къщата долитаха викове, смях и полузадушени писъци. После вратата се отвори, отвътре залитайки излезе Ивар и се зае да пикае в лицето му — това щеше поне да му помогне да се стопли. Малко по-късно дойде и Хаде, после и Дромунд и Гест се замисли колко жалка смърт му предстоеше. Започна да се моли, но не се осмели да подхване нито „Отче наш“, нито „Magnus es, Domine, et laudabilis valde“^[2] и се учуди на този страх от молитвите, последната надежда. Но все пак опита и откри, че думите излизаха от устата му много лесно, дори най-смирените пасажи. Постепенно гласът му затихна, той отново се стопли, болката в гърба му изчезна, успя да се завърти на една страна, но все още не чуваше какво казва. Над тънкия слой лед блестеше небе, обсипано със звезди.

Краката му изчезнаха, дрехите залепнаха за кожата. Продължаваше обаче да усеща ръцете си, можеше да ги свива и отпуска. Успя да изрови един камък и започна да човърка замръзналата

земя около стълба. Скоро обаче вратата отново се отвори, той усети нечий ритник и гласът му се завърна с писък.

— Жив е — разочаровано каза Дромунд. — Какво ще правим?

— Мислиш ли, че е дете? — попита Хаде.

— Не, просто е дребен. Да го оставим тук, докато изгрее слънцето.

Отново се изпикаха отгоре му. Гест се обърна по гръб, примига няколко пъти и ги видя, облечени в кървави дрехи, лицата им не се смееха, а пицяха изплашени до смърт, от главите им течеше кръв, а зад тях стоеше разтворено ветрило от пера, един огромен орел, чиито крила се простираха във вечността.

— Господ да се смили над вас — прошепна той.

— Какво каза тоя?

— Че Господ е милостив. Може наистина пък да са свети.

— Може. Но няма да го пуснем вътре.

Гест се носеше по някаква топла река, бяха останали само немите думи, но ето че в ноздрите му нахлу силна воня и пред погледа му се изпречи кълбо сива коса и една беззъба уста. Под хлътналата брадичка висеше кръст, валеше силен сняг, валеше отдавна.

— Жив си — каза тя.

Гест поиска да отговори, но тя легна върху него и започна да го чисти от снега, защото той се намираше в море от пух. После старицата махна веригите и започна да го тегли, гърбът го болеше, но се плъзгаше леко в това море. В белотата се появиха и цветове, огнище с трептящи красиви пламъци. Това ми се е случвало и преди, помисли си Гест, пъкна длани между краката си и стисна зъби, докато не усети вкус на желязо. Чу силна кашлица и смеха на Дромунд, който никога не преставаше.

Дромунд лежеше на пейката точно срещу него. Братята му ги нямаше. Отец Кнут лежеше на пода до входната врата, косата му бе тъмна и сплъстена, едната ръка неестествено извита под тялото. Дромунд отметна завивката си и се изправи, хвърли едно дърво в огъня, прозя се и заяви:

— Ти си свещеникът.

Гест го погледна въпросително.

— Онзи там е просто скитник.

Гест не отговори нищо.

Дромунд скочи, наметна върху огромното си тяло протритата кожена дреха и излезе. Чуваха се само стоновете на отец Кнут. Гест с мъка се надигна. Сигурно вече бе ден. Успя да се изтърколи от пейката, обърна отец Кнут по гръб и го перна през лицето.

— Не искам да казваш нищо повече — прошепна Гест. — Независимо какво ти правят. Не казвай нищо!

Отец Кнут отвори подутите си очи. Горната му устна бе разцепена, по зъбите му имаше кръв, а в гърлото и бузата му се бяха забили дървени трески. Гест ги извади и сложи счупената ръка на корема му.

— Студено ми е — разхълца се Кнут. — Дръпни ме по-близо до огъня.

Гест хвана края на дрехата му и се опита да го дръпне. Пръстите му бяха изтръпнали, вкусът на урина — нетърпим. Той отново потъна в морето от пух.

Но ето че старицата го поглади по главата и започна да го пощи, припвяйки с тих, дрезгав глас. Той видя Дромунд и Хаде, които отново пиеха и си говореха. Ивар не беше там, но външната врата беше отворена и на светлината на огъня той видя краката на Гротасе в снега навън. Една от чантите им беше донесена вътре, после друга, също сандъкът за книги на отец Кнут и торбата на Гест. Ивар влезе и започна да рови из нещата им, разхвърляше безразборно вещите им, включително и книгите — проповедите на папа Григорий, житието на св. Бенедикт, сборник с псалми, преписът на *De civitate Dei*^[3], който сам отец Кнут бе направил и който той твърдеше, че му помогнал да общува с варварите и дори да ги кръщава. После се изправи, държейки дебела книга — Библията.

Дромунд вдигна поглед и му каза да му я подаде, отвори я и запрелиства с присвити очи пожълтелите страници.

— Разбираш ли тези знаци? — попита той.

Гест кимна.

— Почети ни.

Той метна книгата през огъня. Гест я хвана и я погледна. Това беше светинята, която отец Кнут никога не даваше да се пипа. Никой, освен самият той и жената на ярла Гида не бяха разлиствали тази книга, която отчето бе получил от крал Олав. Зад себе си чу тихо стенание. Гест се обърна и видя, че отец Кнут също лежеше на една пейка под кожена завивка. Счупената му ръка бе увита с мръсни дрипи. Гест се опита да се надигне.

— Откога сме тук? — попита той заеквайки.

— Ти си свещеникът — каза старицата нетърпеливо. — Чети!

— Първо трябва да хапна. Искам и нещо за пиене.

Дромунд изсумтя недоволено, но все пак кимна към Хаде. Гест се нахрани бавно и пи много, но само вода. След това отвори книгата и зачете по памет:

— *In principio creavit Deus caelum et terram...*^[4]

— Ти повтори много от думите — прекъсна го след време Дромунд.

— Така трябва — отвърна Гест. — Трябва да ги прочетеш отново и отново и чак тогава ги запомняш. Но думите, които са написани на книга, никога не могат да се забравят.

Дромунд каза, че нищо не разбира.

Гест продължи да чете.

Дромунд попита какво значи всичко това и Гест му разказа легендата за изкушенията, на които бил подложен Адам, и за неговата глупост. Дромунд размишлява дълго върху думите му, след това се плесна доволно по коленете и каза, че това е хубава история. Той поиска да знае дали наистина е същата като това, което Гест бил прочел на неразбираемия език.

— Да — отвърна той.

— И е истина, така ли?

— Да.

След това Гест прочете за Джудит, която измамила пълководеца Холоферн и спасила родния си град Ветулия, после преведе всичко и Дромунд отново реши, че историята е хубава и поиска да знае дали и тя е истина.

— Всичко в тази книга е истина — каза Гест.

Хаде и Ивар мълчаха, сякаш дори не ги слушаха. Дромунд ритна Ивар и му заповяда да каже същото. Ивар с нежелание повтори, че

историята наистина е хубава. После пиха. Тогава Дромунд каза, че и Хаде трябвало да каже колко била хубава историята. Той го направи. Гест кимна и затвори книгата.

— Сега искам да кажа на Дромунд — започна Гест тържествено, — че той ще бъде покръстен пръв, защото е най-старият и най-умният от вас. След това ще покръстя Хаде и накрая Ивар. Всички ще бъдете кръстени във вода. Но тук нямате големи бъчви или легени, затова ще отидем на реката и ще го направим там, един по един. Но първо трябва да опознаете по-добре вярата, особено Хаде и Ивар.

Дромунд изсумтя доволно. Ивар каза, че не му харесва дето няма да ги кръщават едновременно и че не иска да учи нищо. Дромунд му отвърна, че не той решава — такива били заповедите на свещеника и трябвало да му се подчинят. Гест помоли да дадат храна и на слугата му. Старицата стана, напълни един поднос, отиде при отец Кнут и се опита да го повдигне, но той само поклати глава. Гест му извика да хапне от храната, която тези гостоприемни хора му предлагали, иначе щяло да се приеме като подигравка. Кнут преглътна няколко късчета хляб, пийна малко вода и се разплака тихо.

Гест продължи да говори за вярата. На следващия ден продължи. Дадоха му още храна. Старицата няколко пъти каза, че наистина бил пратеник Божи. Но когато братята отново седнаха да пият, Ивар и Хаде повториха, че искат да бъдат кръстени заедно с брат си, а Дромунд държеше на заповедите на свещеника. Тогава Гест каза, че ако Хаде и Ивар слушали внимателно и успеели да запомнят думите му, то тогава той може би щял да ги покръсти всички заедно.

— Ако Дромунд няма нищо против това.

Дромунд отвърна, че ще си помисли, защото решението било трудно. Тогава старицата го прекъсна и му каза да не пречи на братята си. Разказа как самата тя била кръстена в Бьоргвин от епископа на крал Олав, който бил покръстил стотици мъже, жени и деца. Всички те нагазили в морето и приели Светото писание. Тя била сред първите. Накрая им описа ярката светлина, която я изпълнила в този момент.

Дромунд заяви, че е чувал всичко това преди и че са му омръзнали приказките й.

После отново потъна в размисъл. Всички пиха още. След малко Ивар отново понечи да замери Гест, но Дромунд го спря.

Гест се изправи и отиде при него с Библията. Каза му да сложи ръката си отгоре и да се закълне, че няма да пречи на братята си да се покръстят — това било негово задължение като глава на семейството.

— Такава е и волята Господна — добави той, — пред която съм сигурен, че ти сега ще се преклониш.

Дромунд захвърли книгата и каза, че още не е решил. Гест я вдигна и търпеливо отново му я подаде. След малко Дромунд протегна ръка и повтори след Гест:

— *Alia sunt, quae semper credentur et numquam intelligentur...*^[5]

Гест тържествено му благодари и призова всички да се помолят заедно, да изрекат думите, които най-често повтарял:

— *Magnus es, Domine...*

След това всички щели да слязат до реката и да приемат Светото кръщение в светената вода на природата.

Направиха както им каза и се облякоха. Но тъкмо когато щяха да тръгват, Дромунд спря и заяви, че слугата също трябвало да дойде, защото му нямал доверие.

Отец Кнут нищо не чу и остана на мястото си. Ивар го хвана за дрехите и го извлече навън. Последна излезе старицата.

Гест вървеше начело с Библията в ръце. Студът щипеше и имаше дълбоки преспи. Няколко разхвърляни звездички искряха на тъмносиньото небе. Имаше и северно сияние, като люлееща се зелена тръстика над белите планини. Гест спря и каза на всички да се полюбуват на това Божие творение и да го приемат като знак. Послушаха го. След това продължиха към брега. Гест падна на колене и се помоли на Бог да приеме при себе си тези трима братя и да ги защити от всяко зло и изкушение. Тогава и Ивар падна на колене. Дромунд побърза да последва примера му, след което и Хаде се присъедини. Старицата стоеше отстрани и гордо ги наблюдаваше.

Гест направи кръстен знак над северното сияние и над всеки от братята и подаде Библията на отец Кнут, който веднага я притисна до себе си. После разби леда, сковал заливчето и нагази навътре, докато водата не стигна кръста му. От водата се вдигаше пара като кълбета вълна.

Другите го последваха. Те ругаеха и говореха, че от тази работа най-много да умрат. Дромунд му се усмихна, но гласът му трепереше, когато помоли Гест да приключва по-бързо, защото им пари сякаш

стоят в огън. Той спокойно му отвърна, че ще мине толкова време, колкото реши Бог. Той продължи навътре в реката, докато стигна до купчина подводни камъни. Покатери се върху тях и заяви, че бил твърде малък, за да продължи, но че Дромунд трябвало да мине покрай него и да застане при силното течение.

Дромунд бързичко го подмина, водата вече му стигаше до подмишниците. Гест сложи ръка на главата му и произнесе свещените думи. След това Дромунд трябваше да се потопи три пъти във водата. И това беше свършено. Накрая Гест го помоли да се отмести и да изчака, докато Ивар и Хаде направят същото, за да им даде последната си благословия.

— Сега всички сте покръстени — заяви той тържествено — и ще ви се отворят вратите на Царството Божие...

В същия момент ритна Дромунд в лицето така, че той падна назад, извика на отец Кнут да бяга към къщата, отскочи от камъните към брега, хвана бастуна на старицата и я дръпна във водата.

Хаде беше първият, който се съвзе, и се зае да помага на майка си. През това време Гест беше настигнал Кнут. Отчето се движеше доста бавно, но преследвачите им бяха още по-зле. Дватама се добраха до къщата. Гест заключи и двете врати, спусна се към огъня, свали от себе си замръзналите дрехи, разтри енергично тялото си, направи няколко подскока и накрая си облече сухи дрехи. През това време отец Кнут лежеше на пода и хълцайки се молеше. Гест го ритна и му каза да помогне да залостят вратите с пейките. Кнут не помръдна.

— Unde hoc monstrum...^[6]

Отвън се чува викове и силно блъскане.

— Ще съборят покрива на къщата — каза Кнут подсмърчайки.

— Няма да успеят — отвърна Гест. — Много са премръзнали. Могат да легнат при конете. Но не мисля, че се сещат за това.

Блъскането се засили. Гест тичаше насам-натам из стаята и трупаше пейки и маси до вратите. Накрая застана до главната врата и извика:

— Чува ли ме Дромунд?

Настъпи тишина.

— Чува ли ме Дромунд? — повтори той.

— Чувам те — отвърна Дромунд. — Това е предателство. Това е предателство.

— Не, не — каза Гест. — Не можем да отворим тази врата. Пренесете бабата отзад и ще отворим другата.

Чу гласове, очевидно спореха, отново заблъскаха по вратата, но след това престанаха. Гест притича до другата врата, почака да започнат да блъскат и по нея и ги остави така известно време. Зад него отец Кнут бе застанал на колене, покрил глава със здравата си ръка.

— Чува ли ме Дромунд? — извика Гест отново.

Дромунд отвърна, че го чувал, но трябвало да побързат, защото старицата вече не била в съзнание. Едва толкова успя да каже.

— И тази врата не се отваря — извика Гест. — Върнете се при другата. Слугата ми е успял да ви отвори.

Чуха се нови крясъци и отчаяно блъскане, постепенно гласовете заглъхнаха.

Гест попита за пореден път дали Дромунд го чува.

— Чувам те — каза той. — Сега какво има?

— Аз съм Хаде — извика Гест.

Стана тихо.

— Аз съм Хаде — повтори той — и съм роден сакат.

Тишината премина в див вой. След това се чу тихо:

— Ще отидем при другата врата.

Гест притича през стаята до главния вход. Този път им отне повече време. Първо се чу драпане, после дрезгавият глас на Дромунд.

— Отвори. Ще умрем на студа.

— Аз съм Ивар — извика Гест. — Сега ще ви отворя.

Но не отвори.

— Сега ще ви отворя — повтори той и размести пейките. Отец Кнут продължаваше да коленичи с ръка около главата.

— Аз съм Ивар — извика Гест. — Роден съм сакат.

Чу се още внимателно драскане по дървото, както когато мечката се опитва да се измъкне от капана. Някакъв глас тихо прошепна:

— Аз съм Ивар. Аз съм тук, отвън.

— Не — изкрещя му Гест. — Аз съм Ивар. Аз съм вътре и не мога да отворя вратата. Отидете при другата, защото сега е отворена. Отворена е за всички ви.

Настъпи тишина.

Гест отиде при огъня и седна. Съчини една вийса и усети как лицето му изгаряше, потта се стичаше от него, но крайниците му бяха изтръпнали. Кнут продължи да се моли още известно време, преди внимателно да махне ръка от ушите си и да го погледне въпросително. Чуха далечни звуци, напомнящи детски плач. Кнут се изкатери на пейката, постави мъртвата си ръка внимателно върху Библията и намести обезобразените си пръсти.

— Пострадала ли е? — попита той, сякаш бе ослепял.

Гест погледна Библията и каза, че нищо й няма. Кнут въздъхна.

— Кой си ти? — избухна той внезапно.

— Аз съм Торгест Торхаласон — каза Гест високо. — Син на Стайнгрим, син на Торгест Лейвсон, който дойде от Наумадал в Йорва по времето, когато Харалд Красивокосия управляваше Норвегия.

Кнут поклати глава. Зачервеният му поглед се обърна към огъня, а на пострадалото му лице се изписа строгост. Бяха обкръжени от ледената стена на тишината.

— Ти си дяволът — каза той с немощния глас на стар човек. — Ти си дяволът в образа на дете. Или си изпратен, за да вършиш неговото дело. И всички ще отидем на дъното заради теб.

— Аз съм Торгест Торхаласон — повтори Гест също толкова високо. — Сега ще ядем и ще спим. И ще прием. А утре или вдругиден ще се върнем в Нидарос, ако не са легнали при конете, макар че не мисля, че ще успеят, защото явно не ни е писано да преминем през планината сега. Но щом дойде пролетта, ще тръгнем отново — ти към Хедебю, а аз към езерото Мьорс.

Той си пое въздух и изчака Кнут да сведе поглед.

— Но първо ще съберем всички одеяла и завивки тук до огъня, ще си направим постели и ще спим, колкото можем.

Гест излезе навън чак след два дни, когато свършиха дървата. Откри старицата и Ивар в снега зад къщата. Дромунд и Хаде лежах в конюшната заедно с три от конете, които убили с колове, единият беше на отец Кнут. Други животни не се виждаха. Гест тръгна по следите и откри Гротасе до реката заедно с една от пъстрите кобили на братята, и двата коня бяха изтощени. Той ги отведе обратно, изрови сено, нахрани ги внимателно и ги остави вътре. Два дни по-късно ги оседла,

натовари на Гротасе торбата си и сандъка на Кнут, а него качи на кобилата.

Самият той тръгне пеша отпред, надолу по долината, на север. Не се качи на седлото, докато отново не се озоваха в замръзналата пустиня на горите в Опдал.

[1] Мъченик се става не чрез страдание, а по заслуги. (лат.). — Б.пр. ↑

[2] Велик си Бог и достоен за възхвала — из „Откровенията на св. Августин“. — Б.пр. ↑

[3] „В града Божий“ — съчинение на св. Августин. — Б.пр. ↑

[4] В началото Бог създаде небето и земята... (лат.библ.). — Б.пр. ↑

[5] Другите са тези, които винаги вярват, но никога не разбират. (лат.). — Б.пр. ↑

[6] Откъде се взе това чудовище... (лат.). — Б.пр. ↑

VIA ILL UMEN A TIVA^[1]

Кнут изпитваше силни болки и мръзнеше много, но въпреки това Гест отново подмина стопанствата по пътя. След като вечерта на втория ден заобиколиха Медалхюс, Кнут падна от коня. Гест го качи отново, завърза го за седлото и го уви в одеяло.

Влязоха в града на зазоряване. Гест събуди коняря и му каза, че са имали кратко, но дълго пътуване, а сега трябвало да изтича да доведе лекар за отец Кнут. Когато лекарят дойде, Кнут бе в съзнание. Гест го бе положил в старото му легло, сега запали силен огън в камината и стопли мляко. През това време Кнут говореше за Божиата милост и за своята благодарност към Бог, който за пореден път бе спасил живота му, или го бе дарил с нов живот с надеждата да му донесе повече радост от предишния. Но усмивката му беше разкривена, а погледът — размит.

Лекарят счупи ръката му и я превърза наново и Кнут се смееше, въпреки болката и сълзите. След това отново започна да бълнува и дълго време не стана от леглото.

Гест се грижеше за него.

— Аз съм мъртъв — казваше Кнут понякога.

— Да, да — отвърщаше Гест.

— Жив съм — казваше той. Гест се съгласяваше и с това.

Гледаше го както майка обгрижва умиращото си дете — с безкрайно търпение. Разкъсваше се между него и Гюдлайв, който още се държеше и дори се бе ободрил, откакто се върнаха — мълчаливият коняр не беше особено добра компания.

Отец Кнут напусна леглото си чак след Нова година. И тогава около него сияеше някаква святост, непристъпна божествена броня — тиковете изчезнаха, погледът се успокои, ръцете вече не търсеха, а премемерно почиваха в прегръдките си. Така става, когато първо те разбият на парчета, а после наново те сглобят — той бе преживял както живота, така и смъртта и бе разбрал каква е дълбоката същност на всичко.

Най-интересното беше, че вече не се затваряше вкъщи, а обикаляше града и се показваше. Дори главатарите от вътрешността на областта, дошли за новогодишното жертвоприношение, не успяваха да го изплашат, макар че изпълваха улиците с крясъци и заплашителни викове. Чисто и просто той бе покровителстван, не само от Бог, но и от ярла, защото ярлът бе женен за християнката Гида, която го посети още по Коледа и се притесни заради обезобразения му вид. Тя му подари скъпа гривна с гравирани келтски кръст и не се успокои, докато при следващата си визита не се убеди, че силите му бавно, но сигурно се завръщат. Самият Кнут казваше, че е минал през чистилицето и е навлязъл във *via contemplativa*^[2], пътят към царството на разума, ако вече дори не е стигнал и до най-висшето ниво, *via illuminativa*. По тези въпроси беше открит и не криеше нищо.

През зимата на проповедите му се събираха все повече и повече хора, забелязали превръщането на колебливия и страхлив фарисей във възкръснал апостол, взет направо от Библията. Те искаха да се покръстват. Те искаха да се молят. Те искаха отговори на непонятните си въпроси, с които да утолят онази жажда, която не се гаси с вода. Появиха се и няколко души от свитата на ярла, скалдове и воини. Повечето от тях бяха от старите хора на крал Олав, които Ерик бе помилвал, но имаше и такива, които упорито държаха на старите богове като например Халдур Неверника. Той твърдеше, че идва само за да се подиграва на свещеника, но постоянно се въвличаше в разговори, след които не можеше да се отърве от чувството, че е загубил нещо — може би малко от честта си, или малко достойнство.

— Защо *никога* не казваш нищо? — ядосваше се той на Гест, който през цялото време седеше мълчаливо до отец Кнут, и бдеше над него като загрижен доктор.

— Няма нужда — отвръщаше Гест.

И Халдур се връщаше с нови подигравки и забележки, които отец Кнут приемаше с обезоръжаваща смиреност, или на които отвръщаше с хитри гатанки и със скритата сила на малък човек.

Тогава в града се върна и отец Осгайр с тримата си арменски монаси. Те се бяха укривали в Агденес в очакване на този знак — славата на някой си отец Кнут. Той искаше да построи наново църквата

на Олав, но Кнут го разубеди или по-точно предложи първо да помоли за разрешението и закрилата на ярла. Ерик прие свещеника и го остави да говори, но не пожела да заеме позиция, защото въпросът не го интересувал. Не той бил прогонил Осгайр от града, а хората. Затова отец Кнут временно му позволи да проповядва в собствената му църква, а на монасите намираще различни занимания по къщата и при съседите — те преди всичко помагаша на занаятчиите и търговците християни, които постепенно се завръщаха в порутените си домове край реката.

— Тук виждаме как една страна се покръства не само с меч — казваше отец Кнут.

От Ладе все така не им обръщаха внимание.

Но един следобед в навечерието на Великден по реката се качи кораб с камбана на борда си, дарена от Гида. Тя щеше да украси камбанарията на църквата, така че отец Кнут да има с какво да огласява божествените фанфари. Гест обясни на монасите как да я монтират, а отец Кнут се радваше като дете, когато я биеше. Дали не бе започнал да става високомерен?

Но не, той вече не правеше грешки. Без съмнение тази камбана бе плякосана, но има ли по-хубаво от това нещо, което е разрушено и ограбено на едно място да възкръсне с нова прелест на друго, където хората дори имат повече нужда от него? Освен това Гида не би могла да му изпрати този дар без мълчаливото съгласие на ярла — мълчаливо съгласие, в което отец Кнут сега бе толкова уверен, че само седмица по-късно окуражи Осгайр да потърси отново ярла. Този път той не отговори нищо и само отпрати Осгайр с ръка — жест, който свещеникът разтълкува като позволение. Отец Кнут бе на същото мнение. Той се обърна към селянина, който на времето бе позволил на Гест да сече в гората му, и този път дори не се наложи да плаща за материала. Селянинът сам отсече дърветата и им ги докара, защото искаше да допринесе за възстановяването на паметта за крал Олав.

Отец Кнут благослови материала, дърветата бяха нарязани и оформени, а с работата се бяха заели Гест, монасите и двама новопокръстени от Кнут дърводелци.

Но каква да бъде новата църква — по-голяма или по-малка от тази, която изгоря? И дали да е в същия стил? Отец Кнут смяташе, че трябва да е съвсем същата. Но Осгайр искаше да е по-голяма, поне мъничко по-висока, за да надделее над останалите постройки на носа. Според него Кнут нямаше право да нарича собствения си храм Църквата на Свети Олав, защото това щеше да е името на новата църква. Така че отец Кнут се примири.

Сега той бе решил да накара Гест да научи латински, за да вникне в Светото писание по-дълбоко и да не рецитира само неразбираеми звуци по памет, макар и паметта му да бе впечатляваща. Затова му връчи дъсчица, на която да пише, и книга, от която да преписва, и се зае да му обяснява кое какво значи и да поправя чертичките. Гест напредна бързо.

— Та ти вече го можеш — каза Кнут.

Единствено една тема той упорито избягваше — никога не говореше за кошмара в Дривдал, а само разсеяно присвиваше очи, когато Гест засягаше въпроса и след това бързо сменяше темата:

— Ще станеш дякон. И ще научиш Тофи, единият от арменските монаси, на северния език. Той е най-надареният от тях.

Не минаваше и ден, без да говори за светлото бъдеще на църквата на нос Нидарнес. И за мястото, което Гест естествено щеше да заеме там.

— Ти пръв ще получиш първо причастие!

— Скоро — каза Гест, който изведнъж за никъде не бързаше. И свещеникът млъкваше веднага, сякаш мисълта за покръстването му, което самият той бе споменал, събуждаше у него неприятни спомени.

— Напиши *Nec ego ipse capio totum, quid sum* — заповяда Кнут. — Това означава: Дори и аз не мога да проумея всичко, което съм. Написано е от епископ Августин, а аз го преписах в Кантараборг от неговата голяма книга.

Гест го написа.

— Но повече ми харесва това — каза той — *Nam haec longa aegritudo erit*. Животът тук е една много дълга болест. И това е от Августин и ти пак си го преписвал.

— Е, да — отец Кнут трябваше да признае — но объркванията вече не го тревожеха, сякаш бе успял да покори загадъчното, сякаш бе одухотворен от могъщата тайнственост на отчаянието. И това му

отиваше. Той бе станал пътеводител, опорна точка на съществуването, а не бе просто слабият слуга.

И от Ладе все така не им обръщаха внимание.

Вместо това се появи Гида заедно със зълва си Берлиот и нейния съпруг Айнар Айндридасон от Оркдал. Те огледаха църквата, изслушаха една проповед и се оправиха към опожарения парцел на Осгайр, където от пепелта се раждаше нова сграда. Айнар не каза почти нищо, но Гида и Берлиот похвалиха работата, обещаха на Осгайр много подаръци и дори му предложиха пари.

Осгайр толкова се въодушеви, че същата вечер се затвори в кабинета си и съчини писмо до епископа на Бремен, където в началото пишеше *Yric Dux nos ecclesiam novam aedificare permisit...*^[3], а накрая дори, че ярлът... *ad fidum nostram transiit...*^[4] — нещо, което според Кнут бе чиста лъжа. Религиозната равнодушност на ярла бе широко известна, така че той отказа да се подпише под писмото, най-малкото защото то щеше да бъде изпратено в Дания по някой от корабите на ярла. След дълго убеждаване той успя да убеди приятеля си да изчака и да не го праща, докато църквата не е готова.

Стаичката над конюшната се напълни. Гюдлайв получаваше всички необходими грижи от Тофи и братята му и след цял месец непрекъснатата работа по Църквата на свети Олав, Гест най-сетне успя да се види с приятеля си лодкаря. Постепенно изостави църквите и през следващата половина година строеше лодки, като посещаваше Кнут само за да пише, учи и задава въпроси, на които не можеше да отговори. Лодкарят се казваше Стайнтор Хомундсон и в момента работеше по три кораба за ярла. За него работеха около сто и двайсет души, а други двеста сечаха дърва и се занимаваха с превоза им. Гест трябваше да направи носа на кораба, релинга и греблото за управление, помагаша му още шестима. По план корабите трябваше да са готови веднага след Великден, когато ярлът беше планирал да се отправи на юг, за да накаже могъщия Ерлинг Скългсон от Сола, който според слуховете бе приел привилегиите, предоставени му от ярла, без всъщност да има каквото и да било намерение да се подчини на неговата власт. Ерик трябваше да се справи с това, преди да вдигне платна за Англия. А когато и самият Стайнтор заговори как самият той щял да отпътува на юг до родния си Мьоре, за да наеме още работници, нещо в Гест се преобърна. Той хвърли поглед към града,

разцъфнал в пищна пролетна зеленина, и видя, че той никога не би могъл да стане негов, още повече, след като Онунд бе мъртъв, и то не от неговата ръка. Трябваше да продължи напред, макар и „на юг към Мьорс“ да не беше правилният път. Но къде да отиде?

Гест не знаеше, но небето имаше шестнайсет посоки и всички те биха го отвели далеч от Трондхайм.

Той говори със Стайнтор, който нямаше голямо желание да губи хората си при положение, че не достигаха, и особено щом ставаше въпрос за Гест, който бе много умел с ножа. Тъкмо се канеше да му повери да направи драконовата глава за кораба.

— Не искам да крия нищо от теб — каза Гест. — Трябва да замина, преди да са дошли корабите от Исландия. Мога да си платя, но ти трябва да си спокоен, че не ярлът ме притеснява, знам, че много държиш на приятелството му.

Стайнтор склони и обеща на Гест място на кораба в замяна на това да тръгне сам.

Гест си събра багажа и отново бе готов. Но тогава го връхлетя ново безпокойство. Подготвяше се за пътуването, но сякаш само търсеше причина да остане. И всеки път, когато Стайнтор отлагаше пътуването, Гест въздишаше с облекчение. Но ето че един ден самият ярл дойде в работилницата, за да прегледа корабите. Гест се заговори с Халдур Неверника, който със зле прикрито злорадство го посъветва на другия ден да се разходи до Ладе — щели да екзекутират някакъв мъж за убийството на Од Равнсон. Били го хванали някакви селяни от Мере, той носел на дрехите си игла, брошка, която бе принадлежала на Од.

— Ще дойда — каза Гест.

През последния месец бе нощувал в работилницата или при младата жена от кръчмата, когато бе свободна. Но тази нощ се върна при отец Кнут и го откри заспал самичък в стаичката до църквата.

— Ти ли си, дете — попита свещеникът, прозявайки се. — Какво искаш сега?

— След няколко дни заминавам — отвърна Гест. — Но първо имам да те питам нещо.

— Няма как да ти откажа, знаеш.

Гест го помоли да се изправи и да слуша.

— Имаше и друга причина да ти разкажа за това как Онунд Стюрсон ме откри в Санди миналата есен. И мисля, че знаеш. Но сега искам да знам кой тогава го упъти към мен — ти или Айстайн Айдисон, няма кой друг да е бил?

Отец Кнут се загледа пред себе си с новия си поглед, дали си спомни странния шамар, който получи от Гест? След това обърна поглед навътре, скри се в свещената си обвивка, предишното му лице на мъченик се завърна, очите станаха празни кладенци, устата му трепереше, а ръцете отново подхванаха търсенето.

— През цялото време ли си го знаел? — попита Кнут и се опита да скрие срама си в дланите си.

— Да — отвърна Гест.

— Съсипваш ме, дете, съсипваш ме... наистина. Да, аз бях. Заплашиха ме. Не само ужасният Онунд. Тук бяха и двама от хората на ярла. Аз бях слаб. Можеш ли да ми простиш или и мен ще убиеш?

— Защо да убивам теб, след като не убих и Онунд. Не, ти ще си останеш в Трондхайм докато Гюдлайв е жив, че дори и по-дълго. Но трябва да призная, че бе добре да чуя, че си бил ти, а не Айстайн, защото иначе щях да съм сгрешил в преценката си и за двама ви.

Гест си пое въздух:

— Но сега трябва да те питам още нещо — може ли да взема Гротасе?

Свещеникът го зяпна учудено.

— Това ли е всичко?

— Това е. Исках да знам дали ще ми дадеш коня си или ще се наложи да го открадна.

— Тогава с удоволствие ти го давам.

Кнут се изправи, беше се успокоил отново, опита се да прегърне Гест, но погледът му го спря. Гест имал още един проблем, който отчето по-лесно би решил. Разказа му за Рюнулв, който вероятно се намирал в някоя тъмница в Ладе и очаквал да го обезглавят, макар че бил невинен. Гест бил виновникът.

— Какво да сторя?

Кнут потъна в размисъл.

— Трябва веднага да отидеш в Ладе и да се предадеш на ярла. Аз ще дойда с теб и ще се моля за живота ти. Ярлът е справедлив. Гида също ще се застъпи за теб.

— Тя мисли, че се казвам Хелге — каза Гест.

Свещеникът потръпна.

— Така — каза той отчаяно. — И аз съм този, който я излъга. Но сега нямаме избор.

Кнут се изправи и застана неподвижно, сякаш за да подчертае решението, облече се, окачи на врата си кръст, целуна го и изрече кратка молитва.

Излязоха в конюшната, оседлаха конете и се отправиха към брода, пресякоха реката и продължиха мълчаливо към Ладе. Тишината беше напрегната и мъчителна. Тя съдържаше предчувствието за всичко онова, което щеше да подложи на проверка новите сили на отец Кнут.

— Знам за какво мислиш — каза Гест.

— Ти винаги знаеш.

— Чудиш се защо помолих да ми дадеш Гротасе, след като доброволно идвам с теб в Ладе.

Кнут го погледна косо и каза, че предпочита да не спекулира със загадки.

— Напротив, правиш го — възрази Гест. — Защото ми нямаш доверие.

— Може би — отвърна отец Кнут. — Лесно е да предадеш някого, когато самият той е предател. Мислил съм за това. Ти имаш за какво да ми отмъщаваш. Но сега пред мен не стои друг избор.

— Така е — каза Гест. — Но сега, след като всичко е казано, си по-спокоен отколкото беше тогава, сам с мислите си, нали?

— Да, навярно е така — отец Кнут се замисли. — Да — повтори той и погледна безмълвно Гест.

Оставиха конете при група скитници и се присъединиха към бедняците, които рано сутрин се събираха пред замъка на ярла в

очакване Ерик заедно със слугите, скалдовете и цялата си пищна свита да се отпрати към града.

Отец Кнут, без да се мае, застана на пътя на конниците, спря цялата процесия с разперените си ръце и просто наклони глава на една страна. Миг след това измърмори бързо и неясно, че е дошъл заедно с един мъж, който иска задължително да говори с ярла за онзи, когото смятаха за убиеца на Од Равнсон.

На ярката светлина Гест забеляза, че лицето на Ерик бе уморено, сякаш не бе спал, но не бе и гулял, а по-скоро бе водил сложни разговори за приближаваща катастрофа. Това бе вероятно най-неподходящият момент да го занимават с проблемите си. Гест дръпна отец Кнут за ръкава и помоли за извинение, задето се бяха изтърсили така. Сега ярлът поне ги слушаше.

Но веднага щом привърши разказа си, като спомена дори и за причината да си отмъсти на Од за малкия Аре, който му е бил като брат, как несправедливо са отнели живота му, ярлът само кимна с глава на хората си да го заловят и продължи нетърпеливо пътя си заедно със сънливата си свита.

Помъкнаха Гест нанякъде, направо през нивата, а отец Кнут стоеше и гледаше безпомощно подире им. Вкараха го в някаква къща, вкопана в земята. По миризмата веднага позна, че Рюнулв е някъде наблизо. Някаква ръка го дръпна към дъсчената стена и го притисна към нея. От един процепа между гредите на тавана се процеждаше светлина и на тази светлина Гест видя грозната физиономия на Рюнулв, който се усмихваше укорително.

Гест се отърси от него и започна да му се кара задето не бе успял да се укрие и да избяга на север. Та нали можеше да става невидим, където и когато пожелаеше, а и бе имал цялата зима на разположение. Но големият мъж просто сви рамене и доближи двата пръста на едната си ръка до показалеца на другата, което означаваше къща, и разтърси рамене, за да покаже, че бил потърсил убежище от студа. После затвори очи и с лявата си ръка хвана китката на дясната, с което показваше, че са го заловили докато е спял.

— Цялата зима ли прекара в Мере?

Рюнулв не реагира. Но щом Гест разказа защо самият той бе тук, Рюнулв загуби всякакъв контрол, насочи лицето си към светлината, кокореше се и виеше така, че и жеравите в Свитьод се разлетяха.

Гест се засмя и каза, че Рюнулв е добър човек, който някой ден ще получи своето възнаграждение. Но големият мъж го отместа и с нокът надраска две фигурки в дървото.

— Това ние ли сме? — попита Гест.

Рюнулв наклони глава, за да покаже, че едното бе жена, направи също знака, който означаваше женитба и посочи Гест, след което поклати глава и го отбутна от себе си с презрение на лицето. Гест бе принуден отново да се засмее.

— Ако имаше дъщеря, нямаше да ми я дадеш за жена, защото съм много глупав, така ли?

Рюнулв кимна, прекара пръст по гърлото си, посочи себе си и Гест и падна на земята — те щяха да умрат и собствената му смърт се обезсмисляше от това, че и Гест бе там.

Гест му обясни, че признанията му ще накарат ярла да пусне Рюнулв и че ще се моли самият той да бъде пощаден. И двамата щяха да се спасят.

Привечер ги изкараха и оковаха краката им така, че едва се влачеха по баира нагоре към главната къща. Там ги преведоха до задния вход и надолу към една поляна. Вечерното слънце огряваше единствената снежна пряспа. Всички придворни на ярла бяха наредени около две дълги маси, начело на които стоеше изнесенят бляскав трон на ярла, в който самият той се бе разположил. Ерик бе единственият седнал. Съпругата му Гида също беше там и отец Кнут, исландските и норвежките скалдове, всички стояха. Гест предположи, че синът на ярла, Хокун, бе високомерното и красиво облечено момче, което стоеше между два червени щита до Гида, толкова близо до нея, че напомняше повече на малко дете, отколкото бе добре за репутацията му.

Даг Вестайнсон, вторият след ярла, се откъсна от групата и им нареди да застанат до двата дръвника, забити в земята. Завързаха ги. Даг хвърли пред краката им клони от леска, изправи се и погледна ярла, който му кимна незабележимо. Настана тишина.

С всички тези хора наоколо това се забелязваше още по-силно. На Гест му се стори, че тишината бе голяма като смъртта и когато двама мъже с брадви се приближиха към тях, той разбра, че

екзекуцията щеше да протече светкавично бързо, за да може пиршествата да започнат. Той извика:

— Нямаме ли право да кажем нещо?

— Какво? — каза Даг, без с нищо да издава, че го е разпознал.

Гест повтори казаното. Даг се замисли, обърна се към хората и извика, че затворникът искал да каже нещо.

Ярлът поклати глава.

Гест усещаше как потта му си пробива път през дрехите. Разстоянието до трона бе огромно и той трябваше да крещи, а този, който крещи, умира, но нямаше никакъв избор. Продължаваше да настоява с писклив глас да му позволят да говори и избягваше да среща погледите на палачите, които бяха застанали до тях с шлемовете си, криещи очите им.

Отец Кнут стоеше до Гида, прехапал устни. През тялото му премина видима тръпка, когато погледна Гида, която му кимна разсеяно. Гест отново се развика, този път към свещеника. Кнут събра смелост, наведе се напред и прошепна нещо в ухото на ярла. Даг Вестайнсон каза нещо в другото му ухо, след което и трети човек се намеси в краткия им разговор. Ярлът ги отпрати и извика на Гест:

— Единият ми казва да те оставя да говориш. Но другият казва, че ако ти позволя, накрая ще стане така, че ще те помилвам, защото си бил добър в приказките. Все пак ще поема този риск, ако сега познаеш кой от тях какво ми каза.

Ярлът произнесе тези думи с лека усмивка и сред хората се разнесе тих шепот.

— Просто е — извика Гест бързо. — И двамата — и отец Кнут, и Даг са казали и едното, и другото.

Ярлът погледна учудено двамата мъже, които не помръдваха. След това каза:

— Браво на теб. Но защо си още жив ти, който си само половин човек?

— По-добре живо куче, отколкото мъртъв лъв — отвърна Гест и веднага чу дрезгавото покашляне на Рюнулв. Обърна се към него и видя усмивката, с която той го възнаграждаваше винаги, когато бе впечатлен.

Ярлът се позасмя и групата също, но само за кратко. Отново стана тихо, докато Рюнулв внезапно не задърпа въжетата и не се разкрещя в лицето на мъжа, който стоеше пред него така, че той отстъпи назад и падна.

Ярлът отново се засмя. Придворните му също страшно се забавляваха.

Кълнейки, мъжът се изправи на крака и зяпна Рюнулв ядосано, след това погледна ярла, той му направи знак, който Гест не разбра. Мъжът прибра брадвата подмишница, освободи Гест от въжетата и оковите, отведе го десет стъпки напред и го помоли да не мърда. Сега Гест можеше да вижда ярла. — „Прегазих клонките“ — помисли си Гест. После погледна събралите се хора. Отец Кнут бе забил поглед в земята, Гида беше красива и далечна, както винаги изправена и крехка като стъкло. Тя беше облечена в тясна синя дреха, която ѝ стигаше до глезените, косата ѝ бе сплетена в голяма плетка, праметната през лявото рамо, кожената яка бе разтворена така, че Гест можеше да види черното петно на шията ѝ, контрастът с бялата ѝ кожа и златната огърлица. Тя също не гледаше към него.

За разлика от Халдур Неверника, а също и сина ѝ — момчето с откритите небесносини очи, рошавата коса с цвят на слама, с огромния меч, запасан в колана, и разкрачената бойна стойка, която изглеждаше по-скоро добре тренирана, отколкото естествена.

Също и самият ярл — непоколебим като скала, като собствената си паметна плоча. Същинско олицетворение на всички зрелищни битки, които бе водил откакто дванайсет-тринайсетгодишен бе тръгнал на война. Като всички големци, които бе срещал, Гест забеляза, че и той бе облечен по-скромно от обкръжението си, с дреха без ръкави, без пръстени и друго оръжие, освен късия си и доста приличен меч. Около себе си имаше почти двеста верни мъже — скалдове, слуги и воители, забили копията си в земята. Гест се сети за тишината, когато Снори и мъжете от Боргарфиорд седяха в дъжда и се гледаха през река Хитаро. Това бе станало преди цяла вечност.

Тогава ярлът направи нещо странно — стана от трона, а на негово място седна Гида. После тя също се изправи, а синът Хокун седна, за да се отмести след секунда и да направи място на баща си. Ерик се намести и постави ръка на коляното си. Погледът му се зарея

небрежно над халбите и бъчвите, струпани на масата от дясната му страна. После се съсредоточи върху Гест.

— Сега е толкова тихо, че всички могат да те чуят, малки човече, но аз не чувам нищо.

Гест прочисти гърло и изрече една кведа:

*Невежият мъж
не спи цяла нощ.
Отчаян, мисли много.
Смъртно уморен е той,
когато денят настъпва.
А никак не е напреднал.*

Сред множеството се разнесе мърморене. Отец Кнут бе сложил пръстите си на лицето като решетка и ярлът го видя.

— Подиграваш ли се с мен, исландецо? — попита той. — Или знаеш нещо за това, което ме държи буден нощем?

Гест каза нова кведа:

*Най-добре е онзи,
който не знае какво го чака.
Трябва да знаеш наполовина,
да отбираш по малко,
защото онзи, който знае всичко,
рядко е щастлив.*

— Това беше по-добре — каза ярлът преди останалите да имат възможност да реагират. — Но как моите хора, които отбират по малко, да разберат, дали думите ти са възхвала или подигравка?

— Господарю — каза Гест и падна на колене, — това е подигравка за онзи, който не я разбира.

— Тогава ще се задоволим с това — каза ярлът сухо.

Гест продължи:

— Господарю — каза той, — през годините при Вас са идвали много исландци, сред тях и най-великите ни скалдове Гунлауг Змийският език, Халфред Отарсон, Торд Колбьорнсон, Урм Стуролфсон и много други... Те са идвали, за да Ви убият, за да крадат от Вас или да Ви осмеят. Но Вие, господарю, сте ги помилвали веднага щом сте чули исканията и оправданията им. Вие, господарю, сте обмисляли да забраните в страната дуелите и да обявите всички престъпници за хора извън закона. Затова аз Ви моля да се смилите и над мен, най-мъничкия и жалък от всички исландци, и да постъпите справедливо, защото имах добри причини да убия Од Равнсон. Убих го, защото не можех да постъпя иначе според закона, който управлява нашите сърца и ни заповядва да не предаваме брата или приятеля си, а да отмъстим за него, дори това да е последното нещо, което правим. И Вашето сърце, господарю, се управлява от този закон — добави той и си пое дълбоко въздух.

Тишината преди ярлът да отговори беше страшна.

— Да, прав си. Но аз не съм твой приятел. Аз бях приятел на Од. Какво ще кажеш за това?

— Не знам, господарю — каза Гест бързо и погледна отец Кнут, който стоеше и гледаше ръцете си. Хрумна му да каже: — Отмъщението е в Божиите ръце, не в тези на хората.

— Значи твоите ръце са Божиите?

— Не — отвърна Гест. — Затова Ви моля за прошка.

— Аз не съм Бог — каза ярлът. — Аз съм човек.

Той направи знак с лявата си ръка и Гест чу глухия удар на брадвата в черепа на Рюнулв, но не се обърна. Ярлът също не трепна. Само очите на малкия Хокун се присвиха, а Гида гледаше замаяно в нищото. Наоколо се чуваха окуражителни подвиквания.

После отново стана тихо. Гест чу тихи стъпки в меката пролетна трева. Някакъв мъж застана до него с оръжието и му показа кръвта.

— Този човек бе длъжен да отмъсти за Од — каза ярлът високо. — Как бих могъл да удовлетвори и твоите, и неговите молби, след като всички имат право на отмъщение и той е мой приятел, а ти не?

Гест не отговори, само преглътна.

— Има закон, който управлява и това — продължи ярлът. — Той също се крие в сърцата ни, както ти хубаво каза, и според него аз сега мога да се помиря с теб или да те помилвам и няма да трябва да

плащаш нищо, защото току-що позволих на Харалд тук да отмъсти за убийството на брат си; също, защото ти си убил Тронд Баула, един от най-опасните злодеи, които са ограбвали и убивали в страната ни. Има само едно условие — да се закълнеш тук и сега, че никога вече няма да се появяваш в Трондхайм. Защото след това, което се случи днес, и това, което ти каза, няма да можеш вече да ме погледнеш, без да ти се наложи да послушаш закона на сърцето си и да се опиташ да ме убиеш, нали така?

Гест падна на колене напълно съсипан.

— Да не би хитрият исландец да загуби ума и дума?

— Който говори, умира — промърмори Гест с наведена глава.

— Какво каза? — попита ярлът.

— Заклевам се — каза Гест и погледна напред. — Но имам и друго желание — побърза да добави той, стараяйки се да не поглежда отец Кнут.

— Така ли? И какво е то?

— Да взема със себе си тялото, за да може отец Кнут да го погребее до църквата в града, защото Рюнулв бе християнин.

На лицето на ярла изгря усмивка.

— В такъв случай и аз имам молба, или по-скоро въпрос — можеш ли да ми отговориш честно, кое е по-силно: думата ти или законът в сърцето ти?

За първи път Гест забеляза навреме клопката и бързо отговори, че стига ярлът да не е пред очите му, думата ще тежи повече, а самият той щял да се погрижи очите му никога да не видят нито ярла, нито някой от близките му.

— Добър отговор — каза Ерик и му заповяда да се изправи. — Двама от мъжете ми ще придружат теб, свещеника и трупа до църквата и никога повече няма да се видим.

Беше нощ. Бледа и мека пролетна нощ. Гест стоеше със скръстени ръце, гледаше гроба на Рюнулв и си мислеше, че отсега нататък орлите в Свитьод няма да се разлитат, а ще седят по клоните и ще падат от стрелите на ловците като гъски с подрязани крила. Виждаше пред себе си тези кацнали, осъдени на смърт чудовища и никак не му бе до смях. Беше подценил ярла и надценил себе си, бе

направил наведнъж две грешки и двете заради високомерието си, задето не си признаваше, че вътрешният закон, законът на отмъщението, можеше да бъде заглушен единствено от страха — онзи страх, който той презираше, жалкия безчестен страх на отец Кнут, страх и трепет, които отнемат живота на един нещастник, който вече е изгубил всичко.

Той остави гроба и влезе при Гюдлайв, който гледаше на смъртта като на благословия, и с мътните си сиви очи искаше да каже на Гест, че просто времето на Рюнулв било дошло.

— Не, не беше така — възрази Гест. — Защото тогава вината нямаше да е моя. Но от това, че го разбирам, не става по-добре, защото не разбирам, никога няма да се променя.

— Може би няма да го направиш, но Господ не би ти дал сили да отидеш в Ладе, ако не е искал да постигне нещо. Трябвало е ти да оживееш, а Рюнулв да почива в две страни — тялото му тук, а гласът — в Ирландия...

Гест оставя Гюдлайв, отива до града при жената, с която е спал толкова много пъти, и ѝ казва, че ще я нарича Гида. Тя няма нищо против, това не е за първи път, само да побърза, защото иска да спи. Но Гест трябва да озапти яростта си и вече е сутрин, когато се отпуска между белите ѝ гърди като детето, което е. Толкова е лек, когато спи, че не се налага тя да го отмества. Но затова пък е буден, когато се събужда, откъсва се от съня и открива, че е изчезнала и че някаква здрава ръка го стиска за гърлото. Отваря очи и те гледат право в тези на Халдур Неверника, който му заповядва да мълчи.

Халдур се изправя и му казва да се облече и да тръгва с него. Гест се подчинява, но в кръчмата има само един човек с прости, вехти дрехи на търговец, който се опитва безуспешно да се скрие зад широкополата си шапка. Това е дясната ръка на ярла, Даг Вестайнсон, сипаничавият великан, който се е специализирал в това да бъде подценяван, на външен вид муден, тежък, сънлив, лесна плячка, но непреодолим и непоклатим в такава степен, че си бе завоювал прякора Неузвимия. Сега седи на една от масите и гледа безизразно Гест.

— Ярлът е заинтригуван от теб — казва той сухо и заявява, че Гест от години познава свитата му, като сянка на един от най-добрите му хора, Айстайн. Гест кимва. Тогава Даг скръства ръце, поглежда го косо и казва, че вчера в Ладе ярлът му бил задал въпрос, на който малкият човек внимателно е избегнал да отговори — дали Гест е знаел какво държи ярла буден нощем.

— Не знам повече от това, което всички знаят — каза Гест бързо.

— И какво знаят всички?

— Говори се, че крал Свайн е паднал в битка в Англия или че е умрял от болест. Синът му Кнут събира сили, за да продължи войната срещу крал Адалрод и е изпратил при ярла пратеник, за да го помоли да удържи на обещанието, което някога е дал на Свайн.

— И това е достатъчно, за да не му дава да спи, така ли?

— Не. Той се чуди какво би отговорил баща му в такава ситуация. И предполага, че той би си намерил извинение да не тръгва на война, защото Кнут е само на шестнайсет години и току-що е бил прогонен като куче от Англия. Дори не е взел със себе си тялото на баща си.

— Това ли е, което хората в града говорят, или ти така предполагаш?

— И едното, и другото.

— И какво значение има то за ярла?

— Никакво. Той е по-голям мъж от баща си и винаги ще спазва обещанията си. Затова си мисли, че може да стане съветник на Кнут и начело на този опит да се завладее Англия. Това е големият му шанс, защото тази част на Норвегия, която му е останала след битката при Сволдер, е прекалено малка.

Даг отначало изглеждаше раздразнен, но след това се усмихна саркастично и се изправи.

— Значи все пак не си толкова умен, колкото си мислехме. Или толкова глупав, колкото се бояхме. Но не дойдох, за да те питам това, малки човече. Тук Халдур, твоят сънародник, казва, че си се крил при Айнар в Оркдал. Вярно ли е?

— Да — отвърна Гест и наведе глава.

[1] Пътят на светлината. (лат.). — Б.пр. ↑

[2] Пътят на размисъла (лат.). — Б.пр. ↑

↑

[3] Ерик Ярл ни позволи да построим нова църква (лат.). — Б.пр.

[4] ... е преминал към нашата вяра (лат.). — Б.пр. ↑

ТОВА, КОЕТО СЕ Е СЛУЧИЛО ДВА ПЪТИ

Пролет е. Гест се занимава в работилницата, учи латински от книгите, които взима назаем от отец Кнут и от Тофи, и пише по восъчната си дъсчица. Чака Онунд, за да успее най-накрая да се отърве от всичко това, което е надвиснало над него. Вече няма смисъл да бяга. Но Онунд все не идва. На негово място идват топлото време, птичите песни, които Гест поздравява с избледнелия спомен за дните, когато двамата с Тайтр се криеха в гората, и той вярваше, че стига да издържи сега, после ще може да се върне в Исландия като свободен човек. Но сега изпитва и растящо безпокойство, защото целият свят вече може да го види и отсъствието на Онунд може да означава, че там, на север се е случило нещо, че Тород или Ингебьорг са успели да го спрат. Може и да означава нещо съвсем друго... И ето че един следобед Гест завършва работата си по една гребло, което Стайнтор не харесва.

— Пак ли странните ти рисунки? — пита той.

— Наричат се illuminate kapitale — отвръща Гест.

— И какво означават?

— Не знам — казва Гест.

Бил виждал такива в една свещена книга и това успокоява Стайнтор, който е човек на вярата — той кимва разсеяно и казва, че може да украси и кърмата с драконови зъби или орлови нокти, които да я обгръщат от двете страни, и да се срещат като шапка или шлем отгоре. Би било хубаво човек да има къде да си сложи ръката, когато стои отзад и управлява с греблото. Гест казва, че може да го направи и в този момент погледът му пада върху Халдур Неверника, който съвсем тихо е влязъл в работилницата и е застанал зад тях с ръце зад гърба, опитвайки се да изглежда съвсем невинно.

Усмиват се един на друг.

Гест свършва работата си, същата вечер отива в църквата, където заварва отец Кнут на прогнилия мост с ведро помия, която изсипва над водата за чайките. Всъщност помията е храна за прасета, но на свещеника му доставя удоволствие да наблюдава тези ненаситни хищници, това му е навик. Той говори с птиците, вика и се смее, и им

се кара, когато се кълват и се бият за храната. Гест отива и застава до него, пред тях вихрушка от пера и звуци. Накрая отец Кнут го поглежда неспокойно.

— Ще тръгвам — казва Гест. — Взимам Гротасе.

— Добре, вземи Гротасе — казва отец Кнут.

Прегръщат се.

После Гест отива при Осгайр и монасите и слуша внимателно Тофи, който е научил ново изречение на северния език — студено ми е. Погалва стария Гюдлайв по главата, разменят си необходимите погледи, накрая Гест оседлава Гротасе и напуска града.

Язди на юг. През планините към езерото Мьорс. Не, не отива там. Това е просто планът, който разказа на отец Кнут — човека, на когото не можеше да разчита, човека със страха. Затова напуска главния път, преди да стигне до Медалхюс и завива на запад, продължава през гората и за пореден път пристига в Оркдал при главатаря Айнар Айндридасон. Къщата, която се строеше миналата пролет, вече се извисява красива с дъсчените си стени, които блестят на слънце като златно масло. На покрива вижда малкия роб, който му носеше храна, сега той ръководи десетина мъже, които полагат торфа. Гест сядва и ги наблюдава, радва се на гледката, на работата. Накрая влиза с коня си в самия двор и извиква, че е дошъл, за да поднесе на Айнар един подарък.

— Знакът! — робът разпознава нещо, слиза от къщата и се затичва към главната къща. Когато се връща, казва, че Айнар го чака.

Гест завързва Гротасе, влиза и заварва главатаря да стои с гръб към него в края на масата и да се облича — надява дрехата си през глава и я връзва, докато пита Гест, какво иска.

— Понеже тук в страната, ми останаха малко приятели, съм дошъл да ти направя подарък — казва Гест.

Айнар се обръща и го поглежда учудено.

— Подарък ли?

Той не искал подарък, не приемал подаръци от бедняци без приятели.

— И все пак какъв е подаръкът?

— Кон — казва Гест.

— Така ли? Имам си достатъчно коне.

— Значи имаш място за още един — отвръща Гест.

Айнар дълго го гледа.

— Все пак искаш нещо друго от мен, нали? — пита той.

— Така е — казва Гест.

Тогава главатарят предлага да излязат да говорят навън, в пролетното време, кимва на север към носа, който се подава на запад от пристана. Гест се кани да отстъпи и да го пропусне пред себе си, но в същия момент усеща силни ръце да го хващат подмишниците и да го повдигат високо, да го държат там и да го разклащат, сякаш го претеглят и после отново да го пускат.

— Лек като перце — казва Айнар доволно и му прави знак да върви редом с него, а не отпред или отзад като роб. И двамата вървят заедно. Чуват острия смях на някоя птица и виждат, че жълтият подбел покрива кафявите хълмове. Гест казва:

— Бил си се при Сволдер, нали?

— Да.

— Какво си мислехте преди битката?

— Че ще победим.

— Но сега това не е така — казва Гест. — Ярлът знае, че няма да завоюва Англия, затова не трябва да тръгваш с него.

Айнар спира и го поглежда.

— Да не казваш, че трябва да предам господаря си?

— Ярлът не ти е господар. Крал Олав е бил твоят господар. Сега трябва да кажеш на Ерик, че не бива да оставя страната беззащитна, докато отсъства, и че ти ще станеш настойник на сина му Хокун и ще управляваш вместо него. Няма да има нищо против, защото не само че си женен за сестра му, но си и най-могъщият главатар в Трьонделаг. Така няма да загинеш заедно с него там, по чуждите земи.

Айнар отново спря.

— Аз също мислих за това — казва той. — Какъв си ти? Пророк?

Гест се усмихва.

— Не. Просто дойдох, за да ти дам един кон, защото когато се появих тук първия път, ти ми помогна. Също, защото утре от онзи нос ще ме вземе Стайнтор Хомундсон, който строи корабите на ярла, а няма как да взема кон на борда. Казва се Гротасе и е малко упорита, други проблеми няма.

Айнар започва да се смее.

— Ти си странен човек — казва той. — Повечето хора се хвалят с подаръците, които правят, или поне не ги омаловажават.

— Така е, защото казвам това, което хората искат да чуят. Тогава обикновено получавам това, за което съм дошъл.

Усмивката на Айнар избледнява.

— Вярно — казва той, — но преди да приема този страшен и непознат кон от този страшен и непознат човек, искам да знам какво идва след него. Дали няма да си създам врагове, ако го видят заедно с моите коне? И кой те преследва?

— Никой не ме преследва.

— Тогава не разбирам защо ми даваш коня.

— Така ли отговаряше, когато крал Олав ти правеше подаръци?

— Ако не виждах с какво съм ги заслужил — да.

— Какво тогава не можеш да видиш?

Айнар седна на един камък и се загледа в един боен кораб, хвърлил котва борд до борд с един натоварен кнар. Някакви хлапета се бяха надвесили над перилата и ловяха риба с въжета. Гест застана пред главатаря и видя как той се концентрира, как затваря очи и мисли.

— Не знам какво не мога да видя — каза той.

На следващата вечер от пристана в Оркдал го взима Стайнтор. Той идва с два кораба с по осемнайсет гребци и десетина наемни войници, които не правят друго, освен да спят и да пият. Времето е тихо, вали слаб дъждец и греблата браздят сивата водна повърхност. Но през нощта се изяснява и става студено, духа от изток. Излиза попътен вятър. По склоновете на юг още има сняг. Гест стои на главното гребло заедно със Стайнтор. Той обича да управлява, наблюдава концентрираните безизразни лица на гребците, равномерния ритъм, в който се движат яките им тела, съненото, простенващо движение на кораба, платното, което вятърът рязко издува в момента, когато прибират греблата, звуците, издавани от въжетата, от плющящото платно и плачещото дърво. Обичам морето — мисли си той. Гест е на път да се върне у дома и това е кратък миг на щастие, което няма връзка със света, в който той живее. Но когато мъжете вече са се мушнаели в спалните си чували и той стои заслушан в пляска на вълните до борда, Стайнтор казва, че е видял нещо:

— Кораб — казва той. — Там.

Гест не е забелязал нищо. Но не се изненадва, когато Стайнтор го бутва настрана и сам застава до греблото, променя курса и се насочва право към безформената сянка. Тя наистина е кораб, хвърлил котва до брега, палатките са разпънати и покрити с пръчки и клони. Може да е исландски кораб, някой търговец или пък банда викинги, които не искат да плащат данък на ярла. Стайнтор моли Гест да събуди хората.

— На борда са най-добрите воители на ярла.

Гест с нежелание отива при всеки от тях и му казва да стане и да си вземе оръжията. Всичко се извършва бързо и безшумно. Стайнтор дава право напред, заповядва да се свали платното, мятат се куки, палатките се разрязват и корабът е взет на абордаж толкова бързо, колкото време отива да се хвърли котва.

На борда имаше петнайсет души, всички бяха завързани, а оръжията им събрани на купчина. Стайнтор застава пред тях и им каза да се успокоят, представи се и помоли капитанът им да се изправи и да каже кой е и откъде идва.

Един мършав младеж с черна къдрава коса и изпъкнали очи мина няколко крачки пред останалите и тихо изфъфли, че се казва Свайн Ромундсен от Източните фиорди в Исландия. Идвали от Ирландия, за да търгуват, Стайнтор можел да се увери в това, като прегледа товара в трюма им.

— Защо сте хвърлили котва тук, а не в града?

— Пристигнахме тази нощ — каза Свайн спокойно и Гест забеляза, че той, както и останалите мъже бяха преуморени и със зачервени очи. Без никакво съмнение целият кораб намирисваше на открито море. — Времето беше лошо по целия път и сме спрели тук да се наспим.

После добави, че двама от братята му също били на борда и посочи двама по-млади мъже, които един след друг също се изправиха. В този момент Гест ги разпозна. Когато ги бе видял за последен път, те бяха още момчета, седяха на снега в двора на стопанството на Клепярн Стария във Флокадал и наблюдаваха как Тайтр го повали на земята. Това беше преди пет години.

Той дръпна Стайнтор настрана.

— Този мъж лъже за името си. Няма да се учудя, ако лъже и защо е дошъл тук. И понеже лъже пред хората на ярла, значи именно от него се страхува. Мисля, че трябва да заплашиш да отрежеш краката на най-малкия, ако най-големият не каже истината.

Стайнтор го погледна скептично. Гест добави:

— Аз мога да го направя.

— Не е сигурно, че той е единственият, който лъже кой е — отвърна Стайнтор. — Въпреки това ще те оставя да правиш каквото искаш, защото не съм сигурен за това с ярла. Условието е да ми разкажеш какво си открил, защото иначе ще заповядам на теб да ти отрежат краката.

Гест каза на братята да го последват на брега и навътре в гората, където си бяха направили лагер — около огнището имаше разхвърляни дърва, стоки и оръжия.

— Отдавна сте тук — забеляза Гест, запали огън и ги помоли да седнат, за да си поговорят по мъжки. — Не ме ли разпозна? — попита той Свайн.

— Ако те бях разпознал, нямаше да съм Свайн Ромундсен от Източните фиорди — отвърна той язвително.

— Сега искаш да прозра намеренията ти — продължи Гест. — В замяна на това ще ти дам възможност да използваш хитростта си и да се спасиш от смърт — разкажи ми кой си и какво правиш тук. Ако не си измамил ярла, мога да накарам Стайнтор да ви пусне да продължите. Ако е обратното, ще го оставя да отреже краката на най-малкия ти брат, след което така или иначе ще ни разкажете истината.

Свайн каза, че очевидно няма избор.

— Няма друг начин.

Той призна, че се казва Атле, син на Хорек, брат на Клепярн Стария. Разказа, че от няколко години се занимавали с търговия и от миналото лято се придържали към бреговете на Норвегия. Именно тук били убили някакъв мъж заради родова война, но той бил исландец, а не приятел на ярла, затова не се страхували от него.

Гест усети, че му прилошава.

— Каква родова война?

— Ти сам знаеш, Торгест Торхаласон.

Атле беше станал и държеше вързаните си ръце над огъня.

— Войната между Снори Годи и мъжете от Боргарфиорд, която възникна в деня, когато ти заби брадвата в черепа на Вига-Стюр и избяга при нас. Ние отмъстихме за убийството на Торщайн Гисласон и синовете му, Гунар и Свайн.

Гест видя как Исландия още веднъж потъва в морето заедно с мъжете и родовете си, със стелещата се мъгла, черния лед и лебедите, които идваха с пролетта.

— Торщайн е убит, така ли? — попита той.

— Да, заедно със синовете си.

Атле разказа на Гест, как Снори не бил постигнал нищо на събранието в годината, когато Гест избягал. Затова една нощ наесен, когато само Торщайн и синовете му били вкъщи, той отишъл в Бьо. Пратили един мъж да рови из сламата на покрива, за да помислят, че някой кон се е отвързал. Торщайн излязъл и веднага бил посечен. Гунар се събудил от врявата и извикал. Когато не получил отговор, той също излязъл. После дошъл ред на Свайн, той бил само на девет години и Снори пратил срещу него най-малкия си син.

Докато Атле разказваше това, Гест си представи малкия Свайн, за когото той бе цял герой. Той никога нямаше да порасне. Свайн и Аре бяха деца като самия него, неговите собствени нещастия. Започна да се върти около огнището като животно, чиято клетка постоянно се стеснява, все по-близо до пламъците, а главата му се люшкеше от страна на страна. Атле изброи имената на всички, които са били в групата на Снори, и разказа как на следващия ден Хелга заедно с дъщерите си се върнала от планината и открила трупове. Те предупредили съседите си, но по това време Снори бил далеч — всичко това се случило още в годината, когато Гест напуснал Исландия.

— И кого сте убили, за да отмъстите? — попита той, най-вече, за да не спре разговорът.

— Хал Гудмунсон.

— Кого?

— Хал Гудмунсон от Брейдаболстад в Хунафлои.

Гест присви очи.

— Ти не го спомена в групата, нали?

— Ние преследвахме един от хората на Снори, но той ни избяга с помощта на Хал.

Гест седя дълго време, осмисляйки чутото.

— Да, познавам го — каза той. — Но за него се говореше, че е миролюбив и умен. Освен това произхожда от самия Егил Скалагримсон. Син е на един от най-могъщите главатари в Северна Исландия и има двама братя, които сега няма да се успокоят, докато не потопят Боргарфиорд в кръв, нали така?

Атле каза:

— Самият ти е трябвало да помислиш за това.

Гест въздъхна.

— Торхале беше мой баща — отвърна той. — Вига-Стюр беше неговият убиец, а Торщайн ми бе рода. Хал Гудмунсон не е роднина нито на Стюр, нито на Снори, нито на някой от останалите убийци.

Атле каза спокойно:

— Ние също сме роднини на Торщайн. А Хал попречи на отмъщението.

— Защото е помогнал на някого — каза Гест повече сам на себе си, отколкото на тримата братя.

Той помоли Атле да му разкаже още новини от Исландия, отново за да поддържа разговора — къде била Ослауг, когато Снори извършил убийствата в Бьо? Атле каза, че една година след като Гест заминал, тя се била омъжила за Гайрмунд и заминала за долината Скорадал, имала двама синове — първия нарекла Торгест, а втория Торхале, такава била нейната класация.

Гест се усмихна.

— Значи мисли, че съм мъртъв?

— Вероятно.

— А Гайрмунд не е господар дори в собствения си дом?

— Не е — отвърна Атле. — Говори се, че тя се е омъжила за него не по любов, а за пари.

— Умна жена — каза Гест. — И силна.

Атле не каза нищо. Той попита Гест какво мисли да прави с тях.

— Аз не съм този, който ще реши това.

Той потъна в размисъл, защото една загадка оставаше в тази история, въпрос, който все още не бе формулиран — защо Онунд бе продължил да го преследва, след като е знаел, че за баща му е отмъстено? Онунд със сигурност го е знаел, след като се е случило в

същата година, когато Гест е напуснал Исландия. Той попита Атле дали знае къде се намира той.

— Ако знаех, вече щеше да е мъртъв — отвърна Атле протичко и повтори въпроса си, какво ще прави Гест с тях. — Явно имаш голямо влияние върху капитана на кораба.

— Така е — отвърна Гест бързо. — Ще го накарам да ви пусне да продължите към Ладе. Там ще потърсите ярла и ще му кажете, че искате да тръгнете с него на запад, към Англия. Така той няма да ви заподозре. И ще можете да си тръгнете, щом флотата се отправи към Ялтланд^[1].

Атле заяви, че този план му харесва, поглежда към братята си, които кимнаха в съгласие.

Върнаха се на кораба, където хората на ярла пиеха заедно с исландците. Гест каза на Стайнтор, че името на Атле е Атле и че иначе не крие нищо. Искал да отиде в Ладе, за да помоли за място в свитата. Стайнтор се хвана.

— Те са твои сънародници — каза той. — Така че Атле трябва да се закълне, че ще направи както казваш. Все пак ще запазим оръжията им и по-голямата част от храната. Ще ги получат обратно, когато се върнем, ако все още са там.

Атле каза, че не възразява. Гест отново го повика настрана и му даде един пръстен от майка му, като го помоли да го отнесе в Исландия и да го даде на Ослауг, за да знае, че е жив. Това бе най-малкото, което можеше да направи, защото Исландия вече не го интересуваше, нито дори Ослауг — всички те умряха в момента, когато разбра за Торщайн и синовете му. Той, Гест, ги бе унищожил. И все пак тя трябваше да получи този пръстен, чисто и просто защото той не знаеше какво прави — просто го подаде и каза, каквото каза, по-късно щеше да го нарече отчаяние, толкова огромно, че светът се срина и остава само тъничка сламка от детството. Атле кимна.

— Помня те от онзи път, когато с Тайтр Планинеца си мерихте силите — каза той. — Не разбирах как толкова малък човек може да отнеме живота на Вига-Стюр. Особено след като Тайтр те победи.

— А сега? — попита Гест.

Атле се усмихна и сви рамене.

Прехвърлиха товара на исландците на собствените си кораби и се разделиха. Но щом заобиколиха носа, попътният вятър изчезна. На следващата нощ също беше абсолютно тихо. А Гест беше в ужасно мрачно настроение, тресеше го, беше възбуден и отговаряше с троснато сумтене, когато Стайнтор се обръщаше към него, задъхваше се, обикаляше палубата и правеше страшни гримаси, измисляше унижителни вийси, караше се с мъжете, риташе халбите и късаше спалните чували.

Започнаха да го гонят с юмруци и гребла, но той бягаше и продължаваше да троши. Стайнтор им крещеше да се успокоят, но вече беше време да спрат Гест. Повалиха го с юмруци и халби, покриха го с щит и се позабавляваха да го яздят. Изляха върху му няколко ведра морска вода и когато свършиха и той лежеше там полуизпаднал в безсъзнание, беше станало полунощ. Гест каза:

— Трябва да отида в Бьоргвин.

— При всички случаи няма да се върнеш с мен — отсече Стайнтор.

По-късно добави малко по-сговорчиво:

— Айстайн Айдисон ми е приятел. Мога да те изпратя при сина ми в Бьоргвин, той също строи кораби. Ще можеш да останеш там, докато Айстайн отново се появи, защото той също има планове да отиде с ярла в Англия. Можеш да го помолиш да те вземе със себе си до западните острови, защото няма как да останеш тук. Нито тук, нито в Исландия.

Гест заяви, че е съгласен.

— Не съм спал от две нощи — промърмори той.

Под ироничните подвиквания на мъжете Стайнтор го прехвърли на друг кораб, който го отведе още по на юг, до Бьоргвин. Тук той спеше заедно с шейсетина други лодкари в една голяма къща с една врата и едно огнище. През деня работеше, като строеше кораби за главатаря Ерлинг Скългсон, вечер и нощем пиеше по кръчмите.

Времето омекна, островите и планините около града се раззелениха. Бьоргвин беше по-малък от Нидарос, всъщност

представляваше търговски център, гъмжащ от хора, будки, палатки и голи къщи, разположени по дължината на фиорда, кейове, няколко рибарски колиби и стопанства. Църква нямаше, макар че един свещеник и петима монаси бяха спрели тук и по празниците държаха проповеди на открито или в някоя изоставена лавка без други свещени символи, освен дървения кръст, който окачваха на вратата преди началото на церемонията и сваляха веднага след края ѝ.

Освен това нямаше ярл, заради когото да нервничат. Неговото място бе заето от големците, всеки от които по различен начин бе обвързан с Ерлинг Скългсон от Сола — най-големият главатар на юг. По времето на крал Олав той е бил управник на областта, а след битката при Сволдер е сключил примирие със Свайн ярл, брат на Ерик, ярлът на Ладе, без това да означава, че им се подчинява. Ерлинг бе много независим мъж, упорит, кисел и сърдит и въпреки това хората му го обичаха, защото бе щедър към тези, на които вярваше, а това изглежда беше половината население. Освен това се говореше, че има планове да не участва в предстоящия поход към Англия — съмнение, което Гест подхранваше у всички, които срещаше — главатари, търговци и моряци. Говореше им за проклятието, което тегне над ярла, как късметът бил напуснал и него, и Ладе и как Англия щяла да се превърне в неговия Сволдер.

След време Гест се нанесе при една жена, която ограби и последните му пари. Тя беше особена хубавица с труден характер и много умело успяваше да настрои един срещу друг мъжете, с които беше. Отказваше да бъде наричана Гида, макар че Гест настояваше и предлагаше пари. Настояваше да бъде себе си, Йорун от Вос, селянка, избягала от дома и съпруга си, жалка картинка. Мечтата ѝ бе да се добере до Ромаборг и да получи папската благословия да се омъжи за кардинал — всичко това, без да има дори бегли познания за вярата.

— Трябва ти само вяра — казваше тя на Гест, сякаш тя можеше да накара картините в главата му с труповете в Бьо да изчезнат, сякаш вярата можеше да поправи всичко и да го освободи от цялата вина.

Но тя беше чиста и необуздана като диваче. И Гест на няколко пъти ѝ предлага брак, винаги в пияно състояние, за което на другия ден съжаляваше. Но при следващия запой всичко се повтаряше, той казваше, че ще бъде нейният кардинал, дори знаел латински. Но Йорун отказваше и го наричаше малкото ѝ исландско джудже. В отговор Гест

я провъзгласяваше за Магьосницата на белите планини, защото след като бе живял с нея един месец, разбра, че има дарба. Беше се прибрал мокър и мъртвопопян вкъщи след поредната нощ в лоша компания и се събуди от мелодичния ѝ глас. Тя лежеше по гръб с отворена уста и затворени очи. Каза, че вижда четири деца да си играят на кафеникава пролетна ливада, над която е надвиснала огромна планина с четири върха. Има две момичета и две момчета, момчетата се казват Стайнун и Халбера...

— Смят ли се? — попита Гест.

— Да — отговаря Йорун, — защото момчетата не знаят, че баща им е убит от Ладе ярла, а момчетата вярват, че ще се върнеш. Но виждам и едра тъмна жена, която ги учи да тъкат, тя се качва на планината по пътека, по която много пъти е минавала, нейните собствени крака са я създали, но днес се движи бавно, защото е бременна, а усмивката ѝ грее, защото вече обича това дете, сякаш то от много години е обърнало поглед към нея, то е момче и ти си бащата на момчето, което расте силно в корема ѝ, именно защото тя всеки ден изкачва стръмния склон и се моли пред кръста, изсечен в скалата там.

Тази картина изниква толкова ясно пред очите на Гест, че той дори протяга ръка, за да ѝ помогне, но тя я отблъсква, защото Ингеборг няма нужда от помощ. В този момент внезапно се навежда и извиква.

— Време е — казва той уплашено и гледа как тя ражда на една поляна, огряна от пролетното слънце, ражда червено, пищящо момченце, което е приветствано на белия свят, защото с него бъдещето на стопанството и на рода е подсигурено. Но внезапно то онемява, сякаш не може да диша и тя го полива с вода, за да не го загуби, преди да е извършило дори един-едничък грях, и то отново се събужда и плаче.

Гест въздъхва с облекчение, но тогава го връхлита мисълта, че може да се наложи това момченце да отмъщава за него, ако той не успее да съхрани живота си. Това би го обрекло на бягство също толкова безкрайно, колкото и неговото. И тази картина е толкова ужасяваща, че Гест решава да се събуди, сега искам да се събудя,

разкъсва картината и вижда Йорун, топла и нежна с усмивката си от планината. Тя също отваря очи.

— Видя ли всичко това? — пита тя невярващо.

— Да — казва той.

— Живо ли е детето?

— Живо е.

Но Гест вече не е жив. Той отива сутрин на работа и се концентрира върху това да резбова гребла според моделите, които му предоставят, а вечер пие, вече не за да престане да мисли, а за да има какво да прави, докато чака нахалните мъже при Йорун да си свършат работата, така че свещените ѝ очи отново да се отворят.

— Виждаш ли Гране? — пита я той. — Гране, който не изпуска от поглед Стайнун. Тя вижда Тород с бялата коса, който и тази година подготвя желязото в планината. И Хедин, който ще се мести в Хавглам заедно с новата си жена от добър род от Шьота. Но Гест се интересува най-вече от сина си. Той лази наоколо из тревата, това лято ще го кръщават... как ще се казва? Да, нещата са се наредили толкова добре там, на север, че Гест дори се осмелява да предположи, че Онунд не е успял да им напакости много. Затова пита Йорун дали може да го види.

— Можеш ли да видиш Онунд?

— Да — отвръща тя, но едва след като ѝ го описва. Вижда как той заобикаля фиорда за четири дни и през ясна есенна утрин пристига в Санди, изтощен от глад, студ и бясна омраза. Но по това време корабокруширалият му екипаж е толкова омаян от гостоприемството на Ингебьорг, че яростта му не води до нищо. Освен това му съобщават, че Ингебьорг е отпратила Гест на юг при ярла и е готова да им даде нов кораб, за да се доберат до Шьота.

Но ето че Онунд изчезва. Йорун не може да види действията му, след като напуска Санди. Платното на кораба е като крило над вълните, после се издига и се изгубва в небето. И всичко това събужда у Гест нова надежда. Той започва да пие по-малко и да работи повече и изведнъж си спечелва славата на умел и сръчен дърводелец.

Всяка вечер той се прибира напрегнат вкъщи, чака търпеливо докато Йорун пълни един кожен мях първо с топла, после със студена и накрая отново с топла вода, с която се измива, така че в нея да не остане семе от мъжете, с които е била, за да могат да си легнат най-накрая и да насочат поглед към Санди. Йорун потреперва от студената вода и зачервена стене от топлата, после отново трепери. Трябва да хапне нещо и обикновено пие някоя бира. Винаги иска от Гест още пари, тя желае да притежава всичко, което е негово, а след това може да му каже, каквото поиска, например че Стайнун стои на хълма и разказва една история...

Но коя...?

На този въпрос Йорун никога не може да отговори.

И тази разлика между това, което може и не може да види, започва постепенно да дразни Гест. Особено го учудва, че тя никога не казва нищо за Исландия или за Нидарос, въпреки че той има нужда да знае. Но една сутрин той се буди от собствения си глас, *трябва* да е неговият глас, защото е сам. Изправя се и си спомня, че често говори на сън, винаги го е правил, говори за това, от което се страхува, но и за това, на което се надява, за тези, които му липсват, той бълнува желанията си, а що се отнася до Йорун, дали тя не е просто един добър слушател?

Гест става, обикаля барачката и я гледа. Пак влиза и се пита дали да се връща в работилницата? Дали да продължи да чака Айстайн? И все пак отива. Но същата сутрин величественият кораб, който строят за Ерлинг Скялгсон, е намерен натрошен там, между подпорите си, унищожен от брадви и брутална омраза. Говори се, че самият Ерлинг стои зад злодеянието. Те стоят, както и зад разрушаването на няколко други кораба в околността. Така имат причина да не тръгнат с ярла за Англия. И тогава Гест си отива. Остава работното си място и се връща в бараката, открива я празна и за пореден път си събира нещата, от които много не е останало след седмиците, прекарани с Йорун — жената, която знае да даде на мъжа точно това, което иска, собствените му мечти. Останали са предимно оръжия, знакът, който Ингебьорг му бе дала, взима последните си пари, но не докосва тези на Йорун, защото тя си ги е заслужила, тя го е надхитрила и го е научила на нещо — колко малко всъщност знае. Напуска града и тръгва на изток.

Гест навлиза навътре в страната по протежението на един фиорд. Вижда как денят разкрива планините, вече е зелено лято. За пореден път прави това, за което е създаден на земята — върви с малкото си тяло, напуска едно място и стига друго, напуска и него и продължава натам, разпръсква историята си. Понякога селяните или рибарите го превеждат през реките или по-тесните фиорди. Това е Норвегия и той не плаща почти нищо — съчинява кведа или разказва нещо. Когато времето е лошо, влиза в стопанствата и моли за подслон, случва се и да прекара нощта навън, под Божия небесен купол или в някой хамбар, чиято врата разбива, ако някой не го е сторил преди него.

— Аз съм смъртта — казва той, когато хората питат.

Но се усмихва и те го приемат. В някои стопанства се представя като Хермод Одинсон^[2], в други е Ивар Християнина, понякога казва, че идва от Шотландия и се казва Малкълм, и се забавлява да прави физиономии и да говори развалено като руските търговци, които бе срещнал в Трондхайм, казва, че това е ирландски език. На места го наричат просяк и го гонят с тояги и псувни. Тогава той се връща на следващата нощ и краде от дрехите и храната им и в следващото стопанство казва, че е бил викинг, разказва за Англия и за Валанд^[3] и всички се радват на шумотевницата, защото дори да подозират, че са лъжи, истината в тях е достатъчно, за да им се прииска да чуят още, да протестираат или да го поправят, да се смеят или плачат, а повече от това не е необходимо, защото храната вече е на масата.

Най-много го обичат децата, защото самият Гест всъщност е дете в образа на малък мъж, или пък малък мъж в образа на дете. Когато си тръгва, те тичат след него и пискат възторжено, докато той не се смръщи страшно и не ги прати обратно вкъщи.

Когато стига края на фиорда, Гест се качва на планината и продължава на изток. Подминавайки искрящите ледници, той усеща, че Тайтр върви редом с него и му напомня да се пази от мъглата. Въпреки това Гест се изгубва и за повече от седмица не среща друг човек и не вижда къща. Лови риба в езерата и планинските потоци, хваща яребици или просто ходи гладен няколко дни — това също е научил от Тайтр.

— Гладен съм — казва той, за да чуе звука от собствения си глас.

— Какво говориш? — казва Тайтр. — Няма да си лягаме, преди дрехите ни да са изсъхнали.

Само слънцето му показваше пътя. Звездното небе бе бледо и неясно, а пейзажът не му говореше нищо — той се повтаряше като кошмар, гънка след гънка, красиви и безкрайни простори, сиво-зеленото море със застинали вълни се простираше чак до хоризонта. Гест реши, че вече трябва да е стигнал Свитъод, но тогава внезапно попадна в някаква гора, от която не успя да се измъкне. Изкачи се на един хълм и му се стори, че е намерил вярната посока, но веднага щом се потопа обратно в зеленото море, я изгуби. След това откри стопанство, наречено Халингдал, и разбра, че пътят оттам до Мьорс е точно толкова, колкото бе извървял от Бьоргвин.

Плати на един селянин да му покаже пътя през поредната планина и стигна до някаква празна колиба, разби вратата и лежа там два дни да събира сили. На третата нощ обаче, когато беше най-тъмно, някакви гласове го събудиха. Той излезе и видя, че гората се е приближила, прибра се вътре и продължи да спи, отново се събуди и този път разбра какво чува — това беше самотата.

— Чува ли ме Онунд? — извика той.

И гората се доближи още малко.

Оставаше му само да си събере нещата и да продължи. Попадна на още едно стопанство и на друга колиба, в която живееше самотно овчарче. С оръжията си Гест го принуди да тръгне с него. Лятото беше вече в разгара си, когато прехвърлиха и последния хребет и видяха пред себе си езерото Мьорс. То бе дълго и тясно и след като момчето му посочи стопанството на Ингольв Йорнолвсон, Гест изрече една кведа и заяви, че това е наградата му.

— Не е кой знае какво — каза момчето.

— Това е молитва — отвърна Гест, без да изпуска от поглед езерото, което му напомняше на блестящ меч, както беше огряно от утринното слънце. — Измислена е от най-великия от всички скалдове.

Момчето сви рамене и каза, че това не го интересувало, Гест бил най-стиснатия човек, когото познавал, освен това говорел на сън, дрънкар за всичко, което всеки нормален човек би държал в тайна.

После се обърна и тръгна на запад.

Гест бе принуден да седне и да се запита как Тайтр бе успявал да се справи със самотата? Година след година. От друга страна, всички

хора, които му липсваха, през тези няколко дни бяха толкова близо до него, както никога преди.

Хората работеха на полето, нивите се простираха като златистокафяво одеяло от гората до езерото. Работеха и мъже, и жени, Гест преброи единайсет коня и десет вола, няколко каруци и група деца, които крещяха и си играеха повече, отколкото работеха. Но Гест не слезе долу, на двора, а остана горе, седна и започна да наблюдава това стопанство, развълнуван от мисълта, че то бе целта на пътуването му, че тук щеше да се реши всичко по един или друг начин.

Но ето че го видяха и започнаха да го сочат. Една жена се отдели от групата и тръгна към него с мотика в ръка, държеше я пред себе си като оръжие. Тя спря достатъчно далеч от него, покри очите си с ръка и дълго го гледа, преди да попита кой е.

Гест не отговори.

— Това ли е стопанството Хов? — извика той.

— Да — извика в отговор тя.

— Казаха ми, че в тази долина живее Инголт Йорнолвсон, така ли е?

— Да — повтори тя и се приближи с няколко стъпки. Сега той видя, че тя не беше проста робиня, дрехата ѝ беше от боядисан ленен плат, огърлица улавяше слънчевите лъчи около тънката ѝ светла шия, ръцете ѝ също бяха по-бели, отколкото трябваше, косата бе сплетена и вдигната в кок, който се бе разхлабил, по челото и горната ѝ устна бяха избили капчици пот, но очите ѝ бяха скрити на сянка.

— Можеш ли да слезеш и да извикаш Инголт? — извика той. — И да му кажеш да дойде сам?

Гест забеляза, че тя го погледна по-внимателно.

— Ще оставя оръжията си тук — продължи той, — и ще чакам на онази могилка. Така ще знаете, че не съм дошъл с лоши намерения.

— Ние не знаем какво се крие в гората — отвърна тя.

Гест се усмихна.

— Тогава ще слеза при бараките долу. Ще извикаш ли Инголт?

Тя кимна бавно, отстъпи няколко крачки, обърна му гръб и се затича.

Гест бавно я последва, гледайки косата, която се вееше като знаме по тесния ѝ гръб, докато не изчезна сред къщите и Гест не чу странни викове. Той седна и зачака. Видя как от най-голямата къща излезе мъж, той бавно пресече разораната нива, беше възрастен мъж с прошарена коса и брада, но с гъвкаво тяло. Лицето му беше широко и открито и сякаш нищо не убягваше от погледа му.

Внезапно обаче се появиха още две фигури, двама по-млади мъже с извадени мечове, които държаха до бедрата си, и Гест видя как по-възрастният им направи почти незабележим знак, когато спря на пет крачки от него. Те го поздравиха и се спогледаха.

— Имахме пратеник от Хологаланд миналото лято — каза по-възрастният и се наведе.

Гест забеляза под кожената му дреха позлатена ножница и в този момент съжали, че бе оставил оръжията си. Спомни си колко бързо си бе тръгнало овчарчето, след като бяха видели стопанството и със закъснение откри, че другите двама го бяха заобиколили.

— Защо тези хора ме обкръжават? — попита той.

— Защото аз им наредих — отвърна Инголв. — Кой те праща тук?

— Ингебьорг — каза Гест.

— Да, сега като се изправи, виждам, че си малък и това е най-важното доказателство. Можеш ли да ми покажеш и знака за разпознаване, който ти е дала?

— В торбата е — отвърна Гест и кимна към гората. — Заедно с оръжията.

— Тогава Семунд ще отиде да ги донесе, докато ти чакаш тук. Можеш отново да седнеш.

Гест стори, както му бе казано, и си помисли, че за това лято бе минал през много стопанства, но никъде не го бяха посрещали така.

— Тук не е ли мирно? — попита той.

— Да, от много време — отвърна Инголв с все така спокоен глас. В присвитите му очи можеше да се крие всичко. — Но аз съм внимателен човек. Това са синовете ми Ховард и Семунд.

Не помръдна, когато Семунд се върна, хвърли оръжията на земята и подаде на баща си торбата. Инголв я отвори, намери кесията му, извади тържествено пръстена на Ингебьорг и го завъртя сякаш да

се наслади на стар спомен. След това каза, че Гест трябва да ѝ е бил много добър приятел.

— Защото аз ѝ дадох този пръстен в деня на сватбата ѝ, преди повече от двайсет години. Той беше на баба ѝ. Сега си добре дошъл тук. Можеш да останеш, докато не ти кажа. Вземи си оръжията, Семунд ще ти покаже къде ще спиш. А тази вечер ще ми разкажеш за приключенията си.

Той се обърна и тръгна към къщата със същото сънено темпо. Гест усети, че замръзва. Семунд му се усмихна широко с конските си зъби, той беше поне десет години по-стар, слаб, с широки рамене и същата заплашителна енергичност като бащата, черната му брада бе подстригана в остро връхче, както у някои викинги, които Гест бе виждал.

Той праметна брадвата си на рамо, пъкна меч в ножницата и наведе острието на копието си към земята, а с другата ръка хвана торбата.

— Познавате ме, нали? — каза той внезапно, в отговор на странната усмивка.

— Да — отвърна Семунд.

— Защо тогава да ви разказвам за приключенията си?

— За да видим дали ще кажеш същото, което ние знаем.

Гест си спомни лъжите, които според Ингебьорг бе наговорил.

— Това, което се е случило веднъж, няма да се случи отново — каза той.

— Какво?

— Това ми е навик — каза Гест и забеляза, че хората са се върнали към работата си. — Говоря си сам.

[1] Ялтланд е викингското име на Шетландските острови. — Б.пр. ↑

[2] Хермод и Один са езически богове от скандинавския пантеон. — Б.пр. ↑

[3] Валанд е староскандинавското наименование на днешна Западна Франция. — Б.пр. ↑

ПТИЦИ

Гест живееше в Хов. Под крилото на Инголт Йорнолвсон, бивш приближен на крал Олав. Баща му бил управник на областта по времето на Хокун Възпитаника на Адалстайн, а преди това працядо му бил сред най-верните мъже на крал Харалд Красивокосия по времето, когато той обединил страната. Традициите и величието на рода на Красивокосите се усещаха в стопанството. Имаше стражи и наблюдателници в горите, защото Инголт не бе обграден от приятели — малкото, които имаше, живееха от другата страна на езерото в Хедемарк, преди всичко местният крал Рьорек, когото Инголт бе познавал, откакто бащите им заедно били част от свитата на крал Хокун.

Стопанството имаше цели три големи къщи, разположени в дъга като крепост, отворени към нивите и езерото, на брега на което бяха закотвени няколко кораба, включително и един боен, който Инголт бе докарал от Викен и гледаше на него като на спомен от времето, когато бе вилнял из моретата. Над главните къщи имаше бараки и колиби, голяма конюшня, два продълговати обора, пасище, навеси и сеновали до самата гора, по средата на двора растеше огромен дъб, който хвърляше приятна сянка върху кучкарника, в който няколко крастави псета, завързани с вериги, сега спяха.

Письците, които Гест бе чул, идваха от цял ред високи кафези, наредени между сауната и конюшната. В тях имаше хищни птици — ястреби и соколи, с тънки кожени ремъци около краката, които дремеха върху облицованите с кожа пръти. Оттам издаваха неуморно тези крясъци, които напомняха едновременно на детски плач и безкрайна мъка, докато над тях писукаха цели ята дроздове и врани. Инголт имаше девет сина и две дъщери, всичките от Рагнхилд Сваварсдатер, за която се бе оженил в Готланд^[1] по време на първия си поход. Тя

обаче бе починала в годината, преди Гест да се появи. Сега в стопанството бяха останали само дъщерите и двама от синовете му — привидно веселият и безгрижен Семунд, и Ховард, който отговаряше за птиците. Погледът на Ховард бе мътен, кожата — сива, сякаш вече бе попаднал в ноктите на смъртта. Той бе малко по-възрастен от Гест, доста по-висок, винаги облечен в тъмни кожени дрехи и мълчалив.

По стените в голямата зала висяха пана, красиви шлемове и щитове, имаше и цветно стъкло и оръжия, всичко бе наследено, откраднато или плячкосано, понеже Инголтв бе лудувал дълги години, преди да се присъедини към войската на Олав Трюгвасон в Нормандия и по-късно същата година да участва в последния му поход в Англия, когато кралят бе приел християнството. Инголтв също бе покръстен по заповед на краля и след това, след като брат му бе загинал заедно с Олав при Сволдер, бе наследил стопанството и сега живееше в Хов и държеше враговете си настрана, а приятелите си благоразположени. Смятаха го едновременно за щедър и пресметлив, твърд и отстъпчив и дори доста наивен, когато самият той сметнеше това за необходимо.

В миналото в стопанството бе имало езически храм, но Инголтв и Рагнхилд го бяха сринали със собствените си ръце и сега Инголтв се чудеше дали на същото място да не издигне църква в памет на съпругата си, просто чакаше знак, защото Инголтв не беше човек, който вършеше прибързани неща — най-сигурно щеше да бъде, ако от небето се спуснеше ясна ръка, която да не можеше да се сбърка.

Гест щеше да спи в къщата, в която живееха хората на Инголтв, наричаха ги ратаи или гости, но всъщност приличаха на свита и винаги носеха оръжия, охраняваха стопанството, ловуваха в горите и ходеха за риба и само по време на жътва запретваха ръкави редом с робите като обикновени ратаи. Всяко лято Инголтв пускаше една трета от тях на поход.

Още първата вечер Гест бе поканен в голямата зала и сложен да седне до Инголтв от един мрачен и дебел ялтландец, който ясно показваше, че не разбира защо се оказва такава чест на такъв малък човек.

— Кой си ти? — попита той и се обърна, преди Гест да отговори.

Хората ядяха и пиеха, както бира, така и вино, а Инголт седеше и ги наблюдаваше и на широкото му лице бе изписана детска гордост. От време на време казваше нещо на Гест, слушаше отговора му, но губеше нишката или интереса и се замисляше за своите си неща, преди отново да захване разговор. Разказа с нотка на разочарование, че най-големият му син бил в свитата на шведския крал Олав, а вторият — заедно с крал Свайн от Дания. Това бил тактически ход след битката при Сволдер, съюз с покровителя му, едва ли не жертва, откупен мир. Другите му синове били викинги.

— Крал Свайн е мъртъв — каза Гест.

— Така е — отвърна Инголт. — Но Айвинд явно не го е забелязал, защото иска да остане в Дания с Кнут.

Той въздъхна уморено.

— Но сега, исландецо, искам да чуя дали всичко, което разказват за теб, е истина?

Гест каза, че не знае какво се говори, но наново подхвана историята си. Този път пропусна да спомене последните събития около Онунд, факта, че бе пощадил живота на своя враг. Също така някои страни от живота си с отец Кнут. Понеже обаче вече бе чул за плановете на Инголт за църква, спомена за стената, която бе издигнал и за това, че ярлът се отнася все по-благоклонно към новата вяра.

Инголт седеше спокойно и пиеше, докато го слушаше, но наостри уши, щом Гест спомена ярла и убийството на Тронд Баула и помоли Гест да повтори казаното.

После каза:

— Ако ти си мъжът, за когото те мисля, то ще искаш да знаеш как вървят нещата с тези деца. По-голямото момиче ще се ожени за Гране, който беше тук миналото лято, това е вече решено, а доколкото мога да преценя не е...

— Гране е бил тук?

— Да, за да те види. И сега сигурно разправя там, че си мъртъв или си им обърнал гръб. Той дойде тук с двама от хората на Ингебьорг и си тръгна с петима от моите.

Инголт се засмя:

— Ще се върнат преди зимата.

— Какво искаше? — попита Гест.

— Да съобщи, че Ингебьорг ти е родила син. И го е кръстила на теб. И да те предупреди да се пазиш от онзи исландец, който те е било страх да убиеш, защото щял да те намери. Навсякъде има безскрупулни мъже.

— И тук ли?

— И в Санди — поправи го Инголв. — Затова ще те прогоня веднага, щом забележа, че поставяш хората ми в опасност.

— Тогава ще трябва да се погрижа да съм ви нужен — каза Гест с пресилена лекота.

Но старецът сякаш не разбра. След малка пауза той заяви:

— Имам всичко, което искам.

— Никой го няма — отвърна Гест.

Инголв замълча и се замисли.

— Настъпват тежки времена — продължи той уклончиво. — Говори се, че нов крал ще обедини страната и ще я покръсти. И това ще се случи скоро, защото тя ще е беззащитна, ако ярлът замине на запад. Но много от местните крале още държат на старата вяра и ще настъпят размирици и тогава няма да ми е до теб.

През цялото време Инголв бе гледал към хората си, но сега се втренчи в Гест, сякаш за да наблегне на последното изречение.

— Но сега мисля, че трябва да прием за Ингебьорг — добави той с усмивка и вдигна чашата с вино. — И за сина й.

Гест видя пред себе си този син, още едно дете с неговото име и още една майка, която го мислеше за мъртъв. Такова нещо е смъртта — помисли си той и хвърли поглед на стареца над изящия ръб на сребърната си чаша.

Дъщерите на Инголв шетаха из стаята и сервираха. По-малката се казваше Оса, тя беше мълчалива и мрачна, облечена бе скромно и се движеше тихо. За разлика от нея по-голямата Ранвайг имаше златни обици и огърлица и носеше изрязана небесносиня рокля, която Инголв бе донесъл за майка й от Франция. Тя бе наследство, което по право трябваше да отиде при Оса, но тя не я искаше, Оса не искаше абсолютно нищо, за разлика от Ранвайг, която искаше всичко и го получаваше. Точно тя бе посрещнала Гест в гората, затова той се

усмихна, когато мина покрай него, и попита дали вече знае какво се крие в гората.

— Не — отвърна тя.

Ингольв му каза, че тя била обещана на крал Ръорек, а след това веднага започна да говори за църквата, която искал да построи, било го вдъхновило едно пътуване до Ромаборг. След битката при Сволдер разбит и съкрушен, се бил добрал до Саксланд. Тогава Господ му проговорил и го извикал в Ромаборг. Ингольв заминал с шепа мъже като просяк и бил видял град с толкова завладяваща красота, че и най-заклетият еретик коленичил и молел за прошка за жалкото си съществуване. В същия дух Ингольв започна да убеждава и Гест да направи такова пътуване, за да разбере що за сила ръководи живота му, защото във всичко има Божия промисъл, дори в обърканото му бягство.

Гест помълча известно време, след което мрачно каза, че където и да отивал, бил неканен гост.

Ингольв се усмихна и посочи, че има разлика между това да си канен и добре дошъл. Тук той бил добре дошъл, а в Ромаборг щял да бъде добре дошъл и канен.

Времето беше хубаво. Беше хубаво през цялото лято. А в горите бе толкова тихо и спокойно, че Гест можеше да чуе небето и малкото дъждовни облаци, които идваха и се изливаха и на света отново изгряваше слънце.

Гест работеше като дърводелец по собствено усмотрение, тъй като никой не му заповядваше. Той слушаше, забавляваше децата с кведи и невероятни истории и разговаряше с Ранвайг, винаги щом имаше възможност. Тя се смееше на историите и гримасите му, но винаги щом той я питаше дали сега вече знае какво се крие в гората, отговаряше не.

— Не те познавам — казваше тя. — Нито пък искам да те познавам.

С Оса пък почти не говореше. Тя беше мрачна и резервирана, имаше тясно лице и командваше в кухнята като зряла домакиня, макар че в качеството си на по-малка дъщеря можеше да не върши нищо. Тя държеше ключовете^[2] и се грижеше за всичко, за което Ингольв не успяваше, за да може по този начин да се задържи тук, тя искаше да се

срасне с Хов, за да не му хрумне на баща ѝ да я ожени като стока, част от някой от сложните съюзи, които поддържаше. Оса не се интересуваше от мъже, нито пък от Гест. Тя никога не се смееше на шегите му и той забеляза, че тя не говореше много и с другите, освен с децата. Понякога водеше шепнешком дълги разговори с баща си, или пък се съветваше с Ховард, двамата бяха най-малките. Тя не се чувства у дома си тук — мислеше си Гест, — като птица в клетките на Ховард, наистина с привилегии и без качулка, но с невидим кожен ремък около крака.

Гест от своя страна се разбираше много добре с братята, толкова различни един от друг. Семунд беше избухлив, нетърпелив и брутален, но от самото начало прие Гест като част от семейството.

— Оседлай си кон и идвай с мен — каза той.

А Ховард беше затворен самотник, сивият му поглед бе насочен или навътре в самия него, или някъде към хоризонта. Когато започна ловът, Семунд беше този, който стоеше начело с виковете си и лаещите кучета, преследваха елени и Семунд украсяваше стените на конюшната си с трофеи и кожи. А Ховард поставяше капани, проверяваше ги и не се интересуваше от трофеите.

— Искам само черния дроб — казваше той, щом някое животно беше повалено.

Нарязваше го на парчета, които пяхаше в очните кухни на одран лос, чиято кожа бе опънал върху дървено скеле в една от конюшните. Там се затваряше и тренираше ястребите си, държеше ги гладни, след това ги пускаше и ги оставяше сами да намерят храната си в мрака — така ги учеше да ослепяват едрия дивеч.

Ховард се отнасяше към птиците си по същия начин както Гест към Ножа на Один — това беше личен въпрос. Той размахваше свирката, която бе направил от гълъбово крило, и свиреше пронизително, така че величествените птици да могат да се върнат обратно след някое неуспешно нападение и да забият нокти в кожата му ръкав. Един ден Ховард каза, че ако Гест не бил толкова дребен, той можел също да слага месото и да тренира ястребите за война, но тогава рискували те да започнат да нападат деца.

Гест се засмя.

Но Ховард не се смееше, той го прониза със стъкления си поглед и каза, че изобщо не се опитва да бъде забавен. Той уважавал Гест

заради отмъщението и бягството му, постоянно го караше да разказва за морето.

Гест правеше това с удоволствие. Той казваше, че морето е небе, в което могат да плуват кораби и че в сравнение с него Мьорс бил колкото пикнята на някоя великанка — сега вече Ховард се усмихна.

Той имаше един ястреб на име Митотин, като онзи магьосник от митовете, който можел да се превръща в бог, той бе двегодишен и бе откъснал веднъж ухото му. Но Ховард само бе наточил човката му и бе продължил тренировките и сега Митотин кацаше на рамото му и на други места, без да прави бели, но само когато беше сит. Когато беше гладен обаче, можеше да ослепи и елени, и лосове, а и винаги се връщаше, макар че можеше да оцелее на свобода.

— Но той не го знае — каза Ховард.

— Значи все пак не е магьосник — отбеляза Гест. — Митотин бил разкрит от Один и пребит до смърт от хората.

— Така е — отвърна Ховард. — Разкажи за морето.

— То е такова — започна Гест, — че...

Когато веднъж му разказа за морската болест на Тайтр и за спасяването на Онунд и хората му след корабокрушението, Ховард спокойно каза, сякаш имаше някаква връзка с разказа:

— Виждаш всичко.

— Какво искаш да кажеш?

— Вече знаеш какво става тук.

Ингольв имаше навика да излиза за риба в едно заливче на юг от стопанството, прикрито от едно обрасло с гори островче. Като дете го наричал своето море. Това беше хубаво заливче, обградено от дръвчета, там растяха тръстика и водни лилии и хората говореха, че дълбините там криели тайна.

— Каква тайна? — попита Гест.

Отговорът винаги беше един и същ:

— Просто тайна.

Защото всичко беше шега и истината излизаше наяве едва когато някой беше достатъчно глупав да попита.

Понякога Гест придружаваше Ингольв, за да гребе вместо него. И една есенна вечер, докато седяха и гледаха как мракът се спускаше над хълмовете и водата, старецът отново започна да говори за изкусителната красота на Ромаборг. Каза, че синът му Айвинд щял

скоро да се върне от Дания и да остане в Хов до Коледа. Той правел така всяка втора година. Гест можел да тръгне с него на юг.

Гест кимна, прибра греблата, разкрачи се и започна да люлее лодката, така че водата до бордовете закипя. Той каза, че искал да разкаже на Инголв една гатанка.

Инголв заяви, че нямал нищо против. Гест го помоли да внимава, защото била сложна.

— Ако двама мъже са излезли за риба — започна той, — и този, който се моли на Господ, хваща две големи риби, а другият, който се моли на старите богове, хваща две малки риби, то този, който се моли на старите богове ще хвърли обратно големите риби и ще каже, че ще трябва да се оправят с малките. Ако пък този, който се моли на Господ хване две малки риби и поиска да изхвърли големите, то езичникът ще заяви, че тогава ще изхвърли и него и ще го остави да се удави.

— Какво ти говори това?

Инголв се замисли.

— Да не би отново да се подиграваш на Господ? — попита той.

— Не — отвърна Гест.

— Заплашваш ли ме? — попита той отново. — Да не искаш да ме изхвърлиш?

— Защо да го правя? Ти беше добър с мен. Отговорът отново е не.

Инголв каза, че се предава и помоли Гест да му каже отговора. Гест отвърна, че първо трябва отново да му каже гатанката. Направи го. Тогава Инголв се засмя.

— Продължавам да не разбирам нищо — каза той. — Сега си мисля, че се подиграваш със старите богове, така ли е?

— Не — отвърна Гест. — И това не е.

Той седна и разказа как преди много години на брега на една река в Исландия седели двама мъже и не можели да я преминат, защото била широка и пълна с плаващ лед. Единият от мъжете бил дребен и слаб, уморен, искал само да легне и да умре. Но другият бил голям и силен. Докато седели там и гледали водата, той разказал на малкия мъж тази гатанка и малкият мъж започнал да се смее. В същия момент големият го бутнал във водата и сам скочил след него и двамата наистина успели да преминат на другия бряг. Инголв го погледна и заяви, че сега разбирал още по-малко.

— Какво общо имат двамата рибари с този разказ?

— Малкият мъж бях аз, а големият се казва Тайтр, наричат го Тайтр Планинеца, и както тези, които са приели новата вяра, така и другите, които държат на старата, го смятат за луд и за напаст. Но аз знам по-добре. Той спаси живота ми, когато всъщност трябваше да умра.

Инголь потъна в размисъл.

След това тихо каза, че тази история имала толкова много значения, че не схващал нито едно от тях, колкото и да мислел. След това добави, че никога повече нямало да говори на Гест нито за Ромаборг, нито за новата вяра.

— Значи си разбрал — заяви Гест. — Не си мисли, че ме познаваш. Първата вечер, когато ти разказвах за пътуванията си, ти не ме слушаше. Внимаваше само дали казвам същото като Гране. Сега обаче ме слушаше, защото се страхуваш.

Инголь сложи лице в шепите си и замълча.

Гест хвана греблата, насочи лодката към сушата, загледа се в черното небе без звезди, което се извисяваше над главата на стареца, в протритите кокалчета, които прокарваше през черната коса.

— Ще умра след няколко години — каза Инголь. — И всеки ден умирам от страх да не получа новини, че нещо се е случило със синовете ми.

— Но сега всичко свърши — каза Гест, наблюдавайки как капките падат от греблата като мек катран. — Утре ще си мислиш за този излет и ще започнеш да се страхуваш да не открадна хубавата ти дъщеря, която ще се жени за крал Рьорек. Но не се боиш само от мен, също не ти харесва, че тя е благосклонна към Туре Дагсон от твоята свита, защото е от беден род. Задължение на бащата е да се тревожи за такива неща, но това са дреболии в сравнение с твоите подвизи. Освен това ме харесваш. Вече си стар.

Инголь го погледна и не отговори.

— Ти си опасен мъж — каза той. — Напомняш ми за най-черните ми мисли.

Когато Гест бе живял в Хов толкова дълго, че листата на дърветата бяха пожълтели, а и той бе започнал да се чуди защо мъжете,

които трябваше да изпратят Гране до Нидарос, още не са се върнали, една сутрин Семунд го събуди и му каза, че баща му искал да говори с него. Гест стана, облече се и намери Ингоolv сам на масата в залата. Той искал да вземе Гест със себе си при Рьорек, за да планират сватбата, която щяла да се състои около Коледа.

Гест не отговори. Ингоolv заяви, че е започнал да цени мнението на Гест, макар че понякога му било трудно да го разбере и сега искал да чуе какво мисли за краля.

Гест каза, че нямал нищо против да се присъедини, но не смятал, че от това ще излезе нещо хубаво.

— Защо не?

— Вече чух достатъчно за този мъж.

Ингоolv каза, че от приказките на Семунд нямало много полза, в неговите очи никой не бил достатъчно добър за сестра му.

Заминаха общо дванайсет мъже. Семунд беше с тях, а Ховард и Ранвайг останаха вкъщи — Ингоolv бе поискал да я вземе, но тя бе излязла рано сутринта и не се бе върнала.

Семунд и Гест бяха ходили на лов предишния ден и Гест не бе улучил нищо. Семунд бе повалил цял лос и сега се шегуваше с него, че не ставал за нищо с лъка, или просто се страхувал от голямото животно.

Гест му отговори, че вкъщи, в Йорва, веднъж били удряли една бяла мечка, която доплувала до фиорда на парче плаващ лед, и която заедно с баща си били посекали с брадвите си, когато Гест бил само на шест години. Тя била толкова голяма, че всички хора от стопанството и всички коне се побрали под нея.

— Явно не сте имали много коне — отвърна Семунд.

— Имахме сто и двайсет.

— Тогава не са били много големи — предположи Семунд.

— Бяха средно големи.

Двама пришпориха конете си и захванаха да стрелят с лъковете си по дърветата, вдигнаха голяма врява и затова Ингоolv ги помоли да се успокоят и да се движат тихо, намираха се в горите на Опланд.

— Какво ти е, татко? Да не би да си започнал да се страхуваш на стари години? И защо не тръгнахме с кораба, да не те е хванала

морската болест?

Продължиха да си играят. Но старецът спря и заяви, че не знаел какво ще стане със стопанството, когато остане в ръцете на Семунд, какъвто бил безразсъден. Семунд отвърна, че не искал нищо в ръцете си, искал да стане викинг, а баща му предпочитал да го превърне в селянин, робуващ на земята.

Инголв поклати глава и заповяда на всички да слизат, добави, че трябва да направят така както им заповядва, иначе могат да се връщат вкъщи.

— Тогава се връщам — каза Семунд и се качи на коня. — Нямам какво да си кажа с Рьорек.

Гест тръгна с него.

Инголв и хората му се върнаха едва след четири дни. Той бе мълчалив и мрачен и тази вечер не се показа в залата. Никой от мъжете не искаше да разкаже нещо за посещенияето, а главатарят не се появи и на другия ден. Но вечерта слезе до рибарската колиба, където Семунд и Гест оправяха мрежите, и нареди на Семунд да излезе, за да поговори с Гест насаме.

Семунд отговори, че вече никъде немало да ходи по заповед на баща си. Ако искал да говори с Гест, трябвало двамата да излязат.

Инголв заведе Гест на една могила, двамата седнаха и старецът каза, че може би е било грешка, че не е оставил Семунд да замине, но още по-трудно му било да се справи с другите си синове, освен това Ховард бил прекалено слаб, за да поеме стопанството.

— Той не може да преживее смъртта на майка си и се занимава само с птиците си. Не го е грижа дали има мир и мълчи за всичко, което го притеснява.

В началото Гест мълчеше.

След това заяви, че ако Семунд бил толкова смел мъж, за какъвто го мислел баща му, отдавна да е заминал, независимо от забраната.

Инголв сякаш не го чу, но след малко добави учуден:

— И аз съм си мислел за това.

Гест събра няколко камъчета и ги хвърли във водата, изчака вълните да се уталожат и хвърли още едно, времето бе спокойно, беше вечер и от горите долиташе далечно блеене на овце. Видяха Митотин

да прорязва небето и да се спуска върху сянката на една кървавочервена сърна. До къщата стоеше Ховард и гледаше към тях.

Ингоlv въздъхна и каза, че сватбата между Ранвайг и Ръорек щяла да засили дружбата между стопанствата от двете страни на езерото. Гест го попита защо вместо това не си спечели приятелството на главатарите от Опланд и Хаделанд, тогава нямало да му трябва никакъв Ръорек.

Ингоlv отвърна, че имал много причини, сред тях и една стара родова вражда.

— А кралството на Ръорек е голямо. Може да стане още по-голямо.

— Но вече не си толкова сигурен в това, нали?

Семунд бе разказал на Гест, че конфликтите с хората на Опланд се дължали на борбата между Ингоlv и съседния главатар Стайн Руасон за една робиня.

— Ранвайг никога не се зарадва на тази женитба — продължи Ингоlv. — Но ще последва моя съвет. Сега иска да се срещнеш с Ръорек, за да ми разкажеш какво мислиш за него. Това е нейна идея.

— Ръорек е стар — каза Гест и метна още едно камъче.

— Да. И Ранвайг ще може да прави с кралството му каквото си поиска, когато умре. Ако имат синове, те ще са нейни, защото той няма други деца.

— Но той не е християнин — каза Гест.

— Така е — отвърна Ингоlv. — Но е стар.

Гест го погледна и видя усмивка.

— Искам да те питам нещо. Новият крал християнин, този, който смятате, че ще обедини страната, той те е накарал да се замислиш за тези неща, нали. Защото Ръорек не е достатъчно хитър, за да се измъкне навреме и да се покръсти като теб. Той е горд и упорит... и стар, нали така?

— Да — отвърна Ингоlv.

— Въпреки това не искаш да си негов враг, в случай че новият крал не успее...?

— Да — чу се отново.

Гест се замисли.

— Тогава ще ти дам един съвет — продължи той. — Само при условие, че го последваш.

Инголв прекара пръсти през косата си.

— Никога не съм се съгласявал на такова нещо — измърмори той.

Гест хвърли последното си камъче.

— Но сега нямаш избор, нали, защото ще ти напомня за твоите собствени съвети.

През следващите дни старецът не се виждаше никъде. Той се беше заключил в спалнята си и не разговаряше с никого. Оса му носеше храна и напитки, но той не говореше и с нея, само я молеше за още бира, когато неговата свършваше. И тя за първи път се обърна към Гест с молба да поговори с баща ѝ. Гест отвърна, че старецът нямало да приеме никого и вместо това се опита да я накара да се засмее — той бе заинтригуван от тази странна жена, която вече не беше и толкова грозна, кожата ѝ беше снежнобяла като тази на Гида, а характерът — твърд като на Ингебьорг. Тя беше хубава, макар че подстригваше косата си късо и не я решеше. Трябваше да я накара да се засмее, но тя дори не се усмихваше, още повече, когато баща ѝ бе в това мрачно настроение, което тегнеше над цялото стопанство.

Тогава Ховард донесе новината, че двама от съседите им се бяха обединили, за да претендират за едни капани, за които имаше спор от години. И това, че старецът се беше затворил като труп в каменна гробница, беше лоша поличба.

— Оставете го — каза Гест. — Скоро ще излезе.

И наистина стана така. Инголв се появи бос, облечен в бяла дреха, приличаше на разбит апостол. Той извика двама роби и им нареди да запалят сауната. Искал да се изкъпе заедно със Семунд, Ховард и Гест.

Те тръгнаха и го намериха в сауната с халба бира в ръка. Той им нареди да се съблекат, да си намерят място и да се почерпят.

Разказа им, че се бил замислил за нещо, което Семунд веднъж бил казал.

— И стигнах дотам — продължи, без да поглежда синовете си, — че той е прав по отношение на Рьорек. Той е стар и мнителен езичник, който не е достоен нито за родството, нито за приятелството ни. Затова мисля да оставя Ранвайг да избяга с Туре Дагсон и да оставя

Семунд да сключи примирие със съседите ни от Опланд, преди всичко със Стайн Руасон, защото неговата дума си тежи на мястото.

Тези думи му костваха много сили и той се задъха. Семунд промърмори, че това било нещо ново.

— Но нищо от това не трябва да се разчува — продължи старецът. — Дори Ранвайг и Туре не трябва да знаят, защото веднага ще им проличи. Те трябва да заминат на север при Ингебьорг и да останат там, защото Рьорек никога няма да им прости. Туре мъж на място ли е, за да успеят да се доберат чак до Хологаланд?

— Да — отвърна Гест, преди Семунд да успее да каже нещо.

— Да — потвърди и Ховард. — Но трябва да стане, преди да падне снегът. Нямаме много време.

— Утре вечер?

— Да — каза Гест.

Семунд промърмори, че не му харесва дето сестра му ще бяга от толкова сприхав старец като Рьорек, но баща му грубо го прекъсна.

— Не искам повече да слушам детските ти приказки. Твоята задача е да се помириш с Рьорек. Ще му предложиш да се ожени за Оса, ще му дадем и много пари, но ще трябва и да го убедиш, че всичко това е нещо, което Ранвайг и Туре са измислили *против* нашата воля.

Семунд се усмихна.

— Поне за това си избрал правилния човек.

— Да се надяваме — каза бащата. — А сега можете да излезете, макар че продължавате да воните като свине. Искам да остана сам.

Той въздъхна и завърши:

— А ако Ховард има да ме пита нещо, ще трябва да изчака, докато Ранвайг и Туре заминат.

Гест и Семунд станаха и тръгнаха да излизат, но Ховард остана седнал.

— Така е — измърмори той. — Много имам да питам. Защото още не знам какво бъдеще си ми отредил. Но първо това — Ингебьорг и Ранвайг са роднини. Няма ли Рьорек да я потърси точно там?

— Не е обичайно жена да отвлича мъж и да го води при *своите* роднини — отвърна бащата кисело. — Става обратно, особено когато той е от по-беден род. Освен това Туре има род тук на юг. Рьорек ще търси там.

Семунд се засмя.
— Хитър е нашият баща.
— Така е — каза Ховард.

Нощите бяха станали по-непрогледни, листата капеха като мед от дърветата, бавно, защото нямаше вятър. И в деня след срещата им в сауната Инголтв заяви, че вече е есен и трябвало да празнуват *Festivitas omnium sanctorum*^[3], който бил обичаен за християните, с храна, напитки и молитви.

Гест, Семунд и Ховард останаха до края на вечерта, но пиха малко. Към полунощ Инголтв държа кратка проповед, на която Гест го бе научил, и завърши с покана да попируват още малко, а после да почиват. Това също било традиционно в християнския свят.

Гест и Семунд се въоръжиха и отидоха в къщата, където Туре спеше заедно с девет други мъже, удариха го, за да изпадне в безсъзнание, изнесоха го и изляха отгоре му цяло ведро вода. Туре се събуди и извика нещо за червените щитове на враговете, преди да се осъзнае и да види как господарят Семунд го гледа презрително. Той му изложи плана и завърши със заплахата, че ако Туре не изпълнявал дословно всички заповеди, щял да бъде убит на място.

— Истината ли казва? — Туре попита Гест.

— Да — отвърна Семунд.

— Тогава няма нужда от заплахи — заяви Туре с колеблива усмивка. — Нали точно заради Ранвайг съм тук.

Семунд му се закани с юмрук и Туре понечи да се защити, но Гест ги помоли да се успокоят, послуша се и когато се убеди, че отвън е тихо, съвсем невинно попита Туре дали наистина е имал планове да избяга с Ранвайг.

Семунд му хвърли объркан поглед.

Туре се замисли и призна, но с известно колебание.

— Говорил ли си с някого за тези планове? — продължи Гест. Туре продължи да мисли и накрая каза, че не се бил осмелил да спомене нещо дори на Ранвайг, но за сметка на това се бил доверил на Арне Наварсон — един мъж от шведски произход, част от свитата на Инголтв, за да го помоли да им помогне да си намерят убежище в Свитьод.

— Никога не съм му имал доверие — каза Семунд. — Но той ни бе изпратен от брат ми.

— Всъщност така е по-добре — отвърна Гест и отново се обърна към Туре. — Ако Арне, след като заминете разкаже на хората тук за плановете ти, а ние определено ще го накараме да го стори, разбираш, че за теб няма връщане назад, нали?

Туре преглътна и кимна.

Семунд също помисли, кимна и заповяда на бъдещия си зет да не тръгва по главния път на север, а на юг, да заобиколи езерото и да хване през земите на Ръорек, оттам на север към Селбю. Щял да получи пари за място на кораб и имената на доверени хора, които познават крайбрежието.

— И няма да влизате в стопанствата, няма да говорите с никого, преди да преминете планините. Можеш ли да се закълнеш, че ще изпълниш това?

— Заклевам се — каза Туре вече по-спокойно. Той беше симпатичен, леко прегърбен и мълчалив младеж, силен и жилав, отличен ловец, в което Гест неколкократно бе имал възможност да се убеди. Сега дори се зачуди колко лесно го бяха прекършили. Освен това забеляза, че тази игра — да стане част от Хов, от семейството на Ингебьорг, като нейна дълга ръка, му бе харесала.

Тръгнаха към гората и навлязоха сред дърветата, където Инголь, Ховард и Ранвайг ги чакаха. Нямаха факли със себе си и Гест едва забеляза четирите коня — два с дисаги и два оседлани. Инголь постави ръцете си на раменете на Туре, обърна го така, че лунната светлина да огрее пепелявосивото му лице и каза, че винаги се е гордял с него и го е харесвал. Туре видя Ранвайг, която усмихвайки се, каза, че двамата нямало да го разочароват.

Гест долови уханието ѝ в хладния нощен въздух, розови листенца или билки, като на жената около ярла, Гида. Но сега Ранвайг бе облечена като мъж, а косата ѝ бе вързана и прибрана под шапката. Тя прегърна Туре, после и баща си, падна на колене и му благодари, прегърна поред и братята си, наведе се към Гест, но той се дръпна и попита:

— А сега знаеш ли какво се крие в гората?

— Не — засмя се тя.

— Тогава ще ти дам това — той свали пръстена на Ингебьорг. — Веднага, щом пристигнете, ѝ го дай и ѝ кажи, че ще се погрижиш за двете момичета там, Стайнун и Халбера. Ако Ингебьорг се ядоса, а това ще стане, ще ѝ кажеш, че го правиш заради мен. Тогава тя ще се ядоса още повече, но и по-бързо ще ѝ мине.

Ранвайг надяна пръстена и благодари, опита още веднъж да го прегърне без успех и се качи на коня си. Туре вече я чакаше. Инголт държеше юздите.

— Не си губете времето с приказки — каза той мрачно. — Имате само седмица преднина.

Когато двамата се скриха, той се обърна към Гест.

— Нямам доверие на Туре и на теб също не вярвам. Защо тогава правя това?

Семунд се засмя и предложи всички да отидат да се наспят след празника.

Едва късно на другия ден един от хората на Семунд дойде и съобщи, че Туре Дагсон е изчезнал.

— О, не може да е стигнал далече — каза Семунд и си остана в леглото. Ховард също не се впечатли от новината, бил зает да тренира соколите си. Така денят мина като повечето останали. Но на вечеря Семунд извика при себе си същия мъж и попита дали Туре се е намерил.

— Не. И смятам, че би искал да знаеш, че оръжията му също ги няма.

— Да не е отишъл на гости на роднините си?

— Съмнявам се — каза мъжът с усмивка.

— Добре, ти какво мислиш?

— Мисля, че докато Ранвайг е тук, Туре няма къде да ходи, особено сега по средата на сезона.

Семунд се замисли, извика при себе си Оса и я помоли да доведе сестра си. Тя се върна и заяви, че Ранвайг я нямало никъде, а и нещата ѝ били изчезнали. Семунд стана и заповяда на всички да я търсят и когато не намериха нито нея, нито Туре, заповяда на всички мъже да се въоръжат и да оседлаят конете си. Свитата бе разделена на три. Арне Наварсон бе сложен начело на групата, която се отправи на север през

долината Гюдбрандсдал, чак до Дувре, за да се върне с празни ръце след пет дни.

Всички смятаха, че това бе странна история. Туре нямаше славата нито на дързък, нито на особено изобретателен младеж, макар и от години да се носеха слухове за невъзможната му любов към Ранвайг. Когато Арне се върна, Семунд и хората му го чакаха на двора. Семунд го приветства с добре дошъл и попита дали е открил нещо. Арне заяви, че не е, и разказа къде е бил и с кого е разговарял. Но веднага щом слезе от коня, Семунд заповяда да го оковат.

— За какво е всичко това? — попита Арне. — Той беше едър и твърдоглав мъж с жестока слава от многото си походи, но бе известен и като предан и верен на приятелите си.

Точно сега те не се виждаха никакви.

— Да не би да не съм търсил добре?

— Твърде добре. Какво си правил чак при Дувре?

— Това, което ти, Семунд Ингольсон, ме помоли — търсих сестра ти и проклетника Туре Дагсон.

— Значи не сте си почивали и забавлявали при реката през цялото време?

— Не — отвърна Арне и му каза да пита другите.

Семунд присви очи.

— Положението е такова — един от мъжете тук твърди, че има вероятност Туре да е в Свитьод и ти да си му помогнал да се добере дотам. Затова ти предлагам да избираш — или да отречеш и аз да те измъчвам до смърт, или да признаеш и ще те пощадя при две условия.

Арне помисли.

— Какви са условията?

— Да дойдеш с нас при Рьорек утре и да свидетелстваш, че идеята е била на Туре. И да заявиш, че си готов да вземеш трима мъже и да заминеш за Свитьод да го търсиш, да го убиеш и да върнеш Ранвайг на Рьорек. В противен случай тук няма да имаме мир. Знаем, че си имал проблеми в Свитьод и затова си тук, но ще трябва да поемеш този риск. А ако не ги намериш, не се връщай обратно.

Арне каза, че приема тези условия.

— Вярно е, че Туре ми разказа, че иска да избяга с Ранвайг. В Свитьод. Но аз го разубедих и му казах никога да не споменава това. Истината казвам.

Семунд заповяда да го нахранят и да го затворят.

Докато всичко това се разиграваше навън, Инголт седеше в стаята си. И на другия ден не замина с останалите при Рьорек. Говореше се, че тъгува за изгубената си дъщеря, която го бе заблудила или пък бе отвлечена, и за това, че му се налагаше да предаде властта и земите си на синовете, които дори не бяха успели да я защитят. Инголт остаря, казваха те, и е пълен с онези страхове, които могат да състарят човек още повече.

Гест също не отиде при Рьорек. Той прекарваше времето си заедно с Ховард и птиците му, или пък се разхождаше в гората сам в очакване на мъжете, които Инголт бе изпратил на север с Гране.

Те не се връщаха.

Вместо това се върна Семунд след цяла седмица в Хедемарк. Разказа как Рьорек в началото се вбесил и приел предложението да вземе Оса вместо Ранвайг като обида, какъвто беше и планът. Но след като Семунд предложил да му платят и компенсация, се успокоил. После седял до него на трапезата, разделили се като приятели, разменили си скъпи дарове, Рьорек му подарил дори това копие от Новгород.

Инголт го взе и го разгледа, изсумтя и заяви, че било дреболия като тези, които раздавал, за да се подмаже. Все пак похвали Семунд за свършената работа.

Но когато още на следващия ден синът му поиска да тръгне на юг и да предложи примирие на Стайн Руасон от Хаделанд, той поклати глава и заяви, че Гест заедно със синовете му били преобърнали света му. Забрани на Семунд да взима със себе си повече от двама души. Ховард, Гест и всички останали трябвало да си останат вкъщи и да пазят. Историята с Ранвайг се възприемала като признак на слабост. Това да откраднат дъщеря ти по този начин било ужасно петно върху честта на един мъж и щяло да се отрази върху цялото стопанство. Преди не бе поглеждал на нещата от този ъгъл, не бе забелязвал

мрежата, в която сам се бе оплел. Всичко това му тежеше сега, Инголтв не виждаше ясно.

— Трябва най-накрая да построим тази църква — каза той мрачно. — Там, където преди това беше храмът. Ще ми помогнеш ли?

— Разбира се — отвърна Гест.

— Тогава тръгвам с дванайсет мъже — реши Семунд. — Всеки друг вариант би се приел като обида. И ще поканя Стайн тук за Коледа заедно със синовете му и колкото души пожелае.

Два дни по-късно мъжете, които бяха тръгнали с Гране, най-сетне се върнаха. Инголтв ги разпита в кои стопанства са отседнали, за сватбите, враждите и злополуките по пътя, който самият той бе изминавал стотици пъти, както и за ситуацията в Трондхайм. Научи, че ярлът щял да остави властта в ръцете на сина си Хокун, когато замине за Англия, а за негов настойник да назначи Айнар Айндридасон от Оркдал. Това се хареса на Инголтв.

— Може би най-накрая ще се отървем от този ярл.

Но Гест не разбра нищо, което вече да не знаеше, нито за Гране, нито за Санди — били се разделили малко по на север от Трондхайм. Разочарованието му бе учудващо голямо, защото Стайнун и Халбера продължаваха да му пеят насън всяка нощ. Стайнун стискаше златната игла в мръсната си ръчица и го гледаше така, както изгубената дъщеря гледа безполезния си баща. Отново затвори очи, но тази нощ не спа.

Гест стоеше на брега в залива, където Инголтв обичаше да лови риба, беше запалил огън и газеше напред-назад във водата с факла в ръка. Ловеше дребни черни раци, както го бе учил Ховард. На гърба си носеше плетена кошница. Месото привличаше животните, светлината ги ослепяваше и човек можеше да ги вдигне с голи ръце. Гест ги чуваше как дращят в кошницата, звукът напомняше дребни камъчета в буен ручей, помисли си, че отдавна не бе съчинявал кведи, сякаш исландският глас в него бе заглушен. Тогава забеляза кървавата звезда, червеното око останало от Митотин на небето, нещо изшумоля в гората, сигурно бе от огъня, но пък той го бе запалил с торф. Без да се обръща, Гест свали кошницата и изпусна факлата в същия момент,

когато брадвата срещна рамото му. Нагази навътре и се гмурна, заплува в гъстата, студена вода с отворени очи, издигна се към повърхността, пое си въздух и отново се гмурна схванат от студ. Така стигна чак до другия бряг. Не усещаше раната в рамото си, тя кървеше, на лунната светлина кожата му изглеждаше синя, а кръвта — черна.

Гест си свали дрехите, изстиска ги и отново ги облече. Чу някакви гласове от другия бряг и до огъня видя сенки, чу плющящи крила и дрънчене на оръжия.

Затича се обратно по брега, падна, разкървави ръцете и коленете си, стана и продължи сред черните стволове на дърветата, накрая тръгна по един поток, който да заличи стъпките му. Видя Ховард и двама от треньорите на соколите му до огъня, трима мъже, а на земята между тях лежаха още двама вързани и очевидно ранени, а до тях — едно безжизнено тяло, на гърба на което бе кацнал Митотин, с полуразперени крила и отворена човка, от която не излизаше и звук.

Гест чу Ховард да пита единия от мъжете как се казва, но в този момент вече го беше разпознал — беше Онунд.

Гест излезе на светло, хвърли още дърва в огъня, кошницата се бе обърнала и черните чудовища се бяха запътили обратно към водата, затова той коленичи и ги събра едно по едно.

— Аз съм този, с когото Онунд е дошъл да се срещне — каза той.

— Хубаво — отвърна Ховард. — Но се натъкна на мен.

Гест седна до огъня, зъбите му тракаха, рамото бе изтръпнало, но болката пълзеше надолу по гърба му.

— Той искаше да те убие — каза Ховард.

— Да — съгласи се Гест. — Когато се видяхме за последно, аз го пощадох и сега те питам дали ти ще направиш същото?

Ховард го погледна смаяно, приближи се и видя раната му, прокара пръст по синята кожа.

— *На мен* не ми е направил нищо. Освен че наруши спокойствието тук. Но не смятам, че е особено умно отново да го оставиш да избяга.

Гест чакаше.

— Късметът не е на страната на този мъж — каза той. — Не знам дали е защото е на моя, или защото делото му носи нещастие. Достатъчно хора вече изгубиха живота си заради този нещастник.

Ховард се огледа объркано. Митотин литна и кацна на рамото му, той го бутна и птицата се настани на коляното на Гест. Никога не го бе правил, гледаше някъде настрани и нервно махаше крила, сякаш молеше за позволение да остане. Гест не помръдна.

— Не иска ли Онунд да каже нещо? — попита Ховард.

— Този, който заплюва баща ми, след като го убива, няма да бъде помилван — заяви Онунд.

Гест забеляза, че гласът му бе загрубял. Исландецът се бе променил, беше отслабнал, много остарял, с подпухнало лице и жълтеникава кожа. Дрехите му бяха все така пищни, като на големец с лош вкус и много пороци. Носеше много пръстени и гривни.

— Значи остава да направим само едно — каза Ховард.

— Прави каквото искаш — отвърна Онунд.

Гест отпъди ястреба и клекна пред пленника, гледаше го внимателно:

— С колко мъже дойде?

Онунд примига колебливо. Ховард веднага се скри в гората.

— Само с тримата, които виждаш — отвърна след малко.

— Вярвам ти — каза Гест и повика обратно Ховард. — Защото си глупав и наивен и носиш всичките си тайни на лицето си. Но как ме намери този път, да не би един свещеник да ти покажа пътя?

— Не — отвърна Онунд троснато, но Гест не помръдна, докато той с нежелание не му разказа как бил на един кораб, закотвен северно от Трондхайм и се готвел да отпътува. Тогава забелязали някакви хора, които разпознали от Санди — били хората на Ингебьорг, които се разделяли с някакво момче. Разбрал, че били от Хологаланд, които продали желязото си в Трондхайм и купили с парите сол. Само половината от тях обаче се качили в лодката — другите обърнали на юг. Онунд просто ги последвал.

— Не си ли чул за убийствата в Бьо? — попита Гест. — Не знаеш ли, че Снори Годи е убил Торщайн Гисласон и синовете му?

Онунд отвърна мрачно, че знае това.

— Какво тогава те кара да продължиш, след като за баща ти е отмъстено със смъртта на трима добри и мирни мъже, а освен това успя да ме раниш така?

Онунд замълча.

— Да не би животът, който тогава ти подарих, да не ти дава мира? Срамът?

Онунд не отговори и Гест видя драскотини по челото му, следи от нокти, от лявото му ухо течеше кръв.

— Смятам, че Онунд трябва да отговори — каза Ховард твърдо.

Онунд продължаваше да не казва нищо.

— Тогава ще ти даря още един живот — каза Гест. — Още повече срам. Да видим как ще го използваш.

Хвърли поглед към Ховард, който бавно клатеше глава.

— Но го правя само защото знам, че не си разрушил нищо в Санди. Ако не бях сигурен в това, щях да те убия.

— Аз не съм мъж без чест — каза Онунд. — Аз съм като теб.

Ховард помоли хората си да пазят пленниците и дръпна Гест в гората. В залива стоеше солидна рибарска барака и той предложи да затворят пленниците там, докато обмислят нещата, макар че самият той бе на мнение, че няма кой знае какво да се мисли.

— Онунд има могъщи приятели — заяви Гест. — Също и в Норвегия. А вие сте обградени от врагове като мен. Освен това не вярвам на историята му за това как ме е намерил. Той е болен и не се е качвал на кон от дни, значи няма да ме учуди, ако някой местен му помага. В такъв случай ще дойдат да го търсят, ако изчезне.

Ховард още мислеше.

— Последният път си го спасил, защото си мислел, че така приятелите ти в Исландия ще бъдат пощадени. Сега знаеш, че от това няма полза и въпреки всичко го правиш.

Гест се сви.

— Но в нищо от това, което си правил тук, не виждам предателство към нас, така че прави, каквото искаш. Но бих те посъветвал да не казваш нищо на Семунд, защото той веднага ще ги убие.

— Благодаря — отвърна Гест.

Накараха двамата мъже да вземат една лодка и да потопят трупа и всички оръжия в залива, да намерят конете и вещите им в гората и да

се отърват и от тях. Вкараха пленниците в бараката, заключиха я и тръгнаха към стопанството.

Гест спря на средата на пътя и поиска да благодари на Ховард, че му е спасил живота. Ховард отвърна, че не желае благодарности.

Когато влязоха в залата видяха, че всички си бяха легнали, но в огнището имаше жар. Гест искаше да се погрижи за раната си, Ховард разпали огъня, но внезапно, със съвсем друг тон заяви, че иска да поговори с него.

— Казвам това само защото знам, че вече си го разбрал.

— Какво съм разбрал?

— Мислил си как е възможно да се натъкна на Онунд в същия момент, когато забива в теб брадвата си.

— И какво точно съм мислил?

Ховард разбутваше въглените с една пръчка, запали я и я вдигна пред очите на Митотин, който го погледна въпросително. Ховард се усмихна и върна пръчката в огъня.

— Оса е срещнала вчера Онунд в гората над стопанството. Той не се е представил, но тя го е познала, макар че не иска да си признае. Разказала му е всичко, което поискал да знае. Много ти е била ядосана заради идеята ти да я дадем за жена на Рьорек. Но тази вечер дойде при мен и ме предупреди. И сега искам да не я виниш.

Гест си помисли, че ако Онунд наистина се бе срещнал с Оса предишната вечер, значи той беше прав, че не го бяха довели мъжете, съпровождащи Гране — но пък Гест бе казал това, за да накара Ховард да пощади живота му, а не защото го вярваше. В следващия момент малкото му тяло бе затиснато от нова оловна тежест, желязно бреме като онова, което го гнетеше, откакто бе разбрал за убийствата в Бьо.

— Аз как щях да разбера за това? — попита той.

— Разказах ти нещо, което не бе необходимо да знаеш — отвърна Ховард.

Гест се замисли за всички нови въпроси.

— За какво мислиш? — попита Ховард.

— За нищо — отвърна той.

Ховард се изправи и дълго го гледа.

— Тогава искам да станем кръвни братя — каза той. — Чувал съм, че така правят хората, които си нямат доверие, но биха искали да имат.

— Нямам нищо против — отвърна Гест и се съблече гол до кръста. Раната в рамото му не бе дълбока, но кожата бе съдрана, синьото петно беше станало по-голямо и продължаваше да кърви.

— Мога ли да използвам кръв от рана, нанесена ми от престъпник?

— Нямам представа — отвърна Ховард. — Но трябва да се смеси с пръст или сажди.

Той извади нож и порязва върха на палеца си, остави кръвта да се стича в една купичка. Гест изстиска кръв от раната си, Ховард добави сажди и разбърка сместа, докато не се получи черна маса, която се втвърдяваше пред очите им. После поставиха ръцете си върху дръжката на един меч, който Ховард бе получил от баща си в деня, когато бе покръстен, и се заклеха във вечна вярност, каквото и да стане, и че този, който надживее другия, ще отмъсти за смъртта му.

Но Гест знаеше, че нямаше да спи много тази нощ, защото на другия ден трябваше да направи нещо много важно, и то без новия си брат.

Но нощта се проточи. Гест се събуди чак късно следобед, когато Семунд го събуди и му каза бързо да се облече. Тъкмо се бе върнал от Хаделанд и искаше да заведе Ховард, Гест и още двама мъже от виден род при Стайн Руасон като свидетели на сключеното примирие. Семунд грееше, сякаш бе постигнал големи победи на бойното поле.

Гест измърмори, че не е в настроение — стомахът му къркореше, и главата го болеше, предишната вечер бяха препили. Но Семунд заяви, че няма избор. Затова Гест стана и го придружи, направи всичко възможно, за да прикрие ранената ръка и болката, която го гореше от ключицата до бедрото, дори по лицето му.

Останаха в Хаделанд три дни. Стиснаха си ръцете и се помириха, пиха, ядоха, размениха си дарове и Стайн обеща да дойде в Хов за Коледа. Но тогава Ховард дочу, че Семунд бе обещал Оса за жена на най-малкия син на Стайн, Сигурд — буден и разговорлив младеж на годините на Гест. Това никак не му се хареса. Той дръпна брат си навън и го попита дали случайно не е полудял.

— Ингольв ми даде зелена светлина — отвърна Семунд. — Ако искаш друга уговорка, направи си я сам. Нали така, Гест?

— Не знам. Боли ме ръката.

— Защо? Станало ли е нещо?

— Паднах от коня.

Ховард се погрижи до края на вечерта да седи до Стайн. Попита го дали Семунд наистина бе обещал сестра си на Сигурд.

Стайн кимна.

— Не е постъпил много умно — каза Ховард, като внимаваше никой да не чуе за какво говорят. — Защото Оса е упорита и разглезена като всички нас и ако познавам добре баща си, той би искал тя сама да реши какво да прави. Но аз бих могъл да ѝ представя въпроса във възможно най-благоприятна светлина, защото знам, че Сигурд е добър човек и само добро може да се каже за него. Нали знаеш колко важно за нас е това примирие?

Стайн бе на годините на Ингольв, намръщено дребно човече с рибешки очи и широко лице. Той никога не бе напускал горите си, кралството, което се разпростираше от земите на Ингольв на север чак до морето на юг. Сега той присви очи и попита Ховард кой говори.

— Какво имаш предвид? — попита Ховард.

— Първо ми говори единият, после другият. Колко от вас в Хов всъщност имат мнение по въпроса?

Ховард каза, че разбира накъде бие, и че наистина с брат си са говорили противоречиви неща, но това се дължало на недоразумение, а не на зла умисъл.

— И аз разбирам — отвърна Стайн. — Познавам те като честен и добър мъж, затова няма да отстъпим от обещанието. Не женя Сигурд, за която и да е. Поздрави баща си и Оса и им кажи, че сме много доволни от примирието.

Гест седеше до Ховард и при тези думи високо се изсмя, ръгна кръвния си брат и го призова да вдигне халбата си и да пие за Оса и Сигурд.

С нежелание Ховард сложи ръцете си на масата, потърси с поглед в залата Сигурд, който седеше в другия край и ги гледаше с детска питаща усмивка. Ховард никога не го бе харесвал, но сега вдигна халбата си и я държа, докато и Сигурд не вдигна своята, двамата пиха. Стайн също пи, оригна се и приятелски тупна Ховард по рамото.

— Жалко, че нямам дъщеря, красива като Оса. Можех да я оставя да реши дали не те иска за мъж, защото ти си един от малкото, които бих приел, Ховард. Да, по-скоро теб, отколкото дивия брат, с когото живееш, защото знам, че на теб бих могъл да се доверя.

Ховард успя някак да се усмихне.

На път за вкъщи Гест яздеше заедно с Ховард малко пред останалите. Когато преминаваха през една тясна клисура надолу към Мьорс, той протегна здравата си ръка и я държа изпъната, докато Митотин не кацна на нея. Ховард изсвири, ястребът литна и се върна при него. Тогава Гест също изсвири, Митотин още веднъж напусна господаря си, кацна като тежка снежинка на ръката му и остана там с полуразперени крила.

Гест се засмя.

— Вече сигурно си разбрал, че нямаш място тук — извика той през рамо и размаха ръка, за да може ястребът да се върне при Ховард.

— Мислиш се за светец, нали?

— Какво искаш да кажеш?

— Вярваш, че Онунд не може да те нарани, защото Бог бди над теб, нали?

— Не знам — отвърна Гест. — Но съм живял дълго. А това с Митотин беше шега, защото смятам, че е добре за теб да срещнеш някой, който е по-хитър от теб, някой като Стайн. Той не е никаква заплаха за вас. Напротив, той има нужда от вас, защото неговото положение не е по-добро от това на Ингольв.

— Все пак не си толкова свят — каза Ховард. — Тази твоя рана, тя не нараства.

Когато пристигнаха в Хов, Гест отиде до рибарската барака и я намери празна. Вратата бе разбита отвътре с железен лост, който бе лежал забравен в единия ъгъл. Върна се в стопанството и поиска да говори с Ховард, но се спусна нощ, в която звездите напомняха на тлеещи огньове.

Челото му удари прага и той остана да лежи там, докато нечиито топли ръце не го вдигнаха и не го положиха на пухено легло.

Оса седеше пред стаята му, когато отвори очи, с лице обгърнато от парата, вдигаща се от едно голямо корито с вода, бялото ѝ чело блестеше, мънички капчици искряха като невидим пух, покриващ бузите и устните ѝ. Тя потопа една кърпа във водата и я размаха като метла, извади я и изчака, докато можеше да я изцеди. Подскочи, когато видя очите му и придоби онова строго изражение, с което напомняше на Ингебьорг повече, отколкото беше здравословно. Гест лежеше с голо рамо и можеше да види, че раната му бе почистена, но не и зараснала, изглеждаше прясна. Гест не усети допира от пръстите ѝ, но за сметка на това усещаше с гърба и крайниците си, с корема и лицето си, а главата му бе натежала като мокър сняг.

— Сега поне не се смееш — каза Оса и прибра ръката си, сякаш я бе страх да не го зарази. Гест направи неуспешен опит да гримасничи и тя кимна доволно. — Винаги се смееш. Затова досега не те харесвах.

— Но сега имаш нужда от мен, така ли? — попита той.

— Не.

Гест поиска да знае какво точно бе разказала на Онунд. Но тя се бе съсредоточила върху раната и вместо това изтъкна колко добра лечителка е, била го наследила от майка си и както баща ѝ, така и другите членове на семейството се били убедили в това. Всички рани, за които се била грижила, зараствали и дори не оставали белези. Тя усети, че Гест бе студен като труп, затова щяла да го лекува с топлина. Балансът на течностите в тялото му бил нарушен, имал много жлъчка в кръвта, заради лоша магия и проклятие, или от отрова по брадвата.

— Знаеш кой ми направи това, нали?

— Да. Но само Ховард и аз знаем.

Гест реши, че трябвало да разкаже на Ингольв и Семунд, дължал им го. И тя отново стана сериозна, силно притисна кърпата до раната му и тъп меч проряза бедрото му. Той извика и за миг мярна малката ѝ усмивка, преди да му заяви, че ако мисли, че може да получи по-добри грижи на друго място, тя нямала нищо против.

Раната приличаше на червена уста с криви, жълти зъби. Гест лежеше неподвижно, докато тя налагаше голото месо с билки. Когато се навеждаше напред, той можеше да надникне в деколтето ѝ с усещането, че нарочно се бе разположила така, коленичила до леглото.

Той затвори очи и усети, че ръцете ѝ станаха по-нежни и тази смес от твърдост и мекота беше същата като у Ингеборг. Оса беше една млада Ингеборг, само на двайсет зими и с красота, която човек не забелязва, преди да е избистрил погледа си. Трябваше да се засмее и тогава тя се изправи и го срязва да не мърда. Тя омота раната с дълъг бинт, който трябваше да увие няколко пъти около ръката и гърдния му кош. Ръцете ѝ го обгърнаха и Гест направи всичко по силите си, за да се сдържи, когато бялата ѝ кожа докосна неговата с неопределено сладко ухание. Не на билки като Ранвайг, само чиста кожа. Сигурно така миришеше небето. Гест внимателно я захапа, усети как тя се стегна, но не се отдръпна, сякаш чакаше някакво решение или продължение. Затова той я захапа още по-силно и я засмука. Тя се плъзна в леглото му, възседна го, а той не я пускаше. Учуди се, че тя стене така, сякаш за първи път бе с мъж, но скоро свикна, гледаше отворената ѝ уста, в коя дъхът ѝ бе застинал като вятър в гъсти гори, тя удължи тази тишина, докато накрая не се отпусна върху него с беззвучна въздишка. Гест също беше тих. Видя само пламтящите рози по бузите и гърдите ѝ, преди клепачите му да се затворят като тежки порти.

През следващите дни тя идваше всяка сутрин, за да сменя превръзката, отбелязваше, че раната не е зараснала и седеше отгоре му докато ветровете в устата ѝ не затихнеха и червенина не залееше бледите ѝ страни. Той можеше да хапе гърдите ѝ и вече не се притесняваше за раната, която не заздравяваше. Нито пък за нещо друго. Беше се вцепенил. Това продължи докато не се появи Ховард. Жегна го, че кръвният му брат не бе дошъл по-рано, но Ховард обясни, че е бил на лов с птиците си навътре във фиорда. После добави безразлично, че Онунд бил избягал.

— Това се очакваше — каза той. — Ти поне го очакваше, нали?

— Дали някой вътрешен човек не му е помогнал? — попита Гест.

— Ти?

Гест му хвърли уморен поглед.

— Имаш предвид пак Оса, така ли? Не, не мисля — каза Ховард.

— Единственият, който ползва бараката сега е Ингольв, а той не излиза много. Я кажи какво става с тази твоя рана?

— Не знам — отвърна Гест. — Не мисля за нея.

Ховард му показва нещо като усмивка и поиска да знае за какво толкова мисли.

— Да не би да си жертва на проклятие?

Гест заяви, че и това е възможно и също се опита да се усмихне. Измърмори, че няма треска, болките били изчезнали и тялото му събирало сили и щяло да стане както преди, ако не бе раната на рамото му, която зееше като отворена уста с ужасна, непозната болка. Всичко това го объркваше, плашеше, когато не спеше и не се унасяше.

Викаше Оса по всяко време. Тя имаше навика да забравя за него ден-два и тогава той ставаше неспокоен и караше робите да я доведат. Когато тя най-сетне идваше, беше разсеяна и несговорчива, Гест не я разбираше, нежните ѝ ръце ставаха груби, водата беше или прекалено гореща, или студена, усмивката — фалшива, а неговата рана все така не зарастваше.

— Вече не можеш да бягаш — заяви тя един ден, като един вид обяснение за безразличието си. Не искаше да седи върху него. — Ще умреш от тая работа.

Слагаше в раната му злато, налагаше я с билки, промиваше я с вода или с други миризливи отвари, които забъркваше в мънички дървени купи, галеше я с устни, дори Ховард остави Митотин да я докосне с човката си. Но тя не се затваряше, не се променяше, седеше си на рамото му като голям, червен писък.

В Хов живееха двама възрастни освободени роби. Казваха се Мюнтер и Опинмюнтер, защото и двамата имаха големи, широки усти, а на единия дори му се виждаха венците. Наричаха ги Близнаците, защото бяха съвсем еднакви, само дето Опинмюнтер имаше мустаци. Близнаците бяха ниски, яки мъже, които дълги години бяха съпровождали Инголь на походи.

След това той им бе поверил синовете си, да ги обучат как се използва оръжие, какви са особеностите при лова и сложните сметки на честта. Бяха особено привързани към Айвинд, който сега живееше при крал Кнут в Дания. Но когато годините им натежаха, Айвинд се посъветва с баща си и двамата решиха, че ще е най-добре Близнаците да останат в Хов и да се заемат с мирна селска работа, били го заслужили. Това никак не им хареса.

Инголь сложи единия да работи в ковачницата, а другият отговаряше за сушилните, но още същия ден двамата отидоха при господаря си и заявиха, че искат да са заедно, както винаги досега. Опинмюнтер говореше, а това той обикновено избягваше да прави. Този път обаче нямаха друг изход, защото Инголь винаги се притесняваше и се чувстваше неудобно, когато Опинмюнтер говореше и скланяше на всяко тяхно желание, сега също стана така.

От този момент натам двамата спяха, хранеха се и работеха рамо до рамо в ковачницата и говореха с един език — този на Мюнтер, когато нещо на всяка цена трябваше да се каже. Те избягваха повечето хора и общуваха почти само с Ховард. Грижеха се за птиците му.

Именно Близнаците бяха с него, когато нападна Онунд край езерото. Те донякъде приемаха и Гест, защото, както казваше Мюнтер, той беше точно толкова голяма грешка на съдбата, колкото и те. Двамата мразеха да се скитат сред тишината на Хов, разкъсвани между лоялността си към господаря и копнежа по звъна на оръжията и кървавия вкус на честта — никой не бива да отнема на един мъж тези удоволствия, преди смъртта да го стори. И много се чудеха на Гест, свободна душа, която седеше тук, скръстила ръце и дремеща.

— Но ти си толкова малък — каза Мюнтер. — Ти си почти нищо. Дълго се смяха на това.

Иначе доброто им настроение се появяваше само когато Инголь ги пращаше на народните събрания и по пазарите да продават оръжията и инструментите, които сами произвеждаха в Хов. Тогава също имаха задачата да си отварят очите и ушите и те го правеха толкова усърдно, че старецът обикновено трябваше да отсейва колоритните им разкази, да ги сравни с това, което бе чул от странстващите просяци, търговци и други източници на информация. Близнаците наблягаха особено на новините, които отново биха ги повели на война — размирици в Дания, война в Англия, заговори сред местните крале от съседните области. Близнаците обичаха караниците — там бяха скрити всички възможности, целият живот.

Но в края на тази есен в Хов пристигнаха трима датчани — търговци, които продаваха мед, по-скъпа от кожа на видра. Те потвърдиха част от новините на Близнаците — това, че датската флота се строеше наново с пълна сила, след като това лято Кнут така позорно бе прогонен от Англия, подвил опашка след разгрома на баща си.

Дания се управляваше от брат му Харалд, който бе поел наследството и нямаше никакво намерение да го дели с по-малкия си брат. Така че на Кнут му оставаше само една възможност — да нападне Англия и крал Адалрод още един път.

Но търговците бяха чули и слухове за някакви тайнствени кораби, които се намирали в Нормандия и принадлежали на някакъв норвежки викинг, който бил помогнал на Адалрод *срещу* датчаните.

Казвал се Олав Харалдсон и идвал оттук, от областите около Мьорс. Бил от рода на Красивокосите, освен това — християнин. Сега корабите били изчезнали — някои казват, че се отправили на юг към протока Норва, вероятно на път за Ромаборг, други — на север към Оркнейските острови, а оттам пътят до Ялтланд и дори до Норвегия не бил дълъг.

За Близнаците Ингоolv беше като отворена книга и Мюнтер веднага се зае да му втълпява по своя тих и кротък начин идеята, че в никакъв случай не бива да му хрумва да подкрепи евентуален норвежец, претендент за трона, против датчаните. Нали Айвинд, най-обещаващият му син, се намираще в Дания в момента.

— Айвинд, Айвинд — каза Ингоolv с тон, който трябваше да ги успокои. Но ето че сега имаше един син при краля на свеите и един в Дания едва ли не като заложници. На следващия ден, след като търговците си заминаха Близнаците дойдоха при болничното легло на Гест и му казаха да стане, защото Ингоolv искал да говори с него.

— Не мога да вървя — каза Гест. — Аз съм мъртъв.

Мюнтер не обърна внимание на възраженията, метна го на рамото си и го занесе в голямата къща, където Ингоolv седеше сам. Положиха го на една кожа до огнището.

— Става въпрос за църквата — каза старецът. — Трябва да започваме, Близнаците ще ръководят работата...

— Зима е — каза Гест уморено. — Няма как да набавиш дървата сега.

— Есен е — отвърна Ингоolv. — Мога да намеря дърва, когато поискам...

След като поговориха малко за странични неща, Гест го прекъсна, за да му каже, че заспива — какво всъщност искаше от него

Ингольв?

Старецът разтри с кокалчета основата на главата си и изсумтя.

— Става въпрос за онези датчани, дето бяха тук...

— Да, слушах за тях.

— Ако това, което разказват, е вярно... ти може би не познаваш Ерлинг Скългсон, но си бил при Айнар от Оркдал, когото ярлът ще остави да управлява, докато отсъства...

— И искаш да знаеш какво ще предприемат главатарите, ако страната бъде нападната, докато ярлът го няма?

Ингольв кимна.

— Айнар ще спази дадената на ярла дума — каза Гест.

— И ще се бие?

— Не съм казвал такова нещо. Айнар е главатар, а не негов наследник, така че ще изпълнява заповедите на ярла, докато той е в състояние да заповядва.

— Значи ако ярлът падне или се откаже от страната, Айнар ще се освободи от обещанието?

— Така мисля. Той не е човек на ярла повече, отколкото си мисли, че *трябва* да бъде. А Ерлинг Скългсон никога не е бил от хората му, знаеш. Бил си и с двамата при Сволдер, те са като теб.

— Сега обаче нещата се нареждат прекалено добре! — извика Ингольв внезапно. — Първо новият също се казва Олав. Той също е в съюз с крал Адалрод. И той иска да обедини страната. И той иска да я покръсти. Той също е от рода на Красивокосите...

— И затова мислиш, че не може да се случи отново?

Ингольв дълго мисли.

— Може да е капан — измърмори той. — Това мисля.

Това прозвуча като стелещ се тежък сняг.

— А може и да е Божията воля? — предположи Гест.

Но Ингольв не чу това. Той се чувстваше по-стар от когато и да било, да, болезнено бе да го признае. Беше се погрижил да се помири със стар враг като Стайн, беше се скарал със стар приятел като Рьорек, беше се въоръжил добре и бе подсилил охраната, обмисляше да построи църква, да вдигне платна или да насочи погледа си към небето... Но имаше още една подробност — разбрал ли бе Гест, че Адалрод бе натирал Кнут в морето толкова бързо, че той дори не бе успял да прибере трупа на баща си крал Свайн?

— Да — Гест бе чул за това. — Но това, за което всъщност мислиш, е дали Айвинд е успял да се измъкне невредим от Англия, нали?

— Така е — призна Инголъв и сведе поглед. — Така е — повтори той.

На другия ден Близнаците бяха повикани от ковачницата и пратени в гората заедно с двацет други мъже да сечат дърва. Гест се насили и ги придружи за няколко дни. Рамото вече не го тревожеше, чувстваше само топла отпуснатост от кожата, с които се завиваше. Но вече бе валял сняг. И продължаваше да вали. Огромни количества. Тук снегът падаше право надолу. И си оставаше там, където паднеше. Газеха в него чак до пояса.

— В Исландия и в Хологаланд снегът прилича на морето — каза Гест на Близнаците. — Има същите вълни.

Но Близнаците знаеха това. Те бяха ходили в Исландия, на Оркнейските острови и в Шотландия, във Франция и Ирландия. Бяха стигали и до Гардарике^[4] и Ромаборг и сега не виждаха смисъл да газят снега тук и да си играят с дъските, когато широкият свят ги викаше.

Но Инголъв не промени решението си, накара робите да разчистят снега, за да може да разчертае основите на новата сграда на мястото на стария храм — работа, която Гест трябваше да направи наново, след като старецът си бе тръгнал, преди да позволи на мъжете да се нахвърлят върху замръзналата земя с кирки и мотики.

Но ето че главатарят промени намеренията си, все пак не искал църквата да е само дървена, а като в тази на Стайн Руасон — отново същата смесица от колебание и отлагане. Но за такова строителство трябваше да се зида, камъни бяха докарани и насечени, а в тази работа Гест не участваше, той започваше да се отегчава от всичко, убежището му за пореден път се разпаднаше и сега също не можеше да предотврати това.

Затова се разхожда из заснежените гори и си мисли за Оса, за тази странна жена, която напълно го изтри от погледа си. С него е Митотин, крилете му приличат на папратови листа на фона на ръждясалочервеното от отблясъците на блатна руда небе, защото дните

са станали къси и червени, ледът се настанява в заливите и само за пет дни обхваща цялото езеро, после пада още повече сняг и сух, бял студ покрива горите и заглушава всички движения на хората и животните, с изключение на Митотин. Гест вече може да го управлява като военачалник, с точни жестове и подсвирвания от един друг свят, също с храна, не на последно място храна — дай на Митотин храна в правилния момент и той ще извърши чудеса в небето.

Гест се придвижва със снегоходки, той не обича ските. Устата в рамото му е все така отворена и му се струва, че той самият се носи на тези ястребови крила по бялото море. Но ето че ястребът се спуска към земята зад един хълм с писък, който означава попадение, там изчезва, Гест го следва, открива го кацнал на една пряспа, скрит труп на животно или камък, разравя я с човка и нокти и Гест вижда шарени дрехи, една кожена обувка, и се сеца какво има пред себе си, преди да е открил всичко — той разчиства снега и открива един крак, два крака, един гръб, два гръба, двама мъртви мъже с рани по врата и главата, точно толкова свежи на студа, както когато смъртта ги е покосила, двама живи, но мъртви. Успява и да ги разпознае — това са Онунд и единият му спътник, които бяха затворили в бараката на залива на Ингольв. Разпознава ги по дрехите и гривните им, понеже лицата им са обезобразени от горските зверове. Продължава да копае — същият цвят на косата, същият ръст и оръжия, това *наистина* е Онунд, човекът, от когото бе бягал седем дълги години — вече няма защо да бяга, може да се върне обратно в Санди, в Исландия, нещата са ясни, бягството му спира тук — в същия момент и последното му убежище рухва.

Но ръцете продължават да ровят и намират малка торбичка, пълна със сребро, няколко монети и много златни пръстени. Освен тях и една дървена орлова глава — същата, която бе направил като дете, която накара майка му да избухне в странен плач. Наложил му се да седне, държеше я в ръцете си, изгубената хищна птица, изтъркана и потъмняла от мазни и мръсни ръце. Стори му се, че си спомня какво бе отговорила сестра му на въпроса дали Онунд или Снори бяха нападнали Йорва:

— Нищо.

Но по-късно била забелязала, че орловата глава е изчезнала... — не, Гест я бе дал на Айнар, нещастника с многото разкази, който бе

потърсил убежище в Йорва и бе сложил началото на всичко това. Дали Стюр я бе взел, когато го бе убил, и после я е дал на Онунд?

Гест се изправя и тръгва около трупите с орловата глава в ръце — спомня си всичко: лицето на Айнар, когато го хвалеше за уменията му с ножа, как се смути, когато Гест, като обидено от реакцията на майка си дете го замери с фигурката, как се колебаеше дали да се възползва от ситуацията, когато Гест го подканваше — вземи я, вземи я! Айнар я взе и тя остана у него, докато Стюр не го уби и ограби и я подари на сина си.

Или пък Онунд я бе намерил сред вещите на Стюр след смъртта му?

Но дали е знаел, че тя е на Гест?

И за какво изобщо му трябваше?

Онунд бе толкова мъртъв, лицето му бе до такава степен обезобразено от белките и лисиците, че тишината отекваше от черните стволове на елите. Но това *наистина* беше Онунд и фигурката беше у него.

Гест пали огън, защото тук витае нещо друго, освен пълната тишина, събира дърва и разчиства снега под една ела, сяда и добива такава увереност, каквато изобщо може да има у един малък човек, преди внимателно да сложи орловата глава в огъня и да види как пламъците я поглъщат, докато мисли, че сега се е отървал и от знака, и от проклятието, и от детството си, и от по-голямата част от живота си. Ще изгори всичко това и ще може да се върне, така стоят нещата, ще отиде в Санди, може би дори в Исландия... Но дали разбира всичко това, макар че седи тук и чака огъня да догори напълно и вижда как Митотин чака с него, кацнал неподвижно върху друга пряспа, поглеждайки ту Гест, ту трупите, докато мракът бавно ги обгръща?

Гест се изправя и разравя пепелта с една клечка, орловата глава е изчезнала. После отново разглежда трупите — това *наистина* е Онунд — пъха малката торбичка в своята и тръгва обратно към Хов като нов човек.

Същата нощ Оса отново го посети. Гест я попита къде е била и уклончиво ѝ съобщи, че раната му е заздравяла.

Но тя свали превръзката му и видя, че устата е все така отворена, и седя върху него, както в миналото, преди да падне мраз, едновременно нежна и груба. Но Гест беше друг човек. И когато тя си тръгна, той стана и отвори торбата, за да прегледа за пореден път нещата на Онунд, без да открие нищо, освен разбира се ако златните пръстени не значеха нещо. Но сънят така и не идваше и той реши да излезе навън. Пълната луна приличаше на посребрено яйце над белите гори. Ако не друго, то поне студът му бе познат.

Когато нов сняг покри всички следи, Гест отиде при Ховард и го помоли да му даде Митотин, за да отиде на лов. Ховард отвърна, че сам е имал такова намерение, така че двамата тръгнаха заедно, както Гест бе планирал. Той нарочно поведе приятеля си към мястото на находката и се погрижи Ховард да намери труповете. Попита дали ги е виждал преди, но той не беше.

— Добре, че си го направил — каза Ховард признателно — толкова далеч от стопанството. Но защо не си ги погребал? Нали не мислиш да си признаеш публично за тези убийства?

— Не съм ги убил аз — каза Гест и добави, че го бе довел тук, само за да се убеди, че и Ховард не беше. — Тогава и Семунд не е, защото щеше да ти разкаже. Кой е убиецът тогава?

В момента, когато тези думи бяха изречени, Гест разбра, че е попаднал в капан.

— Това наистина ли е Онунд? — попита той.

Ховард го погледна колебливо и отново се върна при труповете.

— Да, Онунд е — каза той бавно. — Но те имат оръжия.

— Да, но ние хвърлихме техните в езерото. Ясно е, че може да са се сдобили с други. Но пък Онунд не носеше тези обувки.

Ховард заяви, че не помни с какви обувки е бил.

— Имаш нещо друго наум, нали? — попита той.

— Така е — отвърна Гест. — Щом не сме аз и ти, нито пък Семунд или някой друг от Хов, значи са били крадци или някакви престъпници. Защо тогава не са ги ограбили?

Той отвори торбата си и му показа кесията с ценните предмети, остави го да ги разгледа и го чу как измърмори, че са с много висока стойност.

— За да го разпознаем по тях — продължи Гест. — Значи най-вероятно това изобщо не е той.

Ховард го зяпна смаяно. После започна да се смее.

— Какво искаш да кажеш?

— Че някой, вероятно самият Онунд, е оставил тези трупове тук, точно до главния път за Хаделанд, за да може някой от мъжете на Хов да ги открие и да решим, че е мъртъв.

Ховард се замисли все така усмихнат, отново прегледа кесията и попита Гест дали в нея има нещо, което може да свърже с Онунд. Гест отрече, но му разказа за орловата глава и как я бе изгорил.

Ховард клекна до труповете и започна да рови из дрехите им с ножа си.

— Мисля, че е Онунд — отсече той. — Сигурен съм.

Изправи се и се огледа. — Нека все пак да пратим Близнаците на онзи хълм да следят дали някой няма да дойде тук. И на мен не ми харесва, че никой не ги е ограбил. И откъде изобщо са тези оръжия? Ще ги вземем с нас и засега няма да казваме нищо нито на Ингоlv, нито на Семунд.

Същата вечер един роб дойде при Гест, за да му съобщи, че на вечеря ще седи до Ингоlv. Старецът го поздрави с приятелска усмивка и се поинтересува от раната му, преди отново да насочи разговора към слуховете за Олав Харалдсон и дали той ще се възползва от положението, че ярлът от Ладе ще е зает с организирането на кървави бани в Англия.

— Нещата стоят така — каза той тихо. — Олав е оттук, от Опланд. Той е приеман син на Сигурд Сюр, който е приятел на Стайн Руасон...

Гест се усмихна.

— И се надяваш синът да не се окаже във вражеския лагер, ако той наистина вземе, че покори страната?

— Дано само се върне — въздъхна Ингоlv и си отрязва парче еленско месо.

— Между другото ти трябва да не се показваш навън — каза той внезапно, — докато не мине Коледа.

— Защо? — попита Гест.

Старецът дълго го гледа, бавно сдъвка хапката си и с равен тон обясни, че след Коледа Гест ще замине с Ховард. Той щял да даде на

сина си полагаемото му се наследство, както и един кораб и хората, които сам си избере.

— Ще видим какво ще предпочете — войната или търговията.

— Звучиш, сякаш се надяваш да е второто.

— На нищо не се надявам — каза Инголь кисело. — Нямам власт над Ховард. Никога не съм имал, искам да запомниш това.

Падна още сняг. Бог прати още по-смразяващ студ. Близнаците, които пазеха трупите, не видяха нищо друго, освен диви животни. Опинмюнтер се оплака от задачата им, от името на двамата и заяви, че искат обратно при новия строеж — там поне имаха възможност да се движат. Тогава Ховард ги извика обратно и отсече, че Гест няма от какво да се страхува. Според него той също не биваше да излиза.

Така минаха дните до Коледа и големите приготовления започнаха — всички къщи бяха почистени, много говеда и овце бяха заклани, събрани бяха тонове дърва, от бъчвите и сушилните се извади риба, а пушилните и пещите ухаеха през целия ден. Инголь чакаше. Той не говореше с никого, излизаше само за да се храни, после се прибираще и продължаваше да чака — един от деветимата си сина.

Преди обаче да успее съвсем да се вкара в гроба, до езерото бе надут рог, хората се втурнаха в студа на двора и видяха как една черна змия се приближаваше по бялото море. Айвинд пристигаше с девет шейни на сигурно разстояние една от друга.

— Това е човек, който познава тези места, — измърмори Инголь, когато змията ловко мина покрай първото опасно място и продължи сигурно да заобикаля всички силни течения, където ледът бе изтънял, преди накрая да подмине и мястото за водопой.

Старецът стоеше като широкоплещест крал в рошовото си палто от вълча кожа и ги посрещна с изсумтяване и доволен възглас, беше зачервен, от него се вдигаше пара, а усмивката му бе широка, такава, за каквато всеки син си мечтае.

На Гест му се стори дори, че вижда сълзи по страните му, но той не си направи труда да ги избърше, а прегърна Айвинд, който слезе от втората шейна, и прие останалите трийсет и двама мъже поред, сякаш всичките бяха негови синове. Махна на робите и те донесоха бъчви с бира, която разливаха на хората. През това време Айвинд раздаваше

подаръци с две ръце, имаше усмивка и мили думи за всеки, най-вече за Близнаците, които се разплакаха като деца, паднаха на колене и отказваха да се изправят, преди той да ги потупа по гърба и да ги кръсти с по една халба бира, за огромна радост на хората.

Айвинд приличаше на Семунд, но бе достатъчно стар, за да започне иначе гарваново черната му коса да побелява. Той изглеждаше по-спокоен от брат си и в движенията му имаше повече достойнство. В същото време приличаше и на Ховард, имаше същия прозрачен поглед, същата леко прегърбена плавност и заплашително белезникаво сияние на кожата. Оса получи най-хубавите дарове от Англия — дрехи, платове, стъкло, накити. За баща си носеше позлатен меч, а за братята си — дълги алебарди.

Но ето че Айвинд се сепна и се огледа, а Семунд го дръпна настрана и му разказа за Ранвайг. Гест не забеляза никаква реакция. Но бащата явно го познаваше по-добре, защото той извика, че подкрепя всяко решение на Семунд, който скоро щял да поеме стопанството.

И сега Гест не забеляза нищо. Айвинд се наведе към шейната, извади някакъв сандък от червеникаво дърво със сребърен обков, намери в него златен пръстен, обсипан със скъпоценни камъни, който сложи на малкия си пръст, затвори капака и предаде сандъка и ключовете на Оса. Тя се изчерви, наведе глава и промърмори, че ще го пази до завръщането на Ранвайг. Айвинд продължаваше да не казва нищо. Мълчалив мъж, помисли си Гест, усмивката не слизаше от лицето на завърналия се син, както си му беше редът.

Почерпиха се в голямата зала. Инголтв бе полегнал на трона си, превъзбуден и зачервен, отпуснал ръце върху големия си корем. Той говореше малко, пиеше с мярка й по детски се радваше на веселбата. От време на време се обръщаше към Айвинд и искаше да чуе мнението му за храната, времето, пътуването към Норвегия... Но когато хората започнаха да се разотиват, той реши да подхване темата, която всъщност го занимаваше — дали Айвинд наистина трябваше да се чувства обвързан с датския крал?

— Ти беше този, който сключи това примирие, татко — отвърна синът спокойно.

— Знам — отвърна Инголь. — Но клетвата я дадох на Свайн, не на сина му...

— Аз пък го сторих, татко. И нито Свайн, нито Кнут са се държали с нас като със заложници. Ние сме свободни мъже. Винаги сме били.

Инголь прокара ръце през косата си.

— Датчаните не са наши хора — избоботи той.

Но усмивката на Айвинд не трепна.

— Мина много време от Сволдер, татко. Трябва да се научиш да забравяш.

— А ти, сине, трябва да се научиш, че има някои неща, които *не бива* да се забравят.

Когато Инголь ги напусна, Айвинд се обърна към Гест.

— Кой от двамата според теб е по-силен? — попита той небрежно и посочи Близнаците, които седяха с гръб към тях на съседната пейка. Гест за първи път ги виждаше в залата, но те не ядяха и не пиеха, а само седяха пред завърналия се свой господар и гледаха огъня като две статуи — пазачи.

— Никой — отвърна Гест.

Айвинд се усмихна.

— Защо не каза и двамата?

— Защото не мисля, че някога са си мерили силите.

Айвинд отново се усмихна, пийна една глътка и се заслуша в Семунд, който за четвърти път разказваше за това как е сключил примирие със Стайн Руасон. После отново заговори на Гест — как преди няколко години бил чул за него, новините за убийството на Вига-Стюр стигнали чак Хедебю.

— А сега и Ховард и старецът ми казват, че виждаш неща, които никой друг не може да види.

— Не е вярно.

— И все пак искам да ти задам един въпрос.

Гест му каза, че може да пита каквото поиска, но не бива да очаква много от отговорите — той не беше ясновидец. Айвинд започна:

— Тази есен до бреговете на Юланд потъна един исландски търговски кораб. Капитанът се казваше Атле Хорексон от Боргарфиорд. С него бяха и двамата му братя. Никой от тях не оцеля. Помислих си, че ще искаш да знаеш това.

— Да — отвърна Гест и преглътна тежко. Не му харесваше този брат, начинът му на говорене и държане. Едновременно с това видя пръстена на майка си, който Атле трябваше да даде на Ослауг като знак, че е жив. Сега той лежеше на дъното на морето до бреговете на Дания и Гест бе за сестра си толкова мъртъв, колкото когато тя бе дала името му на най-големия си син. Но все още можеше да види лицето ѝ, да чуе гласа ѝ, който му казваше, че е силен.

— За теб това добра или лоша новина е? — Айвинд прекъсна мислите му.

— Може да е добра новина — отвърна Гест унесено, сякаш искаше да се остави мечтата да го прельсти. — Защото Атле бе убил невинен мъж в Северна Исландия и сега роднините му няма да има на кого да отмъщават...

— Сигурен ли си за това?

Гест помисли.

— Не — трябваше да признае накрая. — Значи най-вероятно нищо от това няма значение. Всичко ще продължи...

— В рода на Атле?

Гест преглътна.

— Да — измърмори той. — А това е родът на Клепярн, на Торстайн, моят...

Един следобед, след около две седмици Гест седеше и наблюдаваше как Ховард опакова някакви инструменти в голям дървен сандък, а мислите му постоянно се отклоняваха към корабкрушението на Атле Хорексон до бреговете на Юланд и към странната находка в гората — тези две новини променяха по-нататъшната му съдба, както и доволното изражение на Оса преди това. Сега тя сякаш нямаше нищо против уговорката със Сигурд Стайнсон. Айвинд тъкмо бе предложил на бъдещия си зет място на кораба си, така че сватбата щеше да се отложи с една или две години.

Инголтв бе обещал и на Близнаците да ги пусне да заминат и да умрат, както им харесва. Освен това се притесняваше за Ховард, който бе плавал само в езерото Мьорс и точно по този въпрос се бе посъветвал с Гест — дали да не сложи Близнаците на неговия кораб, те бяха отлични моряци?

— Нямам мнение по въпроса — бе казал Гест.

Вратата се отвори и Близнаците нахлуха вътре, следвани от Айвинд, Семунд и Инголтв, който веднага им нареди да излязат. Инголтв седна на покритите с кожа пейки на Ховард и се зае с празни приказки, преди да попита дали помнят какво бе говорил Айвинд първата вечер у дома?

— Не — отвърна Гест.

— Да — каза Ховард.

Инголтв хвърли ядосан поглед на Гест и продължи:

— Искам само да ви кажа, че това, в което се впускате, изобщо не прилича на всичко, което аз съм преживял. Поне това знам. Там, където отивате, няма да имате приятели, нито един!

В следващия момент вече беше излязъл. Мъжете гледаха подире му. Само Айвинд кимна спокойно.

— Какво искаше да каже с това? — попита Семунд.

— Тръгваме утре — каза Айвинд. — Гест също.

Гест замълча. На рамото си имаше рана, която не зарастваше, не го болеше, не гноеше. Но същата нощ, когато тръгна да си ляга, и навсякъде беше толкова тъмно, колкото можеше да бъде само когато всички факли са изгорели и луната е няма, си помисли, че няма нужда от зрение. Познаваше Хов толкова добре, колкото Йорва, Санди и конюшната на отец Кнут. Тогава осъзна, че раната му нямаше да заздравее бавно, а никога нямаше да заздравее, както и ръстът му щеше да си остане все същия — той беше и щеше да си остане дете.

Движи се в мрака, без да се сблъсква с някакво препятствие по пътя, без миризми или звуци на пърхащи крила, бялата кожа, която гали устните му, е суха като кора. Оса е дошла при него за тази последна нощ, само че той не знае защо, макар и тя да го убеждава, че е за да не може никога да го забрави, за да го помни винаги. Той е единственият мъж в живота й, мъж — дете, за него това е подарък на раздяла за някого, който се надяваш никога да не се върне, като меча, който Гест получи от Торстайн, когато напуснаше Бьо. Но когато в

другия край се разсветлява, Гест разбира какво е, чува го в звука, звука, който му е липсвал — морето.

— Морето има ли край? — бе го питал Тайтр, когато седяха на плажа в Рейдарфиорд и се взираха във вечността.

— Не — бе отговорил Гест. Но после се поправи. — То е пътят, който води навсякъде.

[1] Готланд е голям остров източно от шведското крайбрежие. — Б.пр. ↑

[2] Във викингското семейство ключовете били символ на власт и били носени от съпругата или майката на стопанина. — Б.пр. ↑

[3] Празникът на Все Светии (лат.). — Б.пр. ↑

[4] Византия. — Б.пр. ↑

ЧАСТ III

АНГЛИЯ

Гест разказа една история, която за първи път бе чул от баща си на осемгодишна възраст, докато стоял вкопчен в едно дърво: На няколко часа езда западно от Йорва се намираше стопанството Арнастапи с гледка към същото безбрежно море, но пък защитено от редица мръсносиви планини и блестящия ледник Снефелсйокул като сигурна стена. Покрай стопанството тече и река, също като в Йорва. Един слънчев пролетен ден две момченца и две момиченца си играели там, пързаляли се по склоновете около реката. Но едно от момчетата попаднало в реката, на едно парче плаващ лед, което течението бързо отнесло в морето. Тя успяла да се прехвърли върху по-стабилния лед, сковал фиорда през онази година, а останалите изтичали вкъщи и предупредили родителите. Но през това време паднала мъгла. След това се разразила буря и през нощта ледът се разчупил и парчетата били отнесени към морето.

Все пак били пратени лодки, които търсили момичето в продължение на три дни. Когато се отказали, бащата на момичето попитал:

— Тя беше облечена хубаво, нали?

— Да — казало най-голямото от момчетата.

— Тогава може да издържи много дни. Може да стигне до нос Акранес или до Рейкявик, дори до Оркнейските острови или Англия.

Това, което никой от тях не казвал, било, че плаващият лед щял да се стопи, защото лятото приближавало. И когато дошла и есента, без да са чули нищо за нея, всички знаели, че е умряла. Казвала се Хелга и била на единайсет години.

Но момичето не било мъртво.

Хелга седяла на леда. Но той не плавал на юг, а на север, към Гренландия. След седем дни минала покрай Братали и била спасена от заселниците там. Живяла при тях следващите тринайсет години, като робиня, като доведено дете. Била много красива, но невероятната ѝ история говорела, че може да е трол, освен това работела като мъж и постоянно рецитирали кведата, която била съчинила, докато седяла на

леда и гледала как Исландия изчезвала в морето. В нея били включени имената на всички планини по брега — последното, което била видяла от родната си страна — и искрящия Снефелсйокул над тях.

След като прекарала в Гренландия почти четиринайсет години, успяла да се качи на един норвежки търговски кораб и с него да стигне до Нидарос. В този град останала през зимата. На следващото лято исландски търговци я откарали в родината ѝ. Отново видяла планините и родния си дом, срещнала роднините и съседите си. Но не заживяла спокойно. Всичко било променено. Цветовете, звуците, миризмите, хората и къщите — това бил чужд и непознат свят, който никога вече нямало да бъде неин. Затова момичето заживяло в планините, скитало наоколо като призрак. Когато всички го смятат за мъртъв, човек наистина умира.

Гест добави:

— Сигурно не разбираш тази история, защото тя бързо се разказва, а седемте дни върху плаващия лед са безкрайни. Да не забравяме и за онези петнайсет години, през които е живяла при непознати.

Все пак Ховард твърдеше, че разбира. Жълтеникавото му лице бе придобило цвета на нечисто брашно, имаше тъмни кръгове под подутите, зачервени очи, между тънките му устни, които нямаше сили да стисне, се процеждаше слюнка — сигурно вятърът проникваше в устата му и щеше простуди гърлото и дробовете му. Митотин също страдеше от морска болест. Но той поне можеше да литне, преди храната да е тръгнала обратно нагоре, и да се носи по въздуха като златно знаме над кораба. Ховард попита:

— Защо баща ти се е сетил за тази история?

— Защото се бях вкопчил в дървото — отвърна Гест.

— А ти защо го бе направил?

— За да ми разкаже.

Настана затишие. Виждаха Флемингяланд^[1] на юг като неясна ивица далеч на хоризонта. Тънък слой мъгла се носеше над огледалната водна повърхност, топли ветрове довяха мириса на гора, гнили водорасли и влажна земя, слънчевата светлина бе толкова ослепителна, че спираше погледа, небето пропадеше толкова бяло, колкото може да е само над топящ се сняг.

От името на Ховард, Мюнтер заповяда на всички мъже да седнат на греблата, а той самият се настани до брат си. Гест също гребеше, без да усеща болка в раната на рамото и без да се засяга от подигравките на останалите — вижте дребосъка как седи там с гребло, което е три пъти по-дълго от него. Постепенно и Ховард се съвзе, хапна малко и пи вода. И когато привечер сините облаци се сгъстиха, самият той даде заповед да се вдигнат платната, застана с Гест при рулевото гребло и се превърна в мъжа, който трябваше да бъде — капитан, здраво стъпил на краката си.

— Разкажи ми още за Хелга — каза той, без да изпуска от поглед кораба на брат си, който се движеше на петнайсет-двайсет дължини от десния борд, от другата страна имаше още три, а зад тях общо осемнайсет бойни и търговски кораба — флотата на Айвинд Ингольсон под бялото знаме на крал Кнут. Хората наброяваха малко над шестстотин души — датчани и норвежци, шведи, роби, венецианци и саксонци, които се бяха присъединили към тях в Хедебю и Трелеборг, също и два исландски кораба от Аяфиорд. Тази флота бе забулена във вечно вибриращо одеяло от звуци — шумоленето на морето, стенещи мачти и скърцащи въжета.

— Това е история за деца — каза Гест. — Но когато пристигнах в Бьо, чух как я разказваха възрастните. Защото казват, че това, което възрастните разказват, е по-вярно от това, което е добре за децата да чуват. Оказало се, че Хелга е била бутната в реката от един от приятелите си. Името му било Раудфелд и бил на нейните години. С тях бил и брат му Съолве, с една година по-малък. Когато се разбрало какво били направили, бащата на Хелга отишъл в Арнастапи, хванал двете момчета и ги помъкнал нагоре в планината. Хвърлил Раудфелд в една клисура. Сега тя се казва Клисурата на Раудфелд. Качил Съолве още по-нагоре и го хвърлил от една пропаст. Сега тя се казва Съолвахамар. Бащата на Хелга се казвал Барде, той бил норвежец — заселник и когато всичко това се случило, бил малко над петдесетте.

Когато бащата на момчетата се прибрал вкъщи и чул за отмъщението, той се нахвърлил върху Барде с голи ръце, но Барде бил здрав мъж и накрая бащата на момчетата пострадал доста зле — имал счупен таз и ръка.

След това Барде не успял да заживее мирно в стопанството си и не търпял да бъде заедно с други хора. Раздал имотите и вещите си на

приятели и роднини и заживял като дивак в планините, спял в пещери и дупки, като призрак.

Когато Хелга се върнала, все пак не била мъртва, но и не успявала да се устрои в родното си място, това не променило нищо — за него тя била точно толкова мъртва, колкото когато била изчезнала. Той едновременно я познавал и не я познавал, между познатото и непознатото имало цяла пропаст от време. Но тя отишла при него в планината и те заживели заедно, като двама непознати.

— И кой от двата разказа е истинският? — попита Ховард.

— И двата.

— Обикновено отговаряш така, когато не знаеш отговора.

— Така е — каза Гест. — Поне на това се научих. Има още нещо — Барде и бащата на двете момчета били братя. Тоест отмъщението не можело да продължи. А това не било особено добре. Сега обаче виждам земя.

В същия момент корабът на Айвинд пресече пътя им. Ховард легна върху греблото и закрепя на хората да гребат. Видяха Айвинд на кораба си скръстил ръце над главата си, което означаваше да свалят част от платната.

Другите кораби получиха същия сигнал, корабът майка отново ги приближи, поклащайки се, а Айвинд се бе преместил на носа. Точно преди да се сблъскат, той скочи на палубата.

— Не бяхме ние — каза Мюнтер, когато главатарят застана пред тях — бояха се да не ги обвини, че са минали твърде близо до кораба и са нарушили баланса му. Точно те, които никога не го изпускаха от поглед. Но Айвинд само се засмя.

— Как си, братко? — попита той и погледна кисело Ховард.

В отговор получи само сумтене и тогава каза:

— Отклонили сме се на север.

Протегна ръка и посочи:

— Това е Източна Англия. Там са устията на реките Хъмбър и Трент, можете да видите това и по цвета на морето — водата е по-кафеникава. Но ние не сме тръгнали натам.

Остана прав и сякаш потъна в размисли.

Англия беше ниска и сива страна. Приличаше на износена дъска там на хоризонта, виждаха се скали, които се издигаха от невидими плажове, величествени колкото обикновена ограда. Нощта бе на път да се превърне в утро, морето се вълнуваше тежко и черно, прелитаха птици, мънички черно-бели точици, които трепереха във въздуха, безшумни и нереални като летните птици, толкова високо, че Митотин дори не им обръщаше внимание.

— Виждате ли сивите петна там? — Айвинд посочи неравномерната и полупрозрачна ивица, която трептеше в мъглата над скалите в такт с вълните и движението на кораба — можеше да е гора или просто изпаренията, които се вдигаха от разораната земя всеки път, когато Господ пали новия ден.

— Гори ли са? — попита Ховард.

— Мъже — отвърна Айвинд. — Конници. Това са владенията на Улвел и Ухтред, първенци сред хората на Адалрод, единствените, от които трябва да се боим. Така че ще се върнем на юг и ще слезем в Уесекс, там ще се срещнем с Кнут и Ерик.

Мюнтер понечи да протестира, но Айвинд го спря с поглед.

— Забелязаха ни вчера — каза той. — И вече са успели да съберат войски.

Направи пауза и после добави с усмивка:

— Макар че са там, където са, за да ги видим, значи сигурно не са чак толкова много.

Всички го погледнаха въпросително и Мюнтер отново поиска да възрази. Айвинд беше готов:

— Ще обърнем и ще се върнем на юг.

Айвинд махна с ръка и корабът му се приближи отново. Той скочи на него и не след дълго цялата флота вдигна платна.

— Виждам земя — каза Гест.

За последното денонощие го казваше вече за трети път. Но и този път не беше точно земя, а кораби — флотата на Ерик ярл, застанала спокойно под хладното следобедно слънце. Хората дремеха или просто си почиваха на греблата, а голите мачти се поклащаха неравномерно като изсъхнали водорасли на дъното на прозрачно горско езерце.

Ето че сушата се показва над гората от мачти и тук също беше ниска и сива, обвита в мъгла като брашно.

Гест разпозна гербовете на Кнут и на Ерик, сега видя, че повечето от корабите бяха хвърлили котва или стояха завързани един за друг — цялата флота изчакваше. Айвинд си пробиваше път през нея към скалите, които се виждаха все по-бели и по-високи. Развидели се и брегът се показва яркозелен, мънички долини прорязваха тебеширенобелия плаж.

Мъжете по другите кораби ги гледаха мълчаливо, подвикваха нещо, някои ги поздравяваха или мудро махваха с копията си, други изобщо не показваха интерес, навсякъде бяха налягали заспали моряци, други бърникаха нещо по такелажата или оръжията си, чакаха и сякаш го правеха от дълго време.

Гест забеляза един мъж, който му се стори познат. Стойката и дрехите му говореха за високото му положение — синя копринена дреха, небрежно опасана с груб колан, обсипан със сребърни копчета, обувки със светли кожени връзки, стигащи чак до коленете, гъсти черни къдрици, които лъщяха на слънце.

— Малкият исландец — каза си той бавно. И още един човек до него, облечен почти като просяк с къса светла коса и щръкнали уши, на широките му рамене бе праметнат лък — това бяха мъж и оръжие, които Гест би разпознал и на тъмно. Беше Тайтр, а първият — Хелге Скюласон, който ги бе докарал от Исландия в Норвегия, търговецът с един-единствен пръст на дясната ръка, които не знаеше дали е приятел или враг на ярла от Ладе.

Сега и Тайтр забеляза Гест, първо го зяпна право в очите, но после отмести поглед сякаш се беше изгорил, изчерви се и се обърна.

Гест подаде греблото на Ховард, качи се на борда и скочи на другия кораб. Там застана пред Тайтр.

— Тайтр, приятелю — каза той.

Тайтр не каза нищо. Лицето му беше червено и загрубяло, поемаше си въздух със свистене, а челюстите му работеха, както в деня, когато двамата се сбогуваха в Нидарос. Но изглеждаше по-млад и дори спретнат, дори заможен. На мускулестия му врат бе закачен златен кръст, нов белег бе разцепил лявата му вежда и бузата, два други се кръстосваха на дясната ръка. Той отметна глава и каза кисело:

— Къде беше?

Гест отвърна:

— Ако сложиш стрела в онзи лък там, със сигурност ще стигне чак до Англия.

Тайтр поклати глава.

— Къде беше? — повтори той. — Ние бяхме при Клонтарф!

Гест се засмя.

— Не обичам морето — каза той. — Не ми харесва тази страна. Не ми харесва гората...

Но Тайтр не се смееше.

— Бяхме при Клонтарф — повтори той, за да може Гест най-накрая да проумее, че са били при Клонтарф, северно от Дъблин. Гест бе ли чувал за Ирландия? Но в този момент ги прекъсна Хелге, който искаше да знае кой стои начело на флотата, с която бе дошъл Гест. Тайтр обаче не бе свършил.

— Не беше и при Твидегра — каза той, опрял пръст в гърдите на Гест. Гест наостри уши, защото Твидегра се намираше до Арнарватнсхайди — местността, която двамата бяха пресекли, след като напуснаха Илюге Черния, когато Гест все още можеше сам да носи оръжията си. Сега се чудеше дали Тайтр няма намерението да възобнови някаква стара свада между тях, да припомни стар дълг. Но Хелге обясни, че в онази равнина миналата година се е състояла голяма битка, най-кръвопролитната в историята на Исландия, между хората на Барде Гюдмундсен от Севера и приятелите на Гест от Боргарфиорд. Това беше може би последният сблъсък като последица от убийството на Вига-Стюр...

— Барде Гюдмундсен...? — каза Гест.

— Да. Братът на Хал, който бе убит в Норвегия от племенниците на Клепярн, синовете на Хорек. Той добре отмъсти за него отново с помощта на Снори Годи. Но това, което Тайтр иска да каже е, че не трябва да се притесняваш, дори да те излъже — той много се радва да те види. След Клонтарф той говори само за теб, сякаш си единственият му роднина.

Гест сведе поглед замаяно и се сети за Атле и братята му, които лежаха мъртви на дъното на морето до бреговете на Дания заедно с пръстена на майка му, а през това време Хелге изброяваше загиналите и оцелелите след Твидегра. След всяко име Тайтр незабележимо

кимваше. Гест нямаше какво да каже, когато отново ги погледна. Той се втрени в златния кръст на врата на Тайтр.

— Приел ли си християнството? — попита той. — Кръстен ли си?

Тайтр не реагира. Хелге каза, че Снори бил платил глоби за убийствата в Бьо преди много години. За Вига-Стюр и Торстайн били квит, а за Гунар платил триста в сребро.

— А за Свайн? — попита Гест вече буден при мисълта за малкия си братовчед в Бьо.

— Свайн не е бил убит.

— *Жив* ли е?

— Така казват хората. При всички положения твоят въпрос е разрешен, можеш да се върнеш в Исландия като свободен човек.

Гест замълча и се загледа в лицето на големия мъж, който вече се беше успокоил. Тайтр засрамено гледаше кръста, в един момент сякаш се сдобри с него и широко се усмихна.

— Бяхме при Клонтарф — каза той.

Гест се върна на кораба на Ховард, където двамата братя се хранеха заедно с Близнаците и Сигурд Стайнсон. Там разбра защо флотата е толкова неподвижна — чакаше прилива, който щеше да ги пренесе през широкия плаж към скалните стени, които показваха, че Англия всъщност не беше толкова ниска страна, а просто равна. Долините бяха широки и спокойни, виждаха се къщи и движещи се фигурки по нивите и ливадите, хора и добитък, докдето стигаше погледът и в двете посоки. Зад тях бяха безбройните кораби от флотата на датския крал Кнут и части от флотата на Ерик Ладеярл, пред тях стотици, стотици палатки, хиляди войници и коне, които работеха, теглеха дънери и дъски, разтоварваха, складираха и прекарваха товарите — всичко приличаше на огромно тържище, което караше Хедебю да прилича на исландска буря.

Сушата на запад от мястото, на което акостираха, се оказа остров, в пролива се бяха разположили още една флота под флаг, който Гест не можа да разпознае, с по-малки кораби, построени различно от датските и норвежките.

— Идрик Стреона — каза Айвинд, който бе проследил погледа му. — Английски благородник, който се е присъединил към нас. За какво точно мислиш?

Гест го изгледа учудено.

— Свободен съм — каза той. — Напълно свободен.

Приливът ги връхлетя бързо, щом точният момент настъпи. Преди да се стъмни, корабът на Айвинд вече се намираще под скалите. Прекараха нощта на борда, изчакаха още един ден и една нощ, а през това време се събираха все повече кораби. Ядяха само от храната, която имаха със себе си, и не мръднаха оттам три дни, докато Айвинд не слезе на брега заедно с други двама и не се върна с коне — стари, мършави кранти, дори без седла.

Сигурд бе оставен да пази корабите, а на нетърпеливите Близнаци, на Гест и на Ховард бе заповядано да тръгнат нагоре по една стръмна пътека, която ги отведе до пращен път, виещ се през богати плодородни ниви и малки прохладни горички. Той ги отведе до голямо стопанство с каменни постройки, чиито стени се губеха на хоризонта — приличаше на замък там на хълма, гледащ както към нивите и горите, така и към морето, където още десетки кораби чакаха да вдигнат котва.

До портата седяха двама мъже и играеха шах, те спокойно поздравиха Айвинд, в далечината се чуваше мучене, пет черни прасета ровеха в калта, няколко кокошки се мушнаха между краката на някакъв човек, който се бе заел да корми овца, докато други двама събираха подпалки за огън. Стените на постройките бяха цели, но навсякъде липсваха покриви, сякаш бяха изгорели, но много отдавна, понеже дъждът бе отмил саждите и пепелта, и сега над всичко това беше само схлупеното английско небе, подгизнало като сън.

— Тук е зелено — каза Гест замислено. — По-зелено е от всичко, което съм виждал досега.

— Ще чакаме — каза Айвинд и отиде да говори с онези, които играеха шах, върна се и повтори, че трябва да чакат. — Може би чак до вечерта. Трябва да стигнем Уинчестър, десетина мили на изток...

Чакаха. Храна получиха от мъжете с овцата. И Гест разказа на Ховард новините от Исландия — за обезщетенията, които бяха

сложили край на войната със Снори, за убийствата, които може би щяха да я продължат до безкрайност, но докато говореше, всичко това му заприлича на чисти глупости, които първо — не го засягаха, и второ — предвещаваха буря. Новият му брат го попита какво го тревожи.

— Не зная — отвърна Гест.

— Мога да дойда с теб — каза Ховард, — когато това тук свърши.

Гест повтори, че не е сигурен, но мисълта му бе започнала да се прояснява, миналата нощ бе имал просто бледо предчувствие, напомнящо онази решителност, която го бе извадила от летаргията след убийството на баща му през онази далечна есенна вечер, когато бе видял кръв по дръжката на брадвата. Несъзнателно погледът му се обърна към същото това оръжие, което сега лежеше на тревата до него. И тогава се случи онова, което се случва само в мигове, когато човек може да се види отстрани: откъм гората се показа група ездаци, които се приближиха към тях в бавен тръс. Водачът им бе облечен в бяло и черно, тъмнокестенявата му коса бе събрана в плитка, праметната през дясното му рамо, на коленете му бе положен щит със същия герб в черно и синьо, който бе извезан на дрехата му. Айвинд се изправи:

— Това е мъжът с корабите в залива — каза той.

Гест се загледа в мургавото му лице. То бе широко, с изпъкнали скули, две големи и безизразни очи от двете страни на тесен и бял нос, който приличаше на нож, юздите висяха в лявата му ръка, а дясната бе скрита зад гърба му.

— Идрик Стреона — каза Айвинд тихо. — Ярл на Мерсия, син на робиня, който обаче успя да се издигне. В началото беше на страната на Адалрод. После отиде при Свайн. После пак при Адалрод. А сега е с нас, просто Адалрод още не го знае.

— Имате ли му доверие? — попита Ховард.

— Той винаги е на страната на победителите — отбеляза Айвинд. — Затова го считаме за добър знак.

Конниците бяха стигнали вече до стената. Идрик не слезе веднага от коня, измери с поглед Айвинд, поусмихна се, скочи на земята и се запъти към него, каза си цялото име два пъти и го прегърна, приветства го с добре дошъл в Англия.

Айвинд благодари, отстъпи две крачки, поклони се достойно и го нарече могъщият ярл на Мерсия. Лицето на Идрик се изкриви в печална гримаса и той високо, сякаш декламираше кведа, каза на доста развален северен език:

— Скъпата ми Мерсия, сега там управляват Ухтред и Улвкел, тя плаче и кърви, само крал Кнут може да ни освободи от Адалрод.

Айвинд направи реверанс, сякаш за да намекне, че е приел похвалата с известни резерви. Но Идрик само повдигна безразлично рамене и се загледа в Митотин, който кацна на рамото на Ховард.

— Каква красива птица! — възкликна той. — От Дания ли си го донесъл?

— От Норвегия — отвърна Айвинд. — Това е моят брат, Ховард, който дойде с мен, за да покори Англия.

— За какво му е Англия — каза Идрик и протегна ръка, — щом има такава птица!

Ястребът го клъвна и отново се успокои на рамото на господаря си. Идрик се засмя.

— Можеш ли да му имаш доверие?

— Да — отвърна Ховард.

— Какво искаш за него?

— Не може да се купи.

— Оо? Може ли да се подари?

— Не и какъвто е сега.

— Какво искаш да кажеш?

— Казвам, че лесно бих могъл да го затворя в клетка и да ти дам клетката, но тогава ще съм ти подарил само клетка, но не и птица.

Идрик се замисли, погледна хората си, които го чакаха по конете и не показваха никакъв интерес към разговора.

— Точно по този начин бих отговорил и аз — каза той. — Ако някой ме беше попитал дали бих се отказал от Мерсия. Сега благодаря на Бога, че вие сте тук. Утре ще доведем коне и ще ви поведем към Уинчестър.

После хвърли един бърз поглед към Айвинд и каза кисело:

— Скъпият ви крал е твърде нетърпелив, млади момко.

По време на този разговор Гест бе взел решението да се върне в Исландия и да убие Снори Годи. Заедно със Свайн Торстайнсон от Бьо, който още беше жив и имаше да отмъщава за баща и брат, може би и с Ховард и Тайтр, искаше да събере подкрепа от големците от юга и на Алтинга да предложи награда от триста в сребро за главата на могъщия главатар. Именно триста. За непобедимия Снори Годи. Това би било едно красиво дело, което би свалило бремето от раменете му и би му дало живот, докато на земята все още има останали хора.

Чудеше се как това не му бе хрумвало преди, например, когато Атле му разказа за убийствата в Бьо и той просто се бе оставил да потъне в блатото на мъката, но вероятно времето бе виновно. Отмъщението отнема много време, и смъртта на Онунд, отмъщението иска триста в сребро, иска кървава баня в Твидегра и друго примирие на Алтинга, иска привидно примирие, докато мъжът, от когото започна всичко, Торгест Торхаласон, не се върне и не сложи край, завинаги.

Докосна рамото си с ръка, но не усети раната. Ховард го погледна. Гест отвърна на погледа и усети същата сила у себе си, както когато яздеше през горите южно от Хов и пращаше стрели към мъртвите дънери.

Но така и не стигнаха до Уинчестър на другия ден. Получиха коне и се изгубиха из Уесекс, оплетоха се в два месеца безкрайни битки, надпревари и безсилно чакане, чакаха новини, заповеди, храна и нови коне, но най-вече чакаха това, което така и не стана — войната. Защото врагът бягаше и изчезваше, и разграбваше собствената си страна, народът беше изтощен и объркан така, че посрещаше датчаните ту като палачи, ту като освободители.

Затова когато онази част от войската, в която в момента се намираха Гест и Ховард, в проливния дъжд, който сякаш никога нямаше да спре, най-сетне влезе в Уинчестър, почти целият Уесекс беше в ръцете на Кнут, този в миналото непревземаем бастион в отбраната на Англия.

За разлика от събитията ясната мисъл на Гест за ново отмъщение се бе размила и сега нещата нямаше как да се променят, защото зад огромните стени на Уинчестър, издигнати от свят човек в името на Бога преди цели двеста години, се намираше най-големият град, който

някога бе виждал: с хиляди жители, десетки манастири и църкви и катедрала, построена от друг Божи чирак — крал Алфред Велики. Сега от отворените порти се изля силна глъчка и се смеси с пороя.

Беше привечер и се мръкваше, хората на пазара се разотиваха, някакви дечица се къпеха на улицата, забързаните търговци товареха останалата стока по коне и каруци, англосаксонска и северна реч звучеше навсякъде. Въръжена охрана от датчани имаше само около самия замък. От разкритите врати на църквата зазвуча нещо, което ги свали от конете и ги вкара в задушния мрак, който криеше в себе си стотици хора и могъщото ехо от напевния глас на свещеника.

Гест разпозна думите на латински, но песента идваше някъде отгоре, а и не беше песен, по-скоро някакъв звук, който долиташе от един орган — някакво чудо с безброй тръби, и от шестима монаси и солист, които стояха с гръб към хората и с лица, обърнати към осветената икона над олтара, от която мрачно ги гледаха мълчаливите апостоли. Звукът идваше отдолу и отзад, от високите прозорци, обграждаше ги като дъжда навън. В този момент Гест се срина като покосен от невидимо оръжие. Ховард се засмя, а Митотин скри глава под крилото си като обикновена кокошка — това беше музика и човекът, който свиреше, седеше на висок подиум вдясно от олтара, после той вдигна ръце и настана космическа тишина, за да могат гласовете на монасите, необезпокоявани, да продължат живота си там горе под свода, да се издигат и реят като хищни птици на лов. След това гласът на свещеника отново взе превес и като спокойна река преведе мислите им през тържествените молитви, за да ги предаде отново на властта на органа. Гест не можеше да го слуша, беше студено като в изворната вода през лятото, той се прекръсти, изправи се и в този момент усети раната в рамото си, вледеняваща. Без да се огледа, той изтича навън в дъжда, яхна коня и се върна в лагера.

Музиката обаче не изчезна. Тя се завърна заедно със спомени за онова, което се бе случило неведнъж, а два пъти, за разни други дреболии, за лица и случки, и разкази, завърна се с аромати и звуци, сякаш вечността бе зад гърба му и го принуждаваше да изживее всичко наведнъж — Стайнун и Халбера, майка му и труповете в Бьо, Йорва, Ингеборг, баща му и Тайтр, който не го бе убил — бе успял да види

лицето на Бог, не само с очите си, но и с тялото си и с душата, за която толкова много бе изписано в книгите на отец Кнут, за това как тя става видима единствено в мрака на страха от Бога и от голямата смърт. Така ясните му планове не само изгубиха очертанията си, те просто се изпариха.

Някъде през нощта бе събуден от Айвинд, когото не бе виждал от близо седмица. На двамата с Ховард им бе заповядано да отидат в замъка в града.

Вървяха пеша през дъжда, който се беше превърнал в ледена суграшица. После видяха за първи път краля от разстояние около двеста крачки, крал Кнут Датски, седемнадесетгодишното момче, решено да завладее най-богатата земя в света с помощта на Ерик Ладеярл и четирима други големци, включително и Идрик Стреона, облечен в същата тъмносиня дреха. Те се бяха събрали около кръглата маса между две огнища, осветена от венец от факли. Зад тях стояха въоръжени пазачи, а иначе цялата зала беше пълна със стотина мъже без оръжия.

Никой от тях не чуваше за какво се говореше на масата. Гест забеляза, че Идрик и някакъв висок светъл мъж от дясната му страна оживено обсъждаха нещо, като само от време на време се обръщаха към младия крал, който приемаше всичко безразлично. От време на време Ерик също се обаждаше, но изглеждаше доста резервиран, сякаш изграждаше норвежка стена между английските благородници и датския си зет. Самият Кнут цяла вечер не си отвори устата.

В един момент кралят дори даде вид, че е започнал да се отегчава, хвана къс хляб, погледна го и отново го остави, вместо това взе една халба и започна бавно да пие, а през това време очите му обходиха шепнещите хора наоколо и се спряха на Айвинд, който веднага се приближи до масата.

В този момент всички разговори замлъкнаха.

Айвинд коленичи, но Гест не можа да разбере дали това беше в знак на подчинение или положение, което даваше възможност на краля да му прошепне нещо на ухо. Веднага след това се изправи, поклони се поотделно на всички благородници, пресече залата и изведе Гест и Ховард на двора. Тогава им съобщи, че пътищата им се разделят, бил

получил командването над онази част от войската, която трябваше да обсади Лондон. Там се бил скрил Адалрод, заедно със съпругата си Ема, по-малките си синове, кралските съветници и това, което бе останало от английската войска.

През това време Ховард и Гест щели да потеглят с Кнут и Ерик на север, където още не била сломена съпротивата на ярловете Ухтред и Улвкел. Идрик Стреона щял да тръгне тях, защото Мерсия бе неговото кралство и почти непозната територия за Кнут и Ерик.

Но Айвинд добавил със сериозен тон, че имало още нещо. Били научили, че Идмунд, синът на Адалрод от първия му брак, успял да напусне Лондон и да се присъедини към ярловете на север — това бил още един знак, че решителните събития щели да се случат там. Ако северните провинции паднеха в ръцете на датчаните, Лондон също нямало да устои.

— Ще вземете и Близнаците с вас — отрязва той, сякаш се страхуваше от възражения.

Гест понечи да попита на кого всъщност ще служат, но Айвинд го изпревари с нещо, което повече приличаше на заплаха, отколкото на съобщение — един мъж от свитата на Ерик на име Даг Вестайнсон ще се погрижи за вас.

Гест усети последните тонове на музиката, но не каза нищо. Ховард изучаваше лицето на брат си, даде вид, че има да каже нещо, но в крайна сметка премълча. А Айвинд нямаше какво да добави.

Гест продължи да мисли повече за небесните сили, отколкото за предстоящия поход и ходи в църквата още два пъти за времето, през което бяха в Уинчестър, слушаше органа и проповедите и разгледа книги, от които му се зави свят — онези, които навремето бяха оставили такива неизличими следи в душата на отец Кнут, написани или преписвани в най-големите духовни центрове в света — Клани, Шартр, Йона, Ромаборг... те излъчваха неземна красота.

Дори по време на пътуването през Бъкингамшир, Бедфордшир, Нордхемптъншир той посещаваше всяка църква и манастир по пътя, забележимите дървени колибки и величествените каменни сгради, които правеха църквите в Нидарос или Хедебю да приличат на кучешки колибки. Навсякъде усещаше как се изчервява, долавяше в песента гласовете на душата си, която прогонваше яснотата на мислите му. А когато късно вечерта пристигнаха в малко селце и откриха, че е

опустошено от хората на Даг Вестайнсон и видяха трупите между опожарените къщи, деца и възрастни, роби и селяни, Гест веднага забеляза как нещо проблесна — сребърно кръстче на врата на момиченце на не повече от осем-десет години. Тя лежеше в локва точно на пътя на ордата диваци, водени от Близнаците, които веднага се хвърлиха да претърсват руините за скъпоценности.

Но никой не забеляза момичето и кръстчето.

Гест слезе спокойно от коня, наведе се над нея, свали кръстчето и си го сложи.

Вече бе минал месец, откакто напуснаха Уинчестър, а Даг Вестайнсон още не го бе виждал. Но ето че и това се случи, защото той също бе забелязал трупа на детенцето и кръстчето.

Едрата му фигура се приближи, поклащайки се до него, хвана юздите на коня му и се втренчи в кръста на врата му.

— Малкият исландец — каза той и затвори очи, сякаш бе поставен пред проблем, който го отчайваше повече, отколкото го ядосваше.

Гест не отговори.

Даг също нямаше какво друго да каже, само пусна коня, обърна му гръб и се върна в тежки стъпки при хората си, които го чакаха в края на селцето.

Една седмица по-късно Гест и Ховард седяха на моста над река Трент точно над старата крепост в Нотингам и скубеха по една гъска, а Митотин се разхождаше на слънце по парапета и яростно поглъщаше дреболиите. В този момент отново се появи Даг, идваше откъм града заедно с трима други мъже, които Гест разпозна, че са от свитата на Ерик. Те се спряха и Даг се втренчи в гъшите пера, които се стелеха като снежинки по кафявата повърхност на водата.

— Не мога да знам, че си тук, и да не кажа на ярла — въздъхна Даг.

— Да, така е — отвърна Гест.

— Затова мисля, че е най-добре да дойдеш с мен. Поне ще изглежда, че идваш доброволно.

Ховард бе оставил настрана гъската. Сега се изправи и заяви, че Гест никъде не отива без него. Даг отговори:

— Защо си мислиш, че ти ще можеш да го защитиш, когато и аз не мога?

— Той е мой брат.

Тогава Митотин подхвана нов спектакъл, сви се, наежи се и заприлича на космата карирана топка.

— Какво пък е това? — попита Даг.

— Пърлена гарга — отвърна Ховард. — А Гест не ходи никъде без мен.

Даг отново даде вид, че е изправен пред тежък проблем. Тогава забеляза и Близнаците, които се бяха изправили малко по-нататък и ги гледаха. Вдигна рамене и каза, че могат да правят каквото искат, стига да дойдат с него.

Последваха го през портата на крепостта, построена преди сто години от крал Едуард, когато той си мислел, че е освободил страната от датчаните веднъж завинаги. Сега там живееше норвежки ярл заедно със свитата си, съветниците и нещо, което напомняше на преносим двор от прислуга и готвачи.

Ерик говореше нещо на някого, когато влязоха. Даг понечи да излезе, но ярлът се изправи, сякаш облекчен от прекъсването, и им махна да се приближат.

Гест и Ховард коленичиха и поздравиха. Ярлът нетърпеливо ги вдигна и кимна към масата, където върху две подпори като кораб се крепеше цяла бъчва с малко кранче на върха.

Нито Гест, нито Ховард посегнаха към виното.

— Да не би аз трябва да ви сервирам? — попита ярлът, който вече беше забелязал Митотин.

В следващия момент Гида се изправи от високия си трон и заинтригувано го погледна. Тя бе облечена в дълга бургундскочервена рокля и носеше кожена шапка, която имаше върху Гест същото влияние като органа в Уинчестър. Беше зачервена като след сериозна караница, но погледът ѝ бе ясен като огледало — тя погледа безразлично птицата, но се усмихна невярващо, щом забеляза Гест, който отново бе коленичил. После Гида нервно докосна черния белег на шията си и обърна поглед към съпруга си, който спокойно обикаляше масата, сипваше вино и изучаваше хищната птица.

— Да не би да си дошъл, за да ми поднесеш този скъп подарък? — попита той и за пореден път махна на Гест да се изправи.

— Не — отвърна Ховард.

— Защо не?

— Вече съм го обещал на Идрик Стреона.

Ерик го погледна заинтригувано.

— Как така?

— За да му изкълве очите — отвърна Ховард, а ярлът се разсмя, погледна Гида, която разсеяно се усмихваше и накрая впи поглед в Гест.

— Знаеш ли — той продължаваше да говори на Ховард, — че този малък мъж има намерение да ме убие? Някаква вътрешна сила го подтиква да ме убие и той не може да я контролира. Затова бе дал клетва, че никога вече няма да се срещаме... Но ето че сега е тук. В Англия. Какво мислиш за това?

Той отпи. А Ховард не намери какво да каже. Но Гест забеляза, че Даг Вестайнсон бе застанал с гръб към тях до едно от прозорчетата, опитвайки се да стане невидим. Даг, който го бе потърсил в Нидарос, за да говорят за Айнар от Оркдал. Гест каза:

— Ако ми позволите да кажа нещо в своя защита, господарю, не съм тук по своя воля, нито ми е присърце, не съм мислил и за отмъщение от онзи пролетен ден преди близо две години, когато бях изправен пред вас в Нидарос. Мисля, че Даг може да свидетелства за това.

— Даг? — учуди се ярлът и погледна към главатаря си, който се поклони с нежелание и измърмори:

— Малкият исландец е с нас отдавна. Никой не го е виждал да се държи като предател. В Нидарос беше заедно с Айстайн Айдисон.

Ярлът си даде вид, че обмисля тези показания.

— Айстайн е добър мъж — каза той. — Той се би при Клонтарф. Дори оцеля. Сега се е устроил добре в Исландия в цялото си величие, нали?

Даг кимна и отново се концентрира върху гледката от прозореца.

Тогав думата взе Гида с нервния си смях:

— Той разказва истории.

— Какво?

Тя повтори думите си, този път, без да се смее.

— Значи и ти го познаваш?

— Да. Той може да чете и запомня всичко, което е чул, дословно. Виждала съм го в църквата в Нидарос. Той е мъдър човек.

Всичко това беше казано с безразличен тон. И ярлът уж се замисли, но от лицето му не слезе ироничната усмивка.

— Но аз не съм толкова мъдър — каза той. — Затова вие ще прекарате една нощ в тъмницата, докато реша какво да правя с вас.

Гест кимна и измърмори, че за него е все едно. После падна отново на колене и помоли да му бъде позволено да направи подарък на съпругата на ярла.

Ерик бе вече приключил с разговорите и се бе посветил на кранчето, но щом чу това, се обърна и го изгледа недоволено.

— Твоят приятел не желае да направи подарък на мен. А ти искаш да направиш подарък на съпругата ми?

— Точно така — каза Гест, без да трепне, свали кръстчето, което бе взел от детското телце, отиде до Гида, страшно му се зави свят, но успя да ѝ го подаде. На лицето ѝ изгря предпазлива усмивка.

— Толкова е хубаво!

Ярлът застана до нея и го грабна.

— Та това е съвсем обикновен кръст. Дори не е от добро сребро и им някакви петна. От какво са?

— От сълзите на Англия, господарю.

И двамата замръзнаха. Гест чу как Ховард рязко си поема дъх, когато ярлът удари с юмрук по масата и изкреця три пъти — не! След това се изви и остана така като опънат лък, а ръцете му се свиваха и отпусаха.

След това се изправи и сухо каза, че Гест и Ховард могат да останат и да правят каквото си искат, имал им доверие.

— Вие сте умен мъж, господарю — каза Гест и благодари.

— Не съм сигурен — отвърна ярлът със същата иронична усмивка. — Но сега поне знам как оцеляваш, малко човече. Изглеждаш толкова невинен.

Даг им махна, поклониха се и побързаха да излязат.

— Как успя да го направиш? — попита Ховард и погледна ръцете си, които трепереха.

— Не знам — отговори Гест.

На другата вечер го извикаха пак в залата. На ярла му се приискало да чуе някоя от неговите истории. Настроението му явно бе по-добро. Гест му разказа за св. Антоний, който раздал на бедните бащиното си наследство и потърсил самота в пустинята... Но по лицето на ярла прочете, че това не е толкова интересно, макар че Гида седеше там като запалена свещ. И вместо това реши да разкаже за самия себе си, за убийството на Вига-Стюр, за бягството, което никога нямаше да свърши, макар че никой не го преследваше. Това се хареса повече на ярла.

— Ти си свободен мъж — каза той. — Можеш да правиш каквото си пожелаеш. Защо тогава си тук?

— Разказах ви това, за да ме опознаете, господарю.

Ярлът поклати отчаяно глава.

На следващата вечер му разказа за Хелга на леда, за бог Балдер и за срещата на Егил Скалагримсон и Ерик Кървавата секира в Йорвик. Ярлът сякаш оцени и това, пиеше вино, докато слушаше, и поглеждаше от време на време жена си, която след историята за Хелга бе настояла на Гест да се даде златен пръстен. Но Ерик не говореше много. Само благодари на Гест, щом свърши, и го отпрати.

Но когато на третата вечер бяха останали сами, Ерик прекъсна разказа на Гест за св. Колумба и му каза да го изслуша, сега и двамата щели да пият вино тук.

Ярлът го погледна, изчака го да отпие и заяви:

— Не хората на Даг Вестайнсон са разрушили Оукхам, а английските ярлове, най-вероятно Улвел. Какво ще кажеш за това?

Гест измърмори, че управници, които разграбват собствената си земя, не вярват много в това, за което се борят, най-вероятно са се предали. Добави, че му е чудно как може ярлът изобщо да го пита за това, та нали той изобщо не знае какво става в английските гори. Усмивката на ярла се вгорчи.

— Задавал съм този въпрос на поне сто други мъже — каза той. — Но сега ще те попитам нещо съвсем друго. Онази Хелга на леда с какво се е хранила тези седем дни?

— С вода — отвърна Гест. — Пиела е разтопения лед в малките локвички по ледника. А един ден успяла да хване цяла птица, която изяла сурова. Но най-лошото било, че трябвало да е постоянно будна и да стои изправена, за да не замръзне.

Ярлът мисли дълго над това.

— Това е една от най-странните истории, които съм чувал — заяви накрая той. — Значи не е лъжа, така ли?

— Не.

— Откъде знаеш?

— Съдя по това, че никой не би успял да измисли подобно нещо. Ярлът отново потъна в размисли.

— А в *това* как може да си сигурен?

— Не знам — отвърна Гест.

Чу се кратък смях.

— Искам да продължим да си говорим през следващите седмици. Тази зима ще реша какво да правя с теб. Сега можеш да си вървиш. Но кажи на онзи с птицата, че не искам да го виждам никога вече. Може да остане с Даг и да прави каквото си поиска. Но аз не искам нито той, нито птицата да ми се мяркат пред очите. Нали ще му предадеш това?

— Да — каза Гест, смаян от непостоянството на ярла. Но бе направил и друго откритие — харесваше му да говори с него, сякаш му се налагаше да заучи много дълго и сложно изречение, за да разбере накрая, че смисълът му постоянно се променя.

Походът продължи на север, по блатистия западен бряг на Трент до градчето Гейнсборо, в центъра на което стоеше друг замък. Именно там преди една година бе починал крал Свен и там сега датчаните бяха посрещани като освободители от ликуващата тълпа датчани и норвежци. Ухтред, ярлът на Нортумбрия, бе опожарил едва преди няколко дни покрайнините на града и сега в него не бе останал нито един кон или друго животно.

Ерик и свитата му се настаниха в замъка, докато Даг Вестайнсон, който от последната им среща не бе удостоил Гест нито веднъж дори с поглед, заповяда на войската да направи лагер в горичката, северно от града. Изпрати десетина мъже да набавят животни за клане и зърно и ги остави преди още палатките да бъдат издигнати.

Валеше като из ведро, и то цяла нощ, факлите гаснеха, огньовете пращяха, двамата мръзнеха и не можеха да заспят и когато утрото настъпи без никакви следи от подобрене, Ховард започна да мърмори да станат и да отидат в стопанството, което бяха забелязали на идване.

Подгизналата земя леко трепереше, изведнъж всичко се разтресе, сякаш бе започнало истинско исландско земетресение — копита, коне, няколко факли пламнаха, преди отново да угаснат сред дърветата. Цяло море черни, крещящи ездачи изникна от гората, прегази подгизналия им лагер и отново изчезна от другата страна, преди Гест да успее да се измъкне от спалния си чувал.

В началото бе съвсем тихо, после се чуха виковете, яростните писъци на уплашени и ранени мъже в изпотъпканите палатки, осакатени коне, които лежах и ритаха в калта, Мюнтер, който тичаше наоколо полугол и крещеше в лицата на ранените:

— Слабаци! Слабаци!

Зад него куцаше брат му и размахваше меч, дрехите му се влачеха след него като мокри черва. Ховард бе успял да се облече и въоръжи, но това бе всичко.

— Какво беше това? — попита той.

Гест се разходи из разрушения лагер — триста-четиристотин разярени, ранени и подгизнали мъже, около трийсет загинали и по-малко от половината коне, а и те в голяма част осакатени.

Заеха се да пренесат ранените в стопанството, напалиха огън, петима бяха изпратени в града да предупредят ярла, а две групи се втурнаха след нападателите наслуки, върнаха се съвсем скоро с празни ръце.

— Те не желаят да се бият — крещеше Мюнтер. — И тук.

После ярлът дойде заедно със свитата си, облечен както винаги скромно, но скъпо. Гологлав, без да се притеснява от дъжда, той се зае да ругае трима от хората на Даг, които биваха извиквани един след друг. Яростта му се усили още повече, когато никой не успя да каже със сигурност нито броя на нападателите, нито кои може да са били те. Оръжията, предимно стрели, но и няколко брадви и копия, бяха събрани и сложени в краката му. Никой не можеше да ги разпознае.

Тогава погледът му попадна върху Гест.

— А ти, малки исландецо, който виждаш всичко и помниш всичко, какво можеш да ни разкажеш за тези хора?

— Нищо, господарю.

Преди яростта му да избухне отново, един друг мъж се обади, един от съветниците на Идрик Стреона.

— Това не са били хората на Ухтред — каза той и хвана една стрела, за да покаже на ярла тъничката сребърна нишка в основата. — Това са хората на Идмунд, синът на Адалрод, който се измъкна от Лондон по-рано тази есен. Народът вече е започнал да го нарича Айрънсайд, Желязната страна. И ако не греша, трябва да се страхуваме именно от него, защото той сега защитава единствено онова, което носи конят му. Никога няма да го намерим, но той може да намери нас, винаги, когато пожелае, както тази нощ.

Ярлът веднага се успокои, сякаш гледката на стрелата сложи край на всички съмнения. Ярлът не обичаше мистериите, обичаше фактите и досегаемите врагове. Потупа дланта си с върха на стрелата и развълнувано заяви:

— Значи всичко е ясно, тръгваме към Нордимбраланд. Ако първо победим Ухтред, Идмунд няма да им спокойствие. И това ще се случи днес, веднага, сега!

Обърна гръб на смаяните войници и изчезна в завесата от дъжд, от която сякаш бе изплетена тази страна. Даг Вестайнсон веднага поднови работата по разчистването на лагера, и то с такава ярост, сякаш държеше на всички да стане ясно, че това е първият и последният път, когато някой див английски принц с прякора Желязната страна ще нападне неговата спяща войска.

Когато походът, подновен на същия ден, продължи на север покрай калните води на Трент, всички бойни групи бяха заобиколени от разузнавачи и солиден авангард. Сред първите бяха и Близнаците, Ховард и Гест. На другия ден се срещнаха с войската на Кнут, също станала жертва на нощни нападения от крещящи черни ездаци без лица. Името на Желязната страна се споменаваеше навсякъде с уважение, омраза или обвито в тайнствени спекулации. Торкел и Идрик Стреона се присъединиха към тях след два дни и около седмица след раздялата им в Гейнсборо, датската войска се беше събрала на брега на Хъмбър, една още по-могъща и кафява река, и гледаше към Нортумбрия. Дъждът покриваше горите също толкова плътно, колкото в кошмара Нотингамшир, от който току-що се бяха измъкнали.

Разузнавачи бяха изпратени нагоре и надолу по реката. Те се върнаха и съобщиха, че три моста са безопасни за преминаване,

единият бил подпален, но дъждът угасил пламъците и сега той също можел да се използва. Тогава ярлът за първи път позволи на хората си да грабят, както искат, стига да успеят да преминат живи и здрави тази мръсна кална река, която ги делила от богатствата на севера.

Гест яздеше заедно с Ховард и Даг Вестайнсон начело на войската, която се запъти към опожарения мост. Но не бяха стигнали и до средата на нестабилната конструкция, когато един от конете стъпи накриво и създаде страшна бъркотия зад себе си. Един от мъжете падна в реката и преди да успеят да озаптят изплашените животни, заспалите гори на Нортумбрия се събудиха и цяло море ездаци и воители се изля на северния бряг и продължи по моста, прикривано от дъжд от стрели й копия. Гест усети, че конят му бе уцелен в шията, той се вдигна на задните си крака, но се подхлъзна и Гест бе запратен като чувал с картофи през парапета. Мерна му се някакво лице, той замахна с меч, падаше, падаше безкрайно дълго, докато най-сетне, едновременно с коня докосна водата, заедно с тях десетки други ездаци се стовариха с конете си в реката. Гест потъваше, нещо го удари, копито, не, беше мечът му, сега вече трябва да дишам, той си пое въздух и пропадна във водовъртеж от цветове, закашля се и усети как някой го хваща за глезена и го дърпа нагоре през всичко това, накрая видя светлина и усети въздуха. Лежеше по гръб на северния бряг на реката и слушаше чудното жужене, трептене, което се превърна в тих гръм, оръжия, а очите му следваха поклащащите се движения на широкия гръб пред него, Опинмюнтер с меч в едната ръка и крака на Гест в другата, остави го на брега, следваха ги цяла тълпа мокри мръсни мъже, които излизаха от същото блато, Гест разбра, че не бяха паднали от моста, а бяха преплували под него с конете. Самият Гест не се чувстваше добре, пропадна, после се свести, раздран от силна кашлица. Отвори очи и видя опръсканото с кръв лице на Даг Вестайнсон надвесено над него. То бе изпълнено с презрение.

Гест се изправи и с учудване осъзна, че още стиска меч а си. Около него хората на Даг бяха заети да колят убитите и ранените, гледката се простираше надалеч покрай реката, дъждът продължаваше да се лее, а от новата рана на рамото му се стичаше топла кръв на другото му рамо, гърбът го болеше, също единият крак, но някак успя да се изправи и да види, че новата рана не е дълбока, откъсна ръкава на дрехата си и я превърза, можеше да стои изправен с меч в ръка. Тогава

всичко свърши, група конници преминаха по остатъците от моста, водейки нервните си коне. Гест видя Ховард да прибира оръжията на някакъв мъж, от който почти нищо не бе останало.

Даг вече се бе заел да организира хората си, раните трябваше да се превържат, конете да се съберат или да се доубият, тогава Гест видя и ярла, покрит с кръв, погледите им се срещнаха, но ярлът сякаш изобщо не го забеляза, само сложи ръце на кръста си и извика на множеството, че тази нощ Бог ги бе надарил щедро.

— Той ни върна топлината. Има ли някой тук, на когото да му е студено? Не, няма такъв.

После обясни, че ще тръгват веднага — към Йорвик и ще разграбят и подпалят всички градове на Ухтред. Датските щели да оставят на мира. Това било важно:

— Градовете на Ухтред! Не и датските!

Гест направи няколко несигурни крачки към Опинмюнтер, който бе замахнал да отсече ръката на някакъв нещастник, за да свали от нея златен пръстен. Гест му благодари, че го е спасил. Опинмюнтер го погледна мрачно и изкрещя на неразбираемия си език, че Гест не струвал нищо, той се бил подчинил на заповедите на ярла. После внезапно се промени, усмихна се широко и попита с какво е готов да му плати за жалкия си живот?

Гест поклати глава, свали от ръката си пръстена, подарък от Гида, и му го подаде. Опинмюнтер го сложи до пръстена, който току-що бе плячкосал, показа колко е малък, и смеейки се, поклати глава:

— Малък мъж, малък пръстен.

Гест отиде и седна до Ховард. Кръвният му брат го попита дали е ранен.

— Не — отвърна Гест.

— Видях те да падаш — каза Ховард и сложи плячката си на тревата, бяха повече оръжия.

Той попита Гест дали не иска нещо, някоя брадва може би, изглеждал сякаш бил загубил всичко, което имал, освен жалкия малък меч.

Гест уморено се усмихна.

Ховард сви рамене и прибра оръжията в едно вързопче, което закрепил зад седлото си. Гест усети, че за втори път през последните дни бе изненадан, сякаш не само бе ранен в рамото, а бе ранен дълбоко в себе си. Бе загубил бързината си и прозорливостта, както и ясната си мисъл. Какво ми става — мислеше си той.

[1] Фламандия. — Б.пр. ↑

НОРТУМБРИЯ

Пет дни по-късно датската войска се бе събрала в покрайнините на селцето Тадкастър, недалеч от главния римски път за Йорвик. Гест лежеше върху одеялото си в началото на гората и се опитваше да заспи, но не успяваше. Не беше спал вече от много години. Гледаше мрачно гърба на ярла и се опитваше да намери надежда — защото след като пресякоха Хъмбър, се бяха сблъскали с Ухтред два пъти и веднъж с Улвкел, всеки път бяха излизали като победители, но с тежки загуби, а Гест нито веднъж не се бе проявил по никакъв начин.

Сега поне бе спряло да вали, облаците се бяха превърнали в пара, която постепенно изчезваше от сиво-синьото небе, имаше слана, първите слънчеви лъчи искряха, отразени от леда по тучната зелена трева, земята беше хълмиста, нива след нива — като огромни вълни в това зелено море, простиращо се във всички посоки.

Зад ярлът се бе разположила свитата му, на коня до него седеше Кнут Свайнсон, датският крал, седемнадесетгодишният хлапак с великите замисли, завоевателят. Двамата мъже тихо си говореха. Ставаше въпрос за Тадкастър, там съвсем близо пред тях, какви хора живеят там, северни или англосаксонци, дали да очакват ново нападение, сочеха и ръкомахаха и Гест ги чу да се смеят.

Атаката така и не дойде. Само трима самотни ездачи се показаха от гората от другата страна на полето и тръгнаха бавно към тях на прилично разстояние един от друг и с разтворени ръце, които стърчаха от телата им като отрязани криле. Единият носеше бяло парцалче, което потрепваше слабо заради безветрието.

Ярлът и кралят останаха спокойни, докато чужденците не спряха на пет стъпки от тях. Мъжът е бялото знаме поздрави и каза името си, обясни, че е пратеник на Ухтред, ярлът на Нортумбрия, и от негово име кани датския крал и хората му в Кингс Скуеър в Йорк след три дни — за да разговарят. Дотогава датчаните щели да са в безопасност.

Кнут поиска сякаш да отговори, но вместо това се обърна към ярла. Ерик каза:

— Кажи на Ухтред, че изпитваме огромно уважение към него и хората му, те са сред най-храбрите мъже, които сме срещали. И с удоволствие ще го посрещнем в Конунггард в Йорвик след три дни. Той също дотогава ще е в безопасност в Нордимбраланд.

Мъжът със знамето се огледа объркано, успя все пак да се поклони и обърна коня.

Кралят и ярлът останаха по местата си, докато пратениците не се скриха. Гест отново ги чу да се смеят в тази зелената слана. Ерик се наведе към Даг Вестайнсон, прошепна няколко думи в ухото му и започна бавно да язди към селото, докато изтощената му войска се покатери на колкото коне бяха останали, и го последва в лъкатушешца, сънлива колона от хора, които приличаха на бежанци, призраци, мъртъвци... Едва тогава им стана ясно на какво бяха станали свидетели — капитулацията на един велик пълководец, сред най-легендарните в Англия. Гест си помисли, че трябваше той да е първият, който да забележи това, но не беше, вече не.

Същата нощ бе събуден от Даг, изтръгнат от сън, който би могъл единствено да се сравни с вечността. Откри, че лежи до Ховард в някаква порутена конюшня. Едва когато Даг го хвана за краката и го пусна на пода, Гест се поразсъни.

— Ярлът иска да разговаря с теб — каза той, изправи го на крака, излезе пред него и на светлината на факлите го заведе до една кръчма, където ярлът седеше и пиеше с други четирима, които веднага изчезнаха. Ерик помоли Гест да седне и щом и Даг ги остави, започна да изучава лицето му сякаш никога не го беше виждал, бутна една халба бира през масата и каза:

— Ако ти беше ярл на Нортумбрия и решише да измамиш датската войска, щеше ли да има по-подходящ момент за това от сега, в Тадкастър, когато всички са заспали?

Гест бе вече почти буден.

— Вие сте предвидили това, господарю.

— Да — отвърна Ерик и веднага загуби интерес. — Идрик е обградил селото. В безопасност сме.

Ярлът започна да яде, после хвърли на Гест същия поглед, както при първата им среща в Нидарос, и го попита ни в клин, ни в ръкав

дали знае Бандадрапа.

— Да — каза Гест и след окуражителното кимване на ярла изрецитира цялата кведа.

Ярлът кимна почти смутено и започна да разказва за детството си при Торлайв Добрия — един мъдър човек, макар и не особено добър главатар. Скалдът Халфред Отарсон му извадил едното око по заповед на Олав Трюгвасон. Именно това събудило омразата на ярла към Олав. Разказа и за брат си Свайн, когото никога не харесвал и гледал да се отърве от него, и за баща им Хокун Ладеярл, за първия си боен поход във Вендданд, за обсадата на Алдаюборг^[1], а след това накара Гест да повтори всичко. Гест го стори.

— Ти използваш различни от моите думи — отсече ярлът.

— Така е.

Ерик се замисли и по погледа му Гест разбра, че е очаквал по-обтоен отговор. Затова каза, че наистина използва други думи, но това не означава, че разказът е неверен. Нали и братът на ярла, Свайн, би използвал други думи, разказвайки същото, без по тази причина то да е грешно.

Ярлът отново се замисли и кимна, сякаш оцени подobaващо факта, че Гест се осмели да даде толкова подозрителен пример. След това зараказва подробно за битката при Сволдер и разгрома на крал Олав, спомена имената и на кораби, и на войни, нападнали и оцелели, на герои и страхливци, накара Гест да повтори и това. Гест прераказва всичко, но отново със собствени думи.

— Гида каза, че можеш да повтаряш дълги разкази дума по дума.

— Мога и така — отвърна Гест и отново подхвана за битката при Сволдер, но този път с думите на ярла и дори имитирайки неговата интонация. Сега главатарят наистина се притесни. Но успя да кимне одобрително на няколко места и накрая попита дали Гест си спомня също какво се бе случило миналата седмица, когато пресичаха Хъмбър.

Гест изброи всички хора на ярла, кой какво бе сторил, къде се бе намирал, имената на загиналите и приблизително колко хора бяха изгубили англичаните. Но също така се подsigури, като каза, че бе чул всичко това от други хора, защото самият той паднал в реката и се намирал в безсъзнание по време на битката.

— Да забелязах — каза ярлът и отново млъкна.

След това заяви тържествено:

— Взех решение. И не ме интересува това, че от теб не става воин. След два-три дни ще превземем Йорвик и от този момент натам ти ще спиш под един покрив с мен, ще си винаги близо до мен, ще гледаш, ще слушаш и ще помниш всичко, за да можеш да го изпееш или разкажеш, както си е било. Ще успееш ли?

— Да — отвърна Гест и отново му се стори, че ярлът изпитваше огромно неудобство от това, че му говори толкова директно и му оказва толкова голяма чест.

Двамата пиха и ярлът като един вид обяснение на приумицата си добави, че двамата скалда, които били с него в Нидарос, му обърнали гръб. После рязко стана и напълни отново халбите им.

— Сега ти си единственият в тази войска, на когото Ерик ярл е сервирал — каза той и думите му прозвучаха като подпечатване на смъртна присъда.

Гест отново отпи.

— Имам една рана на рамото — каза той, — която не иска да зарасне.

— Моля?

Гест се изправи, свали дрехата си и му показа раната.

— Доста странно — учуди се ярлът и прокара пръст по зачервената кожа. — Прилича на устни, женски устни. Откъде ти е?

Гест му разказа всичко и ярлът се замисли.

— Има ли още нещо? — попита той.

— Какво например?

Гест помълча и после заговори за клането в Бьо, за убийството на малкия Аре и отново се замисли за извода от всичко това — хората, които го бяха защитили, и хората, над които самият той се беше смилил, плащаха за това с живота си, той не беше човек с късмет, а ходещо нещастие. До това заключение явно беше стигнал и ярлът, защото той се усмихна едва ли не триумфиращо и каза:

— Но аз не се страхувам. Даг ми разказа, че много от хората ни смятат, че може да си свят. Казват, че можеш да правиш гримаси и да се държиш странно, почти като дете. Да, някои дори са убедени, че си дете, макар и също да си мъж. Дали нямаш някоя болест? Случва ли се да заспиш и да сънуваш толкова ярко, сякаш нещата наистина се случват?

— Да — каза Гест изненадано.

Ерик каза, че е познавал хора, които се хвърлят на земята и се гърчат, а веднага след това се изправят, сякаш нищо не е станало. Бе познавал и хора, които заспиваха, без да се гърчат, без да падат, дори без да го забелязват, те просто си обикаляха наоколо, ходеха в съня си. Дали Гест нямаше такава болест?

Той измърмори:

— Да, ама не вярвам да е болест, защото винаги съм намирал изход, поне така беше, преди да получа тази рана.

Ярлът дълго време не продума.

— Но ако не е някоя от тези болести, все пак трябва да прилича на нещо. Защото нали всичко на света прилича на нещо. На какво прилича, ако трябва да го кажеш със свои думи?

— Сякаш съм вледенен — каза Гест и веднага си спомни как един ден миналото лято бе обикалял Хедебю, наивният свят на отец Кнут, и се бе възхищавал на боядисаните къщи и църквите, пристанището с десетките кораби, които се товареха и подготвяха за похода, тълпите хора, занаятчии, търговци и рибари, предлагащи вмирисания си улов, който лежеше в задушаващата жега и се съсипваше. И внезапно чу гласа на отец Кнут — *et spiritus Dei ferebatur super aquas*^[2] — толкова ясно, че се стресна и се прекръсти, думите звучаха като предупреждение и той разбра, че наистина бяха такава, защото предните дни бе обмислял дали да не напусне похода, да обърне гръб на Ховард и Айвинд и да избяга на юг през Саксланд^[3], може би чак до Ромаборг, но още при следващия си дъх отново се вледени, защото в предупреждението не ставаше въпрос за Ромаборг, а за смъртта, за първи път усети смразяващия страх от смъртта, не искаше да умира, никога не бе искал, но едва сега мисълта го парализира.

— Вледенен — повтори той.

Ярлът протегна ръка и я размаха пред лицето му, така че Гест видя малките косъмчета по пръстите му. Попита дали е буден.

— Да — засмя се Гест.

— Ти си странен човек — каза ярлът.

Двамата пиха.

Когато Гест се върна в конюшната, забеляза, че една от факлите беше изгоряла, замисли се за Идрик Стреона, който бе приклецил

града в железен обръч, легна до Ховард и спа, докато един от конете не го изрита. Вече беше ден и не валеше. Първият сняг бе паднал в Нортумбрия, беше мокър, но все пак сняг, а на небето нямаше и облаче.

Йорвик беше голям град, създаден там, където се събираха реките Фос и Ауге, с повече от десет хиляди жители, двайсет църкви, цяла мрежа от улички, малки и големи мостове, някои от които представляваха импровизирана купчина дъски, няколко манастира, тълпи народ, особено по улиците покрай реките, занаятчии, секачи на монети, ковачи и селяни, и почти всички говореха северния език. Именно тук Ерик Кървавата Секира бе прекарал тъжните си старини, тук Егил Скалагримсон бе седял в плен и бе съчинил прочутата кведа „Откуп за главата ми“, тук крал Адалстайн бе възпитавал норвежкия крал Хокун, първият, който заговори с Божия глас в страната, и заслужи прозвището Добрия. Йорвик бе норвежки град в чужда страна, величествен Нидарос на англосаксонска земя, а сега Кнут и Ерик можеха да го завладеят, да бъдат посрещнати като освободители както от старите си сънародници, така и от английските богаташи, които треперещи от страхопочитание, им бяха отворили вратите на старата римска крепост, замък, сякаш строен за тях, и бяха предоставили храна и подслон за всичките им подгизнали, ранени и изтощени мъже.

Но първото, което Гест направи тук, в най-северната цел на похода им, бе да посети красивата Църква на Светата Троица и да падне на колене пред образа на Христос, който висеше над олтара, и да благодари за това, че още е жив и не съвсем мъртъв.

Но там, дълбоко потънал в собствената си молитва, забеляза, че Даг Вестайнсон и двама от най-видните му мъже бяха там със същата цел, а до тях Хелге и Тайтр, които Гест бе срещнал отново на път от Тадкастър.

Тайтр редеше думи, които никой от тях не беше чувал, с висок прочувствен глас — зная, че можеш да ме видиш, Господи, макар че аз, глупавият роб, не мога да съзря теб, а и нищо друго, защото и аз като

всички останали съм сляп и няма да прогледна, преди да ми заповядаш...

Но Ховард не беше там.

Предния ден той бе паднал от коня си и си бе ударил крака, а лекарят бе забелязал стара рана от стрела в областта на корема, която бе получил още при Хъмбър, и досега бе крил. Лекарят сложи шина на крака, извади острието на стрелата и обгори раната. После го откара заедно с другите ранени в лазарета в мазето на замъка в Йорвик, където се намираще и сега, измъчван от треската и под тъжния надзор на Близнаците и Митотин. Така че Гест се помоли и за него, за живота на кръвния си брат, който наистина не беше кой знае колко вярващ, но все пак беше Божие създание, всички сме.

— Къде си научил тази молитва? — попита Гест Тайтр.

— Бог е невидим — отвърна Тайтр с нежелание.

— Да, но откъде знаеш?

Тайтр повдигна рамене в знак, че е очевидно, понеже никой не го бе виждал, само неговите творения са видими — земята, дърветата, морето, снегът и птичата песен, която наистина можеше само да се чуе все пак. Така беше и с Бог. Гест кимна.

— Но къде си научил това?

Тайтр поклати глава.

— От някой свещеник? — продължи да досажда Гест.

Тайтр отново поклати глава. Но Гест продължи да го гледа въпросително, докато големият мъж не посочи с пръст сърцето си.

— Измислил си го сам?

Тайтр потвърди и добави, че не обича свещениците, те отговаряли винаги на други въпроси, а не на тези, които задавал. Освен това винаги успявали да объркат представите, които си бе изграждал, така че те изчезваха отново. Така било всеки път, когато разговарял със свещеник и затова сега говорел направо с Бог.

Гест кимна и го попита дали си спомня историята за двамата рибари, единият вярващ, а другият — не, и Тайтр се усмихна съзаклятнически. После лицето му изведнъж стана сериозно и той заяви, че Гест не бива да говори за Исландия, Тайтр се чувствал добре в Англия и не искал да си пълни главата с друго.

Тайтр и Хелге заедно с двајсетина други мъже бяха получили подслон у една едра, не много стара вдовица на име Гуендолин, която

живееше в голямо стопанство точно на мястото, където се събираха двете реки, тя имаше отчасти датски произход и сега Тайтр поиска с Гест да отидат там, за да пият и празнуват. Но Гест вече не беше свободен човек, той беше от хората на ярла, обвързан като роб в невидими окови, а от този ден историята на Англия щеше да тръгне по друг път.

Голямата зала в крепостта беше украсена като за сватба, стотина мъже се бяха скупчили в единия край на дългото задимено помещение — местният Витан^[4], свитата на Ерик и придворните на Кнут. Зад краля и ярла, които стояха и разговаряха тихо в полумрака до високия извит прозорец, бе застанал архиепископът на Йорвик Вулфстан Втори, облечен в дълга, златиста, копринена дреха, окичен с шест кръста върху бялата епископска мантия, той дъвчеше замислено кичурче от гъстата си сива брада. Беше възрастен човек, широкоплещест, гордо изправен, макар че лявото му око бе малко увиснало над бузата, сякаш не успяваше да догони дясното.

Малко след като Гест и Даг влязоха, и Гест, следвайки незабележимото кимване на ярла, бе застанал като мъничка статуйка пред свитата, вратата в другия край на залата се отвори и пазачите пуснаха още един мъж, *един* мъж. Той беше невъоръжен, с кестенява коса, на възрастта на ярла, облечен просто с винена, парцалива дреха — беше някогашният владетел по тези места, ярлът на Нортумбрия Ухтред, женен за дъщерята на крал Адалрод, мъж с голяма власт и престиж, сега разгромен и ядосан, но със спокоен поглед и достойно държание.

С влизането му настана тишина, той се огледа бързо, забеляза краля и ярла, които се бяха обърнали към него, разбра най-вероятно по възрастта им кой е кралят и успя да му се поклони с достойнство, след това стори и по-малък поклон за ярла. На северния език той заяви, че за него е било чест да сложи настрана оръжията пред толкова могъщи мъже, и то без никакви условия, освен тези на народа му, самият него можели да изтезават и убият, както и хората му, но той трябвало да моли милост за народа на Нортумбрия, който бе страдал достатъчно през последните двайсет години — вероятно най-лошите в историята.

— Половината от тях и без това са с датски произход — каза той. — А другата половина ще посрещне мира като дъжд в най-ужасната суша. Англия сега няма друг крал, освен могъщия Кнут.

Отново се поклони.

Кнут кимна на ласкателя си, изучи го с хладен интерес и го попита дали е имал роднини сред зложниците, измъчвани от датската войска миналата година.

— Да, синът ми Елдред бе там — каза Ухтред. — И вие, господарю, му отрязахте ръката. Но той е жив и може да използва другата си. Той е сред най-добрите ми хора.

Усмивката на Кнут застина.

— Говори се, че отношенията ти с шотландския крал Малкълм не са много добри?

— Шотландия?

— Да, Шотландия. Говори се, че след битката при Дърхам преди няколко години си наредил да бъдат отрязани главите на всички паднали негови воители и да бъдат забити покрай стената на крепостта, но първо си накарал жените да ги измият и почистят, за да могат хората да ги разпознават, и си дал на всеки по една крава за награда, така ли е?

— Да, господарю. Защото сред тях имаше много предатели. Оттогава между Нортумбрия и Шотландия цари мир.

Кнут сякаш не повярва много за този мир.

— Е, сега всички знаят как *ти* изглеждаш — подхвърли той и се обърна към ярла, който по време на тази първа част от разпита бе доста мълчалив, ако не и безразличен, дори бе седнал. Сега, както си седеше, каза:

— Очаквахме и тримата да сте тук, и Улвкел и прословутият Идмунд.

— Улвкел се върна в Източна Англия — отвърна Ухтред. — Аз нямам къде да се върна. А над Идмунд никой няма власт. Мисля, че може да е потеглил към Лондон, за да се присъедини към баща си.

— Тогава искам да ми отговориш честно — каза Ерик, изправи се и се приближи с няколко крачки. — Има ли Улвкел все още толкова хора, че да си мисли, че може да се изправи срещу нас?

Ухтред отново изглеждаше несигурен.

— Какво искате да кажете, господарю?

— Чудим се дали той няма желание като теб да свали оръжията?

— Не. Но и той ще го направи, колкото и да не му се иска, когато войната стигне до него.

— Добре е да знаем това. Тогава нека прием заедно тази нощ, но първо, пред свидетелите събрани тук, архиепископа на Йорвик и най-видните мъже на града, искаме ти да се закълнеш във вечна вярност пред крал Кнут. Ти трябва послушно да се подчиняваш на неговите заповеди и да му бъдеш доверен човек и никога да не предаваш него, мен или хората ни, трябва да се закълнеш от свое име и от името на братята и синовете си, и всичките си хора, в присъствието на тези свидетели, можеш ли да направиш това?

— Мога, господарю, стига в страната да настане мир.

Ухтред произнесе традиционната безкрайно дълга реч и се поклони пред краля и ярла. Ерик го наблюдаваше с безизразна физиономия.

— Добре — каза той и приключи с това, че сега можеше да се изберат заложниците, които щяха да бъдат оставени на тяхната милост, и също да се намери подходящо място за среща, на която да се договорят подробностите по поделянето на властта в страната. — Защото имаме нужда от сигурни мъже тук, на север, особено заради враждебните ти отношения с Шотландия, дори и ние не можем да водим две войни едновременно.

Ухтред сякаш отново имаше намерение да възрази. Но кралят и ярлът вече му бяха обърнали гръб.

Веднага щом той излезе от залата, архиепископът и Витанът също се отправиха към вратата, но Ерик ги задържи и даде на Даг още един знак. Предводителят прекоси износения дъсчен под, отвори вратите в другия край и се върна обратно начело на шествие духовници — монаси, свещеници, два абата и пет монахини, смирени и потресени, една от жените дори плачеше. Един по един те паднаха на колене пред краля и отправиха към него колеблив поток объркани молитви на латински, на северен език, на англосаксонски и Гест видя бяла сянка да прекосява апостолското лице на неподвижния епископ.

Ерик заповяда на хората на Даг да запалят факлите, а самият той отстъпи към прозореца. Защото бе дошъл ред кралят да вземе думата,

младежът, който Гест бе виждал само два пъти преди това, и то от такова разстояние, че не бе успял да си състави някаква ясна представа — сега беше моментът.

С добре тренирано кралско достойнство и морална тежест, надхвърлящи дори тези на застаряващ император, Кнут се поклони първо на тълпата ужасени Божии служители, а след това ги помоли да се изправят и да го погледнат в очите, защото не бил дошъл само да покори Нордимбраланд, но и да измоли прошката на всички тях, не само за себе си, но и за баща си Свайн, синът на датския крал Харалд, и за всички техни войни, за това, че години наред са опустошавали и ограбвали богатствата на Англия.

— Зная, благородни Вулфстане — продължи той, обърнат към архиепископа, — че нищо от това не може да бъде поправено, но защо да не може да се плати, ако положи клетва тук и сега в присъствието на тези свидетели, че ще съградя наново манастирите в Тависток, Серн, Църквата на Дева Мария в Екзитър, метоха в Танет, манастира на Св. Идмунд в Източна Англия и не на последно място Христовата църква в Кантараборг, изгорена от хората на баща ми преди четири години. Готов съм да платя голяма кръвнина и за убийството на архиепископ Аелфей, искам да дам на църквите и манастирите привилегии, имоти и закрила, които веднъж и завинаги да ги избавят от нападения, пожари и непосилни данъци. И това ще се запише на хартия и в закони, веднага щом стана господар на цялата страна, защото аз ще направя това независимо дали ти и архиепископ Лейфинг в Кантараборг можете да ми простите или не, независимо дали можете да се присъедините към нас или не, защото това не е просто нещо между датчани и англичани, а между мен и Бог.

В залата бе съвсем тихо и младият крал знаеше, че тази тишина го обгръща като ореол.

— Затова сега не искам нито да изисквам от теб и твоите хора клетва за вяност, нито да приема такава, понеже кралят ви е още жив там, в Лондон, а един верен служител не може да има двама господари. Именно затова сега искам да те помоля да ми станеш съветник, когато всичко това свърши, по всички онези неща, които са свързани с църквите и законите в Англия, и с мира в страната, защото не може да

има мирно царуване над тази горда страна без Божията воля. На тази молба няма да отговаряш, докато не са минали три дни и не си я обмислил и не си се посъветвал с твоя Бог.

Кнут падна на колене, хвана края на епископската дреха, целуна я, изправи се и погледна стареца в очите. Докато Вулфстан, изглеждаше учуден и ядосан под гъстата сива брада, ръцете му потърсиха убежище в бързи кръстни знаци, после с дрезгав глас изрече някаква фраза на латински и трябваше да я повтори два пъти, преди Гест да успее да я преведе:

— Ще се върна след три дни с отговора, който кралят вече знае, че ще получи.

Усмивката на Кнут стана още по-широка, а тази на Вулфстан — още по-многозначителна. Но кралят се поклонил още веднъж и архиепископът разбра, че аудиенцията бе приключила, бързо се присъедини към едновременците си, които го обгърнаха като изгубено дете, и ги изведе от сумрачната зала.

Когато изчезнаха, Даг започна да разчиства помещението. Гест също се приготви да си тръгва, но ярлът го спря с един поглед.

След няколко минути останаха само той, ярлът и кралят. Внесоха дърва за камината и маса със свещници, вино и храна, двамата седнаха да се хранят и дълго не продумаха нищо, докато Гест стоеше до прозореца като бездиханна сянка в нощта.

Ерик кимна с разбиране и вдигна халбата си към краля. Но Кнут едва вдигна поглед и каза, че забелязал следи от нещо повече от нормалното нежелание на лицето на архиепископа, какво ли е било?

— Той знае за онази твоя жена в Нортхемптън — намръщи се Ерик, — която ти роди син предния път, когато беше тук. И това не му харесва, това го притеснява повече, отколкото поражението на Адалрод. Така че може би трябва да се ожениш за нея?

— Само това ли е? — попита кралят, искрено учуден.

— Мисля, че да. Вулфстан не гледа на нас като на врагове, а като на безбожници — справедливото наказание на Англия. След всичко, което чу тук тази вечер, поне вече знае какво трябва да направи, за да възвърне достойнството на църквата. Затова трябва да го накараш да те

коронова, когато настъпи моментът за това, него или Лейфинг — избери този, с когото тогава имаш повече проблеми.

Кнут отпи от виното.

— Значи все пак Бог ще управлява страната, а не аз?

Ерик се разсмя, а Гест подскочи. Някъде долу, в града, едно огнище угасна, няколко гълъба излетяха от каменната стена отсреща, чуваше се дрънчене на сребърни доспехи и пукот на сухи подпалки. Малко след това в основата на кулата се отвори вратичка и прегърбената фигура на Даг Вестайнсон се показа още веднъж, пусна някакъв непознат мъж да мине и отново изчезна.

В началото Гест наистина не го позна — среден на ръст, здрав, облечен в синьо-черна дреха, единственият там, вътре, с оръжие и меч, и брадва, с броня и поомачкан шлем подмишница — Идрик Стреона, ярл на Мерсия.

Ерик се обърна на стола и го поздрави кратко, помоли го да седне при тях и му наля вино. Идрик се стовари на стола и се загледа в Гест, който излезе на светло, кимна успокоен, погледна ярла и краля и изчака да отпие, докато Ерик не го стори пръв, после и той пи много, доляха му още.

— Ще оставим на Ухтред Нордимбраланд — каза Ерик внезапно. — Имаш ли нещо против това?

— Да — чу се рязък отговор.

Ерик и Кнут се спогледаха.

— Какво точно те притеснява? — попита кралят спокойно. — Не можем ли да му имаме доверие?

— Не.

— Значи *можем* да му вярваме? — заключи кралят.

— Какво?

Идрик сякаш чак сега разбра с кого говори:

— Да, да — промени бързо решението си. — Затова и не можете да го оставите тук.

Кралят се засмя.

— Така ще можем да оставим теб, Торкел Високия и другите главатари, на които никой владетел никога не е можел да се довери?

Този въпрос бе зададен с безразличен тон и сякаш развесели Идрик, той сви рамене и се съсредоточи върху храната, но все още имаше нещо, което го притесняваше.

Ярлът каза:

— Поканихме те да дойдеш, за да благодарим на теб и на хората ти, без вас ние нямаше да седим в Йорвик днес. Старата ти Мерсия е отново в ръцете ти, имаш повече земя и слава от когато и да било и ние искаме да продължим приятелството ни.

Той стана и се скри в сянката отдясно на огнището и се върна с дълъг меч в обкована със злато черна кожена ножница, изтегли го и го остави на масата пред госта, който притвори очи и прокара внимателно пръсти по искрящата стомана.

— Затова те молим да приемеш този дар — продължи Ерик и седна на мястото си — и да простиш, че не те извикахме по-рано, но мислим, че не е добре да ни виждат заедно. И съм сигурен, че ще разбереш защо, когато чуеш, че сме готови да последваме съвета ти и ще наредим да убият Ухтред, но не сега и не на теб и хората ти.

След кратка пауза добави:

— Но толкова могъщ мъж като Ухтред сигурно има и други врагове?

— Да, да — каза Идрик разсеяно и без да откъсва поглед от меча.

— Тогава нека минат месец или два, докато обмислиш как да се уреди?

Идрик отново кимна, вдигна меча и го върна в ножницата, но го остави да лежи на масата пред себе си. Ерик продължи:

— И сега остава другото, за което искахме да поговорим. Източна Англия все още не е наша, Лондон също. Аз ще оглавя нападението срещу Улвкел, а Кнут ще се отправи към Лондон, заедно с теб.

Идрик кимна за пореден път. След няколко мига Ерик продължи:

— И стигаме до сина на Адалрод, този Идмунд. Ако това, което се говори за него, е вярно, че може да се е присъединил към баща си, вероятно ще ни причини доста вреди.

— Да — каза Идрик.

— Познаваш ли го?

— Да — каза Идрик.

Ярлът се умори от едносрични отговори.

— Защото всъщност си верен на Адалрод?

Стана тихо. Идрик изглеждаше смаян. Кнут погледна нагоре, но продължи спокойно да си дъвче, а Идрик отмести внимателно халбата и хвана меча, сякаш се боеше да не изчезне. После погледна Гест, без да го вижда.

— Защото всъщност преди си бил верен на Адалрод? — Ерик му помогна да се измъкне.

— Да — каза Идрик, — преди.

— Можеш ли да се върнеш при него?

Нова тишина. За първи път гостът се усмихна.

— Да.

— Независимо от враждата ти с Идмунд?

Усмивката блесна.

— Идмунд враждува и с баща си, дори да са заедно сега.

— Значи можеш да влезеш в града, да оставиш живота си в ръцете на Адалрод и отново да спечелиш доверието му, а и това на сина му Идмунд?

— Мога — отвърна Идрик Стреона.

— Вярвам ти — каза Ерик.

Той размени погледи с краля, глътна от виното и хвърли бърз поглед към Гест, после издаде няколко нареждания за похода утре, за кораби, които ще пристигнат от Усекс, за да навлязат в Източна Англия, за това как Идрик трябва да се отнася към това и движенията на Кнут, накрая повиши тон, за да обясни на госта, че трябва да си тръгне по същия път, по който бе дошъл, да следва Даг Вестайнсон и да се държи настрана от града, докато войската не го напусне. Сега кралят и ярлът щели да пият с Ухтред.

Идрик стана рязко, хвана меча и отново се втренчи в блестящата стомана, поклони се вдървено и изчезна.

— Нека тогава поканим Ухтред да влезе — каза ярлът весело и допълни чашата на краля с вино. — Но първо Гест тук ще ни разкаже една история за едно момиче, което седем дни седяло на парче плаващ лед...

Отново валеше. Валя три дни и три нощи. През това време войската пиеше, ядеше и спеше. И подготовката за нов поход на юг

започна с голямо нежелание. Гест обаче нямаше много общо с това, той бе във властта на прищевките на ярла и успяваше да се освободи само следобед, когато ярлът се срещаше с големците в града, Гест отиваше в Църквата на Светата Троица, за да се моли и да разговаря с невидимия Бог, а и за да измоли оздравяването на Ховард, защото приятелят му бе все така зле. И така един ден се натъкна право на архиепископа, самия Вулфстан, който бързаше нагоре по каменните стъпала, бягайки от дъжда.

— О, джуджето — каза той и понечи да го отмине.

Но Гест се спря и извика ядосано:

— Non sum nano!^[5]

Старецът подскочи и поясни на развален северен език, че не е имал намерение да го обиди.

— Искаше да ме попиташ нещо — заяви Гест, преди духовникът да се отдалечи.

— Какво? За какво?

— Искаше да узнаеш дали можеш да разчиташ на ярла и на краля. И наистина можеш. Те ще спазят обещанията си пред теб и пред църквата.

Вулфстан вече окончателно спря. Той се втренчи в Гест с двете си различни очи и направи уморен жест с ръка.

— Стига да има мир — промърмори той.

— Но и аз искам да те попитам нещо — продължи Гест, връщайки го още веднъж. — Имам болен брат тук, за когото не се грижат както трябва, и съм сигурен, че ти познаваш някой лекар в този град, който да може да го излекува.

Нещо като усмивка изплува над сивата брада, архиепископът се замисли и кимна любезно.

— Може би — каза той. — Има един ирландски монах на име Обан, той притежава не само Божиите ръце, но и земен здрав разум. Ако почакаш, мога да го извикам?

Гест не помръдна.

— Има и още нещо — каза той.

— Да?

— Искам да бъда кръстен. И искам ти да го направиш. В замяна на това ще убедя ярла да ти поднесе подарък — орган, като този в Уинчестър.

Лицето на стареца се изпълни с удивление, което бързо отстъпи място на примирение:

— Не е нужно да ми даваш нещо, за да те покръстя — каза той.
— Сега ще взема Обан, а после ще поговорим за другото.

Обан не беше особено по-висок от Гест, но петнайсет години по-възрастен и късо, очите му бяха сиви и добри, но и изпълнени с подплашена предизвикателност, той изглеждаше откровено несигурен в това какво ще му навлече тази задача. Не можеше да говори на северен език, така че се налагаше да повтаря думите си на латински по няколко пъти, та Гест да ги разбере.

Стигнаха до замъка и влязоха в старата кожарска работилница, където бяха останали само неколцина ранени, сред тях и Ховард, който лежеше на издигнат подиум най-вътре под зоркото наблюдение на Митотин и Близнаците. Мюнтер седеше на каменния под, облегнал глава на коленете си, а Опинмюнтер похъркваше в едно легло с болния.

Гест пресрещна блуждаещия поглед на приятеля си, който мърмореше с чужд глас, че Мьорс се е разлял и кипи от риба и малки змиорки.

Гест събуди Опинмюнтер и отметна завивките от Ховард, за да покаже на Обан черната възпалена рана, видя как очите на монаха се присвиха, когато се навеждаше, за да я подуши. Той притисна бледата жълтеникава кожа и чу стенанията на пациента си.

— Морибундус — каза накрая.

Гест кимна на Мюнтер, който се изправи, хвана монаха за дрехата и обясни, че ако не го спаси веднага, това ще го убие.

— Той казва, че го обича като свой син — преведе Гест — и няма да може да живее, ако го загуби. Но ако го изцелиш, ще те възнагради богато, защото е вярващ и богобоязлив човек и си държи на думата.

— Всичко това ли каза? — попита Обан и премести поглед от ръката на Мюнтер към втренчения му поглед.

— Да — отвърна Гест и помоли Мюнтер да спре.

— Трябва отново да я срежем и обгорим. Силен ли е?

— Да.

— Тогава ще го направим веднага.

Гест обясни на Мюнтер какво ще правят и добави, че се е наложило да обещае на Обан големи дарове, за да бъде успешна операцията, колкото повече дадат, толкова по-големи шансове имало Ховард да оживее.

Мюнтер го изгледа скептично и измъкна брат си навън на дъжда да обсъдят нещата, докато Обан се подготвяше.

Мюнтер се върна и каза, че щели да дадат на монаха част от богатствата, плячкосани по време на войната, но не всичко, понеже не мислели, че е необходимо да се дават такива жертви, това били само предразсъдъци, а и нямали много доверие на Гест...

— Но този златен пръстен, това сребро, два меча, пръстена, който ти подари на Опинмюнтер, тях може да получи, ако Ховард оживее. А Опинмюнтер каза да не го заплашваме повече, та да е с ясна глава, когато гори раната.

— И аз мисля, че това е мъдро — отвърна Гест.

Мюнтер продължаваше да не изглежда много убеден, но все пак взе това трудно решение. Но настоя сам да държи Ховард и да му слага кожени ремъци в устата по време на операцията и бе напълно смазан, когато приключи, потен, по-ядосан и потиснат, отколкото след удар. Опинмюнтер плачеше неутешимо и не го свърташе нито вътре в работилницата, нито навън на дъжда.

Три седмици по-късно напуснаха Йорвик, сложиха Ховард в една плоскодънна лодка върху купчина кожи под набързо скован навес. Река Ауге ги отведе до Хъмбър. Имаше слана и времето беше ясно, такава бе зимата в тази страна, мокър сняг или слана по голите хълмове, лед, който не се задържаше, и поля, които никога не ставаха кафяви.

По-голяма част от войската на Кнут вече беше заминала на юг, за да вдигне лагери за през зимата край Нортхемптън и Оксфорд, а и за да засили обсадата на Лондон, непревземаемият град. И след седмица, прекарана по различни кораби и лодки и известно време на кон, Ховард накрая успя на собствените си крака да влезе в замък в Нотингам, където Гест се беше погрижил да го настани под един покрив със свитата на Ерик, до Близнаците, дори и Ерик да продължаваше да отказва да го види — какво можеше ярлът да има против един човек с хищна птица, кацнала на рамото.

Междувременно Гест бе покръстен в Църквата на Светата Троица в Йорвик, от самия архиепископ и с Тайтр за кръстник. Мислите му се носеха като подплашени птици по време на цялата церемония, от малкия Аре, кръстен в едно отминало лято в Санди, без да се почувства различно след това, към Айстайн Айдисон, който твърдеше, че не бил изпитвал страх нито веднъж след кръщаването си. Но Вулфстан каза с усмивка:

— Не, не мога да ти отнема страха. Но след това има нещо, което не може да се повтори или да се върне, както човек не може отново да стане дете.

— Значи човек не може да пропадне, да изгуби вярата си?

— О, напротив. Но човек не може да повтори светото тайнство, да го върне назад.

— Значи е същото като всяко друго дело, не може да се върне назад.

— Не, но за тези неща имаме разкаянието и прошката. За светото тайнство няма... прошка, за малко щях да кажа, но сега мисля, че трябва да спреш с тези въпроси и да се съсредоточиш...

— Ще видя ли Господ?

В този момент Тайтр яростно поклати глава. Гест го погледна, потръпна и каза:

— Ами направи го!

Вулфстан се приготви, отвори уста и...

— Не, не — извика Гест и се отдръпна отново. — *Аз не вярвам!*

Архиепископът извърна поглед. Тайтр ги заобиколи, наведе се напред и хвана здраво приятеля си.

— Кръсти го — заповяда той спокойно.

Вулфстан се поколеба, но го стори. И Гест не се възпротиви, но затвори очи, заслуша се в могъщите думи, отпусна се вътрешно и усети как огромна вълна облекчение залива напуканата земя.

След това получи дар от стария си приятел — ножа, който самия Тайтр бе получил навремето от Клепярн Стария, може би, за да изпълни жестоката си задача, Гест така и не престаши да пита повече за това, както не се престашаваше да се усъмни в приятелството на Тайтр, сега още по-малко. Ножът бе красив, правен в Англия, Тайтр го беше пазил като ценен накит, защото дълги години той бе единственото, което притежаваше, но вече бе богат, заповядай. И

когато по-късно седяха и пиеха у Гуендолин, попита Гест дали усеща разлика.

Гест затвори отново очи, сякаш отговорът можеше да се намери само в мрака.

— Не зная — каза той и му се стори, че отново вижда морето. — Но открих, че за вярата мога да задавам само онези въпроси, които имат децата, сякаш по отношение на всичко, свързано с нея, не помъдрявам с годините, а стоя на едно място.

Големият мъж го погледна неразбиращо и започна да се смее.

Гест отвори очи и му хвърли ядосан поглед:

— А *теб* как те покръстиха?

Както обикновено Тайтр не искаше да отговори, той забрави за смеха и изглеждаше като онзи път, когато бяха в исландските планини, и Гест го попита откъде е и той бе отговорил — отгук, с най-голямата увереност. Но този път Гест не се предаде и Тайтр каза мрачно:

— При Клонтарф.

— Преди или след битката?

— След — отвърна Тайтр и махна с ръка, за да подчертае, че за мъж с неговата чест би било поражение да моли за Божията закрила, преди нещата да се решат на бойното поле. Но после размисли, главата му клюмна и махна и с другата ръка.

Тайтр бе от хората, които щяха да останат в Йорвик заедно с Хелге и с много други предводители и верни войни, които Ерик оставяше след себе си, за да наблюдават не само покорения град, но и Ухтред, който, макар и лишен от чест, достойнство и въоръжена свита, щеше да остане в кралския замък.

Тайтр остана да живее у вдовицата Гуендолин, с която Гест подозираше, че дели не само трапезата, все пак го бе видял да си играе с трите ѝ момченца, сякаш бяха негови собствени, освен това го бе налегнала блажена сънливост, която изглежда можеше да дойде само от съжителството с жена.

Самият Тайтр никога не подхващаше тази тема, споменаваше Гуендолин само като вдовицата, нея или жената, дори се бе преместил да спи в преддверието. Освен това Тайтр бе решил никога да не се връща в Исландия.

— Харесвам Англия — каза той, сякаш наистина го мислеше, особено ценеше непроходимите гори, в които имаше повече дивеч отколкото в норвежките, особено през зимата, имаше и диви прасета, а и нямаше нищо, при което да се върне, всичко бе тук, а там нямаше нищо.

Гест не възразяваше, защото липсата на свобода, наложена му от ярла — странните заповеди, неочакваните въпроси и дразнещите изисквания — почти бе успяла да го съживи отново, това бе игра с думи, ярлът го предизвикваше и Гест приемаше предизвикателството, изразяваше се завоалирано и загадъчно, хитро, често изпитваше търпението на ярла, казвайки това, което наистина мисли, например за настроенията във войската и управата на града, или пък упорито настояваше ярлът да поднесе на Йорвик прещедър подарък, например орган, за да си подсигури пълната подкрепа на архиепископа. Ярлът се усмихваше странно или избухваше, понякога дори се впускаше в дълги лекции за враждите и вождовете особено в Берниция, неспокойната граница на Нортумбрия с Шотландия на крал Малкълм, сянката от север. Една нощ той вдигна Гест от сън, за да присъства на среща с Ухтред, на която обсъдиха как да си осигурят мир на север.

Но след разговора го занимаваше само едно нещо:

— Ухтред изглежда сякаш вече е умрял, нали?

Гест заяви, че според него е изглеждал надежден.

— Именно това му е грешката — каза Ерик и за миг изглеждаше така, сякаш се опитва да си представи какво е да си на мястото на Ухтред в момента, и явно чувството бе ужасно, защото попита Гест дали някога е изпитвал състрадание.

— Да — отвърна Гест.

— Към кого?

Гест му разказа за дечицата в Хавглам, но мислеше и за самия себе си като дете, и за сестра си, малко самосъжаление, което го накара да се изчерви, защото всъщност мислеше за всички деца — за бедните, за сакатите, дори за силните. Ерик се замисляше все повече и повече, докато Гест говореше така, сякаш бе съгласен с него, но промърмори, че е странно, че не споменава Хелга на леда.

— Нали и тя е дете — възрази Гест.

— Да, странно е — каза ярлът. — Като си помислиш колко дълго време са седем дни и седем ноци за едно дете. Но тя е искала да живее, нали?

— Разбира се. Но всички я мислели за умряла, а тогава няма смисъл да живееш.

— Да, странно е — повтори ярлът. — Това ли се случва, когато умираме?

Но преди Гест да отговори, ярлът погледна встрани, размърда се и каза:

— Гида иска още деца, но аз не мога да ѝ ги дам. Всичко това мога да кажа на теб, но не и на Даг или на някой друг, затова си тук, нали знаеш?

— Да — измърмори Гест и си помисли, че да говори с ярла бе като да говори със самия себе си, например за времето, най-голямата загадка на Бог, така мислеше Гест.

После се зачуди дали и ярлът мисли по същия начин, че разговорите с Гест са като разговори с него самия. Но си бе задавал същия въпрос и преди и отново не намираше отговор.

— Какво всъщност е състраданието тогава? — попита ярлът. — Може ли да се използва за нещо?

— Не знам — отвърна Гест.

— Не говоря за Ухтред — ядоса се ярлът, — не разбра ли, че когато се срещнахме за първи път ти бе отмъстил за млад мъж, който дори не бе от твоя род, говореше за закона в сърцето си, но какво друго е това, освен състрадание. Затова зададох този въпрос.

За първи път Гест се замисли за шамара, който бе ударил на отец Кнут, защото мислите преливаха в него като приливна вълна зад крехка преграда. Отмъщението на Вига-Стюр бе дело на дълг и омраза, а отмъщенията на Тронд Баула и Од Равнсон идваха от състраданието, добротата или дори любовта, която се бе научил да изпитва към напълно непознати хора, децата от Хавглам, същата тайнствена сила, която на времето бе накарала баща му да приеме в дома си Айнар.

Ярлът бе този, който обобщи:

— Отмъщението е навсякъде като у дома си — каза той, — независимо колко увъртаме, независимо на кой Бог държим. Затова продължаваш да изпитваш съмнение, а ти го правиш и не вярваш в Бога, който прие, като мен.

Такъв бе затворът му, решетки не се набиваха на очи, мракът не бе непрогледен, но силите не стигаха за бягство — а и къде да иде? Освен това през нощта чуваше Божия глас, напомняше на вятър в клоните, както когато пролетта идва неочаквано в снежна страна и я превръща в рай, и докато лежеше под одеялото, можеше да измисли какво да каже на ярла на другия ден, така че да го изненада.

Мислите бяха хубави.

Дори никога да не излизаше нищо от тях, само нови игри, които Гест губеше, защото ярлът не беше като Тород Белия, като Ингольв или тримата безбожни братя в изолираните планини на Норвегия, ярлът гледаше през него и можеше да подреди дори това, което сам не разбираше, а и изглежда всичко това го забавляваше. Сега бе започнал да нарича с явна ирония в гласа раната му стигма, а Гест не знаеше какво означава това. И когато се посъветва с Вулфстан и узна, отново се засрами, трябваше да го знам, помисли си, нали аз имам тази рана и аз трябва да мисля това, което има да се мисли за нея.

[1] Стара Ладога — древен град в Русия на Ладожкото езеро. — Б.пр. ↑

[2] И Божият Дух се носеше над водата (лат.библ.). — Б.пр. ↑

[3] Името на част от територията на съвременна Германия. — Б.пр. ↑

[4] Англосаксонски съвет на старейшини и крале. — Б.пр. ↑

[5] Не съм джудже! (лат.). — Б.пр. ↑

ИЗТОЧНА АНГЛИЯ

Ховард не видя много от пътя назад към Нотингам, но си бе възвърнал обичайния сивкав цвят, хранеше се все по-добре и започна дори да се разхожда и да ходи на лов с Митотин в дъбовите и буковите гори около града. Един ден бяха излезли заедно с Гест, когато Ховард дръпна юздите на коня си и позасрамен, тържествено заяви, че е настъпил моментът да благодари на исландеца, че му е спасил живота, добрави, че вече бяха квит.

Прозвуча така, сякаш на приятелството им бе сложен край и то трябваше да се изгражда наново на базата на много по-сложни обстоятелства.

— Твоята рана поне зараства — каза Гест. — Докато моята е все така открита.

Ховард стана още по-замислен.

— Ти си кръстен — заяви той след дълга пауза. Гест му хвърли любопитен поглед.

— И ти ли искаш да се кръстиш?

— Може би — призна Ховард и добрави, че е започнал да се чуди защо майка му и баща му не са кръстили и децата, когато самите те са приели християнството, измърмори, че това всъщност би било типично за Ингольв, мъжът, който не обичаше да се подсигурява. После разказа за виденията си от времето, когато плувал в треска, загадки, от които нищо не разбирал: как той и Гест яздели на юг покрай Мьорс, той бил пуснал Митотин, който веднага долетял обратно с някакви непознати предмети, човешка глава, малко му приличала на ярла от Ладе, после змия, която изяла сърцето му, донесъл и кожата от видра, на която Ховард си играел като дете, а сега се била превърнала във верига, минаваща през носовете на всички братя. Те седели около масата вкъщи в Хов, овързани като добитък, а Ингольв позадрянал на челното място.

— Мислиш ли, че все пак ще умра? — попита той.

— Не — каза Гест. — По този въпрос нищо не мисля. А защо каза, че искаш да се покръстиш?

— Не знам, защото и аз не се страхувах.

— Вярваш ли в Господ и в Христос?

— А ти?

— Да — отвърна Гест, но се замисли. — Защото след това, което се случи в Йорвик, знам, че могъществото Божие е безкрайно. Щом може да се възползва от такива безбожници като Ерик и крал Кнут, значи е навсякъде и във всичко, независимо дали го виждаме или не.

Ховард се усмихна.

— Ето че отново говориш за друго, все едно не искаш да разтълкуваш сънищата ми.

— Не — отвърна Гест. — Не мога да ги разтълкувам.

Насред зимата се случиха две неща, които за пореден път щяха да преобърнат отношението на Гест към ярла. Двамата стояха заедно на подвижния мост, който свързваше замъка с пътя към река Трент, оттам се откриваше чудесна гледка и към града, и към заснежените поля на запад. От кулата се чу тръбен сигнал и група ездачи се появиха на площадчето пред тях — това бяха Идрик Стреона и хората му.

Идрик скочи от коня, падна на колене с привичната за действията му ирония и без заобикалки заяви, че Ухтред бил убит във враждата с друг местен главатар, някой си Торбранд Харалдсон.

Ярлът отговори, без да показва никакви чувства:

— Тази новина не е за мен, а за крал Кнут. Сега, без да се бавиш, тръгваш към Нортхемптън, сигурен съм, че той ще те възнагради богато, ако някой друг не те е изпреварил. Само ми кажи този Торбранд, той голям или малък мъж е?

— Голям, той също бе в Кингс Скуер, когато Ухтред се закле във вяност на краля. Самият той направи същото.

Ерик кимна и отбеляза, че го помни.

Но веднага щом Идрик се скри, пазачите на кулата дадоха нов знак, сочейки на североизток. На десния бряг на река Трент се виждаше нова група ездачи, повече от осемдесет мъже по предположенията на Гест, в същия момент лицето на ярла пребледня — предводителят на групата се спря и поговори с пазача на моста, той се обърна и размаха копие си така, сякаш да отпразнува велико събитие.

Чужденецът се върна на коня си и продължи напред, следван само от десетина мъже. Групата се спря пред тях — беше Хокун, синът на ярла, както обикновено облечен като император, в лице не по-стар от последния път, когато Гест го видя в Нидарос, но по-пълнен, направо дебел, горчива усмивка се виждаше на лицето му.

— Няма ли баща ми да ме поздрави за добре дошъл? — каза той, понеже Ерик продължаваше да е безмълвен. — Всъщност така е по-добре.

Хокун се свлече от коня и падна на колене пред баща си.

— Защото идваме с голям срам. Олав Харалдсон ни прогони от страната.

Страните на Ерик бяха все така бледи, когато накара сина си да се изправи, за да може да го прегърне.

— Това можеше да се очаква — каза той сухо. — Като лишихме страната от цялата и сила и военна мощ.

Хокун го погледна с детско изражение. Ярлът добави спокойно.

— Ето че в един ден изгубих старата си страна и получих нова. Кнут току-що ме направи ярл на Нордимбраланд.

Три монахини и прегърбен монах стояха на малък подиум и пееха тъжните си химни към небето под светлината на три факли, позлатено разпятие в естествени размери, донесено от испанската Каталония, и истинска барикада от блестящи месингови свещници.

Пред тях Ерик седеше на трона си със скръстени ръце, вдървен и посивял, но на вид десет години по-млад от петдесетте зими на тази земя, до него синът Хокун, не само дебел и червендалест, но вече и с измъчено изражение на подпухналото си лице, съпругата Гида се усмихваше внимателно, а едната ѝ ръка почиваше на рамото на сина, докосване, от което той по време на цялата церемония, щеше непохватно да се опитва да се отърве.

Зад тях бе застанал широко разкраченият Даг Вестайнсон, бившият зловец викинг Торкел Високия, първенците от свитата на Хокун, които бе довел със себе си от Норвегия, и Гест, който бе използвал последните дни да размишлява защо ярлът бе приел толкова спокойно загубата на родината си, тази родина, която бе спечелил по наследство и чрез вече митичния бунт, завършил при Сволдер, и която,

през петнайсетте си години начело бе управлявал мъдро и с желязна ръка.

Но, ето че тази вечер щеше да се разбере, че крал Кнут го е избрал за наследник на Ухтред, и то с много повече привилегии от предшественика.

Местен свещеник дойде, поклони се на господарите, изпя кратък псалм, измърмори молитва и благослови новия владетел на страната с няколко бързи кръстни знака, преди заедно с монахините и монаха да се изнижат от високата зала. Забързани слуги внесоха маси, храна и напитки в огромни количества. И Ерик тази вечер не се ограничи с нормалното си място — мълчалив и заплашителен начело на масата, а сновеше усмихнат сред гостите си, поздравяваше ги и си бърбеше с тях шепнешком и на висок глас, пийваше си като другите, но без да привлича вниманието.

Но някъде към полунощ той се оттегли със сина си и Торкел Високия, извика с поглед и Гест, заведе ги в една съседна стаичка, използвана от Хокун за спалня, където той държеше малкото принадлежности, които бе успял да вземе със себе си от родината.

Веднага щом вратата се затвори и гласовете и смехът заглъхнаха, се стопи и празничната усмивка на ярла и бе заменена с изражението му от бойното поле. Той ги изгледа един по един и каза, че първо трябва да благодари на Торкел, че е изминал целия път от Нортхемптън с вестите от Кнут, но веднага след това заговори направо — каква била причината да помоли краля именно Торкел да донесе разпознавателните знаци на новото му положение.

— Исках да поговоря с теб на четири очи. Защото сме се срещали и преди. В Йорунгавог. И тогава не се разделихме като приятели.

Торкел, прославен воин още от детските си години, неслучайно наричан Магарешката мутра, кимна мрачно и се размърда.

— Сега и двамата последвахме крал Кнут в Англия — продължи ярлът. — Но всеки си има собствена войска и се държим на прилично разстояние един от друг и това по мое желание, защото не мога да ти вярвам заради Йорунгавог, но и защото толкова много години си бил човек на Адалрод.

Торкел кимна и след тези думи.

Той бе на възрастта на Ерик, висок и слаб, прегърбен, с широки луничави длани, които висяха и се поклащаха чак долу при коленете му. Облечен бе по-скоро като заможен селянин, отколкото като най-силния съюзник на краля. Защото Торкел имаше близо две хиляди въоръжени мъже и за него също, макар и тайно, се гласеше ярлска титла, може би именно Източна Англия, когато и Улвкел бъде покорен. Сега с израза на лицето си той показва, че приема недоверието на ярла, но искаше да добави, че след битката при Йорунгавог Ерик проявил голямо снизхождение и пощадил много от приятелите му въпреки волята на собствения си баща. Така че Торкел нямал за какво да отмъщава.

— А и аз не съм Идрик Стреона — завърши той.

Но ярлът отговори:

— Жалко. Защото поне знам мястото му.

Възцари се нервна тишина, която Торкел използва, за да промени малко насоката на разговора.

— Познавам Източна Англия — каза той. — Познавам и Улвкел. И моите шпиони са навсякъде, така че съм най-добрият ви съюзник. Тук съм по заповед на краля, но мога да се върна при него по *твоя* заповед, ако така искаш.

До прозореца имаше стол. Ерик седна и прокара пръсти по резбованите облегалки, протегна крака и се загледа в тях, присви очи, после рязко погледна сина си, който изгаряше от нетърпение да се включи в разговора.

— Моят син тук — каза той колебливо и отново погледна Торкел, — бе прогонен от Норвегия през есента от Олав Харалдсон. Той казва, че Олав вече е покорил почти цялата страна и иска да стане крал. Какво мислиш за това, нали си плавал с Олав дълги години?

Торкел се замисли.

— Да, и го познавам като богобоязлив човек и велик воин. Но не мисля, че е в състояние да удържи страната по-дълго, отколкото ти и крал Кнут го оставите.

— Ласкателства ли са това?

— Искрен съм. Олав не е крал.

Ерик кимна и се усмихна подигравателно.

— Моят син му е обещал от мое име, че никога няма да предявявам правата си в Норвегия. С тази клетва е спасил живота си, ако това, което е останало, изобщо може да се нарече живот. Но не това ме притеснява. Притеснява ме фактът, че сега имам още една причина да не искам да съм с теб в Източна Англия — приятелството ти с Олав.

Торкел даде знак, че разбира.

— Затова реших — продължи ярлът, — да ти поверя Хокун, за да го обучиш, както можеш. Както виждаш, той е дебел като прасе и никога не е бил в битка, така че няма да ти е лесно. Но ако оцелее след всичко това, ще ходатайствам за теб пред крал Кнут и ще го накарам да те направи ярл на Източна Англия. Това е голяма страна.

Той вдигна ръка, за да възпре сина си.

— Сега искам Хокун да ти разкаже как Олав го е надхитрил, за да се посмеем заедно след дългия разговор, защото цялото това говорене ни отегчава.

Хокун поклати безпомощно глава, направи няколко стъпки напред-назад по пода, сякаш за да си намери удобно място, и започна с нежелание разказа си за това, как двата му кораба попаднали в ръцете на Олав и били преобърнати, а самият Хокун бил изловен като мокро коте и качен на кораба на Олав, където го накарали да даде фаталната клетва.

Но постепенно се увлече от историята, която повече и повече заприличваше на защитна реч или на обърнатата геройска сага, дори изчервяването от срам бе изчезнало.

— Разкажи какво си му казал — насърчи го баща му.

— Казах, че този път може и Олав да е излязъл победител от битката им, но следващият път може и да е той.

Торкел се разсмя високо. Ярлът се усмихна. Хокун сведе поглед.

— И какво отговори Олав?

— Той каза: Не ти ли е хрумвало, че след тази наша среща може и да не доживееш победа или поражение?

Торкел виеше от смях. Хокун също се смееше, макар и малко несигурно, все пак завърши историята си и добави, че би бил доволен да се бие рамо до рамо с мъж като Торкел.

— Особено когато собственият ми баща е вече толкова немощен, че унижава сина си по този начин.

Този път ярлът се смееше най-силно, стана и използва създалото се настроение, за да ги заведе отново в залата. Но задържа Гест вътре, искал да му довери нещо на четири очи, ядосано заяви той, че мисли, че Гест не бил никакъв скалд, досега не бил чул нито една кведа от устата му, нито подигравателна, нито възхваляваща, а и нямал толкова добра памет, колкото се говорело.

Гест се защити, казвайки, че никога не се е представял за скалд и изобщо не било негова идея да е тук и да снове в краката на ярла като безполезен слуга.

Ерик го изгледа продължително. После с ледено спокойствие заяви, че това, което най-много ценял у Гест, била смелостта му.

— Ти си откровен — каза той. — Казвал съм го и друг път, че именно затова си тук, нали?

— Не — отвърна Гест. — Каза, че съм единственият, с когото можеш да си говориш.

— А мога да си говоря само с откровен човек, макар да мислиш, че си лъжец. Но сигурно си разбрал, че те познавам по-добре, отколкото познаваш самия себе си. И сега можеш да се окажеш полезен. Защото искам да заминеш с Хокун и да го пазиш възможно най-добре, без той да го осъзнава, той е горд и млад и сигурно ще се опита да поправи грешките си. И вземи със себе си онзи с птицата и Близнаците, обещавай им колкото е нужно, после най-вероятно ще си в състояние да спазиш обещанията.

Гест се съгласи с неохота.

— Но се погрижи да се върнете живи. Двамата. Или нито един от вас.

Гест не можа да се сдържа и попита дали и за Хокун важи това да не се върне сам, жив? Лицето на ярла потръпна ядосано, той отговори:

— Както казах, ти *изглеждаш* невинен, но не си. Когато всичко това свърши, искам да дойдеш с мен на поклонение в Ромаборг. Сега можеш да излезеш.

Гест го изгледа невярващо.

— Бог е велик — измърмори той на излизане и непохватно се прекръсти. — Бог е наистина велик.

През следващите три месеца Гест беше на полето, денем и нощем, с приятелите си от Хов — трътлестия син на ярла и Торкел Високия. И младият Хокун наистина не приемаше много добре това, че някой бе там да го защитава. Той стреляше от първа линия с безразсъдна смелост и издръжливост, напомняща тази на баща си, пеша или на кон, спеше съвсем малко, показваше интерес към планирането и организацията и изпитваше единствено презрение към живите щитове, които се тълпяха около него, начело с Гест.

Постепенно походът заприлича на играта на котка и мишка като пътя към Йорвик — Улвкел се измъкваше, устройваше засади и нападаше малки беззащитни групи от войската на ярла, най-често нощем, а после отново изчезваше, за да нападне отново няколко нощи по-късно.

Ерик бързо осъзна последиците от тази тактика и раздели войската си на още по-малки групи, напомняха на примамка, сложи в няколко от тях най-добрите си мъже и ги остави да се излежават, да ядат и пият в гъсти горички и на вид неохраняеми ливади, но се погрижи винаги да поддържат контакт едни с други посредством пратеници и шпиони.

Само веднъж, западно от Ипсуич, попаднаха на самия Улвкел, но срещата бе неочаквана и за двете страни и никой нямаше време дори да извади оръжието си, освен това беше вечер и след кратък и напрегнат сблъсък в мрака той успя отново да се измъкне без много загуби.

Но този път Ерик не пощади никого от пленниците. Даг и Торкел получиха заповед да убият сто души и да набучат главите им по оградите на околните села, самият ярл заяви пред множеството, че техните главатари са го убеждавали в своята вярност, но той щял да изгори цяла Източна Англия, град след град, щял да ги избие поголовно, ако забележи и следа от предателство.

Следващият сблъсък ги срещна край малкото селце Бърнъм, чак на север до Бранкастър. И този път Улвкел успя да се измъкне с по-голямата част от войската си. Този път Ерик пощади всички пленници. Повечето бяха от датски произход, но и келтите, и англосаксонците бяха помилвани от ярла, ранените бяха настанени и лекувани, после освободени. Походът продължи на югоизток по крайбрежието, това беше скалният бряг, който Гест и Ховард бяха наблюдавали преди

почти година. Ярлът разпращаше отряди насам-натам по пътя, организираше флотата, местеше хора, коне, заложници и ранени и по този методичен начин покоряваше област след област, град след град.

Продължаваше да щади заложниците и все по-често се натъкваша на същите хора. След една по-малка битка до Хемсби, все така по крайбрежието, за трети път срещнаха сред ранените един мъж, нисък, на средна възраст, плешив, стари рани покриваха гърба и единия му крак. Ерик го забеляза, отиде при него и попита за името му.

— Крокслър — отвърна мъжът.

— Търпелив си — каза ярлът. — От хората на Улвкел си, нали?

— Да, завинаги.

— Улвкел е велик воин и достоен противник — каза ярлът. — Затова сигурно разбираш, че сега ми остава да направя само едно нещо.

Крокслър разбираше, но изяви едно желание, говорейки на странния си смесен език — искаше да го положат с лице към морето, за да може да вижда това чудо, когато напуска света, както го е видял в момента, когато е бил захвърлен на тази земя, защото се е родил на брега, за брега се е бил и за могъщия му защитник Улвкел.

Ярлът нареди на Даг да уважи тази молба, нареди и другите пленници да присъстват на екзекуцията и след това ги помилва.

Същата нощ Гест окончателно се убеди... в нещо странно и неприятно. Сутринта се събуди с гадене и отиде при огъня, където младият Хокун седеше и тихо разговаряше с хората. Гест се обърна към него със същите ласкателства, които използваше и при баща му, когато искаше да постигне своето, младежът харесваше това.

— Какво мога да направя за теб? — каза той учтиво и отстъпи на няколко крачки от огъня.

— Има един исландец във войската на Торкел — започна Гест, — когото съм виждал няколко пъти, но когото разпознах едва днес, защото много се е променил, но мога да кажа, че той ме е разпознал.

— Имате ли нещо неизяснено помежду си?

— Не, той ме избягва — каза Гест. — И това е странно, защото е женен за сестра ми, казва се Гайрмунд.

Хокун се усмихна и попита къде се намира този Гайрмунд. Гест го поведе надолу по тревистия хълм край бялата варосана ограда. Шурейт му спеше заедно с петима други, също исландци, сега Гест

успя да познае повечето от тях, те бяха още момчета онзи Великден, когато Гест премери сили с Тайтр у Клепярн във Флокадал.

— Стани и си кажи името — каза Хокун грубо и си сложи крака върху Гайрмунд, който изпъшка и разтри очи. Подскочи стреснато, когато забеляза кой говори, и още веднъж, когато погледът му се спря върху Гест. Гест реши, че това е добре, защото отново бе започнал да се съмнява, че този великан наистина бе хилавото момче, което му се пречкаше непрекъснато, понеже бе твърде страхливо, за да поиска ръката на Ослауг.

— Този мъж казва, че ти не искаш да говориш с него — каза Хокун.

Гайрмунд погледна единия, погледна и другия и каза троснато:

— Така е и сега също не искам.

Синът на ярла го погледна изненадано, явно несигурен как ще се развият нещата.

— Но трябва — намеси се Гест. — Иначе Хокун ще те измъчва до смърт, но преди това ще убие всичките ти приятели, разбираш ли?

Гайрмунд не каза нищо. Той скръсти ръце и обърна поглед към бурното море. После заяви:

— Гест не е щастливец. Той е проклятие. Ние бяхме при Клонтарф и излязохме живи. Сега сме тук. Преди една седмица забелязах Гест и отидох при Торкел с молба да ни освободи от клетвите ни. Той не пожела. Само заради това още сме тук.

Хокун погледна колебливо Гест, който се направи, че не забелязва нищо.

— Нали ти е роднина?

— Вече не.

Гайрмунд отново се загледа в морето, ясно давайки знак, че за него този разговор е приключил.

Но тогава се изправи един от приятелите му, блед и слаб млад мъж, представи се като Торгрим от Боргарфиорд, един от онези, които Гест помнеше от Флокадал.

— Ако Гайрмунд не иска да го каже, мога ли аз да го сторя? — попита той, а погледът му шареше неспокойно между ядосания му приятел и сина на ярла.

— Не и така, че аз да го чуя — каза Гайрмунд.

Хокун бе все така объркан, но Гест кимна и двамата отидоха до колибата и седнаха. Торгрим каза, че Гайрмунд е горд мъж, но че Гест няма причина да се притеснява, защото нещата стояха така — когато той най-сетне бе получил Ослауг и тя му бе родила два сина, тя го изоставила, за да се омъжи за друг, по-могъщ мъж от Скагафиорд. Взела със себе си зестрата, подаръците и синовете си.

Гест усети хватката около гърлото си да се отпуска.

— Значи е добре? — попита той.

— Така мисля. Има и две дъщери и когато потегляхме, се говореше, че чака още едно дете.

Гест се замисли, страхуваше се да попита, но все пак го стори:

— Как се казва този човек?

Торгрим спомена едно име, което Гест бегло познаваше, повтори, че е главатар от Скагафиорд с добра репутация. Хокун погледна Гест въпросително.

— Това добри или лоши новини са?

— Предполагам, че са добри — отвърна Гест и отново се обърна към Торгрим. — Гайрмунд среща ли се с Ослауг и със синовете си?

— Да, но сме на път от три години, че и повече...

— И предполагам, че когато се върнете, той няма да й предаде нещо в знак, че съм жив?

— Не... Но аз мога.

Гест се погледна в мрака и промърмори, че няма друго освен:

— Това.

Ножа на Один, единствената му принадлежност, освен брадвата, която продължаваше да го свързва със сестрата и Йорва, беше толкова изтърган, че приличаше на плоско шило.

— Но тя ще го разпознае. Ще ти дам и тези пари — той му подаде кесия сребро, — които можеш да задържиш. Знаем, че си добър човек, който няма да наруши обещанието си.

Торгрим хвана ножа, благодари и изтича обратно при приятелите си. Гест и Хокун тръгнаха обратно към огъня. Хокун го гледаше любопитно.

— Доволен ли си? — попита той.

— Да — отвърна Гест. После се спря. — Но баща ти не трябваше да убива Крокслър.

Хокун се намръщи.

— Знам — каза той и отново изглеждаше възрастен. — И на мен не ми хареса това. Но мисля, че постъпи правилно. Този народ е горд.

Гест внезапно благодари и отиде да си легне, спа дълго. Когато се събуди, се сети, че е забравил да попита Торгрим дали Ослауг е кръстена. После си помисли, че това няма значение, щеше да попита по-късно, ако усети, че има нужда.

Едва през пролетта се забелязаха първите знаци, че тактиката на ярла дава резултати — свещеници, търговци и местни главатари идваха тайно да ходатайстват за отделни хора и цели групи, които искаха да обърнат гръб на Улвкел и да се присъединят към ярла.

— Приемаме всички — каза ярлът. — Нека дойдат доброволно и в Божието име.

Докладва се за палежи и саботажи в градовете на Улвкел, престъпления, извършени от непознати или предатели, все повече хора минаваха от другата страна заедно с бойните си умения, конете и оръжията си, но и с безценна информация за навиците и тайните на Улвкел. И в края на март най-сетне успяха да го обкръжат на почти същото място, до Ипсуич, и този път сблъсъкът не бе изненада за никой. Всичко трая половин ден. По традиция ярлът беше начело, на крака, следван от знаменосеца си, гологлав, с гол меч в едната ръка и лека брадва с дълга дръжка в другата, от двете му страни — щитоносци. Така той пръв се хвърля сред виещата вражеска войска, по-късно, когато битката беше в разгара си, се оттегли, обикаляше отстрани като гладна котка, крещеше заповедите си, ругаеше мъжете, които не следяха знамето и знаците, пращаше ездачи и стрелци, спасяваше ранени от кървавата баня и сякаш не се притесняваше от хвърчащите копита, дъжда от стрели и вражеските удари, бе дошъл на земята, за да върши точно това и нищо друго.

Но Гест обикаляше объркано с отворената си рана, посивял и религиозен от глава до пети, размахваше заплашително ръце, изтощен, мечът тежеше като олово, също и брадвата с рибешката глава. За него бойното поле представляваше ядосано гъмжило сребърни риби и плъхове, които се биеха за обезобразен труп — този сън дори не беше лош, само далечен, топъл, студен и непонятен като истинския свят. Сега също нямаше да умре, а още веднъж щеше да доживее спускането

на нощния мрак, гледката на знамето на Торкел Високия на фона на светлината от факлите, то бавно си пробиваше път сред вражеските редици, Хокун, също толкова целеустремен и издръжлив като баща си, Ховард, с една ръка отпусната край тялото, и изражение на триумф, а над тях писъците на Митотин, който се виеше над битката през целия ден.

Но Гест забеляза само единия от Близнаците — Опинмюнтер, с яркочервено лице, който сечеше около себе си, сякаш не можеше да намери изход от този хаос, изглеждаше отчаян и измъчен, куцукайки, търсеше нещо.

В полумрака Улвкел и стотина от неговите хора успяха да си пробият път от страната на Торкел и да слязат на брега, където имаше скрити два кораба, имаха време дори да вдигнат платната, преди Ерик да разбере какво става.

Гест продължаваше да вижда само единия от Близнаците. Намериха Мюнтер чак на сутринта на другия ден облегнат на мъртъв кон, държеше вътрешностите си в ръце, а в главата му бе забита стрела.

— Можеш ли да кажеш нещо? — попита Ховард и клекна пред него.

Мюнтер го погледна сънено с едното си око и кимна.

— Можеш ли да кажеш нещо? — отново попита Ховард.

— Да — отвърна Мюнтер и умря.

Опинмюнтер се разхълца, хвана една брадва и заудря ранените и убитите наоколо. Хората на Даг Вестайнсон се притекоха да се погрижат за него. Но той бе все така обезумял.

След няколко минути дойдоха ярлът и синът му, който бе получил няколко ранявания, но нито едно смъртоносно.

Тогавя Опинмюнтер се укроти, изправи се там, в червеникавата кал, като дърво и погледна отчаяно своя господар, лицето му посиняваше, а устата ронеше непонятни думи.

— Какво пита? — ярлът се обърна към Гест.

— Казва, че трябва да го убие, господарю. Няма да може да живее, щом брат му остава тук.

Ярлът погледна единия брат, после другия, докато обмисляше това предизвикателство, след това се втренчи мрачно в брадвата си — едно бойно поле се разчиства с оръжие в ръка, никога не прекосявай

бойно поле без оръжие, винаги има някой все още жив, нищо не е свършило, преди да свърши... Лявата му ръка хвана дългата дръжка на брадвата, за да може дясната да се вдигне към мръсното лице и да избърше от него кървавата пот, боен главатар в момент на несигурност, могъщ и безсилен, прегърбен, раменете му се отпуснаха като в онзи миг, когато получи новината за изгубването на родината си.

— Не — заяви той. — Не мога да убия толкова добър мъж.

Той обърна гръб на Опинмюнтер, обърна се към Гест и Ховард и ги помоли да се погрижат човекът да дойде на себе си, след това заповяда на останалите да продължат търсенето, грижите за ранените, преброяването на убитите, копаенето на гробове, събирането на оръжия и коне... работа, която той следеше зорко, докато полето не заприлича на прясно изорана и разкаляна нива. Но точно по средата в калта нареди да се издигне разпятието, което бяха плякосали от една църква в съседната област, хвърли му бърз поглед и се запита колко време ще го оставят да стои там.

— Предполагам, че е твърде ценно — каза той. — А човешкото същество е твърде слабо, ужасно слабо.

Мюнтер бе погребан там, в областта Рингмара, заедно с хиляди други. Ранените бяха настанени в палатки и в близките стопанства. И докато войската все още беше в района, пристигнаха вестоносци от Оксфорд. Те носеха похвалата на крал Кнут и обещанието Торкел да бъде провъзгласен за ярл на Източна Англия, на Ерик бе заповядано да се върне в Нортумбрия, защото съвсем скоро щял да падне и Лондон, трябвало да се подготвят нови наредби, които да важат за цялата страна, нов закон за вечни времена.

Но вестоносците разказаха още, че само два дни след битката при Рингмара малка група мъже, несъмнено Улвкел и остатъците от войската му, бяха успели да пробият обсадата на крал Кнут и да влязат в града, присъединявайки се към Адалрод и Желязната страна. Гест видя, че ярлът шепне нещо на сина си, раните на Хокун бяха вече превързани и той се изявяваше като първи съветник на Ерик:

— Гърбът на Улвкел надали ще е последното нещо, което виждаме от него. Този мъж бе кошмар още за крал Свен.

На следващата вечер пиха, празнуваха, беше мрачно и тихо тържество. Гест не взе участие, той спеше, скрит. На следващата сутрин разтуриха лагера и тръгнаха на северозапад, първо към Нотингам. Опинмюнтер не се беше съвзел и трябваше да върви пеша с верига на врата и вързани ръце, като куче след коня на Ховард, който през две минути се обръщаше и приканваше дивака да се вразуми, за да не им се налага да се отнасят с него така недостойно. Опинмюнтер се задушаваше от плач и повтаряше постоянно, че Ховард му се отплаща твърде зле за верността, какво би казал Инголь? А Айвинд?

Той отказваше да се храни, не искаше да ляга до огъня, сечеше дървета и се сбиваше с всеки, който го приближеше. И една мека и тиха вечер, когато лагеруваха в една гъста гора и огньовете светеха с фосфорна светлина в мрака, Хокун дойде при Гест и каза, че баща му иска да разговаря с него за лудия, когото мъкнеха със себе си, скитника, както бяха започнали да го наричат.

Ерик му каза да седне, погледна го сериозно и заяви, че много добре знае какво може да причини войната на един човек.

— Погледни самия себе си. Човек никога не знае какво може да стане.

Гест кимна.

— Същото е като да си при Бог — продължи ярлът видимо смутен, че споменава Божието име.

Гест отново кимна.

Ерик сложи ръка на рамото му, после бързо я дръпна, сякаш се страхуваше да не се зарази, и каза, че търпението му се е изчерпало — трябвало да се справят с него или наистина щял да го убие.

Гест се върна при Опинмюнтер и му заяви, че се държи като разглезено дете, това идиотско хленчене било подигравка с паметта на брат му, освен това трябвало да служи на Ховард и Айвинд до смъртта си. Опинмюнтер вече бе чувал всичко това, беше си го мислил, мислеше за това през цялото време, но синовете на Инголь нямаха нужда от него, той беше развалина, половин човек не по-голям от Гест.

— Значи ще оставиш Мюнтер да почива неотмъстен? — разкрещя се Гест вбесен.

Опинмюнтер се замисли.

— Какво имаш предвид?

— Улвкел е в Лондон — каза Гест. — По някое време през пролетта Ерик ще бъде повикан там, за да превземат града. Да не мислиш през това време да седиш тук и да плачеш като пале на каишка?

— Това са тежки думи — каза Опинмюнтер.

— Да — отвърна Гест и отиде да си легне.

На следващата сутрин Опинмюнтер седеше до огъня и закусваше заедно с другите, лакомо и обилно. Без да поглежда Ховард в очите, му каза да махне веригата и да му намери кон.

— За какво ти е? — попита Ховард.

— За да се возя — отвърна Опинмюнтер.

LIMBUS^[1]

Престоят в Нотингам трая по-дълго от очакването. Ярлът не искаше да продължава още на север към Йорвик, преди да се изясни окончателно, че Кнут няма да има нужда от него в Лондон. А съобщенията оттам бяха едновременно обнадеждаващи и объркващи, а най-вече много на брой. Освен всичко останало хората на Кнут след позиционната война през зимата се били хванали на работа и копаели канал за корабите от Темза — върхът на острие се насочваше към сърцето на замъка. Освен това равномерен поток от замаяни и тъжни бежанци се изливаше от града и носеше със себе си информация за условията там вътре — сигурно така е било в ада. Витанът щял отдавна да вземе решение да се предадат, ако не бил Желязната страна, който бил последният Божи дар за Англия и може би мъченик, или пък крехка илюзия, забулваща зрението на неверниците на ръба на пропастта.

Когато Ерик реши да останат в Нотингам, той прати да доведат архиепископа на Йорвик, Вулфстан, който пристигна с петима съветници и две монахини, сред тях и Обан, който бе излекувал раната на Ховард. На първо място ярлът искаше да се подsigури, че архиепископът нямаше да използва отсъствието му да си припомня миналото. Освен това искаше да обсъдят планове му за поклонение в Рим. Наистина Ерик бе кръстен преди много време, някъде в далечното детство, но си бе втълпил, че това кръщение бе лъжливо и плитко и можеше да се узакони, само ако приемеше светото му тайнство още веднъж, в Рим, от самия папа.

Вулфстан каза, че английската църква не е сред главните грижи на папата, главно заради един стар конфликт — английските архиепископи избирали вече сами своите наследници и не ходели в Рим да бъдат ръкоположени.

Но тази лекция успя само да затвърди намерението на ярла, вече имаше и задачата да подобри съществуващите отношения. Имаше и още нещо, за което искаше да поговори със стареца Вулфстан, който бил епископ в Лондон, преди да стане архиепископ в Йорвик, той познаваше града като петте си пръста, беше срещал и самия Адалрод, свитата му и начина му на мислене. Нямахше ли какво да разкаже?

Вулфстан се намръщи и напомни на ярла за дадената клетва да не предава Адалрод.

— Народът иска мир — отсече ярлът. — *Твоят* народ.

Вулфстан помисли, но запази хладнокръвен вид. Ярлът продължи:

— „Писано и предречено е отдавна, че след хиляда години Сатаната ще бъде освободен. Хиляда години и повече вече са минали, откакто Иисус бродил сред хората и времето на Антихриста приближава...“

Архиепископът пребледня чак до корените на сивата си коса, защото това бяха негови собствени думи, записани в една от първите му хомилии^[2], Гест я бе превел за ярла.

Сега Ерик изчака търпеливо духовникът да се съвземе.

— Ти написа това отдавна — каза той. — Кой мислеше, че е Антихристът? Твоите собствени главатари неверници, заети единствено с това да плячкосват собственото си кралство, да извършват предателства, да мразят и отмъщават, както ти сам си писал? Или си имал предвид нас, дойдохме от морето, за да ви ограбим, но сега можем да ви осигурим мира, за който копнеете толкова години?

Мина още по-дълго време, преди архиепископът да реагира.

— Какво искахте да знаете? — попита той тежко.

— Нищо — отвърна Ерик внезапно разгорещено. — Искам само да те накарам да разбереш, че можеш да ни се довериш.

След това отново смени тона и добави увещателно:

— Преди да започне да се съмнява в другите, човек трябва да открие дали може да се довери на самия себе си.

Вулфстан наведе засрамено глава.

— Страхуваш ли се? — попита ярлът.

— Да — отвърна архиепископът едва доловимо.

— Хората, които се страхуват, нямат вяра — отсече ярлът и му обърна гръб. Старецът отново сведе глава, този път с малко яд скрит в движенията, но недостатъчно, за да се осмели да протестира. И Гест усети презрение към главата на църквата, което всъщност не трябваше да изпитва, същото презрение, което някога бе изпитвал към отец Кнут, преди да достигне прозрението, повратната точка на жестокостта.

Все пак му се наложи доста често да се среща с Вулфстан през тази седмица, главно защото искаше да уреди покръстването на Опинмюнтер, сякаш си търсеше съюзник, някой като него вярващ против волята си. Доста трябваше да се потруди, за да накара Опинмюнтер да се остави да бъде покръстен. Близнакът гледаше на това като на съвсем безсмислено събитие в безсмисления му живот.

Но Гест получи своето и Опинмюнтер бе покръстен след кратка церемония в Църквата на Света Богородица в Нотингам, заедно с петима други мъже от свитата на Ерик, включително и Даг Вестайнсон. Ерик вече не можеше да си позволи да се обгражда с колебливи и скептични съветници по небесните въпроси — кръщенето беше политическо и религиозно събитие.

Все пак Опинмюнтер отказа да се прекръсти и категорично отказа да повтори молитвата, която Вулфстан изрече на латински — защото бил сигурен, че така и така Бог нямало да може да го разбере.

Вулфстан помоли Гест да му преведе странните звуци и той се опита да го успокои, казвайки:

— Господ чува всичко. Вижда всичко. И разбира всичко.

— Не — отвърна Опинмюнтер на език, който и архиепископът разбра.

След церемонията Вулфстан дръпна Гест настрана, за да изрази подозрението си, че зад благородния стремеж на малкия исландец да осигури на приятеля си Божията милост сигурно се крие и нещо друго. И Гест, който никога досега не се беше изповядвал, реши да го стори, но неофициално и без тържественост. Разказа за всичката смърт, която бе причинил, не за Тронд Баула и Од Равнсон, а за хората, които го бяха защитили, призна какво бе казал на Опинмюнтер за отмъщението,

за да му върне желанието за живот, именно мисълта за отмъщение държеше този човек жив и това беше мистерия — че отмъщението е справедлива, но едновременно с това разрушителна напаст.

Вулфстан го гледа дълго и Гест се зачуди дали да не му разкаже и за раната в рамото си, този белег на отмъщението, но вместо това се сети за нещо друго, всъщност за първи път го откриваше:

— Отмъщението може да изчезне — извика той възторжено и разказа за мечтата си да се върне в Исландия и да убие Снори Годи, тя бе изчезнала, не се бе сещал за това цяла зима.

Вулфстан изглеждаше още по-загрижен.

— Но и не искам да бъда слаб — каза Гест и отново посърна, след това все пак разказа за раната и как я бе получил. Вулфстан поиска да я види, реши като ярла, че прилича на уста и се замисли. Но внезапно се ободри.

— Възможно ли е да си светец?

— Не, не — отвърна Гест. — Не, не, не... искам само това разлагане да спре, в мен е вечна нощ, дори сега, когато пролетта се раздвижва и небето се изпълва от огромни ята гъски и лебеди, те летят към Исландия.

Може би все пак трябваше да потърси Обан, монаха с церящите ръце, ако и Вулфстан не можеше да го посъветва.

— Да, направи го — каза старецът безпомощно. — Мисля, че трябва да го сториш.

След това в Нотингам пристигнаха истински радостни новини в лицето на самия крал Кнут, който тъкмо бе навършил осемнайсет и приличаше повече на сива мраморна статуя на гръцки бог, отколкото на трезвен датски главатар. Половината му свита го съпътстваше и към нея вече се бяха присъединили много англичани — сред тях архиепископът на Кантараборг, Лейфинг, любовницата на краля от Нортхемптън, и двете невръстни момчета, с които бе успяла да го дари.

Нечакани, те вече стояха в двора на стария замък и бяха посрещнати от смаяния ярл, който с вдигнати вежди изслуша новините за смъртта на крал Адалрод, и то покосен от Божията ръка, тоест от болест, навръх празника на свети Георги през тази 1016-а година.

Кралят бил погребан в Църквата на свети Паулус в Лондон доста набързо, сякаш за да се заличат всички печални спомени, свързани с него.

Овдовялата кралица Ема успяла да избяга в Нормандия заедно с двете си момчета. С две думи — всичко свършило, това било толкова сигурно, че дори Витанът взел решение да изпрати писмо, в което официално да заяви, че се прекланя пред крал Кнут и дава клетва, че никога вече няма да даде подкрепата си на член от рода на Адалрод, оттук нататък престолонаследниците на Англия щели да бъдат датчани.

Гест седеше на ниско столче зад благородниците в празничната зала, дремеше и слушаше с половин ухо краля и ярла, които ентузиазирано обсъждаха възможността да си отвоюват обратно и Ирландия, загубена някога при Клонтарф, също за това как биха могли да си върнат и Норвегия, за северния език, който след няколко години щял да звучи навсякъде по британските острови, а защо не и в Нормандия, да не говорим за Шотландия, която никога не бе била изцяло в ръцете на северните мъже? Единствено за Лондон не говориха — тази вечно незавършена глава в историята на рода Адалрод.

Едва късно сутринта, когато слънцето се носеше над светлозелените корони на дърветата, а песента на пролетта долиташе през прозорците, ярлът много внимателно се опита да насочи разговора към темата:

— Може би е време да се възползваме отново от Идрик Стреона — каза той. — Желязната страна е вече достатъчно отчаян, че да приеме всяка помощ, независимо откъде идва.

Кралят се усмихна, но не продължи разговора и на Гест му стана ясно, че няма голямо желание да допусне съюзника си до финалните сблъсъци в Лондон. Но два дни по-късно въпросът бе подхванат отново, този път от Гида, която директно каза на брат си, че не знае за какво трябва да благодари на ярла.

— Защото плановете, които правиш сега, скъпи братко, приличат повече на момчешка дързост, отколкото на кралска мъдрост.

Кнут се усмихна обезоръжаващо, увери и нея, и Ерик, че цени високо подкрепата на Ладеярла, но сега той трябвало да подsigури стабилността тук, на север, било жизненоважно. За сметка на това нямал нищо против да вземе със себе си Хокун, когото успял да обикне за тези няколко дни.

Ярлът и Гида отвърнаха, че са съгласни. Хокун не изпадна във възторг като малко дете от това кралско признание, а прие оказаната чест с кратко кимване и заяви, че е готов, както никога преди това.

След време, когато Ерик вече бе решил да се възползва от сухата пролет, за да продължи похода на север, в замъка пристигна група норвежци от Грисбер. Те съобщиха, че брат му Свайн, с когото никога не са били много близки, се бил изправил срещу Олав Харалдсон в голяма морска битка до Несяр, претърпял сериозно поражение и потърсил спасение в Свитъод. Те умоляваха Ерик да се върне вкъщи и да потърси правата си — без Ладеярла Норвегия щяла отново да падне в ръцете на Красивокосите и този път вероятно завинаги.

Но Ерик реагира по същия начин като предния път — спокойно, почти безразлично каза, че се очаквало подобно нещо, като лишили страната от силите ѝ. Освен това Норвегия била само пионка в една по-голяма игра — играта за Англия.

— Знаете ли какво е положението на Айнар в Оркдал? — поиска да знае той вече с по-мек глас.

Мъжете не знаеха, увъртаха.

— Кажете направо!

— Той никога не е бил на ничия страна... — каза единият.

Ярлът го прекъсна и каза, че не иска ласкателства, те правели главатарите глупави.

— Айнар бе от хората на Олав — продължи той. — Но никога не бе мой. Въпросът е дали сега ще се присъедини към новия Олав?

— Не знаем, господарю.

— Не — отвърна ярлът отново безразлично. — Няма как да знаете.

Помоли ги да си донесат нещата в Йорвик.

— Останете с мен тази година, след това ще знаем по-добре късмета си.

Но отново отложи похода на север.

Ховард бе промушен в гърба при Рингмара, но раната заздравя бързо и през тази пролет той ловуваше с Митотин и Опинмюнтер, докато Гест продължаваше да е на разположение на ярла. През малкото време, което прекарваше сам, той учеше латински заедно с Обан или се молеше дълго в Църквата на света Мария. Ховард бе започнал да го нарича смешния фарисей, слепия Божия раб, след време цялата тази религиозност започна да лази по нервите и на ярла.

Един ден той отведе Гест в един замък в покрайнините на Шерууд под предлог, че иска да конфискува някакви коне, принадлежащи на някакъв благородник, съпровождал го в Източна Англия — ярлът искал и мнението на Гест за тях.

— Нищо не разбирам от коне — каза Гест.

— Зная — отвърна ярлът и го помоли да слезе с него до една рекичка край пасището на конете.

Там обаче се натъкнаха на група полуголи момчета, които бяха опънали въже над бързата река, от въжето висяха пет по-къси въженца с перца накрая, те прикриваха малки кукички. Ярлът извика на децата да ги потопят изцяло във водата.

Най-голямото се изправи и ги погледна, вдигна рамене, в знак, че не разбира.

— Пуснете кукичките във водата! — развика се ярлът и ядосано закричи към тях. Но преди да стигне, една риба изскочи от водата, захапа едно от перцата и остана да виси и да се мята на слънце.

Ярлът спря и се разсмя високо.

— Видя ли това?

— Да — отвърна Гест вяло и се загледа в децата, които прибраха рибата и отново пузнаха кукичката. Ярлът го изгледа неодобрително.

— Спомняш ли си нещо от Рингмара? — попита той.

За него това беше една битка, която бе започнал да цени като най-великата си и която именно по тази причина не биваше да потъва в забвение или да живее единствено в хрониките на монасите по манастирите, на които не можеше да се разчита.

Гест му разказа всичко, което помнеше, набързо изброи по име всички паднали в боя без онова странно чувство как безкрайно дълго

време може да мине страшно бързо на едно бойно поле, или обратното, този хаос от викове за помощ и колебания, който кара света да се носи в унеса, наричан някога от ярла близост до Бога. Гест спомена, че си е мислил, че Улвкел ще спечели накрая, описа с убедителни факти приноса на Ерик в решителния момент, наблегна и на това колко интелигентно се бе борил синът му, младежките щуротии, така характерни за него в първите му дни на бойното поле бяха забравени на Рингмара.

— Вече ви възнаградих за това — отвърна ярлът кратко, без да откъсва поглед от децата, които вече бяха хванали още една риба.

После погледна надолу към Гест и промърмори, че би било жалко, ако джуджето сега умре и отнесе със себе си в гроба този разказ.

— Можел си да пишеш? — попита той.

— Да — отвърна Гест, замаян само от мисълта за почерка на Вулфстан, който би накарал и Бог да се възхити, спокойната ръка на архиепископа по уханния мраморнобял пергамент, беше като тоновете на горска песен, като снежинките, които не могат да намерят покой по едно лице: „Разберете също, че дяволът дълги години е заблуждавал англосаксонския народ и сред него няма вярност, а много размирици в страната...“

Така че когато в следващия момент ярлът почти му заповяда да състави негова собствена хроника, както други монаси го били правили преди за английски крале и духовници, Гест отговори:

— Как ще мога да разгранича истината от лъжата, аз, който...?

Но Ерик отсече, че Гест помни това, което иска да помни, като например приятеля си Мюнтер, както седеше облегат на мъртвия си кон с вътрешностите в скута, какво би могло да бъде по-истинско от това?

Разговорът приключи.

Ярлът отиде при конете, които пасяха на полуостровче до реката, и се върна с един голям червеникавокафяв жребец.

— Искаш ли го? — попита той.

Гест се стъписа.

— Не — отвърна той.

— Неее — имитира го ярлът, извърна се с отвращение и поведе жребеца към децата с рибата. Попита най-голямото, риже момче на

около дванайсет години с открито лице, дали може да язди. То разбра, приближи се с няколко стъпки и каза да, кимайки отчетливо.

— Искаш ли този кон?

То също разбра това, но не можа да повярва на ушите си. Обърна се към приятелите си, които прегазиха реката и засушукаха нещо. После се приближи, заобиколи почтително ярла и с въпросително изражение сложи ръка на дамгата на коня.

— Страх те е, че някой ще помисли, че си го откраднал? — попита ярлът.

Момчето кимна.

Ерик се обърна и изсвири, появи се собственикът горе при замъка. Ярлът му кимна да слезе при тях.

— Кажи на това момче, че му давам коня.

Мъжът погледна ярла, погледна коня, погледна момчето, сякаш премерваше трите величини, последва кратко изречение на английски и той побърза да се прибере.

Момчето изпадна във възторг, метна се като котка на гърба на коня, ярлът помогна на двете други деца също да се качат и ги проследи с поглед, докато отдалечаваха нагоре край реката. После отново се обърна към Гест.

— Ти си тъжен образ — каза той.

Гест не се сдържа да не се разсмее. Но ярлът изглеждаше все така недоволен. После забеляза, че децата бяха забравили въжето и с бързи крачки отиде при реката, огледа се, събу се и прегази до другия бряг, за да го отвърже. Гест го последва и го развърза от своята страна, бавно потопиха перата във водата и ги задържаха там.

— Мисля, че са пачи пера — каза ярлът. — Сега ще видим дали носиш късмет или не.

— Тихо — отвърна Гест. — Ще изплашиш рибата.

Ярлът заплаши, че ще го смаже, ако не се обръща към него с повече уважение. В същия момент една пъстърва изскочи от водата, ярлът рязко дръпна въжето, рибата не уцели перцето и падна обратно в реката.

— Ето, че я излъгахме — зарадва се ярлът.

— Нали трябваше да я хванем — възрази Гест.

— Ето че пак започваш.

Гест поклати глава примирено.

С помощта на Обан през следващите дни Гест се зае да разчертава пергамент, да смесва мастило и да подостря лебедови пера, както му показваше монахът, изписваше и заглавни букви, както си знаеше. Но не напредваше много, всякакви глупости го разсейваха, не можеше дори да реши какъв нож да използва за перата, проблемът му се струваше неразрешим и непреодолим, лятото бе дошло с жужащи мухи и задушаваша жега, гледаше как конете пасат, чуваше песните на овчарите, гледаше молеци се монаси и жени, които перяха по безбройните кейове на града, в страната се празнуваше нещо, тази страна без сезони, без него.

Освен това Опинмюнтер постоянно го занимаваше. След решението на ярла да остане в Нотингам, загасна и последната искрица живот в него, дори щедрото възнаграждение за усилията му в Източна Англия не го утеши, лицето на брат му изплуваше пред погледа му и превръщаше всичко в боклук, в мръсотия, в отвращение. Изпаднаше в пристъпи на щедрост, започна яростно да раздава пари на бедните и нуждаещите се, постепенно помъкна след себе си цяло шествие просяци, нещастни инвалиди, които не можеха да правят друго, освен да искат и да мечтаят. После започна да раздава и вещите на брат си — среброто, оръжията и принадлежностите му. Ховард му бе подарил напет жребец като компенсация, задето го бяха водили на верига. Сега конят прекарваше товари сено за един щастлив селянин в съседното село. Опинмюнтер имаше две сребърни змии на кожени каишки, които носеше на врата си, заедно с Мюнтер ги бяха получили от майка си. Сега подари едната на Гест, а другата даде на една жена, при която Ховард често прекарваше нощта. В началото тя не искаше да я приеме, но Ховард я успокои, че Опинмюнтер не очаквал нищо в замяна, той бил доста притеснителен. Подари и двете си брони, шлема, а накрая и дрехите, и обувките си. Спря да се храни, дори не пиеше. И една вечер, разплакан каза на Гест:

— Прости ми.

— За какво?

Нищо не отговори. Но на следващата сутрин го откриха мъртъв, свит на кълбо в сеното, и облечен само с някаква мръсна дреха, открадната от манастира от другата страна на реката. Лицето му бе

извърнато, със затворени очи и уста, сякаш искаше да се скрие, ръцете бяха обвили здравето тяло в прегръдка, така и не успяха да го изправят, преди да го погребат.

Гест изостави писането настрана и се захвана да прави ковчег, и то такъв, какъвто бе виждал да се използва за заможни християни — широк дъбов ковчег с два красиви резбовани кръста, които направи с ножа, подарен от Тайтр. Гест накара Обан да води погребението, да пее така, че дори Мюнтер да лежи на Рингмара, а Опинмюнтер в Нотингам, приятелите им да бъдат спокойни, че Господ отново ще ги събере във вечността, която той единствен можеше да осъзнае. Монахът трябваше също да каже как през последните дни от живота си Опинмюнтер бил обгърнат от някаква особена светлина, та дори и мисълта за отмъщение не бе успяла да го удържи жив. А след всичко това Гест не хвана отново перото, мислеше за други неща, за собственото си нещастие и за възможността за ново бягство, само още нямаше представа накъде щеше да го отведе.

По същото това време ярлът също откри нещо различно от спомените за предишни успехи, с което да се занимава. От Лондон пристигна съобщение, че Идрик Стреона действително бе успял да си върне доверието на Желязната страна. Това се случило след битка при едно градче, наречено Отфорд в Кент, датчаните били разгромени и едва успели да се спасят с бягство към Темза.

— Имам предчувствие — каза ярлът.

Това можеше да се разтълкува така, сякаш бе започнал да разбира, че Идрик може би не се бе върнал при Желязната страна, за да го предаде на датчаните, Идрик Стреона, този майстор на предателството, може би ярлът и крал Кнут сами му бяха предоставили възможност да им скрои поредния номер?

След дълъг разговор с Гида, Даг Вестайнсон и Вулфстан същата вечер ярлът реши, че не може да си позволи да продължи да бездейства. Даг бе изпратен на север в Йорвик заедно с шестстотин мъже, Вулфстан и неговата свита, без Обан. Ерик незабавно даде на Обан титлата придворен свещеник и го включи в собствената си свита, защото бе забелязал дълбокото приятелство между него и Вулфстан. Хиляда души щяха да останат и да охраняват Нотингам. Останалите

щяха да тръгнат на юг, една сила от две хиляди подбрани, нетърпеливи, отпочинали воители, предимно норвежци, но и доста англичани, исландци и венеди. Веднага щом решението бе взето, започнаха да действат, потеглиха на юг, есента бе дошла.

[1] Преддверие на Ада (лат.рел.). — Б.пр. ↑

[2] Хомилия — проповед, нравоучение (рел.). — Б.ел.к. ↑

АШИНГТЪН

По време на похода Гест постоянно изоставаше и се случваше Ховард да трябва да води коня му, докато самият той, отпуснат като труп, се бе вкопчил в гривата на животното.

Но щом стигнаха Есекс, Гест се оживи, изправи се и се разговори с Обан на латински. Обан яздеше до него и всъщност изобщо не му се говореше, лицето му бе мрачно и затворено, явно не харесваше новата си титла и гледаше на нея като на обикновено пленничество, а на себе си като на заложник. Гест отговори, че сигурно е прав, но Вулфстан надали щял да направи нещо, с което да постави живота им в опасност.

— Ти не познаваш Йорк — каза Обан отчаяно.

Но Гест го накара да му разкаже историята на свещения остров Йона в Ирландско море, който северните хора наричаха Ейн Хелга, Свещения остров. Обан бе учил там навремето, красив райски остров с много зеленина, за който мечтаеше всеки ден, откакто бе дошъл в Йорк, защото беше вярно, сега го заяви отново — Вулфстан наистина беше велик мъж, на когото Бог бе заповядал да служи от сърце, но Нортумбрия бе един кошмар и можеше да сломи и най-преданите.

— Ще оживеем ли? — питаше се той отново и отново.

Обан беше единственият човек, който Гест бе срещал, който си казваше направо, че обича живота и му се наслаждаваше до такава степен, че не би могъл да живее без него, както другите говореха за някоя страна, жена или за Бог, и използваше термини като красота и доброта, сякаш всичко това можеше да се намери и в този свят, не само на небето. Той спомена за пример и отец Кнут, и арменските монаси в Нидарос, за които Гест му бе разказвал, на тях трябваше да се гледа като на едно малко чудо, крехки млади стръкове, които бяха покълнали в сухата пустиня и успяваха да оцелеят само благодарение на собствената си светлина. В един момент той насочи вниманието на Гест към една оса и към жълто-черните райета по тялото ѝ, това беше красота, както и симетричната подреденост на зърното в пшеницата, сладостта на плодовете и меда, люспите на рибата, да не забравяме и златното пръстенче в окото на Митотин, по-съвършен кръг имало само

на небето и той бил слънцето. Обан говореше очаровано и за това колко е важно да си почиваш, да спиш, не само защото е приятно да не правиш нищо и само да наблюдаваш хората и природата и да мечтаеш, но и защото почивката е предпоставка за бодростта и е най-верният приятел на работата.

Така и с историята за Йона. Един ден на брега от северната страна на острова бил изхвърлен ковчег с трупа на северен главатар, монасите разбрали това по дрехите и оръжията му. Решили, че е исландец, на врата му висял голям сребърен кръст, така че решили да го погребат зад стените на манастира. Но тогава ги налегнала странна умора, не просто нормално желание за почивка, а ужасна смърт всяка нощ, която правела почти невъзможен навика им да стават навреме за утринната молитва, която пречела на работата им на полето, чувствали се като стари роби, много започнали да заекват, постоянно забравяли разни неща — да внесат дърва, да завържат лодка, да хванат молитвеник, а когато една вечер абатът не успял да си спомни името на свети Колумба, който преди четиристотин години основал манастира, той разбрал, че са постъпили неправилно с трупа на непознатия. Изровили го и го изнесли от манастира. Веднага след това воалът на сънливостта се вдигнал от Йона. Животът си тръгнал нормално и паметта се върнала. Освен това, още същото лято забелязали, че на гроба на непознатия бил израснал дъб, развивал се по-бързо от други дървета. Но си останал висок около пет метра, спрял да расте и не станал по-голям. Това било най-красивото дърво, което можело да се види, особено на този гол остров, листата били бледозелени и сребристи през половината година и светли като бронз през другата, дървото не давало плодове, сякаш било незряло, едно дете, а формата му била като на пламъка на свещ, когато е тихо и покоят му не се нарушава от ничий дъх — всичко това говорело за самота, непозната за хората, освен може би за Хелга на плаващия лед.

— Но откъде знаеш, че ще оцелеем? — попита Обан.

— Знам, защото няма да се бием — отвърна Гест. — Аз никога вече не ще се бия.

Именно тази мисъл се бе родила по време на престоя му в Нотингам. Беше си мислил, че иска бягство, както пленникът си представя различни изходи, поне вече нещата се бяха изяснили.

Пътуването минаваше спокойно, Лестършир, Бедфордшир..., пристигнаха в Есекс в началото на октомври, но едва в Хертфордшир срещнаха хората на Кнут. Една група съгледвачи, които съобщиха, че датският крал бил напуснал убежището си в Шепи на Темза и се прехвърлил на северния бряг на реката, където бил събрал и по-голямата част от флотата си.

Пратениците, които бяха изпратени, се върнаха с новината, че кралят ще ги приеме в малкото селце Конюдън до река Крауч, където имало солиден мост, който щял да използва. И постепенно, докато яздеха натам сред есенния пейзаж, се убедиха, че мястото бе или избрано доста грижливо, или в изблик на отчаяние, защото двете реки образуваха полуостров, който и с малко хора, лесно би се защитавал и лесно би се изоставил при нужда, по вода.

Прекосяха Кроуч през един студен и слънчев следобед, кралят ги посрещна в една голямо стопанство, съвсем близо до моста. Вече не беше римски бог от мрамор, а обикновена развалина от бойното поле, високомерна и уморена поза, която Гест неуспешно се бе опитвал да опише в своето съчинение по нареждане на ярла.

И все пак лицето на младия мъж светеше с кралско достойнство, което никога нямаше да изгуби, дори в смъртта. Освен това искрено се радваше на срещата им, макар че с пристигането си ярлът бе нарушил всички ясни заповеди.

Те се прегърнаха като братя, кралят наклони иронично глава при вида на малкото хора, които шурейт бе взел със себе си.

— Къде дяна останалите? — засмя се той.

Хокун също бе облекчен да ги види, макар че поздрави баща си по-скоро като независим главатар, отколкото като любящ син. Иначе над войската тегнеше потиснато спокойствие, сякаш очакваха нещо неизбежно да се случи.

— Значи и Желязната страна, и Идрик са вече против нас, така ли? — попита ярлът.

— Идрик не — увери го Кнут. — Той е на наша страна. За сметка на това трябва да се справим с Улвкел, нали ти го остави да се измъкне при Рингмара, явно е решил вместо това да намери смъртта си тук.

— Възможно е — каза ярлът мрачно. — Но нали не си се разположил тук, на този полуостров, за да можеш да избягаш набързо,

това ли е планът ти?

Кнут заяви, че винаги е ценял суетността на Ерик.

— Защото именно това те безпокои, шурей, че остави Улвкел да избяга, нали?

Ярлът не реагира.

Кнут се наметна със светло палто и ги помоли да го последват навън, изправи се и се зае да им сочи разположения и постове в околностите. На ниското възвишение северно от Крауч успяха да забележат на върха на едно изсъхнало дърво веещото се бяло знаме с неговия герб, Ландидан, зелената долина между Конюдън и областния център Ашингтън, там на запад можеха да видят дим, Темза, която широка и сънена се вливаше в морето отвъд разораните ниви от лявата му страна, Кнут обясни как е строил войската, как я е слял с терена, корабите от външната страна образуваха укрепление и всичко изглеждаше сякаш се готвят за бягство.

— Защото това е капан — обясни той. — Сега остава само да чакаме.

Ерик огледа добре подреденото бойно поле, изсумтя одобрително и промърмори, че не били забелязали никакви войници по пътя, така че Желязната страна сигурно бил далеч?

— Не — отвърна Кнут все така уверено. — Той се придвижва по Темза и след няколко дни ще е тук заедно с цялата си войска. Този път иска да е сериозно.

Той обясни и четирите поражения, които бе претърпял през лятото и есента — при Пенселууд, Шерстън, Брентфорд и последно при Отфорд, описа подробно тактиката на Желязната страна, зависимостта му от конната сила и подвижността, слабостта му към стрелците с лък и изненадите — накрая звучеше сякаш нарочно се бе оставил да бъде победен, за да научи тайните на младия англичанин.

Накрая хвърли последен поглед на привидния мир и заяви убедено:

— Добре е, че съм тук.

Но ярлът отвърна:

— Но какво може да е разказал Идрик за нас, за да му повярва Желязната страна?

Кнут не можеше да отговори.

Явно не мислеше, че има неизяснени въпроси. Но тогава Гест успя да си намери скривалище и започна да се подготвя за съдбата си, защото тази страна беше твърде могъща, твърде гъсто населена, за да се остави да бъде покорена, докато пътуваха на юг го бе осъзнал отново — единството на нацията, видение, което го бе покосило още в момента, когато кракът му стъпи извън стените на Уинчестър и чу органа.

В Конюдън се срещнаха отново с Айвинд, който през последната година бе отслабнал страшно, беше блед и със зачервени очи, разказа, че дълго време е бил болен, някаква треска, затова не участвал в последните две сражения.

Той ги дръпна настрана от многото уши на войската, качиха се на един хълм до реката. Там им разказа, че миналото лято получил новини от родината посредством някакви моряци. Оказало се, че Инголь, както и много други главатари в Опланд и Хедемарк се били споразумели с новия крал Олав Харалдсон, разбирал ли Ховард какво би могло да означава това?

Айвинд го гледаше с трескави очи. Ховард обаче не смяташе, че ще има някаква промяна, той бил човек на крал Кнут и щял да си остане такъв, независимо какви ги върши старецът в Хов.

— Не съм съвсем сигурен в това — каза Айвинд. — Освен всичко Оса е била бременна, когато потеглихме преди две години, но Сигурд загина при Брентфорд, случи се това лято, детето няма баща, момченце е и тя го е кръстила Инголь. Мъжете разказаха, че Стайн Руасон не желае да има нищо общо с детето, казва, че не било негов внук, родило се твърде рано, но мен ме нямаше в Хов по онова време и не мога да кажа. Ти си бил там, знаеш ли нещо?

По време на разказа Ховард бе обърнал поглед към морето, сега свали Митотин от рамото си и се обърна към Гест, после седна и покри лицето си с ръце, през това време ястребът кръжеше над главите им. Гест каза:

— Не се сещам Оса да е имала нещо с мъже.

— Аз също — решително заяви Ховард. — Тя не ги обичаше. Но какво казва Инголь, ще остави ли момчето да живее в Хов?

— Казва, че щом го е родила Оса, значи е негов внук, независимо дали е внук на Стайн или не, освен това се говори, че много го е обикнал и го нарича малкия ми роб.

Ховард се усмихна и протегна ръка, за да се върне Митотин вкъщи.

— Типично за него. Но какво общо има това с Олав Харалдсон?

— Не знам — отвърна Айвинд. — Зная само, че ако Кнут завоюва цяла Англия, ще се нахвърли и върху Норвегия заедно с Ладеярла или с неговия син, когото много цени. Къде ще е нашето място тогава?

Ховард се замисли, преди да отговори:

— И все пак не мога да видя как това момченце би ни навредило, нищо че не е от рода на Стан. Та нали Оса не желаше Сигурд, няма да поиска и никой друг, така че мисля, че това са по-скоро добри новини. Но кажи ми, братко, има ли нещо ново за Ранвайг?

— Не — отвърна Айвинд ядосано. — Най-вероятно ще се върне вкъщи скоро, защото за Рьорек има новини — той се изправил срещу Олав, кралят го ослепил и го изпратил в изгнание в Гренландия.

Ховард се разсмя високо.

— Пада му се. Ще видиш, че ще се измъкнем от положението с новия крал по-лесно, отколкото си мислиш, само да приключи това тук.

— Както казах, братко, нищо не разбираш. Ние сме хора на Кнут, независимо дали искаме, или не, защото не нарушаваме клетвите си, нито ти, нито аз, нито който и да е от синовете на Ингольв.

Ховард бавно се извърна към него, изправи се и каза:

— И човекът, който е най-голямата ни надежда в момента, е Идрик Стреона, най-големият предател в датското кралство. Как ти се струва това?

— Сега говориш като Ингольв.

— Да, аз съм негов син.

Две нощи по-късно Гест отново видя дървото, но този път не беше дърво, което прилича на пламък, а пламък, който приличаше на дърво, златистите листа бяха прорязани от писъка на детето, за което Айвинд разказа, малкият роб Ингольв, който лежеше в скута на Оса,

докато тя обясняваше на Гест, че е единственият мъж в живота ѝ. Но преди той да успее да доближи ухото си до устата на бебето и да го попита какво то иска да каже, Ховард го удари в корема, седяха будни един до друг върху мокра слама и заедно с двацет други мъже, включително и Обан, се взираха като слепи риби в черна стена, после още един вик прониза мрака, и още един, битката бе започнала. Но този път Желязната страна не ги атакува неочаквано, собствените му хора крещяха под дъжда от стрели, с които ги засипваха хората на Ерик, които той бе разположил от двете страни на долината между Конюдън и Ашингтън.

Англичаните бяха принудени да се оттеглят и когато отново нападнаха, този път с коне, вече се зазоряваше и Кнут бе подредил силите си според плана. Половината обаче стояха неподвижно. Ерик бе разположил лагера си на брега на Крауч, той също не предприемаше нищо.

Тогава се случи нещо необикновено — хората на Ерик видяха своя предводител да седи спокоен на коня си отстриани, знаменосецът стоеше зад него, той за пореден път бе без кон, Ерик гледаше нощното море и първите слънчеви лъчи, които го превръщаха в бучащо блато. На височината откъм Темза те можеха да видят още един главатар на кон, крал Кнут и най-близките му съветници под снежнобялото знаме Ландидан, ушито от дъщерите на Рагнар Лудбрукс, кралят също чакаше, сякаш се наслаждаваше на изгрева над това прекрасно бойно поле.

После Ерик заповяда на конниците си да тръгнат бавно нагоре по реката, по една просека в гората, която сами бяха направили, а Гест и Обан използваша тази възможност, за да се скрият в един дъб, който растеше накриво над водата. Оттам можеха да наблюдават спокойното придвижване на Ерик, чак докато стигна до мястото, където Крауч се вливаше в Темза. Там хората отново спряха и зачакаха със същото вкаменено спокойствие, което накара Обан да запуши уши и да се разтрепери смъртно изплашен.

— Защо просто стоят там!

Датският крал също изчакваше. Но ето, че знаменосецът му внезапно даде знак и ярлът и кралят заедно с хората си и отряд войници без коне, които се бяха появили на върха зад тях, всички се хвърлиха в битката, Ерик с диво и ревящо препускане през гората и в

гръб на противника, по този начин брутално наруши всякакъв ред, по-късно щеше да нарича това морска битка на сушата, хората се сражаваха на малки групички, както правят моряците, и на пръв поглед сякаш това беше от полза на датчаните. Но Желязната страна успя постепенно да прегрупира хората си в по-големи единици, които надвиха повече датчани. Гест успя най-накрая да види кралския син, последната надежда на Англия, който се носеше тежко над бойното поле, всеки път на нов кон, след като предишният биваше повален, заедно с него беше Идрик Стреона, облечен в обичайната синя дреха с меланхоличния герб на Мерсия, по-резервиран от Желязната страна, по-предпазлив, но самоуверен и пресметлив, поне на Гест така му се струваше, все пак беше на страната на англичаните.

Можеше само да затвори очи и когато около обяд през бойното поле премина стон, той разбра, че нещата може наистина да тръгнат в грешна посока, към Айрънсайд, това момче, което само преди година бе излязло от сянката на слабоумния си баща и бе успяло да се превърне в герой и предводител на един измъчен народ. Когато, освен всичко останало започна и да вали, когато тежка студена слуз потече от жълтата рана на небето, рамото му отново се смрази. Обан плачеше открито и безутешно като дете, на един клон до тях седеше Митотин с разперени криле, нервно наблюдаващ господаря си, който яростно се съпротивляваше на врага начело на отряда, на който Ерик бе наредил да охраняват моста, успяваше, но много трудно.

Тогава над зловещата битка се чу сигнал, хората на Идрик рязко обърнаха гръб на цялата история и се заеха да спасяват ранените, сякаш бяха приключили работата си за деня. Кнут забеляза този обрат и използва откритата се възможност, за да запълни празнината, която се образува, Ландидан прекоси цялото поле в посока на стопанството и реката, но толкова бавно, че всичко приключи, преди Гест да разбере, че Желязната страна с не повече от стотина мъже проби охраната и прекоси моста, за да стигне до възвишението на север, остави във водата след себе си много трупове на коне и хора. Ховард се изправи прогизнал и ядосано удари повърхността на водата с меча си. През това време Идрик събра хората си в края на рядката горичка и също изчезна на изток от хълмовете, към Лондон. Но този път Ховард не беше ранен, това беше първото сражение, от което се измъкна без драскотина.

Но това бягство не беше част от хитро планирания капан на Кнут. Рано на другата сутрин той се впусна да преследва английската войска с всичките си останали хора, около осем хиляди души, сред тях и ярлът, и синът му. И Ховард. Той се бе сбогувал с Гест, но с отвращение, мъжът на дървото, както го нарече, гнил плод.

— Време беше.

Гест не каза нищо. Беше оцелял.

Заедно с Обан и още около двеста души, повечето ранени, а и много от жителите на околните села, той бе зает през следващите дни да разчиства бойното поле, да отделя ранените от мъртвите, Обан вършеше тази задача със стиснати зъби и свито гърло, *et divisit lucem ac tenebras*^[1], измъчван от смъртта, вонята и стоновете, кучетата и птиците. Първата вечер, в един от масовите гробове Гест попадна на трупа на Гайрмунд с кафявата брада, неговият отхвърлен шурей, намери и един от другите исландци, които бе срещнал в Източна Англия, продължи след това да обикаля гробовете с тояга в едната ръка и меч в другата, търсеше, проверяваше всеки труп, свързваше лицата с живите хора, които бе познавал, всичко с отчаяната надежда да не открие онзи, когото търсеше, също като стотиците други роднини, които сновяха из цялото това страдание, добавяйки по още една рана върху онова, което Божията книга нарича душа. И не намери Торгрим, нито него, нито Ножа на Один, знакът, който може би най-сетне щеше да стигне до сестра му там, на север в мирния Скагафиорд, при петте деца и богатия мъж с добра слава.

Намериха обаче Улвкел, непокорният защитник на Източна Англия, мъжът, който неизменно бе помагал на своя крал през последните двайсет години. Гест не го бе виждал преди, но писъците на останалите ранени бях достатъчно основание. Гест почете обезобразения труп, за да отпразнува по този начин възкресението на Торгрим, погрижи се да му осигури отделен гроб и понеже Улвкел бе християнин, украси гроба с кръст, а Обан водеше опелото, за тези дни го бе вършил вече стотици пъти, както за датчани, така и за англичани, той друго и не вършеше, това бе неговият начин да отпразнува живота.

Но дори и сред свещения покой, който цари на едно изоставено бойно поле, крехките стръкове на надеждата оцеляват и веднага щом мъртвите бяха погребани, а ранените прибрани по къщи и палатки, хората започнаха да се карат дали Идрик Стреона действително бе дезертирал и станал причина за крайното поражение на Желязната страна, или англичаните бяха подготвили цялата сцена, за да подмамят Кнут в капан. Второто предположение печелеше все повече и повече привърженици не само сред англичаните, но и сред датчаните, защото дните минаваха, падна дъжд, падна сняг и после отново се изясни, без да се чуе нещо ново от двете войски. Те бяха погълнати, изгубени нейде във вътрешността на Англия. Освен това сред жителите на Ашингтън недоволството срещу датчаните растеше, защото Кнут бе позволил градът да се разграби през седмиците преди сражението и сега Обан сновеше в тази нова враждебна атмосфера, без да знае къде да се дене. Така една вечер край огъня на северния бряг на Крауч, той довери на исландския си приятел, че не може повече да остане тук, работата била завършена, делото на живота му, Кнут и войската му никога няма да се върнат, те били разгромени, не можел ли Гест, който владеел толкова много от изкуствата на живота, сега да му помогне да открадне някой кон?

Гест мрачно се изсмя. Помисли си, че никога няма да може да бъде напълно сигурен, че Ножа на Один не лежи заровен някъде там, в това кално море, беше горе-долу толкова сигурен, колкото в това, че е жив. Той много обичаше Обан, мъжът възхваляващ живота.

— Мисля да открадна два — каза той.

[1] И раздели светлината от мрака (лат.библ.). — Б.пр. ↑

PAH CNUTONIS^[1]

Около месец след битката при Ашингтън двама гладни и смазани просяци се довякоха до Йорвик, Нордимбраланд бе покрита със сняг, всичко беше тихо и спокойно и архиепископът Вулфстан Втори ги прие, като че бяха възкръснали. Той прегърна Обан и поздрави Гест.

Те очакваха да ги попита, „Защо дойдохте тук?“. Или да каже, „Не можете да останете, цялата страна се е надигнала да отмъщава на датчаните и на техните помощници.“

Той обаче разказа, че Идрик Стреона бил избягал от бойното поле при Ашингтън, за да предаде своя господар, но младият крал не разбрал това. Кнут ги преследвал през половин Англия, докато някъде близо до Глосестър Идрик не успял да убеди разгромения Айрънсайд да сключи примирие с датчаните. Страните се събрали и се договорили Желязната страна да запази Уесекс, където така или иначе живеели малко датчани, но да се подчини на Кнут, така че в действителност им предал цялото си наследство.

Но Идрик отново показал истинското си лице, като посъветвал Кнут да наруши примирието, веднага щом се сключи, и да убие Желязната страна и двамата му малки синове, сега, когато ги държал в ръката си. Кнут обаче не се съгласил веднага и оставил разгромения си противник да се установи в Лондон, а синовете му да бъдат отведени в чужбина, някои сочели Свитьод.

Гест и Обан се спогледаха.

Бе им отнело почти месец да се придвижат на север, защото не знаеха нищо за положението в страната и не се осмеляваха да говорят с никой, който би могъл да им разкаже.

Гест се ядоса и заяви, че нищо от този разказ не съвпада с наблюденията му от дървото в Ашингтън. Освен това Желязната страна не би могъл да е толкова наивен, че за пореден път да повярва на Идрик?

Но Вулфстан не го беше грижа дори да отговори.

— Войната свърши — отсече той, по-сигурен, отколкото го бяха виждали преди.

Същата нощ Гест обсъди въпроса с Обан — дали да продължат на север към крайбрежието, към Йона?

Но монахът сега бе и изморен, и отчаян, освен това бе отново у дома си, щастлив като смъртно болен пациент на път да оздравее. Така че Гест просто последва вътрешния си глас, стана, опакова нещата си и сам напусна града. Но не стигна далеч, преди силите му да го напуснат. Тогава се обърна, върна се при Обан и легна до него, той бе буден и го гледаше с мъдри очи.

— Какво ще правим? — попита Гест.

Обан се замисли.

— Поне ти се оказа прав, че оцеляхме — каза той.

— Не — отвърна Гест. — Това беше само нещо, което казах, за да те утеша. Мислех, че ще умра. Нищо не виждах.

Само няколко дни по-късно архиепископът прие писмено съобщение, беше от ярла — Желязната страна бил открит мъртъв в леглото си в Лондон. Вулфстан не си направи труда да прикрие убеждението си, че Идрик е този, който стои зад това престъпление. По-важното обаче беше, че Вулфстан трябвало възможно най-бързо да стигне Лондон.

Опиянен от победата, на крал Кнут му хрумнала смайващата идея да предложи брак на Ема — вдовицата на неговия враг, съпругата на Адалрод и доведена майка на Желязната страна, която миналото лято успяла, без да пострада, да се укрие при семейството си в Нормандия. Сега Вулфстан получи задачата да я последва с датски кораб и да ѝ направи предложението — още веднъж да стане кралица на Англия. Тогава щяла да има гаранцията, че синът, с който евентуално успее да дари Кнут, ще бъде наследник на трона, който същият този мъж наскоро бе отнел от синовете ѝ от Адалрод.

И Гест, и Обан, и други двама монаси присъстваха, когато Вулфстан получи това съобщение. Старецът в началото пребледня, очите му блуждаеха, той скочи от скамейката и се заразхожда из стаята, в която се бяха събрали, за да подготвят коледните служби.

После прочете писмото от Лейфинг още веднъж и на глас, сякаш беше проповед и разгледа всички възможни последствия, разкикоти се, но се сепна, изплашен от собствената си реакция, и повтори мнението, което бе споделил и последния път, когато говореше за новия крал.

— Кнут е велик човек. Ако получи Ема, всички главатари в страната ще се присъединят към него.

После въздъхна и добави:

— Не само това, ами ще получи и подкрепата на херцога на Нормандия. След това и крал Хенрик от Саксланд, и папата ще трябва да му дадат благословията си. Велики Боже!

Още същата вечер Вулфстан потърси Даг Вестайнсон, който управляваше замъка в отсъствието на Ерик, даде на Гест да му преведе писмото и поиска хора за охрана, които да го придружат на юг следващата сутрин.

Даг избухна в смях, когато чу за планираната сватба, и заяви, че идеята сигурно е на Ерик или на Гида, благословена с много други таланти, освен тези, за които всички знаят. Добави, че архиепископът бил свободен да избере, които хора иска.

Но ето че Вулфстан поиска Гест.

Гест отказа. Откакто бе пристигнал в Йорвик, той ходеше облечен в монашеска дреха, искаше отсега нататък да гледа само небето, както Обан, скъпия му приятел, с когото планираше да отиде на поклонение, но не до Ромаборг по петите на ярла, а до Йона — свещения остров в Ирландско море с горящото дърво без плодове.

Вулфстан, който през цялото време бе имал нервно и някак неизяснено отношение към Гест, сега го погледна и в очите му сякаш личеше, че преоткрива собствената си съвест, прехапа устни и му каза приятелски, че може да прави каквото си иска, Англия не била негова родина, а на Вулфстан, трябвало да го помни, затова било негов дълг сега да помогне, за да се запази мирът.

Изказването приличаше повече на въпрос, отколкото на твърдение и Гест каза, че архиепископът вероятно имал право — един брак между Кнут и Ема щял да е от полза и за Англия, и за църквата, още повече, ако Вулфстан ще е този, който го уреди.

— Но сигурно отново мислиш за онази жена, която кралят има в Нортхемптън? — попита той.

— Да — отвърна епископът, не можел да си я избие от главата, това било последната тревога в светите му сметки, Алфива или както там се казвала, тя вече имала двама сина от краля.

— Да, освен това е кръстила първородния си Свайн — каза Гест, — на дядото. И изобщо не мисля, че той ще се раздели с нея, кралят иска да има две жени и ти няма какво да направиш по въпроса. Можеш обаче да се опиташ да убедиш Ема да настоява да държи Алфива скрита, за да не навлече позор върху себе си и върху кралицата, мисля, че би се съгласил на това.

Лицето на Вулфстан си оставаше загадка.

— Трудно е — каза той.

— Да — отвърна Гест. — Но мисля, че с твоята хитрост ще успееш. Според мен Кнут отдавна е обмислил всичко, което ние тук и сега обсъждаме, така че най-вероятно просто чака да го попиташ, за да се убеди, че си на негова страна и му желаеш доброто, на него и на Англия.

— *Facta est lux*^[2] — въздъхна архиепископът и отиде да си стяга багажа.

През есента и зимата Гест живееше у Тайтр и Гуендолин, както и в манастира при Обан. Той четеше, учеше и отново се захвана с писането, но не за да създаде кралска хроника на Ерик ярл, а преписваше ръкописи, които Обан му даваше, зае се с тази задача със същата страст, с която навремето резбоваше дърво, във всяко негово движение имаше едно отчаяно освобождение. Той преписа житието на свети Кутберт, преписа съчинението на Алкуин, също и един молитвеник, който Вулфстан бе съчинил, докато живееше като монах в Ели.

Освен това преподаваше на Тайтр, но по малко всеки път, защото Тайтр междувременно се бе научил да цени тишината и често оставяше да минат по няколко дни, преди да отговори на някой въпрос или да каже какво мисли, освен това имал проблеми с все по-книжовния изказ на Гест.

Гуендолин също била недоволна от Гест и един ден му казала направо, че не бива да разговаря повече с Тайтр, защото независимо от темата, все говорели за Исландия, Тайтр ставал после неспокоен и хуквал на лов, и спял на открито, нищо че валял сняг.

Гест погледна приятеля си, който завинаги затвори лицето си за него.

Но Гуендолин измърмори, че изглеждал така, както когато мислел за Исландия. И през тази пролет, мирната пролет, тя продължи да повтаря, че Тайтр не трябвало да я напуска. Накрая той се обяви за доброволец на отряд, който Даг Вестайнсон щял да изпраща в Берниция, след края на задачата и остана там. Гуендолин влезе в манастира заедно с тримата си сина и заяви на Гест, че мъжът ѝ е избягал в Исландия.

— Не — отвърна Гест. — Ще се върне.

И Тайтр се върна. Лятото вече бе дошло. Гуендолин го попита къде е бил. Тайтр каза, че е бил в шотландските равнини, в едно малко селце, чието име не искал да споменава, но където щял да се върне веднага, ако още веднъж го попита къде е бил.

Гуендолин не каза нищо повече за Исландия или за мислите, които я тревожеха.

Но продължи да не харесва Гест.

Тя беше едра, руса и богата жена, имаше и датска кръв, беше вдовица на богат английски търговец, който търгувал с Флемингяланд и Нормандия с двата си кораба. Бе родила на Тайтр трима сина, които растяха и заприличваха на малки мъже. Тайтр ги взимаше със себе си на лов и на работа, поправяше ги, когато говореха на английски, стреляше по мишени заедно с тях, с лъковете, които им беше подарил, яздеше с тях и проявяваше такова търпение, каквото Гест не бе и подозирал, че притежава. Особено мил му беше най-малкият, само на осем години, който даваше признаци, че може да стане самотник, за разлика от другите двама. Момчето се казваше Олав, но го наричаха Братчето, докато не настигна батковците си — на десет и дванайсет, стана по-силен от тях и оттогава отново се наричаше Олав. Случи се онова лято, мирното лято, когато датският крал Кнут се ожени за английската кралица Ема и подпечата неразрушим съюз между две могъщи кралства, отпразнуван и благословен на три езика във всички английски църкви, включително и в Йорвик.

Един ден Тайтр попита Гест защо Гуендолин няма повече деца.

— Сигурно ще има — отвърна Гест.

Тайтр обясни, че го дразни фактът, че не са се появили повече деца, щяло да му бъде по-лесно да се успокои, ако имаха деца. Гест повтори това, което беше казал, и попита Тайтр дали наистина иска да остане в Англия завинаги.

— Да — отвърна той.

Но все пак го дразнеше, че Гуендолин няма повече деца. Няколко месеца по-късно й каза, че синът й Олав, всъщност е негов син, на Тайтр, и че иска тя да го потвърди.

— Какво имаш предвид? — попита тя.

— Кажи му, че аз съм негов баща — обясни Тайтр нетърпеливо.

— Но няма да е вярно.

— Той няма да го знае. Аз съм тук от почти две години и може и да съм идвал и преди баща му да умре.

Гуендолин заяви, че никога не е чувала за подобно нещо. Но Тайтр отсече, че е мислил дълго, преди да вземе това решение, и че няма друг изход.

— Освен това момчето прилича на мен повече от братята си, така че би могло да бъде вярно. А ти няма да имаш повече деца.

Гуендолин обясни, че не може да приеме това, хората щели да си помислят, че е изневерявала на съпруга си, търговеца с двата кораба, а тя не е.

Тайтр бе очаквал от нея нещо подобно и каза, че е неин мъж и ще защитава честта й, докато живее с нея, искал и да й предложи брак, да се оженят, тогава никой нямало да се осмели да одумва тях или синовете им. Иначе просто щял да се върне в Исландия, защото нямало смисъл да остава в Англия, щом дори няма син тук.

Тогава Гуендолин се предаде.

Но така и не каза нищо на Олав. Една седмица по-късно Тайтр изгуби търпение и го стори сам.

— Ти си мой син — каза той и се вгледа в момчето.

Олав се поусмихна, погледна нагоре към него и каза, че отдавна го е знаел. Тогава Тайтр толкова се разочувства, че трябваше да скрие лице и да благодари на Бога. Същия ден той помоли Гест да поиска за

него ръката на Гуендолин, тъй като тя била вдовица и имала право сама да вземе решението, трябвало грижливо да изброи всичките богатства, които Тайтр събрал през годините с Хелге, и които щял да вземе със себе си в брака и в крайна сметка щели да се паднат на Олав, техния общ син. Тайтр щял да стане и настойник на другите две момчета.

Гуендолин каза да.

В Англия наистина се бе възцарил мир. И хората започваха да го вярват, да свикват с него и да му се наслаждават, дори имаше такива, които твърдяха, че един датски крал е по-способен да се справи със страната, отколкото някой истински англосаксонец. Освен това крал Кнут спазил много от високопарните си обещания пред църквата, Витана и народа, възстановил манастирите, църквите и градовете, раздал привилегии и земя, издал закони и направил богати много от хората, които преди тънели в нищета, погрижил се да се отърве от остатъците от приближените на Адалрод, за да постави на местата им свои хора, но не само датчани, а и много от предишните си противници, оказал им такова доверие и чест, че да ти се завие свят.

Но ето че внезапно реши да наложи данък, подобен на данегелда^[3], правото на който северните морски крале си извоювали в недалечното минало, въведе го с желязна ръка, цели 72 000 пунда^[4] сребро трябвало да събере страната, освен допълнителните 11 000, с които трябвало да се раздели упоритото население на Лондон. Всичко това доведе до бунтове и протести, докато не дойде денят, в който той използва цялата сума, за да освободи войската си и освободи страната от тази шайка недисциплинирани вандали. Още първото лято той върна по-голямата част от флота си обратно в Дания, толкова велик бе мирът.

Архиепископът на Кантербъри Лейфинг бе изпратен в Рим, за да издейства на Кнут благословията на папата, а Вулфстан бе повишен в най-близък съветник на краля. Вулфстан отново настоя Гест да остане с него.

Но Гест отново отказа, той бе приключил с главатарите и властта, дори и с онези страни на въпроса, които бяха благословени от църквата. Той разказа на архиепископа за престоя си на дървото в

Ашингтън, за бягството, както го наричаше, което бе успяло да го върне в Йорк, където ярлът рано или късно щеше да го намери, защото ярлът рано или късно щеше да го намери.

— Няма нищо лошо в това да си от хората на ярла — каза Вулфстан.

Гест не беше толкова сигурен, просто не намираше начин да се махне.

Но имаше едно нещо, което много искаше да обсъди с архиепископа, преди да се разделят — когато корабите бяха започнали отново да пътуват между страните, му бе хрумнало да напише писмо на стария си приятел отец Кнут от Нидарос и много искаше подписа на Вулфстан да присъства в писмото, за да впечатли датския духовник, та нали бе учил в Англия и познаваше Вулфстан и по име, и по лице от престоая им в Ели.

Архиепископът заяви, че би се радвал.

Гест бе подправил писмото с известни фрази от многото разговори с Кнут, разказваше накратко за похода в Англия, за младия мир и най-вече за новите си приятели от английската църква. Писмото тръгна с един норвежки търговски кораб, който отплава от Гримсбер през един тих ден в началото на есента.

Гест сам бе яздил до там заедно с Тайтр и малкия Олав и тържествено бе предал писмото на капитана, бе го сложил в дървено ковчеже, беше заплатил подобаващо, за да бъде то отнесено отвъд морето и предадено на адресата, само на него.

Но докато стояха на плажа и гледаха как моряците изтегляха кораба по огледално спокойното море, Гест усети, че идеята да изпрати това писмо вероятно не идваше само от спомените за стар приятел в Нидарос, а и от мъжа, стоящ до него, от Тайтр, който заради случая бе взел със себе си лъка, който бе издялал в Оркдал, и който като по чудо бе станал баща на син. Защото Гест също имаше син в Северна Норвегия. Или имаше двама сина, ако бе разбрал Айвинд правилно, и не се чувстваше толкова спокоен в Англия като Тайтр. Тайтр си бе намерил дом за първи път и бе открил мястото си в нещо като онази топлина, която Гест помнеше от Йорва, но тя бе временна и нетрайна като детството.

Беше се случило още нещо след завръщането му от Ашингтън — раната в рамото му почти се беше затворила.

— Морето е голямо — каза Олав.

— Да — отвърна Гест и погледна Тайтр. — То свършва ли някога?

— Морето е пътят, който води към всички места — каза големият мъж с широка усмивка.

— Можеш ли да плуваш? — попита Олав, който говореше същия исландски като баща си.

Тайтр разроши косата му и го попита дали не е луд, смъкна си дрехите и се затича по безкрайно дългия плаж, за да се остави вълните да го погълнат. Стояха и гледаха след него.

— Сега ще изчезне — каза Олав.

— Не — отвърна Гест и внезапно си спомни, че Тайтр бе казал веднъж, че не може да плува, това бе основанието му да не избяга, когато превзеха Агденес с Хелге Скъласон. Гест се замисли отново защо не го бе разпитал по-подробно за ножа, който Клепярн му беше дал, дали само Клепярн го беше накарал да го отърве от Гест, ако не успее да го изкара от страната? Или и собственият му род, Торстайн, Хелга стояха зад тази заповед, за да защитят себе си и тези, които щяха в бъдеще да живеят в Бьо?

Стояха и видяха Тайтр да се появява отново.

Олав погледна Гест триумфиращо и заяви, че когато порасне, ще си купи кораб, ще прекоси морето и ще завоюва Исландия заедно с баща си. Гест отвърна, че това е добра идея, така им се падало на исландците.

[1] Мирът на Кнут (лат.). — Б.пр. ↑

[2] Да бъде светлина(лат.библ.). — Б.пр. ↑

[3] Датски пари (букв.) — данък налаган от викингите на завладени английски територии. — Б.пр. ↑

[4] Стара мерна единица за тегло, между 350 и 500 гр. (старонорв.). — Б.ел.к. ↑

ГЕСТ

Като окончателно доказателство за мира Ерик отново се върна на север почти две години след първото си нападение над Йорвик. Върна се със сина си Хокун и съпругата Гида, която през по-голямата част от изминалото време бе живяла в Нотингам.

Но този път, през този ветровит есенен ден, ярлът не пристигна триумфиращ, следваха го не повече от стотина души, изглеждаше преуморен, минаха повече от две седмици, преди да се появи пред хората си.

Бе се върнал, казваше, за да управлява Нортумбрия справедливо и великодушно, а не да се превръща във втори Ерик Кървавата секира. Но първо искал да освободи тези от хората, които желали, за да могат да се върнат при бащината земя в Норвегия. Това всъщност бе възможност, от която можеха да се възползват, но на своя глава, защото страната бе обединена от нов крал, който надали щеше да им предложи добри условия. Въпреки всичко Ерик щял да им предостави толкова кораби, от колкото имат нужда, и нямало да притиска никого. Тези, които изберат да останат, щели да имат пълната му подкрепа и помощ, за да си уредят достоен живот в новата страна.

По време на тази първа среща с хората си ярлът дори не спомена най-наболелия за хората въпрос — дали сега не е моментът вместо това да събере нова войска, щом гърбът му бе подсигурен и имаше всичките пари на света, за да си възвърне Норвегия.

Но не, Ерик се държеше сякаш проблемът не съществуваше или сякаш този Олав Харалдсон бе само рояк мухи, които щяха да се разлетят от едно махване на нетърпелива ръка.

Именно по тази причина повече от половината му хора избраха да останат с него. Ерик им даде земя и пари, снабди останалите с общо осемнайсет кораба, които през онази пролет един по един отплаваха от Хъмбър, докато самият той още повече се задълбочаваше в плановете си да посети Рим, защото проблемите, които отново започваха да се очертават на север — с несигурните граници с Шотландия и непредсказуемия крал Малкълм, бяха неразделна част от мира.

Онази зима Гест не продума на ярла. Той се държеше настрана от замъка и от свитата, а ярлът се държеше настрана от манастира и църквата, изглежда бе забравил за Гест.

Но някъде в средата на лятото пристигна един норвежки търговски кораб, натоварен с кожи, стъкло и месингови съдове. Капитанът слезе на брега, потърси Църквата на Светата Троица, където събщи, че има писмо за архиепископа. Но Вулфстан беше на посещение при краля, така че капитанът бе отведен при ярла. Малко след това трима мъже дойдоха в манастира и отведоха Гест и Обан — ярлът искал да говори с тях.

Двамата бяха заведени в същата зала, в която ярлът бе приел разгромените си врагове в началото на войната, Гест оттогава не бе стъпвал вътре. И отново започна да се чуди, защо не се беше махнал, защото сега отново се вледени, щом видя очите на ярла, които завладяха неговите собствени.

Ярлът бе сам, посивяла, почти побеляла бе късата му коса, бе все така гъвкав, но и тялото, и движенията му бяха отслабнали и загрубели.

— Е, какви ги върши малкият исландец? — попита той направо.

Гест забеляза, че му липсваше един зъб и леко фъфлеше, което му придаваше по-добродушен вид.

— Пише — отвърна Гест.

— Значи *можеш* да пишеш?

— Да, вече мога.

Гест забеляза малко дървено ковчеже с отворен капак, което стоеше на масивното писалище, бе негово. През това време ярлът замислено кимна.

— Пристигна едно писмо — продължи той. — За архиепископа. Но Даг каза, че е за теб. Можеш ли да ми го преведеш?

Гест се приближи с няколко крачки, извади пергамента от сандъчето и го разгъна. В началото не можа да сдържи радостта си, но после при вида на добре познатия почерк на отец Кнут дойдоха и сълзите, ученият и мъдър датчанин имаше толкова крив и детински почерк, латинският му също не беше нищо особено, но чрез него той разказваше за топлите ветрове, които най-сетне успели да донесат

лятото и в северната пустиня, те дошли заедно с новия крал Олав Харалдсон, който се оказал истински последовател на мисионерското дело на Олав Трюгвасон. Отец Кнут можел да чете проповеди, където и когато си искал, скоро щял да се премести в нова и доста по-голяма църква, строяща се на мястото на старата, освен това сърцето му било преизпълнено от радост, ако можел Бог да види писмото на Гест, сълзи препълвали полуслепите очи на отеца — не само че Гест бил жив, но и станал приятел на самия Вулфстан. Следваше заплетено и много дълго изложение на една от мечтите на Кнут — да стане служител на архиепископа в Кантараборг, а защо не и в Йорвик, Бремен бе забравен..., монолог, който до такава степен отегчи ярла, че той се намеси и попита Гест дали наистина бе прочел написаното в писмото, а не нещо друго?

— Да — отвърна Гест.

— Нямам ти доверие — каза ярлът и погледна Обан, който стоеше там и трепереше от страх. — Май и от придворния ми свещеник няма голяма полза. Изтичай и доведи Гримкел. Обан излезе и се върна заедно с абата на манастира. Ярлът го поздрави и помоли и него да преведе писмото, Гримкел разказа същото като Гест, ярлът му благодари и го отпрати. После седна на мястото си.

Бе започнало да се свечерява, Гест и Обан стояха кротко и гледаха ярла, който скръсти ръце, изпъна крака и даде вид, че се кани да заспива.

— Пълноводни ли са реките по това време — попита той внезапно.

Гест отговори, че нивото им е доста високо.

— Доста валя напоследък — добави той.

— Значи скоро ще пристигне подарък за града — каза Ерик. — От Гида.

Той кимна по посока на ковчежето и пергамента и даде знак на Гест, че може да го вземе и да се маха.

Подаръкът беше орган. И не беше само от Гида, а и от Вулфстан. Пристигна в две плоскодънни лодки и бе разтоварен и монтиран в Църквата на Светата Троица под зоркия надзор на един раздразителен ирландски монах, който бе служил като органист в Руен през целия си

съзнателен живот, и също бе „подарък“ от херцога на Нормандия, брат на кралица Ема. Ставаше въпрос за едно приказно чудо, което бавно, но сигурно се явяваше пред зяпналите жители на Нортумбрия.

Органистът се казваше Дафид, но се представяше с монашеското си име Клеменс и първия ден, когато той вдигна гъвкавите си пръсти и те литнаха като гълъбови крила по клавишите, сладостна тръпка премина през хилядите слушатели вътре и около празнично украсената църква. Това важеше в особено голяма степен за Гест, който преживя нов срыв — защото Бог го бе дарил с двама сина в Норвегия, но и с един толкова прекрасен живот тук, от другата страна на непреодолимото море. Тайтр също се разчувства, както си стоеше там, с лице, обърнато към ниските сиви облаци, и ръка, облежната на рамото на деветгодишния си син.

Но ярлът отново залови Гест, след като бе изтърпял още половин година оттеглен в замъка си, един Бог знаеше с какво се бе занимавал там. Първото бе да благодари на Гест за всички съвети, които му бе дал, особено за това как да подсигури мира.

Гест го погледна неразбиращо.

— Старата ти болест ли се обажда отново? — попита ярлът.

— Човек не може да бъде на две места едновременно — промърмори Гест объркано.

— Така е — отвърна ярлът. — Но нали можеш да си буден и да спиш едновременно. Освен това забравяш това, което не ти изнася.

Гест усети смразяващо безпокойство и погледна надолу към дребното си тяло.

— Къде е Идрик Стреона? — попита той внезапно.

— Няма да говорим за това сега — каза ярлът. — Имаше нещо друго, което исках да обсъдим...

— Ти си го убил... — Гест проумя това. — Ти си го убил с меча, който му подари тук, в Йорвик. Случило се е в Лондон миналата Коледа. Набучил си главата му на кол и освен това си заповядал да обезглавят четиридесет от най-верните му мъже?

— Да, да, да — каза ярлът, сякаш тази тема отдавна бе изчерпана. Той искаше мнението на Гест за един спор между метоха и един от предишните му оръженосци, който нападнал една от

монахините, докато помагала на сирачетата в Йорвик. Можел ли Гест да му помогне?

Гест поклати глава.

Гримкел се оплакал от името на игуменката с досадна настойчивост, говорел надълго и нашироко за понятия като сигурност и неприкосновеност, и то не само за служителите на църквата, но и за всички хора, бедни и богати, както и за отговорността, която тежала на всеки главатар, който искал да бъде помнен като справедлив.

Ерик бил предложил да убие мъжа, но абатът отказал, настоявал за справедливост и законност. А грешникът, момче едва навършило двайсет години, родено в тъмните гори в жестоката родина на ярла, изобщо не разбирал какво е направил и как трябва да се държи, точно като толкова много други в тази група диваци, които не можеха да проумеят, че войната е свършила.

Самият проблем не бил за ярла нищо ново. Новото било, че пострадалият не желаел да се възползва от правото си на отмъщение. Освен това ярлът бе страшно ядосан на Гримкел, този учен и упорит духовник, идващ от собствената му страна, който не успявал да му обясни нещата. Вбесявало го, че той гледал само натруфените и високопарни доводи и освен това бил спечелил Гида на своя страна.

— Ти какво мислиш? — ярлът попита Гест.

Сам го бе потърсил в скрипториума, където Гест бе зает да пренася една от молитвите на Вулфстан върху дървен триптих, който сам бе резбовал. Но Гест бе все така разсеян.

— В Норвегия петнайсет години цареше мир — каза той. — По време на цялото ти управление в Ладе. Гримкел иска същото тук, сигурност, че хората са в безопасност на улицата, това е всичко.

Ерик погледна триптиха, кимна и заяви, че този отговор не му е много от помощ.

— Така — отвърна Гест. — Но мисля, че знаеш какво трябва да се направи, без аз да ти го казвам.

— И все пак ще дойдеш с нас утре — в думите на ярла отекна заплаха. — Това е заповед.

Същата вечер Гест обиколи града и се огледа, искаше да разбере дали го познава или се бе привързал към него сякаш щеше да го

напуска — нещо, което не бе сторил в Бьо, за разлика от Нидарос, и Хов, също Хедебю... А на следващата сутрин тръгна, както му бе заповядано. Яви се пред Даг Вестайнсон, който бе свикал цялата свита, и потегли заедно с тях.

Пътуваха дълго време. Ярлът яздеше начело. Стигнаха голямо стопанство в покрайнините на Тадкастър, където преди почти четири години бяха приели капитулацията на Ухтред.

Тук ярлът отведе коня си под един внушителен бук, прехвърли едно въже през един от клоните и върза в края му примка. Тя се поклащаше до главата му, докато произнасяше реч пред хората си — бил ги довел тук, за да не ги види или чуе някой, и за да им спести позора, макар и да го заслужават, защото сред тях имало един, който нападнал монахиня в Йорвик, а норвежкият закон ясно постановява, че който насили жена, ще трябва да заплати пълно обезщетение, а в най-лошия случай да бъде прогонен и обявен извън закона.

Ярлът спомена и няколко други злодеяния, извършени от мъже, които седяха и го слушаха, напомни им наказанията според закона и приключи с това, че вече не се намират в Англия, една чужда страна, която трябва да завоюват, изгорят и ограбят, а в Норвегия, в собствената си родина.

След това спря и попита дали някой не желае да каже нещо в своя защита. Но никой не се обади. Ярлът повтори въпроса си и отново подчерта факта, че вече не са в Англия, а в Норвегия. Тогава някакъв глас попита защо е окачил въжетото?

Ерик вдигна глава и погледна нагоре, сякаш за да открие накъде води, през короната и горе сред облаците, после отново се обърна към хората и се усмихна.

— Ще виси тук.

По време на цялото пътуване ярлът не размени и една дума с Гест.

Но ето че на следващия ден дойде в скрипториума отново и го помоли да го последва навън, за да приеме един подарък вместо Гримкел.

— Той не може ли сам да го приеме? — попита Гест.

— Не.

Гест излезе навън и видя двама от слугите на ярла да стоят до една красива количка на четири колела. Тя бе покрита със светлозелено сукно, което напомняше на копринено мека трева и върху него стоеше нисък сандък от черно дърво със златен обков. По сигнал на ярла Гест пристъпи и го отвори — видя някаква огромна книга. Отвори я и прочете „Biblia Sacra“, написано с по-красив почерк дори от този на Вулфстан, толкова красив, че бе невъзможно да принадлежи на тази земя.

— Това е книга — каза ярлът.

— Виждам това — отвърна Гест. — И е написана в Клъни.

Ярлът кимна. Гест разлистваше страниците.

— Къде я намери?

Ерик го погледна с досада.

— Платих двеста пунда сребро за нея. В Кантараборг. Принадлежала е на един манастир в Бургундия.

Гест му благодари от името на своя манастир, ням, поразен, през цялото време си представяше зачервените очи на отец Кнут — как ли би реагирал неговият приятел в тази ситуация? Сигурно просто би умрял. Гест затвори сандъка, сложи ръце на него, пое си въздух и усети нещо топло в стомаха си.

— Е... — ярлът се опита да го събуди. Онова писмо, което Гест бил получил от приятеля си отец Кнут в Нидарос, там пишело за някаква църква, построена на мястото на старата?

— Да, и?

Гест знаел ли какво щели да правят с камбаната, която навремето бил подарил на отец Кнут? Гест се усмихна.

Ярлът сведе поглед, поиска да знае дали Гест може да напише още едно писмо, щял сам да се погрижи то да стигне в Норвегия, интересувало го дали неговата камбана звъняла в църква, построена от новия крал, който планирал да покръсти един езически народ, народа на ярла, норвежкия народ?

Гест каза, че ще пише, отвори отново капака на сандъчето, погледна изящната корица, повдигна това чудо и разгледа първата буква, най-простият и най-чистият от всички знаци, дървото: *in principio creavit Deus caelum et terram...*^[1]

Гест не видя нито Ерик, нито Хокун, нито Гида преди коледната проповед, когато всички бяха седнали в църквата и слушаха музиката на органа, Вулфстан също беше там. После обаче ярлът отново изчезна, но този път не в собствените си скривалища, а извън Нортумбрия, и не се появи отново, докато не посрещнаха лятото в Англия за пети път. Тогава един ден разбраха, че крал Харалд Датски, по-големият брат на Кнут, бе мъртъв, и че Кнут бе отишъл там с цел да покори и родината си, така че да може спокойно да се нарече най-могъщият владетел на моретата и земята.

Междувременно Ерик и Торкел Високия управляваха като негови заместници.

Хокун и Гида скоро се върнаха в Йорвик. И Гида започна да се отегчава. Синът ѝ се занимаваше с управлението и „справедливостта“ в страната, сега бе времето да учи под вещото ръководство на Торкел. Гида обаче скучаеше. И ето че една вечер Гест я срещна по пътя за Рипон, където Тайтр преди година си бе купил земя и се бе устроил заедно с Гуендолин, сина си и двамата доведени сина.

Тя стоеше там в цялата си смайваща красота и черния белег на шията. Придружавана бе само от една едра придворна дама и един човек охрана, разхождаха се пеша в горещините, доста странно съвпадение, защото Гест правеше същото, бе излязъл, за да събира специални растения, от които да прави черно мастило. В началото Гида изглеждаше изненадана да го види, сякаш съвсем бе забравила за него, но ѝ хрумна, че той би могъл да я забавлява.

Оказа се обаче, че иска да говори за загубата на брат си, крал Харалд, за църквата в Роскилде и за Хедебю. А за Гест това не беше добре, понеже беше виждал датските градове и знаеше, че колкото и да бяха хубави, бяха само бледи сенки в сравнение с английските и че едно пътуване оттам, откъдето идваш, дотам, където си, променя и двете места и кара човека да копнее, независимо къде е.

Освен това само преди две седмици бе получил второто си писмо от Нидарос и отец Кнут бе написал, че камбаната на ярла действително звъни в камбанарията на новата църква, но не бе споменал нищо за това, което Гест всъщност най-много искаше да знае — как върви животът в едно стопанство сред фиордите на Хологаланд. Така че на Гида каза строго, че не трябва нито да се оплаква, нито да копнее да

замине, а да благодари за това, което има тук, в Англия, ако не иска да се подиграе с Бога.

Тя се изненада, вдигна рамене и го погледна ядосано.

Вървяха един до друг, но Гида се движеше по пътя, а Гест по земята отстрани на десетина крачки разстояние, а малко зад тях бяха запъхтяната дама и пазачът, който изглеждаше сякаш бе заспал, както си ходеше. Гида дълго време не продума, за да се опита да забрави обидата или да накара Гест да съжалява, но той бе обикновен поданик, можеше ли да му се обижда, така че тя му подвижна да се приближи и да върви до нея, за да не ѝ се налага да крещи.

— Не — отвърна Гест.

Гида спря и впи поглед в него, докато той не се засрами и не сведе глава. Послуша я.

Тя се обърна към придворната си дама и пазача, каза им да погледнат на север, а през това време се наведе и целуна Гест по бузата, после забърза напред.

Той се затича да я настигне, искаше да види дали се е изчервила, дали целувката бе такава, с каквато една жена дарява мъж, или бе по-скоро израз на нежността на една майка към разтревожено дете, но не видя червенина, само далечна усмивка и продължи пътя си разочарован. След малко Гида отново заговори, този път за съпруга си, ярла. Гест събра смелост и каза, че се страхува от него.

Тя отметна глава и заяви, че Ерик бил единственият човек, когото познавала, който се променял. Човек си мислел, че го познава, но внезапно той ставал съвсем друг. Преди ѝ харесвало, защото знаела, че винаги може да му се довери, но сега това я плашело. Освен това той бил спрял да се променя в един доста деликатен момент, сякаш бил достигнал края на пътя си.

— Нали е доволен тук, в Нордимбраланд — каза Гест.

Гида спря и дълго го гледа смаяна.

— Не можеш ли да им кажеш отново да се обърнат? — подразни я той.

Мина време, преди тя да схване какво има предвид.

— Обърнете се — извика, наведе се и отново го целуна по бузата. — Но това е за последно. Сега искам да ме придружаваш по време на тези разходки и да ми разкажеш какво знаеш. Ти си умно дете, как можах да те забравя?

Наистина, как бе могла. От този момент нататък Гест мислеше само за кожата ѝ и за тънките ѝ пръсти, за вената, която се виждаше на китката ѝ и за една луничка, която проблясваше над лявото ѝ око, за косата ѝ, която приличаше на искрящ черен пламък, мислеше за нея ден и нощ, докато пишеше, докато спеше, докато се хранеше, докато се молеше. Но по-късно същото лято тя отправи към него гореща молба, формулирана като доста ясна заповед — той трябвало да отиде заедно с ярла в Шотландия.

— Шотландия? — Гест бе поразен. — Какво ще прави там?

По това време ярлът се бе завърнал от престоя си в Лондон като наместник на Кнут и бе довел със себе си цяла войска от датчани, англосаксонци и келти. Отново имаше проблеми с крал Малкълм.

— Нова война? — каза Гест. — Няма да издържа.

Гида се разсмя, а Гест се ужаси, защото това искане се оказа поводът за всичките им срещи напоследък, то разруши връзката им и го ядоса.

— Освен това ярлът няма да ме иска със себе си.

— Напротив.

— Той дори не разговаря с мен.

— Е, да.

— Какво да правя тогава?

— Само ти си знаеш. Ти каза, че ярлът е доволен в Нордимбраланд. Значи трябва да направиш, каквото можеш, за да я запази.

Този разговор се проведе в овощната градина на манастира, която преди една година бе поверена на Гест и за която той се грижеше със същото усърдие, с което изписваше свещените букви върху скъпи кожи. След като Гида си тръгна, той се зарахожда сред позлатените от есента дървета, мислейки за странните ѝ думи, които му тежаха повече от всичко останало и които сега придобиха твърде много значения, защото тази градина бе приближила Гест най-много до зелените оазиси на Йорсалаланд, плодородното островче в пясъчното море на пустинята, които познаваше от разказите на загиналия Айнар. Гест бе

стигнал края на пътя си, целта на странстванията си, едно място, на което *искаше* да остане. Приключилата война в Англия се бе превърнала в негова война. Това превръщаше и мира в негова работа, думите на Гида бяха предупреждение, че всичко би могло отново да изчезне, ако не е готов да го защити.

Още същата вечер Гест се представи на ярла, който го остави първо да помръзне малко навън на студа, преди да го приеме радушно. Ярлът бил изненадан да го види, така каза, после добави, че исландецът се бил смалил още повече през това лято.

Но когато се настаниха и прислугата бе отпратена, ярлът заговори със същите интересни изрази, както онази вечер, когато се срещнаха в Тадкастър преди толкова много време, когато Гест му разказа за раната си, как отмъщението го бе жигосало. Ярлът изглеждаше безгрижен, спокоен и ведър, разпита Гест за мнението му по всички въпроси, свързани със заплахата от север, формулира хитри въпроси, които Гест или парираше, или биваше поставен на място от тях, старата игра бе започнала наново. Този път обаче Гест бе заинтересован, почти ентузиазизиран. И ярлът се усмихна, но се стегна и кимна, когато Гест го попита дали помни речта си пред бесилото в Тадкастър, когато бе подсигурил мира с думи, а не с оръжие.

— Това бяха моите собствени хора — отвърна ярлът сериозно. — А Малкълм е враг.

— Не — каза Гест. — Той е враг на англичаните.

— Но сега това е нашата страна.

— Като Норвегия ли? — попита Гест.

— Не — призна ярлът, след като помисли. — По-скоро като торба сребро. Голяма торба.

Гест си замълча. Ярлът също. После стана и каза, че Гест поне може да дойде с тях на север и да носи със себе си тази вяра в силата на думите, поне за пореден път ще могат да получат отговор на въпроса дали носи нещастие или е подарък свише — това последното го каза с крива усмивка.

Гест се направи, че не е доловил иронията, не че имаше избор, и добави, че при всички случаи иска да вземе със себе си приятеля си Тайтр.

— Стрелецът? — попита ярлът, който само бе чувал за Тайтр от Даг и Хокун.

— Да — отвърна Гест.

— Защо?

— Защото му имам доверие.

— Защо?

Гест му разказа за бягството от Исландия и за пътуването по море, за първите месеци в Норвегия и за ножа, който Тайтр не бе използвал и по-късно бе дарил на Гест като кръщелен подарък. Ярлът обмисли чутото и вече не бе толкова уверен.

— Говори се, че уцелва всичко, което поиска? — каза той.

— Да — отвърна Гест с усмивка. — Говори се, че би могъл да сваля и луната от небето, ако ярлът не го бе забранил. Ярлът обича луната и затова тя още е там.

Ерик се усмихна въпросително.

— Това ли казват хората тук за мен, че обичам луната и я защитавам.

— Да — отвърна Гест.

Ерик опита вкуса на странното изказване, но бързо размисли и изсумтя.

— Що за глупости.

Зимата дойде заедно със студа. Беше се задържал и малко сняг, когато тръгнаха на север, представляваха такава сила, че ярлът смяташе, че ще могат да разчитат на сътрудничеството на крал Малкълм. Двата главатари си бяха разменили пратеници и бяха стигнали до договорката да се срещнат в Бамбург, южно от свещения остров Линдисфарн^[2]. Но все пак мястото се намираще доста далеч на юг от река Туид, тоест в район, който Ерик все още контролираше.

Но докато яздеха през Берниция, бяха пресрещнати от нови пратеници на крал Малкълм, които предадоха въпроса, дали мястото на срещата не би могло да бъде изместено на север от река Туид, например в Кархам, където предишната година се бе състояло голямо сражение, тоест в район, който Малкълм контролираше.

— Не — каза ярлът. — Ще се срещнем в Бамбург.

Той погледна вестоносците и ги попита как се казват и дали сред тях има главатари.

Един млад мъж с тъмносини рисунки по цялата лява страна на лицето, пристъпи напред, представи се, обясни от кой род е и се поклони. Ерик отвърна на поздрава и го помоли да се обърне към войската му, да ги преброи и да запомни това число. После извика при себе си Даг Вестайнсон, който му подаде същия меч, който ярлът навремето бе подарил на Идрик Стреона, а после го бе убил. Ерик го подаде на младия мъж, който го изтегли и замръзна така, вгледан в блестящата стомана.

— Предай, че това е подарък от мен за крал Малкълм — каза ярлът — и той може да го задържи, независимо от това дали ще постигнем съгласие или не. Това е знак за приятелство. А сега искам да се върнеш и да кажеш, че ще го чакаме след два дни в Бамбург, а моят син тук — той се обърна към Хокун, — ще тръгне с вас и ще е заложник на Малкълм от момента, в който стъпи на южния бряг на река Туид, до мига, в който я пресече отново на път за дома.

Гест седеше до Тайтр, точно зад ярла и в този момент погледна Хокун и забеляза, че тези думи му дойдоха като гръм от ясно небе. Помисли си дали Гида не го бе изпратила, за да предотврати именно това. Но преди да се опомни, наследникът на ярла се бе изправил пред шотландския вестоносец, бе се поклонил и потеглил заедно с него на север.

Крал Малкълм не дойде на срещата в Бамбург след два дни. Вместо него пристигна същият вестоносец, но без Хокун и съобщи, че шотландският крал щял да закъснее с два-три дни, времето било ужасно и реките преливали.

— Предай му, че може да събере колкото хора иска — каза ярлът. — Предай му да вземе със себе си достатъчно хора, че да се чувства в безопасност. Само тогава ще знам, че и Хокун е в безопасност.

Пет дни по-късно шотландската армия бе обградила града. Защото Ерик не се бе установил в замъка, който се издигаше на едно възвишение до морето, и лесно можеше да се отбранява, а в центъра на

бедното градче, жителите на което бяха избягали панически. Самият Малкълм пристигна с охрана от двайсетина души, трима съветници, пленително красива жена, един монах и малко момченце, което седеше на седлото пред него. До краля яздеше Хокун, жив и здрав.

Малкълм, мъж на годините на Ерик, с къса корава брада и облечен в тъмни кожи, слезе от коня, поздрави, слагайки ръка до сърцето си и сочейки монаха и жената, каза, че това са дъщеря му Беток и нейният мъж, Кринан, който бил абат на Дънкелд. Малкото момче било техен син, Дънкан.

— Самият аз нямам синове — продължи той. — Дънкан е мой наследник, ние ще говорим за границите на неговата Шотландия.

Ерик се поклони. Малкълм се обърна към свитата си, каза й нещо, което Гест не разбра, жената, момчето и охраната си тръгнаха и останаха само абатът и съветниците, и Хокун.

Ярлът ги въведе, изнесоха напитки. Първата част на вечерта премина в обсъждане на битката при Кархам, в която бяха загинали много норвежци. Разбраха се за начина, по който бе протекла и Малкълм заяви, че от този момент нататък границата между двете кралства трябвало да минава по река Туид — нещо, на което ярлът не отговори. Той използваше по-неясни изрази, говореше за две велики кралства, които трябвало да постигнат разбирателство, за Шотландия, северните брегове на която, постоянно били жертва на размирици, защото ярловете от Оркнейските острови безчинствали, както си искали. Затова кралят имал интерес да си подсигури стабилен мир на юг, сигурно щели да се договорят:

— Стига да изтеглиш войските си — каза Ерик.

Мина известно време, преди Малкълм да разбере какво има предвид, но ярлът го повтори няколко пъти с такова търпение, сякаш говореше на малко дете. Малко след полунощ той се облегна на масата и посочи Даг, който по време на целия разговор бе дремал до вратата.

— Това е моят съгражданин Даг Вестайнсон, началник на свитата ми и мой брат. След два дни той ще тръгне с войската си към Туид, защото от този момент нататък той ще е господар на Берниция. Той ще иска да види тази граница.

Малкълм кимна и заяви, че още същата нощ ще изтегли хората си. Имало едно селце на южния бряг на Туид, което се казвало Норхам, там имало мост, където щели да чакат Даг след три дни.

Той хвърли скришом поглед на зет си, абата Кринан, който кимна незабележимо.

Ерик се изправи. Стиснаха си ръцете. Малкълм се приготви да си тръгва, но Ерик го спря и го попита дали ще иска да вземе със себе си Хокун, докато стигнат реката.

Малкълм погледна отново абата, който този път поклати глава и каза:

— *Munera capiunt hominesque deosque.*

Изречение, което Гест не преведе, докато не напуснаха града. Тогава ярлът го погледна замислено и попита какво означавало — подаръците пречат и на хората, и на боговете.

— Дали има предвид земята, която му дадох? Или пък това, което *той* ми е дал — мир и сина ми обратно?

— Не зная — отвърна Гест.

Ерик остави по-голямата част от войската на Даг и тръгна на юг само с осемдесет души, сред тях и Хокун. Гест и Тайтр също. Гест си помисли, че е станал свидетел на чудо. Но времето се бе влошило още повече и наред снежната буря внезапно чуха викове и видяха Хокун да маха — баща му бе паднал от коня. Ярлът наистина лежеше там, в калта, а снегът се лепеше по косата и брадата му.

— Вдигнете ме — прошепна той. — Вдигнете ме.

Те го вдигнаха, увиха го във вълнени одеяла и го качиха на коня. Но той нямаше сили да седи и се наложи да го вържат, така седя и се клатушка като парцалена кукла, докато на зазоряване на другия ден не пристигнаха в Дърам. Хокун конфискува едно стопанство и настани баща си, той не можеше да говори, не искаше нито да яде, нито да пие, трепереше, като човек на смъртен одър.

Хокун накара стопанина да извика лекар, но иначе да си трае, че са там, за да не се случи така, че ярлът да умре, преди Даг да затвърди примирието. През следващите дни той бе неотлъчно до баща си, докато Тайтр ръководеше охраната, а Гест и домакина тичаха напред-назад с топла вода, напитки, молитви, дърва... А бащата и синът за първи път говориха за това, което никога преди не се бе споменавало — за Норвегия. Хокун повтори обичайното — че прословутата му

клетва пред крал Олав не била важна, защото го били принудили да я каже.

Ярлът обаче каза, че не е трябвало да дава никакви клетви, дори по принуда.

— Аз нямаше да направя така.

Това била разликата между него и Хокун и Кнут, тримата мъже, които държали съдбата на Норвегия в ръцете си: ярлът би спазил дадената дума, независимо от всичко, докато Хокун би я престъпил, защото според него била дадена необмислено, насила, а Кнут, той правел само това, което било необходимо, затова именно той, а не ярловете на Ладе щял да освободи Норвегия — такъв бил животът.

Гест не можеше да разчете реакцията на младия мъж, защото Хокун вече не бе млад мъж, той приличаше на баща си в разцвета на силите, когато Гест стоеше изправен пред тях онази пролет в Ладе, когато Рюнулв бе убит. И внезапно му хрумна, че може би именно това бе причината, че така и не се бе махнал от тази свита — той стоеше и чакаше отмъщението несъзнателно, защото, както самият ярл бе казвал няколко пъти, отмъщението бе нещо толкова внедрено в тях и хитро, че се изплъзваше на всяка мисъл.

Гест забеляза, че на Ерик му липсваше един зъб, може би два, отново се успокои и от тук нататък стана отново предан слуга на заповедите на прекрасната Гида. Самата тя обаче не беше повикана. И единствено по този въпрос ярлът изглеждаше несигурен както в онази тишина след битката при Рингмара — сякаш искаше да защити себе си и сина си.

— Страх ли те е от смъртта? — попита Хокун.

— Не! — изсъска бащата и понечи да седне. Той прогони с поглед домакина, впи поглед в сина си и каза: — Да, страхувам се. *Сега* ме е страх.

После погледна Гест.

— Но онзи мъж там — извика той, — той винаги се страхува, макар и да няма от какво.

Последва дълго мълчание, последвано от нещо, което можеше да се приеме като последните му думи:

— Ако Кнут е недоволен от това примирие, ти трябва да го защитиш, но кажи, че аз съм го уредил, а не ти, аз, не ти или Даг, обещавай ми!

Хокун обеща. Гест забеляза с типичната за малкия човек завист, че отново бе невидим, помисли си, че ето, това е мъж, който щеше да умре и да изостави жена като Гида, мъж, който не бе познал Бога, а мислеше за границата между две страни, която правеше неговата собствена страна по-малка, и който полагаше всички усилия отмъщението да бъде погребано заедно със самия него — нещо, което и Гест отдавна трябваше да направи.

Но ярлът не умря. Той остана на легло в Дърам повече от месец. Докато Даг Вестайнсон не приключи делата си по границата на север и не се върна. По това време снегът в страната бе започнал да се топи през грешния сезон, нещо типично за Англия. Ярлът седеше посивял и състарен, но с триумфираща усмивка, на една кожа пред къщата на припек под слабото слънце.

— Трябваше само да си почина малко — каза той на Даг, който веднага скочи от коня и се затича към него, Ерик го хвана за ръката и с мъка се изправи. — Виж, здрав съм като бик.

Три дни по-късно се върнаха в Йорвик, където ярлът бе предаден на грижите на съпругата си и изчезна от погледите на хората. Видяха го отново чак през лятото. Изглеждаше изненадващо бодър. Отдалеч. Но ако се приближеше, човек забелязваше, че погледът му приличаше на мътна вода. Освен това вече не го интересуваше управлението, синът му и Даг се грижеха за това, поне за нещата, които Гримкел не успяваше да свърши.

Единствено следеше за новини от родината, разпитваше търговците, свещениците и скалдовете, които идваха в Йорвик, за да го почетат с подаръци и молитви. Той ги приемаше и изслушваше търпеливо, питаше за новия господар и им позволяваше да го възхваляват, но отхвърляше всякакви намеци за нова война. Ерик ярл бе решил. Сега щеше да остане там, където беше, на север и на юг бе мирно, а един умен воин се бие за мир.

— И не си мислете, че това е нещо, което казвам, защото съм остарял — викаше той.

През онова лято само една новина успя да го разстрои — поклонението на Кнут в Рим. Навсякъде бе разгласено, че крал Кнут щял да се представи пред папа Бенедикт в Ромаборг. Това накара ярла

да свие юмруци и да ги отпусне, после погледна надолу към тялото, което вече отказваше да го слуша.

— Наистина няма Бог — мърмореше той отново и отново.

Всичко това Гест научи от Гримкел, който със загрижена физиономия каза, че Гест бил единственият, който можел да вразуми ярла.

— Той поиска ли да ме види? — попита Гест.

— Не — отвърна Гримкел.

— Тогава няма да ида — каза Гест, който през последната половин година не бе виждал Гида. Тайнствената му задача в Шотландия бе изпълнена от невидима ръка, която не изискваше нито признание, нито внимание. Но на следващия ден абатът се върна, този път със заповеди от ярла. Гест отиде в двореца, допуснаха го при ярла, но самият той се изненада да го види.

— *Ти* пък какво искаш?

— Гримкел каза, че си искал да говориш с мен.

Ярлът бе застанал до прозореца, сега седна.

— Не — каза той.

Гест понечи да си тръгне, но бе спрял.

— Гримкел се страхува, че ще изгуби от влиянието си, когато аз остареея и умра. Сигурно иска да ме вразумиш.

Гест кимна, но не каза нищо.

— Така ли ще си мълчиш? — попита ярлът.

— Да — отвърна Гест.

Ярлът го погледна спокойно.

— Не съм нито болен, нито здрав — каза той. — Или и двете неща едновременно, а нищо не се променя. Точно като при теб.

После явно се сети за нещо, защото размаха кокалестите си пръсти.

— Ела тук!

Гест бе принуден да се съблече и да му покаже раната си.

— Но тя почти е заздравяла — изненада се ярлът.

Гест призна.

— Обан ли те излекува?

Гест каза, че не знае, но Обан се бе занимавал с раната, откакто двамата се познаваха, бе му предписвал билки, чудеса, така че щом

сега заздравявала бавно като дете, което пораства, нищо чудно да е било заради церящите ръце на Обан.

— Но той няма да може да направи нищо за мен — промърмори Ерик. — Повече от година се мотае тук и не е направил нищо. Когато го питам, ми казва, че било, защото не съм се бил оставил в ръцете на Бог.

Гест навлече ризата си и отново се приготви да тръгва.

— Мисля, че е защото се страхува — каза той. — Ръцете му се разтреперват и мислите му се объркат, веднага щом те види.

— Глупости!

— Трябва да се държиш с него, както се държиш с Гида или с Даг — продължи Гест. — Покажи малко уважение.

Ярлът изсумтя.

— Имаш ли да кажеш още нещо?

— Не — отвърна Гест.

Пристигна тържествено питане от страна на Кнут — дали племенникът му Хокун би искал да се присъедини към него, в Ромаборг ли щяха да ходят или да подготвят нападение над Швеция или Норвегия? И ярлът остави сина си да замине, без да възрази, само го прегърна и му даде скъпи подаръци, благодари му и го похвали за работата в Нордимбраланд и при крал Малкълм.

— Сега можеш да забравиш всичко, което съм ти казвал, и сам да си бъдеш господар.

Но преди да си тръгне, Хокун дойде в овощната градина и попита Гест дали иска да дойде с него, бе се научил да цени исландеца.

— Не — отвърна Гест.

— Защо не?

— Не знам — призна Гест.

Хокун обмисли думите му.

— Привързан ли си към баща ми? — попита той.

— Да — отвърна Гест.

Хокун отново се умълча.

— Той никога няма да стигне Ромаборг, нали?

— Никой от нас няма да иде там, но не съм сигурен дали защото е болен, или защото не иска. Вероятно и двете. Баща ти е странен

човек. Прилича на мен.

Седяха на зида около овощната градина, клатеха си краката и слушаха жуженето на първите буболечки. Над цъфналите дървета се виждаха градът и кръстът на върха на Църквата на Светата Троица. Беше пролет, топла пролетна вечер. Гест се сети за нещо.

— Ще нападнете ли Норвегия? Ще прогоните ли крал Олав? — попита той.

— Да — отвърна Хокун и в този момент приличаше на баща си повече от всякога. Парадирането вече бе изчезнало, киченето, лъскавите оръжия и златните пръстени — достойнството се забелязваше в очите му. — Да — отвърна той, сякаш да разсее всяко съмнение.

Гест каза:

— Имам един приятел в Нидарос, той е свещеник от хората на крал Олав. През цялото време, откакто съм тук, той ми е пратил три писма, но нищо през последните две години. Ще има ли някакво значение, ако те помоля да го защитите, ако е жив де, той е добър човек?

Хокун каза, че ще направи каквото може.

— Аз го помня — възкликна той.

Те се спогледаха и се усмигнаха. После Хокун попита дали Гест знае какво е станало с Ножа на Один, който бе дал на онзи Торгрим, с когото бяха говорили една нощ в Източна Англия. И Гест му разказа как бил намерил Гайрмунд и един от другите исландци мъртви на полето до Ашингтън, но не и Торгрим.

— А миналата година получих това — каза той и извади една парцалива кърпа за глава, която навремето майка им бе изтъкала за Ослауг, сега Гест я носеше на кожената каишка, където навремето бе висял ножът. — Един исландски търговец я донесе. Каза също, че Ослауг е получила ножа и се чувствала добре в Скагафиорд, но имала молба към мен — била откупила място на един кораб за най-големия си син, той е на петнайсет, трябвало да замине за Норвегия и да си изпроси място в свитата на крал Олав...

— И него ли трябва да защитавам? — Хокун го прекъсна със строгия глас на баща си.

— Не — отвърна Гест. — Майка му иска да го изпрати в Норвегия. Момчето иска да дойде тук, да се помоли в църквата, която

Кнут и Ема построиха в Ашингтън, да види мястото, където е загинал баща му.

Гест обаче премълча нещо. Ослауг му бе пратила също така един сребърен бокал, вероятно за да го убеди окончателно колко ѝ е добре, трябваше да бъде един вид триумф, но Гест повече се разстрои — изглеждаше невзрачно, ненужно и безпомощно парченце от исландските съкровища, което бледнееше пред света, в който самият той живееше.

— А какво иска? — попита Хокун.

— Искан да го отведе до Ашингтън, а след това да го скрия от Кнут и Ерик и да му помогна да се прехвърли в Норвегия при крал Олав...

Хокун отново се намръщи.

— И ще го направиш ли?

— Не — отвърна Гест — иначе нямаше да ти го разкажа.

Усмихна се.

— Попитах баща ти и той се ядоса и ми заповяда, щом момчето се появи, да го накарам да остане, ако се наложи дори да го затворя.

— А това би ли го сторил?

— Не. Нищо няма да правя. И баща ти го знае.

Хокун кимна замислено. Слънцето бе на път да залезе зад гърбовете им и две сенки се издигаха бавно на стената на манастира отсреща, една голяма и една малка, захладня. Те скочиха от стената и минаха през градината. Там бе още по-студено. Хокун поиска да каже нещо.

— Мислиш ли, че има значение, че ме викат точно сега? — попита той и загледан в ябълковите цветчета, които леко се стелеха по влажната трева, и в безшумното поточе, което се виеше през древните корени на дърветата.

Гест каза, че не разбира въпроса, а Хокун не можа да го обясни.

Сбогуваха се. Гест получи торбичка със златни монети, изсечени в Йорвик, с лика на крал Кнут от едната страна и с гарваните на Ландидан от другата, *rex anglogum*^[3]. Освен това бе посъветван да стои при ярла, да не го напуска, каквото и да се случи.

— Защото разбирам, че вие никога няма да се разделите.

Но щом Хокун си тръгна, на Гест му хрумна една идея. Защото да, наистина той живееше в един завършен свят, който не искаше да напуска, но не бе съвсем така и затова Гест прекара остатъка от деня, правейки водно колело от стари щайги за плодове, мушна една права пръчка в дупката в средата и подпря двата ѝ края в пролуката между двата камъка, които бе довякъл и закопал от двете страни на поточето в градината. Колелото стана почти същото като онова, което баща му бе направил навремето, само малко по-голямо, въртеше се по-бавно, защото това поточе бе по-спокойно. Гест се зачуди защо не го бе направил по-рано, понеже се оказа, че имаше същото успокоително въздействие върху него како предишното, и му хрумна, че някой ден Гида щеше да дойде и да попита какво е и може би да се замисли дали не би могло да се използва за нещо, а Гест щеше да отговори — не, но е красиво и тя щеше да се съгласи.

През следващите няколко дни той майстореше пейка, ниска, за да не му висят краката, докато седи и гледа колелото и слуша ромолящия глас на Йорва. Вярно, че цяло море го делеше от детството му — водното колело и шумоленето на овощките — това бяха двата му свята на едно място.

Но Гида не дойде.

И това го притесняваше, сякаш не искаше да си признае, че е бил просто инструмент за тази загадъчна жена, която бе събрала в себе си другите две жени, които бе обичал, Ингебьорг и Оса, но в едно повисше същество, заедно с нещо уникално и свое. Колелото се въртеше ден и нощ, а тя не идваше, дори не дойде да провери дали са узрели ябълките, както в миналите години.

Гест обаче отново работеше, а този, който работи е неуморим и безсмъртен. Той започна да резбова, през времето когато не пишеше, първо направи прекрасна облегалка за пейката, със същите мотиви като по органа в Църквата на Светата Троица. След това свали една от дъските от едната страна на водното колело и когато свърши с нея, забеляза, че се бе превърнала в жива змия, която направи погледа и мислите му още по-далечни. Обан дойде и похвали колелото и змията, седна на пейката му и каза, че сега Гест вероятно разбирал защо било толкова важно да останат в Йорк. Обан не беше Гида, но поне бе казал това, което трябваше да се каже, а Гида нямаше да го направи, когато моментът настъпи.

Но в съзнанието на Гест бе започнал да се промъква още един въпрос, стар въпрос, свързан със страха му от това, че няма нищо вечно, ставаше въпрос за онова, за което бяха говорили с ярла още при първата им среща — за закона на човешкото сърце — можеше ли ярлът, макар да беше вече стар и задоволен, действително да не изпитва нуждата да си отмъсти на новия норвежки крал и да си възвърне родината, бяха ли мирът и спокойствието тук само илюзия?

И когато един следобед Гримкел дойде и съобщи, че Ерик искал да говори с него, Гест отиде право в двореца, за да получи най-накрая отговор — как успяваш да потиснеш в себе си желанието за мъст? И ярлът щеше най-вероятно да отговори: „С помощта на желязна воля.“ После щеше да се поусмихне и да добави, че Кнут и Хокун щяха все пак да превземат страната, по този начин би постъпил един мъдър човек, за да получи и двете — отмъщение и чест, задето бе спазил обещанието си, за разлика от един глупав човек, който би останал с празни ръце.

Но ярлът не му даде възможност да подхване темата, той бе полегнал върху меко кожено кресло, искаше да говорят само за мирните преговори с Шотландия, настояваше Гест да разбере колко е важно да запомни всичко дума по дума и най-вече това, че ярлът, а не Хокун бе уредил всичко.

Гест се подразни от старомодното и съвсем ненужно упорство на ярла, преди един вледеняващ зимен полъх да го накара да се почувства разгадан, следен — знаеше ли ярлът с какво се бе занимавал в манастира?

Гест промърмори, че си спомня всичко, но ярлът не се успокои, преди да чуе всичко, първо Гест го разказа със свои думи, после повтори думите на ярла, наблегна на ролята на Хокун като нищо неподозиращ заложник, едва ли не предаден от собствения си баща. Гест попита:

— Значи Кнут не е приел примирието?

— Не — отвърна ярлът, вече по-спокоен.

— Гледа на него като на предателство?

— Да — каза ярлът и затвори очи в знак, че аудиенцията бе приключила.

Гест се прибра с ново безпокойство, прие като тайнствен знак най-вече факта, че не бе помислял за Гида през цялото време, докато се

бе намирал в двореца, толкова близо до нея, че вероятно просто бе трябвало да отвори една врата, за да...

Отново настъпи лято, по-горещо и потискащо от когато и да било, Гида излезе на разходка в града заедно със свитата си, така че Гест да може да я наблюдава от разстояние. За разлика от съпруга ѝ, върху нея времето не бе оставило никакви следи, освен може би малка гушка, която потреперваше на силното слънце, но и тя беше красива като всичко в нея, тя си оставаше небесно създание на земята.

Започнаха да пристигат кораби и търговци, защото Йорвик процъфтяваше в този мир, дойде новият архиепископ, посрещнат бе тържествено в замъка, после разгледа манастира, възхити се на водното колело и се наслади на музиката в Църквата на Светата Троица. И когато онзи следобед Гест докара първия товар с есенни ябълки, той забеляза познат силует начело на група ездачи, които тъкмо слизаха от конете си пред замъка — тежка, голяма птица кацна на дървен кръст, който един от тях заби в земята, това беше Митотин, а начело на хората бяха Ховард и брат му Айвинд, който се бе отървал от треската, но както всички останали бе зачервен, потен и мръсен от дълъг път.

— Малкият исландец — извика Ховард, вдигна го от каруцата и го прегърна, сякаш въобще не му се сърдеше заради предателството в Ашингтън, заради мъжа от дървото. И той, и брат му бяха облечени и въоръжени като англосаксонски главатарии, нито един от двамата не бе сив.

— Идваме, за да се срещнем с ярла — каза Айвинд и показа някакъв свитък от пергамент. — Но той не желае да ни приеме.

— Болен е — каза Гест и влезе пръв в замъка, където завари само Гримкел, който се потеше над някакво писмо, и един самотен пазач, който спеше в ъгъла зад него.

— Не иска никой да го безпокои — каза абатът сърдито. Но Гест го подмина и завари ярла да лежи на една маса и да шепне нещо на Обан, който бе повикан, за да прегледа някаква бучка в гърлото на ярла, която му пречеше да преглъща и да говори.

Гест се приближи и съобщи кой е дошъл.

Ярлът погледна тримата мъже, отпрати Обан, каза и на Гест да се маха и да повика Гримкел, за да бъде свитъкът преведен от надежден човек.

— Който не може да пише, не трябва и да чете — заяви той на Гест с двусмислена злоба, криеща се в шепота му.

Гест изтича отново навън при ездачите, които бяха легнали на тревата да си починат. Ховард бе отворил торбата си и бе извадил храна, той каза на Гест да седне и му каза, че бе прекарал две години в Норвегия, в Хов. Гест усети, че трепери, докато слушаше думите на приятеля си за живота в стопанството до Мьорс, където старият Ингольв бе остарял още повече, но продължавал да управлява царството си с кисела главатарска физиономия напук на Семунд, макар и двамата да бяха верни на крал Олав.

Спомена и сина на Оса, който вече бе на седем години и вече не го наричали малкия роб, а малкия коняр, можел и все пак да стане наследник, ако се справел с двамата синове на Ранвайг, която се била върнала вкъщи след четири години в Хологаланд.

Гест не посмя да разпитва повече за Оса и сина ѝ, дали растял нормално или щял да стане джудже, притесняваше го определението „малкия“, нито пък попита за Санди, очите му искряха и Ховард се засмя и каза, че би могъл да разказва още, стига Гест да му се примоли, той обичал да вижда малкия исландец на колене. Гест го помоли. И Ховард го попита колебливо, дали знае, че Ингебьорг има не едно, а две стопанства. И Гест си представи двете стопанства в полите на планината, нали сам бе участвал в строежи на моста между тях, когато тя бе решила да ги обедини и да прогони скръбта по съпруга си.

— Само че сега иска отново да ги раздели — каза Ховард. — Да даде едното на сина си Гране, който ще се жени за момиченцето, което си спасил в Хавглам.

— Стайнун?

— Да, по-голямата.

Гест кимна.

— Да — каза Ховард. — А по-малката е обещала на един от хората на Хорек, не знам на кого...

Той се усмихна вяло.

— Друго? — попита Гест.

— Второто стопанство иска да даде на най-малкия си син, който се казва Торгест. Той ще наследи половината от всичко, което има, макар че баща му така и не се е появил повече, иначе можеше *той* да управлява там, представяш ли си, дори да не го е заслужил...?

Гест успя да се усмихне през мъглата пред очите си и понечи да избърше потта от челото си. Ето че всичко го споходи накуп, двата свята, които не можеха да се слоят, дори и в мислите му, но вече не беше горещо като в сауна, потта бе изсъхнала и покриваше кожата му като слана, очите му бяха забелязали нещо, още когато кръвният му брат бе показал неподправената си радост да го види отново. Сега Ховард напъха храната обратно в торбата, без да я е докоснал, хвана кръста на Митотин, така че птицата размаха криле стреснато и го закрепил отзад на седлото си. Тогава Гест забеляза, че и другите не си бяха почивали или яли, а стояха нащрек и точно в този момент по каменния мост се зададоха Айвинд и другите двама, които дотичаха и бързо се метнаха по конете.

Гест поиска да знае защо, задъха се, искаше да извика, че няма нужда, че ярлът е болен, стар и така или иначе скоро щеше да умре, но не издаде и звук, искаше да каже за Сволдер, да каже, че разбира всичко и го бе предвидил, очаквал, да попита дали изпълняват заповедите на краля или на Ингольв, когато Ховард подкара бунтуващия се кон и на сбогуване каза, че корабът им е в Хъмбър и че ще се връщат в Норвегия.

— Завинаги. Ще пратя на Оса поздрав от теб.

Гест не можеше да мръдне.

Ховард спря коня.

— Независимо какво ще се случи — извика той, — искам да знаеш, че ти разказах истината днес, защото съм ти приятел.

После пришпори коня си и последва останалите. Гест чу собствения си пищящ глас, който заглуши птичите песни, звука от копитата на конете и колите на търговците, слънчевата светлина и кръвта в собствените му вени.

— Ти си убил Онунд!

Ховард спря рязко, обърна се и го погледна спокойно.

— Защо? — извика Гест на тази невероятна картина. — И защо не ми каза?

Кръвният му брат се усмихна бегло.

— Тичай — каза той. — Тичай, малки исландецо!

В следващия момент групата бе изчезнала. Гест стоеше и се оглеждаше, без да вижда нищо, градът отново се движеше както в миналото, преди да дойде мирът. И най-сетне се затича, остави каруцата и се върна в манастира, където намери замисления Обан да пие вино в сянката до стената.

— Убиха ярла.

Монахът нищо не разбра, дори когато Гест повтори думите си и влезе вътре в килията си, питайки се дали иска да живее или не, както обикновено, без да получи отговор. Но ръцете му събираха багажа, това беше отговорът, те търсеха оръжия, прибраха сребърната чаша от Ослауг, кесията със злато от Хокун, сребърната змия, с която Опинмюнтер не се бе разделял, ножа от Тайтр и любимата книга. После излезе отново и откри Обан, лицето му се бе отпуснало, отворената му уста го умоляваше да каже, че не беше вярно. Но си беше.

— Ние сме виновни — извика Обан. — Даг ще ни убие.

— Не — прекъсна го Гест. — Само мен.

Обан хвърли поглед на водното колело, сгърчи се, но отново подскочи и придоби същото изражение, като на дървото в Ашингтън.

— Трябва да се махнем — извика той. — Трябва...

— Не — прекъсна го Гест, отново неумолим. — Даг знае, че ти нямаш нищо общо. Той никога няма да те нарани. Особено ако не тръгнеш с мен.

Той целуна набързо приятеля си по двете страни, не обърна внимание на последвалите вайкания на ирландски и напусна града.

Отправи се към Рипон и намери Тайтр и синовете му да одират един елен и четиримата ругаеха заради жегата. Още щом го видя Тайтр, разбра, че Даг Вестайнсон ще преобърне всичко, за да открие убиеца на ярла, и ще превърне убийството на Тронд Баула в детска лудория.

Големият мъж се изправи и затърка ръцете си, погледът му обходи каменния зид около стопанството, пасището и конюшнията, където единайсет кобили и един жребец лежаха и преживяха в сянката на един бук, Гуендолин, която мъкнеше две ведра с вода от кладенеца,

но ги захвърли веднага, щом забеляза, че Тайтр изглеждаше по същия начин, както когато бе решил да замине за Исландия.

— Не — извика тя, стовари се на една пейка и скри лицето си в ръце, докато Тайтр бавно взе решението и с безразличен тон съобщи, че трябва да помогне на Гест да напусне страната.

Гуендолин скочи и извика, че в такъв случай ще трябва да вземе със себе си сина си Олав. Предложението хвърли Тайтр в нови размисли. Той погледна момчето, което стоеше до него, и беше само на дванайсет години, не можеше да се реши — ако го вземеше, и двамата щяха да се върнат и Гуендолин го знаеше.

Той влезе и си стегна багажа, излезе навън и я видя да стои с тримата си синове, като непревземаема крепост. Тайтр каза, че двете момчета трябваше да заведат коня на Гест в полето и да се отърват от него, като го хвърлят в някое блато, кимна към Олав, който веднага щастлив се метна на седлото.

Потеглиха, без да се обърнат повече.

И тримата мълчаха.

Никой не продума, докато не се стъмни, Тайтр и Гест лежаха от двете страни на огъня и слушаха равното дишане на Олав и шумоленето на листата над главите им. Тайтр попита къде отиват, в Исландия ли?

Гест не знаеше. Нали в мечтите му присъстваха тези две места, Санди и Йорва, и двете жени, Ингебьорг и Оса, които бяха обвити в мъгла от болезнена носталгия и бяха съществували толкова дълго, че се бяха превърнали в едно.

— Ще яздим на север — каза той тихо. — Към Катанес... Оркнейските острови...

Тайтр бе доволен, той харесваше Шотландия, там имаше планини, хълмове и нищо друго, освен това имаше приятел норвежец в Дъмбартън Рок, когото бе срещнал при Клонтарф. Гест попита къде се намира Дъмбартън, на западния бряг към Ирландско море, поиска и да знае дали този негов приятел има кораб, който да им продаде, Тайтр не беше сигурен, но вероятно имал, защото бил главатар.

Но от това нещата много не се изясниха, дори когато Гест се опита да обясни какво се бе случило в Йорвик и защо.

— Ти си търпелив човек — каза Гест, когато приятелят му не настоя.

Тайтр каза, че не разбира за какво става въпрос, но сега трябвало да спят, за да стане Гест същия като преди.

Но Гест не беше както преди на сутринта, нито след това, в нощния мрак бе видял опожарената Йорва и сега искаше да стоят настрана от пътищата, така че пътуването през Стратклайд се проточи. На следващия ден конят на Олав си счупи крака, той трябваше да седне зад Гест, след това и конят на Тайтр се нарани и едрият мъж трябваше да продължи пеша. Спяха винаги на открито, а малкото пъти, когато трябваше да разпитат за пътя, Тайтр говореше. Гест бе онемял, мълчеше и наблюдаваше как баща и син се смеят и играят, будното русо момче, което наистина приличаше на баща си се изморяваше, но след няколко часа сън се ободряваше и тичаше по ливадите като зайче. Лятото приближаваше своя край, когато най-сетне стояха на брега на Клайд и виждаха пред себе си Дъмбартън Рок от другата страна на искрящия фиорд, който се бе врязал в дивия западен бряг на Шотландия. Още веднъж Гест си помисли, че бе стигнал края на пътя си. Той погледна Тайтр, който изглеждаше спокоен, както когато пресичаха Исландия, а Тайтр отвърна на погледа му с усмивка, защото Клайд течеше пред тях тих и блестящ, две дъги се пресичаха до залеза, а реката приличаше на онази, която Гест не бе успял да пресече в Исландия навремето. Тайтр свали оръжията и багажа си, протегна се и каза:

— Ще поплувам. Чакайте ме тук.

На следващата сутрин се върна с продънена лодчица без платна и само с две гребла и на Гест му се стори, че нещо не беше наред. Но Тайтр не каза нищо, освен това, че щом Гест не говореше, и той нямаше какво да каже, а дори не знаеше къде отиват и не му харесваше.

Но Гест не се впечатли. Гледаше лодката и отказваше да се качи. Тайтр седна на пясъка и се зае да оглежда фиорда, призна си, че не бе говорил с приятеля си, но пък бе срещнал няколко исландци и те му казали, че ярлът на Нордимбраланд бил убит тайно, а сега цялата страна била вдигната на крак да намери убийците.

— Това ли е всичко? — попита Гест.

— Да — отвърна Тайтр. После призна, че е откраднал лодката, така че най-добре би било веднага да се махнат оттам.

Потеглиха напред, но завиха на север още в първия ръкав на фиорда, това бе решение на Тайтр, мушнаха се покрай високите сини планини, а в края срещнаха един стар рибар, който оправяше мрежите си на един плосък сал. Рибарят говореше само езика на Обан, така че им отне доста време, преди да разберат, че от другата страна на планината, при следващия фиорд, имало църква, там живеел свещеник, с когото можели да разговарят.

Старецът хвърли притеснен поглед на старата им лодка и за всеки случай се обърна нагоре към небето, за да провери времето, преди да посочи към планината.

Гест му даде една златна монета, подари му и лодката и тримата отново тръгнаха пеша. Завая. Трябваше да прекарат нощта в планината. Тогава Тайтр забеляза, че Гест стискаше нещо, притискаше нещо до гърдите си, сякаш държеше бебе или се превиваше от страшни болки.

— Какво е това? — попита той.

Гест погледна надолу, после отново вдигна поглед.

— Книга — отвърна той.

— Библия?

— Не.

— Каква книга тогава?

— Моята книга. Аз съм я написал. Тук е всичко, което съм видял. Тайтр се замисли.

— Всичко?

— Да — каза Гест и отпусна ръце, отвори книгата и остави погледа си да се плъзне по почерка, проследи всяка линия надолу по пергамента, почеркът му бе завършен, чист и блестящ като този на Вулфстан, още по-чист дори. После затвори отново книгата и продължи да я люлее. — Мислех си, че помня всичко — каза той, — но не е така, имам дупка в главата, заспивам, сънувам и забравям, но сега всичко е тук и не може да изчезне. Никога.

Тайтр скърши няколко съчки и ги хвърли в огъня. Помоли Гест да му даде книгата. Гест му я подаде. Тайтр я хвана, премери я, прелисти я, взря се в буквите и остана така, чакайки Гест да каже нещо. Гест мълчеше.

— Пише ли нещо за мен? — попита Тайтр накрая.

Гест се усмихна.

— Не обичам морето — каза той, — не харесвам тази гора, не харесвам тази страна, аз съм... — той вдигна ръка — ... оттук.

Тайтр хлопна книгата сърдито и я хвърли през огъня. Гест я сграбчи и отново я притисна към гърдите си. След малко Тайтр попита дали скоро ще спят, мислел по-добре, когато бил със затворени очи, а вече имал много за мислене. Гест каза, че е време да спят.

На другия ден слязоха във фиорда с църквата. Гест говори дълго със свещеника, сякаш нямаше нищо за криене или бе дошъл в един дом, където искаше да остане, говориха толкова дълго, че Тайтр стана нетърпелив.

— Къде отиваме? — попита той.

— Ейн Хелга — каза Гест, за да може и свещеникът да го разбере. — Защото никога няма да стигна до Катанес или Оркнейските острови...

И Тайтр отново заяви, че Гест не прилича на себе си. Същата вечер отново стана въпрос за книгата.

— Пише ли за лъка? — попита той, — който направихме в Оркдал?

— Да — отвърна Гест и усети някакво облекчение, че така и не бе разпитал приятеля си за ножа. — Много.

— Как така?

— Толкова дълго мислих за това, докато пишех, че стана много дълго.

Тайтр се залюля и Гест разбра, че дойде времето за въпроса, който бе обмислял целия ден.

— Пише ли и за Олав?

— Да — каза Гест. — Пише, че е твой син.

Тайтр скри лице в ръце и остана така дълго време, преди да вдигне отново погледа и да се усмихне.

— Тази книга ми харесва.

Пренощуваха в дома на свещеника, на другия ден ги откараха в края на фиорда, откъдето продължиха пеша на север по настояване на Тайтр. Той искаше да стигнат Катанес, после Исландия, трябваше да се приберат у дома.

Но Гест отказа.

— Ние нямаме дом.

— Ами Норвегия, нали имаш двама синове там?

Гест спря и се разкрещя:

— Не разбираш ли, че убийството на ярла беше отмъщение. Че отмъщението е навсякъде и няма край. Ярлът го знаеше. Затова даде на крал Малкълм това, което бе искал, и използва собствения си син за заложник — за да го защити. Сега отнесе отмъщението със себе в гроба. И аз трябва да го взема на Йона, защото Даг ще ме намери независимо къде съм, а не трябва да ме намери в Норвегия, където живеят синовете ми, не трябва да ме намери, не трябва... аз съм отровен, Тайтр, аз съм болен и сея зараза, така е, откакто баща ми, баща ми...

Той рухна, а Тайтр го гледаше безмълвен. Накрая се предаде.

— Добре тогава — каза той и добави ядосано, — но само заради книгата!

Пресякоха още една планина на запад и слязоха в нов фиорд, който Тайтр преплува, за да открадне друга лодка. Следващата планина им отне още три дни, понеже Гест вече не можеше да върви, и се наложи Тайтр да го носи, докато синът му тичаше с оръжията. Когато морето най-сетне се появи пред тях под гонещите се облаци, Гест бе толкова изтощен, че се наложи Тайтр да вземе нещата в собствените си ръце. Той отиде в най-близкото стопанство със златото на Гест и каза, че иска да купи кораб, колкото и да му струва, освен това помоли стопанина да му опише пътя до Йона.

Същата нощ отплаваха, минаха островите и навлязоха в Ирландско море, тласкани от лек бриз. В началото валеше, после спря, за да започне отново, толкова променливо беше времето, което оплиташе всички сезони в това кралство на водата и вятъра. И Олав, и Гест спяха, когато рано сутринта Тайтр със сигурна ръка вкара лодката в едно бяло заливче на северния бряг на Йона, единственото място на земята, което се намираще в рая.

Той завърза лодката и се качи до манастира, където монасите тъкмо бяха приключили с утринната литургия и изкара навън на мократа трева абата, който го гледаше със зачервени очи.

— Откъде идваш, братко? — попита абатът, изплашен от стиснатите зъби и свитите юмруци на едрия мъж.

Един монах, който разбираше езика му, бе извикан и Тайтр обясни защо бе дошъл и ги заведе до лодката, в която Тайтр и Олав продължаваха да спят.

— Това са синовете ми — каза той и посочи двамата, сякаш показваше някакво чудо.

— За кой от двамата говориш? — попита монахът.

— Този — каза Тайтр и повдигна Гест заедно с одеялото и кожената завивка и го остави на тревата. — Можете ли да се погрижите за него, той е само дете, но всъщност е светец и никога няма да ви причини нищо лошо?

Абатът и монахът се спогледаха, абатът кимна. Тайтр им благодари и понечи да им даде остатъка от златото, но му бе отказано. После събра нещата на Гест без оръжията, остави ги до него, мушна книгата в ръцете му, бутна лодката във водата и вдигна платната.

Заобиколи носа и насочи лодката така, че да не види как абатът се изправи над Гест и завика нещо, не можа и да чуе думите му, само вятъра и морето. Тайтр отплава на юг, към Ман. Оттам се насочи към Ланкастър, продаде кораба, купи коне и тръгна със сина си обратно към Йорвик, единственото място, където бе сигурен, че Гест ще го намери, ако някога промени решението си и му трябва помощ да се върне в Исландия, или пък в Норвегия. Освен ако не успее да намери покой под някое дърво на остров Йона.

[1] В началото Бог сътвори небето и земята (лат.библ.). — Б.пр. ↑

[2] Остров, където се намира манастирът, чието ограбване от норвежки викинги през 793 г. се счита за формалното начало на викингската епоха. — Б.пр. ↑

[3] Крал на англичаните (лат.). — Б.пр. ↑

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.